Stadsfullmäktiges i Västerås

PROTOKOLL

och

HANDLINGAR

för

år 1914.

Stadsfullmäktiges i Västerås

PROTOKOLL

och

HANDLINGAR

för

år 1914.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

År 1914

REGISTER.

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Adresskalender, anslag till	18	113	439
Afloppsledningar, anslag för omläggning af en del sådana	8	39, 49	142, 186
Allégatan, borttagande af äldre träd vid gatans omläggning	14	77	271
Annedal, nedsatt anslutningskostnad för vatten- och gasledningar till området	7	40	156
Arbetareinstitutet, anslag till föreläsnings- och biblioteksverksamhet	11	59, 62	
Arbetsförmedlingen, anslag till	18	111	422, 437
Arbetslösa, understöd åt	15	86, 97	487
„ undervisning för		90	
Arbetslöshets- och hjälpkommittén, anslag till	12	66	
Arbetslöshets- och hjälpkommitté, val af	10, 14 15	58, 87, 94	468
Arbetsstugan, anslag till		65, 111	437, 465
Badhusstyrelsen, årsberättelse för 1913		19	37
Baltiska utställningen, stadens deltagande i afdelningen för arkitektur	5	30	99
Barnavårdsanstalterna i staden, sammanslutning af		24	73
Barnbespisning, extra anslag till	12	64	238
Barnhemmet, anslag till		69, 112	438
Barnkrubban, anslag till		73	438
Beredningsutskott, val af	1	4	
Biskopsbron, anordnande af elektrisk belysning däråt	10	55	197
„ täckande af brist i byggnadsanslaget	18	113	439
Borgmästarevreten, afhändande af mark			448
Bostadsbrist, lindrande genom tomträttsupplåtelser å området mellan Vargbolund och tuberkulossjukhuset		16	19
Brandchef, vice, val af	18	114	
Brandchefen, årsberättelse för 1913		23	45
Brandkåren, anställande af reservbrandkarlar	10	58	
Brandsoldat, ny ordinarie, anställande af	16	107	361, 431
Brandstadgan, tillämpning utom stadsplanen		7	1
Brandstationen, utvidgning och ombyggnad af verkstadsbyggnaden	10	57	201
Brottmålsrådmannen, höjning i grundlönen	16	106	356, 358, 430 441, 463

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Brännvin, kontrollföreskrifter vid utminuteringen	12	66, 70, 93	253, 462
„ utskänkningsrätt för «Sällskapet«	12	68	
Brödsäd, uppköp och uppläggande af förråd		86, 95	480
Budget för 1915	16	106	329, 463, 491
„ „ „ Beredningsutskottets betänkande			463
„ „ „ Drätselkammarens betänkande			429
„ „ „ register			443, 546
Byggnadschefen, årsberättelse för 1913		36	131
Byggnadsföretag, större, plan för		25	77
Byggnadsverksamheten utom stadsplanen, föreskrifter ang.	12	64, 67	233
Byte, af mark för vissa regleringar inom lägenheten Granelund	15	92	456
„ af mark för gränsreglering mellan Bernsborg och Borgmästarevreten			448
„ af mark för reglering inom kvarteret Jonas	6	35	129
„ af mark med Folkets park			448
„ af tomt med Frälsningsarmén.	4	24	190
Centralslöjdskolan, anslag till	10	27	198
Decauvillebana till Malma, anläggande af		28, 39, 48, 53	92, 151, 177
Donationsjord, förlikning af rättegång rörande del af lägenheten Karlsäng	7	41	
Donationsjordarna, afhändande af vissa områden		90	448
Drätselkammaren, meddelande om ordförandeval m. m.		8	
„ årsberättelse för 1913		85	290
„ ändring i reglementet för	11	61, 95	229
Elektrisk ström, utlämnande till Jakobsberg		32, 92	457
Engvallska pensionsfonden, pensionärer		11	
Epidemisjukhuset, nybyggnader för utvidgning af		86, 94	470
„ uppsägning af kontrakt med landstinget ang. vård af sjuka från landsbygden.		94	470
„ värmeledning och reparation i paviljongen vid Knutsgatan	7	43	163
Epidemisjuksköterskorna, lönetillägg	16	108	371
Exekutionsbetjänterna, anslag till arvode åt en extra betjänt samt till bostadstelefoner	16	107	356, 359, 360, 431, 463
Fastighetsbyte för gränsreglering mellan Bernsborg och Borgmästarevreten			448
„ för reglering inom kvarteret Jonas	6	35	129
„ för vissa regleringar inom lägenheten Granelund	15	92	456

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Fastighetsbyte med Folkets park			448
,, med Frälsningsarméns förlagsaktiebolag (litt. A. U. n:o 1 af n:o 119 norra kv. mot n:o 5 i kv. Hubert.)	4	24	75
Fastighetsförsäljning, ett område intill Handtverkaregatan att läggas till N:o 26 södra kv.	9	50	190
,, lägenheten Valsborg N:o 2	8	46	170
,, mark till K. Vattenfallsstyrelsen för transformatorstation	8, 9, 14	29, 47, 54, 78	97, 175, 273
,, tomt för ångreservstation till K. Vattenfallstyrelsen	14	78	273
,, tomten n:o 2 kv. Rosa å västra utmarken	9	50	189
,, tomten N:o 92 södra kv.		50	188
Fastighetsköp, köp af egendomen Malma	5	28	92
,, köp af gatu- och tomtmark af lägenheten Hagaberg	11	62	230
,, köp af gården N:o 92 södra kv.	2	8	4
,, köp af gården N:o 130 och 131 västra kv.	7	44	167
,, köp af gårdarne N:o 90 och 91 södra kv	8	47	171
,, köp af lägenheten Norra Johannesborg och Valsborg N:o 2	8	46	170
,, köp af mark af lägenheten Anderslund	5, 9	28, 55	91, 196
,, köp af mark af tomten N:o 42 södra kv för Handtverkaregatans utläggande	3	20	41
,, köp af mark af tomten N:o 65 norra kv. för Vasagatans utläggande	4, 13	25, 76	80, 266
,, köp af 542,5 kvm. mark inom byggnadsområdet Karlsdal	3	20	40
Fattigvården, täckande af brist i fattigvårdens stat för 1914	16	87, 97	489
Fattigvårdsstyrelsen, årsberättelse för 1912 och 1913		60	205
Fattigvårdsstyrelsens sekreterare och kamrerare, löneförhöjning	17	111	418, 437, 442
Folkets park, markbyte med			448
Folkskolan, upplåtande af mark till den s. k. Korsängsskolan	13	77	268
Folkskollärare, nya befattningar	17	108	387, 434
Församlingshem, upplåtelse af tomt		20	
Försäljning af lägenheten Valsborg N:o 2	8	46	170
,, af mark till K. Vattenfallsstyrelsen för transformatorstation	8, 9, 14	29, 47, 54, 78	97, 175, 273
,, af mark till K. Vattenfallsstyrelsen för ångreservstation m. m.	14	78	273
,, af en tomt å Västra utmarken, N:o 2 kv. Rosa	9	50	189

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Försäljning af ett område intill Handtverkaregatan att läggas till N:o 26 södra kv.	9	50	190
„ af tomten N:o 92 södra kv.		50	188
Gasklocka, ny, m. m., anslag till	3	24	73
Gasledning, sträckning af hufvudledningen till nya gasklockan		24, 41	73, 153
Gatuarbete, iordningställande af Lindsborgsgatan		16	
Gatuarbeten, anslag till	1, 17	6, 110	413, 436, 464
Gatubelysning, anordnande af elektrisk belysning å Biskopsbron	10	55	197
Gatuskyltar, komplettering och uppsättning af	10	55	
"Haga", byggnadsföreningen, försäljning af jord å östra utmarken till			448
Hamnbyggnad, fortsatt utbyggande af nya hamnkajen	15	85, 93	459
„ åtagande att staden att bygga kaj för 5,5 m. djupgående fartyg	2	14	13
Hamnen, ändring i planen för dess utvidgning		93, 97	459
Hamnordningen, ändring i		54	
Hamnstyrelsen, ökadt antal ledamöter		54	
Hofdesta egendom, gäldande af köpesumman för inventarierna	5	35	124
Hälsovårdsnämnden, årsberättelse för 1913		23	53
Idrottsplats, upplåtande af mark för		103	
Idrottsplatsen å Herrgärdet, underhåll af	18	112	465
Inkomst- och utgiftsstat för 1915	16	106	329, 463, 491
„ „ „ „ „ Beredningsutskottets betänkande			463
„ „ „ „ „ Drätselkammarens betänkande			429
„ „ „ „ „ register			443, 546
Jakobsberg, utlämnande af elektrisk ström till		32, 92	457
Järnväg, ny, till Krylbo, val af ombud vid sammanträde inför K. Befhde	3	16	
Järnvägskommittén, anslag till	3	16, 19	39
Järnvägsverkstadsområdet, medgifvande för järnvägsbolaget att uppföra ett lokomotivstall	6	37	137
Kommunala förtroendemän, val af	16	98-102, 105	
Kommunalutskylder, befrielse för A. Olaussons sterbhus	4	25	81
„ befrielse för J. Wåhlins sterbhus	10	51, 56	

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Kontrollområde för Västerås spritbolag	15	88, 93	467
Korsängsskolan, upplåtande af mark till	13	77	268
Kran vid hamnen, uppförande af	4	27	87
Kvarnbron, iståndsättande af	6	38	139
„ underhållsskyldigheten af		34, 69	123, 243
Kyrkogård, ny, åtgärder för anläggning af		21	
Köp af egendomen Malma	5	28	92
„ af gatu- och tomtmark af lägenheten Hagaberg	11	62	230
„ af gårdarna N:o 90 och 91 södra kv.	8	47	171
„ af gården N:o 92 södra kv.	2	8	4
„ af gården N:o 130 och 131 västra kv.	7	44	167
„ af lägenheten Norra Johannesborg och Valsborg N:o 2	8	46	170
„ af mark af lägenheten Anderslund	5, 9	28, 55	91, 196
„ af mark af tomten N:o 42 södra kv. för Handtverkaregatans utläggande	3	20	41
„ af mark af tomten N:o 65 norra kv. för Vasagatans utläggande	4, 13	25, 76	80, 266
„ af 542,5 kvm. mark inom byggnadsområdet Karlsdal	3	20	40
Landstormen, anslag till skjutöfningar för landstormsmän	10	57	
Ledningar för vatten och gas samt nedsatt anslutningsafgift till dessa för tomtägarne inom Annedal m. fl.	7	40	156
„ vatten- och gas-, i Köpingsvägen och Annedalsgatan	8	50	187
„ vatten-, aflopps-, gas- och elektriska, diverse	17	109	399, 435
Lekplatser, anordnande af		108	
Lifsmedelskommission, tillsättande af	15, 16	86, 95, 104	480
Lillån, ordnande af dess utlopp	14	90	450
Lån, försäljning af återstående obligationer af 1910 års lån		31, 35, 44, 75	126, 166, 261
Lösningsrätt till fastigheterna N:o 124, N:o 77 a samt N:is 13, 14 och 15 södra kv.	4	25	82
„ till fastigheterna N:is 121 och 122 södra kv., N:is 13 och 131 västra kv. samt N:o 123 västra kv.	7	44	167
„ till gården N:o 92 södra kv.	2	8	4
„ till gården N:o 129 västra kv.	3	15	
„ till gården N:o 121 västra kv.	13	76	267
Magasinsbyggnad å tomten N:o 38 Västermalm, inköp af	2	15	
Malma egendom, köp af	5	28	92
„ uppsättning af inventarier	16	108	370, 433
„ kostnader vid inköpet	18	113	439
Malmtraversen vid hamnen, tillbyggnad af	9	51	
Mantalsskrifningsort, J. V. Björklunds	9	54	

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Markbyte för gränsreglering mellan Bernsborg och Borgmästarevreten			448
„ för reglering inom kvarteret Jonas	6	35	129
„ m. m. för vissa regleringar inom lägenheten Granelund	15	92	456
„ med Folkets park			448
Markförsäljning, försäljning af mark till K. Vattenfallsstyrelsen för transformatorstation	8, 9, 14	29, 47, 54, 78	97, 175, 273
„ försäljning af mark till K. Vattenfallsstyrelsen för ångreservstation m. m.	14	78	273
„ försäljning af ett område intill Handtverkaregatan att läggas till N:o 26 södra kv.	9	50	190
Markförvärf, köp af gatu- och tomtmark af lägenheten Hagaberg	11	62	230
„ köp af mark af lägenheten Anderslund	5, 9	28, 55	91, 196
„ köp af mark af tomten N:o 42 södra kv. för Handtverkaregatans utläggande	3	20	41
„ köp af mark af tomten N:o 65 Norra kv. för Vasagatans utläggande	4, 13	25, 76	80, 266
„ köp af 542,5 kvm. mark inom byggnadsområdet Karlsdal	3	20	40
Motorbåt, inköp af för trafiken till Hästholmarne	11, 13	64, 72	237
Muddring utanför strandområdet nedom järnvägsverkstaden, anslag till	12	70	255
Naturskydd för vissa delar af västra stadsområdet		85	445
Nödhjälpsarbeten, anordnande af	14	90	450
Obligationslån, försäljning af återstående obligationer af 1910 års lån	7	31, 35, 44, 75	126, 166, 261
Ordförande, val af	1	3	
„ vice, val af	1	4	
Pension till f. föreståndarinnan för Arbetsstugan Sofi Österberg	16	65, 111	426, 437, 465
Pensioner, afsättning till Magistratens ämbets- och tjänstemäns reservfond	16	107	431, 442
Pensionering af stadens befattningshafvare		98	
Pilgatan, öfverbyggande af bäcken invid gatan	14	90	450
Polisförordning för riket, yttrande ang.	2	8	
Renhållningsstadga, ny, fastställd		7	
Renhållningsstadgan, nya, anstånd med ikraftträdandet	12	63, 70, 89	232, 257
Renhållningsverket, reparation och tillbyggnad af stallet m.m.	4, 13	27, 72	88

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Resande, ordningsstadgande angående uppgifters lämnande om resande	12	54, 69	191, 252
Resebidrag, till Tekniska skolans föreståndare för studieresa	2	10, 14	10
Revision af arbetsförmedlingens räkenskaper för år 1913	17	111	424, 437
Revision af stadens räkenskaper för år 1913	14	85	281
„ af Tekniska skolans m. fl. räkenskaper för år 1913	5	31	
Skerikesbron, iståndsättande af	6	38	139
„ underhållsskyldigheten af		34, 69	123, 243
Skogsbrandrotar, indelning af stadens område i	14	84	280
Skridskoklubben, anslag till	18	112	465
Slip, mindre, byggande af	12	70	255
Slöjdskolan, anslag till	10	27, 56	198
"Sparfboet", barnhemmet, anslag till	18	111	437
Spritbolaget, kontrollområde för	15	88, 93	467
Spårväg till Malma, anläggande af		28, 39 48, 53	92, 151, 177
Stadsplanen, påskyndande af dess fastställande		65	
„ revision af	8, 10 13	45, 56, 76	169, 199, 262
„ ändring beträffande förgård af kvarteret Hugo mot Herrgärdsgatan	13	71	258
Strömsholms väg, utdelning från		85	
Sundinska understödsfonderna, antal understödstagare		19	
Sundinska understödsfondernas understödstagare		32	
Svartån, ordnande af östra stranden mellan Skarpskytte- och Biskopsbroarne	11	59	
S. V. B. järnväg, försäljning af teckningsrätt	1	4	
Svingård, ändrad plats för	5	28	92
Svängkran vid hamnen, uppförande af	4	27	87
»Sällskapet», utskänkningsrätt af brännvin	12	68	
Södertälje kanal, framställning till K. Maj:t om åtgärder för dess ombyggnad	15	87, 96	485
„ åtagande af staden att i samband med kanalens ombyggnad bygga hamnkaj för djupgående fartyg	2	14	13
Taxering, Allm. Sv. El. A.-B:s, besvär öfver		26, 34	
Taxeringsnämnderna, arvode till ledamöterna	4	26	84
Teateraktiebolaget, gäldande af aktieteckning	5	35	124
Teckningsrätt till aktier i S. V. B. järnväg, försäljning af	1	4	
Tekniska skolan, anslag till	10	27, 56	198
„ nybyggnad för och omorganisation af	3	13, 18	7, 42

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Tekniska skolan, resebidrag till Rektor Samuelsson för studieresa	2	10, 14	10
„ revision af räkenskaperna för år 1913	5	31	
Telefonafgift, petition om nedsättning af samtalsafgiften till Stockholm	16	103, 105	
Tomtbyte med Frälsningsarméns förlagsaktiebolag (litt. A. U. N:o 1 af N:o 119 norra kv. mot N:o 5 i kv. Hubert)	4	24	75
Tomträttsupplåtelser, upplåtelse af tomter mellan Vargbolund och tuberkulossjukhuset		16	19
Tomtupplåtelse till ett församlingshem		20	
Torngrens fond, understöd till fröken Märta Olausson	2	8	2
Transformatorstation, K. Vattenfallsstyrelsens, försäljning af mark för	8, 9, 14	29, 47, 54, 78	97, 175, 273
Utgifts- och inkomststat för 1915	16	106	329, 463, 491
„ „ „ „ „ Beredningsutskottets betänkande			463
„ „ „ „ „ Drätselkammarens betänkande			429
„ „ „ „ „ register			443, 546
Vahlenii mälthus, inlösen af	2	11	
Val af kommunala förtroendemän	16	98-102, 105	
Varmbadhuset, gamla, inlösen af	18	113	439
„ upptagande af en brunn för vattenuppfordring	4	26	85
Vatten-, gas- och elektricitetsverken, nyanläggningar m. m.	17	109	399, 435
Vatten- och Gasverksstyrelsen, meddelande om ordförandeval		11	
„ „ „ årsberättelse för 1913		33	103
Vattenklosetter, allmänt införande af	8	39, 49	142, 186
„ bestämmelser ang.		55	192
„ i Cronstrandska villan	2	10	
„ i fastigheterna N:o 1 kv. Hilmer och N:o 5 kv. Harald	3	15	
„ i gården N:o 4 Magna	3	20	
„ i kvarteret Mimer	5	30	
„ i fastigheterna N o 106 södra kv., N:o 35 och 35 B norra kv. samt i A.-B. Västerås Träförädlings fabriksbyggnad	7	39	142
„ i fastigheterna N:o 20 kv. Leo, N:o 63 och 64 kv. Gere, N:o 5 och 6 k. Nanna, N:o 9 kv. Hugo, N:o 66 kv. Gere	9	51	
„ i fastigheterna Lilla Valhalla och N:o 43 södra kv.	11	58	

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Vattenklosetter i fastigheten N:o 2—25 västra kv.	13	71	
Vattenledning, tillstånd att anlägga en privat sådan i förbindelse med stadens ledning	15	91	451
„ tillstånd för Allm. Sv. El. A.-B. att nedlägga en egen sådan i en del af stadens gator	6	36	135
Vattenledningen, förbättringar i ledningsnätet och uppförande af ett vattentorn		72	
Velocipedstadga för staden, ny	14	35, 69, 81	127, 251, 278
Vin och öl, utskänkningsrätt i Centralhotellet	11	63	
Väghållning, Carlsbergs gårds		34	
Västerås arbetareinstitut, anslag till föreläsnings- och biblioteksverksamhet	11	59, 62	
Västerås arbetsstuga, anslag till		65, 111	437, 465
Västerås barnhem, anslag till		69, 112	438
Västerås barnkrubba, anslag till		73	438
Västerås sjukkassors fortsättningskassa, anslag till	18	111	437
Västerås Teateraktiebolag, gäldande af aktieteckning	5	35	124
Yrkesskolekommittén, val af ledamöter	12	65	
Yttrande ang. polisförordning för riket	2	8	
Ångreservstation, K. Vattenfallsstyrelsens, försäljning af mark för	14	78	273
Ångslupen Märta, omändrings- och reparationsarbeten å	13	72	
Årsberättelse för 1913, Badhusstyrelsens		19	37
„ „ „ brandchefens		23	45
„ „ „ byggnadschefens		36	131
„ „ „ Drätselkammarens		85	290
„ „ „ Hälsovårdsnämndens		23	53
„ „ „ Vatten- och Gasverksstyrelsens		33	103
Årsberättelser för 1912 och 1913, Fattigvårdsstyrelsens		60	205
Öl och vin, utskänkningsrätt i Centralhotellet	11	63	
Öl, utskänkningsrätt för Västerås-Automaten	11	63	
Östra holmen, kostnad för ångbåtsbryggan	18	113	439

Västerås, A. F Berghs Boktryckeri, 1915.

Redogörelse

för de beslut Stadsfullmäktige i Västerås under år 1914 fattat.

Under året hafva hållits 13 sammanträden.

Stadsfullmäktige hafva därvid beslutat:

Dag och § i protokollet	
2/1 §§ 2—4	ang. *val af ordförande, vice ordförande och beredningsutskott;*
2/1 § 5	ang. *försäljning af teckningsrätt till aktier*, att bemyndiga Drätselkammaren att till pris ej understigande 2 kr. 50 öre pr gammal aktie försälja staden såsom aktieägare i Stockholm—Västerås—Bergslagens nya järnvägsaktiebolag tillkommande rätt till teckning af nya aktier i bolaget på grund af bolagsstämmans beslut den 6 december 1913 om ökning af bolagets aktiekapital;
29/1 § 8	ang. *gatuarbeten,* att bevilja följande anslag af lånemedel till nedan omförmälda gatuarbeten; nämligen: *Vasagatan* mellan Smedjegatan och Engelbrektsplanen, stensättning af körbanan och ordnande af västra gångbanan . . . . . 10,250: — *Engelbrektsplan,* stensättning och ordnande i öfrigt af planen 30,500: — *Domkyrkoesplanaden* mellan Engelbrektsplan och Gåsmyregatan, stensättning af södra körbanan och ordnande af gångbanan . . . . . 7,000: — *Allégatan* mellan Stora gatan och Kopparbergsvägen, fullständigt ordnande af gatan . . . . . 24,000: — *Kungsängsgatan* mellan Södra Esplanaden och Stora gatan, stensättning af körbanan . . . . . 6,000: — Kronor 77,750: —

Dag och § i protokollet	
$^{29}/_{1}$ § 12	ang. *understöd,* att bevilja Fröken Märta Olausson, utöfver det belopp å 600 kronor, som årligen utgick till henne i form af lifränta på grund af J. V. Torngrens testamente, af Torngrenska fondens räntemedel ytterligare tillsvidare ett årligt understöd af 600 kronor;
$^{29}/_{1}$ § 13	ang. *lösningsrätt till fastighet på stadens grund,* att göra stadens lösningsrätt gällande till fastigheten N:o 92 södra kvarteret, som J. G. Forslund köpt för 19,000 kronor, och uppdraga åt Drätselkammaren att vidtaga alla för detta ändamål nödiga åtgärder äfvensom bestämma, att löseskillingen skulle gäldas af reserverade köpeskillingsmedel;
$^{29}/_{1}$ § 14	ang. *polisförordning för riket,* att afgifva yttrande öfver af sakkunniga utarbetadt förslag;
$^{29}/_{1}$ § 15	ang. *vattenklosett,* att meddela tillstånd tillsvidare till inrättande af en vattenklosett i den s. k. Cronstrandska villan med direkt anslutning till stadens ledningar, under villkor, som protokollet omförmäler;
$^{29}/_{1}$ § 19	ang. *inlösen af Wahlenii mälthus,* att bestämma, att det belopp 5,188 kr. 43 öre, staden enligt Kungl. Maj:ts dom den 2 december 1913 hade att erlägga för inlösen af mälthuset jämte den tomt, hvaråt detsamma var uppfördt, skulle utgå af reserverade köpeskillingsmedel;
$^{26}/_{2}$ § 22	ang. *resebidrag åt rektorn vid Tekniska skolan,* att för beredande af möjlighet för rektor Samuelsson att under sommaren 1914 studera den tekniska undervisningen vid utländska skolor, äfvensom besöka utställningarna i Lyon och Malmö, anslå ur Zimmermanska fonden ett resebidrag å 1,200 kronor;
$^{26}/_{2}$ § 23	ang. *hamn för djupgående fartyg,* att i anledning af nådig remiss förklara sig villiga tillförbinda staden att inom den tid, då upprensning af Agnesund eller, därest den nära en mil kortare farleden förbi Strängnäs, hvilken farled Stadsfullmäktige för sin del ville förorda framför den längre leden genom Agnesund, skulle föredragas, af Kolsundet vore fullbordad, förutsatt att farledsupprensningen komme att afse ett seglationsdjup af 5,5 meter och att jämväl Södertälje kanals ombyggnad för samma seglationsdjup då vore fullbordad, hafva i anslutning till stadens dåvarande hamnanläggning och på stadens bekostnad anordnat med järnvägsförbindelse försedda kajer för 5,5 meter djupgående fartyg;
$^{26}/_{2}$ § 24	ang. *inköp af en magasinsbyggnad,* att bemyndiga Drätselkammaren att af Tobaksfabriksaktiebolaget A. T. Sundin & C:o åt staden för ett pris af 1,200 kronor inköpa den bolaget tillhöriga å stadens tomt n:o 38 Västermalm uppförda magasinsbyggnaden samt anvisa anslag för ändamålet af reserverade köpeskillingsmedel;

Dag och § i protokollet.	
$^{26}/_{2}$ § 25	ang. *lösningsrätt till fastighet på stadens grund,* att icke i anledning af den 29 December 1913 lagfaren öfverlåtelse af gården och tomten n:o 129 västra kvarteret göra stadens lösningsrätt till fastigheten gällande;
$^{26}/_{2}$ § 26	ang. *vattenklosetter,* att meddela tillstånd tills vidare till inrättande af 17 vattenklosetter inom fastigheten n:o 1 i kvarteret Hilmer och 6 vattenklosetter i fastigheten n:o 5 i kvarteret Harald, under villkor som protokollet omförmäler;
$^{26}/_{2}$ § 30	ang. *järnväg Västerås—Krylbo* att utse ombud för staden vid möte med intresserade kommuner m. fl.;
$^{26}/_{3}$ § 32	ang. *nybyggnad för teknisk skola,* att förbinda sig att låta å framdeles bestämd plats i staden uppföra en byggnad för teknisk skola, afsedd att jämväl bereda erforderliga lokaler för en elektroteknisk fackskola, därest densamma skulle komma att hit förläggas, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af professor C. Lindholm utarbetade skissritningar för det s. k. mindre förslaget samt att bereda bostad eller lämna hyresersättning åt nämnda fackskolas föreståndare;
$^{26}/_{3}$ § 35	ang. *järnvägskommittén,* att för kommitterades utredningsarbete utöfver förut beviljade medel till kommitténs förfogande ställa ytterligare ett belopp af 4,000 kronor att utgå af 1914 års förslagsanslag;
$^{26}/_{3}$ § 36	ang. *markförvärf,* att bemyndiga Drätselkammaren att inköpa ytterligare ett område af 542,5 kvm af lägenhetsägaren J. V. Eriksson tillhörig mark inom byggnadsområdet Karlsdal betecknad såsom åker till ett pris af 2 kronor 52 öre pr kvm. att utgå af reserverade köpeskillingsmedel;
$^{26}/_{3}$ § 37	ang. *markförvärf,* att bemyndiga Drätselkammaren att inköpa 26 kvm. mark af tomten n:o 42 södra kvarteret för Handtverkaregatans utläggande till ett pris af 20 kronor pr kvm. att utgå af reserverade köpeskillingsmedel;
$^{26}/_{3}$ § 38	ang. *vattenklosetter,* att meddela tillstånd tillsvidare till inrättande af 4 vattenklosetter i fastigheten n:o 4 i kvarteret Magna, under villkor, som protokollet omförmäler;
$^{30}/_{4}$ § 45	ang. *ny gasklocka,* att, med afvaktande af särskildt yttrande från Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren i fråga om hufvudledningens sträckning, för uppförande af en ny gasklocka å Kungsängen med hufvudledning från densamma till gasverket, äfvensom ångpanneanläggning samt en anläggning för beredande af amoniaksalt ställa till Vatten- och Gasverksstyrelsens förfogande ett anslag å intill 122,000

Dag och § i protokollet.	
	kronor, däri inberäknadt kostnad för kontrollarvode m. m. att utgå af lånemedel;
30/4 § 46	ang. *tomtbyte,* att bemyndiga Drätselkammaren att med Frälsningsarméns förlagsaktiebolag träffa aftal om utbyte af staden tillhöriga tomten n:o 5 inom kvarteret Hubert mot förlagsaktiebolaget tillhöriga lotten litt. A. U. n:o 1 af tomten n:o 119 norra kvarteret, därvid tomtpriser skulle beräknas efter samma grund för båda tomterna eller 5 kronor pr kvm. samt att för gäldande af arealskillnaden anvisa förslagsvis 1,500 kronor af reserverade köpeskillingsmedel;
30/4 § 48	ang. *markförvärf,* att bemyndiga Drätselkammaren att för Vasagatans utläggande enligt den nyantagna stadsplanen inköpa 289,4 kvm. mark af tomten n:o 65 norra kvarteret för ett pris af 10 kronor pr kvm. att utgå af reserverade köpeskillingsmedel;
30/4 § 49	ang. *befrielse från kommunalutskylder,* att befria sterbhuset efter aflidne stationsskrifvaren A. Olaussson från erläggande af 1913 års utskylder till staden, 350 kronor 17 öre;
30/4 § 50	ang. *lösningsrätt till fastigheter på stadens grund,* att icke i anledning af den 12 januari och den 9 februari 1914 lagfarna öfverlåtelser af fastigheterna n:o 124 södra kvarteret, n:o 77 a södra kvarteret samt n:o 13, 14 och 15 södra kvarteret göra stadens lösningsrätt till fastigheterna gällande;
30/4 § 51	ang. *ersättning till taxeringsnämndernas ledamöter,* att af 1914 års förslagsanslag anvisa 500 kr. för beredande af dagtraktamentsersättning åt de af Stadsfullmäktige valda ledamöterna i stadens taxeringsnämnder eller vid förfall för de ordinarie ledamöterna de inkallade suppleanterna att utgå till hvar och en med fyra kronor om dagen för hvarje sammanträdesdag;
30/4 § 53	ang. *brunn för varmbadhuset,* att af uttaxerade medel i 1915 års stat bevilja ett anslag af högst 5,150 kronor för utförande å varmbadhusets tomt af en öppen brunn för badhusets förseende med vatten;
30/4 § 54	ang. *svängkran vid hamnen,* att af lånemedel bevilja Hamnstyrelsen ett anslag å 7,000 kronor för uppställande af en fast svängkran vid den s. k. pråmåns västra kaj;
30/4 § 56	ang. *reparation och tillbyggnad af renhållningsverkets stall,* att af uttaxerade medel i 1915 års stat för utvidgning och reparation af stadens renhållningsverks stall samt utvidgning af verkets vagnsskjul anvisa ett anslag af 4,500 kronor;

Dag och § i protokollet.	
30/4 § 57	ang. *markförvärf,* att bemyndiga Drätselkammaren att inköpa ett område om cirka 270 kvm. af lägenheten Anderslund, gränsande intill en staden förut tillhörig markremsa utmed vägen i Vasagatans förlängning till ett pris af 3 kronor pr kvm. att utgå af reserverade köpeskillingsmedel;
30/4 § 58	ang. *inköp af egendomen Malma och förläggande dit af stadens svingård,* *att,* med godkännande af ett af Drätselkammaren uppgjordt preliminärt köpekontrakt, för stadens räkning inköpa fasta egendomen ett mantal n:o 1 Malma i Badelunda socken för en köpeskilling af 85,000 kronor att utgå dels till ett belopp af 40,000 kronor af det af Stadsfullmäktige den 24 april 1913 beviljade anslaget till anläggande af en kommunal svingård och dels till återstående belopp, 45,000 kronor af lånemedel, *att,* med ändring af Stadsfullmäktiges beslut den 24 april och den 29 maj 1913 angående uppförande af en kommunal svingård bestämma platsen för samma svingård till egendomen Malma i Badelunda socken, samt *att* låta genom Drätselkammaren iordningsställa stall- och ladugårdsbyggnaden å Malma för berörda ändamål samt att till inredningsarbeten i denna byggnad, till uppförande af maskinhus med ångpanneanläggning och maskiner med flere anläggningar för svinhusets behof och till uppförande af en ny stallbyggnad vid egendomen anvisa af det af Stadsfullmäktige den 24 april 1913 beviljade anslaget till uppförande af ett kommunalt svinhus sammanlagdt 60,000 kronor;
30/4 § 60	ang. *deltagande i Baltiska utställningen,* att anvisa ett anslag af 700 kronor af 1914 års förslagsanslag för stadens deltagande i afdelningen för arkitektur å Baltiska utställningen i Malmö år 1914 under vissa villkor;
30/4 § 61	ang. *vattenklosetter,* att tillåta Allm. Svenska Elektriska Aktiebolaget att tillsvidare hafva direkt anslutning för bolagets vattenklosetter inom dess verkstadsområde i kvarteret Mimer till stadens afloppsledningsnät med skyldighet för bolaget att, därest det medgifna tillståndet skulle visa sig medföra olägenheter i sanitärt afseende, ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, Hälsovårdsnämnden för afhjälpande af dessa olägenheter kunde finna skäligt meddela;
30/4 § 63	ang. *revision af Tekniska skolans m. fl. räkenskaper,* att i anledning af inkommen revisionsberättelse öfver granskning af berörda räkenskaper för år 1913 bevilja vederbörande ansvarsfrihet för revisionsåret;
28/5 § 71	ang. *gäldande af aktieteckning i Västerås teateraktiebolag samt köpesumman för inventarier vid Hofdesta,* att med ändring af Stadsfullmäktiges beslut den 31 oktober 1912 samt den 29 maj och den 19 juni 1913 angående teckning af aktier i Västerås teateraktiebolag och

Dag och § i protokollet.	
	den 25 september 1913 angående inköp af egendomen $^3/_4$ mantal Hofdesta med inventarier, i hvad samma beslut afsåge att för aktieteckningen i teaterbolaget, 55,000 kronor, och för inköp af inventarierna vid Hofdesta, 5,000 kronor, bevilja anslag af lånemedel, besluta, *dels* att berörda aktieteckning skulle gäldas till ett belopp af 29,000 kronor af influtna medel för försåld teckningsrätt till stadens aktier i S. V. B. Nya järnvägsaktiebolag samt till återstående belopp, 26,000 kronor af uttaxerade medel med en femtedel eller 5,200 kronor under hvart och ett af åren 1915—1919, *dels ock* att köpeskillingen för inventarierna vid Hofdesta skulle gäldas af influtna medel vid skedd försäljning af samma inventarier;
$^{28}/_5$ § 73	ang. *markbyte för tomtreglering inom kvarteret Jonas,* att bemyndiga Drätselkammaren att med föreningen Folkets hus och park u. p. a. i Västerås för reglering af föreningens tomt n:o 2 i kvarteret Jonas och stadens tomt n:o 110 litt A. U. n:o 1 i norra kvarteret enligt af Konungens Befallningshafvande fastställd tomtindelning af kvarteret Jonas samt dessutom i och för ernående af en sådan ändring i tomtindelningen, att föreningens tomt erhölle en tre meter längre fasad mot Domkyrkoesplanaden, träffa aftal angående för den föreslagna regleringens genomförande å ömse sidor erforderliga marköfverlåtelser, samt att föreningen skulle ersätta arealskillnaden efter ett pris af sju kronor pr kvm.;
$^{28}/_5$ § 75	ang. *tillstånd för Allm. Svenska Elektriska Aktiebolaget att nedlägga en vattenledning i en del af stadens gator,* att medgifva bolaget eller dess rättsinnehafvare tillstånd tillsvidare att framdraga en 6″ vattenledning från kvarteret Sigurd med sträckning i Östra järnvägsgatan och korsande södra Esplanaden fram till kvarteret Mimer för att med denna ledning skaffa tjänligt matarvatten till bolagets ångpannor inom sistnämnda kvarter, på vissa i protokollet angifna villkor;
$^{28}/_5$ § 76	ang. *lokomotivstall,* att för sin del förklara, att hvad staden vidkomme, intet hinder förefunnes att förlägga en af S. V. B. järnväg planerad byggnad för lokomotivstall på afsedd plats inom järnvägsverkstadsområdet;
$^{28}/_5$ § 77	ang. *iståndsättande af Kvarnbron,* att anslå 1,500 kronor af 1914 års förslagsanslag för iståndsättande af Kvarnbron eller Skerikesbron för körtrafik samt att tillkännagifva för Konungens Befallningshafvande, att staden därefter och intill dess i laga ordning meddelats förordnande angående brohållningsskyldigheten frånsade sig all underhålls- och byggnadsskyldighet till bron i vidare mån än hvad 1802 års förening innehölle;

Dag och § i protokollet.	
$^{28}/_{5}$ § 79	ang. *vattenklosetter,* att meddela tillstånd till inrättande af 5 vattenklosetter inom fastigheten n:o 106 södra kvarteret, 3 vattenklosetter inom fastigheten n:o 35 A norra kvarteret, 2 vattenklosetter i fastigheten n:o 35 B i samma kvarter och 1 vattenklosett i A.-B Västerås Träförädlings fabriksbyggnad på i protokollet omförmälda villkor;
$^{28}/_{5}$ § 81	ang. *ledningar till och genom byggnadsområdet Annedal,* att hvad tomterna inom byggnadsområdet Annedal och de lägenheter, som vore anslutna till byggnadsföreningen Annedals enskilda afloppsledningssystem, beträffade, medgifva anslutning för dessa tomter till stadens vatten- och gasledningar mot en afgift, beräknad efter 40 öre pr kvm. tomtareal;
$^{28}/_{5}$ § 83	ang. *förlikning af donationsjordsrättegång,* att förklara att den mellan Västerås stad och Allmänna Svenska Elektriska A.-B. enligt Stadsfullmäktiges beslut den 30 Januari 1913 uppgjorda förlikningen rörande bolagets donationsjordar jämväl skulle afse bolaget tillhöriga 488 kvm. af lägenheten Karlsäng;
$^{19}/_{6}$ § 85	ang. *värmeledning i nya paviljongen vid epidemisjukhuset,* att för utförande af värmelednings- och evakueringsanordningar jämte varmvattenberedning äfvensom invändig målning och påläggning af korkmattor i öfre våningen i den vid Knutsgatan belägna paviljongen vid stadens epidemisjukhus af uttaxerade medel i 1915 års stat bevilja ett förslagsanslag å 12,000 kronor med rätt för Drätselkammaren att för arbetets utförande förfoga öfver anslaget redan under innevarande år;
$^{19}/_{6}$ § 86	ang. *obligationslån,* att hos Kungl. Maj:t göra underdånig framställning om rätt för staden att till täckande af visst anslag, så långt det försloge, försälja återstående obligationer af 1910 års amorteringslån, utgörande ett belopp af 60,000 kronor;
$^{19}/_{6}$ § 87	ang. *lösningsrätt till fastigheter på stadens grund,* att med bemyndigande för Drätselkammaren att göra stadens lösningsrätt gällande på grund af den 6 April 1914 lagfaret köp af gården N:o 130 och 131 västra kvarteret, i den mån sådan lösningsrätt tillkomme staden, uppdraga åt Drätselkammaren att tillösa staden och för dess räkning inköpa fastigheten, därvid köpesumman skulle utgå med 20,000 kronor af lånemedel och till återstående belopp, 10,000 kronor, af reserverade köpeskillingsmedel, men att beträffande fastigheterna N:ris 121 och 122 södra kvarteret och N:o 123 västra kvarteret icke på grund af lagfarna öfverlåtelser af desamma göra stadens lösningsrätt till fastigheterna gällande;

Dag och § i protokollet.	
19/6 § 88	ang. *revision af stadsplanen,* att besluta vissa ändringar, tillägg och uteslutningar i de beslut Stadsfullmäktige förut under åren 1910, 1911 och 1912 fattat i frågan samt bemyndiga Byggnadsnämnden att bringa besluten i verkställighet;
19/6 § 89	ang. *fastighetsförvärf,* att bemyndiga Drätsalkammaren att för en summa af 8,500 kronor att utgå af reserverade köpeskillingsmedel inköpa lägenheten Norra Johannesborg och Valsborg N:o 2 samt att därefter försälja densamma med undantag af den del af lägenheten, som åtginge för gatas utläggande;
19/6 § 90	ang. *fastighetsförvärf,* att bemyndiga Drätselkammaren att inköpa fastigheterna, gårdarne och tomterna N:ris 90 och 91 i stadens södra kvarter, den förra för 40,000 kronor och den senare för 35,000 kronor samt att af den sammanlagda köpeskillingen, 75,000 kronor, 55,000 kronor skulle utgå af lånemedel och 20,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel;
19/6 § 91	ang. *försäljning af mark till Kungl. Vattenfallsstyrelsen för transformatorstation,* att bemyndiga Drätselkammaren att å Viksängsområdet i kilen mellan vägen till de å området uppförda villorna samt regementets mark till Kungl. Vattenfallsstyrelsen öfverlåta ett område om cirka 5,000 kvm. till plats för transformatorstation mot en köpesumma beräknad efter tre kronor pr kvm. samt att uppdraga åt Drätselkammaren att, för den händelse tillstånd till områdets försäljning icke förut lämnats staden, hos Kungl. Maj:t göra framställning om rätt för staden att till Kungl. Vattenfallsstyrelsen försälja ifrågavarande område;
19/6 § 93	ang. *allmänt införande af vattenklosetter och anslag till vissa afloppsledningar, att* för möjliggörande af ett allmännare införande af vattenklosetter inom de stadsdelar, för hvilka afloppets utlopp vore anordnadt eller utan större kostnader kunde anordnas nedanför Slottsbron, ställa till Vatten- och Gasverksstyrelsens förfogande ett anslag å 19,000 kronor, däraf 2,000 kronor skulle bestridas af redan beviljadt anslag till anordningar vid kloakmynningen och 17,000 kronor af lånemedel, till omläggning af afloppsledningarne i Kyrkogatan, Öfre Trädgårdsgatan och Västra Bergsgatan samt till reningsanordningar vid bräddafloppen och utloppens mynningar, *samt att* för hvarje inom staden befintlig vattenklosett skulle erläggas en årlig afgift af 15 kronor till Vatten- och Gasverksstyrelsen, hvilken afgift skulle utbetalas den 1 April hvarje år och utgå från den 1 Oktober året förut;
19/6 § 94	ang. *vatten- och gasledningar i Köpingsvägen och Annedalsgatan,* att af lånemedel anslå 6,400 kronor att användas till vatten- och gasledningar i Köpingsvägen och Annedalsgatan;

Dag och § i protokollet.	
19/6 § 96	ang. *tomtförsäljning*, att bemyndiga Drätselkammaren att till A. R. Andersson försälja ett å en vid Drätselkammarens framställning fogad karta som del af tomten N:o 2 i kvarteret Rosa betecknadt område af stadens västra utmark utgörande del af ägofiguren N:o 40 om 725 kvm:s areal efter ett pris af en krona 50 öre pr kvm.;
19/6 § 97	ang. *försäljning af tomtmark*, att bemyndiga Drätselkammaren att för ett pris af tio kronor pr kvm. till A. F. Vesterblom försälja ett intill Handtverkaregatan beläget område med en areal af 117 kvm. att sammanläggas med tomten N:o 26 södra kvarteret;
19/6 § 98	ang. *tillbyggnad af den s. k. malmtraversen vid hamnen*, att bemyndiga Hamnstyrelsen att af besparade medel å det af Stadsfullmäktige den 30 April 1914 beviljade anslaget å 7,000 kronor till uppförande af en svängkran vid Prånåns västra kaj förlänga den s. k. malmtraversen vid hamnen med ytterligare ett fack å landsidan för en beräknad kostnad af 1,500 kronor;
19/6 § 99	ang. *vattenklosetter*, att meddela tillstånd till inrättande af tre vattenklosetter i fastigheten N:o 20 i kvarteret Leo, åtta vattenklosetter i en hvar af fastigheterna N:ris 63 & 64 i kvarteret Gere, N:ris 5 och 6 i kvarteret Nanna och N:o 9 i kvarteret Hugo samt nio vattenklosetter i fastigheten N:o 66 i kvarteret Gere under villkor, som protokollet omförmäler;
27/8 § 103	ang. *mantalsskrifningsort*, att uppdraga åt Drätselkammaren att afgifva infordradt utlåtande rörande arbetaren J. V. Björklunds mantalsskrifningsort för år 1914;
27/8 § 104	ang. *försäljning af mark till Kungl. Vattenfallsstyrelsen för transformatorstation*, att afgifva infordradt yttrande öfver besvär, som anförts öfver Stadsfullmäktiges beslut den 19 Juni 1914 i förevarande ärende;
27/8 § 108	ang. *markförvärf*, att bemyndiga Drätselkammaren att för erforderligt belopp af reserverade köpeskillingsmedel å stadens vägnar tillösa sig ett område om 337 kvm. af den Axel Hammer och A. R. Rudén tillhöriga lägenheten Anderslund afsedd till breddning af en i öster till väster gående väg genom lägenheten, samt att emottaga Hammers och Rudéns erbjudande att kostnadsfritt till staden öfverlämna 511 kvm. mark af lägenheten till tvärgator öfver densamma, allt i öfverensstämmelse med en af stadsingeniören G. Smitt i Juni 1914 i enlighet med föreslagen stadsplan för områdena norr om den nuvarande stadsplanen upprättad karta;

Dag och § i protokollet.	
27/8 § 109	ang. *gatuskyltar,* att för komplettering och uppsättning af erforderliga gatuskyltar anvisa ett anslag å 1,200 kronor att disponeras redan under år 1914, men utgå af under år 1915 uttaxerade medel;
27/8 § 110	ang. *elektrisk belysning å Biskopsbron,* att utöfver för anordnande af belysning å Biskopsbron förut beviljadt anslag anvisa ett belopp af förslagsvis 450 kronor, att utgå af 1914 års förslagsanslag för anordnande af elektrisk belysning å Biskopsbron i enlighet med af Vatten- och Gasverksstyrelsen uppgjordt förslag;
27/8 § 111	ang. *anslag till Tekniska skolan m. m.,* att dels bevilja Centralslöjdskolan och Tekniska skolan ett anslag för år 1915 å 7,000 kronor att utgå med 3,500 kronor af Zimmermanska fonden och 3,500 kronor af under år 1915 uttaxerade medel, dels ock ingå till Kungl. Maj:t med underdånig begäran om ett statsanslag för skolan å 5,500 kronor från det af Riksdagen lämnade anslaget till lägre tekniska yrkesskolor;
27/8 § 112	ang. *kommunalutskylder,* att befria Kassören Joh. Wåhlins sterbhus från att af 1913 års utskylder till staden erlägga ett belopp af 212 kronor 63 öre, påförda den aflidne för af honom åtnjuten inkomst af arbete under år 1912;
27/8 § 113	ang. *revision af stadsplanen,* att på anförda grunder meddela vederbörande, att Stadsfullmäktige icke ville å den reviderade stadsplanekartan utmärka området för järnvägsspårens korsning med Hamngatan såsom järnvägstrafikled;
27/8 § 114	ang. *utvidgning och ombyggnad af verkstadsbyggnaden vid brandstationen,* att anvisa ett anslag å 20,000 kronor att utgå af lånemedel till utvidgning och ombyggnad af verkstadsbyggnaden vid brandstationen samt anläggande af redskapsskjul och uppförande af öfningstorn därstädes i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af stadsarkitekten Erik Hahr uppgjorda ritningar;
27/8 § 115	ang. *anslag till skjutöfningar för landstormen,* att anvisa ett anslag å 300 kronor att utgå af 1914 års förslagsanslag och ställas till Västerås Skarpskytteförenings förfogande för bestridande af kostnaderna för af föreningen anordnad instruktionskurs i skjutning för landstormsmän;
27/8 § 116	ang. *val af ledamöter i arbetslöshets- och nödhjälpskommittén för Västerås;*
27/8 § 117	ang. *anslag för anställande af reservbrandsoldater,* att af 1914 års förslagsanslag anvisa ett belopp af 500 kronor i och för anställande af sex reservbrandkarlar;

Dag och § i protokollet.	
$^{27}/_{8}$ § 118	ang. *vattenklosetter,* att meddela tillstånd till inrättande af en vattenklosett i fastigheten Lilla Vallhalla inom västra utgårdarna och en vattenklosett i gården N:o 43 södra kvarteret på i protokollet angifna villkor;
$^{27}/_{8}$ § 119	ang. *ordnande af östra Svartåstranden mellan Skarpskytte- och Biskopsbroarna, att* i hufvudsaklig öfverensstämmelse med å en vid Naturskyddskommitténs framställning i ärendet fogad karta markerade strandlinier å Svartåns östra sida mellan Skarpskytte- och Biskopsbroarna låta genom Trädplanteringssällskapet och Naturskyddskommittén ordna ett lågt strandparti med naturlig strand mot vattenbrynet, *att* låta sätta platsen i fråga i förbindelse med Skarpskyttebron, *samt att* för arbetets påbörjande anvisa ett förslagsanslag å 3,000 kronor att upptagas i 1915 års utgifts- och inkomststat med rätt för Drätselkammaren att utanordna förskott å detsamma i den mån anläggningen under år 1914 kunde komma att utföras;
$^{24}/_{9}$ § 123	ang. *ändring i Drätselkammarens reglemente,* att dels för sin del godkänna, dels ock för fastställelse af Kon:s Befhde förorda ändrad lydelse af 10 § af det för Drätselkammaren gällande reglementet;
$^{24}/_{9}$ § 124	aug. *markförvärf, att* bemyndiga Drätselkammaren att med ägarne af lägenheten Hagaberg å stadens västra område på af dem föreslagna villkor träffa öfverenskommelse om öfverlåtelse till staden af vissa gatu- och tomtområden inom ifrågavarande lägenhet samt att för ändamålet anvisa 1,500 kronor att utgå af reserverade köpeskillingsmedel;
$^{24}/_{9}$ § 125	ang. *Västerås Arbetareinstitut,* att för år 1915 af uttaxerade medel bevilja Västerås arbetareinstitut dels 1,600 kronor för anordnande härstädes af populärvetenskapliga föreläsningar i folkbildningssyfte, dels ock 1,500 kronor till institutets biblioteksverksamhet;
$^{24}/_{9}$ § 127	ang. *utskänkning af öl,* att tillstyrka en af Nya A.-Bol. Västerås Automaten hos Kon:s Befhde gjord framställning om tillstånd att under år 1915 i huset N:o 36 vid Stora gatan utskänka öl;
$^{24}/_{9}$ § 128	ang. *utskänkning af öl och vin,* att i anledning af en ansökning till Kon:s Befhde af Alrik Nyberg om tillstånd att under 1915 i gården N:o 42 och 43 i Västra kvarteret (Centrathotellet) utskänka vin och öl i förening med mat till spisande gäster tillstyrka ansökningen, dock endast med afseende å rätten att utskänka öl;
$^{24}/_{9}$ § 130	ang. *inköp af motorbåt,* att för anskaffning och utrustning af en motorbåt att insättas på trafiken till Hästholmarna bevilja ett förslagsanslag å 8,000 kronor att förskotteras af tillgängliga medel för att sedermera ersättas af inkomsterna af berörda trafik;

Dag och § i protokollet.	
$^{24}/_{9}$ § 131	ang. *barnbespisning*, att ställa till Folkskolestyrelsens förfogande ett anslag å 3,000 kronor att användes till extra barnbespisning under hösten 1914 och utgå af 1914 års förslagsanslag;
$^{24}/_{9}$ § 134	ang. *val af ledamöter i Yrkesskolekommittén;*
$^{24}/_{9}$ § 136	ang. *anslag till arbetslöshets- och nödhjälpskommittén*, att af 1914 års förslagsanslag till kommitténs förfogande för utförande af kommitténs uppdrag ställa ett förslagsvis beräknadt belopp af 200 kronor;
$^{29}/_{10}$ § 139	ang. *byggnadsverksamheten utom stadsplanen*, att besluta vissa ändringar i de af Stadsfullmäktige den 27 Mars och den 25 September 1913 antagna föreskrifter rörande byggnadsverksamhetens ordnande utom stadens planlagda område;
$^{29}/_{10}$ § 140	ang. *utskänkning af brännvin*, att afstyrka bifall till en af »Sällskapet» i Västerås hos Kon:s Befhde gjord framställning om rätt att under år 1915 i sällskapets lokal till ledamöter och inbjudna gäster utskänka brännvin;
$^{29}/_{10}$ § 144	ang. *uppgifters lämnande om resande*, att tillstyrka af Kon:s Befhde uppgjordt förslag till ordningsstadgande i ämnet;
$^{29}/_{10}$ § 145	ang. *kontrollsystem vid utminutering af brännvin*, att i skrifvelse till Västerås spritbolags styrelse, med öfverlämnande af utaf ett flertal Stadsfullmäktige uppgjordt förslag till ordningsbestämmelser för utminutering af brännvin, meddela bolaget sin uppfattning att kontrollföreskrifter, till sina hufvudgrunder öfverensstämmande med eller liknande de sålunda föreslagna, snarast möjligt borde införas vid försäljning af brännvin här i staden;
$^{29}/_{10}$ § 146	ang. *byggande af en mindre slip m. m.*, att dels anvisa 1,500 kronor att utgå af uttaxerade medel i 1915 års stat för anläggande af en slip med af stadens byggnadschef föreslagen konstruktion vid strandområdet nedanför järnvägsverkstaden, dels ock ett förslagsanslag å 1,000 kronor att utgå af tillgängliga medel för uppmuddring af ränna fram till slipen, hvilket sistnämnda belopp framdeles borde ersättas ur de medel, som blefve anvisade för fortsatta kajarbeten väster om Svartån;
$^{29}/_{10}$ § 147	ang. *anstånd med nya renhållningsstadgans ikraftträdande*, att för sin del besluta att med ikraftträdandet af den nya renhållningsstadgan skulle anstå till den 1 Juni 1915;

Dag och § i protokollet.	
$^{29}/_{10}$ § 148	ang. *vattenklosetter,* att meddela tillstånd till inrättande af två vattenklosetter i gården N:o 2—25 i stadens västra kvarter på i protokollet närmare angifna villkor;
$^{29}/_{10}$ § 149	ang. *stadsplaneändring*, att med ändring i den under åren 1910 och 1911 beslutade revision af gällande stadsplan, i hvad denna berörde tomterna N:ris 1 och 10 i kvarteret Hugo, besluta, att förgårdsområdena till berörda tomter emot Herrgärdsgatan finge bebyggas, samt att uppdraga åt Byggnadsnämnden att vidtaga de åtgärder, som erfordrades för detta besluts befordrande till slutlig verkställighet;
$^{29}/_{10}$ § 451	ang. *inköp af en motorbåt,* att utöfver förut anvisadt anslag å 8,000 kronor anvisa ytterligare 3,000 kronor till inköp af en motorbåt för trafiken till Hästholmarna att förskotteras af tillgängliga medel för att sedermera ersättas af inkomsterna af berörda tratik;
$^{29}/_{10}$ § 152	ang. *ångslupen Märta,* att af 1914 års förslagsanslag anvisa förslagsvis ett belopp af 1,500 kronor för utförande af omändrings- och reparationsarbeten å ångslupen Märta;
$^{29}/_{10}$ § 153	ang. *ombyggnad af renhållningsverkets stall m. m.,* att utöfver förut beviljade 4,500 kronor för utvidgning och reparation af renhållningsverkets stall samt utvidgning af verkets vagnskjul anslå ett belopp af 1,479 kronor 31 öre att upptagas till uttaxering i 1915 års stat;
$^{26}/_{11}$ § 157	ang. *revision af stadsplanen,* att med upphäfvande af sina föregående beslut den 20 Juni 1910 och den 26 Maj 1911 rörande Klockaregatans upptagande i stadsplanen, besluta, att Klockaregatan icke skulle i den reviderade stadsplanen upptagas samt lämna Byggnadsnämnden i uppdrag att i vederbörlig ordning bringa detta beslut i verkställighet;
$^{26}/_{11}$ § 158	ang. *markförvärf,* att bemyndiga Drätselkammaren att för stadens räkning inköpa ett område om 28,1 kvm. från tomten N:o 65 i stadens norra kvarter, afsedt att utläggas till Vasagatan och liggande framför den reglerade tomten N:o 64 i samma kvarter efter ett pris af fem kronor pr kvm. samt att bestämma, att köpesumman skulle utgå af reserverade köpeskillingsmedel;
$^{26}/_{11}$ § 159	ang. *lösningsrätt till fastigheter på stadens grund,* att icke i anledning af lagfarna öfverlåtelser af fastigheten N:o 121 västra kvarteret göra stadens lösningsrätt till densamma gällande;
$^{26}/_{11}$ § 160	ang. *upplåtande af mark till nya folkskolan,* att för den s. k. Korsängsskolan upplåta ett område af stadens mark af Myggbo och Malmaberg,

Dag och § i protokollet.	
	utmärkt på en vid Folkskolestyrelsens förslag i ämnet fogad karta och begränsadt af Tegnérgatan, Malmabergsgatan och den söder om Frejaföreningen utmärkta gatan samt en vinkelrätt emot Tegnérgatan dragen rät linie på cirka 165 meters afstånd från Malmabergsgatan vid denna gatas korsning med Tegnérgatan, af hvilket område dock den del, som ungefärligen motsvarades af den å kartan utmärkta löfskogsbacken, skulle hållas tillgänglig för allmänheten och ordnas såsom park;
$^{26}/_{11}$ § 161	ang. *borttagande af träden i Allégatan,* att bemyndiga Drätselkammaren att vid ordnande af Allégatan mellan Stora gatan och Kopparbergsvägen borttaga där befintliga äldre träd samt att öfverlämna åt Trädplanteringssällskapet att efter gatans ordnande därstädes verkställa lämplig ny trädplantering;
$^{26}/_{11}$ § 162	ang. *marköfverlåtelse till Kungl. Vattenfallsstyrelsen för ångreservstation m. m.,* att i anledning af framställning från Kungl. Vattenfallsstyrelsen i ämnet förklara, att staden vore villig på vissa villkor till Kungl. Vattenfallsstyrelsen öfverlåta antingen ett område å Kungsängen enligt alternativen I och III i Kungl. styrelsens framställning till ett pris, beräknadt efter tre kronor 50 öre pr kvm. eller ock ett område af stadens mark af Viksäng enligt alternativ II efter två kronor pr kvm;
$^{26}/_{11}$ § 163	ang. *ny velocipedstadga,* att tillstyrka Magistraten att utfärda stadga af innehåll, som protokollet närmare omförmäler;
$^{26}/_{11}$ § 164	ang. *indelning af stadens område i skogsbrandrotar,* att i anledning af förfrågan från Konungens Befhde förklara, att Stadsfullmäktige icke ansågo förordnande vara erforderligt därom, att staden skulle utgöra en eller flera brandrotar, samt att, i händelse likväl Konungens Befhde skulle anse lagens föreskrifter så fordra, det vore tillräckligt, att staden utgjorde allenast en brandrote;
$^{26}/_{11}$ § 165	ang. *revision af stadens räkenskaper för år 1913,* att i anledning af revisorernas tillstyrkan bevilja samtliga vederbörande ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattat;
$^{26}/_{11}$ § 172	ang. *komplettering af arbetslöshets- och hjälpkommittén,* att invälja ytterligare en ledamot i kommittén;
$^{17}/_{12}$ § 180	ang. *öfverbyggande af bäcken vid Pilgatan och ordnande af Lillåns utlopp, dels* att af lånemedel bevilja ett anslag å 15,000 kronor i och för öfverbyggande af den utmed Pilgatans södra sida mellan Svenska Metallverkens järnvägsspår och kreatursstallarna å marknadsplatsen löpande bäcken, *dels ock* att af uttaxerade medel i 1915 års stat anslå förslagsvis 10,000 kronor för påbörjande af arbete med ordnande af Lillån nedom järnvägsöfvergången med läggande af rustbädd och ett skift stenmur å ömse sidor om ån;

Dag och § i protokollet.	
$^{17}/_{12}$ § 181	ang. *tillstånd att anlägga en privat vattenledning till byggnadsområdet Hemdal,* att meddela ägaren af tomterna N:ris 115, 123, 124, 125 och 126 inom byggnadsområdet Hemdal G. E. Berglind tillstånd att på egen bekostnad framdraga vattenledning från stadens ledning i närheten af området till ifrågavarande tomter och tills vidare och mot erläggande af reglementerade afgifter genom sin enskilda vattenledning erhålla vatten från stadens vattenledningsverk, under villkor, att Berglind eller blifvande ägare af fastigheterna, då staden läte anordna allmänna ledningar för vatten och aflopp till ifrågavarande område, vore skyldig att verkställa anslutning för fastigheterna till dessa ledningar och bidraga till deras anläggande enligt af Stadsfullmäktige fastställda grunder, vid äfventyr att den enskilda vattenledningen eljes afkopplades från förbindelse med stadens ledningar;
$^{17}/_{12}$ § 182	ang. *markbyte för regleringar inom lägenheten Granelund,* att bemyndiga Drätselkammaren att med ägaren af ifrågavarande lägenhet J. E. Sandell träffa öfverenskommelse på sätt protokollet närmare omförmäler;
$^{17}/_{12}$ § 184	ang. *fortsatt utbyggande af nya hamnen,* att af lånemedel bevilja ett anslag å 113,000 kronor för anläggning af cirka 180 meter kaj med träbrygga för fortsättning af den nya hamnkajen;
$^{17}/_{12}$ § 186	ang. *kontrollområde för spritbolaget,* att tillsätta en kommitté med uppdrag att efter verkställd utredning och eventuellt underhandling och i samråd med representanter för länets öfriga städer till Stadsfullmäktige inkomma med yttrande och förslag rörande underdåning framställning till Kungl. Maj:t om kontrollområde för Västerås spritbolag;
$^{17}/_{12}$ § 187	ang. *komplettering af arbetslöshets- och hjälpkommittén,* att invälja ytterligare tre ledamöter i kommittén;
$^{17}/_{12}$ § 189	ang. *lifsmedelskommission,* att tillsätta en lifsmedelskommission för staden bestående af fem ledamöter med två suppleanter;
$^{17}/_{12}$ § 191	ang. *ombyggnad af Södertälje kanal m. m.,* att ingå till Kungl. Maj:t med underdånig hemställan, att Kungl. Maj:t ville till 1915 års riksdag aflåta proposition om anslag till Södertälje kanals fullständiga ombyggnad för djupgående fartyg och i sammanhang därmed upprensning af Mälarens farleder;
$^{17}/_{12}$ § 193	ang. *understöd åt arbetslösa,* att till arbetslöshets- och nödhjälpskommitténs förfogande ställa ett förslagsanslag å 5,000 kronor att utgå af 1915 års förslagsanslag men disponeras i mån af behof redan under 1914 för att användas i form af understöd åt medellösa arbetslösa inom Västerås stad;

Dag och § i protokollet.	
$^{17}/_{12}$ § 194	ang. *brist i fattigvårdens stat,* att bemyndiga Drätselkammaren att af tillgängliga medel tillhandahålla Fattigvårdsstyrelsen, hvad som för fattigvårdens behof erfordrades under 1914 utöfver till styrelsen i samma års budget beviljade anslag för att sedermera ersättas af 1915 års förslagsanslag;
$^{17}/_{12}$ §§ 197—222	ang. *val af åtskilliga kommunala förtroendemän;*
$^{18}/_{12}$ § 228	ang. *lifsmedelskommission,* att med ändring af föregående beslut, besluta, att kommissionen skulle bestå utaf sju ledamöter samt att förrätta val af ledamöter i kommissionen;
$^{18}/_{12}$ §§ 229—232	ang. *val af kommunala fortroendemän:*
$^{18}/_{12}$ § 233	ang. *telefonsamtalsafgiften till Stockholm,* att ingå till Kungl. Telegrafstyrelsen med framställning om nedsättning i denna afgift;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *utgifts- och inkomst för år 1915,* att fastställa densamma med en uttaxering af 6,75 % af det till bevillning uppskattade inkomstbeloppet (6 kronor 75 öre pr bevillningskrona);
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *brottmålsrådmannen,* att för det dåvarande afslå Magistratens framställning om höjning i brottmålsrådmannens grundlön;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *exekutionsbetjänterna,* att bevilja 600 kronor till arvode åt en extra exekutionsbetjänt men att afslå Magistratens framställning om anslag till bostadstelefoner åt exekutionsbetjänterna;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *pensioner,* att icke i 1915 års stat afsätta något belopp till Magistratens ämbets- och tjänstemäns reservfond, samt att bevilja arbetsstugans afgående föreståndarinna fröken Sofi Österberg en årlig pension af 400 kronor;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *brandväsendet,* att från och med år 1915 skulle vid stadens brandkår ytterligare anställdas en ordinarie brandsoldat;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *inventarier vid Malma gård,* att för uppsättning af inventarier vid egendomen bevilja ett förslagsanslag å 25,000 kronor att fördelas till uttaxering med 5,000 kronor under hvart och ett af åren 1915—1919 eller, därest jordbruket å egendomen skulle lämna öfverskott, tidigare amorteras af vinsten från jordbruket, med rätt för Drätselkammaren att redan under år 1915 förfoga öfver hela anslaget;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *lönetillägg åt epidemisjuksköterskor,* att bevilja ett årligt personligt lönetillägg åt epidemisjuksköterskorna Emma Eriksson och Jenny Jädergren med 100 kronor åt dem hvardera;

Dag och § i protokollet.	
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *nya folkskollärare,* att här i staden från och med den 1 Juli 1915 skulle inrättas en ny ordinarie folkskollärare- och en ny ordinarie folkskolelärarinnetjänst;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *nyanläggningar m. m. för vatten-, gas- och elektricitetsverken,* att af lånemedel anslå:

till inköp af mätare och inventarier . . . . . kr. 45,000: —
„ serviser och diverse mindre utsträckningar af ledningar . . . . . „ 20,000: —
„ aflopps-, vatten- och gasledningar i Rudbecksgatan mellan Herrgårdsgatan och Tessingatan „ 13,500: —
„ vatten- och gasledningar i Kyrkogatan mellan Skolgatan och Konsistoriehuset . . . . . „ 2,000: —
„ vatten-, aflopps- och gasledningar i Allégatan dels mellan Östermalms- och Utanbygatorna och dels mellan Nygatan och Kopparbergsvägen „ 8,000: —
„ elektriska ledningar i Blåsbogatan mellan Norra Ringvägen och Bågevägen . . . . . „ 400: —
samt i Slottsgatan mellan Öfre Trädgårdsgatan och teaterbyggnaden . . . . . „ 600: —
„ kablar och maskiner m. m. för mottagande af kraft från Älfkarleby kraftverk . . . . . „ 85,000: —

Summa kronor 174,500: —

$^{18}/_{12}$ § 234 ang *gatuläggning*, att anslå dels af uttaxerade medel:

till omläggning af Handtverkaregatan mellan Köpmangatan och Vasagatan . . . . 11,000: —
„ stensättning i Djäknegatan af backen mot Skolgatan . . . . . 750: —
„ tuktad stensättning af en mindre del af Smedjegatan . . . . . 1,300: — 13,050: —

dels ock af lånemedel:

till ordnande och stensättning af *Malmabergsgatan* mellan Pilgatan och Tegnérgatan 39,500: —
samt stensättning m. m. af *Södra Esplanaden* mellan Hamngatan och Kopparbergsvägen . . . . . 45,700: — 85,200: —

Summa kronor 98,250: —

$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *fattigvården,* att afslå fattigvårdsstyrelsens framställning om löneförhöjningar åt styrelsens kamrerare och sekreterare;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *revision,* att i anledning af inkommen revisionsberättelse öfver granskning af Västmanlands läns arbetsförmedlings räkenskaper för år 1913 bevilja vederbörande ansvarsfrihet för sagda år;

Dag och § i protokollet.	
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *arbetsförmedlingsanstalten,* att till densamma för år 1915 anslå 2,000 kr.;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *Västerås sjukkassors fortsättningskassa,* att till föreningen för år 1915 anslå förslagsvis 2,700 kronor under förut bestämda villkor;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *barnhemmet Sparfboet,* att till detsamma för år 1915 anslå 300 kr.;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *Västerås skridskoklubb,* att till densamma för år 1915 anslå 400 kr.;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *idrottsplatsen å Herrgärdet,* att till underhåll af idrottsplatsen för år 1915 anslå 500 kronor;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *adresskalender,* att till boktryckaren Fredrik Andersson för utgifvande år 1915 af en adresskalender för Västerås, anslå 250 kronor, under villkor att kostnadsfritt till stadens myndigheter och verk öfverlämnades 25 exemplar af kalendern;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *kostnaden vid inköp af egendomen Malma,* att till en del omkostnader vid nämnda inköp anslå 2,626 kronor 59 öre.;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang *inlösen af gamla varmbadhuset,* att lösesumman för gamla varmbadhuset 7,000 kronor skulle ersättas af uttaxerade medel i 1915 års stat;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *Biskopsbron,* att anslå 1,257 kronor 61 öre af uttaxerade medel i 1915 års stat för gäldande af den brist i byggnadsanslaget, som uppkommit;
$^{18}/_{12}$ § 234	ang. *bryggan vid Östra holmen,* att ersätta bristen i anslaget till utförande af nämnda brygga 1,608 kronor 40 öre genom uttaxering i 1915 års stat;
$^{15}/_{12}$ § 235	ang. *val af vice brandchef för år 1915.*

Västerås i Januari 1915.

Theotil Öberg.
Stadens ombudsman.

Västerås 1915. A. F. Berglis boktr.

PROTOKOLL

Stadsfullmäktiges i Västerås

PROTOKOLL

år 1914.

VÄSTERÅS
FREDR. ANDERSSONS BOKTRYCKERI
1914.

Den 2 Januari 1914.

Närvarande: Läroverksadjunkten B. Fjellman, f. Häradshöfdingen O. L. M. Schenström, Häradshöfdingen C. Uggla, Trädgårdsdirektören F. Johansson, Bankdirektören A. Sundström, Byggmästaren Edv. Karlsson, Apotekaren O. Oest, Statens landtbruksingeniör A. V. Nordin, Fabrikören A. Danielsson, Majoren P. Tersmeden, Grosshandlaren E. Andersson, Skomakaremästaren J. Svensson, vice Häradshöfdingen G. Enhörning, Direktören J. S. Edström, Förmannen S. G. Hedin, Domprosten Fr. Fåhræus, Riksdagsmannen V. Larsson, HandelsföreståndarenJ. A. Zander, Maskinisten C. F. Huggare, Järnsvarfvaren C. Bäckman, Lägenhetsägaren J. V. Råberg, Handlanden E. A. Thunholm, Ingeniören Gustaf Andersson, Järnsvarfvaren A. F. Lind, Fanjunkaren K. Romé, Lokomotivföraren C. R. Vennberg, Direktören E. Falk, Fru Nina Andersson, Expeditören K. Kättström, Gjutaren A. Lindström, Redaktören A. Pers, Gjutaren A. Jonsson, Lägenhetsägaren G. Thunblad, Veterinären M. Jonsson, Ingeniören A. Lindén, Handlanden Carl Hedberg, Sjukbesökaren A. Åberg, Muraren G. Dahlfors, Fabrikören J. Keijser och Typografen A. Hedberg.

Frånvarande med godkändt förfall voro f. d. Förste provinsialläkaren E. Björkman och Järnsvarfvaren G. Jansson.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 1.

Sedan Herr Fjellman, hvilken de flesta år oafbrutet varit ledamot af Stadsfullmäktige, enligt arbetsordningens föreskrift sammankallat Stadsfullmäktige för att bland sig utse dels ordförande och vice ordförande för det ingångna året, dels ock ledamöter och suppleanter i Beredningsutskottet för året, öppnades sammanträdet af Herr Fjellman.

§ 2.

Val af ordförande.

Företogs med slutna sedlar val af ordförande hos Stadsfullmäktige för innevarande år; och befanns vid röstsedlarnes öppnande, att till detta uppdrag blifvit utsedd Herr Häradshöfdingen Max. Schenström med 39 röster,

En röst tillföll Läroverksadjunkten B. Fjellman,

§ 3.

Val af vice ordförande.

Sedan Herr Schenström härefter öfvertagit ledningen af förhandlingarne, skreds till val af vice ordförande hos Stadsfullmäktige för innevarande år, hvilket val jämväl förrättades med slutna sedlar; och utföll valet så, att till vice ordförande utsågs Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman med 38 röster.

En röst tillföll Domprosten Fr. Fåhræus, hvarjämte en röstsedel kasserades.

§ 4.

Val af Beredningsutskott.

I fråga om val af ledamöter och suppleanter i Beredningsutskottet för år 1914, så och efter det Stadsfullmäktige bestämt antalet ordinarie ledamöter till sju och suppleanter till fem, utsågos med acklamation till ordinarie ledamöter i Beredningsutskottet Läroverksadjunkten B. Fjellman, Riksdagsmannen V. Larsson, Trädgårdsdirektören F. Johansson, Häradshöfdingen C. Uggla, Maskinisten C. F. Huggare, Domprosten Fr. Fåhræus och Apotekaren O. Oest samt till suppleanter Direktören J. S. Edström, Direktören E. Falk, Expeditören K. Kättström, Handlanden E. A. Thunholm och Gjutaren A. Jonsson.

Beträffande den ordning, i hvilken suppleanterna skulle inkallas till deltagande i Beredningsutskottets förhandlingar bestämdes, att Herrar Edström, Falk och Thunholm skulle i nu nämnd ordning inkallas vid förfall för någon eller några af Herrar Fjellman, Johansson, Uggla, Fåhræus och Oest samt Herrar Kättström och Jonsson i nämnd ordning för Herrar Larsson och Huggare.

§ 5.

Ang. försäljning af teckningsrätt till aktier i S. V. B. järnväg.

Föredrogs följande från Drätselkammaren inkomna framställning:

"Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Enligt hvad närlagda kungörelse utvisar, har Stockholm—Västerås—Bergslagens nya järnvägsaktiebolag den 6 december 1913 beslutat bland annat att öka bolagets aktiekapital från 10,300,000 kronor till 12,000,000 kronor eller med 1,700,000 kronor, hvilket skulle ske genom nyteckning af aktier, hvarvid förutvarande aktieägare i bolaget skulle äga företrädesrätt att för 6 äldre aktier teckna en ny å samma belopp som de äldre eller 100 kronor att öfvertagas till parikurs.

Staden, som har aktier i bolaget till ett nominellt belopp af 1,074,700 kronor, skulle alltså vara berättigad att öfvertaga nya aktier för 179,100 kronor. Då emellertid aktiernas värde för närvarande öfverstiger det nominella och då kapitalutlägget för nyteckningen är ganska afsevärdt, anser Drätselkammaren, att staden bör söka försälja teckningsrätten, om ett pris motsvarande aktiernas värde kan erhållas. Detta pris för teckningsrätten torde ej böra sättas under 2 kronor 50 öre pr gammal aktie. Skulle teckningsrätten ej kunna försäljas för sådant pris, torde böra tagas under öfvervägande, om icke staden bör själf begagna teckningsrätten, och vill Drätselkammaren, om dess förslag nu antages, i så fall framdeles inkomma till Stadsfullmäktige med förslag härutinnan.

Drätselkammaren får alltså föreslå,

att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren att till pris ej understigande 2 kronor 50 öre pr gammal aktie försälja staden såsom aktieägare i Stockholm—Västerås—Bergslagens nya järnvägsaktiebolag tillkommande rätt till teckning af nya aktier i bolaget på grund af bolagstämmans beslut den 6 december 1913 om ökning af bolagets aktiekapital.

Västerås den 2 Januari 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg."

Vid framställningen var fogad den däri omförmälda kungörelsen.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning ifrågavarande framställning.

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt den 29 Januari 1914.

Max. Schenström.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 29 Januari 1914.

Närvarande: Ordföranden Herr f. d. Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Björkman, Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, E. Andersson, Svensson, Enhörning, Edström, Hedin, Fåhræus, Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Thunholm, G. Andersson, Lind, Romé, Fru Nina Andersson, Herrar Kättström, Jansson, Lindström, Pers, A. Jonsson, Thunblad, M. Jonsson, Lindén, Carl Hedberg, Åberg, Dahlfors, Keijser och Aug. Hedberg.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Vennberg och Falk.

Närvarande å Magistratens vägnar Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 6.

Justering. Upplästes och justerades protokollet vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 2 innevarande Januari.

§ 7.

Justeringsmän. Utsågos Herrar Svensson och Erik Andersson att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 8.

Ang. anslag till en del större gatuarbeten. I sitt betänkande till budgetförslaget för innevarande år (Stadsfullmäktiges handlingar 1913 N:o 112) hade Drätselkammaren i fråga om gatuarbeten, som voro afsedda att komma till utförande under år 1914, bland annat föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte bevilja följande anslag af lånemedel till nedan omförmälda gatuarbeten, nämligen:

Vasagatan, mellan Smedjegatan och Engelbrektsplanen, stensättning af körbanan och ordnande af västra gångbanan	10,250: —
Engelbrektsplan, stensättning och ordnande i öfrigt af planen	30,500: —
Domkyrkoesplanaden mellan Engelbrektsplan och Gåsmyregatan, stensättning af södra körbanan och ordnande af gångbanan	7,000: —
Allégatan mellan Stora gatan och Kopparbergsvägen, fullständigt ordnande af gatan	24,000: —
Kungsängsgatan mellan södra Esplanaden och Stora gatan, stensättning af körbanan	6,000: —
Summa kronor	77,750: —

Vid behandlingen af Drätselkammarens ofvanberörda förslag den 18 December 1913 hade Stadsfullmäktige uppskjutit dess vidare behandling till Stadsfullmäktiges ordinarie sammanträde under Januari månad innevarande år.

Sedan ifrågavarande förslag nu ånyo föredragits, beslöto Stadsfullmäktige till en början utan omröstning bifalla första punkten i förslaget eller beträffande anslag till arbeten i Vasagatan.

Vidkommande härefter förslagets andra punkt, anslag till arbeten å Engelbrektsplan, uppstod en stunds öfverläggning, därunder yrkades dels af Herr Zander, att förslaget i förevarande del icke för närvarande måtte föranleda till någon Stadsfullmäktiges åtgärd, i hvilket yrkande Herr vice ordföranden instämde, dels ock af Herr Enhörning, med instämmande af Herrar Edv. Karlsson, Sundström, Pers, Danielsson och Larsson, bifall till Drätselkammarens förslag; och beslöto Stadsfullmäktige härutinnan genom efter öfverläggningens slut på begäran anställd omröstning (voteringslista bil. 8) med 28 nej emot 12 ja, afgifna för bifall till Herr Zanders yrkande, godkänna Drätselkammarens förslag.

I fråga om förslagets öfriga punkter blefvo desamma härefter utan omröstning godkända.

Stadsfullmäktige hade alltså till alla delar godkänt Drätselkammarens här ifrågavarande förslag.

§ 9.

Ang. brandstadgans tillämpning utom stadsplanen.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts genom Magistratens resolution den 12 innevarande Januari till Stadsfullmäktige för kännedom öfverlämnade nådiga bref af den 5 December 1913 angående brandstadgans för rikets städer tillämpning å vissa utom Västerås stad planlagda område belägna delar af staden (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 1.)

§ 10.

Ang. ny renhållningsstadga.

Föredrogs och lades till handlingarna Konungens Befallningshafvandes i länet till Stadsfullmäktige öfverlämnade resolution den 6 November 1913, hvarigenom Konungens Befallningshafvande fastställt af Stadsfullmäktige genom särskilda beslut den 24 April och den 28 Augusti 1913 antagen ny renhållningsstadga för gårdarne i Västerås stad och vissa i särskild ordning bestämda delar af stadens område.

§ 11.

Ang. meddelande från Drätselkammaren om val af ordförande m. m.

Lades till Stadsfullmäktiges handlingar från Drätselkammaren med dess skrifvelse den 2 innevarande Januari till Stadsfullmäktige öfverlämnade utdrag af Drätselkammarens protokoll samma dag innehållande uppgift angående förrättadt val af ordförande och vice ordförande såväl för kammaren i dess helhet som ock för de särskilda afdelningarne, äfvensom angående tiden för Drätselkammarens sammanträden och göromålens fördelning mellan ledamöterna under innevarande år.

§ 12.

Ang. understöd ur Torngrenska fonden.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 8 innevarande Januari (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 2) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af en skriftlig framställning från Fröken Märta Olausson, på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte medgifva, att Fröken Olausson af Torngrenska fondens räntemedel utöfver det belopp å 600 kronor, som årligen utginge till henne i form af lifränta enligt bestämmelserna i J. W. Torngrens testamente, ytterligare måtte tillsvidare komma i åtnjutande af ett årsunderstöd å 600 kronor.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige efter föredragning häraf utan omröstning Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 13.

Ang. inlösen af fastigheten N:o 92 södra kv.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 8 innevarande Januari (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 3) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af en från Rådstufvu Rätten inkommen förteckning öfver vid Rådstufvu Rätten beviljade lagfarter å fastigheter belägna helt eller delvis å stadens grund under Oktober månad 1913, på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville besluta att i anledning af att lagfart den 13 Oktober 1913 beviljats å den på stadens grund belägna fastigheten N:o 92 södra kvarteret, belägen inom byggnadskvarteret Melker, som Johan Gotthard Forslund enligt köpebref den 11 Oktober 1913 samt auktionsprotokoll den 1 Mars 1913 för 19,000 kronor tillhandlat sig, göra stadens lösningsrätt till fastigheten gällande och uppdraga åt Drätselkammaren att vidtaga alla för detta ändamål nödiga åtgärder, äfvensom bestämma, att löseskillingen skulle gäldas af reserverade köpeskillingsmedel.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning, hvad Drälselkammaren sålunda i ärendet hemställt.

§ 14.

Ang. yttrande öfver förslag till polisförordning för riket.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 22 November 1913 hade Magistraten i enlighet med därom af Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Civildepartementet gjord framställning öfverlämnat af särskildt tillkallade sakkunniga utarbetadt förslag till polisreglemente för riket för att lämna Stadsfullmäktige tillfälle att öfver detsamma afgifva yttrande.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 November 1913 remitterat ifrågavarande ärende till Beredningsutskottet, hade från Beredningsutskottet nu inkommit följande skriftliga utlåtande:

"Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Magistraten genom skrifvelse till Stadsfullmäktige den 22 November 1913 med öfverlämnande af förslag till polisreglemente för riket lämnat Stadsfullmäktige tillfälle att öfver samma förslag afgifva yttrande samt Stadsfullmäktige den 27 samma månad och år remitterat ärendet till Beredningsutskottet, får utskottet anföra följande.

Vid genomgående af ifrågavarande författningsförslag har utskottet för sin del ansett, att Stadsfullmäktiges yttrande lämpligen torde kunna inskränka sig att afse de bestämmelser, som angå polismyndighetens i en stad förhållande till stadens kommunala representation.

I detta hänseende äro i förslagets 4 § intagna bestämmelser därom, att i stad, där polismästare finnes, denne vid handläggning af vissa i §:en närmare angifna slag af ärenden, hufvudsakligen sådana af mera allmän natur eller som slutligen skola af Stadsfullmäktige behandlas, skall till sitt biträde hafva ett polisråd, bestående af fyra af Stadsfullmäktige utsedda ledamöter, med bestämmelse att ledamot af rådet äger få sin mening till protokollet antecknad, dock utan rätt att deltaga i beslutet.

Beredningsutskottet anser, att en sådan institution som det föreslagna polisrådet bör blifva synnerligen gagnelig, och får på den grund tillstyrka förslaget i denna del.

Ett uttryck i 1 mom. af 4 § finner likväl utskottet mindre väl valdt, då det där heter, att polismästaren skall hafva *till sitt biträde* ett polisråd. Dessa ord *till sitt biträde* anser utskottet böra utbytas mot ett lämpligare uttryck t. ex. orden *vid sin sida.*

De föreslagna bestämmelserna om valbarhet till polisrådet synas förutsätta, att äfven en person, som icke är medlem af stadskommunen kan inväljas i polisrådet. Detta synes Beredningsutskottet vara mindre riktigt och torde bestämmelse om, att medlemskap i stadskommunen utgör villkor för valbarhet, böra i författningen inflyta. Sådant synes lämpligen kunna ske genom inskjutande af några ord i 2 mom. 4 §, därvid genom ytterligare ett mindre tillägg hela 3 mom. i samma § skulle kunna utgå. 2 mom. torde i sin början i enlighet med den här angifna uppfattningen kunna exempelvis gifvas följande lydelse: "Ledamöterna i polisrådet väljas af Stadsfullmäktige bland stadskommunens till Stadsfullmäktige valbara medlemmar i enlighet med o. s. v."

Beredningsutskottet hemställer, att Stadsfullmäktige måtte såsom eget yttrande i ärendet åberopa hvad utskottet nu anfört.

Härjämte får Beredningsutskottet emellertid omförmäla två inom utskottet i ärendet uttalade meningar, som likväl icke vunnit anslutning af utskottets majoritet.

Dels hafva nämligen Herrar Johansson, Huggare och Kättström för sin del hållit före, att polisrådets medlemmar borde inom rådet äga beslutanderätt och icke allenast yttranderätt i sådana frågor, där det slutliga afgörandet tillkommer annan myndighet och där behandlingen inom polisrådet sålunda är af förberedande natur, dels ock har Herr Uggla, med instämmande af Herrar Huggare och Kättström, ansett, att i författningsförslagets bestämmelser om polisrådet

borde göras ett tillägg af innehåll, att polismästaren skulle vara skyldig kalla polisrådet till sammanträde, därest sådant påyrkades af tre af rådets ledamöter.

Västerås den 26 Januari 1914.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg."

Efter föredragning häraf yrkade dels Herr vice ordföranden, med vilken Herrar Oest, Sundström och Pers instämde, bifall till Beredningsutskottets förslag, eller att Stadsfullmäktige måtte såsom eget yttrande i ärendet åberopa hvad Beredningsutskottets majoritet anfört, dels Herr Uggla, att Stadsfullmäktige måtte tillstyrka den af honom inom Beredningsutskottet framställda meningen, att i bestämmelserna om polisrådet borde göras ett tillägg af innehåll, att polismästaren skulle vara skyldig kalla polisrådet till sammanträde, därest sådant påyrkades af tre af rådets medlemmar, i hvilket yrkande Herr Huggare instämde, dels ock Herr Johansson, likaledes med instämmande af Herr Huggare, att Stadsfullmäktige måtte biträda den af honom samt Herrar Huggare och Kättström inom Beredningsutskottet framförda meningen, att polisrådets medlemmar borde äga beslutanderätt i sådana frågor, där det slutliga afgörandet tillkomme annan myndighet.

Vid efter öfverläggningens slut framställda särskilda proposioner å de sålunda under öfverläggningen gjorda yrkandena beslöto Stadsfullmäktige med afslag å Herrar Ugglas och Johanssons särskilda yrkanden att såsom eget utlåtande åberopa hvad Beredningsutskottets majoritet i ärendet anfört.

På begäran af Herr Enhörning skulle till protokollet antecknas att han icke deltagit i Stadsfullmäktiges förevarande beslut.

§ 15.

Ang. vattenklosett i Cronstrandska villan.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 21 innevarande januari hade Hälsovårdsnämnden, med öfverlämnande af en skriftlig ansökning i ärendet från Bankdirektören Axel Sundström äfvensom Vatten- och Gasverksstyrelsens häröfver den 9 December 1913 afgifna yttrande på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte meddela tillstånd tillsvidare till inrättande af en vattenklosett uti den s. k. Cronstrandska villan med direkt anslutning till stadens ledningar under villkor, att någon samlingsbrunn för spillvatten icke finge inom fastigheten anbringas, samt att fastighetens ägare i öfrigt ställde sig till efterrättelse de föreskrifter rörande klosettens anordning och användning, som Hälsovårdsnämnden kunde finna skäligt meddela.

Stadsfullmäktige biföllo utan omröstning Hälsovårdsnämndens berörda hemställan.

§ 16.

Ang. resebidrag åt rektorn vid Tekniska skolan.

Genom resolution den 22 innevarande Januari hade Magistraten till Stadsfullmäktige för besluts fattande öfverlämnat en skrifvelse, från Styrelsen för

Centralslöjdskolan och Tekniska skolan i Västerås med anhållan om anslag ur Zimmermanska fonden såsom bidrag till en utrikes resa åt Rektorn vid skolan Sven Samuelsson.

På yrkande af Herr vice ordföranden remitterades ärendet till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 17.

Ang. pensionstagare i Engvallska fonden.

Genom utdrag af till protokoll för den 27 innevarande Januari hade Nämnden öfver Engvallska pensionsfonden meddelat, att till två lediga rum i pensionsfonden utsetts såsom innehafvare änkan Ida Scherlund och änkan Matilda Jerström, hvilket skulle här antecknas.

§ 18.

Ang. meddelande från Vatten- och Gasv.-styr. om val af ordf. m. m.

Lades till handlingarna från Vatten- och Gasverksstyrelsen inkommit meddelande angående val af ordförande och vice ordförande för innevarande år.

§ 19.

Ang. inlösen af Vahlenius mälthus.

Sedan Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 11 December 1913 (Stadsfullmäktiges handlingar för nämnda år N:o 116) med öfverlämnande af Kungl. Maj:ts dom den 2 samma månad och år i mål mellan Västerås stad å ena, och Grosshandlaren Carl Vilh. Vahlenius' sterbhusdelägare, å andra sidan, genom vilken dom Västerås stad med tillträdesdag den 1 April 1914 förklarats berättigad att för en summa af 5,188 kronor 43 öre af ene sterbhusdelägaren Carl Vilh. Vahlenius såsom nuvarande innehafvare tillösa sig ett mälthus jämte den plats, mellan tomterna N:o 132 och 109 i stadens västra kvarter, hvarå detsamma vore uppfördt, hemställt, att Stadsfullmäktige ville besluta, att ofvanberörda belopp 5,188 kronor 43 öre skulle utgå af reserverade köpeskillingsmedel, samt Stadsfullmäktige vid behandling af Drätselkammarens berörda framställning den 18 December 1913 återremitterat ärendet till Drätselkammaren för utredning, huruvida godtgörelse på något sätt skulle kunna beredas Vahlenius för hans förluster i följd af rättegången, hade nu från Drätselkammaren inkommit ett så lydande utlåtande:

"Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 18 December 1913 beslöto Stadsfullmäktige, vid behandling af Drätselkammarens framställning rörande gäldandet af det belopp, som staden enligt Kungl. Maj:ts dom den 2 December 1913 hade att erlägga till Grosshandlaren Carl V. Vahlenius för inlösen af ett mälthus jämte plats mellan tomterna N:ris 132 och 109 i stadens västra kvarter, att med anledning af en vid Stadsfullmäktiges sammanträde föredragen skrifvelse från Vahlenius, däri denne hemställde, att Stadsfullmäktige med hänsyn till den förlust, som skulle drabba honom genom fastighetens afträdande för den genom Kungl. Maj:ts dom bestämda låga löseskillingen samt de stora omkostnaderna för rättegången, ville bestämma lösesumman till högre belopp, återremittera ärendet till Drätselkammaren för utredning, huruvida godtgörelse på något sätt skulle kunna beredas Vahlenius för hans uppgifna förluster.

Med anledning häraf har Drätselkammaren under hand fört underhandlingar med Vahlenius och därvid sökt så långt det från stadens sida varit möjligt gå honom till mötes samt i sådant hänseende erbjudit sig att föreslå Stadsfullmäktige en öfverenskommelse på sådan grund, att staden skulle dels såsom lösen för mälthuset och mälthusplatsen och dels såsom köpeskilling för tomten N:r 132 västra kvarteret, i areal innehållande 252,5 kvm., som af Vahlenius skulle öfverlåtas till staden, i ett för allt erläggа ett belopp af 10,000 kronor, hvarjämte ställdes i utsikt att Vahlenius skulle få tillsvidare med sex månaders ömsesidig uppsägningstid, dock högst fem år utan afgift nyttja mälthuset med skyldighet för honom att hålla gård och gata, men utan förbindelse från stadens sida att hålla honom skadelös, därest staden för något sitt ändamål skulle vilja innan de fem åren gått till ända själf disponera mälthuset och sålunda uppsäga Vahlenius.

Då Vahlenius emellertid förkastat detta erbjudande och Drätselkammaren med hänsyn till det verkliga värdet av mälthuset och tomten N:r 132 icke anser, att staden rimligtvis kan gå längre i sitt tillmötesgående, får Drätselkammaren föreslå, att Stadsfullmäktige ville, utan vidare afseende å Vahlenius framställning, bifalla Drätselkammarens först framställda förslag eller att den af Kungl. Maj:t bestämda lösesumman för mälthuset och mälthusplatsen 5,188 kronor 43 öre måtte utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 29 Januari 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Efter föredragning häraf bestöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning i öfverenstämmelse med hvad Drätselkammaren hemställt, att det belopp 5,188 kronor 43 öre staden hade att erläggа för inlösen af ifrågavarande mälthus jämte den tomt hvarå detsamma vore uppfördt, skulle utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 4 Februari 1914.

Max. Schenström.

Johan Svensson. *G. Andersson.*

Offentligen uppläst den 7 Februari 1914, betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 26 Februari 1914.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Björkman, Johansson, Sundström, Karlsson, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, Erik Andersson, Svensson, Enhörning, Edström, Hedin, Fåhræus, Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Thunholm, Gustaf Andersson, Lind, Romé, Falk, Kättström, Jansson, Lindström, A. Jonsson, Thunblad, M. Jonsson, Lindén, Karl Hedberg, Aberg, Dahlfors, Keijser och August Hedberg.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Vennberg och Pers äfvensom Fru Nina Andersson.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 20.

Uppdrogs åt Herrar Danielsson och Tersmeden att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll. *Justeringsmän.*

§ 21.

Sedan Stadsfullmäktige den 18 December 1913 till utlåtande af styrelsen för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan härstädes samt Drätselkammaren och Beredningsutskottet remitterat af Yrkesskolekommitterade afgifvet betänkande med förslag angående uppförandet af en nybyggnad för Teknisk skola samt omorganisation af den nuvarande Centralslöjdskolan och Tekniska skolan m. m., hade nu utlåtanden i ärendet från nämnda myndigheter inkommit; och funnos desamma intagna under N:o 4 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för dagen. *Ang. nybyggnad för teknisk skola.*

Under öfverläggningen i ärendet yrkade dels Herr Enhörning, med instämmande af Herr Martin Jonsson, bifall till Drätselkammarens i ärendet framställda förslag, dels Herr Edström, med hvilken Herrar vice ordföranden, Falk, Johansson och Viktor Larsson instämde, bifall till Beredningsutskottets från Drätselkammarens i vissa afseenden afvikande förslag, dels ock Herr Uggla återremiss af ärendet till Drätselkammaren och Beredningsutskottet med uppdrag för nämnda myndigheter att till Stadsfullmäktiges nästkommande ordinarie sammanträde inkomma med förnyadt yttrande i ärendet.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å Herr Ugglas ofvanberörda yrkande och frågan, huruvida Stadsfullmäktige ville denna dag företaga ärendet till slutligt afgörande, beslöto Stadsfullmäktige i öfverensstämmelse med

hvad Herr Uggla yrkat att återremittera ärendet till utlåtande af Drätselkammaren och Beredningsutskottet.

§ 22.

Ang. resebidrag åt rektorn vid Tekniska skolan.

Sedan Stadsfullmäktige den 29 nästlidne Januari för utlåtande till Drätselkammaren öfverlämnat en af Styrelsen för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan härstädes gjord framställning om beviljande af ett anslag å 1,200 kronor ur Zimmermanska fonden såsom bidrag till en utrikes resa åt rektorn vid skolan Sven Samuelsson, hade Drätselkammaren i afgifvet utlåtande den 12 innevarande Februari (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 5) hemställt, att Stadsfullmäktige måtte för beredande af möjlighet för rektor Samuelsson att under instundande sommar studera den tekniska undervisningen vid utländska tekniska skolor äfvensom besöka utställningarne i Lyon och Malmö anslå ur Zimmermanska fonden medel till ett resebidrag å 1,200 kronor.

På yrkande af Herr Falk biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 23.

Ang. stadens åtagande att anordna hamn för 5,5 meter djupgående fartyg.

Genom nådig remiss den 9 innevarande Februari af Kungliga Vattenfallsstyrelsens utredning och förslag angående ombyggnad af Södertälje kanal och uppränsning af Mälarens farleder den 16 Januari 1914 hade Konungens Befallningshafvande i länet anbefallts infordra Stadsfullmäktiges yttrande före den 15 nästkommande Mars, huruvida staden vore villig förbinda sig att inom den tid, då uppränsningen af Agnesund blefve fullbordad, hafva inom eller vid staden och på dess bekostnad anordnat med järnvägsförbindelse försedda kajer för 5,5 meter djupgående fartyg, hvarefter och sedan Konungens Befallningshafvande för sagda ändamål den 14 innevarande Februari öfverlämnat handlingarne i ärendet till Magistraten, Magistraten genom resolution den 16 i samma månad hade remitterat ärendet till Hamnstyrelsen och Drätselkammaren, hvilka anmodades att med utredning i detsamma till Stadsfullmäktige inkomma före dess sammanträde under innevarande månad.

Utlåtanden från Hamnstyrelsen och Drätselkammaren hade nu till Stadsfullmäktige inkommit (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 6.)

Hamnstyrelsen hade för sin del föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte afgifva yttrande i ärendet så lydande:

»Till Konungen.

Med anledning af Eders Kungliga Majestäts nådiga remiss den 9 innevarande Februari af Kungliga Vattenfallsstyrelsens utlåtande och förslag rörande ombyggnad af Södertelje kanal och uppränsning af en del af Mälarens farleder, få Stadsfullmäktige i Västerås, som äro lifligt intresserade för lösningen af den stora och för Västerås stads utveckling synnerligen betydelsefulla frågan om Mälarens öppnande för den större sjöfarten och som äro fast öfvertygade därom, att ifrågavarande företag i vida högre grad, än hvad Kungliga Vattenfallsstyrelsens utredning synes visa, skall komma att medföra en kraftig uppblomstring af handel, bergshandtering och industri samt andra näringar inom stora delar af mel-

lersta Sverige, och att företaget därigenom äfven direkt skall blifva för statsverket bärigt, härmed förklara sig villiga tillförbinda staden att inom den tid, då uppränsningen af Agnesund eller därest den nära en mil kortare farleden förbi Strängnäs, hvilken farled Stadsfullmäktige för sin del vilja på det varmaste förorda framför den längre leden genom Agnesund, skulle föredragas, af Kolsundet är fullbordad, förutsatt att farledsuppränsningen kommer att afse ett seglationsdjup af 5,5 meter och att jämväl Södertälje kanals ombyggnad för samma seglationsdjup då är fullbordad, hafva i anslutning till stadens nuvarande hamnanläggning och på stadens bekostnad anordnat med järnvägsförbindelse försedda kajer för 5,5 meter djupgående fartyg;»

och hade Drätselkammaren hemställt, att Stadsfullmäktige måtte afgifva den ifrågavarande förbindelsen i enlighet med den formulering, Hamnstyrelsen för densamma föreslagit.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet beslöto stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Enhörning och Gust. Andersson, att afgifva yttrande i frågan i öfverensstämmelse med Hamnstyrelsens och Drätselkammarens sammanstämmande förslag.

§ 24.

Ang. inköp af en magasinbyggn. å tomten N:o 38 Västermalm.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 innevarade Februari hade Drätselkammaren på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att af Tobaksfabriks-Aktiebolaget A. T. Sundin & C:o åt staden förvärfva för ett pris af 1,200 kronor den bolaget tillhöriga å stadens tomt N:o 38 Västermalm uppförda magasinsbyggnaden, samt att anslag för berörda ändamål måtte anvisas af reserverade köpeskillingsmedel.

På yrkande af Herr Sundström biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 25.

Ang. lösningsrätt till gården N:o 129 Västra kvarteret.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 innevarande Februari hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af inkommen förteckning öfver vid Rådstufvurätten i Västerås beviljade lagfarter å fastigheter på stadens grund, utvisande bland annat att lagfart den 29 sistlidne December meddelats för Murarmästaren Per Otto Jansson å gården och tomten N:o 129 i stadens västra kvarter, hvilken fastighet han för 25,000 kronor tillhandlat sig, på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige icke måtte på grund af den lagfarna öfverlåtelsen göra stadens lösningsrätt till ifrågavarande fastighet gällande.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

§ 26.

Ang. vattenklosetter i gården N:o 1 Hilmer och N:o 5 Harald.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 23 innevarande Februari hade Hälsovårdsnämnden, med öfverlämnande af inkomna ansökningar dels från E. W. Larsson om tillstånd att inrätta 17 st. vattenklosetter i gården N:o 1 i kvarteret Hilmer och dels från J. Alb. Fredriksson angående inrättande af 6 stycken vattenklosetter i nybyggnad å tomten N:o 5 byggnadskvarteret Harald äfvensom Vatten- och Gasverksstyrelsens i ärendet afgifna yttrande, på anförda skäl hem-

ställt, att Stadsfullmäktige måtte meddela tillstånd tillsvidare till inrättande af dels 17 stycken vattenklosetter uti nybyggnad å tomten N:o 1 i kvarteret Hilmer, dels ock 6 st. i nybyggnad å tomten N:o 5 i kvarteret Harald under villkor, att någon samlingsbrunn för spillvatten icke finge inom respektive fastigheter anbringas, samt att fastighetsägarne i öfrigt ställde sig till noggrann efterrättelse de föreskrifter rörande klosetternas anordning och användning, som Hälsovårdsnämnden kunde finna skäligt meddela.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Hälsovårdsnämndens hemställan.

§ 27.

Ang. iordningställande af Lindsborgsgatan.

Frambar Herr Lindh en af honom såsom egen motion upptagen framställning af den 20 innevarande Februari från en del gårdsägare inom Ryttesborgs, Lindsborgs och Gustafsborgs byggnadsområden angående iordningsställande af den s. k. Lindsborgsgatan genom stadens försorg; och blef berörda motion på yrkande af motionären remitterad till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 28.

Ang. upplåtande af egna hem mot tomträtt å område vid Vargbolund.

Ett från den s. k. Nya bostadsbristkommittén inkommet betänkande med förslag angående upplåtande mot tomträtt af det staden tillhöriga området å östra utmarken mellan lägenheten Vargbolund och tuberkulossjukhuset m. m. beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Danielsson remittera till utlåtande af Drätselkammaren och Beredningsutskott.

§ 29.

Ang. anslag till järnvägskommitten.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 25 innevarande Februari hade järnvägskommitterade på anförda skäl anhållit, att Stadsfullmäktige ville för kommitterades utredningsarbete utöfver förut beviljade medel till kommitténs förfogande ställa ytterligara ett belopp af 4,000 kronor.

På yrkande af Herr vice ordföranden remitterades framställningen till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 30.

Ang. ombud vid möte i anledning af fråga om byggande af järnväg Västerås —Krylbo.

Meddelade ordföranden, att Konungens Befallningshafvande i länet till allmänt möte den 3 nästkommande Mars kallat intresserade inom länet för öfverläggning i anledning af den på Järnvägskommitterades initiativ gjorda koncessionsansökningen rörande anläggandet af en järnväg från Västerås till Krylbo samt hemställde, huruvida Stadsfullmäktige ville låta sig representeras genom något eller några ombud vid ifrågavarande möte.

Sedan med anledning häraf dels Herr Uggla föreslagit, att intet ombud skulle utses, dels ock Herrar Enhörning och Nordin påyrkat ombuds tillsättande och Stadsfullmäktige vid framställning af proposition å dessa yrkanden godkänt Herrar Enhörnings och Nordins förslag samt vidare bestämt antalet ombud till

tre, utsågo Stadsfullmäktige med acklammation Herrar Häradshöfdingen Max. Schenström, Direktören J. S. Edström och Fabrikören A. Danielsson att vid ofvanberörda möte vara stadens ombud.

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt den 2 Mars 1914.

Max. Schenström.

Petrus Tersmeden. *A. Danielsson.*

Offentligen uppläst den 3 Mars 1914; betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 26 Mars 1914.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Björkman, Johansson, Sundström, Oest, Danielsson, E. Andersson, Svensson, Enhörning, Edström, Hedin, Fåhræus, Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Thunholm, G. Andersson, Lind, Romé, Vennberg, Falk, Fru Nina Andersson, Herrar Kättström, Jansson, Lindström, A. Jonsson, Thunblad, M. Jonsson, Lindén, Carl Hedberg, Åberg, Dahlfors, Keijser och Aug. Hedberg.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Edv. Karlsson Nordin, Tersmeden och Pers.

Närvarande å Magistratens vägnar Herr Rådmannen J. V. Ödman.

§ 31.

Justeringsmän. Utsågos Herrar Sundström och Oest att jämte Herr Ordföranden justera dagens protokoll.

§ 32.

Ang. nybyggnad för teknisk skola. Sedan Stadsfullmäktige den 18 December 1913 till utlåtande af styrelsen för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan härstädes samt till Drätselkammaren och Beredningsutskottet remitterat af Yrkesskolekommitterade afgifvet betänkande med förslag angående uppförandet af en nybyggnad för teknisk skola samt omorganisation af den nuvarande Centralslöjdskolan och Tekniska skolan m. m. samt Stadsfullmäktige vidare den 26 nästlidne Februari, efter det utlåtanden från nämnda myndigheter inkommit, beslutit återremittera ärendet till Drätselkammaren och Beredningsutskottet, hade nu förnyade utlåtanden från kammaren och utskottet till Stadsfullmäktige inkommit (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 12.)

I dessa utlåtanden hade föreslagits dels af Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige för närvarande måtte i anledning af Yrkesskolekommitterades förslag förbinda sig att låta å framdeles bestämd plats i staden uppföra en byggnad för teknisk skola, afsedd att jämväl bereda erforderliga lokaler för en elektroteknisk fackskola, därest densamma skulle komma att hit förläggas, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af professor C. Lindholm utarbetade skissritningar för det s. k. mindre förslaget, samt att bereda bostad eller lämna hyresersättning åt nämnda fackskolas föreståndare, dels ock af Beredningsutskottet, att Stadsfull-

mäktige med förnyad återremiss till Drätselkammaren ville uppdraga åt Drätselkammaren att om möjligt före Stadsfullmäktiges aprilsammanträde inkomma till Stadsfullmäktige med fullständigt utlåtande öfver det af Yrkesskolekommitterade afgifna förslaget i sin helhet, hvarjämte Beredningsutskottet omförmält, att inom utskottet uttalats skiljaktiga meningar, i det att dels Herrar Larsson och Huggare biträdt Drätselkammarens förslag, dels ock Herr Uggla likaledes biträdt sistberörda förslag samt dessutom förordat återremiss i ärendets öfriga delar med det af Beredningsutskottet förslagna åläggandet för Drätselkammaren.

Efter föredragning af ärendet uppstod en stunds öfverläggning, därunder yrkades dels af Herr Enhörning, med instämmande af Herrar Larsson, Danielsson, Sundström, Vennberg och vice ordföranden bifall till Drätselkammarens ofvanberörda förslag, dels af Herr Falk, med hvilken Herrar Edström, Johansson och Zander instämde, att Stadsfullmäktige måtte för närvarande i anledning af Yrkesskolekommitterades förslag förbinda sig att låta å framdeles bestämd plats i staden uppföra en byggnad för teknisk skola, af omfattning att jämväl bereda erforderliga lokaler för en elektroteknisk fackskola, därest densamma skulle komma att hit förläggas, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af professor C. Lindholm utarbetade skissritningar till det s. k. mindre förslaget samt att för ändamålet af lånemedel anslå 170,000 kronor och att öfriga medel för skolans uppförande, beräknade till ett belopp af ungefär 236,300 kronor måtte bestridas ur Zimmermanska fonden, dels ock af Herr Uggla bifall till Drätselkammarens ofvan omförmälda förslag med tillägg att erforderliga medel till byggnadens uppförande måtte anvisas ur Zimmermanska fonden.

Vid framställning af proposition å ofvanberörda yrkanden samt Beredningsutskottets hemställan godkände Stadsfullmäktige utan omröstning jämlikt Herr Enhörnings yrkande Drätselkammarens förslag.

§ 33.

Föredrogs och lades till handlingarne Badhusstyrelsens årsberättelse för 1913. *Badhusstyrelsens årsberättelse.*

§ 34.

Med bifall till Drätselkammarens därom gjorda framställning beslöto Stadsfullmäktige bestämma antalet understöd för innevarande år ur Sundinska understödsfonderna för dels pauvres honteux och medelklassen, dels arbetarklassen till tio för hvardera klassen. *Ang. antal understöd ur Sundinska fonderna.*

§ 35.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne Februari till Drätselkammaren för utlåtande remitterat en från Järnvägskommitterade till Stadsfullmäktige inkommen anhållan, att Stadsfullmäktige ville för kommitterades utredningsarbete utöfver förut beviljade medel till kommitténs förfogande ställa ytterligare ett belopp af 4,000 kronor, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande Mars (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 9) tillstyrkt framställningen och därvid föreslagit, att anslaget måtte beviljas att utgå af innevarande års stat afsatta medel för diverse och oförutsedda behof. *Ang. ökadt anslag till järnvägskommittén.*

Stadsfullmäktige biföllo efter föredragning häraf utan omröstning hvad Drätselkammaren i ärendet tillstyrkt och föreslagit.

§ 36.

Ang. inköp af ett markområde af lägenheten Karlsdal.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande Mars (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 10) hade Drätselkammaren, sedan Stadsfullmäktige den 28 Augusti 1913 i anledning af erbjudande från lägenhetsägaren J. V. Eriksson om inköp af denne tillhörigt område af lägenheten Karlsdal i Tegelvreten, utgörande åker och i areal innehållande 1,385,6 kvm efter ett pris af 2 kronor 52 öre pr kvm beslutat för nämnda pris pr kvm inköpa af samma område en del, utgörande 843,1 kvm och afsedd för gatas utläggande, men Eriksson förklarat sig icke vilja sälja endast berörda del af området till det erbjudna priset, som gällde under förutsättning, att hela området af staden inköptes, med anledning häraf och på i öfrigt anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att jämväl inköpa återstående del af ifrågavaranda område eller 542,5 kvm., å en vid Drätselkammarens skrifvelse fogad karta betecknad med grön färg, till ett ett pris af två kronor 52 öre pr kvm. äfvensom bestämma, att köpeskillingen härför skulle utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

Stadsfullmäktige biföllo utan omröstning Drätselkammarens sålunda gjorda framställning.

§ 37.

Ang. inköp af mark för Handtverkaregatans utläggande.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande Mars (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 11) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af en skriftlig handling, däri Urfabrikören Adolf Nyman erbjudit staden till inköp för 20 kronor pr kvm. den del af honom tillhöriga tomten N:o 42 södra kvarteret, som åtginge till Handtverkaregatans utläggande och utgjorde i areal 26 kvm, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren inköpa det ifrågavarande området till föreslaget pris samt bestämma, att köpeskillingen skulle utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

På yrkande af Herr Sundström biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning hvad Drätselkammaren sålunda hemställt.

§ 38.

Ang. vattenklosetter i fastigheten Magna N:o 4

Föredrogs en från Hälsovårdsnämnden inkommen skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 21 innevarande Mars, däri Hälsovårdsnämnden i anledning af en ansökning af Löjtnanten Erik Ahlin och under åberopande af Vatten- och Gasverksstyrelsens i ärendet afgifna utlåtande hemställt, att Stadsfullmäktige måtte meddela tillstånd tillsvidare till inrättande af 4 stycken vattenklosetter i nybyggnad å tomten N:o 4 i kvarteret Magna med direkt anslutning till stadens ledningar under villkor att någon samlingsbrunn för spillvatten ej finge inom fastigheten förekomma samt att fastighetens ägare ställde sig till efterrättelse de föreskrifter rörande klosetternas anordning och användning, som Hälsovårdsnämnden kunde finna skäligt meddela.

Stadsfullmäktige biföllo utan omröstning Hälsovårdsnämndens hemställan.

§ 39.

Ang. upplåtande af tomt till ett församlingshem.

Föredrogs en af Herr Fåhræus såsom egen motion upptagen skriftlig framställning från Domkyrkosysslomannen A. Johansson m. fl. personer angående upplåtande af tomt å staden tillhörig mark väster om stadsplanen för ett församlingshem.

På yrkande af Herr Fåhræus remitterades motionen till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 40.

Ang. åtgärder för anläggande af ny kyrkogård.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 23 nästlidne Februari hade Kyrkorådet anhållit, att genom stadskommunens försorg nödiga åtgärder för en ny och lämplig kyrkogårds anläggning snarast blefve vidtagna.

Stadsfullmäktige beslöto, på yrkande af Herr Fåhræus remittera framställningen till utlåtande af Drätselkammaren.

In fidem:
Theofil Öberg.

Justeradt den 30 Mars 1914.

Max. Schenström.

Axel Sundström. *Otto Oest.*

Offentligen uppläst den 31 Mars 1914; betygar

Ex. officio:
Theofil Öberg.

Vesterås 1914. Fredr. Anderssons Boktryckeri.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 30 April 1914.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Oest, Nordin, Tersmeden, E. Andersson, Svensson, Enhörning, Edström, Hedin, Fåhræus, Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Thunholm, Lind, Romé, Vennberg, Falk, Fru Nina Andersson, Herrar Kättström, Jansson, Lindström, A. Jonsson, Thunblad, M. Jonsson, C. Hedberg, Åberg, Dahlfors och A. Hedberg.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Uggla, Björkman, Danielsson, G. Andersson, Pers, Lindén och Keijser.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 41.

Utsågos Herrar Edv. Karlsson och Nordin att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll. *Justeringsmän.*

§ 42.

Med skrifvelse till Stadsfullmäktige den 30 nästlidne Mars (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 13) hade Styrelsen öfverlämnat af stadens brandchef uppgjord berättelse öfver brandkårens verksamhet under år 1913. *Brandchefens årsberättelse.*

Efter anmärkande häraf lades skrifvelsen och berättelsen till handlingarne.

§ 43.

Anmäldes, att Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1913 till Stadsfullmäktige inkommit och fanns intagen i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för dagen under N:o 14. *Hälsovårdsnämndens årsberättelse.*

§ 44.

Ang. sammanslutning af barnavårdsanstalterna i staden.

Sedan Stadsfullmäktige den 19 December 1913 lämnat Fattigvårdsstyrelsen i uppdrag att utreda frågan om och hos Stadsfullmäktige framlägga förslag angående eventuel sammanslutning af de barnavårdsanstalter här i staden, till hvilka anslag af stadskassan lämnades, hade Fattigvårdsstyrelsen i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 31 nästlidne Mars (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 15) på anfört skäl förklarat sig anse, att en sådan sammanslutning icke vore möjlig att åstadkomma.

Efter föredragning häraf läto Stadsfullmäktige vid hvad sålunda i ärendet förekommit bero.

§ 45.

Ang. ny gasklocka m. m.

Sedan Stadsfullmäktige den 19 December 1913 vid behandlingen af stadens utgifts- och inkomststat för innevarande år bifallit en hemställan af Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige icke måtte upptaga till pröfning Vatten- och Gasverksstyrelsens i sammanhang med budgetförslaget gjorda framställning om anslag till ny gasklocka med hufvudledning m. m., förrän Drätselkammarens vidare utlåtande öfver detsamma inkommit, hade Drätselkammaren nu i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 17 innevarande April på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige, med afvaktande af särskildt yttrande från Drätselkammaren samt Vatten- och Gasverksstyrelsen ifråga om hufvudledningens sträckning, likväl nu måtte för uppförande af en ny gasklocka å Kungsängen med hufvudledning från densamma till nuvarande gasverket äfvensom ångpanneanläggning samt till en anläggning för beredande af ammoniaksalt ställa till Vatten- och Gasverksstyrelsens förfogande ett anslag å intill 122,000 kronor, däri inberäknadt kostnad för kontrollarvode m. m., att utgå af lånemedel.

Stadsfullmäktige biföllo efter föredragning häraf på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning Drätselkammarens berörda framställning.

§ 46.

Ang. byte af tomt med Frälsningsarméns Förlagsaktiebolag.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 9 innevarande April (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 17) hade Drätselkammaren, under erinran, att staden, sedan lagfart den 25 Juni 1901 meddelats Frälsningsarméns förlagsaktiebolag å på stadens grund belägna lotten litt. A. U. N:o 1 af tomten N:o 119 i stadens norra kvarter, anhängiggjort rättegång mot bolaget med yrkande om lösningsrätt till fastigheten, hvilken rättegång emellertid förklarats hvilande för förlikning åstadkommande samt under uttalande, att uppgörelse med bolaget, på sätt mellan Drätselkammaren och bolaget preliminärt afhandlats, lämpligen borde ske i form af tomtbyte, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att med Frälsningsarméns förlagsaktiebolag träffa aftal om utbyte af staden tillhöriga tomten N:o 5 inom kvarteret Hubert enligt ett af stadsingeniören uppgjordt förslag till tomtindelning af detta kvarter mot ofvanberörda af Förlagsaktiebolaget inköpta fastighet lotten litt. A. U. N:o 1 af tomten N:o 119 norra kvarteret, därvid tomtpriset beräknades efter samma grund för båda tomterna eller 5 kr. pr km., samt att, då staden enligt denna beräkning hade att i mellangift erlägga till Förlagsaktiebolaget omkring 1,500 kronor, Stads-

fullmäktige måtte anvisa detta belopp för nämnda ändamål att utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

Efter föredragning häraf godkände Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning Drätselkammarens förslag.

§ 47.

Ang. uppgift å större arbeten m. m.

Sedan Stadsfullmäktige den 19 December 1911 till Drätselkammaren för yttrande remitterat en motion af dåvarande Stadsfullmäktigeledamoten Ingeniören J. Fredholm med förslag, att Stadsfullmäktige måtte gifva Drätselkammaren i uppdrag att upprätta och till Stadsfullmäktige inlämna dels uppgift om den ordning, i hvilken förestående större byggnadsarbeten borde utföras, dels äfven ungefärlig uppgift rörande kostnaderna för desamma, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 23 nästlidne Mars (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 18) på anförda skäl hemstält, att motionen icke måtte föranleda någon Stadsfullmäktiges vidare åtgärd.

På yrkande af Herr Enhörning fattade Stadsfullmäktige beslut i ärendet enligt Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 48.

Ang. inköp af en del af tomten N:o 65 norra kv. för Vasagatans utläggande.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 9 innevarande April (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 19) hade Drätselkammaren hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att af gårdsägaren E. W. Hagman i enlighet med af denne lämnadt erbjudande för Vasagatans utläggande enligt den nyantagna stadsplanen inköpa 289,4 kvm. af tomten N:o 65 norra kvarteret, belägen inom byggnadskvarteret Gere till ett pris af 10 kr. pr kvm., hvilken köpeskilling borde utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

Stadsfullmäktige biföllo på yrkande af Herr Erhörning utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

§ 49.

Ang. befrielse från kommunalutskylder för A. Olausons sterbhus.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 9 innevarande April (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 20) hade Drätselkammaren i anledning af en framställning från änkan efter aflidne förste stationsskrifvaren A. Olausson fru Olga Olausson på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte medgifva befrielse för sterbhuset efter stationsskrifvare Olausson för de kommunalutskylder, uppgående till ett belopp af 350 kronor 17 öre, som påförts den aflidne för år 1913 och förfölle till betalning under innevarande år.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

§ 50.

Ang. lösningsrätt till fastigheter (N:o 124, N:o 77 a samt N:is 13, 14 och 15 södra kv.)

Med öfverlämnande af från Rådstufvurätten till Drätselkammaren inkomna förteckningar öfver beviljade lagfarter å fastigheter på stadens grund under Januari och Februari månader innevarande år, utvisande bland annat att lagfarter beviljats dels den 12 Januari å gården och tomten N:o 124 södra kvarteret, som gått i försäljning till grosshandlaren Erik Andersson och därefter

genom transport till Akt.-bol. Manne Tössbergs Eftr. för ett pris af 71,000 kronor samt å gården och tomten N:o N:o 77 a södra kvarteret, som hemmansägaren J. A. Österberg köpt för 18,000 kronor, dels ock den 9 Februari å gården och tomten N:is 13, 14 och 15 södra kvarteret, som köpmannen Oskar C. Johansson köpt för 92,000 kronor, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 9 innevarande April (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 21) på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att icke på grund af de nu lagfarna öfverlåtelserna göra sin lösningsrätt gällande till ifrågavarande fastigheter.

Efter föredragning häraf bifölls Stadsfullmäktiges på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 51.

Ang. ersättning till taxeringsnämndernas ledamöter.

Med anledning af en framställning i ämnet från ordförandena i stadens båda taxeringsnämnder Borgmästaren John Karlsson och Rådmannen Victor Åsberg hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 16 innevarande April (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 22) på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte af innevarande års förslagsanslag anvisa 500 kronor för beredande af dagtraktamentsersättning åt de af Stadsfullmäktige valda ledamöterna i stadens taxeringsnämnder eller vid förfall för de ordinarie ledamöterna de inkallade suppleanterna att utgå till hvar och en med fyra kronor om dagen för hvarje sammanträdesdag.

Härvid hade Drätselkammaren omförmält, att emot Drätselkammarens beslut anförts reservation af Bankdirektören Sundström, hvilken för sin del hemställt, att Drätselkammaren måtte afstyrka framställningen.

Under öfverläggningen i detta ärende yrkade dels Herrar Enhörning och Larsson bifall till Drätselkammarens förslag, dels ock Herr vice ordföranden, med instämmande i Herr Sundströms reservation, afslag å framställningen.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å ofvanberörda yrkanden biföllo Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning (voteringslista Bil. § 51) med 27 nej emot 8 ja, afgifna för afslagsyrkandet, hvad Drätselkammaren i ärendet föreslagit.

§ 52.

Ang. Allm. Svenska El. A.-B:s taxering år 1912.

Anmäldes, att till Stadsfullmäktige öfverlämnats Kungl. Kammarrättens utslag den 11 Mars 1914 på de besvär, Allm. Svenska Elektriska Aktiebolaget och Stadsfullmäktige hvar för sig anfört i fråga om bolagets taxering för inkomst år 1912; och beslöto Stadsfullmäktige remittera utslaget till Drätselkammaren för yttrande och förslag, huruvida Stadsfullmäktige borde öfver utslaget, som gått staden emot, anföra besvär hos Kungl. Maj:t eller låta sig därmed åtnöjas.

§ 53.

Ang. brunn för varmbadhuset.

Sedan Badhusstyrelsen till Drätselkammaren inlämnat en till Stadsfullmäktige ställd skrifvelse af den 15 innevarande April med hemställan, att Stadsfullmäktige ville för utförande å varmbadhusets tomt af en öppen brunn

för badhusets förseende med vatten i stället för genom nuvarande anordningar med rörnedslag bevilja ett anslag af högst 5,150 kronor, hade Drätselkammaren med skrifvelse till Stadsfullmäktige den 16 innevarande månad (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 23) öfverlämnat berörda skrifvelse till Stadsfullmäktiges pröfning och därvid under tillstyrkande af Badhusstyrelsens framställning föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte bevilja det begärda anslaget att upptagas till uttaxering i 1915 års stat.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet uppstod en stunds öfverläggning, därunder yrkades dels af Herrar Tersmeden, Enhörning och Oest bifall till Drätselkammarens förslag, dels ock af Herr Zander, med instämmande af Herrar Kättström och Larsson, återremiss af ärendet till Badhusstyrelsen för ytterligare utredning, huruvida den ifrågasatta brunnen icke kunde utföras för mindre kostnad än enligt det nu föreliggande förslaget.

Vid efter öfverläggningens slut först framställd proposition å återremissyrkandet och frågan om Stadsfullmäktige redan nu ville företaga ärendet till slutligt afgörande beslöto Stadsfullmäktige att utan vidare utredning företaga ärendet till afgörande denna dag, hvarefter Drätselkammarens förslag blef af Stadsfullmäktige utan omröstning godkändt.

§ 54.

Ang. anslag till en svängkran vid hamnen.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 22 innevarande April (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 24) hade Hamnstyrelsen på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att af lånemedel bevilja Hamnstyrelsen ett anslag å 7,000 kronor för uppställande af en fast svängkran vid den s. k. pråmåns västra kaj.

Stadsfullmäktige biföllo utan omröstning denna framställning.

§ 55.

Ang. anslag till Centralslöjdskolan och Tekniska skolan.

Genom resolution den 23 innevarande April hade Magistraten med anmodan till Stadsfullmäktige att i ärendet fatta beslut till Stadsfullmäktige öfverlämnat en framställning från styrelsen för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan i Västerås om anslag för år 1915.

Efter föredragning häraf remitterades ärendet på förslag af Herr vice ordföranden till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 56.

Ang. reparation och tillbyggnad af renhållningsverkets stall.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 16 innevarande April (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 25) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte anvisa ett anslag å 4,500 kronor att upptagas till uttaxering i nästkommande års stat för utvidgning och reparation af stadens renhållningsverks stall samt utvidgning af verkets vagnskjul på sätt vid framställningen fogade ritningar i hufvudsak utvisade.

På yrkande af Herrar Enhörning och Sundström biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 57.

Ang. inköp af markafl. Anderslund.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 20 innevarande April (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 26) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att af Byggmästaren Axel Hammer och Sågverksägaren A. R. Rudén inköpa ett område om cirka 270 kvm:s areal af lägenheten Anderslund, gränsande intill en staden förut tillhörig markremsa utmed vägen i Vasagatans förlängning och hvilket till inköp föreslagna område återfunnes betecknadt med blå färg å en af stadsingeniören uppgjord karta, för ett pris af tre kronor pr kvm. samt därvid bestämma, att köpeskillingen skulle utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

Stadsfullmäktige biföllo på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

§ 58.

Ang. inköp af egendomen Malma m. m.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 20 innevarande April (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 27) hade Drätselkammaren på anförda grunder föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta:

1:o) att med godkännande af ett vid Drätselkammarens skrifvelse fogadt preliminärt köpekontrakt af den 25 April 1914 mellan Domänintendenten Bengt B:son Wolffram, å ena, och Drätselkammaren för stadens räkning, å andra sidan, för stadens räkning inköpa fasta egendomen ett mantal N:o 1 Malma i Badelunda socken för en köpeskilling af 85,000 kronor att utgå dels till ett belopp af 40,000 kronor af det af Stadsfullmäktige den 24 April 1913 beviljade anslaget till anläggande af en kommunal svingård och dels till återstående belopp, 45,000 kronor af lånemedel;

2:o) att med ändring af Stadsfullmäktiges beslut den 24 April och den 29 Maj 1913 angående uppförande af en kommunal svingård bestämma platsen för samma svingård till egendomen Malma i Badelunda socken;

3:o) att låta genom Drätselkammaren iordningställa stall och ladugårdsbyggnaden å Malma för berörda ändamål samt att till inredningsarbeten i denna byggnad, till uppförande af maskinhus med ångpanneanläggning och maskiner med flere anläggningar för svinhusets behof och till uppförande af en ny stallbyggnad vid egendomen anvisa af det af Stadsfullmäktige den 24 April 1913 beviljade anslaget till uppförande af ett kommunalt svinhus sammanlagdt 60,000 kronor, samt

4:o) att anslå af lånemedel ett belopp af 65,000 kronor till anläggande af en spårväg eller s. k. decauvillebana med tillhörande materiel mellan staden och egendomen Malma.

Under öfverläggningen i detta ärende yrkade dels Herr Enhörning, med instämmande af Herrar Sundström, Larsson, Martin Jonsson, Edv. Karlsson, Vennberg och Nordin bifall till Drätselkammarens förslag i samtliga ofvan omförmälda punkter, dels ock Herr Edström, med hvilken Herrar Bäckman, Hedin, Erik Andersson, Thunholm och Zander instämde, bifall till Drätselkammarens förslag i punkterna 1:o), 2:o) och 3:o), men att den under punkt 4:o) i för-

slaget omförmälda frågan måtte återremitteras till Drätselkammaren för ytterligare utredning, särskildt rörande den ifrågasatta decauvillebanans eller spårvägens anordnande så, att den jämväl skulle kunna upptaga persontrafik, och så, att den lämpligen skulle kunna anslutas till ett framtida spårvägssystem inom staden, hvarjämte Herr Larsson yrkade att, i den händelse Stadsfullmäktige skulle besluta sig för att återremittera punkt 4:o) af förslaget, remissen måtte få sådant innehåll, att Drätselkammaren erhölle i uppdrag att till Stadsfullmäktiges nästkommande ordinarie sammanträde inkomma med fullständig utredning rörande sträckningen för och anordnandet af den af Drätselkammaren föreslagna banan samt, därest sådant inom denna tid läte sig göra, alternativt utredning angående banans anordnande för persontrafik och framtida anslutning till ett eventuelt blifvande spårvägssystem inom staden.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad, beslöto Stadsfullmäktige till en början vid i hvarje punkt framställda propositioner enhälligt att bifalla hvad Drätselkammaren under punkterna 1:o), 2:o) och 3:o) föreslagit.

Vid härefter framställd proposition, huruvida Stadsfullmäktige ville remittera den i punkt 4:o) berörda frågan åter till Drätselkammaren för ytterligare utredning eller om Stadsfullmäktige ville i dag företaga jämväl denna punkt till slutligt afgörande, beslöto Stadsfullmäktige först utan omröstning att återremittera frågan till Drätselkammaren, hvarefter Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning (voteringslista se Bil. § 58) med 19 ja emot 16 nej, afgifna för bifall till Herr Edströms förslag, beslöto, att remissen skulle erhålla det innehåll, som Herr Larsson under öfverläggningen föreslagit.

Stadsfullmäktiges under denna § omförmälda beslut skulle anses genast justerade.

§ 59.

Ang. försäljning af mark till K. Vattenfallsstyrelsen för transformatorstation.

Sedan Stadsfullmäktige den 24 April 1913 bemyndigat Vatten- och Gasverksstyrelsen att med Kungl. Vattenfallsstyrelsen träffa aftal af innehåll, att staden förbunde sig att, i händelse Kungl. Vattenfallsstyrelsen så fordrade, åt styrelsen tillhandahålla af staden tillhörig mark i närheten af stadsområdets gräns lämplig tomt för en transformatorstation till pris icke öfverstigande tre kronor pr kvm., hade Drätselkammaren nu i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 24 innevarande April (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 28), med öfverlämnande af en framställning i ämnet från Kungl. Vattenfallsstyrelsen, föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att till Kungl. Vattenfallsstyrelsen försälja ett å en vid Vattenfallsstyrelsens framställning fogad karta utmärkt område af Viksäng att användas för uppförande af en transformatorsstation samt bestämma, att markpriset för området måtte beräknas utgå efter tre kronor pr kvm.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström, med hvilken Herrar Nordin, vice ordföranden, Oest och Edström instämde, att återremittera ärendet till Drätselkammaren för förnyadt yttrande särskildt beträffande frågan, huruvida icke för ändamålet kunde upplåtas annan mark, som vore för staden mera umbärlig och som i öfrigt icke, såsom förhållandet syntes vara med den nu föreslagna tomten, komme att väsentligen förminska värdet af en del af det af staden behållna Viksängsområdet.

§ 60.

Ang. stadens deltagande i Baltiska utställningens afdelning för arkitektur.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 24 innevarande April (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 29) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af en framställning i ämnet från stadsarkitekten Erik Hahr, på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte anvisa ett anslag å 700 kronor för stadens deltagande i afdelningen för arkitektur å Baltiska utställningen i Malmö innevarande år att utanordnas af 1914 års förslagsanslag och ställas till stadsarkitektens förfogande under villkor att till staden af stadsarkitekten efter utställningens slut öfverlämnades de af de utställda modellerna, hvaraf staden ägde gipsafgjutningar, i utbyte mot dessa äfvensom dels de ritningar och fotografier, som genom anslaget anskaffats, dels ock de fotografier af utställningsföremål, hvartill motsvarighet icke funnes i stadens arkiv.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige enhälligt, hvad Drätselkammaren sålunda hemställt.

§ 61.

Ang. direkt anslutning af V.C. i kvarteret Mimer till stadens afloppsledningar.

Föredrogs följande framställning från Hälsovårdsnämnden, nämligen:

"Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 Februari 1913 på därom gjord framställning beviljat tillstånd för Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget att inreda 40 st. vattenklosetter inom bolagets verkstadsområde i kvarteret Mimer härstädes under villkor, att reningsbrunnar anordnades till förhindrande af att gröfre orenlighet inleddes i stadens afloppsledningar, samt efter vederbörande myndigheters hörande och godkännande af konstruktion och läge två dylika brunnar anlagts inom berörda område, har nu bolaget i skrifvelse af den 7 innevarande April under åberopande af dels de svårigheter, som uppstått vid tömningen af brunnarna dels ock den af Byggnadschefen Blidberg förebragta utredningen i stadens W.C.-fråga hemställt om tillåtelse att få inkoppla vattenklosetterna utan förmedling af brunnarna direkt i stadens afloppsledning.

Af Byggnadschefen Blidbergs utredning, hvilken utmynnar i ett bestämdt förordande af införande af W.C.-system med anslutning direkt till de stadens afloppsledningar, som äro fullt moderna, framgår, att en viktig allmän förutsättning för, att olägenheter i sanitärt afseende icke skola uppkomma genom dylik anslutning, är, att redan befintliga samlingsbrunnar med stagnerande spillvatten i så stor utsträckning, som möjligt, borttagas. Som skäl härför anföres, att det spillvatten, som samlas i behållare eller brunnar på grund af de fasta partiklar, som medfölja detsamma och däri sönderdelade hastigt öfvergå i förruttnelse, blir illaluktande och orent, och att sedan vid hvarje nytt tillopp till brunnen en del af dessa i förruttnelse stadda ämnen och spillvatten spolas ut i ledningen och tillföres det vattendrag, däri ledningen utmynnar. Att i en dylik brunn införa vattenklosetter från W.C. skulle ytterligare försvåra det onda,

och kan därför icke enligt Blidbergs åsikt komma i fråga. Hvad Västerås speciellt angår, finner Byggnadschefen Blidberg vattenhastigheten och vattenmängden i Svartån vara under ofvan angifven förutsättning fullt erforderlig för att ån äfven efter det nya afloppssystemets genomförande skall blifva självrenande. Med stöd af den sålunda förebragta utredningen samt med hänsyn till öfver framställningen afgifvet uttalande från föreståndaren för härvarande vattenledningsverk af innehåll, att enligt berörda utredning några tekniska hinder mot bifall till framställningen icke föreligga, hemställer Hälsovårdsnämnden

att Stadsfullmäktige måtte tillåta Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget att tillsvidare hafva direkt anslutning för bolagets vattenklosetter inom dess verkstadsområde i kvarteret Mimer till stadens afloppsnät, med skyldighet för bolaget, att, därest det medgifna tillståndet skulle visa sig medföra olägenheter i sanitärt afseende, ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, Hälsovårdsnämnden för afhjälpande af dessa olägenheter kan finna skäligt meddela.

Västerås den 22 April 1914.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Ragnar Tenow."

Det antecknades, att vid Nämndens skrifvelse funnos fogade dels en ansökning från Allmänna Svenska Elektriska A.-B. med däråtecknad tillstyrkan af föreståndaren för stadens vattenverk, dels ock i afskrift en af Byggnadschefen F. Blidberg i Göteborg författad utredning rörande vattenklosettförhållandena i Västerås.

Stadsfullmäktige biföllo härefter utan omröstning Hälsovårdsnämndens ofvanberörda hemställan.

§ 62.

Ang. försäljning af återstående obligationer af 1910 års lån.

En genom Magistraten Stadsfullmäktige tillhandakommen styrkt afskrift af Kungl. Maj:ts nådiga bref den 2 innevarande April i anledning af stadens underdåniga ansökan om tillstånd att försälja återstående obligationer af 1910 års lån beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning remittera till Drätselkammaren för de åtgärder, hvartill Kungl. brefvets innehåll kunde föranleda.

§ 63.

Ang. revision af Tekniska skolans m. fl. räkenskaper.

Till Stadsfullmäktige hade öfverlämnats utdrag af Centralslöjdskolans och Tekniska skolans i Västerås samt Västmanlands läns hemslöjdsmagasins räkenskaper för år 1913 äfvensom styrkt afskrift af vederbörande revisorers berättelse

öfver samma räkenskaper; och beslöto stadsfullmäktige efter föredragning häraf jämlikt revisorernas hemställan bevilja styrelsen och räkenskapsföraren ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattade.

§ 64.

Ang. understödstagare ur Sundinska understödsfonderna.

Lades till handlingarne till Stadsfullmäktige öfverlämnadt utdrag af Nämndens öfver Sundinska understödsfonderna för dels pauvres honteux och medelklassen och dels arbetsklassen protokoll den 17 innevarande April angående utseende af understödstagare för innevarande år.

§ 65.

Ang. utlämnande af elektrisk ström till Jakobsberg.

En från Byggnadsföreningen Jakobsberg inkommen, såsom motion af Herr Bäckman upptagen framställning om erhållande af elektrisk ström från stadens elektricitetsverk till byggnadsområdet Jakobsberg i S:t Ilians socken beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af motionären remittera till yttrande af Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren.

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt den 4 Maj 1914.

Max. Schenström.

C. Edv. Karlsson. *Axel Vilh. Nordin.*

Offentligen upplåst den 5 Maj 1914; betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 28 Maj 1914.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Björkman, Johansson, Sundström, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, E. Andersson, Svensson, Hedin. Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Thunholm, G. Andersson, Lind, Vennberg, Fru Nina Andersson, Herrar Kättström, Jansson, Lindström, A. Jonsson, Thunblad, M. Jonsson, Lindén, C. Hedberg, Åberg, Dahlfors, Keijser och A. Hedberg.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Uggla, E. Karlsson, Enhörning, Edström, Fåhræus, Larsson, Romé, Falk och Pers.

§ 66.

Utsågos Herrar Fjellman och Björkman att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll. *Justeringsmän.*

§ 67.

Föredrogs och lades till handlingarne Vatten- och Gasverksstyrelsens med skrifvelse från Drätselkammaren den 14 innevarande Maj till Stadsfullmäktige öfverlämnade årsberättelse för 1913 (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 30). *Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse.*

§ 68.

Ang. yttrande rörande egendomen Karlsberg tillkommande väghållning.

Sedan Kungl. Maj:t genom nådig remiss den 28 nästlidne April till Konungens Befallningshafvande i länet öfverlämnat af Grefve C. A. Lewenhaupt anförda besvär öfver Konungens Befallningshafvandes resolution den 17 Mars 1914 i fråga om grusning å Karlsbergs gård tilldelad väg inom Västerås stads område utom Oxbackstullen, för att Konungens Befallningshafvande skulle efter vederbörandes hörande öfver besvären afgifva underdånigt utlåtande, samt Konungens Befallningshafvande genom resolution den 30 nästlidne April remitterat handlingarne i ärendet till Magistraten i Västerås, som anmodades att efter Stadsfullmäktiges hörande i ärendet afgifva yttrande, hade Magistraten genom resolution den 5 innevarande Maj anmodat Stadsfullmäktige att öfver besvären afgifva yttrande.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på förslag af Herr vice ordföranden öfverlämna ärendet till Drätselkammaren med uppdrag för Drätselkammaren att å Stadsfullmäktiges vägnar afgifva det infordrade yttrandet.

§ 69.

Ang. utseende af ombud vid utredning af fråga om underhållsskyldigheten af Kvarnbron.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 16 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 31) hade Magistraten, med öfverlämnande i bestyrkt afskrift af Konungens Befallningshafvandes i länet resolution den 14 i samma månad angående underhållet af den s. k. Kvarnbron å Skerikesvägen, anmodat Stadsfullmäktige att utse ombud att vid det sammanträde, som enligt nämnda resolution skulle inför Rådstufvu-Rätten hållas med väghållningsskyldige, bevaka stadens rätt och dess talan föra.

Stadsfullmäktige beslöto i anledning häraf på förslag af Herr vice ordföranden öfverlämna åt Drätselkammaren att å Stadsfullmäktiges vägnar utse ett eller flere ombud att vid ifrågavarande tillfälle bevaka stadens rätt och dess talan föra.

§ 70.

Ang. Allm. Sv. El. A.-B:s taxering år 1912.

Sedan Stadsfullmäktige den 30 nästlidne April till Drätselkammaren öfverlämnat Kungl. Kammarrättens utslag den 11 Mars 1914 på de besvär, Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget och Stadsfullmäktige hvar för sig anfört i fråga om bolagets taxering för inkomst år 1912 med anmodan till Drätselkammaren att till Stadsfullmäktige inkomma med yttrande och förslag, huruvida Stadsfullmäktige borde öfver utslaget, som gått staden emot, anföra besvär hos Kungl. Maj:t eller låta sig därmed åtnöjas, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 14 innevarande Maj, under erinran att frågan, hvad stadens talan vidkomme, afsåge, huruvida bolaget borde taxeras till bevillning för inkomst af aktier i andra inländska aktiebolag eller icke, och enär de närmare omständigheter, som kunde tjäna till ledning vid bedömande af denna

fråga, undandroge sig Drätselkammarens kännedom, föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta att icke öfverklaga Kungl. Kammarrättens ifrågavarande utslag.

På yrkande af Herr Sundström biföllo Stadsfullmäktige Drätselkammarens förslag.

§ 71.

Ang. försäljning af återstående obligationer af 1910 års lån; Gäldande af aktieteckning i Västerås Teateraktiebolag och köpesumma för inventarier vid Hofdesta.

Sedan Stadsfullmäktige den 30 nästlidne April för de åtgärder, hvartill Kungl. brefvets innehåll kunde föranleda, till Drätselkammaren remitterat Kungl. Maj:ts nådiga bref den 2 i samma månad i anledning af stadens underdåniga ansökning om tillstånd att försälja återstående obligationer af 1910 års lån, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 14 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 32), med anledning däraf att Kungl. Maj:t, med bifall i öfrigt till stadens framställning, afslagit densamma, i hvad densamma afsåg att genom försäljning af obligationer bestrida utgifterna för teckнande af aktier i Västerås Teateraktiebolag till ett belopp af 55,000 kronor och för inköp af de till fastigheten $^3/_4$ mantal N:o 2 Hofdesta hörande inventarierna, 5,000 kronor, på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte med ändring af sina beslut den 31 Oktober 1912 samt den 29 Maj och den 19 Juni 1913 angående teckning af aktier i Västerås Teateraktiebolag och den 25 September 1913 angående inköp af egendomen $^3/_4$ mantal N:o 2 Hofdesta med inventarier, i hvad samma beslut afsåge att för aktieteckningen i teaterbolaget 55,000 kronor och för inköp af inventarierna vid Hofdesta, 5,000 kronor bevilja anslag af lånemedel, besluta, *dels* att berörda aktieteckning skulle gäldas till ett belopp af 29,000 kronor af influtna medel för försåld teckningsrätt till stadens aktier i Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolag samt till återstående belopp 26,000 kronor af uttaxerade medel med en femtedel eller 5,200 kronor under hvart och ett af åren 1915—1919, *dels och* att köpeskillingen för inventarierna vid Hofdesta skulle gäldas af influtna medel vid skedd försäljning af samma inventarier.

Stadsfullmäktige godkände i enlighet med af Herr Sundström därom framställdt yrkande utan omröstning till alla delar hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 72.

Ang. ny velocipedstadga.

Ett med skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 18 innevarande Maj från Magistraten för erhållande af Stadsfullmäktiges yttrande däröfver öfverlämnadt förslag till stadgar angående velocipedåkning inom Västerås (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 33) beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström för utlåtande remittera till Beredningsutskottet.

§ 73.

Ang. markbyte för tomtreglering inom kvarteret Jonas.

Sedan Föreningen Folkets hus och park utan personlig ansvarighet här i staden hos Drätselkammaren gjort framställning därom, att staden efter förvärf från Frälsningsarméns förlagsaktiebolag af tomten N:o 119 litt. A. U. N:o 1 i norra kvarteret, måtte ingå bytesaftal med föreningen såsom ägare af den intill

liggande tomten N:o 2 i kvarteret Jonas för reglering af gränsen mellan tomterna enligt af Konungens Befallningshafvande fastställd tomtindelning af kvarteret Jonas samt dessutom i och för ernående af sådan ändring af tomtindelningen, att föreningens tomt erhöll en tre meter längre fasad mot Domkyrkoesplanaden, låta föreningen förvärfva ett tre meter bredt markområde väster om föreningens tomts mot Domkyrkoesplanaden vinkelrätt gående västra gränslinie af cirka 70 kv.m:s areal, så att arealskillnaden mellan den mark föreningen erhöll af staden och den till staden af föreningen öfverlämnade marken komme att utgöra omkring 57 kv.m., hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 18 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 34) på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att i enlighet med föreningens begäran träffa aftal angående för den föreslagna regleringens genomförande erforderliga marköfverlåtelser samt därvid bestämma, att föreningen skulle ersätta arealskillnaden efter ett pris af sju kronor pr kv.m.

På yrkande af Herr Sundström biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

§ 74.

Ang. byggnadschefens årsberättelse.

Lades till handlingarne af Drätselkammaren med skrifvelse den 18 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 35) till Stadsfullmäktige öfverlämnad af stadens byggnadschef afgifven arbetsredogörelse för föregående år.

§ 75.

Ang tillstånd för Allm. Svenska El. A.-B. att nedlägga en vattenledning i en del af stadens gator.

Med godkännande på yrkande af Herr Sundström af Drätselkammarens i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 18 innevarande Maj afgifna förslag (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 36) beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning att, med bemyndigande för Drätselkammaren att å stadens vägnar med bolaget afsluta kontrakt, medgifva Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget eller dess rättsinnehafvare tillstånd, att gälla tillsvidare, att framdraga en 6″ vattenledning från kvarteret Sigurd med sträckning i Östra Järnvägsgatan och korsande Södra Esplanaden fram till kvarteret Mimer för att med denna ledning skaffa tjänligt matarvatten till bolagets ångpannor inom sistnämnda kvarter på följande villkor:

1:o) att ledningsgrafvens upptagande utföres af bolaget enligt de föreskrifter med afseende å grafvens läge och djup samt sättet för arbetets utförande, som efter af bolaget i god tid före arbetets påbörjande gjord anmälan af Magistraten efter Vatten- och Gasverksstyrelsens samt Drätselkammarens hörande meddelas;

2:o) att återställande af väg- eller gatubeläggning efter ledningens nedläggande eller å densamma verkställd reparation skall verkställas genom stadens försorg på bolagets bekostnad;

3:o) att arbetet med ledningens nedläggande skall bedrifvas utan afbrott med största möjliga skyndsamhet och så, att allmän trafik så litet som möjligt däraf störes;

4:o) att bolaget är ersättningsskyldigt för all af de bolaget tillhöriga anläggningarna sig härledande kostnad eller skada;

5:o) att bolaget är skyldigt att på egen bekostnad vidtaga de ändringar i ledningens sträckning eller de ändrings- och ombyggnadsarbeten i öfrigt å ledningen, som af stadens Vatten- och Gasverksstyrelse eller andra vederbörande myndigheter i följd af stadsplaneändring, annan reglering eller åtgärd med stadens egna ledningar eller annat stadens ändamål påfordras, vid äfventyr, att om sådant arbete icke efter tillsägelse af bolaget verkställes, detsamma kommer att utföras genom stadens försorg på bolagets bekostnad;

6:o) att den medgifna rättigheten icke må utgöra hinder för förändring af läget af väg eller gata eller allmän plats, hvari ledningen framgår, eller för uppbrytning, afstängning eller annan åtgärd för trafikleds omläggning, nyläggning eller reparation eller för nedläggning, reparation eller ändring af stadens vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar eller för hvilket annat som hälst stadens ändamål, samt att af nyssnämnda ledningar härrörande skada å eller hinder i begagnande af bolagets ledning ej må för staden medföra någon som hälst kostnad eller ersättningsskyldighet;

7:o) att det åligger bolaget att till stadens Vatten- och Gasverksstyrelse aflämna kartor i af styrelsen bestämd skala, utvisande ledningens förläggning;

8:o) att såsom godtgörelse för intrång och de olägenheter, som för staden kunna uppkomma i följd af tillståndets begagnande, skall af bolaget årligen till stadens kassa erläggas en afgift för hvarje längdmeter af bolaget begagnad ledningsgraf i staden tillhörig mark af 20 öre;

9:o) att den i stadens mark nedlagda ledningen skall öfvergå i stadens ägo, för den händelse den framdeles ej kommer att användas för bolagets behof, samt

10:o) att därest bolaget efter skriftlig anmaning med lämplig frist ej ställer sig till efterrättelse ofvan lämnade föreskrifter, staden förbehåller sig rätt att återkalla det gifna tillståndet, i hvilket fall det åligger bolaget att, om staden så påfordrar, genast borttaga ledningen, vid äfventyr att staden på bolagets bekostnad själf verkställer det härför erforderliga arbetet.

§ 76.

Ang. medgifvande för järnvägsbolaget att uppföra ett lokomotivstall å bolagets verkstadsområde.

Sedan Byggnadsnämnden, som vid behandling af en ansökning från Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolag om godkännande af ritningar till ett provisoriskt lokomotivstall, afsedt att uppföras inom bolagets verkstadsområde vid Stallhagen, tagit del af innehållet dels i Kungl. Brefvet den 21 November 1873 om öfverlåtelse till staden af en del af det till länsfängelset förut upplåtna jordområdet af Stallhagen, dels ock det emellan Västerås stad och styrelsen för järnvägen upprättade, af Stadsfullmäktige den 24 Maj 1876 godkända kontraktet angående upplåtelse af mark till järnvägsbolaget för station och repationsverkstad, och därvid inhämtat, att i berörda Kungl. bref stipulerats bland annat, "att reparationsverkstad för järnvägen ej utan nödfall och efter särskild underdånig hemställan hos Kungl. Maj:t må förläggas närmare intill fängelsets gårdsplank än 200 fot", samt att järnvägsbolaget i kontraktet med staden förbundit sig iakttaga samt i stadens ställe

fullgöra bland andra bestämmelser äfven denna, med anledning däraf att afståndet från platsen, där det ifrågasatta lokomotivstallet skulle förläggas, till fängelsets gårdsplank utgjorde endast omkring 100 fot och då enligt hvad Byggnadsnämnden inhämtat bolaget ämnade snarast möjligt hos Kungl. Maj:t begära dispens från ofvanberörda bestämmelse, för påskyndande af ärendets behandling i skrifvelse till Drätselkammaren den 14 innevarande Maj anmält förhållandet för den åtgärd Drätselkammaren kunde finna skäligt vidtaga i ärendets nuvarande skick och därvid framhållit, att för nådigt bifall till bolagets framställning antagligen förutsattes ett tillstyrkande af ansökningen från Stadsfullmäktige samt meddelat, att Byggnadsnämnden för sin del icke hade någon erinran att göra emot bifall till densamma,

hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 18 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 37), med öfverlämnande af Byggnadsnämndens skrifvelse i ämnet äfvensom byggnadsritningar och planskiss, hvaraf den ifrågasatta byggnadens utseende och belägenhet framgick, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte förklara, att hvad staden vidkomme, intet hinder förefunnes för lokomotivstallets förläggande till den å planskissen utmärkta platsen.

Stadsfullmäktige biföllo efter föredragning häraf på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

§ 77.

Ang. iståndsättande af Kvarnbron.

I skrifvelse till Drätselkammaren den 16 innevarande Maj hade Magistraten, med öfverlämnande i bestyrkt afskrift af Konungens Befallningshafvandes i länet resolution den 14 i samma månad angående underhållet af den så kallade Kvarnbron å Skerikesvägen, och enär ett utbjudande från Magistraten af iståndsättande mot lega af det rasade östra landfästet å bron, en åtgärd som af Konungens Befallningshafvande anvisats, torde kunna för staden medföra större kostnad, än om arbetet af staden själf utfördes, anhållit, att Drätselkammaren ville skyndsammast låta sätta bron i farbart skick.

Med föranledande häraf hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 18 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 38) på anförda grunder hemställt, att Stadsfullmäktige måtte anvisa ett anslag å 1,500 kronor att utgå af innevarande års förslagsanslag för iståndsättande af den så kallade Kvarnbron eller Skerikesbron för körtrafik samt tillika besluta tillkännagifva för Konungens Befallningshafvande, att staden därefter och intill dess i laga ordning meddelats förordnande angående brohållningsskyldigheten frånsade sig all underhålls- och byggnadsskyldighet till bron i vidare mån än hvad 1802 års förening innehölle.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden till alla delar utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

§ 78.

Ang. allmänt införande af vattenklosetter och anslag till vissa afloppsledningar.

I anledning af Stadsfullmäktiges beslut den 26 Oktober 1911 med uppdrag för Hälsovårdsnämnden och Vatten- och Gasverksstyrelsen att uppgöra och till Stadsfullmäktige inkomma med allsidig utredning angående vattenklosettförhållandena äfvensom rörande afloppssystemets utlopp i Mälaren hade nu från nämnda myndigheter inkommit utlåtanden (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 39), däri åberopats en af byggnadschefen i Göteborg, F. Blidberg, verkställd utredning, samt anslag äskats för omläggning af en del afloppsledningar m. fl. anordningar.

På yrkande af Herr Sundström, med hvilken Herr vice ordföranden instämde beslöto Stadsfullmäktige remittera ärendet till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 79.

Ang. tillstånd att inrätta vattenklosetter i N:o 106 södra kv., N:o 35 A och 35 B norr kv. samt A.-B. Västerås Trä-förädlings fabriksbyggnad.

Uti sitt i nästföregående § af detta protokoll omförmälda utlåtande angående allmänt införande af vattenklosetter i staden hade Hälsovårdsnämnden, med öfverlämnande till Stadsfullmäktiges pröfning af ansökningar om tillstånd att inrätta vattenklosetter, nämligen från Handlanden Joh. Öberg afseende fem stycken i fastigheten N:o 106 södra kvarteret, från Ingeniören Gustaf Andersson afseende tre stycken i fastigheten N:o 35 A norra kvarteret och två stycken i fastigheten N:o 35 B i samma kvarter samt från Aktiebolaget Västerås Träförädling afseende en dylik i bolagets fabriksbyggnad, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bifalla berörda ansökningar under villkor, att någon samlingsbrunn för spillvatten icke finge inom ifrågavarande fastigheter förefinnas samt att ägarna ställde sig till noggrann efterrättelse blifvande föreskrifter angående klosetternas användning.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herr Sundström, med instämmande af Herr Nordin, bifall till Hälsovårdsnämndens förslag med det tillägg att såsom ytterligare villkor för tillståndets meddelande borde föreskrifvas, att sökandena skulle vara skyldiga erlägga de afgifter för vattenklosetterna, som framdeles kunde blifva bestämda, dels ock Herr vice ordförande att denna del af ärendet måtte remitteras till Drätselkammaren.

Sedan Stadsfullmäktige vid först framställd proposition å Herr vice ordförandens remissyrkande, med afslag å detsamma, beslutat att denna dag företaga ärendet i nu förevarande del till slutligt afgörande, beslöto Stadsfullmäktige bifalla Hälsovårdsnämndens hemställan med det af Herr Sundström under öfverläggningen föreslagna tillägget.

§ 80.

Ang. decauvillebana staden—Malma.

Sedan Stadsfullmäktige den 30 nästlidne April vid behandlingen af Drätselkammarens förslag angående inköp af egendomen Malma och denna egendoms utnyttjande för stadens behof till Drätselkammaren för ytterligare utredning i vissa afseenden återremitterat det af Drätselkammaren i samband därmed fram-

ställda förslaget om byggande af en decauvillebana mellan staden och Malma, hade Drätselkammaren nu i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 25 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 40) efter utförlig motivering och med öfverlämnande af en af Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets banafdelning i samråd med stadens byggnadschef verkställd utredning med anbud å banans utförande, på anförda grunder hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att af lånemedel anslå ett belopp af 72,000 kronor till anläggande af en spårväg eller så kallad decauvillebana med tillhörande rullande material mellan staden och egendomen Malma.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herr Sundström, med instämmande af Herr Danielsson, bifall till Drätselkammarens förslag, dels ock Herr Lindén, med hvilken Herrar vice ordföranden, Zander, Oest, Kättström, E. Andersson och Huggare instämde, återremiss till Drätselkammaren för än ytterligare utredning af ärendet, särskildt med beräkning af den blifvande trafiken å banan och den slags drifkraft, som med ledning häraf kunde visa sig förmånligast.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å återremissyrkandet och frågan om Stadsfullmäktige nu ville företaga ärendet till slutligt afgörande beslöto Stadsfullmäktige återremittera ärendet till Drätselkammaren för vidare utredning.

§ 81.

Ang. nedsatt afgift för tomtägarne inom Annedal m. fl. för anslutning till stadens ledningar.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 Aug. 1913 anslagit medel till en hufvudafloppsledning å stadsområdet väster om stadsplanen mellan stadens gräns mot Jakobsberg vid lägenheten Almelund och Mälaren, äfvensom en del vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar hufvudsakligen till byggnadskvarteren Jenny och Jeanette och samtidigt därmed bestämt, att bidrag från enskilda för rätt till anslutning till ifrågavarande ledningar skulle tillsvidare erläggas efter 90 öre pr kv.m. tomtareal för anslutning till samtliga ledningar och efter 30 öre pr kv.m. tomtareal för anslutning till endast afloppsledning samt därjämte lämnat Drätselkammaren i uppdrag att i och för ledningarnes framdragande å staden icke tillhörig mark träffa uppgörelse om erforderlig marköfverlåtelse, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 25 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 41), med öfverlämnande af ett förslag till öfverenskommelse med tomtägarne inom byggnadsområdet Annedal m. fl., genom hvilket område ifrågavarande hufvudafloppsledning skulle framgå, på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att hvad tomterna inom byggnadsområdet Annedal och de lägenheter, som nu vore anslutna till byggnadsföreningen Annedals enskilda afloppsledningssystem beträffade, medgifva anslutning för dessa tomter till stadens vatten- och gasledningar mot en afgift, beräknad efter 40 öre pr kv.m. tomtareal.

På yrkande af Herr Sundström, med hvilken Herrar Oest, Bäckman, vice ordföranden och Johansson instämde, biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens sålunda gjorda hemställan.

§ 82.

Ang. sträckningen af gasledningen mellan nya gasklockan och gasverket.

Sedan Stadsfullmäktige den 30 sistlidne April anvisat ett anslag å intill 122,000 kronor till uppförande af en ny gasklocka å Kungsängen med hufvudledning m. m., men lämnat frågan om hufvudledningens sträckning tillsvidare öppen, hade nu i sistberörda hänseende utlåtanden och förslag från Vatten- och Gasverksstyrelsen och Drätselkammaren inkommit (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 42).

Stadsfullmäktige beslöto på yrkande af Herr M. Jonsson, med instämmande af Herr Oest, återremittera frågan till Drätselkammaren med uppdrag för kammaren att efter hörande af Vatten- och Gasverksstyrelsen inkomma till Stadsfullmäktige med ytterligare utredning i ämnet.

§ 83.

Ang. förlikning af donationsjordsrättegång med Allm. Sv. El. A.-B. ang. del af lägenheten Karlsäng.

Föredrogs följande från Drätselkammaren inkomna skrifvelse:

"Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 20 Januari 1902 instämde Västerås stad dåvarande ägaren af lägenheten Carlsäng i Ängsgärdet C. J. Tibblin samt Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget, hvilket af Tibblin för framdragande af järnvägsspår till dess och Nordiska Metall-Aktiebolagets verkstäder inköpt 488 kvadratmeter mark med yrkande, att ifrågavarande jord måtte förklaras vara donerad till staden under sådana villkor, att densamma icke kunde af innehafvaren under äganderätt besittas.

Den 26 April 1906 blef samma tvist såsom förlikt, hvad Tibblin anginge, ur Rättens Dombok afskrifven.

Något sådant beslut angående Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget har icke i Rättens Dombok antecknats, och i det förlikningsaftal, som i Stadsfullmäktiges protokoll för den 30 Januari 1913 omförmäles hafva träffats mellan staden och Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget, omnämnes ej heller förenämnda 488 kvadratmeter mark.

Det torde emellertid vara ostridigt, att med nyssnämnda förlikningsaftal, hvarigenom Bolaget fått till staden afstå betydande jordområden, afsetts att alla processer härom mellan staden och Bolaget skulle nedläggas.

Med anledning häraf hemställer Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte förklara, att den emellan Västerås stad och Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget enligt Stadsfullmäktiges beslut den 30 Januari 1913 uppgjorda förlikningen rörande bolagets donationsjordar jämväl skall afse bolaget tillhöriga 488 kv.m. af lägenheten Karlsäng.

Västerås den 28 Maj 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Axel Sundström.

Ragnar Tenow."

På yrkande af Herr Sundström biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt den 3 Juni 1914.

Max. Schenström.

Ernst Björkman. *B. Fjellman.*

Offentligen uppläst den 4 Juni 1914; betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Västerås 1914. Fredr. Anderssons Boktryckeri.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 19 Juni 1914.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, samt Herrar Uggla, Björkman, Johansson, Sundström, Karlsson, Oest, Nordin, Danielsson, Erik Andersson, Enhörning, Hedin, Zander, Huggare, Råberg, Gust. Andersson, Lind, Romé, Vennberg, Falk, Kättström, Jansson, Lindström, A. Jonsson, Thunblad, Lindén, Carl Hedberg, Åberg, Dahlfors och Aug. Hedberg.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Fjellman, Tersmeden, Svensson, Edström, Fåhræus, Larsson, Bäckman, Thunholm, Fru Nina Andersson, Herrar Pers, M. Jonsson och Keijser.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr t. f. Borgmästaren Victor Åsberg.

§ 84.

Justeringsmän.

Uppdrogs åt Herrar Uggla och Johansson att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 85.

Ang. värmeledning m. m. i en byggnad vid epidemisjukhuset.

Sedan Stadsfullmäktige den 25 April 1912 till Drätselkammaren för utlåtande remitterat en af Hälsovårdsnämnden hos Stadsfullmäktige gjord framställning om ett anslag af 8,500 kronor till utförande af centraluppvärmning jämte ventilationsanordningar i den senast byggda paviljongen (vid Knutsgatan) vid stadens epidemisjukhus, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 4 innevarande Juni (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 43) på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att för utförande af värmelednings- och evakueringsanordningar jämte varmvattenberedning äfvensom

invändig målning och påläggning af korkmattor i öfre våningen i den vid Knutsgatan belägna paviljongen vid stadens epidemisjukhus af uttaxerade medel i 1915 års stat bevilja ett förslagsanslag å 12,000 kronor med rätt för Drätselkammaren att för arbetets utförande förfoga öfver anslaget redan under innevarande år.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 86.

Ang. försäljning af återstående obligationer af 1910 års lån.

Sedan Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 2 April 1914 i anledning af stadens begäran att få sälja återstående obligationer af 1910 års amorteringslån till ett belopp af 935,000 kronor, med afslag å framställningen, så vidt den afsåg att för bestridande af utgifter för vissa ändamål, försälja obligationer, uppgående till 60,000 kronor, medgifvit staden rätt att af ifrågavarande lån försälja af de återstående obligationerna sådana till ett belopp af 875,000 kronor, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 4 innevarande Juni (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 44), under erinran att Stadsfullmäktige den 18 December 1913 för uppförande af ett nytt folkskolehus, utöfver de af Stadsfullmäktige den 30 Oktober 1913 anslagna 291,230 kronor till byggnadens påbörjande, hvilket belopp inginge i ofvannämnda 875,000 kronor, af lånemedel ytterligare beviljat ett anslag af 83,770 kronor, föreslagit, att Stadsfullmäktige ville hos Kungl. Maj:t göra underdånig framställning om rätt för staden att till täckande af sistberörda anslag, så långt de försloge, försälja återstående obligationer af 1910 års amorteringslån, utgörande ett belopp af 60,000 kronor.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige efter föredragning häraf utan omröstning Drätselkammarens framställning.

§ 87.

Ang. lösningsrätt till fastigheter (N:ris 121 o. 122 södra kv., N:ris 130 o. 131 västra kv. samt N:o 123 västra kv.)

Med öfverlämnande af till Drätselkammaren inkomna förteckningar öfver vid Rådstufvu-Rätten härstädes beviljade lagfarter å fastigheter, som helt eller delvis vore belägna på stadens grund under Mars och April månader innevarande år, upptagande gården och tomterna N:ris 121 och 122 i södra kvarteret, som köpts för 51,000 kronor, gården och tomterna N:ris 130 och 131 västra kvarteret, som köpts för 30,000 kronor samt gården och tomten N:o 123 västra kvarteret, som köpts för 30,000 kronor, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 4 innevarande Juni (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 45) på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att med bemyndigande för Drätselkammaren att göra stadens lösningsrätt gällande på grund af det den 6 April 1914 lagfarna köpet af gården och tomterna N:ris 130 och 131 västra kvarteret, i den mån sådan lösningsrätt tillkomme staden, uppdraga åt Drätselkammaren att tillösa staden och för dess räkning inköpa samma fastighet, därvid köpesumman skulle utgå med 20,000 kronor af lånemedel och till återstående belopp af reserverade köpeskillingsmedel, men att beträffande

här ofvan berörda öfriga fastigheter staden icke skulle på grund af de nu lagfarna köpen göra sin lösningsrätt gällande.

Stadsfullmäktige biföllo efter föredragning häraf på yrkande af Herr Enhörning enhälligt Drätselkammarens framställning.

§ 88.

Ang. revision af stadsplanen.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 4 innevarande Juni (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 46) hade Byggnadsnämnden, sedan det kommit till Nämndens kännedom, att vid beredning af fråga om nådig fastställelse å den reviderade stadsplanen för Västerås enligt särskilda af Stadsfullmäktige under åren 1910, 1911 och 1912 fattade beslut, innefattande jämväl bestämmelser rörande bebyggandet af vissa kvarter, framställts vissa anmärkningar och då det vore af största betydelse för staden, att stadsplanen så snart ske kunde fastställdes, i ändamål att de sålunda sig yppade anledningarne till anmärkning, måtte bortfalla, framställt nedan närmare omförmälda förslag till ändring, tillägg och uteslutningar i de beslut Stadsfullmäktige förut i förevarande ärende fattat.

Vid föredragning af ärendet punktvis fattade Stadsfullmäktige beslut i detsamma, på sätt här nedan omförmäles.

Järnvägsverkstadsområdet. Stadsfullmäktige biföllo Byggnadsnämndens förslag att järnvägsverkstadsområdet och den söder därom belägna marken på västra sidan om Svartån icke för närvarande måtte intagas i stadsplanen.

Nya kyrkogården. Beslöts i enlighet med Byggnadsnämndens förslag, att det af densamma upptagna området skulle jämte den öster därom belägna delen af Östra Ringvägen uteslutas ur stadsplanen.

Gustafsgatan. Byggnadsnämnden hade meddelat, att enligt Stadsfullmäktiges beslut och den med ledning däraf upprättade stadsplanebeskrifningen skulle å gatans norra sida af kvarteret Nella lämnas ett 6 meter bredt förgårdsområde, men att å stadsplanekartan detta förgårdsområde därjämte utmärkts fortsatt österut, där Mariaberget gränsade emot Gustafsgatan.

Stadsfullmäktige beslöto i öfverensstämmelse med Byggnadsnämndens förslag föreskrifva att kartan i detta hänseende skulle rättas i enlighet med Stadsfullmäktiges beslut och stadsplanebeskrifningen.

Mariaberget, *Stadsparken*, *Svartåtorget*, *Stortorget*, *Hamnplanen* och *Kreutzstorget.* Byggnadsnämnden hade, under erinran att enligt Stadsfullmäktiges beslut och stadsplanebeskrifningen dessa öppna platser skulle vara afsedda för uppförande af vissa slags byggnader samt att, då vid ärendets behandling inom Kungl. Öfverintendentsämbetet anmärkts, att i så fall vissa kvarter borde finnas å dessa platser utmärkta, Byggnadsnämnden låtit på kartan utsätta sådana kvarter, i anledning häraf, hemställt, att Stadsfullmäktige ville godkänna de sålunda vidtagna ändringarna, som jämväl återfunnes å den vid framställningen fogade kopian af stadsplanekartan.

Stadsfullmäktige godkände Byggnadsnämndens ofvanberörda förslag.

Hamngatan. Byggnadsnämndens förslag, att området för järnvägsspåren i deras korsning med gatan skulle å kartan utmärkas med gul färg såsom järnvägstrafikled samt att Stadsfullmäktige måtte lämna Drätselkammaren i uppdrag att snarast möjligt efter underhandling med järnvägsbolaget underställa Stadsfullmäktiges förslag till öfverenskommelse angående ordnandet af järnvägs- och gatutrafiken vid korsningen af Hamngatan och järnvägsspåren, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning remittera till utlåtande af Drätselkammaren.

Gatuprofiler. I enlighet med Stadsfullmäktiges bemyndigande hade Byggnadsnämnden godkänt och å stadsplanekartan i alla gatukors utsatt höjdlägen för trafikledrna.

Stadsfullmäktige godkände i enlighet med Byggnadsnämndens hemställan ifrågavarande höjdlägen.

Stenstad. Under förmälan att de närmare bestämmelserna rörande sättet för uppförande af stenhus inom vissa delar af stadsplanen icke borde fastställas i sammanhang med stadsplanen utan skulle behandlas på sätt om bestämmelser i stadens byggnadsordning funnes föreskrifvet, hade Byggnadsnämnden föreslagit, att hvad Stadsfullmäktige härutinnan i stadsplanefrågan beslutat endast skulle afse, att dels väster om Svartån inom kvarteret Lovisa samt utmed Slottsgatans västra byggnadslinie, dels ock öster om Svartån inom det område, som begränsades af Skolgatan, Vasagatan, Nedre Trädgårdsgatan och Svartån samt utmed Vasagatans östra sida mellan Skolgatan och Nedre Trädgårdsgatan endast finge uppföras hus af sten eller därmed jämförligt ämne.

Stadsfullmäktige godkände detta Byggnadsnämndens förslag.

Slutligen beslöto Stadsfullmäktige med bifall till Byggnadsnämndens hemställan att uppdraga åt Byggnadsnämnden att bringa Stadsfullmäktiges nu fattade slutliga beslut till verkställighet och efter stadsplanens utställande och kallande af de ägare af mark, som berördes af de beslut Stadsfullmäktige fattat, sedan stadsplaneförslaget senast varit utställt, meddela Kungl. Maj:t de beslut Stadsfullmäktige sålunda fattat.

§ 89.

Ang. inköp af lägenheten Valsborg N:o 2.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 11 Juni 1914 (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 47) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af ett skriftligt erbjudande från Gunnar Danielsson att till staden försälja Danielsson tillhöriga fastigheten Norra Johannesborg och Valsborg N:o 2 för ett pris af 8,500 kronor med förbehåll för Danielsson att få hyra sin nuvarande bostad i fastigheten om två rum och kök under ett år efter tillträdet mot en hyra af 250 kronor, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga kammaren dels att på föreslagna villkor af Danielsson inköpa fastigheten, dels ock därefter försälja densamma med undantag af den del af fastigheten, som åtginge för gatas utläggande samt därvid bestämma, att för inköpet erforderliga medel skulle anvisas af reserverade köpeskillingsmedel.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige enhälligt Drätselkammarens hemställan.

§ 90.

Ang. inköp af fastigheterna N:ris 90 och 91 södra kv.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 11 innevarande Juni (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 48) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af skriftliga erbjudanden från Robert Jonsson såsom ägare af gården N:o 90 i stadens södra kvarter samt från Alfr. Larsson och A. H. Skog, ägare af fastigheten N:o 91 i samma kvarter att till staden på vissa i skrifvelserna närmare angifna villkor försälja ifrågavarande fastigheter, den förstnämnda för ett pris af 40,000 kronor och den senare för ett pris af 35,000 kronor, på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att för de begärda priserna och på i öfrigt föreslagna villkor inköpa fastigheterna, gårdarna och tomterna N:ris 90 och 91 i stadens södra kvarter samt därvid bestämma att af den sammanlagda köpeskillingen 75,000 kronor, 55,000 kronor skulle utgå af lånemedel samt återstående 20.000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel.

Stadsfullmäktige biföllo på yrkande af Herr Enhörning enhälligt Drätselkammarens framställning.

§ 91.

Ang. försäljning af mark till K. Vattenfallsstyrelsen för transformatorstation.

Företogs till behandling fråga om upplåtande af mark till Kungl. Vattenfallsstyrelsen för transformatorsstation (Stadsfullmäktiges handlingar N:ris 28 och 49).

Sedan Stadsfullmäktige den 24 April 1913 bemyndigat Vatten- och Gasverksstyrelsen att med Kungl. Vattenfallsstyrelsen träffa aftal af innehåll att staden förbunde sig att i händelse Kungl. Vattenfallsstyrelsen så fordrade åt styrelsen tillhandahålla af staden tillhörig mark i närheten af stadsområdets gräns lämplig tomt för en transformatorstation till ett pris icke öfverstigande tre kronor pr kvm., samt Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 24 April innevarande år, med öfverlämnande af en framställning i ämnet från Kungl. Vattenfallsstyrelsen föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att till Kungl. Styrelsen försälja ett å en vid Styrelsens framställning fogad karta utmärkt område af Viksäng att användas för uppförande af en transformatorstation samt bestämma, att markpriset för området måtte beräknas utgå efter tre kronor pr kvm., hade Stadsfullmäktige den 30 April 1914 beslutat återremittera ärendet till Drätselkammaren för förnyadt yttrande, särskildt beträffande frågan, huruvida icke för ändamålet kunde upplåtas annan mark, som vore för staden mera umbärlig och som i öfrigt icke, såsom förhållandet syntes vara med den nu föreslagna tomten, komme att väsentligen förminska värdet af en del af det af staden behållna Viksängsområdet.

Med anledning häraf hade förnyadt yttrande nu inkommit från Drätselkammaren af den 11 innevarande Juni, däri Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga kammaren att å Viksängsområdet i kilen mellan vägen till de å området uppförda villorna samt regementets mark till Kungl. Vattenfallsstyrelsen upplåta ett område om cirka 5,000 kvm. till plats för transformatorstation samt därvid bestämma, att köpeskillingen

skulle utgå med tre kronor pr kvm., hvarjämte Drätselkammaren vid sin skrifvelse fogat en af ledamöterna i Kammaren Herrar Martin Jonsson och Axel Sundström afgifven reservation, däri föreslagits, att tomt för transformatorstation måtte upplåtas å stadens östra utmark i närheten af Gideonsberg.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet yrkade dels Herr Enhörning, med instämmande af Herrar Falk, Kättström och Nordin, bifall till Drätselkammarens förslag, dels ock Herr Sundström, med hvilken Herr Oest förenade sig, bifall till Herr Sundströms emot nämnda förslag afgifna reservation.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad framställdes proposition å de sålunda gjorda yrkandena och beslöto Stadsfullmäktige härvid genom begärd och anställd omröstning (voteringslista bil. § 91) med 28 ja emot 2 nej, afgifna för Herr Sundströms yrkande, att godkänna Drätselkammarens förslag.

Emot detta beslut reserverade sig Herr Sundström.

Som det område Stadsfullmäktige sålunda beslutat försälja till Kungl. Vattenfallsstyrelsen var af donationsjordsnatur beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Uggla uppdraga åt Drätselkammaren att, för den händelse tillstånd till områdets försäljning icke förut lämnats staden, hos Kungl. Maj:t göra framställning om rätt för staden att till Kungl. Vattenfallsstyrelsen försälja ifrågavarande område.

§ 92.

Ang. decauvillebana staden—Malma.

Företogs till behandling fråga om byggande af en decauvillebana mellan staden och egendomen Malma (Stadsfullmäktiges handlingar N:ris 27, 40 och 50).

I detta ärende hade Drätselkammaren med anledning af Stadsfullmäktiges beslut den 28 nästlidne Maj att återremittera frågan för ytterligare utredning till Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 11 innevarande Juni på anförda skäl förklarat sig vidhålla sitt i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 25 nästlidne Maj i ärendet framställda förslag att Stadsfullmäktige måtte besluta att af lånemedel anslå ett belopp af 72,000 kronor till anläggande af en spårväg eller s. k. decauvillebana med tillhörande rullande material mellan staden och egendomen Malma.

Vid Drätselkammarens skrifvelse hade fogats en utförlig reservation emot Drätselkammarens beslut af ledamoten i Kammaren Ingeniören H. Håkanson utmynnande i ett förslag att Stadsfullmäktige måtte besluta:

1:o) att af lånemedel anslå ett belopp af 72,000 kronor till anläggande af en spårväg mellan staden och egendomen Malma enligt klass C. af gällande bestämmelser med elektriska skenförbindningar och 15 st. decauvillevagnar men utan ånglokomotiv,

2:o) att af lånemedel anslå ett belopp af 23,000 kronor för elektrifiering (kontaktledning och elektromotiv) af förutnämnda bananläggning, samt

3:o) att uppdraga åt styrelsen för stadens gas-, vatten- och elektricitetsverk att tillhandahålla för drift af nämnda bananläggning elektrisk likström af 600 volts spänning vid lämplig punkt af kontaktledningen.

Efter föredragning af ärendet uppstod en längre öfverläggning därunder yrkades, dels af Herr Enhörning, med instämmande af Herrar Sundström, Gust. Andersson och Vennberg, bifall till Drätselkammarens förslag, dels af Herr Oest, med hvilken Herr Uggla instämde, bordläggning af ärendet och uppdrag därjämte åt Drätselkammaren att utreda frågan om drifvande af trafiken å banan medelst hästkraft eller med motorvagnar, dels af Herr Zander, med instämmande af Herrar Erik Andersson, Kättström, Huggare och Hedin bifall till Ingeniör Håkanssons reservation, dels af Herr Falk, med instämmande af Herrar Edv. Karlsson och Nordin, att Stadsfullmäktige måtte bifalla första punkten af reservationen men lämna frågan om drifkraften å banan tills vidare öppen, dels ock af Herr Råberg bifall till Ingeniör Håkansons reservation, med tillägg att utredning måtte förebringas huruvida icke en annan sträckning för järnvägen kunde väljas inom stadens bebyggda delar, som ej vore till så stor olägenhet för närliggande fastigheter som den föreslagna.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad framställdes proposition å Herr Oests bordläggningsyrkande och frågan om Stadsfullmäktige ville denna dag företaga ärendet till afgörande, hvarefter och då Herr ordföranden förklarade frågan om bifall till bordläggningsyrkandet vara med öfvervägande ja besvarad och votering begärdes, omröstning verkställdes, därvid afgåfvos 12 jaröster och 18 nejröster (voteringslista bil. § 92) hvadan alltså Stadsfullmäktige, då mer än en tredjedel af de närvarande ledamöterna uttalat sig för bordläggning af frågan, i öfverensstämmelse med arbetsordningen, hade bifallit Herr Oests yrkande.

§ 93.

Ang. åtgärder för allmänt införande af vattenklosetter.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 nästlidne Maj för yttrande till Drätselkammaren remitterat Hälsovårdsnämndens samt Vatten- och Gasverksstyrelsens utredning angående ett allmännare införande af vattenklosetter (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 39) hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 11 innevarande Juni (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 51) på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bifalla Hälsovårdsnämndens förslag att Stadsfullmäktige ville för möjliggörande af ett allmännare införande af vattenklosetter inom de stadsdelar, för hvilka afloppets utlopp vore anordnadt eller enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag utan större kostnader kunde anordnas nedanför Slottsbron, ställa till Styrelsens förfogande de begärda anslagen å tillhopa 19,000 kronor, däraf 2,000 kronor skulle bestridas ur redan beviljadt anslag till anordningar vid kloakmynningen samt 17,000 kronor af lånemedel och användes till omläggande af afloppsledningarne i Kyrkogatan, Öfre Trädgårdsgatan och V. Bergsgatan samt till reningsanordningar vid bräddafloppen och utloppens mynningar samt ock besluta att för hvarje inom staden befintlig vattenklosett skulle erläggas en årlig afgift af 15 kronor till Vatten- och Gasverksstyrelsen, hvilken afgift skulle utbetalas den 1 April hvarje år och utgå från den 1 nästföregående Oktober.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige enhälligt till alla delar hvad Drätselkammaren i frågan föreslagit.

§ 94.

Ang. vatten- och gasledningar i Köpingsvägen och Annedalsgatan.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 11 innevarande Juni (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 52) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande till Stadsfullmäktiges pröfning af en framställning från Vatten- och Gasverksstyrelsen, däri styrelsen på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville af lånemedel anslå ett belopp af 6,400 kronor att användas till vatten- och gasledningar i Köpingsvägen och Annedalsgatan, på anförda skäl tillstyrkt bifall till Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige enhälligt Vatten- och Gasverksstyrelsens af Drätselkammaren tillstyrkta hemställan.

§ 95.

Ang. försäljning af tomten N:o 92 södra kv.

En af Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 11 innevarande Juni (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 53) gjord hemställan, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren, att till Bankdirektören Axel Sundström försälja tomten N:o 92 i stadens södra kvarter för en köpeskilling af 16,000 kronor, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Danielsson, med hvilken Herrar Björkman och Enhörning förenade sig, återremittera till Drätselkammaren för förnyad underhandling med Direktör Sundström i ändamål att erhålla högre pris för fastigheten.

96.

Ang. försäljning af ett område å västra utmarken.

I skrifvelse den 4 innevarande Juni (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 54) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren att till A. R. Andersson försälja ett å en vid skrifvelsen fogad karta som del af tomten N:o 2 i kvarteret Rosa betecknadt område af stadens västra utmark utgörande del af ägofiguren N:o 40 om 725 kvm:s areal efter ett pris af en krona 50 öre pr kvm.

Stadsfullmäktige biföllo på yrkande af Herr Enhörning enhälligt Drätselkammarens sålunda gjorda framställning.

§ 97.

Ang. försäljning af mark vid Handtverkaregatan att läggas till tomten N:o 26 södra kv.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 11 innevarande Juni (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 55) hade Drätselkammaren, med förmälan att ägaren af fastigheten gården och tomten N:o 26 södra kvarteret A. F. Vesterblom anhållit att få inköpa ett å en vid skrifvelsen fogad karta utmärkt område intill Handtverkaregatan med en areal af 108 kvm. att sammanläggas med berörda tomt,

hemställt, att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren att för ett pris af tio kronor pr kvm. till Vesterblom försälja ifrågavarande område.

Efter föredragning häraf yrkade Herr Enhörning, med upplysning att områdets areal af Drätselkammaren af misstag angifvits utgöra 108 kvm. i stället för rätteligen 117 kvm., bifall till Drätselkammarens förslag med den sålunda gjorda rättelsen.

I detta yrkande instämde Herr Sundström.

Stadsfullmäktige biföllo härefter utan omröstning Herr Enhörnings yrkande.

§ 98.

Ang. tillbyggnad af den s. k. malmtraversen vid hamnen.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 17 Juni 1914 hade Hamnstyrelsen på anförda skäl anhållit om Stadsfullmäktiges medgifvande att af besparade medel å det af Stadsfullmäktige den 30 sistlidne April beviljade anslaget å 7,000 kronor till uppförande af en svängkran vid prånåns västra kaj förlänga den s. k. malmtraversen vid hamnen med ytterligare ett fack åt landsidan för en beräknad kostnad af 1,500 kronor.

På yrkande af Herr Gust. Andersson, biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Hamnstyrelsens framställning.

99.

Ang. tillstånd att inrätta en del vattenklosetter.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 17 innevarande Juni hade Hälsovårdsnämnden, med öfverlämnande af respektive fastighetsägares ansökningar om tillstånd att inrätta vattenklosetter, nämligen tre stycken i fastigheten N:o 20 i kvarteret Leo, åtta stycken i en hvar af fastigheterna N:ris 63 & 64 i kvarteret Gere, N:ris 5 & 6 i kvarteret Nanna och N:o 9 i kvarteret Hugo samt nio stycken i fastigheten N:o 66 i kvarteret Gere, under hänvändning till den af byggnadschefen F. Blidberg förebragta utredningen angående vattenklosettförhållandena i staden samt Vatten- och Gasverksstyrelsens vid Hälsovårdsnämndens skrifvelse fogade yttrande öfver ansökningarna, hvaraf framgick att tekniska hinder för bifall till desamma icke förelåge, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte meddela tillstånd att anordna ofvanberörda antal W. C. i respektive fastigheter med skyldighet för fastighetsägarne att erlägga den afgift, som kunde komma att bestämmas och under villkor att några samlingsbrunnar för spillvatten icke finge inom fastigheterna förekomma samt att fastigheternas ägare ställde sig till efterrättelse de föreskrifter rörande klosetternas anordning och användning, som Hälsovårdsnämnden kunde finna skäligt meddela.

Stadsfullmäktige biföllo utan omröstning Hälsovårdsnämndens framställning.

§ 100.

Ang. fråga om befrielse från utskylder för J. Wåhlins sterbhus.

I skriftlig motion denna dag hade Herrar Nordin och Oest på anförda skäl hemställt, att Kassören Joh. Wåhlins sterbhus måtte åtnjuta befrielse från att af 1913 års utskylder till staden erlägga ett belopp af 212 kronor 63 öre; hvilket belopp enligt Drätselkammarens vid motionen fogade protokoll afsåge den aflidnes inkomst af arbete under år 1912.

På yrkande af Herr Uggla remitterades motionen till utlåtande af Drätselkammaren.

In fidem
Theofil Öberg.

Justeradt den 22 Juni 1914.

Max. Schenström.

Claes Uggla. *Frans Johansson.*

Offentligen uppläst den 23 Juni 1914; betygar

Ex officio:
Theofil Öberg.

Västerås 1914. Fredr. Anderssons Boktryckeri.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 27 Augusti 1914.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, Vice Ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Björkman, Johansson, Sundström, Karlsson, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, E. Andersson, Svensson, Enhörning, Edström, Hedin, Fåhræus, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Thunholm, G. Andersson, Lind, Romé, Vennberg, Falk, Fru Nina Andersson, Herrar Kättström, Jansson, Lindström, A. Jonsson, Thunblad, M. Jonsson, Lindén, C. Hedberg, Åberg, Dahlfors, Keijser och Aug. Hedberg.
Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Larsson och Pers.
Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Rådmannen V. Asberg.

§ 101.

Uppdrogs åt Herrar Aug. Hedberg och Keijser att jämte Herr Ordföranden justera protokollet vid sammanträdet. *Justeringsmän.*

§ 102.

Sedan Stadsfullmäktige den 19 sistlidne Juni beslutat bordlägga det då senast behandlade ärendet angående byggande af en decauvillebana mellan staden och egendomen Malma samt därvid uppdragit åt Drätselkammaren att i vissa hänseenden ytterligare utreda ärendet, så företogs nu denna fråga till förnyad behandling, hvarvid Herr Enhörning, med förmälan att hinder mött för Drätselkammaren att till denna dag förebringa den begärda utredningen, yrkade, att ärendet måtte återremitteras till Drätselkammaren med uppdrag för kammaren att efter verkställd ytterligare utredning åter inkomma med utlåtande i ämnet. *Ang. decauvillebana staden—Malma.*

Stadsfullmäktige beslöto i enlighet med Herr Enhörnings yrkande.

§ 103.

Ang. utlåtande rörande arbetaren J. V. Björklunds mantalsskrifningsort.

Genom resolution den 18 nästlidne Juli hade Magistraten, med öfverlämnande af handlingar angående arbetaren J. V. Björklunds mantalsskrifningsort för år 1914, anmodat Stadsfullmäktige att afgifva af Konungens Befallningshafvande infordradt utlåtande i ärendet.

Stadsfullmäktige beslöto efter föredragning häraf uppdraga åt Drätselkammaren att å Stadsfullmäktiges vägnar afgifva det infordrade utlåtandet.

§ 104.

Ang. besvär öfver Stadsfullmäktiges beslut den 19/6 1914 om försäljning af tomt till K. Vattenfallsstyrelsen för transformatorstation.

Genom resolution den 24 nästlidne Juli hade Magistraten, med öfverlämnande af handlingar angående af Axel Sundström, Erhard Kumlin, Ad. Nyman och Joh. Edling anförda besvär öfver Stadsfullmäktiges beslut den 19 Juni 1914 om försäljning af tomt till Kungl. Vattenfallsstyrelsen för transformatorstation, anmodat Stadsfullmäktige att afgifva af Konungens Befallningshafvande i länet infordradt utlåtande i anledning af besvären.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning hemställa hos Konungens Befallningshafvande, att, enär klagandena ej visat, att det öfverklagade beslutet kränkte deras enskilda rätt eller eljes hvilade på orättvis grund, eller att det icke i laga ordning tillkommit, eller att det stode i strid mot allmän lag eller författning eller annorledes öfverskrede Stadsfullmäktiges befogenhet, besvären måtte lämnas utan afseende.

§ 105.

Ang. uppgifters lämnande om resande.

Genom resolution den 1 nästlidne Juli (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 56) hade Magistraten, med öfverlämnande i bestyrkt afskrift af en skrifvelse till Magistraten från Konungens Befallningshafvande i länet, innehållande förslag till ordningsstadgande rörande uppgifters lämnande om resande i Västerås, anmodat Stadsfullmäktige att öfver förslaget afgifva yttrande.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Edström remittera ärendet till Beredningsutskottet för utlåtande.

§ 106.

Ang. ändring i hamnordningen om ökadt antal ledamöter i Hamnstyrelsen.

Föredrogs och lades till handlingarne Konungens Befallningshafvandes i i länet resolution den 17 Juni 1914, hvarigenom Konungens Befallningshafvande fastställt Stadsfullmäktiges beslut den 30 Oktober 1913 angående ändrad lydelse af § 3 i stadens hamnordning afseende ökning af antalet ledamöter i Hamnstyrelsen samt en i anledning däraf betingad öfvergångsbestämmelse.

§ 107.

Ang. bestämmelser om vattenklosetter.

I skrifvelse den 10 nästlidne Juli (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 57) hade Hälsovårdsnämnden framställt förslag till bestämmelser ang. vattenklosetter i Västerås.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Edström, med hvilken Herrar Karlsson, Bäckman och Oest instämde, återremittera förslaget, emot hvilket under diskussionen en del anmärkningar framställdes, till Hälsovårdsnämnden för omarbetning, därvid Hälsovårdsnämnden särskildt borde taga under öfvervägande, huruvida dessa bestämmelser lämpligen kunde införas i renhållningsstadgan, där föreskrifter rörande vanliga klosetter funnes intagna, äfvensom göras mindre detaljerade än enligt det nu föreliggande förslaget.

§ 108.

Ang. förvärfvande af gatumark af lägenheten Anderslund.

Sedan Byggmästaren Axel Hammer och Sågverksägaren A. R. Rudén här i staden skriftligen hos Drätselkammaren anhållit, att staden ville till ett pris af 2 kronor pr kvm. tillösa sig ett område om 337 kvm. af dem tillhöriga lägenheten Anderslund afsedd till bräddning af en i öster till väster gående väg genom lägenheten, samtidigt hvarmed de erbjudit sig att kostnadsfritt till staden öfverlämna 511 kvm. mark af lägenheten till tvärgator öfver densamma, att på sätt en af Stadsingeniören G. Smitt i Juni 1914 i enlighet med föreslagen stadsplan för områdena norr om den nuvarande stadsplanen upprättad karta utvisade, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 9 nästlidne Juli (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 58) på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville med bifall till ofvanberörda framställning för det ifrågasatta markförvärfvet anvisa erforderliga medel att utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens sålunda gjorda hemställan.

§ 109.

Ang. anslag till gatuskyltar.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 9 nästlidne Juli hade Drätselkammaren, med åberopande af ett af stadens byggnadschef framställt förslag, hemställt, att Stadsfullmäktige ville för komplettering och uppsättning af erforderliga gatuskyltar anvisa ett anslag å 1,200 kronor att disponeras redan under innevarande år men utgå af under år 1915 uttaxerade medel.

Stadsfullmäktige biföllo på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning Drätselkammarens berörda framställning.

§ 110.

Ang. elektrisk belysning å Biskopsbron.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 9 nästlidne Juli (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 59) hade Drätselkammaren i anledning af en vid skrifvelsen fogad framställning från Vatten- och Gasverksstyrelsen på anförda skäl hem-

ställt, att Stadsfullmäktige, utöfver förut för anordnande af belysning å Biskopsbron beviljadt anslag, måtte anvisa ett anslag, förslagsvis beräknadt till 450 kronor, att utgå af innevarande års förslagsanslag för anordnande af elektrisk belysning å Biskopsbron i enlighet med Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

§ 111.

Ang. anslag till Tekniska skolan m. m.

Sedan Stadsfullmäktige den 30 April innevarande år till Drätselkammaren för utlåtande remitterat en af styrelsen för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan i Västerås genom Magistraten hos Stadsfullmäktige gjord framställning om anslag för år 1915 med mera, beslöto Stadsfullmäktige nu, efter föredragning af Drätselkammarens i ärendet afgifna utlåtande (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 60) på yrkande af Herr Enhörning dels bevilja Centralslöjdskolan och Tekniska skolan ett anslag för år 1915 å 7,000 kronor att utgå med 3,500 kronor af Zimmermanska fonden och 3,500 kronor af under år 1915 uttaxerade medel, dels ock ingå till Kungl. Maj:t med underdånig begäran om ett statsanslag för skolan å 5,500 kronor från det af Riksdagen lämnade anslaget till lägre tekniska yrkesskolor.

§ 112.

Ang. befrielse från kommunalutskylder för Joh. Wåhlins sterbhus.

Sedan Stadsfullmäktide den 19 sistlidne Juni till Drätselkammaren för utlåtande remitterat en af Herrar Nordin och Oest väckt motion med hemställan att Kassören Joh. Wåhlins sterbhus måtte erhålla befrielse från att af 1913 års utskylder till staden erlägga ett belopp af 212 kronor 63 öre, påförda den aflidne för af honom åtnjuten inkomst af arbete under år 1912, hade Drätselkammaren i afgifvet utlåtande den 13 innevarande Augusti på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte bifalla motionen.

På yrkande af Herr Enhörning beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning i enlighet med Drätselkammarens förslag.

§ 113.

Ang. revision af stadsplanen.

Sedan Stadsfullmäktige den 19 Juni 1914 vid behandlingen af Byggnadsnämndens framställda förslag till vissa ändringar tillägg och uteslutningar i de beslut, Stadsfullmäktige förut under åren 1910, 1911 och 1912 fattat i fråga om revision af stadsplanen för Västerås, bland annat beslutat att för utlåtande till Drätselkammaren remittera förslaget, att området för järnvägsspårens korsning med Hamngatan måtte å kartan utmärkas med gul färg såsom järnvägstrafikled samt att Stadsfullmäktige måtte lämna Drätselkammaren i uppdrag att snarast möjligt efter underhandling med järnvägsbolaget underställa Stadsfullmäktige förslag till öfverenskommelse angående ordnandet af järnvägs- och gatutrafiken vid ifrågavarande korsningspunkt, hade Drätselkammaren i afgifvet utlåtande den 13 innevarande Augusti (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 61) på i hufvudsak anförda skäl, att ett bifall till Byggnadsnämndens förslag skulle innebära

ett erkännande af, att järnvägsbolagets intresse af, att området utmärktes såsom järnvägsområde, vore större än stadens intresse af, att detsamma såsom förut förblefve utmärkt såsom gatutrafikled, och att områdets betecknande såsom sådan å den för fastställelse ingifna stadsplanekartan, då detta stode i öfverensstämmelse med gällande af Kungl. Maj:t fastställd stadsplan, icke syntes böra utgöra hinder för nådig fastställelse å den reviderade stadsplanen i öfrigt, samt under framhållande, att underhandlingar icke i samband med detta ärende borde inledas med järnvägsbolaget angående trafikens ordnande öfver järnvägsspåren vid Hamngatan, föreslagit, att Stadsfullmäktige icke måtte besluta att å den reviderade stadsplanekartan utmärkta merberörda område såsom järnvägstrafikled, om hvilket beslut samt skälen därför vederbörande borde underrättas.

Under öfverläggningen härom yrkade Herr Enhörning bifall till Drätselkammarens förslag, hvarefter och sedan proposition framställts å i ärendet föreliggande olika förslag, Stadsfullmäktige utan omröstning fattade beslut i öfverensstämmelse med Drätselkammarens framställning.

§ 114.

Ang. utvidgning och ombyggnad af verkstadsbyggnaden vid brandstationen.

Sedan Stadsfullmäktige den 18 December 1913 till Brandstyrelsen och Drätselkammaren för utlåtande remitterat af särskilda kommitterade uppgjordt förslag till utvidgning och ombyggnad af verkstadsbyggnaden vid brandstationen, hade nu de begärda utlåtandena till Stadsfullmäktige inkommit (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 62).

Efter föredragning af handlingarne i ärendet beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Tersmeden och Enhörning i enlighet med Drätselkammarens förslag utan omröstning att anvisa ett anslag å 20,000 kronor att utgå af lånemedel till utvidgning och ombyggnad af verkstadsbyggnaden vid brandstationen samt anläggande af redskapsskjul och uppförande af öfningstorn därstädes, allt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af stadsarkitekten Erik Hahr uppgjorda, vid Drätselkammarens utlåtande fogade ritningar.

§ 115.

Ang. anslag till skjutöfningar för landstormen.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 13 innevarande Augusti hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville anvisa ett anslag å 300 kronor att utgå af innevarande års förlagsanslag och ställas till Västerås Skarpskytteförenings förfogande för bestridande af kostnaderna för af föreningen anordnad instruktionskurs i skjutning för landstormsmän.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herrar Enhörning, Falk, Sundström, Romé, Danielsson, vice ordföranden, Vennberg och Fåhræus bifall till Drätselkammarens hemställan, dels ock Herrar Zander och Kättström afslag å densamma.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å de sålunda gjorda yrkandena beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning (voteringslista se bil. § 115) med 28 ja emot 12 nej, afgifna för afslagsyrkandet, bifalla Drätselkammarens framställning.

Herr Kättström anmälde mot beslutet sin reservation.

§ 116.

Ang. val af ledamöter i arbetslöshets- och hjälpkommitté för Västerås.

Sedan Konungens Befallningshafvande i länet i skrifvelse till Magistraten den 21 innevarande Augusti, med föranledande af Kungl. Maj:ts nådiga cirkulär den 18 Augusti 1914 angående tillsättande af kommunala arbetslöshets- och hjälpkommittéer, och med förmälan, att Konungens Befallningshafvende till ordförande i en sådan kommitté för Västerås förordnat Kammarherren grefve C. A. Lewenhaupt å Carlsberg, anmodat Magistraten att påkalla Stadsfullmäktiges beslut ifråga om val af ledamöter i kommittén till det antal Stadsfullmäktige kunde finna skäligt, samt Magistraten genom resolution den 24 innevarande Augusti remitterat ärendet till Beredningsutskottet med anmodan till utskottet att till Stadsfullmäktige afgifva förslag å lämpligt antal ledamöter i den ifrågasatta kommittén samt till val af dessa, hade Beredningsutskottet med skrifvelse denna dag öfverlämnat ärendet till Stadsfullmäktiges pröfning och därvid föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte för sin del utse sex ledamöter i kommittén, hvarjämte Beredningsutskottet till ledamöter föreslagit Direktören J. S. Edström, Muraren G. Dahlfors, Handelsföreståndaren J. A. Zander, Byggmästaren Edvard Karlsson, Bankdirektören A. Sundström och Fabrikören Johan Svensson.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet beslöto Stadsfullmäktige, i enlighet med hvad Beredningsutskottet föreslagit, att för sin del välja sex ledamöter i kommittén, hvarefter till kommittéledamöter med acklamation utsågos de af Beredningsutskottet föreslagna personerna.

§ 117.

Ang. anslag för anställande af reservbrandsoldater.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 24 innevarande Augusti hade Brandstyrelsen, af anledning att Brandkårens fast anställda manskap, trots därom gjorda framställningar, icke befriats från inställelse till krigstjänst, utan endast beviljats uppskof med tjänstgöringsskyldigheten i två månader från inkallelsedagen, anhållit om ett anslag å förslagsvis femhundra kronor i och för anställande af sex reservbrandkarlar.

Efter föredragning häraf yrkade dels Herrar Tersmeden, Bäckman och Uggla bifall till Brandstyrelsens hemställan med tillägg att anslaget måtte anvisas af innevarande års förslagsanslag, dels ock Herr Edström remiss af ärendet till Drätselkammaren för utlåtande.

Sedan Stadsfullmäktige efter öfverläggningens slut vid först framställd proposition å Herr Edströms remissyrkande afslagit detsamma och beslutat att omedelbart företaga ärendet till slutligt afgörande, biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Brandstyrelsens framställning med det under öfverläggningen gjorda tillägget.

§ 118.

Ang. tillstånd att inrätta V. C. i Lilla Vallhalla och N:o 43 södra kv.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 20 innevarande Augusti hade Hälsovårdsnämnden, med öfverlämnande af ansökningar af respektive fastighetsägare om tillstånd att inrätta hvardera en vattenklosett i fastigheterna Lilla Valhalla inom Västra utgårdarne och N:o 43 södra kvarteret, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte meddela tillstånd att anordna ifrågavarande vattenklosetter med

skyldighet för fastighetsägarne att erlägga härför bestämda afgifter och under villkor att några samlingsbrunnar för spillvatten ej finge inom fastigheterna förekomma samt att fastigheternas ägare ställde sig till efterrättelse de föreskrifter rörande klosetternas anordning och användning, som Hälsovårdsnämnden kunde finna skäligt meddela.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Hälsovårdsnämndens framställning.

§ 119.

Ang. ordnande af Svartåstranden på östra sidan mellan Skarpskytte- och Biskopsbroarne.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 Mars 1913 remitterat af den s. k. Naturskyddskommittén väckt förslag att ordna strandpartiet mellan Skarpskytte- och Biskopsbroarne för yttrande till Byggnadsnämnden och Drätselkammaren, samt efter det Byggnadsnämnden afgifvit och till Drätselkammaren öfverlämnat sitt den 11 Juni 1913 dagtecknade yttrande, Drätselkammaren efter Trädplanteringssällskapets styrelses hörande återremitterat ärendet till Naturskyddskommittén med hemställan, att kommittén ville närmare precisera sitt förslag, hade nämnda kommitté af skäl, att det arbete, hvarom här vore fråga, enligt kommitténs uppfattning borde utföras såsom nödhjälpsarbete samt då stor arbetslöshet på grund af rådande allvarliga tidsförhållanden vore att befara under närmaste framtiden, hvarför det vore af vikt, att Stadsfullmäktige snarast möjligt ansloge medel för ändamålet, i skrifvelse till Stadsfullmäktige denna dag gjort förnyad framställning i ärendet och därvid, med öfverlämnande af till ärendet hörande handlingar, på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta:

att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med å en vid framställningen fogad karta markerade strandlinier å Svartåns östra sida mellan Skarpskytte- och Biskopsbroarna låta genom Trädplanteringssällskapet och Naturskyddskommittén ordna ett lågt strandparti med naturlig strand mot vattenbrynet,

att låta sätta platsen i fråga i förbindelse med Skarpskyttebron,

samt att för arbetets påbörjande anvisa ett förslagsanslag å 3,000 kronor att upptagas i stadens utgifts- och inkomsstat för år 1915 med rätt för Drätselkammaren att utanordna förskott å detsamma i den mån anläggningen under innevarande år kunde komma att utföras.

Efter föredragning af ärendet yrkade dels Herr M. Jonsson remiss af detsamma till Drätselkammaren, dels ock Herr Johansson med hvilken Herrar Enhörning och vice ordföranden förenade sig, att Stadsfullmäktige måtte redan denna dag slutligen afgöra frågan och därvid bifalla kommitterades nu gjorda framställning.

Sedan efter öfverläggningens slut Stadsfullmäktige till en början med afslag å remissyrkandet beslutat i dag slutligen afgöra ärendet, biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning till alla delar kommitterades hemställan.

§ 120.

Ang. anslag till Arbetareinstitutets föreläsnings- och biblioteksverksamhet.

En af Herr Uggla vid sammanträdet väckt motion om anslag till Västerås Arbetareinstituts föreläsnings- och biblioteksverksamhet blef på yrkande af motionären remitterad till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 121.

Fattigvårdsstyrelsens berättelser för åren 1912 och 1913.

Anmäldes att af Fattigvårdsstyrelsen aflämnats berättelser om stadens fattigvård under åren 1912 och 1913, hvilka berättelser voro intagna i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för denna dag under N:ris 63 och 64.

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt den 1 September 1914.

Max. Schenström.

J. R. Keijser. *A. H. Hedberg.*

Offentligen uppläst den 3 September 1914; betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Västerås 1914. Fredr. Anderssons Boktryckeri.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 24 September 1914.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, Vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Björkman, Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, E. Andersson, Svensson, Enhörning, Hedin, Fåhræus, Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, G. Andersson, Lind, Romé, Vennberg, Fru Nina Andersson, Herrar Kättström, Jansson, Lindström, Pers, Thunblad, M. Jonsson, Lindén, C. Hedberg, Åberg, Dahlfors, och Aug. Hedberg.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Thunholm, Falk, A. Jonsson och Keijser.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 122.

Uppdrogs åt Herrar Dahlfors och Åberg att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll. *Justeringsmän.*

§ 123.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 9 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 65) hade Drätselkammaren på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige dels ville för sin del godkänna, dels ock för fastställelse af Konungens Befallningshafvande förorda följande ändrade lydelse af 10 § i det för Drätselkammaren gällande reglementet, nämligen: *Ang. ändring i Drätselkammarens reglemente.*

"Drätselkammaren, — hvilken minst en gång om året bör låta anställa besiktning å stadens allmänna byggnader och broar äfvensom å annan stadens egendom, fast eller lös, samt öfver möbler, redskap, verktyg och materialier

låter föra fullständiga förteckningar, — ansvarar för all den skada, som genom bristande tillsyn å sådan egendom kan uppkomma.

Utan Stadsfullmäktiges hörande äger Drätselkammaren verkställa nödiga reparationer samt andra tillfälliga arbeten och inköp för stadens räkning äfvensom besluta om utgifter i öfrigt, som med Drätselkammarens förvaltning stå i sammanhang, allt under villkor att kostnaden för hvarje särskildt fall ej öfverstiger 500 kronor".

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning till alla delar, Drätselkammarens ofvanberörda framställning.

§ 124.

Ang. inköp af mark från lägenheten Hagaberg.

I skrifvelse den 9 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 66) hade Drätselkammaren — med öfverlämnande af ett skriftligt erbjudande från ägarna af lägenheten Hagaberg å stadens västra område att till staden för ett belopp af 1,500 kronor och under villkor att staden vidkändes de kostnader för kartläggning och indelning af lägenheten, som utaf den ifrågasatta försäljningen kunde erfordras, samt med säljarne förbehållen rätt att bruka den jord, som vore afsedd till gatumark, utan afgift, till dess att anläggning af gatorna ägde rum, och att utan afgift eller kostnader bortforsla å samma gator befintlig matjord, af berörda lägenhet öfverlåta dels två områden det ena vid Ragvalds backe och den andra vid den s. k. Pistolvreten samt liggande mellan nämnda ägor och närmaste inom lägenheten föreslagna gator, dels ock allt till gatumark afsedt område, utgörande samtliga dessa områden enligt en af Stadsingeniören G. Smitt, efter förslag till stadsplan för västra områdena, i Januari 1914 upprättad karta, i areal gatumark 3,100,5 kvm. samt i areal tomtmark 911 kvm. — på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige dels måtte bemyndiga Drätselkammaren att med ägarne af lägenheten Hagaberg å stadens västra område på förslagna villkor träffa öfverenskommelse om öfverlåtelse till staden af ofvanberörda områden, dels ock för detta ändamål anvisa 1,500 kronor att utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 125.

Ang. anslag till Västerås Arbetareinstituts föreläsnings- och biblioteksverksamhet.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 nästlidne Augusti till Drätselkammaren för utlåtande remitterat en af Häradshöfdingen Claes Uggla väckt motion, med förslag att Stadsfullmäktige måtte för år 1915 bevilja Västerås Arbetareinstitut dels 1,600 kronor för anordnande härstädes af populärvetenskapliga föreläsningar i folkbildningssyfte, dels ock 1,500 kronor till institutets biblioteksverksamhet, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 9 innevarande September tillstyrkt bifall till motionen och föreslagit, att ifrågavarande anslag måtte upptagas till uttaxering i nästkommande års budget.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning hvad Drätselkammaren sålunda i ärendet tillstyrkt och föreslagit.

§ 126.

Ang. anstånd med nya renhållningsstadgans ikraftträdande.

Sedan Stadsfullmäktige den 24 April och den 28 Augusti 1913 antagit ett af särskilda kommitterade utarbetadt förslag till ny renhållningsstadga för staden, hvilken stadga, som af Konungens Befallningshafvande i länet fastställts den 6 November nämnda år, skulle träda i kraft den 6 instundande November, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 9 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 67) på anförda grunder hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta om uppskof med renhållningsstadgans ikraftträdande till den 1 September 1915.

Efter föredragning häraf och i ärendet hållen öfverläggning beslöto Stadsfullmäktige i enlighet med ett af Herr Uggla under diskussionen framställdt förslag, i hvilket Herrar Oest och Enhörning förenade sig, att remittera den föreliggande framställningen till Hälsovårdsnämnden för utlåtande, äfvensom att med ikraftträdandet af stadgan skulle anstå till dess Stadsfullmäktige, efter det Hälsovårdsnämnden afgifvit yttrande, i ärendet vidare komme att besluta.

§ 127.

Ang. yttrande öfver Nya AB. Västerås Automatens ansökan om rätt att utskänka öl.

För erhållande af Stadsfullmäktiges yttrande i ärendet hade Magistraten genom resolution den 11 innevarande September öfverlämnat en af Nya Aktie-Bolaget Västerås-Automaten till Konungens Befallningshafvande ingifven ansökan om tillstånd att genom bolagets verkställande direktör Frithiof Sandberg under år 1915 uti huset N:o 36 vid Stora gatan här i staden utskänka öl på sätt och med iakttagande af de tidsbestämmelser, som i Konungens Befallningshafvandes resolution den 10 December 1913 stadgades med afseende å den af bolaget under innevarade år medgifna utskänkningsrättigheten.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herr Sundström, att Stadsfullmäktige måtte, då någon anledning till anmärkning emot automatrestaurantens skötsel hittills icke förekommit, och då densamma fyllde ett kändt behof, tillstyrka framställningen, dels ock Fru Nina Andersson, att framställningen måtte af Stadsfullmäktige afstyrkas, enär, ehuruväl någon anmärkning emot bolagets restaurant i ordningshänseende icke vore att framställa, automatrestauranter i allmänhet, på grund af den lätthet, hvarmed tillgång att därstädes förtära öl erbjöde sig, särskildt för det uppväxande släktet, vore en fara i nykterhetshänseende.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad, fattade Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning (voteringslista Bil. § 127) med 20 ja emot 18 nej, afgifna för bifall till Fru Anderssons yrkande, beslut i ärendet i enlighet med Herr Sundströms förslag.

§ 128.

Ang. yttrande öfver Alrik Nybergs ansökan om rätt att utskänka vin o. öl i Centralhotellet.

Genom resolution den 11 innevarande September hade Magistraten infordrat Stadsfullmäktiges yttrande öfver en af Alrik Nyberg hos Konungens Befallningshafvande i länet gjord ansökning om tillstånd att under år 1915 i gården N:o 42 och 43 i Västerås stads västra kvarter (Centralhotellet) utskänka vin och öl i förening med mat till spisande gäster.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herr Enhörning, att Stadsfullmäktige måtte tillstyrka ansökningen, dock endast med afseende å rättigheten att utskänka öl, då sådan rättighet förut af sökanden utöfvats och anledning till anmärkning emot densamma icke förekommit, samt behof af ifrågavarande rättighet otvifvelaktigt vore förefintligt, i hvilket yrkande Herr Sundström förenade sig, dels ock Herr Huggare, att Stadsfullmäktige måtte, då utskänkningen vore svår att kontrollera, afstyrka bifall till ansökningen.

Efter öfverläggningens slut fattade Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning (voteringslista Bil. § 128) med 20 ja emot 18 nej, afgifna för bifall till Herr Huggares yrkande, beslut i ärendet i öfverensstämmelse med Herr Enhörnings förslag.

§ 129.

Ang. föreskrifter rörande byggnadsverksamheten utom stadsplanen.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 9 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 68) hade Byggnadsnämnden framställt förslag angående vissa ändringar i de af Stadsfullmäktige förut antagna föreskrifterna rörande byggnadsverksamhetens ordnande utom stadens planlagda område.

Sedan dels Herr Edv. Karlsson yrkat bordläggning af ärendet, dels ock Herr Uggla återremiss af detsamma till Byggnadsnämnden, beslöto Stadsfullmäktige vid framställd proposition å förstberörda yrkande att bordlägga frågan till nästkommande sammanträde.

§ 130.

Ang. inköp af en motorbåt för trafiken till Hästholmarna.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 17 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 69) hade Drätselkammaren på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige ville för anskaffande och utrustning af en motorbåt att insättas på trafiken till Hästholmarne bevilja ett förslagsanslag å 8,000 kronor att förskotteras af tillgängliga medel för att sedermera ersättas af inkomsterna af berörda trafik.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Enhörning, Bäckman och vice ordföranden bifalla, hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 131.

Ang. extra anslag till barnbespisning.

I skrifvelse den 17 innevarande September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 70) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af en till Stadsfullmäktige ställd framställning från stadens folkskolestyrelse angående extra anslag till barnbespisning under innevarande höst, på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte ställa till Folkskolestyrelsens förfogande det af styrelsen begärda anslaget å 3,000 kronor att användas till extra barnbespisning under innevarande höst och utgå af innevarande års förslagsanslag.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens ifrågavarande hemställan.

§ 132.

Ang. pension åt föreståndarinnan för arbetsstugan Sofi Österberg

Ett af Herrar Fjellman och Oest genom skriftlig motion af den 20 innevarande September framställdt förslag angående beviljande af pension åt föreståndarinnan för arbetsstugan fröken Sofi Österberg beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Oest remittera till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 133.

Ang. anslag till arbetsstugan.

Remitterades på yrkande af Herr Oest till Drätselkammaren för utlåtande ett af Herr Oest jämte Herr vice ordföranden genom skriftlig motion den 10 innevarande September väckt förslag om beviljande af anslag för år 1915 till Västerås Arbetsstuga.

§ 134.

Ang. val af ledamöter i yrkesskolekommitténs.

I skrifvelse den 14 innevarande September hade Yrkesskolekommitterade i anledning däraf, att Ingeniören J. L. la Cour, hvilken af Stadsfullmäktige invalts i kommittén för utredning af fråga om inrättande af en yrkesskola för elektrotekniker och mekaniker, afflyttat från staden, och sålunda ej mer kunde deltaga i kommitténs arbete, hemställt, att Stadsfullmäktige ville dels utse annan ledamot i kommittén efter Ingeniör la Cour, dels ock samtidigt utöka antalet kommittéledamöter med ytterligare en person, hvarjämte kommittén till nya ledamöter i densamma föreslagit dels Rektorn vid Centralslöjdskolan och Tekniska skolan Sven Samuelsson, dels ock Ingeniören vid Allm. Svenska Elektriska Aktiebolaget J. Körner.

Med bifall till kommitténs framställning om utseende af två ledamöter i kommittén valde Stadsfullmäktige med acklamation till ledamöter i kommittén de sålunda föreslagna personerna.

§ 135.

Ang. påskyndande af nya stadsplanens fastställelse.

Ett af Västerås stads arbetslöshets- och hjälpkommitté i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande September framställdt förslag, att Stadsfullmäktige måtte, samtidigt med öfverlämnande från den myndighet, det tillkomme — i detta fall Byggnadsnämnden — af vissa af Stadsfullmäktige fattade tilläggsbeslut rörande revisionen af Västerås stadsplan till Kungl. Maj:t för nådig fastställelse i sammanhang med stadsplanen i dess helhet, ville i särskild skrifvelse till Kungl. Maj:t, under framhållande af, att fastställelse skulle medföra en ökad byggnadsverksamhet med åtföljande lindring af rådande arbetslöshet, i underdånighet anhålla om ett snarast möjligt upptagande af frågan om fastställelse af den nyantagna stadsplanen till afgörande, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden remittera till Byggnadsnämnden för utlåtande.

§ 136.

Ang. anslag till arbetslöshets- och hjälpkommittén.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande September hade Västerås stads arbetslöshets- och hjälpkommitté på anförda skäl anhållit, att Stadsfullmäktige måtte till kommitténs förfogande för utförande af kommitténs uppdrag ställa ett förslagsanslag å 200 kronor.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Uggla, med hvilken Herr Edström instämde, kommittérades framställning med det tillägg att ifrågavarande anslag skulle utgå af det i innevarande års budget afsatta anslaget till oförutsedda utgifter och diverse behof.

§ 137.

Ang. införande af kontrollsystem vid utminutering af brännvin i Västerås.

I skriftlig motion denna dag hade Herr Danielsson jämte ett flertal af Stadsfullmäktiges ledamöter på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville besluta att hos Västerås Spritbolags styrelse anhålla, det Styrelsen ville vidtaga åtgärder i enlighet med ett motionen bilagdt förslag, afseende vissa kontrollföreskrifter vid utlämnande af brännvin och att dessa bestämmelser måtte träda i kraft snarast möjligt eller senast den 1 Januari 1915.

På yrkande af Herrar Danielsson, vice ordföranden och Pers beslöto Stadsfullmäktige remittera motionen till Beredningsutskottet för utlåtande.

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt den 28 September 1914.

Max. Schenström.

Gust. Dahlfors. *Anton Åberg.*

Offentligen uppläst den 29 September 1914; betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Västerås 1914. Fredr. Anderssons Boktryckeri.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 29 Oktober 1914.

Närvarande: Stadsfullmäktiges samtliga ledamöter eller Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Björkman, Johansson, Sundström, Karlsson, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, Erik Andersson, Svensson, Enhörning, Edström, Hedin, Fåhræus, Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Thunholm, Gust. Andersson, Lind, Romé, Vennberg, Falk, Fru Nina Andersson, Herrar Kättström, Jansson, Lindström, Pers, A. Jonsson, Thunblad, M. Jonsson, Lindén, Carl Hedberg, Åberg, Dahlfors, Keijser och Aug. Hedberg.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 138.

Justeringsmän.

Utsågos Herr Carl Hedberg och Lindén att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 139.

Ang. föreskrifter rörande byggnadsverksamheten utom stadsplanen.

Företogs till förnyad behandling det vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 24 nästlidne September bordlagda ärendet angående af Byggnadsnämnden i anledning af Konungens Befallningshafvandes resolution den 31 Augusti 1914 å Kungl. Öfverintendentsämbetets skrifvelse till Konungens Befallningshafvande den 25 i samma månad föreslagna ändringar i de af Stadsfullmäktige den 27 Mars och den 25 September 1913 antagna förnskrifterna rörande byggnadsverksamhetens ordnande utom stadens planlagda område (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 68).

Vid föredragning af ärendet i dess särskilda delar fattade Stadsfullmäktige i öfverensstämmelse med Byggnadsnämndens förslag beslut om följande ändringar och tillägg i berörda föreskrifter, nämligen:

§ 2 skulle erhålla följande ändrade lydelse: "Inom dessa områden må icke nybyggnad eller sådan förändring af befintlig byggnad, som enligt 40 § i stadsplanelagen är att till nybyggnad hänföra, vidtagas, utan att stadens Byggnadsnämnd därtill gifvit lof".

I § 3 c) första stycket skulle mellan ordet "byggnadsföretaget" och "Byggnadsnämnden" orden "utförda i en minsta skala af 1 : 200" inskjutas. Sista stycket i 3:dje § skulle utgå.

§ 4 mom. 1 skulle erhålla följande ändrade lydelse: "Byggnadslof får — — — — —; dock att, där fråga är om uppförande af två kopplade eller i grupper sammanbyggda mindre, med brandmur skilda egna hem eller andra särskildt små byggnader och ansökan om byggande af så kopplade hus eller hel grupp på en gång föreligger, Byggnadsnämnden må kunna — — —."

I § 5, 2:dra stycket skulle den på två ställen förekommande måttuppgiften 9 meter ändras till 12 meter.

I § 5, 3:dje stycket skulle det genom fel vid utskrifningen uteglömda ordet "hvarandra" inskjutas efter ordet "invid".

I 6 § 2:dra stycket skulle i slutet göras följande tillägg: "dock att ifråga om fristående byggnad dess höjd icke må öfverstiga $^3/_4$ af längden af byggnadens fasad mot väg, gata, torg eller annan allmän plats."

§ 7 skulle erhålla följande ändrade lydelse: "Byggnad må ej läggas närmare grannes område än 6 meter, där icke grannar enas om att samtidigt uppföra byggnader intill hvarandra i tomtgränsen på sådant sätt, att de få utseende af en enda sammanhängande byggnad. Sålunda sammanbyggda hus skola vara afskilda från hvarandra medelst brandmurar. För fabriksbyggnader och för mindre uthus må, där byggnadsnämnden så pröfvar skäligt, medgifvas undantag från hvad här är stadgadt.".

9 § och 17 § skulle helt och hållet utgå.

§ 140.

Ang. yttrande rörande "Sällskapets" rätt att utskänka brännvin under år 1915.

Genom resolution den 29 nästlidne September hade Magistraten för erhållande af Stadsfullmäktiges yttrande öfverlämnat "Sällskapets" i Västerås hos Konungens Befallningshafvande gjorda framställning om tillstånd att under år 1915 i dess lokal och stadshotellet i Västerås till ledamöter och inbjudna gäster utskänka brännvin.

Efter föredragning häraf yrkade dels Herr vice ordföranden, att Stadsfullmäktige måtte tillstyrka ansökningen, dels ock Herr Bäckman att Stadsfullmäktige måtte afstyrka densamma.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å berörda yrkanden beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning (voteringslista bil. § 140) med 23 nej emot 19, ja afgifna för bifall till vice ordförandens förslag afstyrka ifrågavarande framställning.

§ 141.

Ang. underhållsskyldigheten af Kvarnbron.

Genom resolution den 30 nästlidne September hade Magistraten för kännedom till Stadsfullmäktige öfverlämnat Konungens Befallningshafvandes i länet den 14 samma månad meddelade utslag angående underhållsskyldigheten af den s. k. Kvarnbron (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 71).

Efter häraf tagen del beslöto Stadsfullmäktige i enlighet med af Herr Enhörning nu framställdt förslag att icke öfver ifrågavarande utslag anföra besvär utan öfverlämna detsamma till Drätselkammaren för kännedom och efterrättelse.

§ 142.

Ang. anslag till barnhemmet.

Föredrogs och remitterades på yrkande af Herr vice ordföranden till Drätselkammaren för utlåtande en genom Magistratens resolution den 7 innevarande Oktober till Stadsfullmäktige för besluts fattande öfverlämnad framställning från styrelsen för Västerås barnhem om anslag af stadens medel för år 1915.

§ 143.

Ang. ny velocipedstadga.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 Maj innevarande år till Beredningsutskottet för utlåtande remitterat ett af Magistraten för erhållande af Stadsfullmäktiges yttrande till Stadsfullmäktige öfverlämnadt förslag till ny stadga angående velocipedåkning i Västerås, hade Beredningsutskottet nu inkommit till Stadsfullmäktige med yttrande i ämnet (Stadsfullmäktiges handlingar N:is 33 och 72).

Sedan efter föredragning af ärendet under en stunds öfverläggning ett flertal stadsfullmäktige emot det föreliggande förslaget framställt åtskilliga anmärkningar, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden återremittera detsamma till Beredningsutskottet för förnyadt utlåtande.

§ 144.

Ang. ordningsstadgande rörande uppgifters lämnande om resande.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 sistlidne Augusti till Beredningsutskottet remitterat ett genom Magistraten till Stadsfullmäktige för erhållande af Stadsfullmäktiges yttrande inkommet, af Konungens Befallningshafvande i länet upprättadt förslag till ordningsstadgande rörande uppgifters lämnande om resande i Västerås (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 56), hade Beredningsutskottet i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 9 innevarande Oktober (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 73) hemställt, att Stadsfullmäktige måtte såsom infordradt yttrande förklara sig anse det föreslagna stadgandet behöfligt och lämpligt och fördenskull tillstyrka detsammas fastställande allenast med den förtydligande ändringen, att i satsen, "som hyser utländsk undersåte" mellan orden "hyser" och "utländsk" insättes ordet "resande", så att denna sats komme att lyda "som hyser resande utländsk undersåte".

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden, som härutinnan upptog ett af Herr Borgmästaren framställdt förslag, att tillstyrka det föreslagna ordningsstadgandet utan det af Beredningsutskottet föreslagna tillägget.

§ 145.

Ang. kontrollsystem vid utminutering af brännvin.

Sedan Stadsfullmäktige den 24 nästlidne September till Beredningsutskottet för utlåtande remitterat en af Herr Danielsson jämte ett flertal öfriga stadsfullmäktigeledamöter väckt motion, att Stadsfullmäktige ville hos Västerås Spritbolags styrelse göra framställning om införande af kontrollföreskrifter vid utlämnande af brännvin i enlighet med ett motionen vidlagdt förslag, hade Beredningsutskottet i afgifvet utlåtande af den 15 innevarande Oktober på anförda grunder hemställt, att Stadsfullmäktige ville i skrifvelse till Västerås spritbolags styrelse — med öfverlämnande af motionärernas förslag till ordningsbestämmelser för utminutering af brännvin — meddela bolaget sin uppfattning, att kontrollföreskrifter, till sina hufvudgrunder öfverensstämmande med eller liknande de sålunda föreslagna, snarast möjligt borde införas vid försäljning af brännvin här i staden (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 74).

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden utan omröstning Beredningsutskottets berörda hemställan.

§ 146

Ang. byggande af en mindre slip m. m.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 8 innevarande Oktober (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 57) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af en af stadens byggnadschef i ärendet gjord utredning, på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige ville anvisa dels 1,500 kronor att utgå af uttaxerade medel i 1915 års stat och användas för anläggande af en slip med den konstruktion, byggnadschefen föreslagit, vid strandområdet nedanför järnvägsverkstaden, dels ock ett förslagsanslag å 1,000 kronor att utgå af tillgängliga medel för uppmuddring af ränna fram till slipen, hvilket sistnämnda belopp framdeles borde ersättas ur de medel, som blifva anvisade för fortsatta kajarbeten väster om Svartån.

På yrkande af Herrar Enhörning och Bäckman biföllo Stadsfullmäktige efter föredragning häraf utan omröstning Drätselkammarens ifrågavarande förslag.

§ 147.

Ang. anstånd med den nya renhållningsstadgans ikraftträdande.

Sedan Stadsfullmäktige den 24 April och den 28 Augusti 1913 antagit ett af särskilde kommitterade utarbetadt förslag till ny renhållningsstadga för staden, hvilken stadga, som af Konungens Befallningshafvande i länet fastställts den 6 November samma år, skulle träda i kraft den 6 instundande November, samt Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 9 nästlidne September (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 67) på anförda grunder hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta om uppskof med renhållningsstadgans ikraftträdande till den 1 September 1915, och Stadsfullmäktige vid behandling af

detta Drätselkammarens förslag don 24 i samma månad beslutat remittera den föreliggande framställningen till Hälsovårdsnämnden för utlåtande äfvensom att med ikraftträdandet af stadgan skulle anstå till dess Stadsfullmäktige, efter det Hälsovårdsnämnden afgifvit yttrande, i ärendet vidare komme att besluta, så hade nu Hälsovårdsnämnden i afgifvet utlåtande den 14 innevarande Oktober (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 76) på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte för sin del besluta, att med ikraftträdandet af den nya renhållningsstadgan skulle anstå till den 1 Juni 1915.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet yrkade Herr Oest bifall till Hälsovårdsnämndens förslag; och beslöto Stadsfullmäktige vid framställning af proposition å såväl Drätselkammarens som Hälsovårdsnämndens olika förslag, bifalla Hälsovårdsnämndens förslag, eller att med ikraftträdandet af ifrågavarande stadga skulle anstå till den 1 Juni 1915.

§ 148.

Ang. tillstånd till inrättande af vattenklosetter i gården N:o 2—25 vid stra kvarteret.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 14 innevarande Oktober hade Hälsovårdsnämnden, med öfverlämnande till Stadsfullmäktiges pröfning af ägaren till gården N:o 2—25 i stadens västra kvarter Aug. Örströms ansökan om tillstånd att i sin fastighet få inrätta två st. vattenklosetter, under hänvisning till den af byggnadschefen i Göteborg F. Blidberg förebragta utredningen angående vattenklosettförhållandena i staden samt Vatten- och Gasverksstyrelsens i ärendet afgifna yttrande öfver ansökningen, hvaraf framgick, att tekniska hinder för bifall till densamma icke förelåge, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte meddela tillstånd att anordna ofvanberörda vattenklosetter i nämnda fastighet med skyldighet för fastighetsägaren att erlägga den härför bestämda afgift och under villkor, att någon samlingsbrunn för spillvatten icke finge inom fastigheten förekomma samt att fastighetens ägare ställde sig till efterrättelse de föreskrifter rörande klosetternas anordning och användning, som Hälsovårdsnämnden kunde finna skäligt meddela.

Stadsfullmäktige biföllo efter föredragning häraf utan omröstning Hälsovårdsnämndens framställning.

§ 149.

Ang. mindre förändring af stadsplanen beträffande förgård af kvarteret Hugo mot Herrgårdsgatan.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 7 innevarande Oktober (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 77) hade Byggnadsnämnden på anförda skäl och med öfverlämnande af Drätselkammarens i ärendet afgifna yttrande föreslagit, att Stadsfullmäktige dels, med ändring i den under åren 1910 och 1911 beslutade revisionen af gällande stadsplan, i hvad denna berörde tomterna N:ris 1 och 10 i kvarteret Hugo, måtte besluta, att förgårdsområdena till berörda tomter emot Herrgårdsgatan finge bebyggas, dels ock uppdraga åt Byggnadsnämnden att vidtaga de åtgärder, som erfordrades för detta besluts befordrande till slutlig verkställighet.

Stadsfullmäktige biföllo efter häraf tagen del utan omröstning Byggnadsnämndens framställning.

§ 150.

Ang. förbättringar i vattenledningsnätet och uppförande af ett vattentorn.

Genom resolution den 26 innevarande Oktober hade Magistraten till Stadsfullmäktige för besluts fattande öfverlämnat en skrifvelse till Magistraten från Styrelsen för Städernas Allmänna Brandstodsbolag af den 24 innevarande Oktober, däri sagda styrelse hos Magistraten hemställt, att Magistraten måtte hos vederbörande göra framställning om åtgärder för förbättring i vissa hänseenden af stadens vattenledningsnät samt uppförande af ett vattentorn.

På yrkande af Herrar Tersmeden, vice ordföranden och Sundström beslöto Stadsfullmäktige remittera ifrågavarande ärende för utlåtande till Vatten- och Gasverksstyrelsen, Brandstyrelsen och Drätselkammaren.

§ 151.

Ang. tilläggsanslag till inköp af en motorbåt för trafiken till Hästholmarne.

Sedan Stadsfullmäktige den 24 nästlidne September beviljat ett förslagsanslag å 8,000 kronor till inköp af en större motorbåt att insättas i trafik emellan staden och Hästholmarna, hade Drätselkammaren, under förmälan att nämnda anslag varit af Drätselkammaren beräknadt med tanke på inköp af en något begagnad motorbåt, men att vid de fortsatta underhandlingarna om inköp af berörda motorbåt Drätselkammaren kommit till insikt om, att ifrågavarande köp vore mindre fördelaktigt och att det vore för staden förmånligare att inköpa en ny motorbåt af samma typ, samt på i öfrigt anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige utöfver förut anvisadt anslag å 8,000 kronor ville anvisa ytterligare 3,000 kronor till inköp af en motorbåt för trafiken till Hästholmarna att förskotteras af tillgängliga medel för att sedermera ersättas af inkomsterna af berörda trafik.

Stadsfullmäktige biföllo efter föredragning häraf på yrkande af Herrar Enhörning och Nordin enhälligt Drätselkammarens framställning.

§ 152.

Ang. omändrings- och reparationsarbeten å ångslupen Märta.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 27 innevarande Oktober hade Drätselkammaren på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige ville anvisa förslagsvis ett belopp af 1,500 kronor att utgå af innevarande års förslagsanslag och användas för utförande af omändrings- och reparationsarbeten å ångslupen Märta.

Efter föredragning af Drätselkammarens skrifvelse biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning Drätselkammarens ofvanberörda förslag.

§ 153.

Ang. tilläggsanslag för reparation och utvidgning af renhållningsverkets stall och vagnskjul.

Under erinran att Stadsfullmäktige den 30 sistlidne April anvisat ett anslag å 4,500 kronor att upptagas till uttaxering i nästkommande års stat för utvidgning och reparation af renhållningsverkets stall m. m. samt, med öfverlämnande af en skrifvelse i ärendet från stadens förvaltare T. Dahlström äfvensom en tablå, utvisande att den kontanta kostnaden för ifrågavarande arbete med 1,479 kronor 31 öre öfverskridit det sålunda anvisade anslaget, hade Drätselkam-

maren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 27 innevarande Oktober hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att utöfver förut beviljade 4,500 kronor för utvidgning och reparation af renhållningsverkets stall samt utvidgning af verkets vagnskjul anslå ett belopp af 1,479 kronor 31 öre att liksom det förra anslaget upptagas till uttaxering i 1915 års stat.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige efter föredragning häraf utan omröstning Drätselkammarens ifrågavarande framställning.

§ 154.

Ang. anslag till barnkrubban.

En såsom enskild motion af Herr Uggla upptagen framställning från styrelsen för Västerås barnkrubba om anslag af stadens medel för år 1915 beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden remittera till Drätselkammaren för utlåtande.

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt den 6 November 1914.

Max. Schenström.

Arthur Lindén. *Carl Hedberg.*

Offentligen uppläst den 7 November 1914; betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Västerås 1914. Fredr. Anderssons Boktryckeri.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 26 November 1914.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Björkman, Johansson, Sundström, Karlsson, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, Erik Andersson, Svensson, Enhörning, Hedin, Fåhræus, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Gust. Andersson, Lind, Wennberg, Fru Nina Andersson, Herrar Jansson, Lindström, Pers, A. Jonsson, Thunblad, M. Jonsson, Lindén, Carl Hedberg, Åberg, Dahlfors, Keijser och Aug. Hedberg.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Edström, Larsson, Thunholm, Romé, Falk och Kättström.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 155.

Uppdrogs åt Herrar Thunblad och A. Jonsson att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll. *Justeringsmän.*

§ 156.

Föredrogs till Stadsfullmäktige för kännedom öfverlämnad afskrift af Kungl. Maj:ts nådiga bref den 9 nästlidne Oktober (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 78), hvarigenom Kungl. Maj:t lämnat staden tillstånd att försälja återstående obligationer af 1910 års lån, utgörande nominelt 60,000 kronor. *Ang. försäljning af återstående obligationer af 1910 års lån.*

Stadsfullmäktige beslöto lägga ifrågavarande Kungl. Bref till handlingarne, hvarjämte Drätselkammaren skulle meddelas underrättelse om detsammas innehåll.

§ 157.

Ang. revision af stadsplanen: Klockaregatan.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 5 innevarande November hade Byggnadsnämnden, med öfverlämnande af en skriftlig framställning till Byggnadsnämnden från Västerås Ev. Luth. Missionsförenings styrelse, på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige ville med upphäfvande af sina föregående beslut den 20 Juni 1910 och den 26 Maj 1911 rörande Klockaregatans upptagande i stadsplanen, besluta, att Klockaregatan icke skulle i den reviderade stadsplanen upptagas, samt lämna Byggnadsnämnden i uppdrag att i vederbörlig ordning bringa detta beslut i verkställighet, hvarjämte Byggnadsnämnden förmält, att vid ärendets behandling i Byggnadsnämnden dess ordförande och vice ordförande varit af afvikande mening, i det att de röstat för, att Nämnden måtte tillstyrka Stadsfullmäktige att vidhålla sitt i ärendet fattade beslut af den 26 Maj 1911 (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 79).

Efter föredragning af handlingarne i ärendet yrkade dels Herrar Erik Andersson och Danielsson bifall till hvad Byggnadsnämnden sålunda föreslagit, dels ock Herr Uggla, med hvilken Herrar Sundström och Enhörning instämde, i enlighet med reservationen, att Stadsfullmäktige måtte besluta vidhålla sitt beslut af den 26 Maj 1911.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å ofvanberörda yrkanden beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning (voteringslista Bil. § 157) med 19 nej emot 16 ja, afgifna för Herr Ugglas yrkande, att bifalla Byggnadsnämndens förslag.

§ 158.

Ang. inköp af mark för Vasagatans utläggande.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande November (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 80) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af ett skriftligt erbjudande från Gårdsägaren E. V. Hagman, anhållit att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att för stadens räkning inköpa ett område om 28,1 kvm. från tomten N:o 65 i stadens norra kvarter, afsedt att utläggas till Vasagatan och liggande framför den reglerade tomten N:o 64 i samma kvarter efter ett pris af fem kronor pr kvm. samt bestämma, att köpesumman skulle utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige efter föredragning häraf utan omröstning Drätselkammarens framställning.

§ 159.

Ang. lösningsrätt till gården N:o 121 västra kv.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande November (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 81) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af en förteckning öfver vid Rådstufvu-Rätten beviljade lagfarter af fastigheter på stadens grund under Augusti månad innevarande år, hvaraf inhämtades, att lagfart den 10 i nämnda månad meddelats å åtskilliga köp af gården och tomten N:o 121 i stadens västra kvarter, hemställt, att, då ifrågavarande fastighet icke erfordrades för något stadens behof, Stadsfullmäktige måtte besluta

att icke i anledning af de sålunda lagfarna öfverlåtelserna af fastigheten göra sin lösningsrätt till densamma gällande.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 160.

Ang. upplåtande af mark till nya folkskolan.

Sedan Folkskolestyrelsen öfverlämnat en till Stadsfullmäktige ställd framställning rörande afsättande af mark till skolträdgård m. m. för den nya folkskolan vid Myggbo, den s. k. Korsängsskolan, med anhållan, att Drätselkammaren ville med eget utlåtande befordra framställningen till Stadsfullmäktige, hade Drätselkammaren med skrifvelse den 12 innevarande November (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 82) öfverlämnat ifrågavarande framställning med därtill hörande bilagor till Stadsfullmäktiges pröfning och därvid på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att för den s. k. Korsängsskolan upplåta ett område af stadens mark af Myggbo och Malmaberg, utmärkt på en vid Folkskolestyrelsens förslag fogad karta och begränsadt af Tegnérgatan, Malmabergsgatan och den söder om Frejaföreningen utmärkta gatan samt en vinkelrätt emot Tegnérgatan dragen rät linie på cirka 165 meters afstånd från Malmabergsgatan vid denna gatas korsning med Tegnérgatan, af hvilket område dock den del, som ungefärligen motsvarades af den å kartan utmärkta löfskogsbacken, skulle hållas tillgänglig för allmänheten och ordnas såsom park.

Under öfverläggningen i ärendet yrkade dels Herr Björkman, med hvilken Herrar Enhörning, Råberg och Fåhræus instämde, bifall till Drätselkammarens förslag, dels ock Herr Johansson likaledes bifall till samma förslag, men med uteslutning af den sista delen "af hvilket område dock" etc.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å ofvanberörda yrkanden biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning i enlighet med Herr Björkmans yrkande Drätselkammarens förslag oförändradt.

§ 161.

Ang. borttagande af träden i Allégatan.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 17 innevarande November (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 83) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att vid ordnande af Allégatan mellan Stora gatan och Kopparbergsvägen borttaga där befintliga äldre träd.

Efter föredragning häraf yrkade Herr Enhörning med instämmande af Herrar Zander, Johansson och Uggla bifall till Drätselkammarens förslag, hvarjämte Herrar Zander, Johansson och Uggla i samma förslag yrkade följande tillägg nämligen: Herr Zander, att nya träd måtte planteras utmed gatan omedelbart vid gatans iordningställande, Herr Johansson, att samtidigt med gatans ordnande en rad träd, lindar, ånyo måtte planteras utmed östra sidan af den gatudel, som begränsades af kyrkogården, och Herr Uggla, att Stadsfullmäktige måtte öfverlämna åt Trädplanteringssällskapet att efter gatans ordnande därstädes verkställa lämplig ny trädplantering.

Efter slutad öfverläggning biföllo Stadsfullmäktige till en början utan omröstning, hvad Drätselkammaren i ärendet föreslagit, hvarefter, ifråga om ny trädplantering å ifrågavarande gata, i enlighet med Herr Ugglas yrkande, öfverlämnades åt Trädplanteringssällskapet att ombesörja denna angelägenhet med särskildt iakttagande af hvad Herr Johansson under öfverläggningen härutinnan yrkat.

§ 162.

Ang. marköfverlåtelse till Kungl. Vattenfallsstyrelsen för ångreservstation m. m.

I skriftlig framställning till Stadsfullmäktige den 9 innevarande November (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 84) hade Drätselkammaren i anledning af en vid Drätselkammarens framställning fogad skrifvelse till Kammaren från Kungl. Vattenfallsstyrelsen af den 6 innevarande November samt ett under hand därtill gjordt tillägg på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta,

att i anledning af Kungl. Vattenfallsstyrelsens i skrifvelse den 6 November 1914 och under hand därefter till Drätselkammaren gjorda framställning rörande marköfverlåtelse m. m. i och för eventuell förläggning till Västerås af den blifvande ångreservstationen för Älfkarleby kraftverk enligt tre alternativa förslag förklara:

att staden är villig till Kungl. Vattenfallsstyrelsen öfverlåta antingen området å Kungsängen enligt alternativen I och III till ett pris, beräknadt efter tre kronor 50 öre pr kvm. eller ock området af stadens mark af Viksäng enligt alternativ II efter två kronor pr kvm.

att staden vidare i fråga om den eventuellt blifvande ångstationens förseende med järnvägsförbindelse väl icke kan förbinda sig att själf bygga någon järnvägslinie, men är villig att för ett enkelt järnvägsspår, som af Kungl. Vattenfallsstyrelsen anlägges öfver stadens område till ångstationen i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det föreliggande förslaget utan ersättning upplåta erforderlig mark, mot det att staden medgifves rätt ej mindre att själf trafikera och till annan upplåta rätt att trafikera samma järnvägsspår, i den mån trafiken för Kungl. Vattenfallsstyrelsens räkning därigenom ej hindras eller fördröjes, och att till samma spår ansluta stickspår, än äfven att, därest staden skulle finna sådant behöfligt på stadens bekostnad flytta järnvägsspåret, under villkor:

a) att växlar, som behöfva inläggas i spåret, och andra anordningar, som erfordras för stickspår, helt och hållet underhållas och skötas af staden, resp. af Staden och de trafikanter, som af Staden medgifvits rätt att använda spåret;

b) att kostnaderna för underhållet och skötseln af sådana delar af spåret, som trafikeras såväl af Kungl. Styrelsen som Staden eller annan trafikant, hvilken af Staden berättigats att begagna spåret, skall fördelas på samtliga

trafikanterna i proportion till det antal vagnar, som enhvar af dem under året framfört öfver spåret;

c) att Staden om Styrelsen så påfordrar till Kungl. Styrelsens självkostnad (excl. räntor) inlöser sådana delar af spåret, hvilka Staden jämte annan trafikant, som af Staden berättigats till spårets användande, trafikerar i högre grad än Kungl. Styrelsen; skolande stadens lösningsskyldighet inträda, så snart Staden och af Staden till spårets begagnande berättigad trafikant under tre år i medeltal å sådana delar af spåret framfört större antal vagnar än Kungl. Styrelsen;

d) att Kungl. Styrelsen skall vara berättigad att trafikera sådana delar af spåret, hvilka enligt bestämmelserna i närmast föregående punkt må komma att af Staden inlösas, mot erläggande af en afgift, beräknad efter samma grunder, som här ofvan angifvits för bestämmande af Stadens godtgörelse till Kungl. Styrelsen för begagnande af samma delar af spåret, så länge de tillhöra Kungl. Styrelsen;

att staden, i händelse såväl ångcentral som transformatorstation komma att förläggas å Kungsängen enligt alternativ III vill medgifva, att den högspända hufvudkraftledningen må, utan ersättning till staden, framdragas till berörda plats öfver stadens mark intill gränsen mot regementsområdet, i hvilket fall dock Kungl. Vattenfallsstyrelsen bör åtaga sig att i en framtid, då den mark, hvaröfver ifrågavarande del af hufvudledningen är framdragen, eventuellt kommer att bebyggas eller användas för andra anläggningar, dock ej före 1935 års utgång, höja eller flytta ledningen, så att den blifver i minsta möjliga mån hinderlig för anläggningarna, eller ock, därest tekniska hinder ej möta och sådant kan ske utan alltför stora ekonomiska uppoffringar, utbyta luftledningen mot jordkabel, skolande, ifall jordkabeln icke lämpligen kan användas vare sig af tekniska skäl eller med hänsyn till den alltför stora ekonomiska uppoffring ett utbyte kräfver, Staden vara skyldig att i händelse luftledningen skall flyttas, om möjligt anvisa sådan plats för framförande af den nya sträckningen, att anläggningskostnaden för densamma icke med mer än 50 % öfverstiger anläggningskostnaden för framdragande i den nuvarande sträckningen, med skyldighet tillika för Staden att ersätta Kungl. Styrelsen eventuell merkostnad utöfver 150 % af kostnaden för ledningens första framdragande,

samt att staden, i fall stationsförläggningen kommer att ske enligt alternativ II eller III ej har något att erinra emot, att den förut träffade öfverenskommelsen om försäljning till Kungl. Vattenfallsstyrelsen af tomt vid Viksäng för transformatorstation får förfalla.

Härjämte hade Drätselkammaren i ytterligare en skrifvelse i ärendet till Stadsfullmäktige af den 23 innevarande November, som nu föredrogs, under förmälan att de under a), b), c) och d) omförmälda villkoren hade föreslagits af Kungl. Vattenfallsstyrelsen omedelbart före Drätselkammarens förstberörda skrifvelses expedierande till Stadsfullmäktige, så att Drätselkammaren dessförinnan saknat nödigt rådrum för desammas närmare öfvervägande, samt att Drätselkammaren vid efteråt skedd granskning visserligen fortfarande varit af den uppfattningen, att villkoren i fråga kunde af staden accepteras, dock beträffande villkoret under c) med ett tillägg, föreslagit, att till punkten c) i Drätselkammarens förut i ärendet afgifna förslag måtte göras det tillägg, att efter orden "i högre grad än Kungl. Styrelsen" insattes följande sats: "dock att därvid ej skall tagas i beräkning sådan trafik för stadens räkning, som äger rum i och för hamnbyggnadsarbeten och utfyllnader innanför blifvande kajer", hvarjämte Drätselkammaren i den senare skrifvelsen hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att på grundvalen af Stadsfullmäktiges förklaring träffa öfverenskommelse med Kungl. Vattenfallsstyrelsen med rätt för Drätselkammaren att därvid göra de ändringar och tillägg i detaljbestämmelserna, som Drätselkammaren kunde finna lämpliga.

Vid Drätselkammarens sistberörda skrifvelse fanns fogad en skrifvelse till Drätselkammaren från Kungl. Vattenfallsstyrelsen af följande lydelee:

"Till Västerås Stads Drätselkammare, Västerås.

Till svar å Eder skrifvelse den 13 dennes i fråga om överlåtelse af mark till transformatorstation och ångcentral för Älfkarleby kraftverk, får Kungl. Vattenfallsstyrelsen, som till Eder stannar i förbindelse för den skyndsamhet, hvarmed frågan af Eder behandlats, härmed anföra följande:

Emot de af Eder föreslagna tomtpriserna finner sig Kungl. Styrelsen icke kunna göra någon erinran.

Hvad beträffar järnvägsspåret till tomten för stationerna anser Kungl. Styrelsen kunna bygga och bekosta detsamma i enlighet med Edert förslag, dock endast under förutsättning att nedan angifna ändringar göras i de af Eder ifrågasatta villkoren:

a) att växlar, som behöfva inläggas i spåret eller andra anordningar, som erfordras för stickspår helt och hållet underhållas och skötas af Staden, resp. af Staden och de trafikanter, som af Staden medgifvits rätt att använda spåret;

b) att kostnaderna för underhållet och skötseln af sådana delar af spåret, som trafikeras såväl af Kungl. Styrelsen som Staden eller annan trafikant, hvilken af Staden berättigats att begagna spåret, skall fördelas på samtliga trafikanterna i proportion till det antal vagnar, som enhvar af dem under året framfört öfver spåret;

c) att Staden, om Styrelsen så påfordrar, till Kungl. Styrelsens självkostnad (excl. räntor) inlöser sådana delar af spåret, hvilka Staden jämte annan trafikant, som af Staden berättigats till spårets användande, trafikerar i högre

grad än Kungl. Styrelsen; skolande Stadens lösningsskyldighet inträda, så snart Staden och af Staden till spårets begagnande berättigad trafikant under tre år i medeltal å sådana delar af spåret framfört större antal vagnar än Kungl. Styrelsen;

d) att Kungl. Styrelsen skall vara berättigad att trafikera sådana delar af spåret, hvilka enligt bestämmelserna i närmast föregående punkt må komma att af Staden inlösas, mot erläggande af en afgift, beräknad efter samma grunder, som här ofvan angifvits för bestämmande af Stadens godtgörelse till Kungl. Styrelsen för begagnande af samma delar af spåret, så länge de tillhöra Kungl. Styrelsen; samt

e) att, i händelse Kungl. Styrelsen förlägger ångcentralen och transformatorstationen till Kungsängen, Kungl. Styrelsen icke är skyldig att före 1935 års utgång flytta kraftledningen till transformatorstationen eller förändra denna ledning till jordkabel; skolande, ifall jordkabel icke lämpligen kan användas vare sig af tekniska skäl eller med hänsyn till den alltför stora ekonomiska uppoffring ett utbyte kräfver, Staden vara skyldig att, i händelse luftledningen skall flyttas, om möjligt anvisa sådan plats för framförande af den nya sträckningen att anläggningskostnaden för densamma icke med mer än 50 % öfverstiger anläggningskostnaden för framdragandet i den nuvarande sträckningen, med skyldighet tillika för Staden att ersätta Kungl. Styrelsen eventuell merkostnad utöfver 150 % af kostnaden för ledningens första framdragande.

I anslutning till hvad ofvan anförts får Kungl. Styrelsen hemställa, att Ni ville ändra Eder framställning till Stadsfullmäktige i enlighet med de grunder, hvilka Kungl. Styrelsen sålunda anser böra läggas till grund för en uppgörelse i saken mellan Staden och Kungl. Styrelsen.

Stockholm den 20 Nov. 1914.

F. Vilh. Hansen.

M. Munck af Rosenschöld."

Efter föredragning af ärendet beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Enhörning, Nordin och Pers att till alla delar bifalla Drätselkammarens i skrifvelsen af den 9 innevarande November gjorda framställning med de tillägg, som af Kammaren föreslagits i dess skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 23 i samma månad.

§ 163.

Ang. ny velocipedstadga.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 Maj innevarande år till Beredningsutskottet för utlåtande remitterat ett af Magistraten för erhållande af Stadsfullmäktiges yttrande med skrifvelse den 18 i samma månad öfverlämnadt förslag till ny stadga angående velocipedåkning i Västerås samt Stadsfullmäktige, efter det Beredningsutskottet inkommit till Stadsfullmäktige med yttrande i ämnet, den

29 nästlidne Oktober återremitterat ärendet till Beredningsutskottet för förnyadt yttrande, hade Beredningsutskottet nu inkommit med sådant förnyadt utlåtande i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 innevarande November (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 85), hvarvid Utskottet för större redighets vinnande utarbetat ett nytt stadgeförslag.

Vid föredragning af detta förslag paragrafvis fattade Stadsfullmäktige nedan närmare omförmälda särskilda beslut, nämligen:

I fråga om § 1 yrkade dels Herr Björkman, att i slutet af paragrafen måtte fogas följande tillägg: "dock må det utom stadens planlagda område i undantagsfall vara medgifvet att under iakttagande af nedan i § 3 angifna försiktighetsmått åka velociped å gångbanorna, då särskild velocipedbana saknas och körbanans beskaffenhet lägger synnerligen stort hinder i vägen för användande af velociped på densamma", dels ock Herrar Råberg, vice ordföranden och Hedin bifall till Beredningsutskottets förslag oförändradt.

Vid framställning af proposition å dessa yrkanden biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Beredningsutskottets förslag utan det af Herr Björkman föreslagna tillägget.

Beträffande § 2 yrkade till en början Herr Oest i enlighet med sin emot Beredningsutskottets förslag afgifna reservation, att orden "de vägar å Djäkneberget, där körtrafik är tillåten och" borde ur stadgeförslaget utgå, i hvilket yrkande Herrar Tersmeden, Bäckman, Johansson och Huggare instämde, hvaremot Herrar Björkman, M. Jonsson, vice ordföranden, Sundström, Edv. Karlsson och Pers härutinnan yrkade bifall till Beredningsutskottets förslag.

Stadsfullmäktige beslöto vid framställning af proposition å dessa yrkanden utan omröstning godkänna Beredningsutskottets förslag.

Vidare beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Björkman, med hvilken Herr vice ordföranden instämde, att ordet "vanlig" i 2 § skulle utgå.

Däremot afslogs ett af Herr Björkman framställdt förslag, att orden i samma § "och till densamma ledande vägar" skulle utgå.

Vidkommande § 4 yrkade Herr Björkman, att orden "med tändt ljus" i näst sista stycket skulle utgå.

Stadsfullmäktige beslöto dock i enlighet med Herr vice ordförandens yrkande att bifalla Beredningsutskottets förslag oförändradt.

I fråga om § 5 yrkades dels af Herr Hedin den förändringen i andra stycket, att slutet af detsamma skulle erhålla följande ändrade lydelse: "och tillhandahåller mot självkostnadspris nummerplåtar och velocipedstadga", dels ock af Herr Råberg att ordet "självkostnadspris" skulle utbytas mot orden "mot ett pris af 50 öre".

Stadsfullmäktige afslogo emellertid på yrkande af Herr vice ordföranden berörda ändringsförslag och beslöto att §:en skulle erhålla den lydelse, som Beredningsutskottet föreslagit.

Härefter godkändes stadgeförslaget i dess helhet med de ändringar, som Stadsfullmäktige, på sätt här ofvan angifvits, beslutat.

Stadsfullmäktige hade sålunda i detta ärende beslutat tillstyrka Magistraten att utfärda följande:

"Stadga angående velocipedåkning inom Västerås stad och dess område.

§ 1.

Velocipedåkning å gator och allmänna platser får endast äga rum, där körtrafik är tillåten och med iakttagande af samma föreskrifter för sådan trafik, som återfinnas i §§ 2 och 3 af ordningsstadgan för rikets städer.

§ 2.

Velocipedåkning är icke tillåten i stadens parker och planteringar med undantag för de vägar å Djäkneberget, där körtrafik är tillåten och den för velocipedåkning afsedda vägen genom Stallhagen från Floragatan till Hamngatan samt öfver Skarpskyttebron och till densamma ledande vägar.

§ 3.

Den, som färdas å velociped, åligger *att* i gatukorsningar och invid gångbana samt där trängsel råder eller eljes fara finnes för sammanstötning icke använda större hastighet, än att en fullväxt man kan med rask gång följa den åkande, *att* vid möte med åkande eller ridande, där så ske kan, hålla åt vänster, *att*, när fara för sammanstötning kan uppstå, gifva signal med ringklocka, *att* vid möte med häst, som visar sig orolig, äfvensom när det eljest är af behofvet påkalladt för undvikande af olyckshändelse, stiga af velocipeden. Vid färd i portgång mellan gård och gata skall särskildt försiktighet iakttagas och upprepade signaler gifvas.

Flera än två velocipeder få ej framdrifvas i bredd och är jämväl förbjudet att vid färd på velociped å gata eller körväg onödigtvis åka annat än rakt fram.

§ 4.

Vid färd inom staden och å dess område skall på velocipeden finnas:

bakom sadeln bokstafven V och tydligt nummer, anbragta på svart, stadigt fästad plåt med hvit bokstaf och hvita upprättstående siffror, såväl bokstafven som siffrorna minst 8 cm. höga och med minst 7 mm. breda delar samt med minst 7 mm. afstånd såväl mellan hvarje siffras jämnlöpande delar som mellan de särskilda siffrorna.

Härjämte skall under den del af dygnet, då gatulyktorna hållas tända, på velocipeden finnas:

vid framgaffeln omedelbart nedanför styrstången eller vid framhjulsnafvet *dels* en lykta med tändt ljus, hvars sken tydligt belyser det närmaste området,

och *dels* framom lyktan i velocipedens längdriktning tydlig bokstaf och nummer anbragta å hvardera sidan på en vid lyktan stadigt fästad svart plåt med siffror anordnade på sätt ofvan föreskrifvits, dock att måtten å bokstafven och siffrorna må inskränkas till minst resp. 6 cm. och 5 mm.

Under färd får nummerplåten ej skymmas af något föremål.

§ 5.

Ägare af velociped skall själf eller genom ombud hos poliskommissarien i staden göra anmälan om velociped, som skall för färd genom staden begagnas, och därvid uppgifva sitt namn, yrke och adress.

Poliskommissarien bestämmer och registrerar det nummer, velocipeden skall föra samt lämnar därom afgiftsfritt besked och tillhandahåller mot självkostnadspris nummerplåt.

Å annan ort registrerad velociped, som är försedd med behörig nummerplåt, behöfver ej vid färd inom staden här registreras.

§ 6.

Förseelse mot denna stadga straffes, där ej ansvar efter lag eller allmän författning följa bör, med böter från och med två till och med femtio kronor."

Slutligen beslöto Stadsfullmäktige i öfverensstämmelse med Beredningsutskottets förslag att hos Magistraten anhålla, att Magistraten ville utfärda särskilda föreskrifter angående åkning med motorcykel inom staden och dess område.

§ 164.

Ang. indelning af stadens område i skogsbrandrotar.

Genom resolution den 19 innevarande November (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 86) hade Magistraten till Stadsfullmäktige för skyndsamt yttrande och förslag i ärendet öfverlämnat Konungens Befallningshafvandes cirkulärskrifvelse till Magistraterna i länets städer af den 17 innevarande November angående indelning af stadens område i skogsbrandrotar, i hvilken resolution Magistraten såsom sin mening uttalat att, enär i staden funnes ordnadt brandsläckningsväsende med särskild brandchef och fast brandkår, hvilken, jämlikt bestämmelserna i § 22 uti den för staden gällande brandordningen skulle för eldsläckning användas jämväl utom stadsplanen, något förordnande icke vore erforderligt därom, att staden skulle utgöra en eller flera brandrotar, samt att, i händelse likväl Konungens Befallningshafvande skulle anse lagens föreskrift så fordra, det vore fullt tillräckligt, att staden utgjorde allenast en brandrote.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Uggla och vice ordföranden att såsom eget yttrande i ärendet godkänna den af Magistraten sålunda uttalade meningen.

§ 165.

Ang. revision af stadens räkenskaper för år 1913.

Med resolution den 16 innevarande November hade Magistraten till Stadsfullmäktige för kännedom och beslut öfverlämnat vederbörande revisorers berättelse öfver granskningen af stadens räkenskaper för år 1913 jämte däröfver inkomna förklaringar äfvensom Drätselkammarens förvaltningsberättelse (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 87).

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning, jämlikt revisorernas tillstyrkan, bevilja samtliga vederbörande ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattat.

§ 166.

Ang. tillbyggnad af nya hamnkajen.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 18 innevarande November hade hamnstyrelsen på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta att bevilja ett anslag å 113,000 kronor för anläggning af cirka 180 meter kaj med träbrygga och muddring samt erforderlig spåntpålning vid kajens slut i fortsättning österut af stadens kaj å nya hamnen i öfverensstämmelse med den af Stadsfullmäktige år 1907 antagna planen för hamnens utvidgning.

På yrkande af Herr Gust. Andersson beslöto Stadsfullmäktige remittera ärendet till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 167.

Ang. naturskydd för vissa områden i västra delen af staden.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 24 nästlidne Oktober hade Naturskyddskommitterade framställt förslag rörande afsättande och naturskyddande af vissa områden m. m. inom Västerås stads västra område.

Sedan Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Johansson och vice ordföranden beslutat remittera ifrågavarande ärende till Drätselkammaren, Stadsplanekommittén och Byggnadsnämnden, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Johansson genom begärd och anställd omröstning (voteringslista bil. § 167) med 23 röster emot 13, som i enlighet med af Herr Sundström framställdt yrkande voro för afslag, föreskrifva, att vidare stensprängning å områdena Ragvalds backe och Pistolvreten tillsvidare och intill dess Stadsfullmäktige i anledning af Naturskyddskommitterades förslag vidare komme att besluta, icke finge äga rum.

§ 168.

Ang. meddelande rörande Strömsholms våg.

Föredrogs och öfverlämnades på yrkande af Herr Enhörning till Drätselkammaren för kännedom ett från Hamnstyrelsen för Strömsholms våg in-

kommet utdrag af dess protokoll för den 6 innevarande November, hvaraf inhämtades, att styrelsen icke såge sig i stånd att föreslå någon utbetalning af städernas andelar i plats- och hyresmedlen från vågen för år 1914.

§ 169.

Ang. tillbyggnader för epidemisjukhuset.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 18 innevarande November hade Hälsovårdsnämnden, under hänvisning till Förste stadsläkarens vid Hälsovårdsnämndens skrifvelse fogade skriftliga yttrande, på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville anmoda Drätselkammaren att skyndsamt inkomma med utlåtande i det till Drätselkammaren remitterade ärendet angående uppförande af en ny paviljong m. m. vid epidemisjukhuset hälst så, att detsamma kunde underställas Stadsfullmäktiges afgörande före innevarande års utgång.

Efter en stunds öfverläggning beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning öfverlämna handlingarne i ärendet till Drätselkammaren för kännedom.

§ 170.

Ang. fråga om anskaffande af brödsäd och tillsättande af en lifsmedelskommission.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 24 innevarande November hade Magistraten hemställt, att Stadsfullmäktige måtte taga under öfvervägande frågan, huruvida icke af stadens medel borde inköpas och inom staden uppläggas tillräcklig myckenhet brödsäd för tryggande af behofvet däraf för stadens invånare, intill dess ny skörd komme i marknaden, eller lugnare politiska förhållanden utomlands blefve rådande.

I sammanhang med föredragningen af berörda skrifvelse föredrogos två särskilda vid dagens sammanträde väckta motioner, nämligen dels en af Herr Pers med förslag, att Stadsfullmäktige ville tillsätta en lifsmedelskommission för Västerås stad, dels ock en af Herr Viktor Larsson, i hvilken motion Herrar Kättström, Jansson, Vennberg, A. Hedberg, Lindström, Arvid Jonsson och Råberg instämt, att Stadsfullmäktige måtte tillsätta en lifsmedelskommission bestående af fem ledamöter.

På yrkande af Herr Pers, med hvilken Herrar vice ordföranden, Enhörning och Vennberg instämde, beslöto Stadsfullmäktige remittera samtliga dessa framställningar till utlåtande af Drätselkammaren.

Ett af Herr Vennberg därjämte framställdt förslag, att den af Herr Viktor Larsson väckta motionen måtte remitteras jämväl till Beredningsskottet, vann icke Stadsfullmäktiges bifall.

§ 171.

Ang. understöd åt arbetslösa.

En af Västerås stads arbetslöshets- och nödhjälpskommitté i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 22 innevarande November gjord hemställan, att Stadsfullmäktige ville till lindrande af den arbetslöshet, som redan uppkommit eller

vore att förvänta i staden till kommitténs förfogande ställa ett förslagsanslag å 5,000 kronor att upptagas i nästkommande års stat, men disponeras i mån af behof redan under innevarande år, samt användas i form af understöd åt medellösa arbetslösa inom Västerås stad och utgå efter i hufvudsak de grunder, som angifvits dels i Kungl. Kungörelsen angående understöd åt medellösa arbetslösa samt bidrag af stadsmedel därtill den 28 September 1914, dels ock i vid framställningen fogade anvisningar, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Uggla remittera till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 172.

Ang. kompletering af arbetslöshets- och hjälpkommittén.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 22 innevarande November hade Västerås stads arbetslöshets- och nödhjälpskommitté på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige, förutom härvarande arbetsförmedlings föreståndare J. P. Malmberg, måtte utse ytterligare två eller högst tre af i staden boende ledamöter i styrelsen för berörda arbetsförmedling att jämte öfriga förut utsedda personer vara ledamöter i kommittén.

Efter föredragning af berörda skrifvelse beslöto Stadsfullmäktige att med bifall till hvad däri föreslagits utse arbetsförmedlingens föreståndare J. P. Malmberg att vara ledamot af ifrågavarande kommitté samt att ytterligare två af arbetsförmedlingsanstaltens styrelses härvarande ledamöter skulle utväljas som ledamöter i samma kommitté, hvarjämte uppdrogs åt Beredningsutskottet att till nästkommande sammanträde afgifva förslag å de personer, som sålunda skulle utväljas.

§ 173.

Ang. extra anslag till fattigvården.

En från Fattigvådsstyrelsen inkommen framställning af den 24 innevarande November, att Stadsfullmäktige ville till täckande af under innevarande år uppkommande brist i Fattigvårdsstyrelsens stat utanordna härför erfoderliga medel, af Fattigvårdsstyrelsen beräknade till 10,000 kronor, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden remittera till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 174.

Ang. ombyggnad af Södertälje kanal m. m.

En af Herr Pers vid dagens sammanträde väckt motion, att Stsdsfullmäktige måtte ingå till Kungl. Maj:t med underdånig anhållan, att Kungl. Maj:t ville till instundande riksdag inkomma med proposition om Södertälje kanals fullständiga ombyggnad för djupgående fartyg och i sammanhang därmed farledernas uppränsning i Mälaren, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Pers remittera till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 175.

Ang. kontrollområde för Spritbolaget.

I en vid dagens sammanträde ingifven motion hade Herr Pers jämte ett flertal öfriga ledamöter af Stadsfullmäktige föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte ingå till Kungl. Maj:t med underdånig ansökan om, att Västerås stad samt en efter närmare undersökning lämplig befunnen rayon af landsbygden i länet måtte anses såsom Västerås Spritbolags kontrollområde.

På yrkande af Herr Pers beslöto Stadsfullmäktige remittera motionen till Beredningsutskottet för utlåtande.

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt den 30 November 1914.

Max. Schenström.

Arvid Jonsson. *Gustaf Thunblad.*

Offentligen uppläst den 1 December 1914; betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Västerås 1914. Fredr. Anderssons Boktryckeri.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 17 December 1914.

Närvarande: Ordförenden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Björkman, Johansson, Sundström, Karlsson, Oest, Nordin, Danielsson, Erik Andersson, Svensson, Enhörning, Edström, Hedin, Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Thunholm, Gust. Andersson, Lind, Romé, Vennberg, Falk, Fru Nina Andersson, Herrar Kättström, Jansson, Lindström, Pers, Thunblad, M. Jonsson, Lindén, Carl Hedberg, Åberg, Dahlfors, Keijser och Aug. Hedberg.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Tersmeden, Fåhræus och A. Jonsson.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 176.

Uppdrogs åt Herrar M. Jonsson och Pers att jämte Herr ordföranden justera protokollet vid sammanträdet. *Justeringsmän.*

§ 177.

Angående uppskof med nya renhållningsstadgans ikraftträdande.

Med resolution den 28 nästlidne November hade Magistraten till Stadsfullmäktige för kännedom öfverlämnat Konungens Befallningshafvandes skrifvelse till Magistraten af den 24 i samma månad, hvaraf inhämtades, att Konungens Befallningshafvande fastställt Stadsfullmäktiges den 29 Oktober 1914 fattade beslut, att med ikraftträdandet af den nya renhållningsstadgan för staden skulle anstå till den 1 Juni 1915 och på grund häraf förordnat, att § 19 i den genom Konungens Befallningshafvandes resolution den 6 November 1913 fastställda renhållningsstadgan för gårdarna inom Västerås stads planlagda område och de å stadens mark belägna områden, hvilka i vederbörlig ordning förklarats skola i hälsovårdshänseende betraktas såsom stad, skulle erhålla följande ändrade lydelse.

"§ 19.

Denna stadga skall träda i kraft den 1 Juni 1915; dock tillåtes angående förut befintliga afträden att, i stället för hvad i denna stadga i §§ 2, 3 och 4 är föreskrifvet, under ytterligare fem år må gälla, hvad § 1 af nuvarande ordningsföreskrifter af den 8 Februari 1896 stadgadt är."

Efter föredragning häraf lades skrifvelsen till Stadsfullmäktiges handlingar.

§ 178.

Angående undervisning för arbetslösa

En från Styrelsen för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan i Västerås genom Magistratens resolution den 3 innevarande December till Stadsfullmäktige öfverlämnad framställning, att Stadsfullmäktige måtte bevilja 500 kronor för att vid Tekniska skolan i Västerås ordna undervisning för arbetslösa, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden remittera till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 179.

Ang. medgifvande för staden att afhända sig vissa donationsjordsområden

Genom resolution den 4 innevarande December hade Magistraten till Stadsfullmäktige öfverlämnat styrkt afskrift af Kungl. Maj:ts nådiga bref den 19 Augusti 1914 angående tillstånd för staden att afhända sig vissa områden af stadens donationsjord, hvarvid Magistraten meddelat, att Konungens Befallningshafvande förordnat Häradshöfdingen Carl Nordenström i Västerås att med Drätselkammaren deltaga i förvaltningen af den fond, som skulle bildas af inkommande försäljningsmedel för ifrågavarande donationsjordsområden (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 90).

Efter häraf tagen del beslöto Stadsfullmäktige öfverlämna handlingarna till Drätselkammaren för kännedom och iakttagande.

§ 180.

Ang. öfverbyggande af bäcken vid Pilgatan och ordnande af Lillåns utlopp

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 3 innevarande December (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 91) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta *dels* att af lånemedel bevilja ett anslag å 15,000 kronor i och för öfverbyggande af den utmed Pilgatans södra sida mellan Svenska Metallverkens järnvägsspår och kreatursstallarna å marknadsplatsen löpande bäcken, *dels och* att af uttaxerade medel i 1915 års stat anslå förslagsvis 10,000 kronor för påbörjande af arbete med ordnande af Lillån nedom järnvägsöfvergången med läggande af rustbädd och ett skift stenmur å ömse sidor om ån.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 181.

Ang. tillstånd att anlägga en privat vattenledning till byggnadsområdet Hemdal.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 3 innevarande December (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 92) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af en ansökning från lägenhetsägaren G. E. Berglind om erhållande af tillstånd att anlägga en privat vattenledning i förbindelse med stadens vattenledningsnät samt Vatten- och Gasverksstyrelsens och Hälsovårdsnämndens i ärendet afgifna yttranden, på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att meddela ägaren af tomterna N:ris 115, 123, 124, 125 och 126 inom byggnadsområdet Hemdal G. E. Berglind tillstånd att på egen bekostnad framdraga vattenledning från stadens ledning i närheten af området till ifrågavarande tomter och tillsvidare och mot erläggande af reglementerade afgifter genom sin enskilda vattenledning erhålla vatten från stadens vattenledningsverk, under villkor, att Berglind eller blifvande ägare af fastigheterna, då staden läte anordna allmänna ledningar för vatten och aflopp till ifrågavarande område, vore skyldig att verkställa anslutning för fastigheterna till dessa ledningar och bidraga till deras anläggande enligt af Stadsfullmäktige fastställda grunder, vid äfventyr att den enskilda vattenledningen eljes afkopplades från förbindelse med stadens ledningar, hvarjämte Drätselkammaren förmält, att emot Drätselkammarens i ärendet fattade beslut ledamöterna af kammaren Herrar Sundström och Jonsson reserverat sig, under yrkande att Drätselkammaren måtte i enlighet med Vatten- och Gasverksstyrelsens tillstyrkan föreslå Stadsfullmäktige att lämna sökanden tillstånd att till stadens ledningar mot skyldighet att erlägga stadgad vattenafgift tillkoppla en enskild vattenledning för en för sökandens tomter gemensam vattenkastare, hvilket tillstånd skulle gälla intill dess allmänna ledningar blefve till byggnadsområdet framdragna.

Under öfverläggningen i detta ärende yrkade dels Herr Martin Jonsson, med hvilken Herr Sundström instämde, återremiss af ärendet till Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Hälsovårdsnämnden för förnyadt yttrande, dels Herr Enhörning, med hvilken Herrar Larsson, Danielsson, Kättström, Nordin, Bäckman och Vennberg instämde, bifall till Drätselkammarens förslag, dels ock Herr Gust. Andersson likaledes bifall till Drätselkammarens förslag men med det tillägg i samma förslag att efter orden "erhålla vatten från stadens vattenledningsverk" insattes orden, "genom mätare anbringad vid den enskilda ledningens början.

Efter det öfverläggningen förklarats afslutad framställdes till en början proposition å Herr Martin Jonssons återremissyrkande och frågan, huruvida Stadsfullmäktige ville i dag företaga ärendet till slutligt afgörande; och beslöto Stadsfullmäktige härvid att med afslag å återremissyrkandet i dag afgöra ärendet.

Vid härefter framställd proposition å Drätselkammarens förslag och den emot samma förslag afgifna reservationen samt Herr Gust. Anderssons yrkande biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning, hvad Drätselkammaren i ärendet föreslagit.

§ 182.

Ang. markbyte för regleringar inom lägenheten Granelund.

Med öfverlämnande af en skriftlig framställning från lägenhetsägaren J. E. Sandell, däri denne såsom ägare af lägenheten Granelund å Västerås stads västra område i och för reglering af gator och tomter inom och invid lägenheten i enlighet med en af t. f. stadsingeniören John Eriksson i Oktober 1914 upprättad karta, hemställt, att staden med honom måtte ingå öfverenskommelse af följande innehåll:

Sandell öfverlåter till staden af lägenheten Granelund efter ett pris af en krona 50 öre pr kvm. ett område om 288 kvm. afsedt att ingå i en 10 meter bred gata öster om lägenheten.

Staden öfverlåter till Sandell af sin västra utmark dels 106 kvm. att läggas till tomten N:o 1 och dels 16 kvm. att läggas till tomten N:o 2 eller tillhopa 122 kvm., likaledes efter ett pris af en krona 50 öre pr kvm.

Sandell ersätter staden värdet af gatumarken framför tomten N:o 1 i ofvannämnda gata till halfva gatans bredd, beräknadt till cirka 230 kvm. likaledes efter en krona 50 öre pr kvm.

Sandell öfverlåter till staden utan ersättning den genom lägenheten upptagna å kartan utmärkta 3 meter breda väg mellan tomterna N:ris 3 och 4 å ena sidan och N:ris 2 och 5 å den andra;

hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 3 innevarande December (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 93) på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att i öfverensstämmelse med Sandells framställning å stadens vägnar med denne träffa uppgörelse.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning utan omröstning Drätselkammarens framställning.

§ 183.

Ang. utlämnande af elektrisk ström till Jakobsberg.

Sedan Stadsfullmäktige den 30 sistlidne April till yttrande af Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren remitterat en från byggnadsföreningen Jakobsberg till Stadsfullmäktige inkommen såsom motion af Järnsvarfvaren C. Bäckman upptagen framställning om erhållande af elektrisk ström från stadens elektricitetsverk till byggnadsområdet Jakobsberg i S:t Ilians socken, hade nu skriftliga utlåtanden från nämnda myndigheter inkommit (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 94).

Efter föredragning af ärendet yrkade dels Herr Edström med instämmande af Herr Bäckman återremiss af detsamma till Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren för erhållande af utredning, huru många lampor å Jakobsberg, som kunde anslutas till stadens nuvarande ledningsnät, dels ock Herr Enhörning bifall till Drätselkammarens hemställan, att motionen icke måtte till någon Stadsfullmäktiges vidare åtgärd föranleda.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å Herr Edströms yrkande och frågan huruvida Stadsfullmäktige ville i dag företaga ärendet till slutligt afgörande beslöto Stadsfullmäktige i öfverensstämmelse med hvad Herr Edström yrkat återremittera ärendet till Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren.

§ 184.

Ang. fortsatt utbyggande af nya hamnen.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne November till Drätselkammaren för utlåtande remitterat ett af Hamnstyrelsen väckt förslag, att Stadsfullmäktige måtte bevilja ett anslag å 113,000 kronor för anläggning af cirka 180 meter kaj med träbrygga och muddring samt erforderlig spåntpålning vid kajens slut i fortsättning österut af stadens kaj å nya hamnen i öfverensstämmelse med den af Stadsfullmäktige år 1907 antagna planen för hamnens utvidgning, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 3 innevarande December (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 95) på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att så till vida ändra den af Stadsfullmäktige år 1907 antagna planen för hamnens utvidgning, att den nya hamnbassängens längd minskades med 80 meter i dess östliga ända, samt att af lånemedel bevilja ett anslag å 113,000 kronor för anläggning af cirka 180 meter kaj med träbrygga och muddring, nämligen dels 100 meter i fortsättning österut af stadens nuvarande kaj å nya hamnen och dels 80 meter vinkelrätt däremot åt söder i den inre ändan af den sålunda ändrade, i planen för hamnens utvidgning ingående stora hamnbassängen.

Efter tagen del af handlingarne i ärendet beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström, med hvilken Herrar Nordin, Enhörning och Gust. Andersson instämde, af lånemedel utan omröstning bevilja ett anslag å 113,000 kronor för fortsatt utbyggande af stadens nya hamnkaj samt att till Hamnstyrelsen för utlåtande remittera Drätselkammarens förslag rörande ändring i planen för stadens nya hamn och däraf följande ändring i Hamnstyrelsens förslag rörande kajbyggnadsarbetets utförande.

§ 185.

Ang. kontrollsystem vid utminutering af spirituosa.

Lades till handlingarna Spritbolagets med skrifvelse till Stadsfullmäktige den 7 innevarande December öfverlämnade ordningsföreskrifter för utminutering af spirituosa (Stadfullmäktiges handlingar N:o 96).

§ 186.

Ang. kontrollområde för spritbolaget.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne November till Beredningsutskottet för utlåtande remitterat en af Redaktören And. Pers jämte ett flertal öfriga stadsfullmäktige väckt motion med förslag, att Stadsfullmäktige måtte ingå till Kungl. Maj:t med underdånig ansökan om, att Västerås stad samt en efter närmare undersökning lämplig befunnen rayon af landsbygden i länet måtte anses såsom Västerås spritbolags kontrollområde, hade Beredningsutskottet i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 4 innevarande December (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 98) föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att i anledning af ifrågavarande motion tillsätta en kommitté med uppdrag att efter verkställd utredning och eventuellt underhandling och i samråd med representanter för länets öfriga städer till Stadsfullmäktige inkomma med yttrande och förslag rörande underdånig framställning till Kungl. Maj:t om kontrollområde för Västerås spritbolag,

samt att nämnda kommitté skulle bestå af sju ledamöter, hvarjämte Beredningsutskottet till ledamöter i kommittén föreslagit Redaktören And. Pers, Bankdirektören Axel Sundström, Majoren Friherre L. A. Nauckhoff, Fabrikören A. Danielsson, Muraren G. Dahlfors, Handelsföreståndaren J. A. Zander och Fabrikör Johan Svensson.

Efter föredragning af handlingarna biföllo Stadsfullmäktige till en början på yrkande af Herr vice ordföranden Beredningsutskottets förslag angående tillsättande af ifrågavarande kommitté samt beslöto, att kommittén skulle bestå af sju ledamöter.

I fråga härefter om val af ledamöter i kommittén utsågos till en början härtill med acklamation Redaktören And. Pers, Bankdirektören Axel Sundström, Fabrikören A. Daniesson, Muraren G. Dahlfors, Handelsföreståndaren J. A. Zander och Fabrikören Joh. Svensson.

Till sjunde ledamot i kommittén valde Stadsfullmäktige härefter genom sluten omröstning Majoren P. Tersmeden med 32 röster. 7 röster tillföllo Majoren Friherre L. A. Nauckhoff.

Slutligen beslöto Stadsfullmäktige uppdraga åt Herr Pers att sammankalla kommitterade.

§ 187.

Ang. komplettering af arbetslöshets- och nödhjälds-kommittén.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne November med anledning af en framställning från stadens arbetslöshets- och nödhjälpskommitté utsett härvarande arbetsförmedlingsanstalts föreståndare J. P. Malmberg att vara ledamot af kommittén och beslutat att ytterligare två af arbetsförmedlingsanstaltens styrelses här i staden boende ledamöter skulle af Stadsfullmäktige väljas som ledamöter i kommittén, samt uppdragit åt Beredningsutskottet att afgifva förslag å de personer, som sålunda skulle utväljas, hade Beredningsutskottet i skrifvelse till Stadsfullmäktge den 4 innevarande December (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 99) föreslagit, att Stadsfullmäktige ville som nya ledamöter i kommittén utse Häradshöfdingen Claes Uggla och Maskinisten C. F. Huggare.

Efter föredragning af Beredningsutskottets skrifvelse valde Stadsfullmäktige med acklamation till ledamöter uti ifrågavarande kommitté de af Beredningsutskottet föreslagna personerna Herrar Uggla och Huggare, hvarjämte Stadsfullmäktige ytterligare på förslag af Herr Larsson beslöto att utse ännu en ledamot i samma kommitté och valdes härtill med acklamation stadens byggnadschef Gösta Smitt.

§ 188.

Ang. nybyggnader vid epidemisjukhuset och uppsägning af kontrakt med landstinget.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 November 1912 för utlåtande till Drätselkammaren remitterat ett af Hälsovårdsnämnden uppgjordt förslag angående tillbyggnader vid stadens epidemisjukhus, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 3 innevarande December afgifvit yttrande och förslag i ämnet äfvensom förslag angående uppsägning af det nu gällande kontraktet med landstinget angående vård å stadens epidemisjukhus af sjuka från landsbygden. (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 100).

Under öfverläggningen i ärendet yrkade dels Herr Uggla med instämmande af Herr Gust. Andersson bordläggning af detsamma, dels ock Herr Enhörning, med hvilken Herr Edström instämde, bifall till hvad Drätselkammaren i ifrågavarande ärende och i samband därmed föreslagit.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å Herr Ugglas bordläggningsyrkande och frågan, huruvida Stadsfullmäktige ville denna dag företaga ärendet till slutligt afgörande, begärdes votering och afgåfvos vid den härefter anställda omröstningen 13 jaröster för bordläggningsyrkandet och 24 nejröster för yrkandet om frågans omedelbara afgörande. (Voteringslista Bil. § 188).

Stadsfullmäktige hade alltså, då mer än en tredjedel af de närvarande ledamöterna uttalat sig för bordläggning, beslutat låta frågan hvila till nästkommande ordinarie sammanträde.

§ 189.

Ang. tillsättande af en lifsmedelskommission och inköp af brödsäd.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne November till Drätselkammaren för utlåtande remitterat en af Magistraten till Stadsfullmäktige gjord framställning därom, att Stadsfullmäktige måtte taga under öfvervägande frågan, huruvida icke af stadens medel borde inköpas och inom staden uppläggas tillräcklig myckenhet brödsäd för tryggande af behofvet däraf för stadens innevånare, intill dess ny skörd komme i marknaden eller lugnare förhållanden utomlands blefve rådande, samt i sammanhang därmed två särskilda motioner dels af Redaktören Anders Pers och dels af Riksdagsmannen Viktor Larsson m. fl. om tillsättande af en lifsmedelskommission, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 3 innevarande December (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 101) föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta att tillsätta en lifsmedelskommission för staden, att bestämma antalet ledamöter i kommissionen till fem med två suppleanter, samt att för utredning och eventuelt förslag till sagda kommission öfverlämna Magistratens framställning rörande inköp af brödsäd, hvarjämte Drätselkammaren till ledamöter i kommissionen föreslaget Bankdirektören A. Sundström, f. Lokomotivföraren C. R. Vennberg, Grosshandlaren E. Andersson, Grosshandlaren A. Nissen och Assistenten K. Hägvall med Filialföreståndaren C. J. Svensson och Matvaruhandlaren J. G. Forslund till suppleanter.

Efter föredragning af ärendet beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning i enlighet med Drätselkammarens förslag att tillsätta en lifsmedelskommission för staden, att antalet ledamöter i kommissionen skulle vara fem med två suppleanter samt att för utredning och eventuelt förslag till sagda kommission öfverlämna Magistratens framställning rörande inköp af brödsäd.

Då ifråga om val af ledamöter och suppleanter i kommissionen olika meningar rörande de af Drätselkammaren föreslagna personerna yppade sig, beslöto Stadsfullmäktige på förslag af Herr Edström remittera frågan om val af ledamöter och suppleanter i kommissionen till Beredningsutskottet för afgifvande af förslag vid Stadsfullmäktiges fortsatta sammanträde under morgondagen.

§ 190.

Ang. ändring i Drätselkammarens reglemente.

Föredrogs och lades till handlingarna Konungens Befallningshafvandes i länet resolution den 30 nästlidne November, hvarigenom Konungens Befallningshafvande fastställt af Stadsfullmäktige den 24 September 1914 beslutad ändring

i 10 § i det för Drätselkammaren gällande, den 28 November 1903 af Konungens Befallningshafvande fastställda reglemente; hvarjämte Drätselkammaren skulle genom utdrag af Stadsfullmäktiges protokoll härom meddelas underrättelse.

§ 191.

Ang. ombyggnad af Södertelje kanal m. m.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne November till Drätselkammaren för utlåtande remitterat en af Redaktören And. Pers väckt motion, att Stadsfullmäktige måtte ingå till Kungl. Maj:t med underdånig anhållan, att Kungl. Maj:t ville till instundande riksdag aflåta proposition om Södertelje kanals fullständiga ombyggnad för djupgående fartyg och i sammanhang därmed farledernas uppränsning i Mälaren, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 10 innevarande December (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 102) föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta ingå till Kungl. Maj:t med skrifvelse i ärendet af följande lydelse:

"Till Konungen.

Frågan om Södertälje kanals ombyggnad och den i nära samband därmed stående frågan om Mälarefarledernas uppränsning har af stadsfullmäktige i Västerås följts med det allra lifligaste intresse.

Då stadsfullmäktige nu tillåta sig i underdånighet erinra om berörda fråga, sker det icke allenast för sin stads egen räkning, utan anse sig stadsfullmäktige med hänsyn till de initiativ, som på frågans förberedande stadium härifrån utgått i ändamål att föra den stora frågan framåt, härvid äfven kunna representera den befolkning, den handel och de betydande näringar, som hafva sin hemort vid Mälaren och inom dess stora uppland.

Västerås stad ser i den förevarande frågans lösning ett synnerligen viktigt led i sin utveckling, och staden har baserat en del af sina planer för framtiden på denna fråga. Stadsfullmäktige vilja härutinnan erinra om den koncessionsansökning å en ny järnväg från Västerås genom Svartådalen och till Krylbo, som på initiativ af stadsfullmäktige blifvit till Eders Kungl. Maj:t ingifven, samt om de planer för utvidgning af Västerås stads hamn, som blifvit uppgjorda just med hänsyn till en blifvande djup fartygsled genom Mälaren. Så hafva Stadsfullmäktige i underdånig skrifvelse den 26 Februari 1914 tillförbundit staden att vid den tidpunkt — enligt Kungl. Vattenfallsstyrelsens utredning beräknad till slutet af år 1919 — då Södertälje kanal ombyggts och Mälarens farleder upprensats, hafva i anslutning till stadens nuvarande hamnanläggning och på stadens bekostnad anordnat med järnvägsförbindelse försedda kajer för djupgående fartyg.

När 1913 års riksdag fattade beslut om påbörjande af arbetet med Södertälje kanals upptagande till större djup, hälsades detta beslut här med liflig tillfredsställelse, och de för frågan intresserade ansågo det så godt som klart, att frågan vid 1914 års riksdag skulle vinna sin slutliga lösning. Kända förhållanden gjorde emellertid, att denna förhoppning ej kunde gå i uppfyllelse.

Stadsfullmäktige tvifla visserligen icke på, att Eders Kungl. Maj:t under vanliga förhållanden skulle genom proposition till den snart sammanträdande riksdagen fullfölja saken, men då med hänsyn till den rådande utrikespolitiska

situationen det måhända ej säkert kan påräknas, att Eders Kungl. Maj:t utan vidare anser sig böra ägna förevarande fråga den uppmärksamhet, hvaraf den i öfrigt är förtjänt, hafva stadsfullmäktige tilltrott sig härigenom fästa Eders Kungl. Maj:ts särskilda nppmärksamhet på denna fråga, under förhoppning att densamma, oafsedt de många andra och viktigare frågor, som nu äro föremål för Eders Kungl. Maj:ts pröfning, icke ännu en gång må varda undanskjuten.

Med anledning häraf få stadsfullmäktige i underdånighet hemställa,

att Eders Kungl. Maj:t ville till 1915 års riksdag afläta proposition om anslag till Södertälje kanals fullständiga ombyggnad för djupgående fartyg och i sammanhang därmed upprensning af Mälarens farleder."

Efter föredragning häraf fattade Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning beslut i ärendet i öfverensstämmelse med Drätselkammarens förslag och blef samma beslut omedelbart justeradt.

§ 192.

Ang. ändring i planen för hamnens utvidgning.

En från Drätselkammaren inkommen skrifvelse af den 10 innevarande December med förslag, att Stadsfullmäktige måtte besluta viss ändring i planen för hamnens utvidgning söder om den stora hamnpiren, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning remittera till Hamnstyrelsen för utlåtande.

§ 193.

Ang. understöd åt arbetslösa.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne November till Drätselkammaren för utlåtande remitterat arbetslöshets- och nödhjälpskommitténs framställning att Stadsfullmähtige ville till lindrande af den arbetslöshet, som redan uppkommit eller vore att förvänta i staden, till kommitténs förfogande ställa ett förslagsanslag å 5,000 kronor att upptagas i nästkommande års stat men disponeras i mån af behof redan under innevarande år samt användas i form af understöd åt medellösa arbetslösa inom Västerås stad och utgå efter i hufvudsak de grunder, som angåfves dels i Kungl. Kungörelsen angående understöd åt medellösa arbetslösa samt bidrag af statsmedel därtill den 28 September 1914, dels ock i de anvisningar för kommunala hjälpkommittéer m. fl., som funnes fogade vid kommitténs framställning, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadfullmäktige den 10 innevarande December (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 103) tillstyrkt anslagets beviljande samt ifråga om, af hvilka medel detsamma borde utgå, föreslagit, att anslaget måtte anvisas att utgå ur det anslag för diverse och oförutsedda behof, som torde blifva i 1915 års budget afsatt.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning godkänna hvad Drätselkammaren uti ifrågavarande ärende tillstyrkt och föreslagit.

§ 194.

Ang. brist i fattigvårdens stat.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne November till Drätselkammaren för utlåtande remitterat Fattigvårdsstyrelsens anhållan, att Stadsfullmäktige ville till täckande af under innevarande år uppkommande brist i Fattigvårdsstyrel-

sens stat, beräknad till 10,000 kronor utanordna härför erforderliga medel, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 10 innevarande December (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 104) föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att af tillgängliga medel tillhandahålla Fattigvårdsstyrelsen, hvad som för fattigvårdens behof erfordrades under innevarande år utöfver till styrelsen i årets budget beviljade anslag för att sedermera ersättas af det anslag för diverse oförutsedda behof, som torde blifva i 1915 års budget afsatt.

På yrkande af Herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige efter föredragning häraf utan omröstning Drätselkammarens förslag.

§ 195.

Ang. pensionering af stadens befattningshafvare

Beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden bordlägga ett från Lönereglerings- och pensionskommittén inkommet omfattande betänkande med förslag angående pensionering af stadens befattningshafvare af den 11 innevarande December.

§ 196.

Ang. val af kommunala förtroendemän

Föredrogs af Beredningsutskottet afgifvit förslag angående återbesättande af de kommunala uppdrag, som med innevarande år utlöpte eller eljest påkallade nya val; och företogos nu dessa val på sätt §§ 197—222 här nedan i protokollet närmare utvisa.

Valen förrättades i de fall, där annat förhållande icke i protokollet anmärkes, medelst acklamation.

§ 197.

Hamnstyrelsen.

Återvaldes till ledamot af stadens Hamnstyrelse för åren 1915—1919 Fabrikören C. A. Palmén samt till suppleant i samma styrelse för åren 1915—1917 Ingeniören C. Henning.

§ 198.

Hamnstyrelsen för Strömsholms våg.

Till ledamot i Hamnstyrelsen för Strömsholms våg för åren 1915—1917 återvaldes Statens Landtbruksingeniör A. V. Nordin och till suppleant för samma tid Ingeniören C. Henning.

§ 199.

Byggnadsnämnden

Till ledamöter i Byggnadsnämnden för åren 1915—1918 återvaldes med acklamation Ingeniören C. Henning och Fabrikören A. Danielsson, hvarefter med slutna sedlar till ledamot för samma tid i nämnden med 20 röster valdes Muraren G. Dahlfors.

Vid omröstningen erhöll Byggmästaren K. J. Karlsson 15 röster och Ingeniören A. Lindén 2 röster, hvarjämte 2 blanka röstsedlar aflämnades.

Till suppleanter i Byggnadsnämnden för åren 1915—1918 återvaldes Fabrikören C. A. Palmén, Ingeniören A. Lindén och Byggmästaren Alb. Andersson.

§ 200.

Hälsovårdsnämnden

Återvaldes för åren 1915—1918 såsom ledamöter i Hälsovårdsnämnden Apotekaren O. Oest, f. d. Förste provisialläkaren E. Björkman, Mejerikonsulenten P. Rundgren och Assistenten K. Hägvall samt till suppleanter i Nämnden för samma tid Biträdande provinsialläkaren G. Holm, Bankdirektören A. Sundström, Byggmästaren K. J. Karlsson och Grosshandlaren D. Johansson.

§ 201.

Fattigvårdsstyrelsen.

Till vice distriktchef i Fattigvårdsstyrelsen för sjunde distriktet valdes efter Handlanden E. Nilsson, hvilken afsagt sig ifrågavarande uppdrag för år 1915 Folkskolläraren C. J. Vallin, samt till vårdare i första fattigvårdsdistriktet för åren 1915—1917 efter Verkstadsarbetaren A. Hultcrantz, hvilken afsagt sig uppdraget, Snickaren J. E. Lindgren.

§ 202.

Brandstyrelsen.

I skifvelse till Stadsfullmäktige denna dag hade Majoren P. Tersmeden anhållit att blifva entledigad ifrån uppdraget att vara ledamot i stadens brandstyrelse; och beslöto Stadsfullmäktige i anledning häraf, med godkännande af Herr Tersmedens afsägelse, uppdraga åt Beredningsutskottet att till morgondagens fortsatta sammanträde inkomma med förslag till ledamot i Brandstyrelsen i Herr Tersmedens ställe.

§ 203.

Badhusstyrelsen.

Till ledamöter i Badhusstyrelsen för åren 1915—1918 återvaldes Häradshöfdingen G. Enhörning och Förste stadsläkaren C. Thunström samt till suppleant för samma tid Folkskolläraren I. Fröier, hvarjämte Stadsfullmäktige i anledning däraf att Majoren P. Tersmeden, hvilken af Beredningsutskottet jämväl föreslagits till återval, undanbedt sig sådant, uppdrogo åt Beredningsutskottet att till morgondagens fortsatta sammanträde inkomma med förslag å annan ledamot i Major Tersmedens ställe.

§ 204.

Taxeringsnämnderna.

Sedan Konungens Befallningshafvande i länet förordnat, att staden äfven för år 1915 skulle indelas i två taxeringsdistrikt det södra och det norra, beslöto Stadsfullmäktige för sin del för år 1915 utse fem ledamöter i hvartdera distriktets taxeringsnämnd och lika antal suppleanter samt bestämma, att hvarje ledamot skulle hafva sin särskilda suppleant.

Till ledamöter i *södra distriktets* taxeringsnämnd valdes härefter Byggmästaren Alb. Andersson, Urmakaren A. Ström, Handlanden N. G. Bergström, Löjtnanten E. Ahlin och Filaren Axel Andersson samt till suppleanter för en hvar af dem i den ordning de nu blifvit nämnda, Byggmästaren K. J. Karls-

son, Skomakaremästaren J. Svensson, Grosshandlaren E. Andersson, Kaptenen K. Alexanderson och Skräddaremästaren S. Eriksson.

Till ledamöter i *norra distriktets* taxeringsnämnd valdes Stadsfogden E. Kumlin, Handelsföreståndaren C. J. Svensson, Byggmästaren A. Hammer, Exekutionsbetjänten R. Pettersson och Målaremästaren C. Johansson samt till suppleanter för en hvar af dem i den ordning de nu blifvit nämnda Grosshandlaren J. Hygrell, Handlanden E. Nilsson, Byggmästaren J. A. Fredriksson, Exekutionsbetjänten G. Richtnér och Guldsmeden K. E. Tengström.

§ 205.

Ombud vid Mantalskrifningen.

Till stadens ombud vid mantalsskrifningen år 1915 utsågos Filaren Axel Andersson, Exekutionsbetjänten G. Richtnér, Kaptenen G. Halling, Sjökaptenen Ivar Öström, Urmakaren A. Ström och Lokomotivföraren C. R. Vennberg, samt till suppleant för dem Kassören H. Billman, hvarjämte uppdrogs åt Beredningsutskottet att till morgondagens sammanträde inkomma med förslag å ytterligare en suppleant.

§ 206.

Brandstodskommitténs.

Till ledamöter i Brandstodskommittén för fast egendom för år 1915 återvaldes Handlanden J. E. Edling, Bankdirektören A. Sundström, Byggmästaren Edv. Karlsson och Byggmästaren J. A. Fredriksson med Serganten J. Lundin och Ingeniören Paul Andersson såsom suppleanter.

§ 207.

Kontrollanter för rofdjurspremier.

Utsågos Jägmästaren I. Fåhræus, Lektorn M. Floderus och Jägmästaren R. Alexanderson att för år 1915 vara kontrollanter vid utbetalning af premier för inom staden dödade skadliga djur.

§ 208

Examensvittnen vid realskoleexamen.

Till examensvittnen vid realskoleexamen år 1915 återvaldes Häradshöfdingen Claes Uggla, Direktören J. S. Edström, Statens Landtbruksingeniör A. V. Nordin, Ingeniören H. Håkanson, Fabrikören C. A. Palmen, Assistenten K. Hägvall och Majoren P. Tersmeden med Grosshandlaren E. Andersson och Direktören E. Falk som suppleanter.

§ 209

Ombud vid Målarebankens bolagsstämmor.

Utsågs Auditören B. V. Schenström att vara stadens ombud vid 1915 års bolagsstämmor med Aktiebolaget Målareprovinsernas bank för af staden innehafda aktier i Aktiebolaget

§ 210.

Till ledamot i Västerås sjukkassors fortsättningskassa för åren 1915—1918 valdes Handelsföreståndaren J. A. Zander med förmannen S. G. Hedin såsom suppleant för samma tid. *Västerås sjukkassors Fortsättningskassa.*

§ 211.

Återvaldes till ledamöter i Nämnden öfver Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål för åren 1915 och 1916 f. d. Förste provinsialläkaren E. Björkman, Trädgårdsdirektören F. Johansson och Fabrikören Joh. Svensson. *Nämnden öfver Sundinska donationsfonden.*

§ 212.

Till ledamöter i Nämnden öfver Adolf Mobergs och hans hustrus guldbröllopsfond återvaldes för åren 1915 och 1916 Fabrikören C. A. Palmén och Folkskolläraren J. Valter. *Mobergska fondens nämnd.*

§ 213.

Till ledamöter i Nämnden öfver fru Johanna Fryklunds donationsfond för åren 1915 och 1916 återvaldes Domkyrkosysslomannen A. Johansson, Fabrikören C. A. Palmén, Fabrikören A. F. Scherdin och Järnsvarfvaren C. O. Eng. *Fryklundska fondens nämnd.*

§ 214.

Återvaldes till ledamöter i Nämnden öfver Vahlbeckska välgörenhetsfonden Fabrikören Johan Svensson, och Fru Matilda Rasmusson för åren 1915 och 1916. *Vahlbeckska fondens nämnd.*

§ 215.

Till ledadamöter i styrelsen för Västerås arbetareinstituts förening för åren 1915—1917 återvaldes Ingeniören H Håkanson och Läroverksadjunkten V. Hj. Thyreson. *Arbetareinstitutets styrelse.*

§ 216.

Till ledamöter i styrelsen för Västmanlands läns arbetsförmedling för åren 1915—1917 återvaldes Byggmästaren Edv. Karlsson och maskinisten C. F. Huggare med Fabrikören A. Danielsson och Elektrikern V. B. Kant som suppleanter för samma tid. *Arbetsförmedlingens styrelse.*

§ 217.

Till revisorer af stadens jämte fattigvårdens och folkskolans m. fl. räkenskaper för år 1914 återvaldes Läroverksadjunkten O. A. Wetterling, Handlanden E. A. Thunholm, Kamreraren J. Svensson, Assistenten K. Hägvall, Bankkamreraren K. R. Beijnoff, Folkskolläraren I. Fröier. Bankkamreraren J. *Revisorer af stadens räkenskaper.*

Hult, Handlanden J. Öberg och Läroverksadjunkten V. Hj. Thyreson samt till suppleanter för dem Järnhandlaren A. Rosenlund, Teckningsläraren K. Malmberg, Folkskolläraren I. Andrén, Löjtnanten G. Robsahm, Spritbolagsföreståndaren F. Barklund och Banktjänstemannen N. Flodin.

§ 218.

Revisorer af Spritbolagets räkenskaper.

Till revisor af Västerås Spritbolags räkenskaper för år 1914 valdes Bankkamreraren R. Beijnoff med Läroverksadjukten B. Rollin som suppleant.

§ 219.

Revisor af Arbetareinstitutets räkenskaper.

Utsågs till revisor af Västerås arbetareinstituts räkenskaper för år 1914 Länsbokhållaren V. Lange med Ingeniören F. O. Berling som suppleant.

§ 220.

Revisor af Tekniska skolans räkenskaper.

Till revisor af Centralslöjdskolans och Tekniska skolans i Västerås räkenskaper för år 1914 utsågs Folkskolläraren J. Valter med Läroverksadjunkten V. Hj. Thyreson som suppleant.

§ 221.

Revisor af läroverkets byggnadsfonds räkenskaper.

Valdes till revisor af Västerås allmänna läroverks byggnadsfonds räkenskaper för år 1914 Statens Landtbruksingeniör A. V. Nordin.

§ 222.

Revisor af Arbetsförmedlingens räkenskaper.

Till revisor af Västmanlands läns arbetsförmedlings räkenskaper för år 1914 utsågs f. Folkskolläraren P. V. Verkelin med Kamreraren J. Svensson som suppleant.

§ 223.

Ombud vid bolagsstämmor.

Med bifall till Beredningsutskottets härom framställda förslag beslöto Stadsfullmäktige bemyndiga Drätselkammaren att utse ombud för staden vid bolagsstämmorna under år 1915 i de aktiebolag, utom Aktie-Bolaget Mälareprovinsernas bank, hvari staden innehade aktier.

§ 224.

Yrkesskolekommittén.

Biföllo Stadsfullmäktige en af Majoren P. Tersmeden gjord framställning om befrielse från ledamotskap i Yrkesskolekommittén och uppdrogs åt Beredningsutskottet att till morgondagens sammanträde inkomma till Stadsfullmäktige med förslag till ledamot af kommittén i Herr Tersmedens ställe.

§ 225.

Angående upplåtande af område för idrottsplats

Ett från Idrottsplatskommitterade inkommet skriftligt förslag, att Stadsfullmäktige måtte upplåta område till en idrottplats, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Edström remittera för utlåtande till Stadsplanskommitterade och Drätselkammaren.

§ 226.

Angående nedsättning i telefonsamtalsafgiften till Stockholm.

Frambar Herr Edström en skriftlig motion med förslag, att Stadsfullmäktige måtte genom Drätselkammaren ingå till Kungl. Telegrafstyrelsen med anhållan om nedsättning i telefonsamtalsafgifterna mellan Västerås och Stockholm; och beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af motionären remittera denna motion till utlåtande af Beredningsutskottet, hvilket utlåtande borde vara afgifvet till morgondagens sammanträde.

§ 227.

I anseende till den nu långt framskridna tiden beslöto Stadsfullmäktige att för behandlingen af nästkommande års budget m. fl. frågor åter sammanträda nästkommande dag kl. 5. e.m.

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt den 29 December 1914.

Max. Schenström.

And. Pers. *Martin Jonsson.*

Offentligen uppläst den 30 December 1914; betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 18 December 1914.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Björkman, Johansson, Sundström, Karlsson, Nordin, Danielsson, Erik Andersson, Enhörning, Edström, Hedin, Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Gust. Andersson, Lind, Romé, Vennberg, Falk, Fru Nina Andersson, Herrar Kättström, Jansson, Lindström, Pers, Thunblad, M. Jonsson, Lindén, Carl Hedberg, Åberg och Dahlfors.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Oest, Tersmeden, Svensson, Fåhræus, Thunholm, A. Jonsson, Keijser och Aug. Hedberg.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 228.

Ang. val af ledamöter i lifsmedelskommissionen.

Sedan Stadsfullmäktige vid gårdagens sammanträde beslutat tillsätta en lifsmedelskommission för staden bestående af fem ledamöter och två suppleanter samt uppdragit åt Beredningsutskottet att yttra sig i anledning af Drätselkammars förslag å de personer, som borde i kommissionen inväljas, hade Beredningsutskottet i skrifvelse af gårdagen, under framhållande af, att enligt Beredningsutskottets uppfattning kommissionens uppdrag borde anses vara af mera tillfällig natur och icke sträcka sig längre, än till dess efter den nu rådande kristiden normala förhållanden inträdt, samt att i kommissionens uppgift borde ingå att söka verka reglerande på lifsmedelspriserna, föreslagit, att, då enligt Utskottets förmenande i en sådan delegation som den nu ifrågavarande vore mindre lämpligt att suppleanter invaldes, Stadsfullmäktige ville med ändring af sitt under gårdagen fattade beslut i fråga om lifsmedelskommissionens sammansättning besluta, att densamma skulle bestå af sju ledamöter, hvarjämte Beredningsutskottet hemställdt, att samtliga de af Drätselkammaren föreslagna personerna måtte väljas som ledamöter ik kommissionen.

Sedan Stadsfullmäktige efter föredragning häraf beslutat, att kommissionen skulle bestå af sju ordinarie ledamöter utan seppleanter, valdes med acklamation till ledamöter i kommissionen Bankdirektören A. Sundström, f. Lokomotivföraren C. R. Vennberg, Grosshandlaren E. Andersson, Assistenten. K. Hägvall, Filialföreståndaren C. J. Svensson och Matvaruhandlaren J. G. Forslund, hvarefter genom särskild anställd omröstning till sjunde ledamot i kommissionen med 19 röster valdes Grosshandlaren A. Nissen. Vid omröstningen tillföllo 10 röster Fru Hanna Öhman, hvarjämte 4 blanka sedlar aflämnades.

§ 229.

Val i Brandstyrelsen.

Till ledamot i Brandstyrelsen efter Majoren P. Tersmeden för åren 1915—1917 utsågs i enlighet med Beredningsutskottets nu afgifna förslag nuvarande suppleanten i styrelsen Fabrikören J. Svensson och till suppleant efter Herr Svensson för samma tid Löjtnanten Georg Robsahm.

§ 230.

Val i Badhusstyrelsen.

Till ledamot i Badhusstyrelsen efter Majoren P. Tersmaden hade af Beredningsutskottet föreslagits Ingeniören H. Håkanson.

Sedan emellertid ordföranden meddelat, att Ingeniören Håkanson, som erhållit kännedom om nämnda förslag, tillkännagifvit, att han vore förhindrad att åtaga sig uppdraget, beslöto Stadsfullmäktige återremittera frågan om val af en ledamot i Badhusstyrelsen efter Herr Tersmeden till Beredningsutskottet för afgifvande af förslag till Stadsfullmäktiges första sammanträde nästkommande år.

§ 231.

Ombud vid mantalsskrifningen.

Till suppleant för stadens ombud vid mantalsskrifningen år 1915 valdes enligt Beredningsutskottets förslag f. Vaktmästaren C. A. Sedell.

§ 232.

Yrkesskolekommittén.

I fråga om val af en ledamot i Yrkeskolekommittén efter Majoren P. Tersmeden beslöto Stadsfullmäktige jämligt Beredningsutskottets förslag, att någon ny ledamot i samma kommitté efter Herr Tersmeden icke skulle inväljas.

§ 233.

Ang. nedsättning telefonsamtalsafgiften till Stockholm.

Sedan Stadsfullmäktige vid gårdagens sammanträde till Beredningsutskottet för utlåtande remitterat Herr Edströms då väckta motion om framställning till Kungl. Telegrafstyrelsen angående nedsättning i telefonsamtalsafgifterna till Stockholm, hade Beredningsutskottet i skrifvelse af gårdagen på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta ingå till Kungl. Telegrafstyrelsen med skrifvelse i ärendet af följande lydelse:

"Till Kungl. Telegrafstyrelsen, Stockholm.

Då det kommit till Stadsfullmäktiges kännedom, att Kungl. Telegrafstyrelsen har för afsikt att inom kort revidera taxan för s. k. interurbana telefonsamtal, tillåta sig Stadsfullmäktige härmed vördsamt hemställa, att Kungl Telegrafstyrelsen därvid ville taga under öfvervägande, huruvida icke en nedsättning i denna taxa för samtal mellan Västerås och Stockholm kunde verkställas.

Den nuvarande samtalsafgiften på ifrågavarande sträcka, 30 öre för en period om tre minuter, synes nämligen Stadsfullmäktige väl hög, särskildt i jämförelse med en del andra dylika afgifter. Stadsfullmäktige vilja sålunda framhålla, att afgiften mellan Göteborg och Stockholm, ett afstånd af 390 km., fogelvägen räknadt, är endast 50 öre. Mellan Uppsala och Enköping, å ena, och Stockholm, å andra sidan, äro samtalen afgiftsfria, ehuru afstånden i dessa fall äro icke mindre än 60 à 70 km. Afståndet mellan Västerås och Stockholm är 90 km. fogelvägen. Det har för Stadsfullmäktige upplysts, att anledningen till, att afgiften för samtal mellan dessa städer ändock är så hög som 30 öre är den, att linielängden öfverstiger 100 km., hvilket lärer vara det längsta afstånd, för hvilket enligt nuvarande taxa samtalsafgiften är 15 öre. Då emellertid ifrågavarande linielängd endast med ett par hundra meter öfverstiger nämnda maximum, och då samtalsutväxlingen mellan Västerås och Stockholm redan nu är betydlig och alltjämt ökar, synes det Stadsfullmäktige, som starka skäl skulle föreligga att nu vidtaga en nedsättning af telefonsamtalsafgiften mellan nämnda städer."

Efter föredragning häraf godkände Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Edström Beredningsutskottets förslag.

§ 234.

Ang. utgifts- och inkomststat för 1915.

Sedan Magistraten med eget yttrande till Stadsfullmäktige öfverlämnat af Drätselkammaren uppgjordt förslag till utgifts- och inkomststat för staden för år 1914 med därtill hörande bilagor och i sammanhang med budgetförslaget till Stadsfullmäktige gjorda framställningar samt Beredningsutskottet däröfver afgifvit yttrande, företogs nu till behandling detta ärende, däri handlingarne funnos intagna bland Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för denna dag under N:ris 88 och 97 och hvaraf ett exemplar skulle detta protokoll biläggas.

Vid föredragning af ärendet i särskilda delar fattade Stadsfullmäktige nedan antecknade beslut, nämligen:

Utgifterna.

Brottmålsrådmannens grundlön.

Beträffande Magistratens framställning om höjning af brottmålsrådmannens grundlön med 500 kronor hemställde Herr Borgmästaren om bifall till densamma, hvarefter dels Herr Erik Andersson yrkade, att Magistratens berörda förslag måtte af Stadsfullmäktige godkännas, dels ock Herrar Enhörning och Larsson, att Stadsfullmäktige måtte i enlighet med hvad Drätselkammaren före-

slagit och Beredningsutskottet tillstyrkt besluta att för närvarande afslå Magistratens framställning; och fattade Stadsfullmäktige efter slutad öfverläggning utan omröstning beslut härutinnan i öfverensstämmelse med Herrar Enhörnings och Larssons yrkande.

Exekutionsbetjänterna.

Bifölls Magistratens af Drätselkammaren tillstyrkta anhållan om ett anslag å 600 kronor till arvode åt en extra exekutionsbetjänt.

Magistratens framställning om anslag å 150 kronor till bostadstelefoner åt de tre ordinarie exekutionsbetjänterna hade af Drätselkammaren tillstyrkts, hvaremot Beredningsutskottet afstyrkt anslagets upptagande i utgiftsstaten; och beslöto Stadsfullmäktige, sedan härom uppstått en stunds öfverläggning, hvarunder dels Herrar Enhörning och Sundström yrkade bifall till Magistratens framställning, dels ock Herrar Danielsson, Bäckman och Uggla yrkade afslag å densamma, genom begärd och anställd omröstning (voteringslista bil. § 234 C.) med 20 nej emot 13 ja, hvilka voro för bifall, afslå Magistratens förevarande framställning.

Pensioner.

Drätselkammaren hade hemställt, att anslag i den föreliggande utgiftsstaten ej måtte upptagas till Magistratens ämbets- och tjänstemäns reservfond. Magistraten och Beredningsutskottet hade däremot föreslagit, att ett anslag för afsättning till berörda fond måtte i staten upptagas med ett belopp af 360 kr. Sedan dels Herr Enhörning yrkat bifall till Drätselkammarens hemställan och dels Herr Uggla yrkat bifall till Beredningsutskottets förslag, biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

Brandväsendet.

Beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning i öfverensstämmelse med Brandstyrelsens, af Drätselkammaren tillstyrkta framställning, att från och med år 1915 skulle vid stadens brandkår anställas ytterligare en ordinarie brandsoldat.

Till Drätselkammarens, af Beredningsutskottet tillstyrkta förslag, att utöfver af Brandstyrelsen i dess statförslag begärda anslag å brandverkets stat måtte uppföras ett anslag å 500 kronor till utfodring af två af verkets hästar under senare hälften af år 1914 lämnade Stadsfullmäktige bifall.

I allt öfrigt godkändes Brandstyrelsens förslag till utgiftsstat för brandverket.

Byggnadsnämnden.

Byggnadsnämndens förslag till utgiftsstat för Nämndens behof under nästkommande år blef af Stadsfullmäktige godkändt.

Parker och planteringar.

Trädplanteringssällskapets förslag beträffande utgifter för stadens parker och planteringar, hvilket af Drätselkammaren tillstyrkts, blef af Stadsfullmäktige med nedan omförmälda tillägg godkändt.

Beträffande Drätselkammarens förslag, dels att under titeln parker och planteringar måtte uppföras det anslag å 600 kronor för skötsel af planteringarne vid folkskolehusen, som föregående år varit där upptaget, men i det föreliggande förslaget uteslutits, enär i folkskolans budgetförslag upptagits för samma ändamål två särskilda anslagsposter å tillhopa 700 kronor, och dels att såsom följd häraf de två nyssberörda anslagen å folkskolans stat måtte därifrån afföras, rörande hvilken fråga Beredningsutskottet tillstyrkt Folkskolestyrelsens förslag, yrkades dels af Herrar Johansson, Pers, Björkman, Bäckman och Uggla bifall till Folkskolestyrelsens förslag, dels ock af Herrar Enhörning, Sundström

och Edv. Karlsson bifall till Drätselkammarens förslag, hvarefter Stadsfullmäktige vid framställd proposition å dessa yrkanden med afslag å Drätselkammarens förslag utan omröstning godkände Folkskolestyrelsens och Beredningsutskottets uppfattning.

Till Drätselkammarens förslag, att under titeln parker och planteringar måtte uppföras en anslagspost å 350 kronor för tillsyn och vård af svanorna och änderna i Svartån, lämnade Stadsfullmäktige bifall, hvarjämte här skulle i enlighet med hvad Drätselkammaren erinrat uppföras det af Stadsfullmäktige den 27 Augusti 1914 beviljade anslaget å 3,000 kronor till ordnande af östra stranden af Svartån mellan Skarpskytte- och Biskopsbroarne.

Beträffande Beredningsutskottets i sammanhang med frågan om anslag till parker och planteringar gjorda erinran därom, att grässlätten på Djäkneberget och de omkring densamma planterade löfträden vore utsatta för skadegörelse genom de fotbollslekar, som af ungdomen där bedrefves, samt i anledd däraf framförda hemställan, att Stadsfullmäktige ville låta verkställa utredning rörande tillgodoseende af behofvet af lämpliga lekplatser för ungdomen i olika delar af staden, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Johansson anhålla hos Trädplanteringssällskapets styrelse, att styrelsen måtte verkställa den sålunda begärda utredningen.

Malma gård. Med godkännande af den föreslagna utgiftsstaten för den under innevarande år af staden inköpta egendomen Malma beslöto Stadsfullmäktige jämlikt Drätselkammarens framställning utan omröstning att för uppsättning af inventarier vid egendomen bevilja ett förslagsanslag å 25,000 kronor att fördelas till uttaxering med 5,000 kronor under hvart och ett af åren 1915—1919 eller, därest jordbruket å egendomen skulle lämna öfverskott, tidigare amorteras af vinsten från jordbruket, med rätt för Drätselkammaren att redan under år 1915 förfoga öfver hela anslaget.

Hälso- och sjukvård. Bifölls Hälsovårdsnämndens framställning om beviljande af ett årligt personligt lönetillägg åt epidemisjuksköterskorna Emma Eriksson och Jenny Jädergren med 100 kronor åt dem hvardera.

I allt öfrigt godkändes Hälsovårdsnämndens förslag till utgiftsstat för nämndens behof med det af Drätselkammaren däri gjorda tillägget, att bland utgifterna för epidemisjukhuset skulle uppföras det anslag å 12,000 kronor, som af Stadsfullmäktige den 19 Juni 1914 beviljades till värmeledning m. m. i nya paviljongen vid sjukhuset.

Varmbadhuset. Badhusstyrelsens förslag till utgiftsstat för stadens varmbadhus med däri af Drätselkammaren föreslagna tillägg af dels 150 kronor i vattenklosettafgifter och dels 5,150 kronor för upptagande af en brunn enligt Stadsfullmäktiges beslut den 30 April 1914 blef af Stadsfullmäktige godkändt.

Folkskolan. Biföllo Stadsfullmäktige Folkskolestyrelsens hemställan, att här i staden skulle från och med den 1 Juli 1915 inrättas en ny ordinarie folkskolelärare- och en ny ordinarie folkskolelärarinnetjänst.

Beträffande beräkningen och upptagande i staten af en del betjänte vid folkskolan tillkommande naturaförmåner biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Enhörning Drätselkammarens ändringsförslag, i följd hvaraf förmånerna af bostad, ved och lyse för vaktmästaren Ekman 350 kronor, eldaren Sahlkvist 250 kronor, vaktmästaren Andersson 350 kronor samt städerskorna Maria Johansson och Lovisa Andersson, hvardera 75 kronor skulle från folkskolans

utgiftsstat afföras och i stället naturaförmånernas värden, beräknade såsom förut med 250 kronor för enhvar af Vaktmästarne Ekman och Andersson och Eldaren Sahlkvist samt 75 kronor hvardera för Städerskorna Maria Johansson och Lovisa Andersson uppföras inom linien. Med anledning af det ifråga om stadens parker och planteringar förut fattade beslutet anmärktes, att enligt Folkskolestyrelsens förslag anslag å tillhopa 700 kronor till vård och skötsel af planteringarne vid folkskolehusen skulle i folkskolans stat upptagas.

Biföllo Stadsfullmäktige Folkskolestyrelsens begäran om anslag å 28 kronor till fri läkarevård åt folkskolans betjänte, men skulle anslaget på sätt Drätselkammaren erinrat icke upptagas såsom ingående i skolläkarens arvode utan uppföras såsom ett särskildt anslag under rubriken "aflöning till vaktmästare, eldare och städerskor".

I öfriga delar godkändes Folkskolestyrelsens utgiftsförslag.

Diverse undervisningsändamål.

Vidkommande anslag för gäldande af stadens bidrag till lärarinnornas vid elementarläroverket för flickor ålderstillägg och pensionering beslöto Stadsfullmäktige, att detta anslag skulle i utgiftsstaten upptagas med det af Beredningsutskottet föreslagna beloppet 1,200 kronor.

Vatten-, gas- och elektricitetsverken.

Godkände Stadsfullmäktige Vatten- och Gasverksstyrelsens af Drätselkammaren tillstyrkta förslag till sådan ändring i den af Stadsfullmäktige antagna taxan för små elektriska belysningsanläggningar, att vid sådana anläggningar, omfattande för lägenhet med normal dagsbelysning högst 4 lampor, elektrisk ström utlämnades efter årsackord med 9 kronor pr lampa, förbrukande upp till 30 vatt och 6 kronor pr lampa, förbrukande upp till 20 vatt.

Rörande Vatten- och Gasverksstyrelsens i sammanhang med budgetförslaget gjorda framställning om anslag till vissa nyanläggningar och nyanskaffningar för de under styrelsen lydande verken, beslöto Stadsfullmäktige jämlikt Drätselkammarens tillstyrkan och i enlighet med Herr Enhörnings nu gjorda yrkande utan omröstning att af lånemedel bevilja följande anslag, nämligen:

till inköp af mätare och inventarier	kr.	45,000: —
„ serviser och diverse mindre utsträckningar af ledningar	„	20,000: —
„ aflopps-, vatten- och gasledningar i Rudbecksgatan mellan Herrgårdsgatan och Tessingatan	„	13,500: —
„ vatten- och gasledningar i Kyrkogatan mellan Skolgatan och Konsistoriehuset	„	2,000: —
„ vatten-, aflopps- och gasledningar i Allégatan dels mellan Östermalms- och Utanbygatorna och dels mellan Nygatan och Kopparbergsvägen	„	8,000: —
„ elektriska ledningar i Blåsbogatan mellan Norra Ringvägen och Bågevägen	„	400: —
samt i Slottsgatan mellan Öfre Trädgårdsgatan och Teaterbyggnaden	„	600: —
„ kablar och maskiner m. m. för mottagande af kraft från Älfkarleby kraftverk	„	85,000: —
Summa kronor		174,500: —

Det antecknades, att Drätselkammaren rörande anslaget till kablar och maskiner för mottagande af kraft från Älfkarleby erinrat därom, att fråga vore å bane att förlägga statens transformatorstation vid Kungsängen omkring 900 meter närmare staden än förut varit föreslagit, samt framhållit att i händelse af en dylik förändring en afsevärd besparing, hvars summa Drätselkammaren dock ej kunnat beräkna, torde erhållas å ifrågavarande anslag, hvarom Vatten- och Gasverksstyrelsen framdeles ansågs böra lämna Stadsfullmäktige besked i och för eventuel jämkning i anslagsbeloppet.

Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag till utgiftsstat för vatten-, gas- och elektricitetsverken samt afloppsledningarne blef härefter till alla delar af Stadsfullmäktige godkändt.

Gatuläggningen. Förutom de af Drätselkammaren i utgiftsförslaget uppförda anslagen till gatuläggningsarbeten, hvilka af Stadsfullmäktige godkändes, hade Drätselkammaren anhållit, att Stadsfullmäktige ville af lånemedel bevilja anslag

till ordnande och stensättning af *Malmbergsgatan* mellan Pilgatan och Tegnergatan ..... kr. 39,500: —

samt stensättning m. m. af *Södra Esplanaden* mellan Hamngatan och Kopparbergsvägen ..... „ 45,700: —

eller tillhopa kronor 85,200: —

Ifråga härom hade Beredningsutskottet tillstyrkt anslaget till Malmbergsgatan men i fråga om Södra Esplanaden föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte, med afslag å Drätselkammarens förslag angående stensättning af Södra Esplanaden mellan Hamngatan och Kopparbergsvägen, i stället af lånemedel anslå 43,000 kronor för stensättning och ordnande af Södra Esplanadens norra del mellan Kopparbergsvägen och Kungsängsgatan.

Stadsfullmäktige biföllo till en början utan omröstning förslaget om Malmbergsgatans ordnande och stensättning, hvarefter beträffande Södra Esplanaden uppstod en stunds öfverläggning, därvid yrkades dels af Herrar vice ordföranden, Edström och Zander bifall till Beredningsutskottets förslag, och dels af Herrar Enhörning, Sundström, Larsson och Gustaf Andersson bifall till Drätselkammarens förslag; och biföllo Stadsfullmäktige vid framställd proposition å dessa yrkanden jämväl beträffande Södra Esplanaden utan omröstning Drätselkammarens förslag.

Hamnen. Hamnstyrelsens utgiftsförslag för stadens hamn och hamnmaskinerierna godkändes.

Gatubelysningen. Med bifall till Drätselkammarens af Beredningsutskottet tillstyrkta förslag rörande ökad gatubelysning men med afslag för närvarande å ett af Herr Björkman under öfverläggningen framställdt yrkande om anslag till en jämväl i Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag upptagen ny gaslykta i Västgötegatan, beslöto Stadsfullmäktige lämna anslag till uppsättande af 10 stycken nya gaslyktor, nämligen en i Floragatan mellan Gustafs- och Svantegatorna, en i Stora gatan mellan Floragatan och flicklärоverkets gymnastikhus, en i Stora gatan 25 meter väster om Floragatan, en i Vasaparken i gångvägen mellan Sturegatan och järnvägsstationen, en i hörnet mellan Herrgärdsgatan och Rudbecks-

gatan, en i Sturegatan mellan Handtverkare- och Smedjegatorna, en i Sturegatan mellan Handtverkare- och Stora gatan, en i Snickaregatan framför tidningen Västmanlands Allehandas kontor, en i Västmannagatan vid vägen till och förbi Bellevue och en i Katrinelundsvägen mellan tomterna N:ris 11 och 12.

Vidare beslöto Stadsfullmäktige, att staden från 1915 års början skulle åtaga sig årskostnaden för den elektriska gatubelysningen å byggnadsområdet Akademivreten, hvarjämte Stadsfullmäktige jämlikt Drätselkammarens förslag beviljade i utgiftsförslaget upptagna anslag till anläggnings- och belysningskostnad för tre elektriska lampor i Bergslagsvägen mellan Korsängsgatan och Loviseberg samt för en elektrisk lampa i vägen öfver den s. k. Käringbrinken mellan Köpingsvägen och Västra förstadens område.

Fattigvården.

Godkändes Fattigvårdsstyrelsens förslag till inkomst- och utgiftsstat för för stadens fattigvård med de af Drätselkammaren däri föreslagna och af Beredningsutskottet tillstyrkta förändringar och tillägg, hvadan alltså Stadsfullmäktige afslogo styrelsens framställning om höjning i arvodena för styrelsens sekreterare och kamrerare samt beviljade det af Drätselkammaren föreslagna anslaget å förslagsvis 2,500 kronor till reparation af sjukhusbyggnaden vid fattiggården.

Kyrkliga ändamål.

Jämlikt Beredningsutskottets erinran skulle uttaxeringen för kyrkliga ändamål i utgiftsstaten uppföras med ett belopp af 45,854 kronor 83 öre i stället för 46,591 kronor 98 öre, hvilket sistnämnda belopp Drätselkammaren af misstag upptagit i förslaget.

Arbetsförmedlingen.

Beviljade Stadsfullmäktige det af Drätselkammaren tillstyrkta anslaget å 2,000 kronor för år 1915 till Västmanlands läns arbetsförmedling, hvarjämte Stadsfullmäktige efter föredragning i sammanhang härmed af inkommen berättelse öfver af vederbörande revisorer verkställd granskning af arbetsförmedlingsanstaltens räkenskaper för år 1913 jämlikt revisorernas tillstyrkan beviljade anstaltens styrelse ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattat.

Västerås sjukkassors fortsättningskassa.

Med öfverlämnande af en till Drätselkammaren inkommen framställning från styrelsen för föreningen Västerås sjukkassors fortsättningskassa, en omorganisation af Västerås sjukkassors Centralförsamlings fortsättningsförening om bidrag från staden för år 1915, hade Drätselkammaren tillstyrkt, att Stadsfullmäktige måtte bevilja sådant bidrag under samma villkor, som af Stadsfullmäktige bestämdes den 23 December 1909, då kommunalt bidrag till föreningen första gången beviljades, samt för ändamålet förslagsvis i budgetförslaget uppfört ett belopp af 2,700 kronor. Stadsfullmäktige godkände förslaget.

Sparfboet.

Beviljades såsom bidrag till barnhemmet Sparfboet ett anslag för år 1915 å 300 kronor.

Fosterbarnsnämnden.

Godkändes Fosterbarnsnämndens utgiftsförslag med ett sammanlagdt anslagsbelopp af 150 kronor.

Arbetsstugan. Pension åt Fröken Sofi Österberg.

Sedan Stadsfullmäktige den 25 September innevarande år till Drätselkammaren för utlåtande remitterat två särskilda af Herrar Fjellman och Oest gemensamt hos Stadsfullmäktige väckta motioner, den ena om beviljande af ett anslag å 2,500 kronor för år 1915 till Västerås Arbetsstuga och den andra om beviljande af en årlig pension å 400 kronor från och med år 1915 åt arbets-

stugans med innevarande års utgång afgående föreståndarinna fröken Sofi Österberg, hade Drätselkammaren i sammanhang med budgetsförslagets upprättande på anförda skäl rörande ofvanberörda motioner hemställt, att arbetsstugan för år 1915 måtte beviljas ett anslag å 2,900 kronor, däraf 400 kronor skulle utgå till pension åt Fröken Österberg för nämnda år. Beredningsutskottet däremot hade föreslagit, att Stadsfullmäktige ville bevilja Fröken Sofi Österberg en årlig pension af stadens medel å 400 kronor att utgå från början af år 1915 och under hennes återstående lifstid samt att anslaget till arbetsstugan måtte i enlighet med motionen bestämmas till 2,500 kronor. Rörande denna sak uppstod en stunds öfverläggning, därunder dels Herrar vice ordföranden, Edström, Johansson, Huggare och Pers yrkade bifall till Beredningsutskottets förslag och dels Herrar Enhörning, Bäckman och Sundström yrkade bifall till Drätselkammarens förslag. Vid framställning af proposition å dessa yrkanden godkände Stadsfullmäktige härefter utan omröstning Beredningsutskottets förslag. Pensionsbeloppet skulle på sätt Beredningsutskottet jämväl hemställt uppföras under titeln pensioner.

Barnkrubban, barnhemmet och natthärberget.

Beträffande de af Stadsfullmäktige den 29 nästlidne Oktober till Drätselkammaren remitterade framställningarne om anslag för år 1915 dels till Västerås barnkrubba å 1,000 kronor och dels till Västerås barnhem å 500 kronor hade desamma af Drätselkammaren tillstyrkts, hvarjämte Drätselkammaren hemställt om bifall till en från Västerås natthärbergesförening inkommen framställning om ett anslag ur stadskassan för år 1915 å 300 kronor. Stadsfullmäktige biföllo samtliga dessa framställningar.

Enligt Beredningsutskottets förslag skulle af det sammanlagda beloppet af anslagen till arbetsstugan, barnkrubban, barnhemmet och natthärberget, 4,300 kronor, 3,300 kronor beviljas af Sundinska donationsfondens för välgörande och allmännyttiga ändamål öfverskottsmedel och återstoden, 1,000 kronor uttaxeras.

Pensionsnämnden m. m.

Godkändes Pensionsnämndens förslag till utgiftsstat för nämndens behof med ett sammanlagdt anslagsbelopp å 1,200 kronor.

Skulle jämlikt Drätselkammarens förslag bland utgifterna i budgeten beräknas ett belopp af 10,000 kronor för inbetalning af de pensionsafgifter å 3 kronor till den allmänna pensioneringen, som de afgiftspliktiga inom kommunen icke själfva kunde förmås att erlägga. Och vidare skulle upptagas ett belopp af 1,500 kronor för gäldande af kommunens lagbestämda bidrag till beviljade pensionstillägg och understöd under år 1914.

Idrottsplatsen, skridskobanan.

Under erinran, att i innevarande års stat under hufvudtiteln sociala ändamål funnes upptagna två anslag, nämligen dels till underhåll af idrottsplatsen å Herrgärdet 500 kronor och dels till Västerås skidklubb 400 kronor, men att dessa anslag ej återfunnes i Drätselkammarens nu föreliggande statförslag, enligt uppgift af anledning att några framställningar om dessa anslags fortsatta beviljande icke inkommit, hade Beredningsutskottet öfverlämnat en till utskottet inkommen framställning från Idrottsplatskommitterade, att samma anslag måtte jämväl upptagas i 1915 års utgiftsstat med samma belopp som för år 1914, och hade Beredningsutskottet tillstyrkt berörda framställning, beträffande anslaget till skridskoklubben med förbehåll, att anslaget förbundes med samma

villkor, som gällt för tidigare beviljade anslag till klubben. Stadsfullmäktige biföllo hvad Beredningsutskottet sålunda tillstyrkt och föreslagit.

Adresskalender.

Beviljades jämlikt Drätselkammarens hemställan ett anslag å 250 kronor till Boktryckaren Fredrik Andersson för utgifvande år 1915 af en adresskalender för Västerås, under villkor att kostnadsfritt till stadens myndigheter och verk öfverlämnades 25 exemplar af kalendern.

Kostnader vid inköp af Malma

Till en del omkostnader vid inköp af egendomen Malma anslogo Stadsfullmäktige jämlikt Drätselkammarens förslag 2,626 kronor 59 öre.

Inlösen af gamla varmbadhuset.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 Mars 1912 beslutat att för en summa af 7,000 kronor tillösa sig Västerås Varmbadhusaktiebolags badhus med inventarier, beslöto Stadsfullmäktige nu jämlikt Drätselkammarens framställning, att beloppet, som af Drätselkammaren förskotterats, skulle ersättas af uttaxerade medel i 1915 års stat.

Biskopsbron. Bryggan vid Östra holmen.

Drätselkammaren hade anmält, att de anslag, som Stadsfullmäktige beviljat den 29 Augusti 1913 till uppförande af en körbro öfver Svartån vid Biskopsgatan och den 18 December 1912 för anordnande af en ångbåtsbrygga vid Östra holmen hade öfverskridits vid arbetenas utförande, det förra anslaget med 1,257 kronor 61 öre och det senare med 1,608 kronor 40 öre; och beslöto Stadsfullmäktige nu bevilja erforderliga belopp i årets utgiftsstat för fyllande af bristerna i berörda anslag.

Ordnande af Lillåns utlopp.

Under titeln "Diverse behof" skulle upptagas det af Stadsfullmäktige under gårdagen beviljade anslaget å 10,000 kronor till ordnande af Lillåns utlopp.

Inkomsterna.

Brandväsendet.

Inkomsterna för Brandverket skulle beräknas på sätt Drätselkammaren föreslagit eller så att den af Brandstyrelsen upptagna inkomsten för försäljning af två af brandverkets hästar af skäl, som Drätselkammaren framhållit, icke skulle beräknas.

Byggnadsnämnden.

Byggnadsnämndens inkomster af afgifter för förrättningar af stadsingeniören och stadsarkitekten åt enskilda personer skulle beräknas på sätt Beredningsutskottet och Drätselkammaren föreslagit.

Hälso- och sjukvård.

Inkomsterna för epidemisjukvården och köttbesiktningsbyrån skulle beräknas i enlighet med Hälsovårdsnämndens förslag

Varmbadhuset.

Varmbadhusets inkomster hade af Badhusstyrelsen beräknats till 28,000 kronor, hvilket förslag af Stadsfullmäktige godkändes.

Folkskoleväsendet.

Från de af Folkskolestyrelsen beräknade inkomsterna för folkskoleväsendet skulle enligt Drätselkammarens förslag och i öfverensstämmelse med Stadsfullmäktiges ofvan antecknade beslut rörande upptagande af en del folkskolans betjänte tillkommande naturaförmåner under rubriken hyresmedel frånräknas ett belopp af 750 kronor, motsvarande däri ingående hyresförmåner för vaktmästare, eldare och städerskor.

Vatten-, gas- och elektricitetsverken. Till de af Vatten- och Gasverksstyrelsen beräknade inkomsterna af gas- och elektricitetsverken skulle jämlikt Drätselkammarens förslag läggas inkomsterna för nytillkommen gatubelysning, nämligen 740 kronor för gasverket och 490 kronor för elektricitetsverket.

Hamnen. Inkomstberäkningarne för hamnen och hamnmaskinerierna godkändes enligt Hamnstyrelsens förslag.

Uttaxeringen. Med bifall till Drätselkammarens af Beredningsutskottet tillstyrkta förslag beslöto Stadsfullmäktige att till täckande af bristen i 1915 års utgifts- och inkomststat för staden jämlikt 57 § af Kungl. Förordningen om kommunalstyrelse i stad bestämma en uttaxering för år 1914 af 6,75 % å den till bevillning uppskattade inkomsten i staden enligt 1914 års af pröfningsnämnden fastställda taxering.

Förslagsanslaget. För utjämning af budgetens utgifts- och inkomstsidor i anledning af de af Stadsfullmäktige under budgetbehandlingen företagna ändringarna i Drätselkammarens förslag, skulle det af Drätselkammaren upptagna förslagsanslaget till diverse och oförutsedda behof, hvilket för öfrigt af Stadsfullmäktige godkändes, till beloppet nedsättas från 54,552 kronor 32 öre till 43,939 kronor 47 öre, hvarjämte antecknades, att af detta förslagsanslag skulle utgå de af Stadsfullmäktige under gårdagen beviljade anslagen dels till täckande af brist i fattigvårdens stat för år 1914 beräknad till 10,000 kronor och dels till understöd åt arbetslösa, förslagsvis 5,000 kronor.

Härefter blef den föreliggande utgifts- och inkomststaten i dess helhet i öfverensstämmelse med Drätselkammarens förslag och ofvan antecknade beslut af Stadsfullmäktige antagen och godkänd.

§ 235.

Val af vice brandchef. Valdes till vice brandchef för staden under nästkommande år ende sökanden Fabrikören A. Danielsson.

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt den 29 December 1914.

Max. Schenström.

And. Pers. *Martin Jonsson.*

Offentligen uppläst den 30 December 1914; betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Västerås 1915. Fredr. Anderssons Boktryckeri.

HANDLINGAR

N:o 1.

Kungl. brefvet den 5 December 1913 ang. brandstadgans tillämpning utom stadsplanen.

Resolution.

Öfverlämnas till stadsfullmäktige för kännedom.

Västerås rådhus den 12 Januari 1914.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

GUSTAF etc. Vår ynnest etc.

I anledning af stadsfullmäktiges i Västerås jämlikt beslut vid sammanträde den 27 Februari 1913 därom gjorda framställning har Ni genom resolution den 28 Juli 1913, med åberopande af 20 § brandstadgan för rikets städer den 8 Maj 1874 förordnat, att hvad i denna stadga vore föreskrivet om stad skulle gälla om samtliga de områden, som vore upplåtna till bebyggande inom staden Västerås ägoområde väster, norr och öster om stadens planlagda område med undantag allenast af byggnadsområdet Vega å Thunby stadsgärde och Iggeby gärde.

Uti underdånig skrifvelse den 29 Juli 1913 har Ni underställt Eder resolution Vår nådiga pröfning.

Därefter har i ärendet ingifvits en karta, å hvilken de områden, Edert beslut afser, belagts med färg och utmärkts med siffrorna 1—11.

Då Vi nu i nåder låtit detta ärende Oss föredragas, hafva Vi, som funnit Eder hafva saknat befogenhet att meddela beslut om brandstadgans för rikets städer tillämpning inom ifrågavarande till staden Västerås hörande områden, emellertid funnit godt med anledning af stadsfullmäktiges i ämnet gjorda framställning, förordna, att föreskrifterna i brandstadgan för rikets städer skola tillämpas jämväl å de utom Västerås stadsplan belägna områden af staden, hvilka i Eder resolution afses. Hvilket Eder till egen och vederbörandes kännedom härigenom i nåder meddelas. Omförmälda karta överlämnas härjämte för att vederbörande tillställas.

Stockholms Slott den 5 December 1913.

GUSTAF.

Axel Schotte.

N:o 1. ang. brandstadgans tillämpning utom stadsplanen.

angående tillämpning af brandstadgan för rikets städer å vissa utom planlagda delen af Västerås stad belägna områden af staden.

Rätt afskrifvet, betygas.

Västerås slott i landskansliet den 30 December 1913.

Ex officio:

C. G. Ihrfors.

Rätt afskrifvet; betygar:

Ex officio:

Helge Cronholm.

N:o 2.

Drätselkammarens skrifvelse ang. beviljande af ett understöd ur Torngrenska fonden.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Drätselkammaren af den 21 sistlidne Oktober, hvilken skrifvelse härmed till Stadsfullmäktige öfverlämnas, har Fröken Märta Olausson gjort framställning om erhållande af ett årligt understöd af 600 kronor ur Torngrenska fondens räntemedel utöfver den lifränta å samma storlek hon årligen från dessa räntemedel åtnjuter, och får Drätselkammaren i anledning häraf anföra följande:

Ifrågavarande fond, som vid tidpunkten för dess öfverlämnande till staden uppgick till icke fullt 100,000 kronor har nu vuxit till 229,128 kronor 11 öre och är rörande densammas förvaltning och afkastning i J. W. Torngrens den 10 April 1896 upprättade testamente föreskrifvet att Drätselkammaren för Västerås Kommunalstyrelse skall till vård och förvaltning emottaga fonden samt att afkomsten af densamma "må användas till att i därför, om möjligt, anordnadt särskildt hem (asyl) bereda sådana från sjukhus utskrifna eller andra från svårare sjukdom tillfrisknade samhällsmedlemmar, som äro i behof af, men sakna medel till någon tids hvila för krafters återhämtande, afgiftsfritt åtnjutande af dylik hvila med ändamålsenlig förplägning samt om och när omständigheterna eljes så medgifva, äfven obotligt sjuka, fattigvården ej tillhörande samhällsmedlemmar erforderlig vård och försörjning, medellösa afgiftsfritt men andra, som därtill hafva medel mot skälig ersättning allt efter beprövande af en nämnd eller styrelse om hvars sammansättning och befogenhet i afseende å sådan användning af fondens afkomst Kommunalstyrelsen må i särskildt efter tidsförhållandena lämpadt reglemente meddela närmare bestämmelser".

Ur ifrågavarande fond har till skilda personer enligt testamentsbestämmelserna årligen förut utbetalts ett liftäntebelopp å 2,050 kronor, men har på grund af dödsfall nämnda summa nu nedgått till 1,000 kronor, däri då inberäknats fröken Olaussons lifränta.

N:o 2 ang. understöd ur Torngrenska fonden.

Förutom hvad fröken Olausson i sin ansökan anfört angående sina personliga förhållanden har hon till stöd för sin framställning jämväl åberopat ett af förre förste Provinsialläkaren E. Björkman utfärdadt läkarintyg, hvaraf Drätselkammaren inhämtat att fröken Olausson lider af sviter efter under tidigare ålder genomgångna svårare sjukdomar och därigenom är oförmögen att själf bidraga till sitt uppehälle.

Då i nu förevarande fall otvifvelaktigt ömmande omständigheter föreligga, samt ett bifall till framställningen skulle stå i öfverensstämmelse med den omtanke, donator själf genom bestämmelserna i sitt testamente visat sig hysa för sina närmaste anförvanters framtida utkomst och bergning, samt fröken Olausson oafsedt sitt släktskapsförhållande till donator på grund af nyssnämnda bestämmelser skulle komma i åtnjutande af understöd från fonden, får Drätselkammaren hemställa

att Stadsfullmäktige måtte medgifva att fröken Olausson af Torngrenska fondens räntemedel utöfver det belopp å 600 kronor, som årligen utgår till henne i form af lifränta enligt bestämmelserna i J. W. Torngrens testamente, ytterligare måtte tillsvidare komma i åtnjutande af ett årsunderstöd å 600 kronor.

Västerås den 8 Januari 1914

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Västerås stads Drätselkammare.

Som bekant mottog Västerås stads Drätselkammare min morbroders, Bankkassör J. W. Torngrens efterlämnade förmögenhet till förvaltning. Däraf utgår årligen 600 kr. till mig och lika mycket hade min moder så länge hon lefde. Min morbror ville med detta sitt förordnande, att jag, som aldrig haft så stark hälsa, likväl skulle hafva min framtid betryggad Nu har lefnadsomkostnaderna på de senare 15 åren blifvit nästan fördubblade. Att jag det oaktadt kunnat draga mig fram, beror uteslutande på, att jag mot en ringa ersättning vistats i min broders, Stationsskrifvaren A. Olausons, hem, men som han nu aflidit, efterlämnande änka och 4 barn i knappa omständigheter, så frågar jag härmed ödmjukligen, om ej de 600 kr-, som min moder åtnjöt under sin lifstid, nu äfven kunde tillfalla mig.

Som jag är viss om att min morbror, hvilken genom sitt testamente visade sig hafva ett sådant medlidande med alla fattiga och sjuka, ej skulle vilja, att en så nära anhörig led brist, så vågar jag hoppas att denna min bön ej blir afslagen.

Västerås den 21 Oktober 1913,

Vördsammast

Märta Olauson.

N:o 3.

Drätselkammarens skrifvelse ang. inlösen af fastigheten N:o 92 i södra kvarteret.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktige öfverlämna inkommen förteckning öfver vid härvarande Rådstufvurätt beviljade lagfarter å fastigheter, belägna helt eller delvis å stadens grund under Oktober månad 1913, hvaraf framgår, att lagfart den 13 Oktober beviljats för matvaruhandlaren Johan Gotthard Forslund å gården och tomten N:o 92 i södra kvarteret, belägen inom byggnadskvarteret Melker, hvilken fastighet han för 19,000 kronor förvärfvat, och får Drätselkammaren rörande denna fastighet anföra.

Den å fastigheten uppförda byggnaden, som för närvarande befinner sig i mindre godt skick, är till största delen belägen å mark af tomten, som enligt den genom Stadsfullmäktiges beslut under åren 1910 och 1911 antagna revisionen af gällande stadsplan åtgår för Stora gatans utläggande i denna del till 18 meters bredd. Staden är således för nämnda reglerings genomförande förr eller senare hänvisad till att mot erläggande af af lösen förvärfva denna del af tomten. Då denna lösesumma skulle afsevärdt fördyras genom en snart nödvändig reparation af boningshuset samt ett förvärf af tomter inom kvarteret, hvarom nu är fråga innebär den fördelen, att staden själf får bestämmanderätt ifråga om den för gatans utvidgning lämpligaste tidpunkten — staden har redan förut förvärfvat de för gatans utläggande erforderliga delarne af intilliggande tomterna N:ris 93, 94 och 95 södra kvarteret, — anser Drätselkammaren, att staden i förevarande fall bör göra sin lösningsrätt gällande.

Drätselkammaren hemställer alltså att Stadsfullmäktige ville besluta att i anledning af att lagfart den 13 Oktober 1913 beviljats å den på stadens grund belägna fastigheten N:o 92 södra kvarteret belägen inom byggnadskvarteret Melker, som Johan Gotthard Forslund enligt köpebref den 11 Oktober 1913 samt auktionsprotokoll den 1 Mars 1913 för 19,000 kronor tillhandlat sig, göra stadens lösningsrätt till fastigheten gällande och uppdraga åt Drätselkammaren att vidtaga alla för detta ändamål nödiga åtgärder, äfvensom bestämma, att löseskillingen må gäldas af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 8 Januari 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Förteckning öfver vid Rådstufvurätten i Västerås beviljade lagfarter, belägna helt eller delvis på stadens grund, under Oktober månad år 1913.

N:o 3 *ang. inlösen af N:o 92 södra kvarteret.*

Den 13 Oktober:

å gården och tomten N:o 92 i Västerås stads södra kvarter, som matvaruhandlanden Johan Gottthard Forslund, enligt köpebref den 11 Oktober 1913 samt auktionsprotokoll den 1 Mars 1913 för 19,000 kronor tillhandlat sig.

Västerås Rådhus den 31 Oktober 1913.

På Rådstufvu Rättens vägnar:

John Karlsson.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri 1914.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1914. Den 26 Februari. II

N:o 4.

Vederbörandes utlåtanden i fråga om nybyggnad för teknisk skola m. m.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom remiss den 18 December 1913 hafva Stadsfullmäktige för utlåtande till Beredningsutskottet och Drätselkammaren samt styrelsen för Centralslöjdskolan och tekniska skolan och öfverlämnat Yrkesskolekommitt rades betänkande med förslag angående uppförandet af en nybyggnad för yrkes- och fackskolor i samband med omorganisation af nuvarande Centralslöjdskolan och Tekniska skolan, och får Beredningsutskottet, som tagit del af såväl styrelsens som Drätselkammarens i ärendet afgifna utlåtanden, för sin del anföra.

I likhet med Drätselkammaren anser utskottet, att byggnadsfrågan i princip snarast möjligt kommer till lösning, men detta ej enbart med hänsyn till stadens intresse att få den påtänkta elektrotekniska fackskolan förlagd till Västerås utan äfven och framför allt med hänsyn till det af kommitterade samt styrelsen för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan påvisade starka behofvet af nya lokaler för sistnämnda skola samt utvidgning och omorganisation af densamma.

I betraktande af att kommittén kraftigt betonat, att den af dem förslagna nybyggnaden i främsta hand afser att inrymma Centralslöjdskolan och Tekniska skolan i omorganiseradt skick äfven om vid byggnadens planerande tillbörlig hänsyn tagits till eventualiteten af den elektrotekniska fackskolans förläggande till Västerås, finner utskottet Drätselkammarens fö slag att göra sistnämnda fackskolas förläggning hit till förutsättning för byggnadsfrågans lösning, enligt kommitteradedes förslag, mindre lyckligt.

Beredningsutskottet kan ej heller dela Drätselkammarens åsikt, att hela Zimmermanska fonden bör tagas i anspråk för byggnadens uppförande, utan anser i likhet med kommittén att en del af fonden bör reserveras för skolans framtida underhåll, och sålunda motsvarande summa anvisas af lånemedel.

Utom de skäl kommitterade anfört för en dylik uppdelning af medlen för byggnadstöretaget, anser Beredningsutskottet pieteten emot donators minne påfordra, att Zimmermanska fonden bibehålles om ock blott till en del.

Under hänvisning till det anförda hemställer därför Beredningsutskottet,

att Stadsfullmäktige för närvarande måtte i anledning af Yrkesskolekommitténs förslag besluta att låta å framdeles bestämd plats i staden uppföra en byggnad för teknisk skola, afsedd att jämväl bereda erforderliga lokaler för en elektroteknisk fackskola, därest densamma skulle komma att hit förläggas, jämte bostad åt skolans föreståndare i hufvudsak öfverensstämmande med af Professor C.

N:o 4
ang. nybyggnad för teknisk skola

Lindholm utarbetade skisritningar till det s. k. mindre förslaget, *samt att* för nyssberörda ändamål af lånemedel anslå 170,000 kronor, och att öfriga medel för skolans uppförande, beräknade till ett belopp af ungefär 236,300 kronor måtte bestridas ur Zimmermanska fonden.

Västerås den 17 Februari 1914.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige Västerås.

Den 18 December 1913 hafva Stadsfullmäktige till utlåtande af bland andra myndigheter Drätselkammaren remitterat Yrkesskolekommitterades betänkande med förslag angående uppförande af en nybyggnad för teknisk skola samt omorganisation af den nuvarande Centralslöjdskolan och Tekniska skolan m. m.

I anledning af denna remiss får Drätselkammaren, som tagit del af Styrelsens för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan utlåtande, nu i ärendet anföra följande.

Den tid, som hittills har stått Drätselkammaren till buds för att sätta sig in i det omfattande kommittéförslaget, har varit allt för kort, för att Drätselkammaren skolat kunna ägna frågan den ingående pröfning, särskildt hvad dess ekonomiska sida vidkommer, som erfordras för att afgifva utlåtande öfver förslaget i dess helhet. I synnerhet är detta förhållandet beträffande omorganisationsfrågan och hvad därmed står i sammanhang, men äfven till en del byggnadsfrågan. Drätselkammaren har dock försport och det framgår äfven af styrelsens för Tekniska skolan yttrande, att det är synnerligen angeläget med hänsyn till stadens intresse att få den tilltänkta elektrotekniska fackskolan förlagd till Västerås i stället för, såsom den Kungl. Kommittén föreslagit, till Örebro, att byggnadsfrågan åtminstone till sin hufvudsakliga princip kommer till ett afgörande så snart som möjligt.

Då Stadsfullmäktige i sitt underdåniga yttrande öfver det Kungl Kommitteförslaget varmt förordnat den antydda förändringen med afseende på den elektrotekniska fackskolans förläggningsort, synes det Drätselkammaren stå i öfverensstämmelse med dettta beslut, att stadsfullmäktige nu åtager sig de förpliktelser, som häraf följa. Enligt den Kungl. Kommitténs förslag bör nämligen den stad, där teknisk fackskola skall förläggas, hvilken skola för öfrigt helt och hållet är en statens institution, tillhandahålla erforderliga lokaler för undervisningen samt bostad eller hyresersättning åt skolans föreståndare.

Att Drätselkammaren icke nu är beredd att i allt tillstyrka den af Stadsfullmäktige tillsatta kommitténs byggnadsförslag beror dels därpå att vissa delar af den föreslagna tomten ännu icke befinna sig i stadens ägo och att platsen för byggnaden därför icke nu bör bestämdt fixeras, och dels därpå, att Drätselkammaren anser sig böra, för det fall att den elektretekniska fackskolan icke skulle komma

aft förläggas till Västerås underkasta byggnadsförslaget en ytterligare granskning, då desamma nu är uppgjordt jämväl med hänsyn till att den berörda fackskolan jämte föreståndarebostad skall inrymmas i byggnaden. *N:o 4 ang. nybyggnad för teknisk skola.*

Beträffande frågan om medel för byggnadsföretaget är Drätselkammaren af den uppfattningen, att, då en för ändamålet tillräcklig fond finnes disponibel, byggnadsanslaget bör tagas endast af fondens medel.

Drätselkammaren hemställer alltså,

att Stadsfullmäktige för närvarande måtte i anledning af Yrkesskolekommitténs förslag besluta att, under förutsättning af att en elektroteknisk fackskola i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det af Kungl. Kommitténs för den lägre tekniska undervisningens ordnande den 11 Juni 1912 afgifna utlåtandet kommer att förläggas till Västerås, låta å framdeles bestämd plats i staden uppföra en byggnad för teknisk skola, skola, afsedd att jämväl bereda erforderliga lokaler för den elektrotekniska fackskolan jämte bostad åt skolans föreståndare, i hufvudsak öfverensstämmande med af Professorn C. Lindholm utarbetade skissritningar till det s. k. mindre förslaget för en beräknad kostnad af 406,300 kronor att utgå af Zimmermanska fondens medel.

I fråga om öfriga delar af Yrkesskolekommitténs förslag vill Drätselkammaren framdeles inkomma med vidare utlåtande.

Västerås den 12 Februari 1914

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Utdrag ur Styrelsens för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan i Västerås protokoll vid sammanträde den 19 Januari 1914.

§ 5.

Företogs till behandling "Yrkesskolekommitterades" af stadsfullmäktige den 18 Dec. 1913 till Styrelsen remitterade betänkande med förslag angående uppförande af en nybyggnad för teknisk skola i staden samt omorganisation af Centralslöjdskolan och Tekniska skolan m. m; och beslöt Styrelsen att på det lifligaste tillstyrka förslaget samt särskildt framhålla, att saken *brådskar*, i det att *dels* de hygieniska förhållandena i nuvarande Tekniska skolan äro nästan olidliga (bl. a. måste 25 à 30 lärjungar, särskildt i elektricitetslära och bokföring, på en gång undervisas i en sal, som knappast är afsedd ens 15 elever) samt *dels*, enligt hvad

N:o 4. ang. nybyggnad för teknisk skola.

Styrelsen förspord, de största ansträngningar göras från Örebrohåll för att redan vid årets riksdag få den blifvande elektrotekniska fackskolan provisoriskt förlagd till Örebro.

Rätt utdraget ur det justerade protokollet betygar

Ex officio.

Sven Samuelson.

N:o 5.

Drätselkammarens utlåtande ang. resebidrag åt rektorn vid Tekniska skolan.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom remiss den 29 sistlidne januari hafva Stadsfullmäktige för utlåtande till Drätselkammaren öfverlämnat en af Styrelsen för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan gjord framställning om beviljande af ett anslag å 1,200 kronor ur Zimmermanska fonden såsom bidrag till en utrikes resa åt rektorn vid skolan Sven Samuelsson och får Drätselkammaren i anledning häraf och med hänsyn till de skäl, som af skolstyrelsen andragits för bifall till framställningen, hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte för beredande af möjlighet för rektorn vid härvarande Centralslöjdskola och Tekniska skola Sven Samuelsson att under instundande sommar studera den tekniska undervisningen vid utländska tekniska skolor äfvensom besöka utställningarne i Lyon och Malmö anslå ur Zimmermanska fondens medel ett resebidrag å 1,200 kronor

Västerås den 12 Februari 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Magistraten i Västerås.

Styrelsen för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan i Västerås får härmed vördsamt anhålla, att Magistraten behagade till Stadsfullmäktige befordra inneliggande skrifvelse.

Västerås den 21 Januari 1914

Claës Wersäll.
Skolstyrelsens Ordförande.

Sven Samuelsson.
Sekreterare.

RESOLUTION.

N:o 5

ang, resebidrag åt rektorn vid Tekniska skolan.

Remitteras till Stadsfullmäktige, som behagade i ärendet fatta beslut.
Västerås Rådhus den 22 Januari 1914.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Styrelsen för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan i Västerås får härmed (se bif. prot) vördsamt hemställa om ett anslag af 1,200 kronor ur Zimmermanska fonden för att lämnas såsom reseunderstöd åt Rektor Sven Samuelsson för att under instundande sommar (cirka 12 veckor) studera den tekniska undervisningen vid tyska och framför allt *schweiziska* skolor, särskildt i städer, som till sin habitus likna Västerås, samt dessutom besöka instundande sommars stora utställningar i Malmö och Lyon, specielt hvad angår teknisk undervisning.

Styrelsen får vidare påpeka, att Stadsfullmäktige redan för 14 år sedan beviljade en liknande framställning om reseunderstöd ur Zimmermanska fonden å sammanlagdt 2,000 kronor åt Dir. H. Larsson samt Ritlärarne C. Malmberg och A. Grane för att besöka världsutställningen i Paris år 1900, samt dessutom framhålla vikten af att denna studieresa just nu, när Tekniska skolan härstädes står inför sin omorganisation, möjliggöres för Rektor S. Samuelsson, som genom åtskilliga utländska resor (till Danmark, Tyskland, Holland och England år 1907; till Danmark och Tyskland år 1909; Danmark 1910; Norge 1911; samt Tyskland och Danmark 1913) måste anses vara i hög grad kompetent till detta uppdrag.

Västerås den 21 Januari 1914.

Claës Wersäll.
Skolstyrelsens Ordförande

Sven Samuelsson.
Sekreterare.

Utdrag ur Styrelsens för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan i Västerås protokoll den 19 Januari 1914.

§ 6.

Föredrogs bilagda skrifvelse från undertecknad angående framställning om anslag ur Zimmermanska fonden till reseunderstöd under instundande sommar; och beslöt Styrelsen att genom Magistraten ingå till Stadsfullmäktige med sådan framställning, samt uppställa som villkor för anslagets åtnjutande, att reseberättelse efter resans fullbordande till styrelsen ingifves.

Rätt utdraget ur det justerade protokollet betygas:

Ex. officio
Sven Samuelsson.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri 1914.

N:o 6.

Hamnstyrelsens och Drätselkammarens skrifvelser ang. stadens åtagande att anordna hamn för 5,5 djupgående fartyg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom nådig remiss den 9 innevarande Februari af Kungl. Vattenfallsstyrelsens utredning och förslag angående ombyggnad af Södertälje kanal och uppränsning af Mälarens farleder den 16 Januari 1914 har Konungens Befallningshafvande i länet anbefallts infordra Stadsfullmäktiges yttrande före den 15 nästkommande Mars, huruvida staden vore villig förbinda sig att inom den tid, då uppränsningen af Agnesund blefve fullbordad, hafva inom eller vid staden och på dess bekostnad anordnat med järnvägsförbindelse försedda kajer för 5,5 meter djupgående fartyg. Sedan Konungens Befallningshafvande för sagda ändamål den 14 innevarande Februari öfverlämnat handlingarne i ärendet till Magistraten, har Magistraten genom resolution den 16 i samma månad remitterat ärendet till Hamnstyrelsen och Drätselkammaren, hvilka anmodades att med utredning i detsamma till Stadsfullmäktige inkomma före dess sammanträde innevarandemånad.

Med anledning häraf får Hamnstyrelsen för sin del anföra följande.

I sammanfattningen af sitt förslag framhåller Kungl. Vattenfallsstyrelsen bland annat,

att nämnda styrelse icke vågade ställa i utsikt, att, vare sig förbindelseled vid Stockholm för större fartyg anordnades eller icke, en afsevärd utvidgning af Södertälje kanal skulle kunna under en nu öfverskådlig framtid blifva ett företag, som lämnade tillräcklig direkt afkastning å det nedlagda kapitalet, om man uppställde såsom fordran, att kanalinkomsterna skulle täcka ej blott utgifterna för drift och underhåll utan äfven förränta och amortera detta kapital,

att företaget visserligen ur ekonomisk synpunkt ställde sig gynnsammare, därest man endast kräfde skälig förräntning af kapitalet, men att äfven detta resultat sannolikt icke under en ganska lång följd af år kunde påräknas,

att en utvidgning af Södertälje kanal inom de af rimlig byggnadskostnad dragna gränserna ej kunde afaevärdt underlätta Mälarens reglering,

att det däremot gifvetvis måste vara af stor nytta för Mälaredalen liksom äfven under vissa förutsättningar för Stockholm, om större fartyg kunde genom Södertälje kanal passera mellan Mälaren och Saltsjön,

att denna mera lokala nytta till följd af det uppsving förbättrade kommunikationer alltid väcka till lif — i sin mån lände till fördel äfven för landet i dess helhet,

att en utvidgning af Södertälje kanal under vissa förutsättningar jämväl kunde vara till nytta för försvaret,

att, om med hänsyn till de allmänna intressena en kanalutvidgning komme att företagas, vattenfallsstyrelsen för sin del ansåge densamma böra ske på sådant sätt, att slussen byggdes med ett tröskeldjup af 7,5 m., men kanalen i öfrigt tillsvidare endast byggdes såsom 5,5 m:s led,

N:o 6
ang. stadens åtagande att anordna hamn för 5,5 djupgående fartyg.

att ytterligare fördjupning för pansarbåt borde göras beroende på närmare utredning ur försvarssynpunkt,

att i sammanhang med kanalutvidningen de tre i utredningen angifna farlederna i Mälaren nämligen till Stockholm genom Bockholmssund och till Västerås genom Agnesund samt vidare till Köping genom Kvicksund borde upptagas till samma djup som kanalen,

att dock såsom villkor för uppränsning af farlederna i Agnesund och Kvicksund samt ombyggnad af bron vid Kvicksund borde uppställas, att städerna Västerås och Köping förbunde sig att bestrida kostnaden för de åtgärder, som behöfde vidtagas för att 5,5 m:s djupgående fartyg måtte kunna lasta och lossa vid med järnvägsanknytning försedda kajer i eller invid respektive städer,

att kostnaden för en utvidgning af Södertälje kanal och en uppränsning af farlederna i Mälaren skulle, om vattenfallsstyrelsens förslag beträffande farledsdjup och slussmått vunne bifall, blifva:

Södertälje kanal jämte uppränsning af Brandal- och Linasund, incl. de af 1913 års riksdag i princip beslutade anslagen 550,000 kr.	Kr.	7,335,000: —
Uppränsning af Bockholmssund	„	11,000: —
„ „ Agnesund	„	368,000: —
„ „ Kvicksund jämte ombyggnad af bro därstädes	„	493,000: —

samt att det kanal- och farledsarbete, som återstode, sedan de redan beslutade arbetena i Södertälje kanal utförts, torde om detsamma ej forcerades, lämpligen kunna utföras under de fem åren 1915—1919.

Det är sålunda under år 1919, som Västerås stad, om staden såsom den själffallet synes böra göra efter allt dess förut visade intresse för Mälarens öppnande för den större sjöfarten, vill lämna den begärda förbindelsen, bör hafva en del af sin hamn med nödiga järnvägsförbindelser ordnad för att mottaga denna större sjöfart, detta förutsatt att Kungl. Vattenfallsstyrelsens förslag vinner statsmakterna godkännande.

Hamnstyrelsen har ansett sig böra i detta sammanhang framlägga ett utkast med approximativ kostnadsberäkning för de hamnarbeten, som i sagda hänseenden böra af staden utföras. Den senast utförda nya hamnanläggningen utgör som bekant endast en mindre del af den plan för hamnens framtida utvidgning, som af Stadsfullmäktige under år 1907 godkändes. Denna plan afser i stort sedt dels en fortsatt utbyggnad af den nu utförda nya kajen såväl västerut till dess den möter den s. k. prånåns östra kaj, som skall utdragas något söderut, som ock åt öster inemot Lillån, dels ock en utanför liggande med kajer på ömse sidor försedd större hamnpir, i hvilken vågbrytaren utanför den nu färdiga delen af nya hamnen ingår.

För utförande af den nya djuphamnen, hvilken hamnanläggning gifvetvis så vidt lämpligen ske kan bör ingå i den sålunda fastställda planen för hamnens fortsatta utbyggande och som till en början har synts Hamnstyrelsen kunna utföras med en kajlängd af 200 meter, har styrelsen låtit genom stadens byggnadschef utarbeta ett skisseradt förslag, som här bilägges. Förslaget går ut på att den nuvarande nya kajen utsträckes 200 meter västerut till den s. k. Kaninholmen för det större fartygsdjupet 5,5 m. och att denna kaj förbindes med en ny kaj för nuvarande seglationsdjup till prånåns östra kaj, detta för att ersätta de nu befintliga äldre innanför liggande kajerna, som genom den nya anläggningen gå förlorade, samt att inseglingsrännan och hambassängen invid ifrågavarande nya kaj för 5,5 meters djupgående fartyg uppmuddras i erforderlig utsträckning. På detta sätt torde anläggningen, så vidt nu efter den korta tid för frågans öfvervägande, som stått till buds, kan bedömas, utföras på billigaste sätt och med iakttagande af största

möjliga planmässighet i fråga om hamnens utvidgning. Enligt kostnadsberäkningarne skulle arbetena dock erfodra ett anslag af omkring 375,000 kr. *N:o 6 ang. stadens åtagande att anordna hamn för 5,5 djupgående fartyg.*

Visserligen är det här fråga om en icke ringa utgift, men då det ju gäller ett för staden så betydelsefullt företag, måste hvar och en som vill främja stadens utveckling, anse penningeutlägget vara synnerligen väl användt.

Med anledning af det anförda får Hamnstyrelsen föreslå, att Stadsfullmäktige måtte afgifva yttrande i ärendet så lydande:

"Till Konungen.

Med anledning af Eders Kungl. Maj:ts nådiga remiss den 9 innevarande Februari af Kungl. Vattenfallsstyrelsens utlåtande och förslag rörande ombyggnad af Södertälje kanal och uppränsning af en del af Mälarens farleder, få Stadsfullmäktige i Västerås, som äro lifligt intresserade för lösningen af den stora och för Västerås stads utveckling synnerligen betydelsefulla frågan om Mälarens öppnande för den större sjöfarten och som äro fast öfvertygade därom, att ifrågavarande företag i vida högre grad, än hvad Kungl. Vattenfallsstyrelsens utredning synes visa, skall komma att medföra en kraftig uppblomstring af handel, bergshandtering och industri samt andra näringar inom stora delar af mellersta Sverige, och att företaget därigenom äfven direkt skall blifva för statsverket bärigt, få härmed förklara sig villiga tillförbinda staden att inom den tid, då uppränsningen af Agnesund eller därest den nära en mil kortare farleden förbi Strängnäs, hvilken farled Stadsfullmäktige för sin del vilja på det varmaste förorda framför den längre leden genom Agnesund, skulle föredragas — af Kolsundet är fullbordad, förutsatt att farledsuppränsningen kommer att afse ett seglationsdjup af 5,5 meter och att jämväl Södertälje kanals ombyggnad för samma seglationsdjup då är fullbordad, hafva i anslutning till staden nuvarande hamnanläggning och på stadens bekostnad anordnat med järnvägsförbindelse försedda kajer för 5,5 meter djupgående fartyg».

Västerås den 18 Februari 1914.

På Hamnstyrelsens vägnar:

Gustaf Andersson.

Theofil Öberg.

Till Hamnstyrelsen i Västerås.

Sedan jag vid föregående sammanträde erhållit i uppdrag att utarbeta förslag till anläggandet af en kaj för sex meters vattendjup närmast väster om och i linie med den senast byggda kajsträckan får jag härmed öfverlämna närslutna konstruktionsritningar samt plan öfver kajområdet. Den tid jag för detta arbete haft till min disposition har likvisst varit väl kort och därför har en uttömmande utredning nu ej kunnat medhinnas.

Kajen nedanför hamnmagasinen har, såsom jag i min föregående skrifvelse påpekat från början, visat sig för svagt konstruerad och är därför numera förstärkt. Dess konstruktion och lerans beskaffenhet fordra att den förses med en tillbyggnad innan muddring till sex meters djup kan få ske utanför densamma. Detta af flera skäl. Kajens landförankring är utförd motsvarande fyra och en half meters vattendjup, järnen äro ej afsedda för större belastning, ej heller själfva förankringsbockarne.

N:o 6 ang. stadens åtagande att anordna hamn för 5,5 djupgående fartyg.

Det är sålunda redan af detta skäl nödvändigt, att en tillbyggnad stånd att upptaga jordtryck utföres. Härtill kommer att den nu förefintliga spånten ej är tillräcklig för större vattendjup än det nuvarande och därför behöfver stöd från en tillbyggnad inneslutande en jordbank framom densamma. Kajen har tänkts byggd utan fördämning.

Undersökningen af sättet för den äldre kajens förstärkande har skett för att få den slutliga kajliniens läge bestämdt.

Den nya kajen har tänkts utförd bakom fördämning af det skäl att den på flera ställen berör grund bestående af i leran utfylld sten, där det i annat fall säkerligen vore svårt att påla och nästan omöjligt att slå ned någon spånt.

Kostnaderna beräknas af mig till 600 kr. pr l. m. för magasinskajens kompletterande, 1,300 kr. pr l. m. för ny kaj afsedd för 6 m. vattendjup när kajen ligger så att landförankring måste anbringas, 1,100 kr. pr l. m. då förankring kan ske till kaj på andra sidan om en pir och 500 kr. pr l. m. för enkel träkaj afsedd för 4,5 meters vattendjup.

Kostnaden för den nu föreslagna utbyggnaden blifver sålunda:

200 meter kaj för sex meters vattendjup	260,000 kr.
120 „ „ „ fyra och en half meters vattendjup	60,000 „
70,000 kubikmeter muddring	35,000 „
Spåranordningar å kajen	20,000 „
Summa	375,000 kr.

För detta belopp bör staden sålunda i hvarje fall kunna erhålla de begärda 200 meterna kaj för 6 meters vattendjup utan att behöfva minska kajlängden för grundgående fartyg, men därvid är ingalunda sagt, att detta är den minsta kostnad för hvilken detta kan åstadkommas. Sannolikt bör det vara tillräckligt att erhålla en med spårförbindelse försedd lastbrygga och detta bör möjligen kunna anordnas billigare än nu föreliggande förslag om härvid markens bättre beskaffenhet längre öster ut kan utnyttjas. En utredning af det omfång, som denna senare frågas besvarande kräfver, medgifver emellertid ej årstiden då härför erfordras en grundlig borrundersökning och pejling.

Västerås den 18 Februari 1914.

Gösta Smitt.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom resolution den 14 innevarande Februari har Konungens Befallningshafvande i länet, i anledning af nådig remiss den 9 samma Februari af Kungl. Vattenfallsstyrelsens utredning med förslag angående ombyggnad af Södertälje kanal och uppränsning af Mälarens farleder, hvarigenom Konungens Befallningshafvande anbefallts infordra Stadsfullmäktiges yttrande före den 15 nästkommande Mars, huruvida staden vore villig förbinda sig att inom den tid då uppränsningen af Agnesund är fullbordad hafva inom eller vid staden och på dess bekostnad anordnat med järnvägsförbindelse försedda kajer för 5,5 meters djupgående fartyg, med öfverlämnande af ofvannämnda utredning anmodat Magistraten att af Stadsfullmäktige infordra i nådiga remissen omförmäldt yttrande före den 12 nästkommande Mars.

N:o 6

ang. stadens åtagande att anordna hamn för 5,5 djupgående fartyg.

Ifrågavarande ärende har af Magistraten härstädes den 16 innevarande Februari remitterats till Hamnstyrelsen och Drätselkammaren med anmodan att med utlåtande öfver detsamma till Stadsfullmäktige inkomma före dess sammanträde innev. månad.

Drätselkammaren, som tagit del af Hamnstyrelsens i ärendet afgifna utlåtande, får i anledning häraf utan att närmare ingå på sättet för utförandet af djuphamnen inom den fastställda planen för hamnens utvidgning med hänsyn till den stora betydelsen af att i samband med Mälarens öppnande för den större sjöfarten Västerås hamn erhåller ett djup, som möjliggör dess angörande af större fartyg hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte afgifva den ifrågasatta förbindelsen i enlighet med den formulering, Hamnstyrelsen för densamma föreslagit.

Västerås slott den 19 Februari 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1914.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1914. Den 26 Februari. IV

N:o 7.

Bostadsbristkommitterades utlåtande och förslag ang. upplåtande af egna hem mot tomträtt å ett område af östra utmarken mellan tuberkulossjukhuset och Vargobolund m. m.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 13 oktober 1913 uppdrogo Stadsfullmäktige åt en kommitté, bestående af undertecknade Danielsson, Larsson och Edström att dels utarbeta förslag till stadgar och bestämmelser samt vidtaga öfriga förberedande åtgärder för organisation af en bostadsförening med ändamål att med ekonomiskt stöd af staden för tillgodoseende af föreningsmedlemmarnes behof af tjänliga bostäder å kvarteret Ivar eller annan lämplig tomt uppföra större arbetarebostadskomplex äfvensom under förutsättning att tillräckligt antal föreningsmedlemmar under behörigen bindande former komme att anmäla sig att underställa sitt förslag i ofvannämnda hänseende Stadsfullmäktiges pröfning och afgörande, dels ock att förelägga Stadsfullmäktige förslag till företagets finansiering, hvarjämte Stadsfullmäktige tillika uppdragit åt kommittén att verkställa utredning och för Stadsfullmäktige framlägga förslag om planmässigt upplåtande af egnahemsområden, hälst å staden tillhörig mark samt om understödjande af byggnadsverksamheten å dessa områden genom förmedlande af billiga egnahemslån eller på annat liknande sätt.

Kommittén, hvilken med sig adjungerat såsom sakkunnig Ingeniören H. Silverstolpe, får i den del, uppdraget afser utredning angående upplåtande af mark till egnahemsområden samt understödjande af byggnadsverksamheten å dessa områden genom förmedlande af billiga egnahemslån, härmed med tillkännagifvande att kommittén i uppdragets öfriga delar ämnar framlägga särskildt förslag för Stadsfullmäktige, afgifva följande utlåtande:

Tomträttens allmänna karaktär.

Upplåtande af stadens mark till egnahemsområden kan antingen ske på det sätt, att staden afhänder sig äganderätten till marken, eller ock behåller denna men tillförsäkrar egnahemsbebyggaren en tryggad nyttjanderätt genom att upplåta marken med tomträtt. Då denna sistnämnda form för upplåtelsen af flera orsaker, hvilka här nedan komma att beröras, kan vara att föredraga, tillåter sig kommittén att ifråga om tomträtisinstitutet redan här få anföra följande.

För att ett markområde skall kunna med tomträtt upplåtas, skall det hafva karaktär af tomt, d. v. s. det skall vara beläget inom en för bebyggande vederbörligen fastställd plan och vara afskildt såsom självständig fastighet genom i laga ordning fastställd tomtindelning. För områden, belägna utom fastställd stadsplan, erfordras således antingen, att berörda områden intagas i stadsplan, eller ock att särskild stadsplan upprättas och fastställes för desamma. Vidare skall marken ägas af vissa rättssubjekt däribland stad. Aftal om tomträtt, hvilket skall omfatta bestämd tidrymd emellan 26 och 100 år, skall upprättas skriftligen och med vittnen. Tillika innehåller lagen i öfrigt bestämmelser angående formaliteter, som den äger iakttaga, som vill ha tomträtten fastslagen som okränk-

N:o 7 ang. upplåtande af egna hem mot tomträtt m. m.

bar rätt under upplåtelsetiden, äfvensom att tomträtten med i lagen närmare angifvet tillbehör i likhet med äganderätten kan intecknas och utgöra pant för fordran.

Angående tomtaftalets innehåll finnes i lagen icke någon annan bestämmelse än rörande aftalstidens längd, öfverlämnande sålunda lagen åt kontrahenterna att närmare bestämma aftalsvillkoren.

Fördelar af tomträttsupplåtelse.

Tomträtten har således karaktär af nyttjanderätt till mark af den art, att denna rätt närmast kan likställas med till viss tid begränsad äganderätt. Staden bibehåller äganderätten till marken och kan, på grund af tidsbestämningen för aftalet, disponera öfver densamma, låt vara i en tämligen aflägsen framtid, därest den för något stadens ändamål då är behöflig samt tillgodogöres sålunda en eventuell under tiden inträdande tomtvärdestegring genom samhällets utveckling eller andra orsaker. Vidare kan staden genom bestämmelserna i tomträttsaftalet effektivt kontrollera, att de upplåtna områdena användas för det afsedda ändamålet, och den icke minst viktiga fördelen med denna form för upplåtelsen är, att samhället självt hindrar uppkomsten af osundt jobberi med tomter med oförtjänt tomtvärdestegring, hvilken i sista hand de slutliga bebyggarne och hyresgästerna få betala. En annan omständighet att taga fasta på såsom framhållande tomträttsintitutets användning står i samband med det sätt, på hvilket städerna och jämväl Västerås tillväxa.

Tillväxten sker företrädesvis genom uppkomsten af relativt självständiga småsamhällen, bildade af egnahemsbebyggare i stadens utkanter, oftast utom själfva stadsplanen. Så snart ett sådant område, planmässigt bebyggts står staden inför den nödvändigheten, att dit utdraga sina ledningar för ljus, vatten och aflopp, oftast för en betydlig kostnad, hvilken ytterligare stegras genom att i samband härmed kommunikationssystemet måste inom området ifråga genom samhällets försorg ordnas. Hvad Västerås stad angår, erinrar kommittén endast om den stora utgift, staden påtvingats genom ledningars utdragande till de västliga förstadssamhällena. Det är således i stadens eget intresse att den själf i största möjliga utsträckning öfvertager ledningen af sådana egnahemskoloniers uppkomst genom deras anläggning inom områden, som äro gynnsamt belägna i förhållande till stadens afloppssystem och ledningar, och som på den grund lätt kunna förses härmed utan större kostnad. Förutsättningen för ett områdes upplåtande till egnahem är enligt kommitterades åsikt, att detsamma i och med bebyggandet får sitt kommunikationssystem och aflopps- samt ledningssystem ordnadt och genomfördt utan allt för stora utgifter för staden.

Emot invändningen, att önskan hos egnahemsbebyggaren att äga jämväl den mark, hvaråa hemmet är uppbyggt, är så stark, att ett fåtal kommer att använda sig af den utväg, kommittén förordar, vill kommittén erinra därom, att den kategori af löntagare, staden bör förhjälpa till ett eget hem, i ekonomiskt afseende icke kan komma ut med den kostnad, som ett markförvärf betingar, hvarför de med hänsyn härtill helt säkert skola med tacksamhet emottaga den möjlighet, som härmed beredes dem att ändock bilda eget hem. Upplåtelsetiden är utmätt med tanke, att densamma skall gälla tomträttshafvarens lifstid och äfven för hans barns, och blir han i öfrigt tillförsäkrad lösen för de uppförda byggnaderna vid upplåtelsetidens slut, därest staden då behöfver marken.

Kommitterade, som ansett sin hufvudsakliga uppgift vara att förebringa utredning om och framlägga förslag till egnahemsområdens upplåtande i främsta hand till arbetare och med dem i lönehänseende likställda hafva för sin del på ofvan angifna grunder funnit lämpligast att jord till dessa upplåtes med tomträtt.

Nämnda utväg ifråga om formen för upplåtelsen har jämväl framtvingats af den omständigheten att, därest man såsom kommittén gjort utgått från den förutsättningen, att staden icke kan med äganderätt afhända sig mark till pris under stadens egen självkostnad, däri inberäknadt kostnad för ledningar och aflopp, utredningen ådagalagdt svårigheten för mindre bemedlade personer — arbetare och med dem i ekonomiskt af-

seende likställda — att med denna beräkningsgrund i fråga om markpriset kunna förvärfva någon staden tillhörig mark.

N:o 7 ang. upplåtande af egna hem mot tomträtt m. m.

Kommittén har utgått därifrån, att tomträttshafvaren, d. v. s. bebyggaren själf bygger sitt egna hem, och vill kommittén ifråga om de närmare bestämmelserna i aftalet föreslå följande. Samtliga tomter inom samma område upplåtas med tomträtt under en tid af mellan 70 och 75 år. Kommittén anser det lämpligt, att en viss, samtliga tomter berörande tidpunkt för aftalets upphörande, fixeras, då härigenom möjliggöres, att området i sin helhet kan därest staden så finner lämpligt, användas till annat ändamål vid aftalstidens utgång.

Byggnadsbestämmelser.

Då tomterna äro afsedda att användas till bostadsändamål, samt att detta sker inom en ej alltför aflägsen framtid har kommittén i tomträttsaftalet inryckt bestämmelsen dels «att tomten får ej annorledes bebyggas än med ett boningshus med tillhörande mindre uthus«, dels ock om viss påföljd, därest tomten inom viss tid efter aftalets ingående icke är bebyggd. Däremot har kommittén ej ansett erforderligt, att, såsom på andra orter, där frågan om tomträttsinstitutets användning som form för markupplåtelse varit under utredning, skett, intaga föreskrifter, att tomten icke får användas till industriell anläggning eller upplagsplats, eller att byggnad å tomten användes till offentligt förlustelseställe o. d. Det framgår nämligen af själfva ändamålet, som i tomträttskontraktet närmare beskrifves sålunda «tomten, som är afsedd för bostadsändamål« att någon dylik användning af tomten ej kan komma i fråga liksom ej heller, att å tomten får bedrifvas någon verksamhet, som förorsakar obehag för traktens invånare.

Genom bestämmelserna, att boningshuset icke får innehålla mera än högst 7 rum, däraf högst 2 kök, har kommittén markerat, att huset får användas på sin höjd för 2 familjer. Någon uthyrning i större skala är härigenom omöjliggjord.

Tomträttsaftalet.

Då en förutsättning för områdets upplåtande är att detsamma antingen intages inom stadsplanen eller ock att särskild sådan plan för detsamma antages och fastställes, blir Byggnadsnämnden enligt rikets byggnadsstadga pröfvande myndighet i fråga om byggnaderna. För att emellertid kontroll skall kunna utöfvas, att tomträttsaftalets bestämmelser iakttagas vid utnyttjande af tomten, har föreskrifvits åläggande för tomträttshafvaren att underställa byggnadsritningarna m. m. granskning äfven af den egnahemsnämnd, hvars tillsättande kommittén här nedan kommer att föreslå. De byggnadsbestämmelser Stadsfullmäktige antagit såsom tillämpliga utom stadsplanen anser kommittén böra i öfrigt tillämpas för egnahemsområdena. Rörande öfriga inskränkningar med afseende å tomtens användning hänvisar kommittén till bilagda förslag till tomträttskontrakt (Se Bil. 1).

Af synnerlig vikt vid uppgörande af tomträttsaftal är reglerande af de förhållanden, som uppstå emellan tomträttshafvaren och staden, vid tomträttstidens utgång. Kommittén har utgått därifrån att tomträttshafvaren i de flesta fall erhåller fortsatt upplåtelse, hvarvid således i regel fråga om byggnadens lösen ej kommer att behöfva väckas. I enlighet härmed är tomträttshafvaren tillförsäkrad företrädesrätt framför andra att erhålla ny upplåtelse. Genom möjligheten af fortsatt sådan vinnes, att byggnaden kommer att bättre uppföras och underhållas, hvilket i sin tur bidrager till stärkande af byggnadskrediten. Tomträttshafvaren bör sålunda genom kontraktet tillförsäkras fullständig optionsrätt, d. v. s. rätt att själf bestämma, därest staden beslutar att med tomträtt fortfarande upplåta tomten, huruvida han anser med sin fördel förenligt att afstå från fortsatt besittning af tomten eller ej. För att möjliggöra för staden att utnyttja en inträdande tomtvärdesstegring, hvilket i sin tur förutsätter uppkomsten af förhållanden, hvaraf tomträttshafvaren drager nytta, har man på vissa håll infört bestämmelsen att den afgift, tomträttsafgift, som erlägges årligen till staden, med vissa bestämda tidsmellanrum regleras efter då gällande förhållanden. Kommittén har emellertid ansett det mest förmånligast, att viss, redan från början bestämd, tomträttsafgift för hela upplåtelsetiden bestäm-

N:o 7 ang. upplåtande af egna hem mot tomträtt m. m.

mes efter grunder, som nedan närmare kommer att beröras. Emellertid ligger det ju i stadens intresse att kunna på något sätt tillgodogöra sig en inträdande värdestegring af antydt slag, och tillvaratagandet af detta intresse har skett genom bestämmelsen att under viss förutsättning byggnaderna å tomten utan lösen tillfalla staden vid upplåtelsetidens slut. Staden har nämligen tillförsäkrats rätt att höja afgälden med 50 % af gällande afgäld, utan att en dylik förhöjning skulle föranleda rätt för en tomträttshafvare, att, därest han vill frånträda kontraktet, erhålla lösen för byggnaderna. Genom bestämmelserna, att därest afgiften höjes härutöfver, tomträttshafvaren äger rätt till lösen, blir tomträttshafvarens optionsrätt ej värdelös, hvilket skulle bli fallet om staden för upplåtelsen vore utan vidare i tillfälle uppställa hur stränga villkor som helst. Kommittén har således helt anslutit sig till de synpunkter, som i förevarande afseende framförts i direktören vid Stockholms stads landtegendomsnämnd C. Meurlings uppsats Egna hem med tomträtt i svenska Stadsförbundets Tidskrift häft. 6 årgång 5, till hvilken kommittén i detta sammanhang hänvisar.

Ang. för upplåtelser lämpliga områden.

Det område, som utredningen gifvit vid handen för närvarande bäst skulle lämpa sig för upplåtelse med tomträtt, är staden tillhöriga området emellan tuberkulossjukhuset och Vargbolund, hvilket område är af donationsjords natur. Visserligen äger staden områden väster om stadsplanen, men ifrågavarande områden, till arealen mindre än det förutnämnda, ligga dels ganska spridda, dels blefve kostnaden för desammas förseende med ledningar afsevärd, hvarför kommittén, som redan förut som grundsats uttalat, att alla tomter böra förses med åtminstone vatten och aflopp genom stadens försorg, lämnat desamma åsido. Området emellan Vargbolund och tuberkulossjukhuset, här nedan för korthetens skull benämndt Vargbolundsområdet, är däremot välbeläget i ofvan angifna afseenden, alldenstund därigenom framgå vatten-, aflopps- och gasledningar till tuberkulossjukhuset.

Området, som i hälsoafseende är välbeläget, har redan förut påkallat uppmärksamhet såsom synnerligen lämpligt för egna hem, och hafva Stadsfullmäktige beaktat detta genom sitt beslut den 25 september 1913 att bemyndiga Drätselkammaren, att under förutsättning af tillstånd från Kungl. Maj:t, till lindrande af förefintlig bostadsbrist försälja tomter inom detsamma i enlighet med ett af stadsingeniören Smitt upprättadt och af Stadsfullmäktige godkändt förslag till stadsplan och tomtindelning, hvilket förslag jämväl skulle ligga till grund för detsammas upplåtande med tomträtt.

Kommittén finner sig i detta sammanhang ytterligare böra påpeka och understryka, att jämväl detta område med ofvan uttalade princip, att staden icke kan under självkostnadspriset försälja sig tillhörande markområden, skulle betinga ett pris, hvilket stode i dispropotion till de mindre bemedlades ekonomiska bärkraft. En försäljning af detsamma skulle enligt kommitténs bestämda öfvertygelse icke bidraga till lindring af bostadsbrist för de mindre bemedlade — arbetare och med dem likställda.

Enligt det af stadsingeniören uppgjorda förslaget till stadsplan är området uppdeladt i sex byggnadskvarter om tillhopa 44 byggnadstomter, i areal varierande mellan 600 och 900 kvm., däri inberäknadt de å tomtindelningsförslaget med grönt betecknade områdena, hvilka äro afsedda som förgårdar. Området, som till formen i det närmaste är rektangulärt med långsidorna i väster och öster, är i norr, söder och väster begränsadt af vägar, hvarjämte igenom området med längdriktning i norr och söder och vinkelrätt från landsvägen till Stockholm dragits två vägar, i öfre halfvan af området korsadt af en väg, i hvilken ledningar till tuberkulossjukhuset äro nedlagda. Lättheten af tomternas förseende med ledningar framgår af det sätt, på hvilket vägsysemet är ordnadt.

Tomträttsafgift.

Hvad härefter angår den afgift, som skall af tomträttshafvaren årligen för tomträtten erläggas, anser kommittén, att densamma bör utgå med skälig ränta å dels tomtvärdet, dels ock stadens självkostnad för områdets förseende med ledningar och vägarnas

N:o 7 ang. upplåtelse af egna hem mot tomträtt m. m.

ordnande därinom. Enligt en af byggnadschefen gjord utredning (se Bil. 2) skulle samtliga dessa kostnader fördelade på en kvm. af området, belöpa sig till 2 kronor, häri jämväl inberäknadt den del af merkostnaden för ledningar till tuberkulossjukhuset, som belöper å området i fråga. Kommittén föreslår såsom skälig ränta härå 5 %, hvarför i tomträttsafgift för hvarje kvm. mark skulle af tomträttshafvaren erläggas 10 öre. I samband med tomträttsafgiftens bestämmande, har kommittén tagit i öfvervägande frågan angående påföljderna af kontraktbrott från tomträttshafvarens sida och har kommittén med hänsyn till stadens intressen af, att tomträttsaftalets bestämmelser ifråga om tomträttens nyttjande af tomträttshafvaren iakttagas och att detta intresse på ett effektivt sätt tryggas, ansett nödvändigt att föreslå sådana påföljder. Dessa skulle bestå i att tomträtten förverkas. Mot detta förfaringssätt kan anmärkas, att tomträttskrediten därigenom komme att rubbas. Nämnda invändning måste nog tillmätas en viss betydelse därest ett kontraktsbrott skulle medföra förlust af tomträtten utan vidare. I sådant fall skulle en inteckningshafvare möjligen äfventyra inteckningens värde i följd af tomträttshafvarens åtgärder eller försummelser. Invändningen förlorar emellertid sin udd då den för egnahemsbebyggaren erforderliga utlåningen, som kommittén längre fram kommer att föreslå, ombesörjas af staden. Genom den noggranna kontroll, egnahemsnämnden kommer att utöfva öfver byggnadsverksamheten, behöfver man ej befara en dylik eventualitet. En inteckningshafvares intressen äro i öfrigt tillgodosedda genom bestämmelserna, att staden skall erlägga lösen efter viss beräkningsgrund, därest tomträttshafvarnes försummelse i ena eller andra afseendet föranleder tomträttens förlust. Bestämmelserna härom återfinnas under § 11 i kommitténs förslag till tomträttsaftal.

Ang. egnahemsnämnd.

Med hänsyn till egnahemsrörelsens säregna karaktär samt omfattningen af den verksamhet, som, i samband med upplåtelse af stadens mark till egna hems områden och understödjande af egnahemsrörelsen genom förmedling af lån, från stadens sida erfordras dels för att kontrollera och tillse, att hvarje tomtinnehafvare vid utnyttjandet af tomträtten iakttager de föreskrifter, som åligga honom enligt tomträttsaftalet, dels ock för stadens ombesörjande af utlåningen har kommitterade ansett tillsättande af en särskild egnahemsnämnd erforderlig. Kommitterade föreslå, att nämnden består af tre ledamöter med två suppleanter, valda för två år i sänder. Egnahemsnämnden skulle hufvudsakligen erhålla i uppdrag, *att*, sedan enligt Stadsfullmäktiges beslut vissa områden omlåtits till egna hem, omhänderhafva dessa områdens förvaltning samt ombesörja tomternas upplåtande i enlighet med godkändt förslag till stadsplan och tomtindelning för desamma, *att* efter de bestämmelser, som meddelas af Stadsfullmäktige, å stadens vägnar träffa aftal rörande såväl upplåtelse af tomter å dessa områden som rättsförhållanden i allmänhet mellan staden och dessa tomters innehafvare, *att* af medel, som af Stadsfullmäktige för ändamålet anvisas, i öfverensstämmelse med gifven instruktion och med iakttagande af de särskilda villkor, som vid anslagets beviljande, närmare stadgas lämna lån till bebyggande af tomterna, inkassera aftalade afgälder samt räntor och afbetalningar å lånen, *att* öfvervaka och kontrollera uppfyllandet af de villkor och bestämmelser, hvilka träffas vid tomternas ifråga upplåtelse och vid sistnämnda utlåning, *att* företräda staden i allt, som angår stadens förhållande till innehafvare af egna hems tomter eller låntagare ur stadens egna hems lånefond *samt att* hos Stadsfullmäktige framställa de förslag till egna hems idéns främjande, hvartill nämnden kan finna sig föranlåten. Till nämnden skola hänvisas alla frågor som angå egna hems rörelsen. Nämndens åliggande i enlighet med ofvan angifna hufvudgrunder skall närmare bestämmas genom särskildt reglemente och har kommittén jämväl uppgjordt förslag till sådant, att antagas af Stadsfullmäktige. (Se Bil. 3).

Ang. egnahemslånefond

Den viktigaste förutsättningen för att en mindre bemedlad person skall kunna bilda eget hem är kreditfrågans ordnande på ett för honom så förmånligt sätt som möjligt. Kommittén har undersökt, huruvida möjlighet förefunnes att från härvarande bankinstitut erhålla medverkan till denna frågas ordnande på sådant sätt att egnahems bebyggaren

N:o 7 ang. upplåtande af egna hem mot tomträtt m. m.

bereddes utväg att erhålla lån mot säkerhet af inteckning i tomträtten, eventuellt förstärkt med stadens borgen. En hänvändelse härom har emellertid ådagalagt, att sådan medverkan ej kan påräknas. För att egna hems rörelsen å stadens mark må kunna utveckla sig, är det därför nödvändigt, att staden själf främjar rörelsen genom att försträcka egna hems bebyggaren erforderligt byggnadskapital, hvilken förmån då i första hand skulle tillkomma enskilda i staden hemortsberättigade personer för åstadkommande af mindre egna hem. Kommittén har ansett att kostnaden för ett dylikt egna hem icke bör öfverskrida 7,000 kronor och att stadens utlåning bör sträcka sig till högst 85 % af detta belopp. För bebyggande af det föreslagna området emellan lägenheten Vargbolund och tuberkulossjukhusets område skulle således efter denna beräkningsgrund staden besluta om bildandet af en lånefond å 261,800 kronor, hvilket belopp kommittén emellertid nedsatt till 250,000 kronor. Beträffande stadens egna hems lånerörelse vill kommittén i öfrigt föreslå följande hufvudregler:

a) under byggnadstiden.

1:o) Under byggnadstiden, hvilken bör begränsas till viss tid förslagsvis 2 år, utlämnar staden genom sin egna hems nämnd byggnadskreditiv, å hvilket allt efter byggets fortgång uttagning sker mot af kreditivtagaren utfärdade kvitton, samt nämndens för byggnadsarbetets kontrollerande antagna ombud sådant tillstyrker;

2:o) Såsom säkerhet för lån och öfriga kostnader lämnar kreditivtagaren inteckning med bästa förmånsrätt i tomträtten å belopp motsvarande minst uttaget å kreditivet;

3:o) Byggnaderna skola brandförsäkras på kreditivtagarens bekostnad till minst det belopp inom hvilket lyftning önskas. Brandförsäkringen ombestyres genom egna hems nämnden. Denna bestämmelse som jämväl återfinnes i kommitténs förslag till tomträttsaftal är påkallad af det intresse, staden har, att säkerheten för af staden lämnade lån icke äfventyras genom försummelse från låntagarens sida att låta brandförsäkra byggnaderna, samt

4:o) Inteckningarna äro utan föregående uppsägning till betalning förfallna vid kreditivtidens slut vid viss i kreditivaftalet närmare omförmäld påföljd för kreditivtagaren, därest så ej sker. I öfrigt hänvisar kommittén till bilagda af kommittén uppgjorda förslag till kreditivaftal. (Se Bil. 4).

b) Sedan byggnaderna uppförts.

1:o) Den gräns, inom hvilken lån utlämnas, bestämmes af byggnadens å tomten värde i fullbordadt skick och har af kommittén satts förslagsvis till 85 % af detta värde, hvilket värde icke får öfverstiga 7,000 kronor och bestämmes genom en af egna hemsnämnden verkställd besiktning. Genom lånet skall den del af kreditivet som oguldet utestår gäldas;

2:o) Lånet förräntas årligen efter en räntefot, som motsvarar stadens självkostnader, däri inberäknadt jämväl förvaltningskostnaderna. Lånet amorteras under en tidrymd af högst 30 år enligt amorteringsplan med rätt för låntagaren, att, när han önskar, efter uppsägning betala lånet eller ock del däraf;

3:o) Lånet intecknas i tomträtten med förmånsrätt framför andra inteckningar;

4:o) Utom de villkor, låntagaren underkastar sig genom tomträttsaftalet, gälla följande särskilda lånevillkor.

Byggnaderna skola under lånetiden hållas i godt skick och försäkras mot eldsvåda till fulla värdet, hvilken försäkring sker genom egna hems nämndens försorg på låntagarens bekostnad, med skyldighet för låntagaren att hålla försäkringen i gällande kraft. Timad brandskada å byggnaden, medförande större eller mindre lyftning af brandförsäkringssumman, medger nämnden rättighet att göra sig betäckt för de inteckningar, nämnden innehar och skall hvad sålunda lyftats afräknas å lånets återstod. Därest låntagaren underlåter att sist inom 30 dagar efter respektive förfallodagar förränta och amortera lånet äger nämnden efter bepröfvande uppsäga lånet till inbetalning i dess helhet. Öfriga bestämmelser, af behofvet påkallade för att reglera låneaftalet emellan egna hems nämnden och egna hems bebyggaren, återfinnes i af kommitterade uppgjordt förslag till låneaftal. (Se Bil. 6).

N:o 7
ang. upplåtande af egna hem mot tomträtt m. m.

Under hänvisning till det förut anförda och såsom sammanfattning af detta få kommitterade alltså föreslå Stadsfullmäktige

att med ändring af sitt beslut den 25 September 1913 om försäljning af staden tillhöriga området å östra utmarken emellan lägenheten Vargbolund och tuberkulossjukhuset besluta upplåta ifrågavarande område med tomträtt till egnahemsbebyggare i enlighet med det af Stadsfullmäktige i samband med beslutet om försäljningen godkända förslag till stadsplan och tomtindelning för detsamma och med för upplåtelsen bestämd tid på högst 75 år;

att under förutsättning af bifall till detta förslag innan tomterna upplåtas anvisa ett af byggnadschefen beräknadt belopp å 21,000 kronor för kloak- och vattenledningssystemets samt väganläggningssystemets ordnande inom området;

att afgälden för den med tomträtt upplåtna tomten bestämmes att utgå med 10 öre pr km.;

att tomten i öfrigt upplåtes i öfverenssämmelse med här ofvan angifna allmänna bestämmelser och innehållet i det af kommittén föreslagna tomträttsaftalet;

att med godkännande af kommitténs förslag till reglemente för densamma tillsätta en egna hems nämnd med af kommittén föreslagen uppgift och sammansättning;

att af lånemedel anvisa ett anslag af 250,000 kr. att ställas till egna hems nämndens förfogande i mån af behof med bestämmelse att nämnda anslag måtte bilda en lånefond därur egna hems nämnden ägde anvisa lån för uppförande af egna hem inom af kommittén föreslaget område dels i form af byggnadskreditiv under byggnadstiden, dels ock som amorteringslån härefter med säkerhet af inteckning i tomträtten och i öfrigt på de villkor som återfinnas i af kommittén uppgjordt förslag till kreditivaftal och låneaftal;

att nämnda lån beviljades intill ett belopp motsvarande 85 % af egna hems anläggningsvärde i fullbordadt skick, hvilket värde ej finge öfverskrida 7,000 kronor;

att lånet intecknades med bästa förmånsrätt i tomträtten;

samt att i den del sättet för tomternas bebyggande icke regleras genom själfva tomträttsaftalet besluta att de byggnadsbestämmelser Stadsfullmäktige antagit såsom tillämpliga utom stadsplanen måtte å egna hems området tillämpas.

Västerås den 26 Februari 1914.

A. Danielsson.

J. S. Edström. ***Viktor Larsson.***

Ragnar Tenow.

N:o 7
ang. upplåtande af egna hem mot tomträtt m. m.

Bil. 1.

Förslag till tomträttsaftal.

Västerås egnahemsnämnd nedan kallad Nämnden upplåter härmed åt ..... tomträtt under 75 år, räknadt från den ..... till tomten ..... på följande villkor.

§ 1.

I årlig tomträttsafgift betalas ..... kronor ..... öre för hvarje kvadratmeter eller tillhopa ..... kronor ..... öre.

Tomträttshafvaren betalar alla utskylder och onera af hvad slag de vara må, som skola erläggas för tomten och för tomträtten med tillbehör.

§ 2.

Tomten, som är afsedd för bostadsändamål, får ej annorledes bebyggas än med ett boningshus med tillhörande mindre uthus för en sammanlagd kostnad af 7,000 kronor.

Boningshuset må icke hafva mer än två våningar, källaren oräknad, samt inrymma högst 7 rum däraf högst 2 kök.

Tomten skall senast den ..... vara bebyggd vid äfventyr, att tomträttshafvaren eljest skall vara skyldig att till staden utgifva ett belopp af ..... kronor för hvarje månad, hvarmed den sålunda bestämda tiden öfverskrides. Kan i följd af hinder, som det ej stått i tomträttshafvarens makt att afvärja, tomten ej vara bebyggd inom ofvan fastställda tid, må tomträttshafvaren åtnjuta en mot hindrets varaktighet svarande förlängning i den stadgade tiden.

Före bebyggandet af tomten åligger det tomträttshafvaren att underställa byggnadsritningarna och situationsplan jämte arbetsbeskrifning nämndens granskning och godkännande, och åligger det tomträttshafvaren att ställa sig till noggrann efterrättelse de föreskrifter, som härutinnan af nämnden gifvas. Hvad i denna § stadgas om nybyggnad gäller i tillämpliga delar äfven om- och tillbyggnad.

Uppförd byggnad får icke utan nämndens medgifvande helt eller delvis rifvas.

§ 3.

Byggnad bör väl underhållas under upplåtelsetiden.

För kontroll häråt är tomträttshafvaren pliktig, att i händelse staden sådant påfordrar, lämna nämnden tillfälle till besiktning af byggnaderna å tomten.

§ 4.

Staden berättigas att framdraga erforderliga ledningar i eller öfver tomten, då sådant utan afsevärd olägenhet kan ske. Staden ersätter genom sådana arbeten uppkommande skada.

§ 5.

Tomten tillträdes den ..... och aflämnas af staden gravationsfri.

Tomträttshafvaren åligger, att så snart ske kan, söka inskrifning af tomträtten samt af fång till densamma. Kostnaden för tomtens utstakning och kartläggning gäldas af staden. *N:o 7 ang. upplåtande af egna hem mot tomträtt m. m.*

§ 6.

Vill staden vid upplåtelsetidens slut på tid, som då bestämmes, ånyo upplåta tomten med tomträtt, äger tomträttshafvaren eller hans rättsinnehafvare företrädesrätt framför andra att erhålla ny upplåtelse.

Staden skall senast två år före upplåtelsetidens slut bestämma, huruvida tomten skall åter upplåtas med tomträtt, och i så fall besluta angående tomtafgiftens belopp och öfriga villkor för ny upplåtelse samt inom samma tid lämna tomträttshafvaren meddelande därom; och skall denne senast ett år före upplåtelsetidens slut till staden uppgifva, huruvida han vill öfvertaga ny upplåtelse eller icke.

Har staden för den nya upplåtelsen bestämt en tomtafgift, som icke med mera än femtio procent öfverstiger den förutvarande, samt villkor i öfrigt, som icke äro strängare än de förut gällande, men vill tomträttshafvaren icke mottaga sådan ny upplåtelse, skola å tomten befintliga byggnader vid upplåtelsetidens slut utan lösen tillfalla staden. Är tomträtten intecknad, må dock i detta fall innehafvare af inteckning öfvertaga den erbjudna nya upplåtelsen å tomten med rätt till byggnader, som eljest skulle tillfalla staden. Finnas flera inteckningshafvare, har den hvars inteckning har sämre rätt, företräde till öfvertagande, hvarom här sägs, framför den, som har bättre rätt, dock för hvar och en under villkor, att han förnöjer inteckningshafvare med bättre rätt.

§ 7.

Har staden beslutat, att tomten ej vidare skall upplåtas med tomträtt, eller har staden för ny upplåtelse bestämt högre tomtafgift än som motsvarar 50 procent af den förutvarande eller eljest strängare villkor än de förut gällande, äger tomträttshafvaren att vid upplåtelsetidens slut af staden erhålla lösen för å tomten befintliga byggnader, hvilka i sådan händelse tillfalla staden. Denna lösen utgår med det belopp, hvartill byggnads värde i nedan nämnda ordning uppskattats, dock med rätt för staden att däråa göra afdrag, i händelse byggnad vid upplåtelsetidens slut icke är väl vårdad och vidmakthållen.

I lösesumman må icke inräknas godtgörelse för stängsel och ej heller för säregna inrättningar och påtagliga lyxanordningar, hvilka därför ej få medräknas i byggnadskostnaden.

Byggnads värde skall, så snart byggnaden blifvit färdig, efter anmälan af tomträttshafvaren fastställas medelst en på stadens bekostnad och genom dess försorg företagen besiktning.

Vid om- eller tillbyggnad af å tomten uppförd byggnad skall på enahanda sätt genom besiktning bestämmas, med hvilket belopp byggnadens värde därigenom ökats, och skall detta belopp läggas till byggnadens förut fastställda värde. Atnöjes ej tomträttshafvaren med det vid besiktning åsatta värdet, må han senast inom två månader, från det han erhållit del af besiktningsinstrument, påkalla pröfning af besiktningen genom skiljemän i den ordning lagen om skiljemän stadgar.

För bestämmande af afdrag från lösesumman vid bristande underhåll låter staden vid upplåtelsetidens slut uppskatta dels kostnaden för uppförande af ny byggnad af lika beskaffenhet, dels kostnaden för botande af befunna brister samt uträkna, huru många procent den senare kostnaden utgör af den förra; och äger staden vid lösesummans bestämmande afdraga lika många procent från det för byggnaden på sätt ofvan nämnts fastställda värdet. Vill tomträttshafvaren ej godkänna, hvad staden bestämt i fråga om lösesummans belopp, må han inom två månader, sedan han erhållit del däraf, hänskjuta sakens afgörande till skiljemän i den ordning lagen om skiljemän stadgar.

Kostnaden för skiljemännens förrättning gäldas af kontrahenterna till hälften hvardera.

N:o 7
ang. upplåtande af egna hem mot tomträtt m. m.

§ 8.

Byggnaderna å tomten brandförsäkras genom nämndens försorg på tomträttshafvarens bekostnad till belopp ej understigande byggnadernas enligt § 7 fastställda värde.

Inträffar brandskada å byggnad, är tomträttshafvaren pliktig att, där ej annorledes med staden öfverenskommes, iståndsätta byggnaden mot rätt att, i mån sådant sker, från nämnden uppbära utfallande brandskadeersättning.

§ 9.

Öfvergår tomträtten genom arf, försäljning eller annorledes till annan tomträttshafvare, är denne skyldig att senast inom en månad efter förvärfvet för registrering uppvisa detta kontrakt hos nämnden.

§ 10.

Under upplåtelsetiden åligger det tomträttshafvaren att i afseende å tomten och därå uppförda byggnader ställa sig gällande författningar till noggrann efterrättelse samt fullgöra alla de skyldigheter, som författningsenligt åligga fastighetsägare eller innehafvare.

§ 11.

Därest tomträttshafvaren underlåter att senast inom en månad efter förfallodagen betala tomträttsafgift eller på annat sätt brister i sina åtaganden enligt detta kontrakt samt rättelse häri ej skett inom af nämden förelagd tid skall kontraktet anses brutet och staden äga rätt att mot lösen öfvertaga å tomten befintliga byggnader. Denna lösen utgår med det värde nämnden vid besiktning åsätter egna hemsanläggningen med afdrag af 15 %, dock må nämnden för särskildt fall bestämma huruvida lösen skall utgå efter annan beräkningsgrund.

Åtnöjes ej tomträttshafvaren med det åsatta värdet må han inom i § 7 angifven tid påkalla pröfning af besiktningen genom skiljemän i den ordning lagen om skiljemän stadgar.

Bil. 2.

Utlåtande rörande värdeberäkning för tomtområdet vid Vargbo.

Ledningarne inom området beräknas kosta för kloak och vatten i genomsnitt 21 kr. pr l. m. och vägarnes ordnande 6 kr. pr löp. m. af landsvägsnatur, d. v. s. 6 meters vägbredd och tvänne diken.

Endast 3:e vägar vinkelrätt mot den för Sanatoriet framdragna hufvudledningen behöfva för områdets utnyttjande anläggas och förses med ledningar.

Allt som allt erfordas 3 × 220 = 660 m. ledningar och väg, motsvarande ett belopp af 660 × 27 = 17,820 kr., hvartill kommer en del af merkostnaden för ledning till Sanatoriet, eller 3,135 kr. (af 5,432: 61), d. v. s. den kostnad som skall utdelas på hela tomtarealen 31,350 kvm. utgör 20,955 kr., motsvarande pr kvm. tomtmark $^{20955}/_{31350}$ = 67 öre.

Det synes mig skäligt att priset pr kvm. för marken och tomterna sådan den nu befinnes sättes till 1 kr. och att staden sålunda afstår marken mot en ersättning af i rundt tal 2 kr. pr kvm. sedan densamma genom stadens försorg ordnats med ledningar och gator. (Vägar af 6 meters bredd).

Västerås den 9 Febrnari 1914.

Gösta Smitt.

N:o 7, ang. upplåtande af egna hem mot tomträtt m. m.

Bil. 3.

Förslag
till
Reglemente
för
Västerås stads Egna hems nämnd.

§ 1.

Egna hems nämnden har i uppdrag hufvudsakligen att omhänderhafva de angelägenheter, som röra stadens förhållanden till egna hems anläggningar inom eller utom stadens område och att för sådant ändamål,

uppgöra förslag till planer och anordningar för egna hems områden,

förvalta de stadens områden, hvilka enligt Stadsfullmäktiges beslut skola användas till egna hems anläggningar samt i enlighet med de bestämmelser, som meddelas af Stadsfullmäktige å stadens vägnar träffa aftal rörande såväl upplåtelse af tomter å dessa områden som rättsförhållandena i allmänhet mellan staden och dessa tomters innehavare,

att uppbära aftalade afgälder för dessa tomter samt om och i den mån Stadsfullmäktige ställa medel till nämndens förfogande för utlåning till bebyggande af egna-hemstomter ombesörja denna utlåning samt inkassera räntor och afbetalningar å lånen,

och att övervaka och kontrollera uppfyllandet af de villkor och bestämmelser, hvilka fästas vid tomternas i fråga upplåtelse och vid sistnämnda utlåning.

Nämnden äger att själv eller genom ombud hos domstolar och andra myndigheter anhängiggöra och utföra stadens talan uti mål och ärenden, som röra den åt nämnden uppdragna förvaltningen, samt att därvid, utan Stadsfullmäktiges hörande, såväl under rättegången som dessförinnan sluta för staden bindande förlikning, äfvensom i konkurs ingå öfverenskommelse enligt 94 § af gällande konkurslag och antaga rekord.

§ 2.

Nämnden består af tre ledamöter och två suppleanter för dessa, hvilka af Stadsfullmäktige utses för två år i sänder.

Afgår ledamot under den för honom bestämda tjänstgöringstiden väljes annan för den tid, som återstått för den afgångne.

§ 3.

Nämndens ledamöter välja årligen bland sig en ordförande och fördelar i öfrigt arbetet sig emellan.

§ 4.

Nämnden sammanträder på ordförandens kallelse, när ordföranden finner nödigt, eller minst två af Nämndens ledamöter det påkalla.

För beslut fattande erfordras att två ledamöter är tillstädes och dessa äro om beslutet ense.

N:o 7. ang. upplåtande af egna hem mot tomträtt m. m.

Suppleanterna äga rätt närvara vid nämndens sammanträden samt äga därvid yttranderätt men ej rösträtt.

Vid Nämndens sammanträden föres protokoll, i hvilket jämte anteckning om tillstädesvarande ledamöter upptages för hvarje ärende beslut, som däri fattats, samt från beslutet afvikande mening, därest sådan uttalats.

Protokollet justeras senast vid nästa sammanträde

§ 5.

Från nämnden utgående skrifvelser, utlåtanden och fullmakter skola underskrifvas af tjänsteförrättande ordföranden samt förses med kontrasignation af Nämndens sekreterare.

Afhandlingar, som innefatta aftal rörande upplåtelser af tomter å områden, hvilka skola användas till egna hems anläggningar, eller rättsförhållanden i allmänhet mellan staden och dessa tomters innehafvare skola underskrifvas af minst två af Nämndens ledamöter och kontrasigneras af sekreteraren.

Öfriga från Nämnden utgående handlingar underskrifvas på sätt Nämnden därom bestämmer.

§ 6.

Öfver förvaltningen af omhänderhafda medel låter Nämnden föra räkenskaper, hvilka afslutas för hvart kalenderår och före den första Mars nästkommande år aflämnas till Drätselkammaren för att upptagas i stadens räkenskaper och gemensamt med dem granskas och revideras.

Till nämnden inflytande medel skola genom stadskamreraren insättas å Nämndens konto i stadskassan.

§ 7.

Inom tid, som af Magistraten bestämmes, bör Nämnden hvarje år till Magistraten aflämna förslag till nästföljande års utgifts- och inkomststat.

§ 8.

Nämnden antager för viss tid eller tillsvidare med ömsesidig uppsägningsrätt erforderliga tjänstemän och biträden.

Aflöning till tjänstemännen bestämmes på Nämndens förslag af Stadsfullmäktige.

§ 9.

Nämnden har att hvarje år före den 1 April till Stadsfullmäktige inkomma med särskild redogörelse öfver förvaltningen under nästföregående år.

§ 10.

I öfrigt åligger det Nämnden att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som kunna komma att af Stadsfullmäktige meddelas, samt att verkställa utredningar och afgifva yttranden, som Stadsfullmäktige från Nämnden infordrar.

Förslag
till
Byggnadskreditivkontrakt.

Bil. 4.

N:o 7.
ang. upplåtande af egna hem mot tomträtt m. m.

Emellan Västerås Egnahemsnämnd, här nedan kallad Nämnden, och .....

.....

här nedan kallad kreditivtagaren är följande aftal träffadt:

1:o) För den nybyggnad, som skall uppföras å tomten litt ..... kvarteret N:o ..... å .....
förbinder sig Nämnden att lämna kreditivägaren ett byggnadskreditiv å Kronor .....
att begagnas från och med den .....

2:o) Såsom kreditivafgift erlägger kreditivtagaren vid kontraktets upprättande $^1/_4$ % ..... gällande för kreditivets begagnande t. o. m. den ..... samt sistnämnda dag om, på grund af att byggnaden ej innan dess fullbordats, utbetalningar å kreditivet ifrågasättas, äfven efter densamma ytterligare en afgift af ..... gällande för kreditivets begagnande t. o. m. den ..... vid hvilken tidpunkt detsamma är till betalning förfallet.

3:o) Uttagningar å kreditivet, hvilka få ske högst hvar 14:de dag och i ungefärlig öfverensstämmelse med omstående beräknade fördelning, ske mot af kreditivtagaren utfärdade kvitton, i den mån byggnadsarbetet fortskrider och Nämndens för detta arbetes kontrollerande antagna ombud, hvilket alltid skall äga fritt tillträde till byggnadsplatsen, sådant tillstyrker. Dock förbehåller sig Nämnden rätt att äfven föreskrifva, att utbetalningar enligt kreditiv skola ske direkt till leverantörer eller andra fordringsägare efter kreditivtagarens anvisning.

4:o) Å kreditivtagarens skuld till Nämnden på grund af detta kontrakt är han skyldig erlägga ..... årlig ränta. Den ränta, som upplupit till den 31 December 19....., betalas berörda dag samt den därefter upplupna å kreditivets förfallodag. Nämnden äger dock rätt att vid utbetalning å kreditivet godtgöra sig för förfallen ränteskuld å redan gjorda utbetalningar.

5:o) Byggnadsarbetet skall utföras i öfverensstämmelse med de af nämnden fastställda ritningarna jämte arbetsbeskrifning.

6:o) Byggnaderna skola vara brandförsäkrade till minst det belopp, inom hvilket lyftning önskas, och försäkringarna skola vara i gällande kraft, intill dess kreditivskulden gäldas. Nämnden ombesörjer sådan brandförsäkring, som här omförmälts, och äger i kreditivräkningen påföra kreditivtagaren kostnaderna härför.

7:o) Såsom säkerhet för kapital- och ränteskuld samt för möjligen uppstående kostnader för inteckningar, brandförsäkring och indrifning skall af kreditivtagaren till Nämnden öfverlämnas i den här ifrågavarande tomträtten med bästa rätt intecknade skuldförbindelser å sammanlagdt minst det belopp, inom hvilket lyftning å byggnadskreditivet önskas enligt detta kontrakt.

8:o) Vid kreditivets förfallodag skall såväl kapital- som ränteskulden däråt till Nämnden betalas. Sker sådant ej, är Nämnden berättigad att från förfallodagen tillgodonjuta ränta à ..... å skulden.

9:o) De här förut omförmälda, hos Nämnden för detta kontrakt pantsatta inteckningarna förklaras härmed vara utan föregående uppsägning till betalning förfallna vid kreditivtidens slut, ägande Nämnden, om kreditivtagaren brister i den likvid, som enligt detta kontrakt åligger honom, att utan iakttagande af i lag föreskrifvet förfaringssätt, så som den själf för godt finner, försälja hypoteket och hos kreditivtagaren utsöka likvid för möjligen uppkommen brist, skolande Nämnden dock minst 14 dagar, innan försäljningen äger rum, om densamma underrätta kreditivtagaren.

N:o 7. ang. upplåtande af egna hem mot tomträtt m. m.

10) Det för detta kontrakt lämnade hypotek utgör jämväl säkerhet för alla de öfriga förbindelser till Nämnden, hvarför kreditivtagaren nu häftar eller framdeles, före denna förbindelses infriande, kommer att häfta.

Af detta kontrakt äro två lika lydande exemplar upprättade och utväxlade.

..... den 19.....

Beräknad fördelning af omstående Byggnadskreditiv.

Byggnadskostnaden beräknas fördelad å nedanstående sätt	Beräknadt värde		Motsvarande kreditivlyftning	
	Kronor	öre		
Schaktning och sprängning utförd samt grundmurar färdiga				
1:sta våningen uppförd samt 1:sta och 2:dra bjälklagen inlagda				
2:dra våningen uppförd samt 3:dje bjälklaget inlagdt				
Öfversta våningen uppförd samt yttertaket intäckt				
Invändiga väggar, panel och blindbottnar färdiga				
Fönster- och dörrkarmar insatta samt invändig putsning utförd				
Spislar och kakelugnar uppsatta, invändiga trappor och rörledningar färdiga				
Golf och snickerier färdiga				
Målning och utvändiga arbeten färdiga				
Byggnaden afsynad och godkänd				

Anteckningar.

Till Nämnden öfverlämnade inteckningar		Byggnadsarbete jämlikt företagen besiktning och värdering			Kreditivbelopp
Datum för öfverlämnandet	Inteckningens Datum & Belopp	Arbetets omfattning: (Med hänvisning till de byggnadsskeden, som angifvas å omstående beräknade fördelning af byggnadskostnaden)	Värderadt till Kronor	Attesteras. Datum af	

N:o 7. ang. upplåtande af egna hem mot tomträtt m. m.

	Betalt		Kvitteras	
	Kronor	öre	Dat.	Emottagare
Kreditivafgiften är betald med				
» » » »				
Räntan är betald å ..... % å ..... Kr. för tiden				
» ..... » å ..... » » »				

Förslag till låneaftal.

Bil. 5.

Amorteringstid ..... år.

N:o .....

Härmed erkänn .....

.....

hafva af Västerås Egnahemsnämnd denna dag erhållit ett lån af .....

..... kronor att återbetalas inom ..... år från nyssnämnda dag räknadt; och skola med afseende på detta lån gälla följande villkor och bestämmelser:

Låntagar .....förbind .....

.....

att, på sätt nedan sägs och intill 1 januari ..... till nämnden erlägga ..... % årlig ränta å lånebeloppet samt under de därpå nästföljande ..... år ..... och intill dess lånet blifvit tillfullo återbetaldt årligen erlägga .....

kronor ..... öre, af hvilken summa ..... % å oguldet kapitalbelopp betraktas såsom ränta och återstoden såsom kapitalafbetalning, allt i enlighet med bifogade amorteringsplan.

Ofvannämnda inbetalningar skola verkställas på det sätt, att senast hvarje den sista mars, juni, september och december inbetalas till Nämnden intill den 1 januari ..... kronor ..... öre samt under de ..... nästföljande år ..... kronor öre.

N:o 7. ang. upplåtande af egna hem mot tomträtt m. m.

Om inbetalningar icke fullgöras å bestämd tid, erlägg..... låntagare..... ½ % i månaden å det till betalning förfallna beloppet, intill dess detsamma behörigen inbetalas. Fördröjes inbetalningen mer än 30 dagar utöfver den stadgade tiden, är lånet, om nämnden så påfordrar, till hela sitt återstående belopp genast förfallet till inbetalning.

Låntagar..... må dock utöfver ofvan stadgade inbetalningar till nämnden närsomhälst inbetala belopp, dock ej understigande 5 kronor för hvarje gång, å hvilka godtgöres ..... den hos Västerås stads sparbank hvarje tid gällande inlåningsränta, intill dess de sålunda inbetalda medlen uppgå till det belopp, att lånet därmed är till fullo inbetaldt.

Äfven vore låntagar..... berättigad..... att närsomhälst uppsäga lånet till inbetalning sex månader efter uppsägningen.

Såsom pant till Nämndens säkerhet för såväl kapital- och ränteskuld som för alla öfriga enligt detta skuldebref låntagar..... åliggande förbindelser öfverlämnas till Nämnden följande i tomträtt till tomt ..... inom kvarter .....
intecknade skuldebref, nämligen .....

De till ofvannämnda tomträtt..... hörande åbyggnad..... vara genom Nämndens försorg på tomträttshafvarens bekostnad brandförsäkrad..... för all framtid eller för minst 10 år för hvarje gång, åliggande det låntagar..... att hålla försäkringen i gällande kraft under hela lånetiden. Uraktlåtes detta, är Nämnden berättigad vidtaga de härför erforderliga åtgärder. Kostnaden härför liksom för inteckningsförnyelse skall gäldas af låntagar..... Brandförsäkringsbrefve..... lämnas i Nämndens förvar under lånetiden.

Varder den å förenämnda åbyggnad..... meddelade brandförsäkring upphäfd eller skulle något af de fall inträffa, att antingen i ansende till det sätt, hvarpå tomt..... eller åbyggnad..... använd.....; tomträttshafvar..... skulle i händelse af brandskada kunna blifva underkastad minskning i ersättningssumman eller ock värdet af den intecknade tomträtten genom vanvård af åbyggnad..... eller öfriga tillbehör till tomträtten eller annorledes så nedsättas, att Nämndens säkerhet förringas eller tillintetgöras, skall lånet — i senare fallet, om icke tomträttshafvar..... genast låt..... utföra af nämnden föreskrifna reparationsarbeten — vara till betalning förfallet. För utrönande af huruvida vanvård äger eller ägt rum, är nämnden berättigad att, när den så pröfvar nödigt, låta besiktiga åbyggnad..... och öfriga tillbehör till de intecknade tomträtt.....

N:o 7. ang. upp'åtande af egna hem mot tomträtt m. m.

Skulle i följd af timad brandskada större eller mindre del af brandförsäkringssumman blifva för inteckningshafvarna att lyfta och Nämnden finna skäl till lyftning af hvad som kan belöpa på de .....inteckning....., hvilk..... Nämnden innehar såsom pant för detta lån, så skall hvad sålunda lyftes afräknas å lånets återstod.

Med undantag för de ofvan särskildt anmärkta fall, då lånet ganast förfaller till betalning, är detsamma från Nämndens sida ouppsägbart under hela lånetiden.

De omkostnader, hvilka Nämnden för bevakande af sin rätt enligt detta skuldebref kan få vidkännas, skola gäldas af låntagar.....

Detta skuldebref bestyrkes med ..... underskrifter i nedannämnda vittnens närvaro.

..... 19.....

.....

.....

Att .....

.....

och egenhändigt underskrifvit förestående skuldebref intygas af oss på en gång närvarande vittnen.

....

Amorteringsplan för förestående lån.

Datum	Kapitalskuld	Ränta	Kapitalatbetaln.	Annuitet
1/1 19.....	.....	.....	.....	.....
1/1 19.....	.....	.....	.....	.....
1/1 19.....	.....	.....	.....	.....
1/1 19.....	.....	.....	.....	.....
1/1 19.....	.....	.....	.....	.....
1/1 19.....	.....	.....	.....	.....
1/1 19.....	.....	.....	.....	.....
1/1 19.....	.....	.....	.....	.....
1/1 19.....	.....	.....	.....	.....
1/1 19.....	.....	.....	.....	.....
1/1 19.....	.....	.....	.....	.....

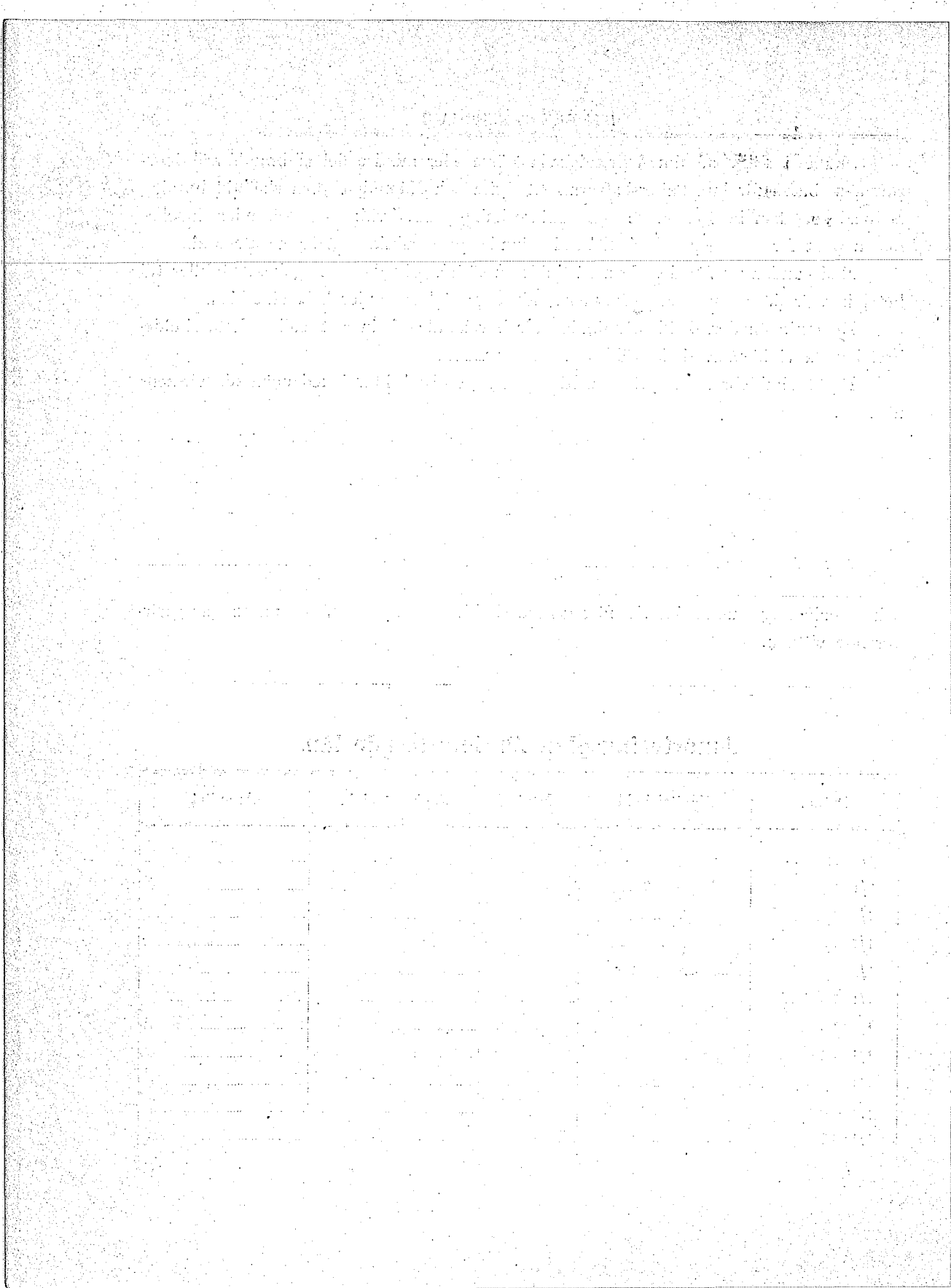

N:o 8.

Badhusstyrelsens årsberättelse för år 1913.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I enlighet med § 1 uti "Bestämmelser rörande Styrelsen för Västerås stads Varmbadhus" får Badhusstyrelsen härmed öfver Badhusets verksamhet under gångna året 1913 afgifva följande

Årsberättelse.

Inkomster.

Badbiljetter	26,682: 47
Uthyrning till Simsällskapets uppvisningar	80: —
	26,762: 47
Utgifter öfverstigande inkomsterna	1,685: 11
Summa	28,447: 58

Utgifter.

Aflöningar	9,153: 67
Provision	2,928: 65
Kol	8,547: 43
Ved	150: 50
Elektrisk belysning och reparationer m. m.	1,017: 79
Inventarier	200: 08
Underhåll af inventarier	110: 70
„ „ pannor och rörledningar	984: 45
Tvätt	513: 17
Skrif- och trycksaker (badbiljetter, redogörelse, rapporter m. m.), annonser	409: 20
Badingredienser	447: 68
Telefon	91: 30
Brandpremier 138: 50, Olycksfallspremier 103: 50	242: —
Städning	67: 17
Badhuset	1,759: 02
Förbrukningsartiklar	831: 90
Skatter	936: 12
Linne	44: 58
Diverse	12: 17
Summa	28,447: 58

N:o 8
ang. Badhusstyrelsens årsberättelse.

Af ofvanstående sammandrag framgår att utgifterna öfverstigit inkomsterna med *1,685: 11* kronor, ett förhållande som förorsakats, dels därigenom att posten för *kol* under året belöper sig till *8,547: 43* kronor mot förra årets 4,800: 90 kronor samt att nödvändiga *reparationer* och *målningsarbeten* liksom ändring af *duschcistern* företagits inom badhuset till en sammanlagd kostnad af *1,764: 85* kronor, hvilken sistnämnda summa motsvarar det ungefärliga belopp, hvarmed utgifterna öfverstigit inkomsterna.

Tablå öfver antal bad inom de olika afdelningarna.

Badformer	Bad för män	Bad för kvinnor	Summa bad
1:a klass karbad	2,136	1,143	3,279
» » » med tvålmassage	253	172	425
» » halfbad	99	45	144
2:a » karbad	1,475	2,213	3,688
» » » med tvålmassage	545	449	903
» » halfbad	75	98	173
» » billighetsbad	462	525	987
1:a » badstu	4,304	601	4,905
» » » med tvålmassage	90	1	91
Simhall med värmestuga (vinter)	3,196	647	3,843
» » » och solbad (sommar)	2,614	547	3,161
» » » för elementarskolan	1,853	1,186	3,039
» » II kl. badstu för elementarskolan (nedsatt pris)	632	390	1,022
» » » » » » folkskolorna » »	1,174	2,551	3 725
Dusch	166	185	351
Simsälllskapet	974	198	1,172
Billighetsbadstu (folkbad)	22,102	6,393	28,495
Elektriskt ljusbad	148	66	214
» » med tvålmassage	12	—	12
Kolsyra och Oxygenolbad	12	14	26
Fangobad	15	39	54
Sittbad	60	1	61
Summa	42,306	17,464	59,770

Därtill kommer hundbad *26*.

Om man jämför med föregående år synes af ofvanstående tablå, att badfrekvensen ökat med *6,928* bad samt att kvinnorna fortfarande äro i minoriteten, dock hafva äfven dessa bad visat en något stigande frekvens med *2,810* bad.

De badformer där en ökning hufvudsakligen ägt rum äro vid *karbad*, *simhall med värmestuga* (vinter) *billighetsbadstu* och vid vissa af de medicinska baden; minskning har åter förekommit vid *1:a kl. badstu, simhall med värmestuga* (sommar) *skolbaden* och en del *med. bad.*

Utom här angifna bad kan tilläggas de bad af folkskolans III klass (fria bad) för gossar och flickor, som i samband med simundervisningen tagits under månaderna januari—maj samt december 1913, hvilka utgöra

för gossar	2,714
» flickor	2,333
Summa	5,047 bad.

Om man således lägger dessa *5,047* bad till de öfriga *59,760* baden har badhuset serverat *64,817* bad under föregående år. *N:o 8 ang. Badhusstyrelsens årsberättelse.*

Västerås den 10 Mars 1914.

På Badhusstyrelsens vägnar:

Petrus Tersmeden.

N:o 9.

Drätselkammarens utlåtande ang. ökade anslag till järnvägskommitterade.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne februari till utlåtande af Drätselkammaren remitterat en från järnvägskommitterade till Stadsfullmäktige inkommen anhållan, att Stadsfullmäktige ville för kommitterades utredningsarbete utöfver förut beviljade medel till kommitténs förfogande ställa ytterligare ett belopp af 4,000 kronor, får Drätselkammaren tillstyrka framställningen och därvid föreslå, att anslaget mätte beviljas att utgå af i innevarande års stat afsatta medel för diverse och oförutsedda behof.

Västerås den 12 mars 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I och för verkställande af de utredningar angående anläggande af järnväg Västerås—norrut, som uppdragits åt den af Stadsfullmäktige tillsatta s. k. järnvägskommittén, hafva Stadsfullmäktige till kommitténs förfogande ställt dels ett öfverskott å en tidigare liknande kommittés anslag, 2,692 kronor 52 öre, dels ock ett nytt anslag å 5,000 kronor, som uttaxerats med hälften under hvartdera af åren 1913 och 1914. Emellertid har det under kommitténs arbete visat sig nödvändigt att göra utredningen i afsevärd grad mera omfattande än från början varit beräknadt genom undersökning af alternativa sträckningar å flera håll, särskildt i anledning af förändrade förhållanden i fråga om förbindelse med Södra Dalarnes järnväg, och dylikt; och en följd häraf har blifvit, att kommitténs anslag visat sig otillräckligt. Af det sammanlagda anslaget 7,692 kronor 52 öre hafva hittills utbetalats 5,876 kronor 78 öre och återstå alltså 1,815 kronor 74 öre. Emellertid har kommittén enligt kontrakt med Aktiebolaget Ingeniörsfirman

N:o 9 ang. ökadt anslag till järnvägskommitterade.

Unander & Jonsson ytterligare att utbetala i undersökningskostnader samt för underhandlingar rörande anslutningar med förutvarande järnvägar något öfver 4,000 kronor, hvarjämte aftal träffats med nämnda firma om verkställande af trafikberäkningar för ett arvode af 1,250 kronor. För att bestrida dessa kostnader torde sålunda utöfver förut beviljade medel erfordras omkring 3,500 kronor. Härtill torde dock komma en del ytterligare omkostnader såsom resor för underhandlingar med andra kommuner och öfriga intressenter i företaget m. m., hvarför än ytterligare ett belopp af 500 kronor torde böra beräknas.

Kommitterade få därför anhålla,

att Stadsfullmäktige ville för järnvägskommitterades utredningsarbete utöfver förut beviljade medel till kommitténs förfogande ställa ytterligare ett belopp af 4,000 kronor.

Västerås den 25 februari 1914.

På Kommitterades vägnar:

Max. Schenström.

Theofil Öberg.

N:o 10.

Drätselkammarens skrifvelse ang. inköp af ett markområde från lägenheten Karlsdal.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 28 augusti 1913 beslöto Stadsfullmäktige på hemställan af Drätselkammaren och i anledning af erbjudande från lägenhetsägaren J. V. Eriksson om inköp af denne tillhörigt område af lägenheten Karlsdal i Tegelvreten utgörande åker och i areal innehållande 1,385,6 kvm., efter ett pris af 2 kronor 52 öre pr kvm. inköpa af samma område den del, som blefve erforderlig för gatas utläggande eller 843,1 kvm. enligt en af stadsingeniören år 1913 upprättad karta öfver byggnadsområdena Katrinelund och Karlsdal.

Sedan Stadsfullmäktiges ifrågavarande beslut remitterats för verkställighet till Drätselkammaren, har J. V. Eriksson förklarat sig ovillig träffa uppgörelse enligt beslutet under förklaring, att anbudet från hans sida vore afgifvet under förutsättning att staden förvärfvade hela det erbjudna området.

Då Drätselkammaren anser, att det föreslagna priset 2 kronor 52 öre pr kvm. är skäligt samt, äfven om staden direkt ej behöfver den öfriga delen af ifrågavarande område, det är af behofvet påkalladt, att uppgörelse med Eriksson kommer till stånd, då härigenom reglering för gatans framdragande möjliggöres, hemställer Drätselkammaren,

att Stadsfullmäktige utom förut till inköp af Eriksson beslutadt område måtte bemyndiga Drätselkammaren att ytterligare af honom inköpa 542,5 kvm.

af lägenheten Karlsdal i Tegelvreten å bilagda karta betecknade med grön färg till ett pris af 2 kronor 52 öre kvm., äfvensom bestämma att köpeskillingen härför måtte utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

N:o 10 ang. inköp af märkområde från lägenheten Karlsdal.

Västerås den 12 mars 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

N:o 11.

Drätselkammarens skrifvelse ang. inköp af mark för Handtverkaregatans utläggande.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I bilagda till Drätselkammaren ställda skrifvelse af den 10 innevarande Mars har Urfabrikören Adolf Nyman härstädes erbjudit staden till inköp för 20 kronor pr kvm. den del af honom tillhöriga tomten N:o 42 södra kvarteret, som åtgår till Handtverkaregatans utläggande enligt den nyantagna stadsplanen, innehållande tomtdelen enligt bilagd karta 26 kvm. och får Drätselkammaren i anledning af anbudet hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren inköpa det ifrågavarande området till föreslaget pris samt bestämma att köpeskillingen måtte utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 12 Mars 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

N:o 11 ang. inköp af mark för Handtverksaregatans utläggande.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknad, ägare af tomten N:o 42 södra kvarteret erbjuder härmed staden att af nämnda tomt inköpa gatumark för Handtverkaregatans framdragande utgörande i areal enligt karta omkring 26 kvm. till ett pris af 20 kronor pr kvm.

Västerås den 10 Mars 1914.

Ad. Nyman.

N:o 12.

Drätselkammarens och Beredningsutskottets förnyade utlåtanden ang. nybyggnad för teknisk skola.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 26 nästlidne Februari hade Stadsfullmäktige till Drätselkammasen och Beredningsutskottet återremitterat af nämnda myndigheter med anledning af Yrkesskolekommitterades betänkande afgifna utlåtanden och förslag i fråga om nybyggnad för teknisk skola med mera.

Drätselkammaren får nu för sin del ytterligare anföra följande:

Drätselkammarens och Beredningsutskottets föregående förslag skilja sig i två afseenden. Drätselkammaren har tillstyrkt kommitténs byggnadsförslag under förutsättning, att den ifrågasatta elektrotekniska fackskolan kommer att förläggas till Västerås, under det att Beredningsutskottet tillstyrkt byggnadsförslaget utan denna förutsättning, och vidare hafva Drättelkammaren och Beredningsutskottet uttalat olika meningar i afseende å frågan, af hvilka medel byggnadsanslaget skall tagas.

Anledningen till att Drätselkammaren i det förra afseendet ville tillstyrka byggnadsförslaget sådant det af kommitterade framlagts endast under förutsättning af den elektrotekniska fackskolans förläggning till Västerås var den, att Drätselkammaren, som icke haft tillfälle att ägna förslaget tillräcklig ompröfning, ansåg, att staden för närvarande icke borde förbinda sig i vidsträcktare mån än som är nödvändigt för att visa statsmakterna, att staden ville i hvad på den ankom medverka till nämnda fackskolas tillkomst i Västerås och att Drätselkammaren och Stadsfullmäktige, därest skolan komme att förläggas å annan ort, hade frihet att ägna förslaget tillbörlig granskning. Särskildt fäste sig Drätselkammaren genast därvid att den i byggnadsförslaget upptagna föreståndarebostaden i denna händelse lämpligen kunde indragas, och att ifrågasättas borde, om icke i hvarje fall bostadsfrågan kunde ordnas på annat sätt.

Med hänsyn till de skäl, som vid frågans behandling i Stadsfullmäktige anfördes, vill Drätselkammaren med någon mindre jämkning i formuleringen, såsom nedan synes, ansluta sig till Beredningsutskottets förslag, dock under förbehåll att anslagsfrågan nu lämnas öppen.

Genom antagande af nedanstående förslag kommer staden att på ett förbindande sätt göra de utfästelser, som kunna vara erforderliga för att bringa frågan om den

elektrotekniska skolans förläggningsort till en för Västeråsintressena lycklig lösning, utan att Stadsfullmäktige i frågans öfriga delar behöfva mer än nödigt är vara bundna vid den vidare pröfningen af kommitténförslaget. *N:o 12 ang. nybyggnad för tekniska skolan.*

I fråga om detta förslag vill Drätselkammaren, som till fullo inser behofvet af af en skyndsam lösning af Tekniska skolans lokalfråga, omedelbart taga detsamma under vidare behandling och så snart ske kan inkomma med fullständigt utlåtande.

Drätselkammaren får alltså föreslå,

att Stadsfullmäktige för närvarande måtte i anledning af Yrkesskolekommitterades förslag förbinda sig att låta å framdeles bestämd plats i staden uppföra en byggnad för teknisk skola, afsedd att jämväl bereda erforderliga lokaler för en elektroteknisk fackskola, därest densamma skulle komma att hit förläggas, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af professor C. Lindholm utarbetade skissritningar till det s. k. mindre förslaget, samt att bereda bostad eller lämna hyresersättning å nämnda fackskolas föreståndare.

Västerås den 12 Mars 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktes beslut den 26 nästlidne februari att återremmittera till Beredningsutskottet och Drätselkammaren af dessa myndigheter afgifna utlåtanden i anledning af Yrkesskolekommitterades förslag till omorganisation och nybyggnad för Tekniska skolan m. m. får Beredningsutskottet, som tagit del af Drätselkammarens förnyade utlåtande i ärendet, för sin del anföra följande.

Enligt utskottets förmenande innebar Stadsfullmäktiges återremiss upprag för Drätselkammaren att till Stadsfullmäktiges nästa sammanträde inkomma med utlåtande öfver det af Yrkesskolekommitterade framlagda förslaget i hela dess vidd såväl rörande omorganisationen som nybyggnadsfrågan. Emellertid har Drätselkammaren, utan att närmare ingå på anslagsfrågan, inskränkt sig till en hemställan om, att Stadsfullmäktige måtte afgifva en förbindelse att uppföra en byggnad för Tekniska skolan, afsedd att inrymma lokaler för en elektroteknisk fackskola, därest sådan komme att hit förläggas, samt att bereda bostad eller hyresersättning till fackskolans föreståndare, därvid Drätselkammaren framhållit, att ett dylikt beslut skulle vara tillräckligt för en inverkan på statsmakterna vid deras ståndpunktstagande rörande frågan om fackskolans förläggning till Örebro eller Västerås. Under alla förhållanden, och oafsedt frågan, huruvida ett dylikt af Stadsfullmäktige afgifvet löfte kan vara för staden lagligen bin-

N:o 12 ang nybyggnad för tekniska skolan.

dande, anser utskottet att frågan är af den stora vikt och betydelse att statsmakterna omedelbart böra föreläggas definitivt beslut och icke enbart ett principellt uttalande. Därest icke genom Riksdagens upplösning den inom riket väckta motionen om den elektrotekniska fackskolans förläggning till Örebro förfallit, hade beredningsutskottet såsom frågan nu föreligger möjligen sett sig oförhindrad biträda det i Drätselkammarens förnyade utlåtande framlagda förslaget, — detta på grund af ärendets i motsatta fallet brådskande beskaffenhet.

Då numera ett ytterligare uppskof med besluts fattande rörande byggnadsfrågan och omorganisationsfrågan i hela dess vidd icke torde innebära någon risk, samt ett dylikt beslut enligt Beredningsutskottets förmenande skulle inverka vida kraftigare för främjande af stadens intresse att få merberörda fackskola förlagd till Västerås, får Beredningsutskottet i anledning af återremissen hemställa

att Stadsfullmäktige med förnyad återremiss till Drätselkammaren ville uppdraga åt Drätselkammaren att om möjligt före Stadsfullmäktiges aprilsammanträde inkomma till Stadsfullmäktige med fullständigt utlåtande öfver det af Yrkesskolekommitterade afgifna förslaget i sin helhet.

Herrar Viktor Larsson och Huggare hafva emot detta beslut hyst skiljaktlig mening och för sin del biträdt Drätselkammarens förslag, hvarjämte Herr Uggla likaledes biträdt Drätselkammarens förslag samt dessutom hemställt om återremiss i ärendets öfriga delar med det af Beredningsutskottet föreslagna åläggandet för Drätselkammaren.

Västerås den 19 Mars 1914.

På beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Ragnar Tenow.

Västerås, A. F. Berghs Botryckeri, 1914.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1914. Den 30 April VI

N:o 13.

Brandchefens årsberättelse för år 1913.

Till stadsfullmäktige i Västerås.

Brandstyrelsen får härmed öfverlämna en af stadens brandchef uppgjord berättelse öfver brandkårens verksamhet under år 1913.

Västerås den 30 mars 1914.

På Brandstyrelsens vägnar:

Petr. Tersmeden.

Till Brandstyrelsen i Västerås.

Öfver brandkårens verksamhet och därmed sammanhängande förhållanden under det förflutna året får jag härmed vördsamt afgifva följande berättelse:

Personal:

Brandkårens personal har under det gångna året utgjorts af en kasernerad styrka, bestående af:

1 brandchef,
1 brandmästare,
1 brandkorpral,
2 vice brandkorpraler,
1 brandsoldat (tillika verkstadsförman),
1 brandsoldat (tillika maskinist),
10 ordinarie brandsoldater,
1 af Stadsfullmäktige utsedd v. brandchef boende utom stationen.

S:a 18 man.

Brandkårens reserv, boende utom station, hvilken kallas genom elektriska ringledningar utgöres af:

2 ångsprutchefer,
2 förmän,
3 maskinister,
4 eldare och
43 man

S:a 54 man.

N:o 13.
Brandchefens årsberättelse.

Ombyte af befälet eller det ordinarie manskapet har icke förekommit.

Tjänstetiden för fasta kårens personal framgår af följande:

Brandchefen	har tjänat	öfver	16	år.
Vice brandchen	”	”	”	8	”
Brandmästaren	”	”	”	16	”
Brandkorpralen	”	”	”	8	”
2 vice brandkorpraler	”	”	”	8	”
Maskinisten	”	”	”	4	”
Verkstadsförmannen	”	”	”	2	”
2 ordinarie brandsoldater	”	”	”	8	”
1 ” ”	”	”	”	6	”
1 ” ”	”	”	”	5	”
3 ” ”	”	”	”	4	”
1 ” ”	”	”	”	3	”
1 ” ”	”	”	”	2	”
1 ” ”	”	”	”	1	”

Medelåldern var den 31 december 1913 för kårens ordinarie manskap $29^{5}/_{12}$ år.

Högsta lefnadsåldern var för ordinarie manskapet $39^{8}/_{12}$ år, lägsta $26^{5}/_{12}$ år.

Hälsotillståndet har under året varit mindre godt, ty 155 sjukdagar hafva inträffat.

Permission har i likhet med föregående år tilldelats personalen hvart nionde dygn samt under sommarens lopp en veckas tjänstledighet.

Dagordningen har varit för ordinarie kåren:

Kl.	6,45	f. m.	uppstigning.
”	7—8	”	frukost.
”	8—8,45	”	gymnastik.
”	9—12	”	arbetstjänst.
”	12 – 1	e. m.	exercis.
”	1—2	”	middag.
”	2—5	”	arbetstjänst.
”	5	”	fördelning till redskapen.
”	7,30—8,30	”	aftonmåltid.

I förestående dagordning ingå ej brandkorpralen och en vice brandkorpral, hvilka börja sin tjänstgöring i stallet kl. 5 hvarje morgon.

Öfningar med kårens ordinarie manskap hafva i regel ägt rum, då väderleken det tillåtet, hvarje helgfri dag utom lördagar då det varit allmän rengöring inom stationen.

Öfningarna hafva omfattat anspänning, körning, exercis med lifräddnings- och eldsläckningsredskap, gymnastik samt undervisning i brandtelegrafens skötande, i kännedom om stadens brandposter samt lokala förhållanden.

Till vakthållning vid offentliga föreställningar, där särskild eldfara ansetts ifrågakomma, har erforderligt antal brandsoldater varit kommenderadt såsom brandvakt och hafva föreställningarnas antal under året uppgått till 69.

Under året hafva 2 man dagligen varit sysselsatta i stallet, 1 man med slöjd- och snickeriarbete, 4 man med smidesarbete, 3 man med skomakeriarbete, 1 man med skrädderiarbete och 4 man med ledningsarbete å brandtelegrafen, brandskåpsprofning, eldning, kokskörning, putsning af redskap, vedhuggning m. m.

I verkstäderna hafva därvid arbeten utförts dels för brandkårens, dels för poliskårens, dels för Västerås stads och dels för renhållningsverkets räkning till ett sammanlagt värde af kronor 6,912: 39.

Fördelning af arbetet å de olika verkstäderna är följande: snickareverkstaden 932: 49, smedjan 3,234: 37, skomakareverkstaden 2,186: 15, skräddareverkstaden 428: 65, brandtelegrafen 130: 73.

Stadens tidningar hafva, som förut varit fallet, af dess respektive redaktioner godhetsfullt lämnats till manskapet.

Underbefälets och manskapets besparade medel utgjorde vid årets slut kronor 3,077: 76.

Hästar:

Brandkårens stall omfattar fem hästar, däraf 3:ne tillhöra brandkåren och de 2 öfriga staden.

Hästarna utfodras och skötas af brandkårens personal. 3 hästar om dagen och 5 om natten hafva under det gångna året stått till brandkårens disposition.

Skoningen har, af såväl brandkårens, poliskårens, stadens som renhållningsverkets hästar, verkställts af vid brandkåren anställd i hofslageri utexaminerad personal.

Brandkårens 3:ne hästar hafva under sistlidet år varit försäkrade för 2,200 kronor, hvarjämte deras respektive ålder är 6, 6 och 7 år.

Brandkårens hästar hafva under året till följd af hälta och andra orsaker stått obrukbara till utryckning sammanlagdt 119 dagar.

Brandredskap:

Antalet brandfordon, som fullt utrustade å brandstationen stått färdiga till utryckning, har varit:

Till första utryckningen:	1 redskapsvagn,
	1 mekanisk stege,
Eller där läget så angifvits:	1 redskapsvagn,
	1 ångspruta,
I reserv:	1 slangkärra,
	1 handkraftsspruta,
	1 soteldskärra.

Nyanskaffats har under årets lopp: 2:ne strålrör däraf 1 af gummi, 2 afbitaretänger, 4 stora ringklockor för induktor, 50 isolatorer, 200 meter linneslang, 4 par idealkopplingar samt cirka 4,000 meter isoleringstråd.

Brandtelegrafen:

Brandtelegrafen omfattar 4 distrikt med sammanlagdt 28 brandskåp, hvaraf 22 tillhöra staden och 6 enskilda inrättningar.

Antal ringklockor tillhörande fasta brandkåren utgöra 22 st. samt till brandkårens reserv 50 st.

Å brandtelegrafens yttre ledningar har fel uppstått 7 gånger, däraf 4 gånger förorsakad af brustna ledningar, 3 gånger genom kontakt med andra luftledningar.

Allt arbete å brandtelegrafens linjenät har verkställts af brandkårens personal.

Brandtelegrafledningen har en sammanlagd längd af cirka 21,900 meter. Under året hafva 2:ne linjer af brandtelegrafnätet omlagts med isolerad hackethaltråd.

N:o 13.
Brandchefens årsberättelse.

Vattenledningen:

Under året hafva 12 st. nya brandposter anbragts i olika delar af staden och dess utkanter och utgöres hela antalet af 192 st., hvaraf 162 tillhöra staden oeh 30 enskilda.

Bokföringsvärden:

Bokföringsvärdet af brandväsendets materiel och inventarier, sedan behöriga afskrifningar blifvit gjorda, är enligt uppgjord inventarieförteckning kr. 39,840.

Taxeringsvärdet för brand- och poliskårens byggnader uppgår till 132,000 kronor.

Belöningar:

Efter den vid Skultuna bruk den 29 sistl. december timade eldsvådan, hvarest brandkåren biträdde med lilla ångsprutan och 5 man, erhöll brandkåren af A.-B. Svenska Metallverken 100 kronor.

Löner enligt aflöningsstaten:

Brandchefen, jämte familjebostad inom stationen:		
lön	2,000: —	
ålderstillägg efter 5 och 10 år	600: —	
personligt lönetillägg	300: —	
beklädnadspenningar	200: —	3,100: —
Brandmästaren, jämte familjebostad inom stationen:		
lön	1,400: —	
ålderstillägg efter 5 och 10 år	300: —	
dyrtidstillägg	150: —	
beklädnadspenningar	120: —	1,970: —
Brandkorpralen, jämte familjebostad inom stationen:		
fri uniform		
lön	1,100: —	
ålderstillägg efter 2 och 4 år	200: —	
dyrtidstillägg	150: —	
ersättning för småpersedlar	60: —	1.510: —
Vice brandkorpral, jämte familjebostad inom stationen:		
fri uniform,		
lön	1,000: —	
ålderstillägg efter 2 och 4 år	200: —	
dyrtidstillägg	140: —	
ersättning för småpersedlar	60: —	1,410: —
Maskinisten, jämte familjebostad inom stationen:		
fri uniform,		
lön	1,000: —	
ålderstillägg efter 2 och 4 år	200: —	
dyrtidstillägg	150: —	
ersättning för småpersedlar	60: —	1,410: —

Verkstadsförmannen, jämte familjebostad inom stationen:		
fri uniform,		
lön	1,000: —	
ålderstillägg efter 2 och 4 år	200: —	
dyrtidstillägg	150: —	
ersättning för småpersedlar	60: —	1,410: —
Ordinarie brandsoldat, gift, jämte familjebostad inom stationen:		
fri uniform,		
lön	900: —	
ålderstillägg efter 2 och 4 år	200: —	
dyrtidstillägg	150: —	
ersättning för småpersedlar	60: —	1,310: —
Ordinarie brandsoldat, ogift, jämte bostad i logement:		
fri uniform		
lön	900: —	
ålderstillägg efter 2 och 4 år	200: —	
dyrtidstillägg	150: —	
ersättning för småpersedlar	60: —	1,310: —

Brandmanskapets bibliotekskassa:

Ingående behållning	241: 40	
Inkomster under året	68: 87	310: 27
Utgifter under året		46: 99
Utgående behållning	Kronor	263: 28

Brandmanskapets bibliotek omfattar vid årets slut 396 band och utgör det bokförda värdet för detsamma 983 kr.

Brandkårens inkomster och utgifter under år 1913:

Inkomster:

Anslag för brandväsendet	32,150: —
Anslaget för stadens 2 hästar	1,297: 90
Inlevererade medel, dels kontanter, dels enl. räkningar å Poliskåren, Västerås stad, Renhållningsverket, Varmbadhuset och Hamnutvidgningen	6,571: 23
Summa kronor	40,019: 13

Utgifter:

Aflöningar	23,415: 08
Beklädnad	2,052: 75
Kol, ved och lyse	969: 90
Inventarier	396: 51
Underhåll af inventarier	245: 15
Stallet	2,919: 84
Skrif- och trycksaker	169: 66
Tvätt, skurning och städning	219: 31
Transport	30,388: 20

N:o 13.
Brandchefens årsberättelse.

Transport	30,388: 20
Brandtelegraf ech telefonafgift	916: 97
Brandkårens reserv	920: 48
Underhåll af brandredskapen	627: 06
Diverse utgifter	2,471: 19
Olycksfall- och brandstodspremier	447: 22
Snickareverkstaden	305: 35
Smedjan	1,563: 78
Brandstationen	710: 49
Balans, brandkåren till favör	1,668: 39
Summa kronor	40,019: 13

Brandkårens verksamhet år 1913:

Antalet utryckningar under det gångna året uppgår till 19 st.
Brandkåren har varit alarmerad:

för eldsvåda eller eldsvådetillbud	11 gånger.
„ förmodad eldsvåda	3 „
„ soteld	4 „
„ inspektion	1 „

Eldsvådorna hafva varit af den betydenhet, att två gånger voro 3 ledningar, tre gånger voro 2 ledningar från brandpost samt en gång 2 ledningar från ångspruta för släckningen behöfliga.

Vid öfriga eldsvådetillfällen hafva endast pytssprutor kommit till användning.

Brandskadeersättningen, som blifvit utbetald, uppgår till kronor 26,021, däraf för fast egendom 3,308 kr. och för lösegendom 22,713 kr.

Alarmeringssättet har varit:

Signal från brandskåp	6 gånger
Telefonmeddelande	13 „

Slanglängden, som vid eldsvådor varit använd utgör cirka 1,292 meter.

Samtliga brandskåp hafva provats minst en gång i veckan.

Stationens elektriska belysnings- och ringledningar hafva profvats hvarje morgon och kväll.

Elektriska ringledningar till brandkårens reserv (50 man) har en gång dagligen afprofvats.

Statistiska uppgifter angående eldsvådor och alarmeringar m. m. under åren 1900—1913 jämte tabellariskt sammandrag för år 1913 bifogas (se bil. I och II).

Västerås den 27 mars 1914.

C. G. Sjöqvist.
Brandchef.

Bil. I.

Sammandrag öfver eldsvådor m. m. under åren 1900—1913.

År	Brandkåren har ryckt ut till följd af				Summa
	Eldsvåda	Soteld	Falskt alarm	Inspektion	
1900—1909	80	53	9	19	161
1910	14	8	1	4	27
1911	8	5	—	1	14
1912	12	3	1	2	18
1913	14	4	—	1	19
Summa	128	73	11	27	239

Alarmeringarnas fördelning på olika månader under åren 1900—1913.

År	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	Summa
1900—1909	24	18	14	16	20	8	11	5	9	8	13	15	161
1910	6	2	2	2	1	2	—	3	1	3	2	3	27
1911	2	1	1	—	2	1	1	3	—	3	—	—	14
1912	—	2	2	1	—	2	1	2	2	3	1	2	18
1913	2	2	3	2	—	—	2	2	2	1	2	1	19
Summa	34	25	22	21	23	13	15	15	14	18	18	21	239

Alarmeringarnas fördelning på olika dagar under åren 1900—1913.

År	Söndag	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Summa
1900—1909	26	25	21	27	19	26	17	161
1910	4	5	5	4	1	2	6	27
1911	1	4	3	4	1	—	1	14
1912	1	1	3	1	2	3	7	18
1913	2	3	4	1	7	1	1	19
Summa	34	38	36	37	30	32	32	239

Brandchefens årsberättelse.

N:o 13. Alarmeringarnas fördelning på olika tider å dygnet under åren 1900—1913.

År	Kl. 12—3 f. m.	Kl. 3—6 f. m.	Kl. 6—9 f. m.	Kl. 9—12 f. m.	Kl. 12—3 e. m.	Kl. 3—6 e. m.	Kl. 6—9 e. m.	Kl. 9—12 e. m.	Summa
1900—1909	8	7	15	18	23	32	39	19	161
1910	4	1	2	6	1	8	3	2	27
1911	1	1	1	—	4	—	3	4	14
1912	—	—	2	3	4	1	7	1	18
1913	1	1	2	2	3	6	2	2	19
Summa	14	10	22	29	35	47	54	28	239

År	Brandskadeersättningens belopp						Hela försäkringsbeloppet	
	för fast egendom		för lös egendom		Summa			
	Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre
1900—1909	45,398	43	129,649	30	175,047	73	8,353,150	--
1910	2,143	—	605	—	2,748	—	198,300	—
1911	990	—	—	—	990	—	121,400	--
1912	7,640	—	4,589	—	12,229	—	423,150	—
1913	3,308	—	22,713	50	26,021	50	146,121	50
Summa	59,479	43	157,556	80	217,036	23	9,242,121	50

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1914.

BIL. II.

Tabellariskt sammandrag

öfver eldsvådor, eldsvådetillbud och alarmeringar under år 1913.

Tid för eldsvådan			Brandställe		Huru och af hvilken larm gifvits	Anledning till eldens uppkomst eller brandkårens utryckning	Försäkringsgifvare	Brandskadeersättningens belopp		Anteckningar
Månad	Dag	Klockan	Egendom	Lägenhet				Fast egendom	Lös egendom	
								Kronor	Kronor	
Jan.	10	3,58 e. m.	Vasagatan 4	Boningshus, n. b.	Telefonbud	Soteld				En afdelning af brandkåren utryckte och släckte densamma.
„	27	5,50 e. m.	Katrinelund 16	Snickareverkstad	„	„				En afdelning af brandkåren utryckte och släckte densamma.
Febr.	3	12,8 e. m.	Stora gatan 4	Boningshus å vinden	„	Trängrök				En afdelning af brandkåren utryckte. Vid framkomsten befanns att blott trängrök förelåg.
„	25	5,45 e. m.	Kungsgatan 12	Boningshus, trappa	„	Öfversamhet med eld	Städernas Allm. Skandia	60:—	18:—	Några minderåriga barn hade lämnats utan tillsyn, hvarvid de flyttat en brinnande fotogenlampa intill en gardin, som fattade eld och spred sig vidare uppåt taket. Släcktes af brandkåren med en assuranspruta.
Mars	1	7,50 f. m.	Vasagatan 10	Bageri	„	Upptining af tillfrusna vattenrör				En afdelning af brandkåren utryckte. Vid ankomsten befanns, att vid upptining af ett ångrör, som var genomstucket en trävägg, densamma hade antändts. Sedan trävirket i väggen kring röret borthuggits var eldfaran öfver. Släcktes med några pyttsar vatten.
„	5	7,20 e. m.	Stora gatan 55	Boningshus, 1 tr.	„	Soteld				En afdelning af brandkåren utryckte.
„	6	9,20 e. m.	Allm. Svenska Elektr. A.-B.	Verkstad	„	Eld i trätrumma				En afdelning af brandkåren utryckte hvarvid befanns att eld utbrutit i en från maskinrummet i jorden nedlagd tjärad trätrumma, hvilken omslöt en massa värmeledningsrör. Orsaken till att trätrumman fattat eld var den starka hettan från en s. k. ljuddämpare, hvilken var nedlagd intill densamma. Släcktes med 2 slangledningar från brandpost.
April	29	3,37 e. m.	Floragatan 31	Boningshus, n. b.	„	Trängrök				En man från brandkåren cyklade dit för undersökning. Ingen eldfara.
„	29	4,10 e. m.	Handtverkaregatan 3	Boningshus, 1 tr.	„	„				En man från brandkåren gick dit för undersökning, därvid ingen eldfara förelåg.
Juli	24	7,30 e. m.	Stora gatan 30	Butik	Larm från brandskåp	Troligen från brinnande cigarr	Nordisk Brandförsäkrings-A.-B. Städernas Allm.	2,328:—	22,000:—	Då brandkåren anländt befanns att eld utbrutit i ett butiksrum åt gatan samt ett lagerrum åt gården i hvilka förvarades en mängd färdigsydda manskostymer. Elden begränsades med 3 ledningar från brandposter på 25 minuter, hvarefter eftersläckning pågick under en ½ timma.
„	27	2 e. m.		Kollada	Telefonbud	Troligen gnistor från en ångskorsten?				Stora ångsprutan afsändes pr järnväg till Storå station med biträde af 3 man. Vid framkomsten var eldsvådan i det närmaste släckt.
Aug.	19	12,10 f. m.	Utanbygatan 1 a	Uthus	Larm från brandskåp	Obekant	Städernas Allm.	750:—		Då brandkåren anlände stod en stor del af uthusbyggnaden i ljusan låga. Släcktes med 3 ledningar från brandposter på cirka 50 minuter. ⅓ del af huset nedbrann.
„	21	10,40 e. m.	S. W. B. Järnvägsstation	Uthus	Telefonbud	Troligen självantändning i trassel?				Vid brandkårens framkomst stod huset i full låga. Släcktes med 2 ledningar från brandpost på cirka 30 minuter.
Sept.	4	4,45 f. m.	Västerås hamn	Ångfartyget Trade	Larm från brandskåp	Eld i kolbox				Då brandkåren anlände befanns att eld utbrutit i en kolbox intill maskinrummet. Sedan en del kol utlämpats släcktes elden med 2 slangledningar från brandpost på cirka 1 timma.
„	28	6,43 f. m.	Nya hamnen		Larm från brandskåp	Inspektion				Brandchefen alarmerade brandkåren och reservkåren.
Okt.	16	9,22 f. m.	Kungsgatan 4	Verkstadsrum	Telefonbud	Nedfallande kol från en järnspis	Städernas Allm. Skandia	100:—	695:50	Nedfallande kol från en järnspis. Vid brandkårens ankomst var elden släckt af gårdens folk.
Nov.	5	2,20 e. m.	Snickaregatan 1.	Boningshus, n. b.	Larm från brandskåp	Exploderande flottgryta	Städernas Allm.	70:—		Vid kokning af s. k. struvor hade flottet i en större gryta antändts och exploderat, hvarvid gardiner och taket fattade eld. Vid brandkårens ankomst var eldsvådetillbudet släckt af tillställeskommande personer.
„	20	4,50 e. m.	Smedjegatan 8	Boningshus, 1 tr.	Telefonbud	Soteld				En afdelning af brandkåren utryckte och släckte densamma.
Dec.	29	11,45 f. m.	Skultuna	Fabriksbyggnad	„	Upptining af vattenledningsrör				Lilla ångsprutan jämte 5 man afsändes pr landsväg till Skultuna bruk, beläget cirka 14 kilometer från Västerås. Brukets eldsläckningsmaterial var vid ångsprutans framkomst nästan obrukbar, hvarföre densamma kom till användning cirka 15 timmar.

N:o 14.

Årsberättelse från hälsovårdsnämnden i Västerås för år 1913.

I. Hälsovårdsnämnden med därunder lydande inrättningar och personer.

1.	Antal sammanträden under året.	Sexton.
2.	Under året tillkomna förändringar beträffande nämndens befattning med den allmänna sjukvården, instruktion för nämnden, särskilda föreskrifter tillkomna i enlighet med § 24 i hälsovårdsstadgan.	Inga.
3.	Tjänstebiträden för hälsovården: kemist, veterinär, antal tillsyningsmän och öfrig personal.	Kemist: Västerås kemiska station. Köttbesiktningsbyrå: Föreståndare Vet. M. Jonsson. 2 trikinmikroskopister. 1 vaktmästare. 2 hälsopoliser.

II. Befolkningen, nativiteten och dödligheten inom samhället.

Antal *kyrkoskrifna invånare* den 31 december föregående år.	20,881,	däraf	10,282	män	och	10,599	kvinnor.
Antal *födda* under redogörelseåret.	473,	„	254	„	„	219	„
Antal *döda* enligt dödsbevisen.	262,	„	123	„	„	139	„

Större dödlighet i någon viss stadsdel.	Ej förekommit.

N:o 14.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

III. Hälsovården.

a. Vattentillgång.

1. Behofvet af dricksvatten tillgodoses genom naturliga källor, gräfda brunnar, rörbrunnar (antal), vattenledning.	Grundvatten från 3 st. sänkbrunnar af stålplåt.
2. Vattnets beskaffenhet; vattentillgången tillräcklig eller otillräcklig.	God beskaffenhet, vattentillgång riklig.
Från samhällen med vattenledning torde följande uppgifter lämnas:	
1. Ledningarnas *sammanlagda längd* inom rörnätet vid redogörelseårets slut.	Stadens ledningar: gj-rör 3″—14″ = 13,575 m. sm-rör 1″— 2″ = 1,607 m. Enskilda „ gj-rör 4″ = 2,055 m. sm-rör 1″—2″ = 7,090 m. Sammanlagda rörlängden 1″—14″ = 50,127 m.
2. *Procent hus,* i hvilka vatten är inledt vid redogörelseårets slut.	100 % inom stadens planlagda område; 399 hus utom stadens planlagda område (362 + 37).
3. *Anläggningskostnaderna* till och med redogörelseåret.	680,139: 10 kr.
Vattenverkets utvidgning under redogörelseåret.	
4. Längden af *nya ledningar* inom rörnätet.	52 m. 9″; 453 m. 7″; 1097 m. 6″; 1246 m. 5″; 10 m. 4″; 115 m. 3″. Summa 3″—9″ = 2973 m. Under året kasserade ledningar: 200 m. 5″.
5. *Antal egendomar,* i hvilka vatten under året blivit inledt.	58 st. däraf 37 st. utom planlagda området.
6. Nya filter, pumphus, etc.	Ny sugbrunn af stålplåt.
7. *Kostnaderna* för vattenverkets utvidgning.	44,975: 10 kr.
8. *Vattenförbrukning* för hushållsbehof.	611,618 m³.
9. „ allmänna „	40.000 m³.
10. „ industriella „	88,688 m³.
11. Summa vattenförbrukning per individ och dygn.	94 l.

12. *Vattenafgift* enl. mätare.	20 öre pr m³.
13. « « annan grund (angifves).	Taxebestämmelserna oförändrade. 2 kr. pr rum och år.
14. Anmärkningar ang. vattentillgången och vattnets beskaffenhet.	Inga.
15. *Driftkostnader* under redogörelseåret.	37,159: 91 kr. exkl. räntor och amortering.
16. *Inkomster.*	69,320: 10 kr.
***b.* Afledning af spill- och grundvatten.**	
1. Sammanlagda längden af underjordiska afloppsledningar vid slutet af redogörelseåret.	Stadens ledningar 28,741 m. Enskilda „ 8,960 m. S:ma 37,701 m.
2. Kostnaderna för anläggning af underjordiska afloppsledningar intill redogörelseårets slut.	344,070: 61 kr.
3. Procent egendomar med underjordiska aflopp vid redogörelseårets slut.	100 % inom stadens planlagda område. 432 st. gårdar utom stadens planlagda område (398 + 34)
4. Sammanlagda längden af under året utförda underjordiska afloppsledningar.	126 m. 1 m.; 281 m. 18″; 367 m. 15″; 657 m. 12″; 1,653 m. 9″; 247 m. 6″. S:ma (6″ — 1 m.) = 3,331 m. — Under året kasserade ledningar = 126 m
5. Kostnaden för dessa.	42,082: 84 kr.
6. Under året utförda upprensningar af vattendrag, afdikningar af vattensjuka områden inom eller i närheten af samhället, åtgärder för rening af afloppsvatten etc.	Uppmuddring vid afloppsmynningarna vid Svartån och vid Fridnäs.
7. Kostnaderna för dessa åtgärder.	Äro inbegripna i driftkostnaderna.

N:o 14.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

8. Antal egendomar, som under året erhållit underjordiska aflopp.	55 st., hvaraf 34 st. utom stadens planlagda område.
9. Anmärkta bristfälligheter i afloppsledningarna samt olägenheter i deras anordning.	Inga.
c. Renhållning.	
aa Latrinrenhållning.	
1. Systemet för densamma.	Torfpudrettberedning.
2. Olägenheter och missbruk samt åtgärder med anledning däraf.	Bristfälligheter å afträden åtalade i 3 fall.
3. Antalet egendomar med vattenklosetter.	30 st. (med 197 vattenklosetter).
4. Bortforsling genom gårdsägarnas försorg, entreprenör, stadens eget renhållningsverk.	Genom stadens renhållningsverk i 733 gårdar, i öfriga genom ägarens försorg.
5. Särskilda upplagsplatser; olägenheter af dessa; åtgärder med anledning däraf.	Upplagsplats vid pudrettfabriken, belägen utom stadens planlagda område. Frågan om förflyttning uppskjuten tillsvidare.
6. Latrinens tillgodogörande (försäljning till landtbrukare, pudrettberedning).	Försäljes såsom pudrett.
bb 1. Uppsamling och bortforsling af *sopor, köksaffall, orenlighet från gård och gata.*	Genom renhållningsverket i 733 gårdar, i öfriga genom ägarens försorg.
2. Särskilda upplagsplatser; olägenheter af dessa och åtgärder med anledning däraf.	Upplagsplatser vid Nordanby. Inga olägenheter, sedan komposterna förflyttats dit.

3. Tillgodogörande eller oskadliggörande (bränning af sopor etc.)	Kompostering. Ny renhållningsstadga, grundad på det s. k. 3-delningssystemet med kommunal svingård, antagen. Träder i kraft i nov. 1914.
cc. För samhällen med *eget renhållningsverk* torde uppgifvas:	
1. Inkomster under året genom försäljning af latrin, pudrett, sopor etc.	15,821: 15 kr.
2. Tillskott för året utöfver inkomsterna.	27,837: 37 kr.

dd. Antal inom den egentliga staden eller samhället befintliga	Inom stadsplan	Utom stadsplan
1. Svinhus.	Inga	18 (61 svin).
2. Fähus.	1	11 (24 nöt).
3. Stall.	99	35
4. Olägenheter och missbruk vid dessa samt åtgärder med anledning däraf.	Inga åtgärder.	
5. Svinhållning förbjuden.	Inga åtgärder.	

***d.* Begrafningsplats.** Under året vidtagna åtgärder beträffande densamma, samt andra med liks jordande sammanhang ägande omständigheter.	Den s. k. nya begrafningsplatsen inhägnad med tegelstensmur. Frågan om ny begrafningsplats under utredning.

***e.* Bostäder, skolor** och **samlingslokaler** m. m. samt **fabriker** och **näringar.**	Inom stadsplan	Utom stadsplan	Summa
1. Antal hus *(egendomar)* vid årets slut.	496	648	1,144
2. Antal under året tillkomna.	10	57	67
3. « « « rifna.	13	0	13

4. Antal lägenheter i hvilka *öfverbefolkning* anmärkts.	Inga.

N:o 14. Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

5. Antal bostadslägenheter, mot hvilka anmärkning gjorts på grund af andra sanitära missförhållanden.	2 lägenheter utdömda på grund af fukt, 1 lägenhet på grund af kloaklukt från bristfälliga ledningar. Missförhållandena sedermera afhjälpta.
6. Sanitära missförhållanden inom *skolor* och *samlingslokaler* samt åtgärder med anledning däraf.	Inga åtgärder.
7. Sanitära missförhållanden inom *fabriker eller verkstäder* samt åtgärder med anledning däraf.	Inga åtgärder.
8. Uppgift angående minderåriga i industriellt yrke, äfvensom åtgärder med anledning af § 9 och 13 i lagen af den 17 okt. 1909.	
9. Anmälan om anläggande eller inrättande af *nya fabriker* enligt § 16 af hälsovårdsstadgan samt nämndens beslut i anledning däraf.	Ej förekommit.
10. Sanitära olägenheter af *fabriker*, *upplag* eller *näringar* samt åtgärder med anledning däraf.	Ej förekommit.
11. Under året tillkomna *badinrättningar*, särskildt *skol-* och *folkbad*.	Ej förekommit.
12. Genom kommunens eller enskildas försorg under året tillkomna *arbetarebostäder*.	Allm. Sv. El. A.-Bol. har påbörjat ett större byggnadskomplex för arbetarebostäder i kvarteret Josef.
13. Under året tillkomna härbärgen, asyler.	Inga.

f. Tillsyn öfver födoämnen.

1 a. Öfversikt öfver under året beslagtagna födoämnen.

	Antal beslag	Kassationsorsak			
		tuberkulos	trikiner	andra sjukliga förändringar	förskämning
Kött af nöt	2	—	—	1	1
„ „ svin	1	1	—	—	—
„ „ häst	—	—	—	—	—
Inälfvor	284	162	—	102	20
Korf	—	—	—	—	—
Andra födoämnen...	1	1	—	—	—

1 b. Berättelse öfver Köttbesiktningsbyråns verksamhet: se särskild bilaga.

2. Anm. missförhållanden beträffande slakterier, mejerier och fabriker för konservering af födoämnen.

Förseelse mot matvarustadgan: 1 åtal. d:o mot föreskrifter ang. mjölkhandeln: 27 åtal.

3. Omkostnader för tillsyn öfver födoämnen.

Köttbesiktningsb. 13,237; 49
Mjölkkontroll m. m. 269: 80
S:ma Kr. 13,507: 29

g. Åtgärder till förekommande af smittosamma sjukdomars spridning.

1. Under året vidtagna åtgärder till underlättande af isolering af smittosjuka. Kostnaderna härför.	Inga.
2. Under året anskaffade *desinfektionsapparater*, system, antal. Kostnaden.	Inga.
3. Antalet utförda *bostadsdesinfektioner*.	487.
4. Särskildt för tuberkulos.	39.
5. Särskilda åtgärder med anledning af inom samhället eller dess närhet *utbruten farsot*.	På grund af talrika difterifall i jan. måste två reservsjukhus (en f. d. småskola och den s. k. lektorsgården) anordnas. På grund af difteriepidemi i mars med fall hufvudsakligen från sådana familjer, som tagit mjölk från Västerås mejeri, ålades det mejeri att under en tid af 3 veckor pasteurisera all mjölk och grädde, hvarefter epidemien upphörde. På grund af flera fall af nervfeber, som misstänktes härröra från gården Kristiansborg, där en känd bacillbärarinna vistas, förbjöds nämnda person att taga befattning med mjölken. I april importförbud för mjölk från Råby gård i S:t Ilian. 2 fall skarlakansfeberepidemi.

N:o 14. *Hälsovårdsnämndens årsberättelse.*

6. Åtgärder till *vaccinationens* befrämjande.	Anslag af 100 kr. till vaccinering af medellösa och mindre bemedlade barn.

Till dessa uppgifter bifogas å särskilda i K. Med.-styr:s cirk. den 9 dec. 1901 föreskrifna blanketter.

1. Öfversikt öfver dödsorsakerna enligt dödsbevisen.
2. Öfversikt öfver några af de viktigaste dödsorsakerna med fördelning på månader.
3. Uppgift angående sinnessjuka.

Dessutom bifogas följande bilagor:

4. Årsberättelse från Västerås Epidemisjukhus.
5. ” ” ” Köttbesiktningsbyrå.
6. Redogörelse angående Fosterbarnsvården.
7. Sammandrag öfver Västerås Varmbadhus serverade bad.

Västerås den 14 mars 1914.

Carl Idar
t. f. 1:ste stadsläkare.

Sammandrag af förteckningar öfver sinnessjuke och idioter inom Västerås stad af Västmanlands län år 1913.

	Antal i	Från		Kön		Civilstånd		Ålder			Vårdas inom				
		landsbygd	stad	män	kvinnor	ogift	gift[1]	under 20 år	20—40 år	öfver 40 år	enskildt hem	enskild anstalt	fattighus	lasarett	hospital eller asyl
A. Sinnessjuke	36	—	36	14	22	23	13	—	7	29	3	—	14	1	18
B. Idioter	6	—	6	3	3	6	—	3	1	2	4	1	1	—	—

[1] Hit hänföras äfven änklingar, änkor och frånskilda makar.

Öfversikt af dödsorsakerna i Västerås under år 1913 enligt dödsbevisen.

Dödsorsak (Enl. K. Med.-styr:s cirk. den 9 Okt 1911)	Mankön									Summa mankön	Kvinnkön									Summa kvinnkön	Summa summarum
	under 1 år	1—5 år[1]	5—10 år	10—15 år	15—20 år	20—40 år	40—60 år	60 år o. däröfver	Okänd ålder		under 1 år	1—5 år	5—10 år	10—15 år	15—20 år	20—40 år	40—60 år	60 år o. däröfver	Okänd ålder		
Bildningsfel och sjukdomar hos nyfödda	7	—	—	—	—	—	—	—	—	7	8	—	—	—	—	—	—	—	—	8	15
Ålderdomssjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	6	—	6	9
Barnsängsfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1
Andra hafvandeskaps- och förlossningssjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Varfeber	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1
Ros	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Smittkoppor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mässling	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Scharlakansfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1
Difteri	—	2	2	1	—	—	—	—	—	5	—	2	2	—	—	—	—	—	—	4	9
Kikhosta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Influensa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fläcktyfus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nervfeber och Paratyfus	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	3
Rödsot	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Asiatisk kolera	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Akut barnförlamning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Epidemisk hjärnfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stelkramp	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Tuberkulos																					
a) Lungsot	—	1	—	—	2	9	6	—	—	18	1	—	1	—	3	16	6	5	—	32	50
b) Annan tuberkulos	—	2	—	—	—	2	—	—	—	4	1	3	1	1	—	1	—	—	—	7	11
Spetälska	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Syfilis																					
a) Ärfd syfilis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Förvärfvad syfilis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1
Frossa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Andra parasitära sjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blodbildande organens och blodets sjukdomar	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kronisk alkoholsjukdom	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Andra kroniska förgiftningssjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sockersjuka	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Andra omsättnings- m. fl. sjukdomar rachitis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Hjärnblödning	—	—	—	—	—	—	3	3	—	6	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5	11
Andra sjukdomar i nervsystemet samt sinnesorganens sjukdomar	—	—	—	—	1	—	—	1	—	2	—	1	1	—	—	—	—	1	—	3	5
Sinnessjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kronisk hjärtsjukdom	—	—	—	—	—	—	1	8	—	9	—	—	—	—	2	—	2	7	1	12	21
Andra cirkulationsorganens sjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	8	—	8	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	11
Luftrörsinflammation, akut o. kronisk	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	3	—	6	7
Akut lunginflammation	—	—	—	1	1	1	—	5	—	8	1	1	—	—	—	—	2	2	—	6	14
Andra andningsorganens sjukdomar	1	—	—	—	—	—	1	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Akut mag- och tarminflammation	7	—	—	—	—	—	—	1	—	8	6	—	—	—	—	—	—	—	—	6	14
Kronisk mag- och tarminflammation	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blindtarmsinflammation	—	—	—	1	—	—	1	1	—	3	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	5
Tarmhinder och tarmbråck	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2
Andra sjukdomar i matsmältningsorganen	—	—	—	—	1	2	1	2	—	6	—	—	—	1	—	—	1	2	—	4	10
Urin- och könsorganens sjukdomar	—	—	1	—	1	—	1	1	—	4	—	—	1	1	—	3	—	2	—	7	11
Ledgångarnas och bensystemets sjukdomar	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Kräfta	—	—	—	—	—	1	2	5	1	9	—	—	—	—	—	—	3	8	—	11	20
Svulster af andra slag	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	1	—	—	1	—	1	—	—	3	5
Olyckshändelse eller våda	—	1	1	—	—	1	2	1	—	6	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	8
Självmord	—	—	—	—	—	1	3	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Mord eller dråp	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan dödsorsak	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	15	6	4	5	6	20	26	42	1	125	19	14	7	4	6	21	20	45	1	137	262

N:o 14.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

Årsberättelse från epidemisjukhuset i Västerås för år 1913.

Sjukhuset tillhör Västerås stad.

Under året hafva följande åtgärder vidtagits beträffande inventarier, utredningspersedlar och instrument: en omgång kläder för 50 patienter, samt 60 st. fullständiga madrassutredningar anskaffade.

Följande förändringar hafva inträffat beträffande personalen: ombyte af sköterska å difteriafdelningen fr. o. m. den 1 nov.

I. Intagna, aflidna, underhållsdagar, antal sängar dagafgifter.

Antal patienter		Underhålls-dagar	Antal sängar	Högsta	Lägsta	Medellängd af sjukhus-vistelsen		Dagafgift		Intagna	Underhålls-dagar
intagna[1])	af-lidna			ant. vårdade för dag				Kr.	öre		
staden 563	6	15,647	65*	169	28	27 dag.	Å enskildt rum	1	50	8	154
landet 275	6	7,466					Å allmänt rum	—	—	—	—
S:ma 838	12	23,113	65								

[1]) Från föregående år kvarliggande ej medräknade.
*) Vid tider af större epidemier ha provisoriska sjukhus anordnats.

II. Inkomster.

Patientafgifter (utdebiterade; ersättning af allmänna medel)	231: —
Anslag af landsting [1])	15,201: 02
Anslag af kommun [1])	25,669: 39
Summa inkomster [2])	41,101: 41

[1]) Endast den del af anslaget som under året utanordnats.
[2]) Som öfverskott eller brist ej anföres i denna uppgift, behöfver utgifts- och inkomstsummor ej stämma med hvarandra.

III. Utgifter.

	Kronor	Kostn. pr und.-hålls-dag öre
Aflöningar (i stat upptagna) och pensioner	7,822: 02	32
Läkemedel (för inre och yttre behandling)	4,653: 84	19
Kläder, sängkläder och andra inventarier samt arbetsmaterial	3,346: 38	14
Patienternas utspisning	15,234: 25	64
Annat kosthåll	2,250: —	9 } 73
Värme och lyse jämte tillhörande förbrukningsartiklar	4,093: 46	16
Tvätt, renhållning (inre och å gård), vatten samt hithör. förbrukningsart.	861: 85	3
Fastigheters (inkl. gårds, parks och vägars) underhåll, reparationer	1,787: 54	7
Diverse utgifter: Onera	1,052: 07	4
Summa utgifter	41,101: 41	168

N:o 14.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

IV. Personalens storlek och löneförmåner.

3 ordinarie sköterskor 500 kr. pr. år och fritt vivre. 3 ordinarie sköterskebiträden 300 kr. pr år och fritt vivre. 1 hushållerska 350 kr. pr år och fritt vivre. 1 köksbiträde 25 kr. pr mån. och fritt vivre. 1 vaktmästare 500 pr år och fritt vivre. 1 gårdsdräng 960 kr. pr år, ej bostad och kost. 1 ordinarie tvätterska 2,50 kr. pr dag, ej bostad och kost. 1 extra tvätterska 2 kr. pr dag, ej bostad och kost. Extra sköterskor och biträden vid behof med dagaflöning enl. särskildt aftal.

V. Intagna sjukdomsfall äfvensom aflidna.

Sjukdom. Enl. gällande sjukdomsnomenklatur	Intagna		Aflidna	
	m.	kv.	m.	kv.
Diphtheria	240	275	3	6
Scarlatina	121	119	1	1
Tyfus abdom.	10	4	1	—
Paratyfus B.	--	2	--	--
Bronchit, ac.	1	—	—	—
Augina	28	36	—	—
Nihil	1	—	—	—
Laryngit. ac. (Pseudocroup)	1	—	—	—

VI. Utförda operationer.

Operation	Patientens ålder			Operation, utgång		
	under 15 år	15—55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dålig
Intubation	6	1	—	5	2	—
Incision	4	—	—	4	—	—
Trachostomi	2	—	—	1	1	—

Västerås den 1 Mars 1914.

Carl Idar
t. f. 1:ste stadsläk.

N:o 14.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

Berättelse öfver verksamheten vid Köttbesigtningsbyrån i Västerås 1913.

Byrån har hållits öppen alla helgfria dagar med sammanlagdt 10 $^1/_2$ timmar i veckan.

Verksamheten har fortgått i likhet med föregående år utan någon ändring i drift eller personal.

Byrån har mästadels trafikerats af slakteriidkare och matvaruhandlande. Köttproducenterna, landtbrukarne, inlämna mera sällan kött till byrån för besiktning, utan föredraga att sälja det till mellanhänder. Någon torgföring och direkt försäljning af kött till konsumenter i staden förekommer knappast numera från landtbefolkningens sida. Köttillförseln förmedlas så godt som uteslutande af yrkesslaktare och affärsmän. Någon direkt olägenhet häraf för samhället torde emellertid för närvarande icke vara att befara, då en högt uppdrifven konkurrens på området alltid är egnad verka reglerande på priserna och hålla dem nere inom rimliga gränser. I betraktande af det mindre tillfredsställande skick, hvari slakterier inom staden och dess närmaste omgifning befinna sig, torde åstadkommandet af en större modern, helst enskild, slakthusanläggning få i hygieniskt afseende anses som ett kommunalt önskemål.

Priset å kött och fläsk har i likhet med läget för den allmänna prismarknaden varit synnerligen högt.

På grund af sjukliga förändringar eller annan orsak har beslagtagits och oskadliggjorts 13,482 kgm kött.

Förbränningsugnen har under året varit i användning 31 gånger.

Följande antal färskt kött har till byrån inlämnats för besigtning:

	$^1/_1$	$^1/_2$	$^1/_4$
Häst	185	46	37
Storboskap	2069	461	330
Kalf, större	2723	91	—
» mindre	3969	155	—
Får	1112	26	—
Get	6	—	—
Svin	2669	2129	126
Spädgris	30	—	—
Summa	12763	2908	493

Tillförseln under de olika månaderna framgår af följande tabell:

	Häst			Storboskap			Kalf större		Kalf mindre		Get	Får		Svin			Spädgris
	$^1/_1$	$^1/_2$	$^1/_4$	$^1/_1$	$^1/_2$	$^1/_4$	$^1/_1$	$^1/_2$	$^1/_1$	$^1/_2$	$^1/_1$	$^1/_1$	$^1/_2$	$^1/_1$	$^1/_2$	$^1/_4$	$^1/_1$
Januari	17	4	3	155	41	22	154	8	315	14	1	39	3	177	144	7	1
Februari	12	4	3	170	39	24	175	2	289	14	—	47	—	229	145	13	1
Mars	14	7	7	196	32	27	240	5	350	15	—	44	1	267	224	6	3
April	10	1	1	159	36	23	219	4	385	11	—	33	1	257	249	12	1
Maj	12	4	3	180	42	23	278	3	427	8	—	47	—	216	220	8	2
Juni	11	3	3	156	22	19	262	8	355	12	—	43	—	137	123	5	3
Juli	11	2	—	155	24	26	247	14	284	15	—	39	—	157	96	2	3
Augusti	17	3	3	191	38	31	247	13	266	8	—	161	1	193	130	13	2
September	22	2	2	161	49	34	235	10	295	15	—	196	4	217	151	15	—
Oktober	24	5	5	184	49	32	220	10	317	13	5	235	5	251	197	10	7
November	22	6	4	193	42	36	223	8	363	14	—	138	6	254	236	14	2
December	13	5	3	169	47	33	223	6	323	16	—	90	5	314	214	21	—
Summa	185	46	37	2069	461	330	2723	91	3969	155	6	1112	26	2669	2129	126	30

N:o 14. Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

Anledning till anmärkning och kassation, hel eller delvis, har i följande antal fall varit för kött af:

	Häst	Storboskap	Kalf	Får	Svin
Blodförgiftning (septicæmia)	1	—	56	—	—
Varfeber (syämia)	1	1	9	—	—
Tuberkulos	—	146	—	—	39
Dyntsjuka (Cystic. termicallis)	—	—	—	2	1
Fraumatisk mag-mellangärdsinfl.	—	3	—	—	—
Gulsot	—	—	4	—	—
Njurinflammation	—	8	22	—	—
Inflammation i leder och senskidor	2	46	—	—	31
Blödningar, kontusioner och benbrott	3	16	2	—	7
Abscessbildning	1	9	2	—	2
Cystrabildning	—	1	—	—	1
Svulstbildning	1	8	—	—	—
Utmärgling	—	3	1	—	—
Omogenhet	—	—	3	—	—
Fargaltsvål	—	—	—	—	8
Förskämning	—	2	3	—	8
Abnorm lukt	—	3	4	—	—
Förorening	—	1	—	—	—
Grönt ister	—	—	—	—	9
Själfdöd	—	1	—	—	—
Bukhinneinflammation	—	1	1	—	—
Rachitis	—	—	—	—	1
Ödem	1	3	—	—	—
Ascitis	—	—	—	1	—

Vigten af det beslagtagna köttet har varit för kött af:

	Kgm
Häst	1092
Storboskap	9758
Kalf	2106
Får	5
Svin	521
Summa	13482

Sekunda stämpling har åsatts följande antal mindrevärdt kött:

	Antal
Häst	1
Storboskap	68
Kalf	2
Svin	1
Summa	71

Inkomster:

Besiktningsafgifter	Kronor	14742: 60
Vågafgifter	»	528: 60
Hyra för ett rum	»	150: 00
	S:a Kr.	15421: 20

Västerås den 28 febr. 1914.

Martin Jonsson.
Föreståndare.

Redogörelse angående fosterbarnsvården i Västerås stad för år 1913.

A) I *enskild bostad* vårdade fosterbarn:
Antal vid årets början anmälda 45, tillkomna under året 16, summa 61.
Aflidna under året: före fyllda 1 år 1, efter fyllda 1 år —, summa 1.
Afgångna af annan anledning: före fyllda 7 år 2, efter fyllda 7 år 12, summa 14.
Hela antalet under året afgångna 15.
Antal vid årets slut vårdade: under 1 år gamla 6, 1—7 år gamla 40, summa 61.

B) I *särskild anstalt* vårdade:
Antal vid årets början anmälda 8, tillkomna under året 4, summa 12.
Aflidna under året: före fyllda 1 år —, efter fyllda 1 år 1, summa 1.
Afgångna af annan anledning: före fyllda 7 år 1, efter fyllda 7 år 1, summa 2.
Hela antalet under året afgångna 3.
Antal vid årets slut vårdade: under 1 år gamla 1, 1—7 år gamla 8, summa 12.

C) *Hela antalet inom kommunen vårdade fosterbarn* vid redogörelseårets slut 55.

D) *Fosterlegans storlek* pr månad:
i *enskild bostad*: högst 30: —, lägst 5: , *i barnavårdsanstalt*: högst 12: 50, lägst 6: —.

E) Hafva *föreläggganden meddelats* enligt 7 § 1? Nej.

F) Hafva *föreläggganden meddelats* enligt 7 § 2? Nej.

G) Hafva *försummelser beifrats* enligt 10 §? Nej.

H) Hafva *försummelser beifrats* enligt 11 §? Nej.

I) Finnes inom kommunen (staden) *särskild fosterbarnsnämnd?* Ja.

K) Äro *särskilda biträden* enligt 12 § förordnade och i så fall *huru många?*
Nämndens ledamöter hafva sig emellan distriktsvis fördelad den särskilda tillsynen öfver fosterbarns vården

L) Finnes inom kommunen (staden) *anstalt, hvarom i 18 § sägs,* och i sådant fall hvem är där anställd såsom *läkare?* Ingen sådan anstalt finnes.

Västerås den 9 mars 1914.

Ida Grönberg
Fosterbarnsnämndens ordförande.

Ämbetsberättelse från förste stadsläkaren i Västerås för år 1913.

1:o.

a) Kyrkoskrifna invånares antal vid redovisningsårets början: 20,881, däraf 10,282 mankön, 10,599 kvinnkön, vid dess slut: 21,941, däraf 10,825 mankön, 11,116 kvinnkön.
b) Antal födda under året: 473, däraf 255 mankön, 219 kvinnkön.
Nativiteten pro mille = 28,55.
Antal döda under under året: 262, däraf 123 mankön, 139 kvinnkön.
Mortaliteten pro mille = 12,51.
c) Antal döda under ett års ålder: 34, däraf 17 mankön, 17 kvinnkön.

N:o 14.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

2:o.

Allmännare förekommande sjukdomar:

a) Infektionssjukdomar:

Difteri:

Antalet fall under året 343, samtliga utom två vårdade å epidemisjukhuset. Talrika fall uppträdde i januari, så att två reservsjukhus (en f. d. småskola och den s. k. lektorsgården) måste anordnas. Någon bestämd smittohärd kunde ej uppspåras.

I senare hälften af mars utbröt en difteriepidemi med fall hufvudsakligen från sådana familjer, som fingo sin mjölk från Västerås mejeri, hvarför detta mejeri ålades att pasteurisera all mjölk och grädde under tre veckor. Man fann snart, att smittan härrörde från gården Hagbyholm, där difteri förekom i en mjölkerskas hem. Genom 1:ste prov.-läkarens försorg förbjöds all införsel af mjölk från gården, och ofvannämnda mjölkerska förbjöds tillträde till ladugården. De två mjölkbutiker i staden, där mjölken hufvudsakligen aflämnades, desinficierades fullständigt, och alla Västerås mejeris butiker rengjordes (mjölklårar, kärl etc.). Epidemien upphörde därefter snart. För öfrigt har difteri varit något gängse hela året utan att antaga epidemisk karaktär. — Mortalitet 2,62 %.

Vid hvarje inträffadt difterifall inom staden har smittrening af bostaden genom hälsopolisens försorg företagits, där så låtit sig göra; i annat fall har gifvits anvisning till husmödrarna om lämpligaste sättet för rengöring. Skolpliktiga barn ha hållits hemma från skolan i en vecka och familjemedlemmarna underrättats om nödvändigheten att i möjligaste mån undvika beröring med andra under denna tid.

Skarlakansfeber:

Antalet fall under året 169, samtliga utom 2 vårdade å epidemisjukhuset. I april inträffade en mindre epidemi, som härrörde af infekterad mjölk från Råby gård i Dingtuna. Epidemien häfdes genom importförbud för mjölk från gården och desinfektion af två mjölkbutiker å Västermalm, där mjölken aflämnades.

För öfrigt har skarlakansfeber också varit något gängse hela året utan att antaga epidemisk karaktär.

Samma åtgärder ha vidtagits beträffande desinfektion etc., som ofvan angifvits för difteri. — Mortalitet 0,59 %.

Nervfeber:

Antalet fall under året 10, med 1 fall i vardera af månaderna jan., maj, juni, juli, aug., sept., okt., dec. samt 2 fall i nov. Af dessa kunde 2 med säkerket ställas i förbindelse med en känd bacillbärarinna vid Kristiansansborgs gård. Då därjämte ett par personer möjligen kunnat bli smittade genom mjölk från Kristiansborg, har nämnda person förbjudits att taga någon som helst befattning med mjölken. I ett fall har smittan öfverförts från S:t Ilian genom kontakt, i öfriga fall har smittokällan ej kunnat uppspåras. En af de insjuknade afled på grund af tarmperforation + bukhinneinflammation. Samtliga vårdade å epidemisjukhuset. — Mortalitet 10 %.

Paratyfus:

2 fall i augusti. De sjuka voro syskon och hade troligen smittats under vistelse på landet (Örebro län). Vårdade å epidemisjukhuset. Tillfrisknade.

Barnförlamning:

Intet fall förekommit.

Kikhosta

har varit något gängse hela året, utan att antaga svårare epidemisk karaktär. 76 fall anmälda.

Röda hund

förekom rätt talrikt i jan. och febr. sedan sparsammare. 66 fall anmälda.

Influensa

uppträdde som vanligt med talrika fall i jan. och febr., möjligen i något större utsträckning än föregående år. 119 fall anmälda.

Epidemisk gulsot

har anmälts till ett antal af 9.

b) Öfriga sjukdomar.

Katarrer i luftvägar och tarmar som vanligt de talrikast förekommande sjukdomarne med rel. få dödsfall.

Antalet dödsfall i *tuberkulos* utgjorde:

i lungtuberkulos 50 (= 19 % af hela antalet dödsfall)
i annnan tuberkulos 11 (= 4,2 % „ „ „ „)

Hela antalet dödsfall i tuberkulos uppgick sålunda till 23,2 % af samtliga dödsfall (262), eller beräknadt på 1,000 inv. till 2,77.

För år 1913 ha stadsfullmäktige beviljat ett anslag af 4,000 kronor till sanatorievård åt medellösa lungsjuka och ett anslag af 2,000 kronor till lokalföreningen mot tuberkulos. Denna förening har dels bedrifvit dispensärverksamhet, dels anordnat en sommarkoloni på landet för klena barn (23 till antalet) från tuberkulösa familjer.

c) Öfversikt af gängse sjukdomar.

Se särskild bilaga.

3:o.

Förhållandet i allmänhet med:

a) *Vaccination och revaccination:*

Under året ha vaccinerats 448 personer, alla med animal vaccin. Intresset för vaccinationen har varit ovanligt lifligt på grund af smittkoppsepidemien i Stockholm i april och maj. 74 personer ha blifvit med framgång revaccinerade.

För anskaffande af vaccin och anordnande af offentlig vaccinering har Hälsovårdsnämnden anslagit som vanligt 100 kronor.

b) *Apoteksväsendet:* Intet särskildt att anföra.

c) *Barnmorskeväsendet:*

Inga instrumentala förlossningar verkställda af barnmorskor. I öfrigt intet att anföra. — Sammandrag af barnmorskornas dagböcker i särskild bilaga.

N:o 13.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

4:o.

Ämbetsförrättningar

på grund af särskildt förordnande: Inga.

5:o.

Inom staden bosatt personal af:

a) *Läkare:* P. Andréhn, Förste prov.-läkare, afliden under året. E. Björkman, f. d. förste prov -läkare. G. Holm, biträdande prov.-läkare. J. P. Lundgren, lasarettsläkare. P. A. Wickholm, regementsläkare. S. R. Erhardt, bataljonsläkare, afflyttad under året. M. Sjögren, läkare vid tuberkulossjukhuset. C. Thunström, förste stadsläkare. C. Idar, andre stadsläkare.

b) *Veterinärer:* C. J. Jakobsson, länsveterinär. M. Jonsson, föreståndare för köttbesiktningsbyrån. C. A. Öhrström, f. d. länsveterinär, ej praktiserande.

c) *Tandläkare:* F. A. Malmström, C. V. Luthman. Ernst Adolfsson. Märta Geete, inflyttad i okt. Elsa Folkjern, inflyttad i okt. S. Myrbeck inflyttad i nov.

d) *Sjukgymnaster:* Major L. Nauckhoff, utex. fr. Gymn. Central-Instit, ej praktiserande. Kapten G. Nordencreutz, utex. fr. Gymn. Central-Instit. Kapten K. Alexandersson, utex. fr. Gymn. Central-Instit. Fru Thora Wittbom, född Sundeman, utex. fr. Gymn. Central-Instit. Fröken Miriam Holmlin, utex. fr. Gymn Central-Instit. Fru Ella Hartelius, utex. fr. Gymn. Central-Instit. Elert Falk, utex. fr. D:r Kjellbergs institut. Fröken Agda Nielsen. Fröken Hilda Eriksson.

e) *Fältskär:* J. A. Strömberg.

f) *Apoteksföreståndare, provisorer och elever:* Apoteket Hjorten, innehafvare A. H. Kronberg, tjänstledig. Föreståndare J. O. Oest, exam. apotekare. T. V. Nyman, exam. apotekare. C. A. H. Rosenberg, exam. apotekare. Ivar Norrlin, exam. apotekare. Astrid Kjellström, farm. kand.

Apoteket Bäfvern, innehafvare Ivan Fernström, exam. apotekare. S. Julin, exam. apotekare. Göta Ahlstedt, farm. kand. Elsa Andersson, farm. kand. J. Widgren, elev.

g) *Barnmorskor:* Anna Lovisa Lindström, 1:sta stadsbarnmorska, lön 600 kronor pr år + fri telefon. Maria Amalia Larsson, 2:dra stadsbarnmorska, lön 500 kronor pr år + fri telefon, afflyttad från staden den 1 mars. Privatpraktiserande: Augusta Björkegren, barnm. för Badelunda s:n. Anna Math. Sandberg, barnm. för Skerikes och S:t Ilians s:n. Anna Fredr. Berggren, barnm. för Hubbo s:n. Hilda Maria Pihlgren, t. f. 2:dra stadsmarnmorska. Anna Ottilia Agren. Lotten Andersson, afflyttad från staden den 1 juli. Anna Fernström. Anna Larsson, inflyttad från Stockholm. Alla instrumentberättigade. Ej praktiserande: Carolina Nährström, f. d. 1:sta stadsbarnmorska. Pension 400 kronor.

h) *Vaccinatörer:* Anna Lindström, barnmorska. Maria Larsson, barnmorska. Augusta Björkegren, barnmorska. Hilda Pihlgren, barnmorska. Anna Ågren, barnmorska.

i) *Kvacksalfvare:* Intet att anmärka.

6:o.

Sinnessjuka och idioter.

Se Bilaga.

7:o och 8:o intet att anföra.

Andre stadsläkarens årsberättelse med tillhörande årsberättelse från sjukhuset vid fattiggården bifogas.

Västerås den 14 mars 1914.

Carl Idar.
t. f. 1:ste stadsläkare.

Summarisk förteckning upprättad med anledning af inkomna journaler öfver skyddskoppympningen inom Västerås stad i Västmanlands län år 1913.

Journalens N:r	Församlingens namn	Vaccinatörens namn	Antalet personer ympade med framgång	Anmärkningar
1	Västerås stad	E. Björkman leg. läk.	3	
2	„ „	C. Thunström leg. läk.	7	
3	„ „	C. Idar, leg. läk.	12	
4	„ „	A. Backman, leg. läk.	—	Endast revaccination.
5	„ „	H. Pihlgren, barnmorska	366	
6	„ „	A. Ågren, „	13	
7	„ „	A. Lindeström, „	14	
8	„ „	A. Björkegren, „	33	
		Summa	448 = 95 % af 474 ympade.	

Med framgång revaccinerade: 74 personer.

Insänd jämte journaler till Förste provinsialläkaren i Västmanlands län den 14 mars 1914.

Carl Idar
t. f. 1:ste stadsläkare.

N:o 14.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

Öfversikt af gängse sjuk-

Sjukdomar	Januari		Februari		Mars		April		Maj	
	Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde
Paratyfus	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Smittkoppor	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Mässling	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Skarlakansfeber	13	...	17	...	15	...	27	...	20	1
Fläcktyfus	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Tarmtyfus	1	...	...	...	...	...	...	...	1	...
Rödsot	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Asiatisk kolera	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Inhemsk kolera, barnkolera	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Påssjuka	...	...	...	...	1	...	...	...	...	...
Epidemisk gulsot	2	...	1	...	...	...	...	...	...	...
Kikhosta	8	...	3	...	2	...	...	...	9	...
Influensa	37	...	51	...	16	...	8	...	...	...
Difteri och strypsjuka	34	1	28	...	94	1	49	3	26	...
Barnsängsfeber	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Frossa	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Smittosam ögonsjukdom	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Akut lung- och lungsäcksinflammation	2	...	8	...	6	1	12	1	3	...
» katarr o. inflation i luftstrupe o. luftrör	56	...	51	...	47	...	55	...	62	...
» » » » i tarmarne, diarré	14	...	14	...	52	...	14	...	16	...
Röda hund	13	...	19	...	16	...	5	...	10	...
Vattenkoppor	2	...	3	...	8	...	6	...	5	...
Summa	182	1	195	...	257	2	176	4	152	1

Sammandrag af summariska utdrag ur dagböcker,

Barnmorskor	Barnaföderskor						Födda barn							Missfall	Barnsängskvinnan var 3 veckor efter förlossningen		
Antal	Antal	Gifta	Ogifta	Änkor	Förstföderskor	Omföderskor	Antal	Gossar	Flickor	Lefvande födda	Dödfödda	Fullgångna	Ofullgångna		Frisk	Sängliggande sjuk	Död
9	565	486	78	1	165	400	561*	307	254	545	16	536	25	14	564	...	1

* 10 tvillingbörder.

domar i Västerås år 1913.

Juni		Juli		Augusti		Sept.		Oktober		Nov.		December		S u m m a	
Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde	Insjuknade	Döde
...	...	...	...	2	....	..	...	...	...	...	...	...	...	2	...
..	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	..
17	...	8	...	11	...	10	...	7	...	7	...	17	...	169	1
...	..	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	....	...
1	...	1	...	1	...	1	...	1	...	2	...	1	1	10	1
...	...	...	...	...	..		...	...	...	...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...	...	...	. .	...	...	...	...	...	...	...
1	...	...	...	1	...	...	...	...	...	...	...	...	...	2	...
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1	...
4	...	...	...	1	...	...	...	...	...	...	...	1	...	9	...
3	..	7	...	15	...	7	...	19	...	3	...	...	...	76	...
1	...	...	...	1	...	1	...	1	...	2	..	1	...	119	...
9	1	6	...	9	...	18	1	21	1	21	...	28	1	313	9
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	..	..	...	...	...	...	...	...	..	..	...	...
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	....	...	...	..
8	...	3	...	5	...	4	...	9	1	3	...	2	...	65	3
43	...	19	...	14	...	22	...	71	...	49	...	68	..	557	. .
24	...	25	...	21	1	16	....	26	...	12	...	10	...	244	1
3	...	...	...	..	...	...	...	...	...	...	...	...	...	66	...
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	24	...
114	1	69	...	81	1	79	1	155	2	99	...	128	2	1,687	15

förda af barnmorskorna i Västerås stad under år 1913.

Vid förlossning använda operationer										Barnaföderskor, förlösta och vårdade i barnmorskans eget hem (Regl. § 22, första stycket)	Barnaföderskor, förlösta och vårdade å förlossningshem (Regl. § 22, andra och femte styckena)
Efterbördens uttagande medelst handens införande i lifmodern, utfördt af		Vändning, verkställd af		Tång, anlagd af		Krok, anlagd af		Skarpa instrument använda af			
Barnmorska	Läkare	Barnmorska	Läkare	Barnmorska	Läkare	Barnmorska	Läkare	Barnmorska	Läkare		
...	1	...	5	...	9	...	...	...	...	1	...

N:o 14.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse.

Sammandrag öfver, vid Västerås stads varmbadhus år 1913 serverade bad.

Namn å bad	Män	Kvinnor	Summa bad	
I Kl. Karbad	2136	1143	3279	År 1912 serverades här 51,842 bad. År 1913 serverades här 59,770 bad alltså en ökning af 7,928 bad.
I „ d:o med massage	253	172	425	
I „ Halfbad	99	45	144	
I „ Sittbad	60	1	61	
II „ Karbad	1475	2213	3688	
II „ d:o med massage	454	449	903	
II „ Halfbad	75	98	173	
II „ Billighetskarbad	462	525	987	
I „ Badstu eller ångskåp	2418	507	2925	
I „ d:o med borstning	1886	94	1980	
I „ d:o „ massage	90	1	91	
Simhall med värmestuga	3196	647	3843	
Simhall för skolungdom	1853	1186	3039	
Dusch	166	185	351	
Elektriskt ljusbad	148	66	214	
d:o med massage	12	—	12	
Kolsyrebad III	12	—	12	
Syrgasbad	14	—	14	
Fangobad	15	39	54	
Billighetsbadstu	16608	5734	22342	
Simhall med solbad	2463	544	3007	
Solbad med dusch	151	3	154	
Elementarskolan	632	390	1022	
Folkskolan	1174	2462	3636	
Allm. Sv El. A.-B	4698	497	5195	
Svenska Metallv.	796	162	958	
Simsällskapet	974	198	1172	
Seminariet		89	89	
	42320	17450	59770	

Dessutom har serverats 26 hundbad samt för simundervisning till folkskolebarn 4,947 bad.

Vid Västerås stads varmbadhus är anställd nedan nämnda personal.

Namn	Anställd den	
Undertecknad, Föreståndare	1/1 1913	
Kassörska Hanna Söderlund	6/8 1910	
Maskinist C. J. Söderlund	1/6 1910	
Eldare E. P. Olsson	1/8 1910	
Baderska Amanda Bengtsson	1/8 1910	
„ Lovisa Schön	1/6 1912	Anst. som vakt i badstugan 1/10 1910—1/5 1911.
„ Elsa Östlin	1/11 1912	
„ Hulda Karlsson	1/4 1913	
Badare Carl Andersson	1/8 1913	
Badstuvakt Jenny Björklund	1/5 1911	
Simhallsvakt Matilda Ekeberg	1/8 1912	
Tvätterska Mina Westling	8/8 1910	
d:o Maria Berg	1/10 1910	

Västerås den 18 februari 1914.

John Söderström.
Föreståndare.

Västerås, A. F. Berglis Boktryckeri, 1914.

N:o 15.

Fattigvårdsstyrelsens utlåtande ang. sammanslutning af barnavårdsanstalterna i staden.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Magistraten den 7 innevarande februari för kännedom och iakttagande till Fattigvårdsstyrelsen remitterat Stadsfullmäktiges den 18 och 19 december 1913 fattade beslut, hvarigenom Stadsfullmäktige bland annat lämnat Fattigvårdsstyrelsen i uppdrag att utreda frågan om och hos Stadsfullmäktige framlägga förslag angående eventuell sammanslutning af de barnavårdsanstalter här i staden, till hvilka anslag af stadskassan lämnades, får Fattigvårdsstyrelsen härmed meddela, att då alla barnavårdsanstalter inom staden, med undantag af den nyinrättade barnasylen, hufvudsakligen uppehållas genom enskilda personers bidrag och donationer, en sådan sammanslutning enligt Fattigvårdsstyrelsens åsikt icke är möjlig att åstadkomma.

Västerås den 31 mars 1914.

På Fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. Johansson.

Helge Cronholm.

N:o 16.

Drätselkammarens utlåtande ang. anläggande af en ny gasklocka m. m.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I förslaget till innevarande års utgifts- och inkomststat för sina verk har Vatten- och Gasverksstyrelsen begärt ett anslag å 122,000 kronor för uppförande af en ny gasklocka å Kungsängen med hufvudledning mellan denna och gasverket och ångpanneanläggning samt ett ammoniaksaltverk vid gamla gasverket, hvilken framställning Stadsfullmäktige på hemställan af Drätselkammaren den 19 december remitterat för yttrande till Drätselkammaren.

I anledning häraf får Drätselkammaren för sin del anföra följande.

N:o 16
ang. ny gasklocka m. m.

Drätselkammaren har intet att erinra emot det begärda anslaget å 74,750 kronor till ny gasklocka med ångpanneanläggning. I fråga om hufvudledningen från denna till gasverket anser Drätselkammaren en sträckning tvärs öfver Kungsängen med korsning af bangårdsområdet i Lillån samt från denna punkt genaste vägen till gasverket vara att föredraga framför den af Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagna genom Stora gatan och Pilgatan, då därigenom undvekes de olägenheter, som komme att uppstå vid och efter upprifvande af Stora gatan för ledningens nedläggande. I detta sammanhang förtjänar påpekas, att vid den förestående utvidgningen af härvarande järnvägsstation med dess spårsystem omfattande gatuarbeten med största sannolikhet måste verkställas i järnvägsliniens korsning af Pilgatan, hvilka nödvändiggöra en omläggning af därstädes nedlagda ledningar. Att därför nu i denna skärningspunkt nedlägga en större ledning är enligt Drätselkammarens mening synnerligen olämpligt.

Vatten- och Gasverksstyrelsen, som delgifvits denna Drätselkammarens mening ifråga om ledningens sträckning, har, såsom framgår af bilagda skrifvelse, meddelat att styrelsen ännu icke fattat bestämd ståndpunkt i denna fråga, samtidigt hvarmed styrelsen under påpekande af, att frågans afgörande vore af brådskande art, hemställt, att Drätselkammaren, oaktadt sträckningen ännu icke kunnat bestämmas, ville hos Stadsfullmäktige begära anslag för ledningen.

Ifråga om kostnaderna för de olika sträckningarna torde den af Drätselkammaren förordade draga en kostnad, som med ungefär 4,500 kronor understiger det af styrelsen för ledningen begärda anslaget, hvilket belopp för den händelse Stadsfullmäktige framdeles bestämma sig för den förra sträckningen, då antingen bör afdragas å det begärda anslaget eller ock bespares i Vatten- och Gasverksstyrelsens stat.

För att möjliggöra för styrelsen att kunna träffa förberedelser för anläggningarne ifråga, bestående i utlysande af entreprenad å gasklockans uppförande, inköpa rör för hufvudledningen m. m. är det af vikt, att anslaget snarast ställes till styrelsens förfogande. I samband härmed torde uppmärksammas, att markförhållandena nödvändiggöra ett nedläggande af ledningen under den torra årstiden, då fyllning och täckning af densamma erhålles från för stadens räkning pågående gatu- och byggnadsarbeten.

Vidkommande öfriga poster å det kostnadsförslag, som bilagts Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning om anslag till uppförande af ny gasklocka m. m., har Drätselkammaren intet att emot dem erinra och vill ifråga om den föreslagna ammoniaksaltfabriken endast åberopa de skäl för en sådan fabriks uppförande, som Vatten- och Gasverksstyrelsen andragit.

Drätselkammaren får alltså hemställa

att Stadsfullmäktige med afvaktande af särskildt yttrande från Drätselkammaren och Vatten- och Gasverksstyrelsen ifråga om hufvudledningens sträckning likväl nu måtte för uppförande af en ny gasklocka å Kungsängen med hufvudledning från densamma till nunarande gasverket äfvensom ångpanneanläggning samt till en anläggning för beredande af ammoniaksalt ställa till Vatten- och Gasverksstyrelsens förfogande ett anslag å intill 122,000 kronor, däri inberäknadt kostnad för kontrollarvode m. m. att utgå af lånemedel.

Västerås den 17 april 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

N:o 16
ang. ny gasklocka m. m.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med anledning af Drätselkammarens protokollsutdrag för den 23 nästlidne mars rörande ifrågasatt ändring af föreslagen sträckning för gashufvudledningen för nya klockan har Styrelsen underkastat denna fråga en ytterligare pröfning, men är Styrelsen på grund af de skäl, som inom densamma anförts med afseende på såväl för- som nackdelar för båda sträckningarna, icke nu i tillfälle afgifva begärt yttrande. Då emellertid frågans afgörande är af brådskande art, får Styrelsen föreslå Drätselkammaren att hos Stadsfullmäktige begära medel till gasledningen och samtidigt hemställa, att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren och Styrelsen att bestämma ledningens sträckning. Beträffande ledningskostnaden torde denna blifva något lägre för Kungsängssträckningen.

I samband härmed får Styrelsen påpeka, att i kostnadsförslaget n:r 189, som bifodes 1914 års budgetsförslag, äfven är upptaget 5,000 kronor till dels ångpanna med byggnad och dels kontrollantarvode samt därjämte 8,000 kronor till ammoniaksaltfabrik, af hvilka anslag åtminstone det förstnämnda är erforderligt i samband med anslag till klocka och hufvudledning.

Västerås den 16 april 1914.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Gust. Anderson.

Gerh. Gustafson.

Å ny gasklocka å Kungsängen, hufvudledning mellan denna och gasverket samt ammoniaksaltfabrik vid gamla verket.

1 st. gasklocka för 3,000 kbm., anordnad för senare teleskopering till 6,000 kbm., med plåtbassäng, allt komplett	71,000: —
Ångpanneanläggning: stående ångpanna för 10 kvm. eldyta med tillhörande ledningar för afgifvande af ånga till gasklockan	3,000: —
För panna erforderlig byggnad	750: —
Hufvudledning från gasklockan till verket	38,000: —
Ammoniaksaltfabrik, komplett	8,000: —
Oförutsedt, kontrollantarvode, m. m., utjämning	1,250: —
Kronor	122,000: —

Västerås den 31 oktober 1913.

Gerh. Gustafson.

N:o 17.

Drätselkammarens förslag ang. byte af tomt med Frälsningsarméns Förlagsaktiebolag.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Såsom framgår af bilagda skrifvelse har Frälsningsarméns Förlagsaktiebolag i Stockholm föreslagit staden ett utbyte af bolaget tillhöriga tomten N:o 119 A. U. i stadens

N:o 17 ang. byte af tomt med Frälsningsarméns Förlagsaktieb.

norra kvarter emot staden tillhöriga tomten N:o 5 inom kvarteret Hubert enligt ett af stadsingeniören uppgjordt förslag till tomtindelning af detta kvarter.

Det i skrifvelsen omförmälda villkoret för utbytet, att Förlagsaktiebolaget skulle befrias från lösen af gatumark utanför den tillbytta tomten, har Drätselkammaren emellertid ansett staden icke kunna godtaga och har bolaget efter underrättelse härom i skrifvelse af den 4 sistl. mars, till hvilken Drätselkammaren hänvisar, eftergifvit ifrågavarande villkor.

Den Förlagsaktiebolaget tillhöriga tomten innehåller i areal 1,098,3 kvm. på stadens grund och åtgår södra tredjedelen af densamma till Domkyrkoesplanadens utläggande enligt den nyantagna stadsplanen, hvarför staden vid tidpunkten för denna reglerings genomförande är hänvisad till att lösa denna del af tomten. Under hänsynstagande till detta förhållande har staden, efter sedan lagfart den 25 juni 1901 meddelats Förlagsaktiebolaget, anhängiggjort rättegång mot bolaget med yrkande, att detta på grund af staden tillkommande lösningsrätt måtte åläggas afstå tomten till staden för en löseskilling af 5,601 kronor 33 öre, hvilken rättegång emellertid den 23 februari 1903 för förlikningens träffande förklarats hvilande. Arealen af den tomt inom kvarteret Hubert, som af bolaget föreslagits till vederlag, utgör omkring 800 kronor och skulle staden sålunda i mellangift enligt Förlagsaktiebolagets förslag hafva att erlägga i rundt tal 1,500 kronor.

Då sålunda tomten N:o 119 A. U. i norra kvarteret till en afsevärd del är för staden erforderlig för regleringsändamål samt det af bolaget föreslagna bytespriset uppgår till ungefär samma belopp som lösesummans, anser Drätselkammaren en uppgörelse i form af byte på sätt bolaget föreslagit vara att föredraga framför ett fullföljande af rättegången.

I följd häraf får Drätselkammaren hemställa

att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att med Frälsningsarméns Förlagsaktiebolag träffa aftal om utbyte af staden tillhöriga tomten N:o 5 inom kvarteret Hubert enligt ett af stadsingeniören uppgjordt förslag till tomtindelning af detta kvarter mot Förlagsaktiebolaget tillhöriga tomten N:o 119 A. U. norra kvarteret, därvid tomtpriset beräknas lika för båda tomterna eller till 5 kronor pr kvm., samt att, då staden enligt denna beräkning har att i mellangift erlägga till Förlagsaktiebolaget omkring 1,500 kr. anvisa detta belopp för nämnda ändamål att utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 9 april 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Drätselnämnden i Västerås.

För att underlätta tomtregleringen inom kvarteret Jonas förklara vi oss villiga att i utbyte mot Förlagsaktiebolagets tomt N:o 119 A. U. inom förenämnda kvarter öfvertaga den Västerås stad tillhöriga tomten N:o 5 i kvarteret Hubert.

Ehuru tomten inom kvarteret Jonas måste anses värdefullare än den förenämnda tomten inom kvarteret Hubert, dels med afseende på bättre grundförhållanden och dels

N:o 17.
ang. byte af tomt med Frälsningsarméns förlagsaktieb.

söderfasad mot den förnämliga Domkyrkoesplanaden, äro vi likväl villiga gå med på förslaget att priset för tomterna beräknas lika eller efter 5 kronor pr kvadratmeter, dock under villkor, att Förlagsaktiebolaget befrias från alla utgifter för lösen af gatumark och gatans iordningställande framför tomten vid Kopparbergsvägen.

Med hänsyn till syftet med tomtens förvärfvande, nämligen att åt Frälsningsarmén uppföra tidsenliga lokaler för dess religiösa verksamhet på platsen, hoppas vi Drätselnämnden för sin del godkänner ifrågavarande förslag.

Stockholm den 20 oktober 1913.

För Frälsningsarmens Förlagsaktiebolag:

Joh. Ögrim. ***W:m H. Howard.***

Herr ordföranden i Drätselkammaren i Västerås.

Sedan vi erhållit del af Drätselkammarens beslut den 8 sistlidne januari rörande byte emellan Förlagsaktiebolagets tomt N:o 119 A. U. inom norra kvarteret mot den Västerås stad tillhöriga tomten N:o 5 inom kvarteret Hubert, har frågan om tomtbytet ånyo föredragits vid vår styrelses sammanträde. Ehuru vi hade väntat att staden tillmötesgått vår framställning om befrielse från lösen af gatumark för tomten invid Stora Kopparbergsvägen, så äro vi likväl villiga, att gå med på stadens villkor för att därigenom komma till ett slut med underhandlingarna. Med anledning däraf emotse vi tacksamt förslag till byteskontrakt, samt teckna

Högaktningsfullt

Frälsningsarméns Förlagsaktiebolag:

Herm. Kolmlund.

N:o 18.

Drätselkammarens utlåtande ang. upprättande af uppgift å förestående arbeten och kostnaderna för desamma.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 19 December 1911 remitterade Stadsfullmäktige för yttrande till Drätselkammaren ett af dåvarande stadsfullmäktigeledamoten Ingeniör Fredholm framställdt förslag att Stadsfullmäktige måtte gifva Drätselkammaren i uppdrag att upprätta och till Stadsfullmäktige inlämna dels uppgift om den ordning i hvilken förestående större byggnadsarbeten borde utföras dels äfven ungefärlig uppgift rörande kostnaderna för desamma.

Uppgörande af en plan samt beräknadt förslag för förestående byggnadsföretag i den mening motionären tänkt sig möter enligt Drätselkammarens förmenande oöfverstigliga möjligheter och skulle, äfven om detta icke vore fallet, en dylik måhända inskränka befogenheten hos de stadens myndigheter eller kommittéer, som tilläfventyrs hade att utreda förestående byggnadsföretag, hvilken omständighet i sin tur då kunde äfventyra arbetets lyckliga utförande.

N:o 18 ang. uppgift å större arbeten.

Utvecklingen har visat att det ena större ärendet varit beroende af ett annat, som icke på förhand kunnat förutses, i följd hvaraf utredningen rörande det förra fördröjts af utredningen för det senare. Att sålunda kunna bestämma ordningen, i hvilken företagen komma att utföras torde vara omöjligt. I anledning af förevarande motion har Drätselkammaren låtit stadens byggnadschef uppgöra en förteckning å de större företag, som samtliga i lika hög grad väntade sin lösning vid tidpunkten då motionen väcktes. Af dessa har en del ännu icke utförts och kan tidpunkten för deras utförande ännu icke fastslås. När sålunda ordningen, i hvilken byggnadsföretagen böra utföras, icke kan på förhand bestämmas, kan ej heller aproximativ beräkning af kostnaderna, afseende att visa hvad stadens utgifter vid en viss tidpunkt i framtiden belöpa sig till, uppgöras.

Under hänvisning till det anförda hemställer Drätselkammaren,

att motionen icke måtte föranleda någon Stadstullmäktiges vidare åtgärd.

Västerås den 23 Mars 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med anledning af Drätselkammarens uppdrag att yttra mig, om hvilka större byggnadsarbeten, som inom närmaste framtiden kunna blifva utförda och kostnaderna för desamma, får jag öfverlämna nedanstående promemoria, likvist betonande att nästan samtliga förslag ännu stå på den första utredningens stadium och att såväl arbetenas ordningsföljd som kostnadssummorna högst sannolikt komma att påverkas af orsaker, som ej nu rimligtvis kunna förutses.

1) Frågan om nybygggnad för elementarläroverkets behof har länge stått på dagordningen, dess lösande bör motses inom kort och hafva kostnaderna upptagits till:

Nybyggnad (sedan mitt förra kostnadsförslag afgafs har byggnadens volym ökats och synas större materialkostnader förutses) . . . . . 150,000 kr.

Ombygget af nuvarande läroverksbyggnaden, enl. nyligen omnämnda fordringar . . . . . 70,000 »

Mur samt ordnande af tomten . . . . . 5,000 »

2) Epidemisjukhuset har länge varit rätt otillfredsställande hvad utrymme m. m. beträffar och torde inom kort

Nybyggnad böra uppföras för ett belopp af . . . . . 125,000 »

samt de nuvarande byggnaderna böra repareras och förses med värmeledning för ett belopp af . . . . . 30,000 »

3) Folkskolans kraf på större antal undervisningssalar måste tillmötesgås, en nybyggnad har beräknats kosta . . . . . 300,000 »

I detta sammanhang vill jag nämna, att jag anser det vara möjligt nedbringa kostnaden samt mera lämpa antalet tillkommande salar efter behofvet genom att frångå principen »stora gemensamma stenbyggnader» och i stället bygga mindre trähus grupperade rundt skolgården. Äfven från ren arkitektsynpunkt sedt synes mig ett sådant förslag böra vara tilltalande.

N:o 18 ang. uppgift å större arbeten.

4) Förslag har väckts om byggande af ny körbro vid Biskopsgatan och har kostnaden beräknats till . . . . . 25,000 kr.
5) Brandstationen kommer enligt förljudande snart att behöfva tillbyggas mot Klockaregatan och upptages kostnaden förslagsvis till . . . 50,000 »
6) Renhållningsverkets flyttande ut till Nordanby eller Stenby är under utredning, kostnaden har beräknats till . . . . . 120,000 »
7) Förslag är väckt om byggande af en svingård i samband med renhållningsverket för en kostnad af . . . . . 80,000 »
8) Utmed Svartåns västra strand har byggts en strandskoning hvilken tänkts färdigbyggd rundt Järnvägsverkstaden för ett belopp af . . . . 90,000 »
9) Under utredning är vidare frågan om anläggandet af ett reningsverk för kloakvattnet, detta i samband med införandet af vattenklosettsystem, och tillåter jag mig att därvidlag hänvisa till min skrifvelse af den 7 Juni 1911, hvilken finnes intagen i Drks. protokoll . . . . . 200,000 »

Gasverket är för närvarande hårdt belastadt, det behöver inom loppet af några år utvidgas eller ersättas med ett nytt, ny gasklocka måste i hvarje fall ofördröjligen uppsättas. Kostnadsfrågan är för närvarande under utredning inom Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Vattenverket anlitas allt strängare och vattenåtgången inom samhället synes vara i kraftigt stigande, det kan därför troligen ej dröja länge förrän någon åtgärd härvidlag måste vidtagas, endera så att mätare allmänt införas, eller ock så att vattenverket utvidgas. Äfven denna fråga är under utredning inom Vatten- och Gasverksstyrelsen och är det ej möjligt att redan nu framkomma med någon kostnadsuppgift.

Lämpligast synas mig vara att vänta med den nu behandlade motionens besvarande till dess ofvanstående frågor hunnit närmare behandlas af de myndigheter, som närmast hafva inflytande å deras afgörande.

Västerås den $^{9}/_{7}$ 1912.

Gösta Smitt.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Tid efter annan hafva i skrifvelser från stadens olika nämnder och styrelser ganska afsevärda byggnadsarbeten antydts såsom för staden inom den närmaste framtiden nödvändiga. Förutom sedvanliga gatu- och ledningsarbeten, hvilka för kommande år torde komma att kräfva snarare större än mindre årskostnader än hittills, vill jag nämna följande inom ej alltför aflägsen framtid förestående byggnadsföretag:

Uppförandet af nytt gasverk torde ej många år kunna uppskjutas. Pump- och reningsverk för kloaksystemet torde likaledes snart befinnas nödvändigt.

Ökade lokaler för allmänna läroverket hafva redan framhållits såsom ett ytterst trängande behof. Stadens ganska hastiga folkökning torde snart kräva ökadt utrymme äfven för folkskolan, och äro ju utredningar härom redan tagna i arbete.

Hälsovårdsnämnden torde, hoppas jag, ej stå främmande för behofvet af epidemisjukhusets utvidgning och förbättring för att bl. a. undgå det numera årligen återkommande upprättandet af provisoriska sjukhuslokaler.

Härtill vill jag ytterligare lägga frågan om saluhall, för hvilken frågas utredning en komité redan arbetar, om nytt renhållningsverk och ny försörjningsinrättning.

Dessa arbeten äro så till vida af Stadsfullmäktige förberedda, att 1909 års obligationslån upplades till ett belopp af cirka 1,700,000 kronor, utöfver då omedelbart föreliggande lånebehof. Emellertid är vikten af en i god tid i sina stora drag fastslagen

N:o 18 ang. uppgift å större arbeten.

ordning för utförandet af så stora arbeten uppenbar. Hvar och en af stadens olika styrelser tänker nu på de behof, som närmast röra hvar och en af dessa och inkomma till Stadsfullmäktige med sin anslagsbegäran på sådan tid, att ett uppskof ofta ej är möjligt, under det från mer allmän synpunkt sedt en annan tidpunkt varit för staden lämpligare.

Möjligt är, att Drätselkammaren redan uppgjort en plan för det successiva utförandet af de arbeten, jag ofvan berört. Är detta ej fallet, är önskligt att så sker, liksom att planen i fråga till ledning för såväl Stadsfullmäktige som resp. styrelser offentliggöres.

Jag hemställer därför,

att Stadsfullmäktige måtte lämna Drätselkammaren i uppdrag att upprätta och till Stadsfullmäktige inlämna, dels uppgift om den ordning, i hvilken under de närmaste åren förestående större byggnadsarbeten sannolikt böra utföras, dels äfven ungefärlig utredning rörande kostnaden för desamma.

Västerås den 28 Nov. 1911.

John Fredholm.

N:o 19.

Drätselkammarens förslag ang. inköp af en del af tomten N:o 65 norra kv. för Vasagatans utläggande.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I bilagda skrifvelse har gårdsägaren E. W. Hagman härstädes erbjudit staden inköpa den del, eller 289,4 kvm. enligt af stadsingeiören i augusti 1912 upprättad karta, af tomten N:o 65 inom byggnadskvarteret Gere, som enligt den nyantagna stadsplanen åtgår till utläggande af Vasagatan.

I fråga om det pris, som af Hagman föreslagits, är detta satt med hänsynstagande af, att den mark, som erbjudits till inköp, till en del är planterad med fruktträd och utgör sålunda ersättning jämväl för dessa.

Då den till inköp föreslagna marken sålunda är erforderlig för gatureglering får Drätselkammaren i anledning af det gjorda erbjudandet hemställa,

att Stadsfullmäktige dels måtte bemyndiga Drätselkammaren att af E. W. Hagman inköpa 289,4 kvm. af tomten N:o 65 inom byggnadskvarteret Gere till ett pris af 10 kronor pr kvm.,

dels ock bestämma att köpeskillingen måtte utgå af reserverade köpesskillingsmedel.

Västerås den 9 april 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

N:o 19 ang. inköp af mark för Vasagatan.

Undertecknad E. V. Hagman erbjuder mig härmed åt till Västerås stad i och för gatureglering försälja den 289,4 meter² stora del af min tomt N:o 65 i byggnadskvarteret Gere, hvilken ingår i Vasagatan, mot en godtgörelse af i ett för allt 2894 kr. d. v. s. tio kr. pr kvadratmeter och medgifver jag, att marken får tagas i bruk omedelbart.

Västerås den 20/3 1914.

E. V. Hagman.

N:o 20.

Drätselkammarens förslag ang. befrielse från kommunalutskylder för A. Olaussons sterbhus.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I bilagda skrifvelse till Drätselkammaren har änkan efter aflidne förste stationsskrifvaren A. Olassusson Fru Olga Olausson härstädes anhållit, att sterbhuset efter den aflidne måtte befrias från de kommunalutskylder, som för år 1913 påförts den aflidne för af honom under år 1912 åtnjuten inkomst och som under innevarande år till betalning förfalla, och får Drätselkammaren under hänvisning till den omständigheten, att dödsfallet inträffat efter sedan taxeringsmyndigheternas sammanträden för år 1913 afslutats, i följd hvaraf sterbhuset saknat utvägen att hos dessa myndigheter framställa sin begäran; då de omständigheter, som i lagen anföras såsom grundande rätt att åtnjuta befrielse i detta fall synas föreligga i särskildt ömmande grad, hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte medgifva befrielse för sterbhuset efter aflidne förste stationsskrifvaren A. Olausson för de kommunalutskylder uppgående till ett belopp af 350 kronor 17 öre, som påförts den aflidne för år 1913 och till betalning förfalla innevarande år.

Västerås den 9 april 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

N:o 20
ang. befrielse från kom.-utskylder för A. Olaussons sterbhus.

Till Västerås Stads Drätselkammare.

Undertecknad; änka efter 1:ste stationsskrifvare A. Olausson, anhåller härmed ödmjukligen till Västerås Stads Drätselkammare om befrielse från min aflidne makes skatter. Den sista betalningsterminen för kommunalskatten 1912 utgjorde kr. 114: 06 samt kronskatten kr. 136: 65 jämte indrifningsafgift kr. 4: 09. Detta belopp har nu efter min mans död af mig erlagts och är min enda tillgång numera mitt lösörebo enligt bouppteckning uppgående till ett värde af 720 kr. däraf hälften tillkommer barnen.

Tages detta ifrån mig finnes ingen försörjningsmöjlighet för mig och mina fyra barn, ty den pension på 975 kr., som tillkommer mig jämte 78 kr. för hvart och ett af de tre minderåriga barnen är visserligen en hjälp, men en ringa sådan, då min äldste son för fullbordandet af sina studier vistas på Tekniska Högskolan i Stockholm.

Under förhoppning om medkänsla i min betungade ställning tecknar ödmjukligen

Olga Olausson,
f. Sallander.

N:o 21.

Drätselkammarens skrifvelse ang. lösningsrätt till fastigheter på stadens grund.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Enligt hvad bilagda förteckning utvisar, hafva under januari och februari månader innevarande år vid härvarande Rådstufvurätt för enskilda personer lagfarits följande å stadens grund belägna fastigheter, nämligen gården och tomten N:o 77 a, gården och tomten N:ris 13, 14 och 15 samt gården och tomten N:o 124, samtliga belägna inom södra kvarteret, och får Drätselkammaren i anledning af de lagfarna öfverlåtelserna anföra.

Af fastigheterna äro icke tomterna N:ris 124 samt 13, 14 och 15 i södra kvarteret erforderliga för regleringsändamål, och kunna därför med hänsyn till det för dem betalade priset icke ifrågasättas till inlösen af staden.

Hvad åter angår tomten N:o 77 a åtgår en del af denna tomt för breddning af Kopparbergsvägen enligt den nyantagna stadsplanen. Då lösesumman skulle utgå med köpeskillingens belopp eller 18,000 kronor samt tomtens värde med däråa uppgjorda byggnader enligt Drätselkammarens åsikt icke uppgår till detta belopp, och då i öfrigt staden, för den händelse ägaren af gården vid tidpunkten för gatureglerings genom förande skulle för den del af densamma, som härför åtgår, begära ett pris, som ej motsvarar värdet, äger möjlighet vtt expropriera området, anser Drätselkammaren att staden icke ifråga om denna tomt bör nu göra sin lösningsrätt gällande.

N:o 21.
Ang. lösningsrätt till fastigheter.

Drätselkammaren hemställer alltså,

att Stadsfullmäktige måtte besluta, att staden icke måtte på grund af de lagfarna öfverlåtelserna göra sin lösningsrätt till fastigheterna gällande.

Västerås den 9 April 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Förteckning öfver vid Rådstufvu Rätten i Västerås beviljade lagfarter, belägna helt eller delvis på stadens grund, under januari månad år 1914.

Den 12 Januari.

Å gården och tomten N:o 124 i stadens södra kvarter, som grosshandlaren Erik Andersson, enligt köpebref den 31 december 1913 af Johan Fredrik Köhler för 71,000 kronor tillhandlat sig;

å samma fastighet, som Aktiebolaget Manne Tössbergs Efterträdare, enligt köpebref den 31 december 1913 av Johan Fredrik Köhler med däråsamma dag tecknad öfverlåtelse af grosshandlanden Erik Andersson för 71,000 kronor tillhandlat sig;

å gården och tomten N:o 77 a) i Västerås stads södra kvarter, som änkan Ida Charlotta Öberg, född Bergman, Aina Emelia Öberg, Allis Cecelia Öberg, Eivor Ida Elisabeth Öberg, Edit Linnea Öberg samt Albert Karl Öberg, enligt boupptecknings-instrument den 14 april 1913 efter aflidne förre smidesmästaren Karl Erik Öberg bekommit, änkan i giftorätt hälften samt barnen i arv tillsammans andra hälften;

å samma fastighet, som hemmansägaren Johan Arvid Österberg, enligt köpekontrakt den 26 november 1913 av änkan Ida Charlotta Öberg, född Bergman, Aina Emelia Öberg, Allis Cecelia Öberg, Eivor Ida Elisabeth Öberg, Edit Linnea Öberg samt Albert Karl Öberg för 18,000 kronor tillhandlat sig;

å gården och tomten N:o 78 i Västerås stads södra kvarter, som Västerås stad, enligt köpekontrakt den 3 april 1913 av änkan Emma Karolina Karlsson, född Andersson, för 35,000 kronor tillhandlat sig

Västerås Rådhus den 31 januari 1914.

På Rådstuvu Rättens vägnar:

John Karlsson.

Förteckning öfver vid Rådstufvu-Rätten i Västerås beviljade lagfarter, belägna helt eller delvis på stadens grund, under februari månad år 1914.

N:o 21.
Ang. lösningsrätt till fastigheter.

Den 9 Februari.

Å gården och tomten N:ris 13, 14 och 15 i Västerås stads södra kvarter, som köpmannen Oskar C. Johansson, enligt köpebref den 30 september 1913 af gårdsägaren L. G. Andersson för 92,000 kronor tillhandlat sig.

Västerås rådhus den 28 februari 1914.

På Rådstufvu Rättens vägnar:

John Karlsson.

No 22.

Drätselkammarens förslag ang. ersättning till taxeringsnämndernas ledamöter.

Till stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Drätselkammaren af den 16 innevarande april, som härmed bilägges, hafva Herrar Borgmästaren John Karlsson och Rådmannen Victor Åsberg i egenskap af ordförande i taxeringsnämnderna för staden hemställt om anslag för beredande af traktamentsersättning att utgå med 4 kronor om dagen för sammanträdesdag till ledamöterna i nämnderna.

Vid behandlingen af förevarande ärende har inom Drätselkammaren befarats, att ett bifall till den gjorda framställningen skulle innebära ett godkännande af principen, att kommunala förtroendeposter böra aflönas, och har därför betänkligheter hysts rörande ett tillstyrkande af samma framställning. Emellertid torde skäl kunna andragas för riktigheten af åsikten, att de förtroendeposter, hvarom nu är fråga, intaga en särställning bland de kommunala uppdragen, på grund af hvilken det framställda anspråket synes billigt.

Hvad först angår arbetsbördan, som är förenad med uppdraget, är denna afsevärd i jämförelse med andra kommunala förtroendeuppdrag. Fullgörandet af uppdraget drager enligt beräkningar för innevarande år en tidrymd af tolf dagar och pågå sammanträdena med ett kortare afbrott hela dagen. Då på grund af uppdragets natur större delen af ledamöterna i Nämnderna representera praktiska yrken af olika slag, måste uppdraget innebära en afsevärd ekonomisk uppoffring för flertalet ledamöter. Nu anförda omständigheter tala därför kraftigt för ett bifall till framställningen och dessa skäl hafva varit bestämmande för Drätselkammarens beslut i ärendet.

Vid beräkningen af anslagets storlek har drätselkammaren utgått från den ofvan omförmälda beräkningen, att uppdraget skulle kräfva ungefär 12 dagar och skulle, då de ordinarie af Stadsfullmäktige utsedde ledamöterna i nämnderna äro 10, ett anslag å 480 kronor eller i rundt tal 500 kronor för det begärda ändamålet reserveras.

Under uttryckligt betonande af, att Drätselkammarens beslut i ärendet, hvad Drätselkammaren angår, icke innebär ett fastslående af principen, att de kommunala förtroendeposterna böra aflönas, hemställer Drätselkammaren därför med stöd af det ofvan anförda,

att Stadsfullmäktige måtte af innevarande års förslagsanslag anvisa 500 kronor för beredande af dagtraktamentsersättning åt ledamöterna i härvarande taxe-

ringsnämnder, eller vid förfall för någon af dem åt suppleanten, att utgå med 4 kronor om dagen för hvarje sammanträdesdag. *N:o 22. Ersättning till taxeringsnämndernas ledamöter.*

Emot förestående beslut har reservation anförts af Herr Sundström, hvilken för sin del hemställt, att Drätselkammaren måtte afstyrka framställningen af skäl, att kommunala förtroendeuppdrag icke böra aflönas.

Västerås den 16 April 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknade, taxeringsnämndsordförande i staden, få härmed hemställa, att Drätselkammaren ville till Stadsfullmäktige ingå med framställning därom att ledamöterna i texeringsnämnderna, jämlikt 54 § 5 mom. af Förordningen om taxeringsmyndigheter m. m. sådant detta lagrum lyder enligt Kungl. Förordningen den 30 juli 1913, måtte beredas traktamentsersättning att utgå med 4 kronor om dagen för varje sammanträdesdag.

Västerås den 16 april 1914.

John Karlsson. ***Victor Åsberg.***

N:o 23.

Drätselkammarens skrifvelse ang. upptagande af en brunn för varmbadhuset.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I bilagda till Stadsfullmäktige ställda skrifvelse har härvarande Badhusstyrelse hemställt om ett anslag å högst 5,150 kronor till upptagande af en brunn å badhustomten för Badhusets förseende med vatten till beskaffenhet bättre än det, som nu erhålles genom de å tomten nedslagna rörbrunnarna.

Då Drätselkammaren anser, att åtgärder måste vidtagas för tillgodoseende af badhusets behof å vatten och förbättring af detsamma, samt den af Badhusstyrelsen anvisade utvägen för vinnande af detta mål synes vara att föredraga framför att anlita vattenledningsvatten, för ändamålet — genom sistberörda utväg skulle Vattenverket belastas i så hög grad, att distribueringen till andra konsumenter kan äfventyras eller i hvarje fall en utvidgning af Vattenverket snarare än eljest blifva behöflig — samt det därjämte kan vara fördelaktigt att i händelse af fel på

N:o 23 ang. brunn för varmbadhuset.

ledningen, samt däraf föranledd afstängning af vattentillgången från Hesslö, hafva tillgång till vattnet i den föreslagna brunnen, hemställer Drätselkammaren,

att Stadsfullmäktige måtte för det af Badhusstyrelsen begärda ändamål anvisa ett anslag att upptagas till uttaxering i 1915 års stat å högst 5,150 kronor.

Västerås den 16 april 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Som för Stadsfullmäktige torde vara bekant erhålles det till stadens varmbadhus erforderliga vattnet genom å badhustomten nedslagna rörbrunnar, genom hvilka vattnet uppumpas från det underliggande rikt vattenförande gruslagret.

Emellertid har det under senare tiden visat sig, att en del slamämnen i större eller mindre grad medfölja det uppumpade vattnet samt att vid ombytet af vatten i simhallsbassängen flerdubbelt längre tid åtgått för att fylla densamma än hvad i början var fallet.

De afsevärda olägenheter för badhuset, som genom nämnda förhållanden uppstått, har gifvit Badhusstyrelsen anledning låta undersöka orsaken härtill. Genom flere tillkallade sakkunniga personers utredningar har det konstaterats, att anledningen icke är att söka i någon brist på vatten i det under jorden liggande gruslagret, utan att rörnedslagen vid den starka pumpning, som ibland och särskildt, då stora simbassängen skall fyllas, måste äga rum, ansträngts öfver höfvan och att i följd af den starka sugning, som därvid åstadkommits i de närmast rörspetsarne liggande jordlagren, slam och gyttja medföljt vattnet. Därjämte har det visat sig, att vattnet innehåller riklig mängd af järnoxid och svafvelsyrlighet m. fl. ämnen, som äro skadliga för badhusets dyrbara rörledningar, metallventiler och armatur och hvilka därjämte färga badvattnet och någon gång förlänat detsamma en dålig lukt.

Då det är oundgängligt att råda bot för berörda missförhållanden, har Badhusstyrelsen rådfrågat de hörda sakkunnige om bästa sättet härför och hafva dessa, sedan en af de befintliga rörspetsarne upptagits, enhälligt uttalat sig för, att *enda* sättet är att anordna en öppen brunn med tillräckligt stor diameter. En dylik brunn skulle, samtidigt som den utgör en reservoar för utjämnande af sugningen vid stark pumpning, gifva vattnet nödig luftväxling, hvarigenom däri befintliga i ofvanberörda hänseende skadliga gaser och ämnen afdunsta. Utom det att genom en dylik anordning de ofvan antydda olägenheterna skulle försvinna, medför densamma den fördelen, att pumparne ej behöfva ansträngas så hårdt, hvarigenom de komma att slitas mindre än hvad hittills varit fallet och åtgången på ånga samt smörjolja för deras drift jämväl reduceras.

Enligt af stadens byggnadschef uppgjordt förslag skulle den ifrågasatta brunnen bestå af en i marken så långt ned som möjligt mot det vattenförande lagret eller omkring 10 meter nedsänkt betoncylinder af 2 meters diameter, i hvilken sedan rörspetsar till erforderligt antal äro nedslagna. En sådan brunn skulle enligt

det lägsta af till styrelsen inkomna tre anbud, hvilket kontrollerats af byggnadschefen och befunnits för staden antagligt, kunna utföras för en kostnad af 5,000 alternativt 5,150 kronor. *N:o 23 ang. brunn för varmbadhuset.*

Badhusstyrelsen hemställer alltså,

att Stadsfullmäktige ville för utförande å varmbadhusets tomt af en öppen brunn för badhusets förseende med vatten i stället för genom nuvarande anordningar med rörnedslag bevilja ett anslag af högst 5,150 kronor.

Västerås den 15 April 1914.

På Badhusstyrelsens vägnar:

Petrus Tersmeden.

N:o 24.

Hamnstyrelsens skrifvelse ang. anslag till en svängkran.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med den glädjande nog alltjämt fortgående ökningen af rörelsen i stadens hamn har det visat sig nödvändigt att genom moderna, tids- och arbetsbesparande lossnings- och lastningsanordningar tillgodose den växande trafikens behof. De anordningar i detta hänseende, som redan under de senaste åren af staden vidtagits, hafva kommit till flitig användning och på samma gång hyresafgifterna för deras användande motsvarat stadens utgifter för drift och underhåll samt förräntning och amortering af anläggningskostnaden, hafva dessa anordningar varit ägnade att äfven i sin mån öka trafiken på stadens hamn. Emellertid hafva de nuvarande krananordningarna — malmtraversen vid pråmåns östra kaj och den flyttbara svängkranen vid nya hamnen — befunnits vara otillräckliga för trafikbehofvet. Hvad som nu närmast visat sig önskvärdt i detta hänseende är en fast svängkran vid pråmåns västra kaj, om möjligt tillräckligt stor att bestyrka båda de därstädes framlöpande järnvägsspåren. En dylik kran för elektrisk drift och med elektrisk svängning har beräknats draga en kostnad af 7,000 kronor. Då hamnstyrelsen är öfvertygad, att hyresafgifterna för kranen skola komma att täcka icke blott drifts- och underhållskostnaderna utan äfven kunna förränta och amortera anläggningskostnaderna, tvekar styrelsen ej att hos Stadsfullmäktige begära anslag till ifrågavarande kran.

Hamnstyrelsen får alltså hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att af lånemedel bevilja Hamnstyrelsen ett anslag å 7,000 kronor för uppställande af en fast svängkran vid den s. k. pråmåns västra kaj.

Västerås den 22 April 1914.

På Hamnstyrelsens vägnar:

Gust. Anderson.

N:o 25.

Drätselkammarens skrifvelse ang. reparation och tillbyggnad af renhållningsverkets stall.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

De utrymmen, som härvarande Renhållningsverk har till sitt förfogande, äro i flera afseenden otillräckliga, och tarfva en del af verkets byggnader en genomgripande reparation. Hvad som nu närmast påkallar uppmärksamhet är verkets stall och vagnskjul, som för närvarande icke fylla sina ändamål.

Nuvarande stallet upptager utrymme för 8 hästar.

Utvecklingen af den verksamhet, som handhafves af Renhållningsverket, har nödvändiggjort en utökning af hästantalet till 10 stycken, i följd hvaraf en häst placerats i en utbyggnad till stallet samt en inhysts i ett skjul intill detsamma, hvilket sistnämnda är af så bristfällig beskaffenhet, att det ej för detta ändamål kan användas den kallare årstiden. Oaktad nämnda utökning har emellertid nuvarande hästantal, speciellt under vår och höst, understundom visat sig otillräckligt, och har vid sådana tillfällen för Renhållningsverkets räkning användts hästar från Nordanby och af enskilda personer lejda.

Då härtill kommer, att vid tidpunkten för den nyantagna renhållningsstadgans trädande i kraft, Renhållningsverket enbart för ombesörjande af renhållningen ständigt måste hafva disponibla, utöfver det nuvarande antalet hästar, ytterligare 2 eller 3 — sannolikt flera, beroende på storleken af området för stadgans tillämplighet, — framgår hur nödvändig en utvidgning af stallet är. Såsom ett ytterligare skäl härför kan andragas, att nuvarande utrymmet inom stallet för foder är så knappt tilltaget, att fodermängden, som där förvaras, konsumeras under 2 à 3 veckor. Det innebär en afsevärd tidsutdräkt och olägenhet i öfrigt att efter så kort tid behöfva upplägga nytt foderupplag.

Enligt af stadens förvaltare uppgjordt förslag (se bilagda ritningar) skulle utvidgningen ske genom att tillbygga nuvarande stallet åt öster, så att långsidan af detta skulle bilda gafvel å nya stallet, i följd hvaraf yttertaket måste omläggas. I samband härmed skulle taket i spiltrummet höjas och omläggas, samt takresningen likaledes höjas — härigenom erhålles godt foderutrymme — och bjälkarna i resningen utbytas mot nya, hvilka reparationsarbeten äro påkallade af det förhållandet, att såväl taket som bjälkarna äro i hög grad angripna af röta. Den ofvan omförmälda utbyggnaden skulle bibehållas men förflyttas bakåt och förläggas i till östliga gafveln af det blifvande stallet, så att å gafvelväggen kunde upptagas ett större fönster midtför gången emellan spiltorna.

Hvad angår öfriga verkets byggnader är en förlängning af det öppna vagnskjulet af behofvet påkallad. Det kan icke undvikas, att materialen och skjulet i längden taga skada af den nuvarande disproportionen mellan vagnarnas antal och utrymmet för desamma.

För de nu ifrågasatta byggnadsarbetena har kostnaden beräknats till 6,000 kronor, däri medräknadt kostnaden för virke, som kan erhållas från upplag vid Nordanby och från stadens skogar, upptagen till 1,500 kronor. För ändamålet skulle således med Stadsfullmäktiges medgifvande reserveras ett anslag å 4,500 kronor.

Under hänvisning till det anförda tillåter sig därför Drätselkammaren hemställa *N:o 25 ang. reparation och tillbyggnad af renhållningsverkets stall.*

att Stadsfullmäktige måtte anvisa ett anslag å 4,500 kronor att upptagas till uttaxering i nästkommande års stat för utvidgning och reparation af härvarande Renhållningsverks stall samt utvidgning af verkets vagnskjul på sätt bilagda ritningar i hufvudsak utvisa.

Västerås den 16 April 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning

Ragnar Tenow.

Västerås, A. F. Berghs Botryckeri, 1914.

N:o 26.

Drätselkammarens skrifvelse ang. inköp af mark af lägenheten Anderslund.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse af den 27 sistlidne mars hafva Herrar Axel Hammer och A. R. Rudén härstädes erbjudit staden till inköp efter ett pris af 3 kronor pr kvadratmeter ett dem tillhörigt område af lägenheten Anderslund i areal utgörande 270 kvm., och får Drätselkammaren i anledning af detta erbjudande anföra.

Den till inköp föreslagna arealen, som återfinnes betecknad med blå färg i närlagda af stadsingeniören på uppdrag af stadsplanekommitterade utarbetade förslag till stadsplan för de norr om den nyantagna liggande områdena, är belägen omedelbart intill den markremsa af ofvanberörda lägenhet utmed landsvägen i Vasagatans förlängning, hvartill staden förut är ägare, och är afsedd att tilläggas detta område. Genom inköp af ytterligare ett område af lägenheten Blåsbo på andra sidan nuvarande vägen skulle staden med inberäkning af denna emellan bägge områdena vid stadsplanens utsträckande enligt förslaget till dessa områden blifva ägare af en tomt, som på grund af sitt läge skulle med fördel framdeles kunna afyttras.

Då Drätselkammaren dessutom finner det begärda priset vara rimligt, anser Drätselkammaren det vara för staden fördelaktigt att inköpa af Herrar Hammer och Rudén det område, hvarom är fråga, och får därför hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren, att af nämnda personer inköpa omkring 270 kvm. af lägenheten Anderslund, hvilket område å bilagda karta betecknats med blå färg, för det begärda priset af 3 kronor pr kvm. samt därvid bestämma, att köpeskillingen skall utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 20 April 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

N:o 27.

Drätselkammarens skrifvelse ang. inköp af egendomen Malma m. m.

Till Stadsfullmäktige Västerås.

Genom beslut den 24 April och den 29 Maj år 1913 hafva Stadsfullmäktige i samband med antagande af ny renhållningsstadga, byggd på grundvalen af det s. k. separationssystemet, gifvit Drätselkammaren i uppdrag att på af Renhållningskommitterade föreslagen plats å stadens egendom Stenby uppföra en stadens svingård och verkställa för denna inrättning nödiga anordningar och anskaffningar samt för ändamålet anslagit ett belopp af 100,000 kronor att utgå af lånemedel.

Drätselkammaren har vid åtskilliga sammanträden förehaft frågan om verkställandet af Stadsfullmäktiges berörda uppdrag och har det varit meningen, att arbetena med svingårdsanläggningen skulle påbörjas och bedrifvas så, att svingården skulle stå färdig samtidigt med den nya renhållningsstadgans ikraftträdande eller i slutet af November innevarande år.

Vid ett af dessa sammanträden och innan ännu andra arbeten vid Stenby hunnit verkställas, än att en brunn upptagits för en kostnad af omkring 300 kr., framkastades tanken på, att staden borde söka förvärfva sig den intill stadens utmark gränsande egendomen Malma i Badelunda socken för att kunna dels använda ladugården därstädes som svingård, dels ock tillgodogöra sig det grus som syntes böra förefinnas i den genom egendomen löpande Badelundaåsen. Nämnda tanke upptogs af stadens byggnadschef i närlagda skrifvelse till Drätselkammaren af den 13 Februari 1914. Då det inom Drätselkammaren ansågs, att berörda förslag vore väl värdt en närmare utredning, beslöt Drätselkammaren den 12 sistlidne Mars att söka erhålla ägarens skriftliga anbud på egendomens försäljning till staden. Ett sådant anbud erhölls också sedermera, i det att ägaren Domänintendenten B. B:son Wolffram den 2 Mars 1914 skriftligen erbjöd sig att till staden försälja ifrågavarande egendom mot en köpeskilling af 85,000 kronor. Anbudet förklarades i samma skrifvelse vara gällande till den 1 Maj 1914, hvarjämte anbudsgifvaren medgaf staden rätt att under anbudstiden låta verkställa de arbeten för undersökning af inom egendomen befintliga grustäkter, som staden kunde finna behöfliga. I anledning häraf uppdrog Drätselkammaren den 23 sistlidne Mars åt stadens byggnadschef och förvaltare att låta verkställa undersökning angående grustillgångarne inom egendomen, hvarjämte förvaltaren särskildt erhöll i uppdrag att värdera egendomen. Dessutom hafva Drätselkammarens ledamöter, sedan gräfningar på åtskilliga ställen ägt rum å de delar af egendomen, där grus ansågs böra förefinnas, besett egendomen och de verkställda undersökningsarbetena.

Af byggnadschefens och förvaltarens närlagda på Drätselkammarens ofvanberörda uppdrag afgifna utlåtande framgår det, såväl att ladugården vid Malma väl lämpar sig för aptering till den svingårdsanläggning, hvarom beslut förut fattats, som ock att grus och sand finnas i riklig mängd å egendomen, fullt tillräckligt för stadens behof under en lång följd af år framåt samt dessutom fältsten, hvaraf en mindre del nu är åtkomlig.

För att med fördel för staden kunna förlägga den blifvande svingården samt eventuelt äfven sopgödselupplag och i framtiden ett nytt renhållningsverk (pudrettfabrik) till den omkring 6 à 7 kilometers väg från staden belägna egendomen och

för att ekonomiskt fördelaktigt tillgodogöra sig grus och sand m. m. från egendomen är det nödigt att åstadkomma anordningar för billiga och lätta transporter till och från egendomen; och har Drätselkammaren i detta hänseende funnit det vara fördelaktigast att anlägga en spårväg eller s. k. decauvillebana från Malma till någon lämplig punkt i närheten af eller invid den egentliga staden. Verkställd undersökning genom byggnadschefens försorg har gifvit vid handen, att en sådan bana lätteligen och för jämförelsevis ringa kostnad låter sig utföras. Kostnaden är approximativt beräknad till 65,000 kronor, en summa, som, enär slutpunkten vid staden ej ännu under den korta utredningstiden kunnat fixeras, då valet af densamma måste ske med vederbörlig hänsyn till en del inverkande omständigheter, tilläfventyrs senare kan behöfva ändras. *N:o 27 ang. inköp af egendomen Malma m. m.*

Vid afgörandet af frågan, huruvida ifrågavarande egendom bör åt staden förvärfvas, torde bland andra en del omständigheter som här nedan skola beröras, närmare beaktas.

Det föregående beslutet att lägga svingården vid Stenby var icke förestafvadt af någon allmän öfvertygelse, att denna plats var särskildt lämplig. Tvärtom restes under frågans behandling betänkligheter emot just den platsen såsom allt för närbelägen till de delar af stadsområdet, som kunde anses blifva föremål för byggnadsverksamhet. Först sedan man kommit till insikt om, att någon lämpligare plats under dåvarande förhållanden ej stod att uppleta, enades Stadsfullmäktige om att bestämma sig för Stenby. De invändningar, som sålunda gjordes mot berörda plats för svingården och i framtiden äfven det nya renhållningsverket, bortfalla gifvetvis, om Malma i stället blir platsen för dessa anläggningar.

Såsom ofvan nämnts, är ett belopp af 100,000 kronor anslaget till uppförande af svingården samt en del i samband därmed nödiga anläggningar. Skulle svingården förläggas till Malma, kan en stor del af detta belopp besparas. Den nuvarande stall- och ladugårdsbyggnaden vid Malma, som befinner sig i mycket godt stånd, skulle i så fall med en del förändringar i inredningen användas som svinhus och torde under första tiden blifva fullt tillräcklig för ändamålet. Då för egendomens brukande, som, när den kommer i stadens ägo, med fördel kan ske med användande af gödningsämnen från renhållningsverket och svingården och sålunda utan nötkreatur, gifvetvis dock erfordras hästar, måste ett nytt stall uppföras, hvarjämte — förutom den förändrade inredningen — en del anläggningar för svingården måste utföras, såsom ett maskinhus med ånpanneanläggning och maskinerier m. m. Kostnaderna för alla dessa anordningar äro beräknade till 60,000 kronor, hvadan alltså å det förut beviljade anslaget skulle återstå ett belopp af 40,000 kronor. Som egendomen i och för sig synes vara värd ungefär det fordrade priset, bör sistnämnda belopp betraktas som en ren besparing. Den längre transporten af affallsämnena till Malma synes nämligen fullt uppvägas af den jämförelsevis billigare transporten på en spårväg.

Härjämte bör uppmärksammas, att äfven Stenbyförslaget åtminstone i framtiden efter renhållningsverkets ditflyttning kräfver stora utgifter för transportanordningar och att redan nu åtskillig kostnad kräfves för förbättring af vägarne till och vid Stenby.

Åbyggnaderna vid Malma kunna också inrymma personal för stadens anläggningar i vida större utsträckning än de bristfälliga husen vid Stenby.

Det stora och väl bibehållna corps de logiet vid Malma torde äfven kunna finna användning för stadens behof eller lämna någon afkastning.

Det har ofvan framhållits, att grus och sand finnes i stor myckenhet inom Malma egendom. Hvad detta har för betydelse för staden, som förut icke har något grustag, är lätt att inse redan af den omständigheten, att staden för när-

N:o 27 ang. inköp vf egendomen Malma m. m.

varande har en årlig kostnad för anskaffande af för stadens arbeten behöfligt grus af omkring 20,000 kronor. Därjämte må framhållas, att det särskildt vintertiden under de senare åren visat sig svårt att för en något så när rimlig kostnad fylla stadens grusbehof. Enligt verkställda beräkningar måste det kapital, som skulle nedläggas å den ifrågasatta spårvägen för utnyttjande af grustäkterna vid Malma, vara synnerligen väl använd, då genom de föreslagna anordningarne staden skulle erhålla sitt behof af grus och dylikt till icke oväsentligt lägre enhetspris än för närvarande.

Skulle det till äfventyrs i framtiden visa sig, att den kommunala svingården borde nedläggas, blifva de gjorda anläggningarne vid Stenby ett dödt kapital, hvilket utan tvifvel ej blefve fallet, åtminstone i så stor utsträckning därest anläggningen kommer till stånd vid Malma.

Malma har ett taxeringsvärde af 60,000 kronor. Husen äro brandförsäkrade till 61,200 kronor.

Då det är Drätselkammarens uppfattning, att staden själf bör bruka egendomen, kommer Drätselkammaren gifvetvis, därest inköpet beslutas, att framdeles inkomma med begäran om anslag till dragare och öfriga inventarier.

På grund af hvad här ofvan anförts får Drätselkammaren föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

1:o) *att* med godkännande af närlagda preliminära köpekontrakt, för stadens räkning inköpa fasta egendomen 1 mantal N:o 1 Malma i Badelunda socken för en köpeskilling af 85,000 kr. att utgå, dels till ett belopp af 40,000 kr. af det af Stadsfullmäktige den 24 April 1913 beviljade anslaget till anläggande af en kommunal svingård, och dels till återstående belopp 45,000 kr. af lånemedel;

2:o) *att* med ändring af Stadsfullmäktiges beslut den 24 April och den 29 Maj 1913 angående uppförande af en kommunal svingård, bestämma platsen för samma svingård till egendomen Malma i Badelunda socken;

3:o) *att* låta genom Drätselkammaren iordningställa stall- och ladugårdsbyggnaden å Malma för berörda ändamål samt att till inredningsarbeten i denna byggnad, till uppförande af maskinhus med ångpanneanläggning och maskiner med flere anläggningar för svinhusets behof och till uppförande af en ny stallbyggnad vid egendomen anvisa af det af Stadsfullmäktige den 24 April 1913 beviljade anslaget till uppförande af ett kommunalt svinhus sammanlagdt 60,000 kronor, samt

4:o) *att* anslå af lånemedel ett belopp af 65,000 kronor till anläggande af en spårväg eller s. k. decauvillebana med tillhörande materiel mellan staden och egendomen Malma.

Västerås den 20 April 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

N:o 27
ang. inköp af egendomen Malma m. m.

Med anledning af uppdrag att värdera egendomen Malma gård invid Västerås samt utreda, huruvida och på hvad sätt denna egendom kan utnyttjas af staden få vi anföra följande.

Enligt oss lämnade uppgifter innehåller egendomen 225 tunnland åker samt 300 tunnland skogsmark och är hvad åbyggnaderna beträffar i godt stånd. Såsom landtbruksegendom betraktad har den sålunda nedanstående värde:

225 tunnland åker	à 250: —	kr. 56,250: —
300 „ skogsmark	„ 25: —	„ 7,500: —
Skog enligt utförd skogsräkning och gällande priser c:a		„ 21,250: —
	Summa Kronor	85,000: —

Härtill kommer, att egendomen har god tillgång på återväxtskog och genomlöpes af Badelundaåsen, hvilken enligt utförda gräfningar visat sig här innehålla synnerligen stora mängder grus, sand och äfven, ehuru svåråtkomligt, fältsten.

För den händelse staden inköper egendomen, behöfves ej ladugården för sitt nuvarande ändamål, den kan då lämpligen och utan allt för stora kostnader inredas till svingård för c:a 250 svin. Tillgång till vatten ur Badelundaåsen finnes och en vattenledning är anlagd till nuvarande ladugården.

Egendomens gränser ansluta sig omedelbart till stadens utmark och spårförbindelse kan erhållas öfver denna utan att annans ägor korsas. Detta medför, att grustillgången kan utnyttjas för fyllande af stadens behov och att renhållningsverket när detta behöfver flyttas kan förläggas till Malma. Afloppsvattnet från så väl svingården som renhållningsverket berör ej staden utan afflyter genom vattendrag på Badelundaåsens östra sida.

Kostnaderna för svingårdens förläggande till Malma blifva:

Byggande af ett nytt stall om hela ladugårdsbyggnaden tages i anspråk	5,000: —
Nytt cementgolf 540 m². à 3: 50	1,890: —
Flyttning af pelare	500: —
Inredning	5,000: —
Maskinhuset	12,800: —
Ångpanneanläggning samt maskiner	19,500: —
Mindre byggnad för slakt samt kylrum	3,000: —
Byggnad för lackeringsugn, incl. ugnen	2,000: —
100 st. nya plåtkärl med och 400 st. utan lock	4,000: —
Tvänne nya hästar och en vagn	2,000: —
Diverse omkostnader	4,310: —
Summa Kronor	60,000: —

Det inbesparade kapitalet uppgår sålunda till 40,000: — kronor om hänsyn ej tages till det något förminskade svinantalet. Skulle svingårdsanläggningen utföras så, — hvilket nu ej är nödvändigt — att den inrymmer fulla antalet svin enligt Stenbyförslaget eller 300 st., erfordras en kostnad af högst 5,000 kronor för tillbyggnad.

Såsom ofvan nämnts förutsätter utnyttjandet af egendomen Malma, att en spårförbindelse anordnas mellan staden och sagda egendom; denna spårförbindelse beräknas kosta

Decauvillespår staden—Malma c:a 5 000 m. à 3: 50	17,500: —
Slipers 10,000 st. à 0: 50	5,000: —
Arbetskostnad 5,000 m. à 5: —	25,000: —
15 st. decauvillevagnar à 400 kronor	6,000: —

N:o 27 ang. inköp af egendomen Malma m. m.

Ett mindre ånglokomotiv	6,300: —
Diverse oförutsedda kostnader	5,200: —
Summa Kronor	65,000: —

Såsom af Stenbyförslaget framgår, har staden där att efter renhållningsverkets ditflyttning påräkna en totalkostnad af 58,000 kronor för spårförbindelse med S. V. B. järnväg och får då dessutom ikläda sig årliga kostnader för frakter å denna järnväg, hvilka gifvetvis blifva högre än stadens kostnader för trafik å sin egen spårväg till Malma, där den dessutom kan utnyttja eget grustag.

Af det ofvan sagda framgår, att inköpet af Malma medför direkta fördelar för staden och få vi därför tillstyrka detsamma.

Västerås den $^{20}/_{4}$ 1914.

Tune Dahlström. ***Gösta Smitt.***

Till Drätselkammaren i Västerås.

Sedan fråga väckts om inköp af Malma gård för Västerås Stads räkning får jag härmed anföra några af de synpunkter som äro skäl för det framkomna förslagets realiserande.

Badelundaåsen sträcker sig fram genom egendomen och ur denna ås kan här erhållas såväl sand som grus till en mängd som mer än motsvarar stadens behof under öfverskådlig tid. Åsen innehåller äfven vatten som sålunda kommer väl till pass om svingård, renhållningsverk och eventuellt ett mindre förstadssamhälle förlägges hit.

Förlägges svingården till Malma, nedbringas omkostnaderna för dess anläggande, då här finnes en lämplig, större ladugård, ej heller kan afloppsvattnet från anläggningen i så fall komma att förorsaka någon som helst olägenhet. Renhållningsverket kommer så pass långt från staden att det ej vidare kan behöfva flyttas.

Malma ägor gränsa omedelbart intill stadens utmark så att en decauvillebana eller spårväg kan å stadens egen mark dragas från egendomen och nästan fram till stadsgränsen.* Då sålunda denna bana kan begagnas för såväl transport af grus som afskräde och dessutom för svingårdens behof böra kostnaderna ej blifva betungande.

Af ofvanstående torde framgå betydelsen för staden att i tid förvärfva Malma äfvensom vikten af att hithörande frågor skyndsammast utredas.

Västerås den $^{18}/_{2}$ 1914.

*) Gränsen för den bebyggda delen af stadens mark.

Gösta Smitt.

Köpekontrakt.

Emellan undertecknad, Wolffram, säljare, och Västerås stads Drätselkammare för stadens räkning, köpare, är under förbehåll af Stadsfullmäktiges i Västerås godkännande senast den 30 innevarande April följande aftal träffadt:

N:o 27 ang. inköp af egendomen Malma m m.

Jag Wolffram försäljer till staden min egendom 1 mantal N:o 1 Malma i Badelunda socken i det skick den nu befinnes med allt hvad därtill hörer på följande villkor:

1:o) Tillträdet sker den 1 Maj 1914.

2:o) Köpeskillingen utgör åttiofemtusen (85,000) kronor och gäldas sålunda:

Staden öfvertager och ansvarar från och med tillträdesdagen för i egendomen inteckнad gäld med ränta från sagda dag . . . . . kronor 58,000: —

Staden erlägger kontant vid tillträdet . . . . . „ 27,000: —

Summa kronor 85,000: —

3:o) Alla skatter och onera för egendomen gäldas i hvad de belöpa å tiden före tillträdet af säljaren men för efterföljande tiden af köparen.

4:o) Egendomen är för närvarande utarrenderad och skall arrendeaftalet af köparen respekteras. Af den arrendeafgift, som utgår för det vid tillträdet löpande arrendeåret erhåller säljaren, hvad däraf belöper å tiden före tillträdet och köparen, hvad som belöper å tiden därefter. Jordägarens fordran af arrendatorn på afträdesfoder öfvertages af köparen efter 5 öre pr kg. hö och 2 $^1/_2$ öre pr kg. halm.

5:o) Stämpel till köpehandlingarne och öfriga lagfartskostnader bestridas af köparen ensam.

Förestående i två exemplar upprättade köpekontrakt godkännes.

Västerås den 25 April 1914.

För Drätselkammaren:

Bengt B:son Wolffram. ***Georg Enhörning.***

Bevittnas af:

Theofil Öberg. *O. Wallin.*

N:o 28.

Drätselkammarens skrifvelse ang. försäljning af mark till Kungl. Vattenfallsstyrelsen för transformatorstation.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med anledning af Kungl. Vattenfallsstyrelsens bilagda framställning med förslag till plats inom Viksängsområdet för den blifvande transformatorstationen för öfverförande af kraft från Elfkarleby kraftverk, får Drätselkammaren för sin del anföra.

Som bekant beslöto Stadsfullmäktige den 24 April 1913 bemyndiga Vatten- och Gasversstyrelsen att med Kungl. Vattenfallsstyrelsen träffa aftal af innehåll, att staden förbunde sig att i händelse Kungl. Vattenfallsstyrelsen så fordrade, åt styrelsen tillhandahålla af staden tillhörig mark i närheten af stadsområdets gräns lämplig tomt för en transformatorstation till pris icke öfverstigande tre kronor pr. kvm.

Det område, som närmast kunde komma i åtanke för ändamålet, var staden tillhöriga området Viksäng. Äfven om Kungl. Vattenfallsstyrelsen inom nämnda område nu bestämt sig för en plats i dess utkant, så skulle staden genom försäljningen häraf likväl beröfva sig det vackraste området af hela Viksäng, och utgör denna omständighet enligt

N:o 28 ang. försäljning af mark till Vattenfallsstyrelsens transformatorstation.

Drätselkammarens åsikt tillräcklig anledning att icke bifalla Kungl. Vattenfallsstyrelsens framställning att markpriset sättes under det i kraftkontraktet angifna maximipriset 3 kronor pr. kvm.

Drätselkammaren, som i öfrigt ej har något erinran att göra emot Vattenfallsstyrelsens val af plats för transformatorstationen, får därför hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att till Kungl. Vattenfallsstyrelsen försälja å närlagda karta utmärkta område af Viksäng att användas för uppförande af en transformatorstation

samt bestämma, att markpriset för området måtte beräknas utgå efter 3 kronor pr. kvm.

Västerås den 24 April 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Västerås Stads Drätselkammare, Västerås.

Kungl. Vattenfallsstyrelsen får härmed anhålla, att den å bifogade kartskissen angifna tomtplatsen öfverlåtes till Kungl. Styrelsen för den transformatorstation Kungl. Styrelsen skall uppföra vid Västerås stads gräns för Västerås förseende med elektrisk kraft från Älfkarleby kraftverk. Tomten ifråga har en storlek af c:a 3.100 m² och är belägen vid Viksäng samt har utvalts i samråd med föreståndaren för Västerås Gas- och Elektricitetsverk, Ingeniör G. Gustafsson, samt äfven godkänts af Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget. Med hänsyn därtill, att Kungl. Styrelsen för transformatorstationen valt ett sådant läge, att kraftledningarna endast oväsentligt inkräkta på Stadens område samt endast relativt mindre dyrbar mark tagits i anspråk, får Kungl. Styrelsen uttala den förhoppningen, att priset å tomten kommer att blifva väsentligt lägre än det i kraftkontraktet angifna maximipriset. För att stationen må kunna färdigställas till kraftleveransens början, är det af synnerlig vikt, att Kungl. Styrelsen snarast möjligt får taga tomten i besittning och räknar Styrelsen härvid på Drätselkammarens benägna tillmötesgående.

Styrelsen kommer att i möjligaste mån gifva stationen ett sådant utseende, att den icke verkar störande för omgifningen. Arkitekt E. Hahr kommer att hafva hand om byggnadens yttre ytstyrsel.

Stockholm den 14 april 1914.

Fr. Wilh. Hansen.

W. Borgquist.

N:o 29.

Drätselkammarens skrifvelse ang anslag för stadens deltagande i Baltiska utställningens afdelning för arkitektur.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af bilagda framställning från Stadsakitekten Erik Hahr om anslag till deltagande såsom utställare i den afdelning för arkitektur, som komme att anordnas i samband med Baltiska utställningen i Malmö innevarande år, får Drätselkammaren anföra följande:

Drätselkammaren anser, att staden bör antaga det för staden hedrande erbjudandet att få inom af Stadsarkitekten föreslagen ram uppträda såsom separat utställare.

Med hänsyn till det intresse, staden kan hafva att framdeles disponera öfver de utställda föremålen, finner drätselkammaren emellertid det begärda anslaget icke böra utan vidare anvisas utan bör detsamma ställas till stadsarkitektens förfogande för angifvet ändamål (d. v. s. att Västerås stad uppträder som egen utställare) under villkor att till staden af stadsarkitekten sedermera öfverlämnas de af de utställda modellerna, hvaraf staden äger gipsafgjutningar, i utbyte mot dessa, äfvensom dels de ritningar och fotografier som genom anslaget anskaffats, dels ock de fotografier af utställningsföremål, hvartill motsvarighet icke finnes i stadens arkiv.

Drätselkammaren hemställer alltså:

att Stadsfullmäktige måtte anvisa ett anslag å 700 kronor för stadens deltagande i afdelningen för arkitektur å Baltiska utställningen i Malmö innevarande år att utanordnas af detta års förslagsanslag och ställas till stadsarkitektens förfogande under ofvan angifna villkor.

Västerås den 24 april 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Af vederbörande, hvilka handhafva anordnandet af den afdelning för arkitektur, som skall inrättas vid Baltiska utställningen i Malmö innevarande år, har jag blifvit enträget uppmanad att vidtaga åtgärder för, att en separat arkitektutställning från Västerås skulle komma till stånd.

Under hand har jag med anledning häraf uppgjort närlagda förteckning å de utställningsföremål, som skulle upptagas på denna separatutställning, en förteckning, som jämväl blifvit af vederbörande till alla delar godkänd.

N:o 29 ang. deltag. i Baltiska utställningens afdelning för arkitektur.

Då det för mig skulle blifva allt för betungande att bestrida de utgifter, som ifrågavarande utställning skulle medföra, och då jag för min del finner det mest tilltalande, att staden som sådan antager det för staden hedrande erbjudandet och uppträder som utställare, vågar jag anhålla, att Drätselkammaren ville framföra frågan till Stadsfullmäktige och söka utverka för ändamålet erforderligt anslag.

Kostnaderna äro beräknade sålunda:

Ritnings- och färgläggningsarbeten	300: —
Platshyra	200: —
Fotografier, kartonger, frakt- och uppsättningskostnad	100: —
Bidrag för min resa till Malmö för utställningens ordnande	100: —
Kronor	700: —

Västerås den 23 April 1914.

Erik Hahr.

Förteckning å Utställningsföremål till arkitekturutställningen vid Baltiska utställningen i Malmö 1914.

Västerås:

1. *Stadsplanekarta* öfver Västerås.
2. *Fotografier* öfver gamla stadsbilder cirka 30 st. i svarta ramar med glas och i storlek 25×20 cm. hvardera samt 1 st. panorama 1.00×0.50 met. och 10 st. 0.315 0.235 met. utan ramar.
3. *Förslag till bebyggande af Mariaberget.* Ritningar 1.00 / 0.67 met. Modell 0.70×0.60 o. höjd 1.35 met.
4. *Hyreshus* å kvarteret Henrik (stenhus). Ritningar 1.00×0.67 met. Modell 0.40×0.40 o. höjd 1.35 met.
5. *Hyreshus* å kvarteret Nornan. (reveter. trähus) Ritningar och fotografier. 2. st. 1.00×0.67 met.
6. *Hyreshus* å Tegelvreten. Ritningar 1.00×0.67 met.
7. *Hyreshus* i kvart. Gere. 2 st. (reveter. trähus).
   a) Ritningar till N:o 66. 1.00×0.67 met.
   b) Modell » » 0.23×0.26 o. höjd 1.35 met.
   b) Ritningar » N:o 64. 1.00×0.67 met.
8. *Hyreshus* i kvart. Magna. (stenhus) o. kvart. Henrik. (reveter. trähus). Ritningar 1.00×0.67 met.
9. *Ombyggnad och restaurering* af äldre byggnader.
   a) Ritningar och fotografier. 2 st. 1.00×0.67 met.
   b) Fotografier.
10. *Fotografier* öfver nya stadsbilder. 2 st. 1.00×0.67 met.
11. *Egna hem,* Apotekare Oest hus. Ritningar och fotografier. 1.00×0.67 met.
12. *Egna hem.* Redaktör Pers hus. Ritningar och fotografier. 1.00×0.67 met.
13. *Egna hem.* Allm. Svenska Elektr. A.-B. direkt.-bost. Ritningar och fotografier. 1.00×0.67 met.
14. *Arbetarebostäder* för Svenska Metallverken. Ritningar 1.00×0.67 met. Modell 0.46×0.34 o. höjd 1.35.
15. *Verkstadsbyggnad* för Allm. Sv. Elektr. A.-B. Perspektivritningar 3 st. 0.40×0.30 met. Fotografi. 1 st. 36×25 cm.

16. *Stadshotellet med stadens festivitetsvåning.* Ritningar o. fotografier 1.00×0.67 met.
17. *Teater.* Ritningar. 2 st. 0.82×0.67 met. o. en 0.67 0.50 met. Modell. 0.67×0.43 o. höjd 1.35 met.
18. *Folkskola.* Ritningar. 3 st. 1.00×0.95 met. samt en 0.75×0.68 met. Modell 0.44×0.68 o. höjd 1.35 met.
19. *Annexbyggnad till elementarläroverket för gossar.* Ritningar 1.00×0.67 met. Modell. 0.51×0.53 o. höjd 1.35 met.
20. *Hamnmagasin* för uthyrning byggda af staden. Ritningar o. fotografier 1.00×1.67 met.
21. *Kyrkogårdsmuren* och skiss till grafvård. Ritningar o. fotografier. 1.00×0.67 met.

N:o 29 *ang. deltag. i Baltiska utställningens afdelning för arkitektur.*

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1914.

N:o 30.

Vatten- och Gasverksstyrelsens berättelse för år 1913.

Till Stadsfullmäkge i Västerås.

Vatten- och Gasverksstyrelsens närlagda berättelse för år 1913 får Drätselkammaren här hos öfverlämna under förmälan, att Drätselkammaren icke har något att i anledning af densamma erinra.

Västerås den 14 Maj 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Axel Sundström.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vatten- och Gasverksstyrelsen får härmed öfverlämna 1913 års förvaltningsberättelse för stadens vatten- och afloppsledningssamt gas- och elektricitetsverk.

För åskådliggörande av verkens rörelse 1913 bifogas nedanstående sammanställning:

Vattenverkets

	1912	1913	Ökning	1913 enligt budgeten
Inkomster . . .	66,708: 66	66,320: 10	2,611: 44	69,000: —
Utgifter	65,291: 92	69,320: 10	4,028: 18	68,335: —
Vinst	1,416: 74	— —	— —	665: —

Gasverkets

Inkomster . . .	134,190: 93	151,983: 18	17,792: 25	141,360: —
Utgifter	113,861: 77	126,421: 74	12,559: 97	124.550: —
Vinst	20,329: 16	25,561: 44	5,232: 28	16,810: —

Elektricitetsverkets

Inkomster . . .	130,264: 43	154,720: 11	24,455: 68	142,000: —
Utgifter	110,618: 34	126,854: 25	16,235: 91	129,990: —
Vinst	19,646: 09	27,865: 86	8,219: 77	12,010: —

N:o 30.
Vatten- och Gasverksstyrelsens berättelse för år 1913.

Verkens nettovinst utgör alltså kr. 53,427: 30 mot beräknade kr. 29,485: —. Sedan omkostnaderna för afloppsledningarna, kr. 21,260: 22, afdragits, återstå kr. 32,167: 08 mot i budgeten beräknade kr. 11,635: —.

På grund af ökad anslutning och sedan numera ett ej ringa antal mätare finnas i stadens utkanter, där afståndet mellan afläsningsställena är större än inom de tätare bebyggda stadsdelarna, har afläsningspersonalen måst ökas, vadan härför upptaget anslag öfverskridits med 1,100 kr.

Ränteutgifterna för verken hafva uppgått till något högre belopp än de beräknade, hvilket beror på svårigheten att på förhand fastslå dessa summor.

Vattenverkets underhållskostnader hafva öfverskridit de i budgeten upptagna med cirka 1,200 kr., beroende hufvudsakligen på att å ledningsnätet en del ventiler måste utbytas, varjämte å en del platser antalet ventiler måste ökas. Äfven underhållet af afloppsledningarna har öfverskridits, men beror detta på att det i budgeten insatta beloppet, kr. 1,358: 96, hvar för lågt beräknat. År 1912 uppgick verkliga kostnaden till 2.100: — kr.

Delvis af samma skäl har anslaget till spolning och rensning af afloppsledningarna öfverskridits. Verkliga kostnaden uppgick till 2,660 kr Stegringen beror därjämte på saknaden af pumpstation i Södra Esplanaden, varigenom svårigheter uppstått vid därvarande ledningar. Också har rensning af brunnar medfört ökade kostnader, enär dylik numera sker med kortare mellanrum än hvad förut hvarit fallet.

Då rörnätsförmannen för vattenverket äfven tjänstgör för gasverket, ha ansetts skäligt påföra gasverket ett belopp af kr. 700: — af förmannens lön.

Gasverkets underhållskostnader hafva öfverskridit de beräknade med närmare 4,900 kr., beroende på att en af ugnarna måste ombyggas. Vid budgetens upprättande gåfvo förhållandena vid handen, att med ombyggnaden kunde anstå tills det därpå följande året, men lät sig detta ej göra.

Anslaget till drift och underhåll i turbinhuset är öfverskridet med 2,900 kr., hvilket till största delen beror på erforderlig reparation af stötbottnarna i dammen, som verkställts genom Drätselkammarens försorg och jämlikt kammarens beslut påförts elektricitetsverket.

Å andra sidan hafva en en del besparingar uppstått, såsom till

exempel å gaskol c:a	kr.	2,600: —
å övriga driftkostnader för gasverket	„	500: —
å brännolja för elektr. verket c:a	„	5,200: —
å öfvriga driftkostnader för samma verk	„	800: —
varjämte det till en montör vid elektr. verket upptagna anslaget ej behöft tagas i anspråk.	„	1,200: —

Den af Stadsfullmäktige beslutade utställningen, som öppnades den 19 september 1912 och afslutades på våren 1913, visade sig vara af god nytta för verken med afseende på ökad anslutning. Till utställningen beviljade Stadsfullmäktige ett förslagsanslag på 2.000 kr. att utgå af gas- och elektricitetsverkens vinstmedel. Verkliga kostnaden uppgick till kr. 2,636: 55, varaf 2,000 kr. affördes 1912 och resterande i 1913 års räkenskaper.

De under året i anspråk tagna anslag af lånemedel för fullbordade

afloppS-, vatten-, gas- och elektriska ledningar utgjorde	kr.	75,863: 73
verkliga kostnaden för dessa arbeten belöpte sig på	„	70,873: 80
besparing	„	4,989: 93
Anslagen till inköp af mätare och inventarier uppgingo till	kr.	31,000: —
då verkliga kostnaden belöpte sig på	„	38.145: 83
uppstod alltså en brist å dessa anslag å	„	7,145: 83

Frånräknas besparingen å anslagen till ledningar . . . . . kr. 4.989: 93
uppgår bristen å samtliga anslag till kr. . . . . „ 2,155: 90

Något nytt anslag för fyllande af denna brist torde emellertid ej behöfva anvisas, enär å anslagen till en del ännu pågående arbeten, som afslutas 1914, öfverskott torde komma att uppstå.

N:o 30. Vatten- och Gasverksstyrelsens berättelse för år 1913.

Västerås den 29 april 1914.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Martin Jonsson.

Gerh. Gustafson.

Styrelseberättelse.

Jämligt föreskrifterna i § 10 af reglementet för vatten- och afloppsledningssamt gas- och elektricitetsverken i Västerås aflämnas härmed redogörelse för år 1913.

Utgifter för verkens gemensamma förvaltning.

Enl. budgeten		Löner:		Verkl. kostn.
	Föreståndaren		5,000: —	
	ett ålderstillägg		500: —	
6,500: —	personligt lönetillägg		1,000: —	6,500: —
3,000: —	Assistent			2,930: —
	Kamrerare		2,400: —	
	ett ålderstillägg		300: —	
3,700: —	personligt lönetillägg		1,000: —	3,700: —
	Kassörska		1,500: —	
1,800: —	två ålderstillägg à 150 kr.		300: —	1,800: —
	Kontorsbiträde		1,200: —	
1,500: —	två ålderstillägg à 150 kr.		300: —	1,500: —
400: —	Siffergranskare			400: —
1,800: —	Tekniskt biträde			1,800: —
	Materialvakt: lön		1,300: —	
1,450: —	dyrtidstillägg för år 1913		150:	1,450: —
2,450: —	Mätareafläsare och inkasserare			3,563: 64
275: —	Springgosse			299: 59
22,875: —			Kronor	23,943: 23
5,225: —	hvaraf påföres vattenverket		5,225: —	
7,700: —	„ „ gasverket		7,684: 12	
7,700: —	„ „ elektricitetsverket		7,684: 11	
2,250: —	„ „ afloppsledningarna		2,250: —	
—	„ „ Installationsarbetens K:o		1,100: —	23,943: 23

N:o 30.
Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för år 1913.

Diverse årliga utgifter:

1,200: —	Läkararvode, sjukhjälp och medicin samt olycksfallsförsäkring		942: 51
2,200: —	Böcker, skrif- och ritmaterial, postporto, annonser m. m.		2,522: 81
1.000: —	Telefonafgifter		926: 24
1,900: —	Renhållning, eldning, städning och belysning		2,133: 90
1,800: —	Brandstodsafgifter, underhåll af förvaltnings- och förrådsbyggnader samt inventarier		1,768: 17
500: —	Allmänna omkostnader, såsom resor, föreningsafgifter m. m.		337: 60
8,600: —			8,631: 23
2,200: —	hvaraf påföres vattenverket	2,200: —	
2,600: —	» » gasverket	2,615: 62	
2.600: —	» » elektricitetsverket	2,615: 61	
1,200: —	» » afloppsledningarna	1,200: —	8,631: 23

Vattenverket.

Inkomster:

68,425: —	Vatten enligt kontrakt	26,153: 20	
	D:o genom mätare	39,013: 53	
	Hyror för vattenmätare	1,998: 82	67,165: 55
575: —	Hyror för lägenheter vid gamla verket	538; 75	
—	1/3 af upp- och afskrifningsräntan för året	115: 80	
—	Vinst å installationsarbeten m. m.	1,500: —	2,154: 55
69,000: —		Kronor	69,320: 10

Utgifter:

11,500: —	Drifkostnader	11,922: 42		
4,800: —	Underhåll af fastigheter, maskiner och ledningar	6,007: 53	17,929: 95	
	Aflöningar och pensioner:			
5,225: —	Verkens förvaltning enligt ofvan	5,225: —		
2,150: —	Maskinmästaren, lön	1,400: —		
	två ålderstillägg à 300 kr.	600: —		
	dyrtidstillägg för år 1913	150: —	2,150: —	
	(Bostad med vedbrand in natura 300:—)			
1,450: —	En maskinist	1,000: —		
	två ålderstillägg à 150 kr.	300: —		
	dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,450: —	
	(Bostad med vedbrand in natura 300:—)			
700: —	Extra maskinhjälp sommartid, då natt-drift erfordras		837: 81	
1,450: —	Rörnätsförman	1,300: —		
	dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,450: —	
1,450: —	Vårdaren af vattenborgen	1,000: —		
	två ålderstillägg	300: —		
	dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,450: —	
1,000: —	Skurning och tvättning af sand, ombyte af filter, spolning af ledningar m. m.		1,020: 20	
2,500: —	Pension till förre assistenten F. G. Lönnqvist		2,500: —	16,083: 01

N:o 30.
Vatten- och Gasverksstyrelsens berättelse för år 1913.

Diverse utgifter:

2,200: —	Verkens förvaltning enligt ofvan	2,200: —	
825: —	Brandstodsafgifter och utskylder	502: 54	
1,175: —	Arrenden för mark	1,175: —	
964: 71	Bränsle till maskinisterna vid Hesslöverket	314: 75	
	Analyser, skjutsar m. m.	654: 66	
150: —	Afskrifning af diverse fordringar	—	4,846: 95

Ränta och amortering:

Enligt särskild plan.

18,868: 84	Ränta	19,233: 74	
12,926: 45	Amortering	12,926: 45	32,160: 19
69,335: —		Kronor	71,020: 10
	som minskas med:		
1,000: —	afloppsledningarnas andel i aflöning till förmän	1,000: —	
—	gasverkets andel i aflöning till förmän	700: —	1,700: —
68,335: —			69,320: 10
665: —	*Vinst*		—
69,000: —		Kronor	69,320: 10

Afloppsledningarna.

Utgifter:

1,358: 96	Underhåll af ledningsnätet	2,858: 96

Aflöningar:

2,250: —	Förvaltningen, enligt ofvan	2,250: —	
1,000: —	Andel i aflöning till förmän vid vattenverket	1,000: —	
1,000: —	Spolning af ledningar och rensning af brunnar m. m.	2,660: 22	5,910: 22

Diverse utgifter:

1,200: —	Förvaltningen, se ofvan	1,200: —	
450: —	Andel i ränta å rörelsekapital m. m.	700: —	1,900: —

Ränta och amortering:

Enligt planen för obligationslånen:

7,241: 42	Ränta	7,241: 42	
3,449: 62	Amortering	3,449: 62	10,691: 05
17,950: —		Kronor	21,360: 22
100: —	Som minskas med afgifter för en afloppsbrunn vid egendomen		
17,850: —	nr 62 Jakobsberg, S:t Ilians socken		100: —
		Summa utgifter Kronor	21,260: 22

N:o 30.
Vatten- och Gasverksstyrelsens berättelse för år 1913.

Gasverket.

Inkomster:

27,560: —	Allmänna belysningen			26,873: 96
82,800: —	Enskild gasförbrukning		80,855: 74	
	Hyror för gasmätare		3,892: 59	84,748: 33
31,000: —	Koks		34,108: 90	
	Stenkolstjära		3,985: 40	38,094: 30
—	1/8 af upp- och afskrifningsräntan för året		115: 80	
—	Installationsarbeten m. m.		2,150: 79	2,266: 59
141,360: —			Kronor	151,983: 18

Utgifter.

Driftkostnader:

59,000: —	Gaskol		56,347: 22	
4,500: —	Öfriga kostnader		4,084: 23	60,431: 45

Underhåll:

7,500: —	Af fastigheter, ugnar, apparater och ledningar m. m.			11,363: 33

Aflöningar och pensioner:

7,700: —	Förvaltningen, enligt ofvan		7,684: 12	
2,250: —	Gasmästaren	1,500: —		
	två ålderstillägg	600: —		
	dyrtidstillägg för år 1913	150: —	2,250: —	
	(Bostad med värme och belysning in natura 400: —)			
7,500: —	Två ordinarie samt extra eldare		7,677: 52	
3,400: —	Gatulyktornas tändning, släckning och skötsel		3,142: 47	
1,800: —	Omläggning af reningskistor m. m.		1,645: 56	
—	Andel i aflöning till förmän vid vattenverket		700: —	
1,000: —	Pension till fröken Anna Gedda		1,000: —	24,099: 67

Diverse utgifter:

2,600: —	Förvaltningen, enligt ofvan		2,615: 62	
3,100: —	Brandstodsafgifter och utskylder		2,241: 03	
717: 40	Bränsle och lyse till gasmästaren		127: 22	
	Diverse		369: 76	
250: —	Afskrifning af diverse fordringar		181: 01	
2,900: —	2:dra årets amortering af beslutad reparation af gasverket		2,900: —	
2,100: —	1/8 af anskaffningskostnaden för fjärrtändare		1,855: 78	
—	Omkostnader för gasverkets utställning		318: 27	10,608: 69

N:o 30.
Vatten- och Gasverksstyrelsens berättelse för år 1913.

	Ränta och amortering: Enligt särskild plan.			
9,299: 65	Ränta		11,085: 65	
8,832: 95	Amortering		8,832: 95	19,918: 60
124,550: —			Kronor	126,421: 74
16,810: —	Årets *nettovinst*			25,561: 44
141,360: —			Summa Kronor	151,983: 18

Elektricitetsverket.

Inkomster:

1,950: —	Allmänna belysningen			1,970: —
140.050: —	Enskild förbrukning, belysningsström		83,699: 23	
	„ „ kraftström		61,299: 87	
	Hyror för elektr. mätare		5,535: 21	150,534: 31
—	1/8 af upp- och afskrifningsräntan för året		115: 80	
—	Installationsarbeten m. m.		2,100: —	2,215: 80
142,000: —			Kronor	154,720: 11

Utgifter.

	Driftkostnader:			
25,500: —	Brännolja		20,269: 89	
4,700: —	Öfriga kostnader		3,886: 48	24,156: 37
	Underhåll:			
4,000: —	Af fastigheter, maskiner, ledningar m. m.		4,270: 22	4,270: 22
	Aflöningar:			
7,700: —	Förvaltningen enligt ofvan		7,684: 11	
2,350: —	Maskinmästaren	1,600: —		
	två ålderstillägg	600: —		
	dyrtidstillägg för år 1913	150: —	2,350: —	
	(Bostad med värme och belysning in natura 400: —)			
1,650: —	En maskinist	1,200: —		
	två ålderstillägg	300: —		
	dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,650: —	
1,500: —	En maskinist	1,350: —		
	dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,500: —	
1,000: —	Extra maskinhjälp vintertid		1,165: —	
2,250: —	Förste montören	1,500: —		
	två ålderstillägg	600: —		
	dyrtidstillägg för år 1913	150: —	2,250: —	
1,650: —	Mätarejusterare	1,200: —		
	två ålderstillägg	300: —		
	dyrtidstillägg för år 1913	150: —	1,650: —	
1,350: —	En montör		—	18,249: 11

N:o 30.
Vatten- och Gasverksstyrelsens berättelse för år 1913.

	Turbinhusdriften:			
3,000: —	Hyra för vattenfallet i Svartån		3,000: —	
3,000: —	Aflöningar för tillsyn af maskiner och reglering af luckor	2,700: —		
	dyrtidstillägg för år 1913 för 2 man	300: —	3,000: —	
600: —	Öfriga kostnader för drift och underhåll		3,539: 91	9,539: 91
	Diverse utgifter:			
2,600: —	Förvaltningen, enligt ofvan		2,615: 61	
3,100: —	Brandstodsafgifter och utskylder		2,010: 08	
717: 32	Bränsle och lyse åt maskinmästaren		111: 45	
	Diverse		234: 84	
—	Omkostnader för elektricitetsverkets utställning		318: 28	
350: —	Afskrifning af diverse fordringar		392: 55	5,582: 81
	Ränta och amortering:			
	Enligt särskild plan:			
	Elektr.-verket:			
30,214: 81	Ränta	32,297: 96		
28,345: 14	Amortering	28,345: 14	60,643: 10	
	Turbinhuset:			
2,648: 83	Ränta	2,648: 83		
1,763: 90	Amortering	1,763: 90	4,412: 73	65,055: 83
129,990: —			Kronor	126,854: 25
12,010: —	Årets *nettovinst*			27,865: 86
142,000: —			Summa Kronor	154,720: 11

Nyanläggningar och nyanskaffningar.

Lånemedel:

	Verkl. kostn.	Anslagna belopp Datum	Kronor	+ öfverskott — brist
Å diverse anslag besparade medel vid 1912 års slut enligt 1912 års styrelseberättelse kr. 21,763: 73, hvaraf reserveras för särskildt behof i enlighet med Stadsfullmäktiges beslut den $^{21}/_{6}$ 1912 kr. 5,000: —, rest kr.	16,763: 73			
hvaraf Stadsfullmäktige den $^{28}/_{8}$ 1913 beviljat 13,000 kr. till nya mätare och 3,700 kr. för anläggn. af nya serviser m. m., se nedan, tillsammans Kr.	16,700: —			
Återstod	63: 73		63: 73	+ 63: 73
Nyanskaffningar:				
Vattenmätare	3,262: 72			
Transport	3,262: 72		63: 73	+ 63: 73

	Verkl. kostn.	Anslagna Datum	Kronor	+ öfverskott — brist
Transport 3,262: 72			63: 73	+ 63: 73
Gasmätare 16,315: 15				
Elektriska mätare 15,512: 91				
Diverse inventarier 3,055: 05	38,145: 83	19/12 1912	18,000: —	— 7,145: 83
Tilläggsanslag, se ofvan . .			13,000: —	
Nyanläggningar, under året fullbordade.				
Serviser för vatten, aflopp, gas och elektr. ström jämte diverse utsträckn. af ledningar	25,118: 85	»	20,000: —	— 1,418: 85
Tilläggsanslag, se ofvan			3,700: —	
Ledningar till Akademivreten, stadens kostnader:				
Vattenledningen 8,666: 20				
Afloppsledningen 10,566: 53				
Gasledningen 6,165: 84				
Elektr. ledningen 2,300: 47	27,699: 04	26/31 912	30,100: —	+ 2,400: 96
Upptagning af ny sugbrunn vid vattenverket i Hesslö	14,025: 77	27/2 1913	17,700: —	+ 3,674: 23
Gasledning i Kopparbergsvägen från Stora gatan till Knutsgatan	3,425: 34	21/12 1911	3,300: —	— 125: 34
Elektr. jordkabel i Kopparbergsvägen mellan Snickare- och Smedjegatorna . .	604: 80	21/12 1911	1,000: —	+ 395: 20
Besparade medel vid 1913 års slut ofvannämnda reserverade . Kr. 5,000: —				
Brist å under året i anspråk tagna anslag			2,155: 90	
Summa Kronor	109,019: 63		109,019: 63	— 2,155: 90

TEKNISKA UPPGIFTER.

Vattenverket.

Förbrukat vatten	År 1911	År 1912	År 1913	Jämförelse mellan åren 1912 och 1913. Ökning i	
	m³	m³	m³	m³	%
För hushållsbehof	625524	612581	611618	— 963	— 0,16
För industriella behof	58000	86426	88688	+ 2262	+ 2,62
För allmänna behof, såsom vattenkastare, urinoarer, dricks- och spolposter, gräsmattor, gatusopning m. m.	25000	50000	40000	— 10000	— 20,0
Summa vattenförbrukning	708524	749007	740306	— 8701	— 1,16

N:o 30.
Vatten- och Gasverksstyrelsens berättelse för år 1913.

Vattenuppfordringen, fördelad på de olika pumparna.

Månad	Pump N:o 1		Pump N:o 2		Centrif.-pump		Uppfordr. vatten		Ökning	
	tim.	m³	tim.	m³	tim.	m³	1912	1913	m³	%
Januari	82.45	6256	29.30	2230	277.15	49366	57664	57852	188	0,3
Februari	41.45	3156	20.30	1550	281.45	49683	56133	54389	—1744	— 3,1
Mars	92.00	6955	42.00	3175	304.30	52700	57966	62830	4864	8,4
April	168.30	12739	98.00	7409	262.15	45764	56390	65912	9522	16,8
Maj	196.00	14814	68.15	5160	257.00	44650	63200	65624	1424	2.3
Juni	337.15	25496	131.15	9922	202.45	33530	65500	68948	3448	5,3
Juli	229.45	17369	67.00	5065	280.45	45171	75006	67605	—7401	— 9,9
Augusti	334.30	25288	150.15	11359	197.30	32717	70126	69364	— 762	— 1,1
September	110.00	8316	34.00	2570	291.15	45638	64437	56524	—7913	— 12,3
Oktober	52.45	3988	49.15	3723	307.30	52902	63927	60613	—3314	— 5,2
November	72.00	5443	160.30	12134	229.30	40908	58723	58485	— 238	— 0,4
December	23.30	1777	183.15	13854	210.15	37526	59935	53160	—6775	—11,3
Summa	1740.45	131597	1033.45	78151	3102.15	530558	749007	740306	—8701	— 1,2

Vattenverkets kolvpumpar arbetade sammanlagdt 2774.30 timmar och uppfordrade 209748 m³ vatten, hvilket gör i medeltal 75,6 m³ i timmen eller 21 liter vatten i sekunden. Kolåtgången uppgick till 514,1 hl.

Cectrifugalpumpen arbetade sammanlagdt 3102,15 timmar och uppfordrade 530558 m³ vatten, hvilket utgör i medeltal 171 m³ i timmen eller 47,5 liter vatten i sekunden. Elektriska strömmen uppgick till 165810 kwt.

Största vattenförbrukningen under ett dygn inträffade den 6 juni och utgjorde:

16,0 timmar á 75,6 m³ ..... 1209,6 m³
11,30 „ á 171 „ ..... 1966,5 „ 3176,1 m³

Minsta vattenförbrukningen under ett dygn inträffade den 28 december och utgjorde 12 timmar á 75,6 m³ ..... 907.2 m³

Medelförbrukningen per dygn motsvarande ..... 2028,0 m³

„ „ „ för 1912 motsvarade ..... 2052,0 m³

motsvarande en minskning per dygn för 1913 af ..... 24,0 m³

Då omkring 19000 personer togo vatten från stadens ledning, motsvarande den vattenmängd, som åtgick till hushålls- och allmänna behof, 94 liter per individ och dygn.

I september sattes den nya sugbrunnen i drift.

I juni skummades filtret.

I juni och december rengjordes stora bassängen och filterbassängen.

Vattenmätare.

Storlek tum	4	3½	3¼	2	1½	1¼	1	¾	½	S:ma
Antal uppsatta mätare den 31 dec. 1912	2	—	2	8	14	14	149	147	171	507
Under år 1913 uppsatta mätare	—	1	1	—	1	7	40	17	6	71
Summa	2	1	1	8	15	21	189	64	177	578

Vattenledningarna.

Stadens.

Gjutjärnsledningar:

Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1912		36,602 m.
Under året lagda ledningar	2,973 m.	
Under samma år kasserade ledningar	200 m.	2,773 m.
Gjutjärnsledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1913		39,373 m.

Smidesjärnsledningar:

Sammanlagda längden den 31 dec. 1913	1,607 m.

Enskildas.

Gjutjärnsledningar:

Sammanlanda längden den 31 dec. 1913	2,055 m.

Smidesjärnsledningar;

Sammanlagda längden den 31 den 31 dec. 1913	7,090 m.
Vattenledningsnätets sammanlagda längd den 31 dec. 1913	50,127 m.

År 1913 lagda vattenledningar.

Ledningssträckor	Meter						
	9″	7″	6″	5″	4″	3″	Summa
Kopparbergsvägen, mellan Snickaregatan och Knutsgatan	—	—	200	—	—	—	200
Akademivreten, med utgångspunkt strax söder om Skerikesvägen:							
I Skultunvägen	—	—	161	—	—	—	161
I Arosvägen	—	—	112	126	—	—	238
Östermalmsgatan, mellan Karlsgatan och Allégatan	—	—	100	—	—	—	100
Härrgärdsgatan	—	30	—	—	—	—	30
Engelbrektsgatan	—	—	48	—	—	—	48
Utanby- och Allégatorna, till kvarteret Josef	—	—	—	187	—	—	187
Almelundsområdet	52	281	—	225	—	—	558
Malmabergsgatan, mellan Mälar- och Tegnérgatorna	—	142	—	—	—	—	142
Tegnérgatan från Malmabergsgatan väster ut	—	—	—	120	—	—	120
Metallbolagets bostäder	—	—	—	508	—	—	508
Blåsboområdet	—	—	365	80	—	—	445
Karlsgatan	—	—	—	—	10	—	10
Johanneslundsvägen	—	—	50	—	—	—	50
Gamla hamnen	—	—	—	—	—	115	115
Nya hamnen	—	—	61	—	—	—	61
Summa	52	453	1097	1246	10	115	2973

N:o 30.
Vatten- och Gasverksstyrelsens berättelse för år 1913.

År 1913 kasserade vattenledningar.

Kopparbergsvägen mellan Snickaregatan och Knutsgatan ..... 200 m. 5″.

Afloppsledningarna.

Stadens.

Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1912		25,536 m.
Under året lagda ledningar	3,331 m.	
Under samma år kasserade ledningar	126 m.	3,205 m.
Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1913		28,741 m.

Enskildas.

Sammanlagda längden den 31 dec. 1913	8,960 m.
Afloppsledningsnätets sammanlagda längd den 31 dec. 1913	37,701 m.

År 1913 lagda afloppsledningar.

Ledningssträckor	Meter						
	1 m.	18″	15″	12″	9″	6″	Summa
Kopparbergsvägen, mellan Smedje- och Knutsgatorna	126	—	—	—	—	—	126
Akademivreten, med utgångspunkt strax söder om Skerikesvägen:							
I Skultunavägen	—	—	—	161	—		161
I Arosvägen	—	—	—	112	126	—	238
Östermalmsgatan, mellan Karls- och Allégatorna	—	—	—	—	100	—	100
Herrgärdsgatan	—	—	—	30	—	—	30
Nygatan	—	—	—	186	—	—	186
Engelbrektsgatan	—	—	—	48	—	—	48
Utanby- och Allégatorna, till kvarteret »Josef»	—	—	—	—	187	—	187
Almelundsområdet	—	281	225	—	—	—	506
Malmabergsgatan, mellan Mälare- och Tegnérgatorna	—	—	142	—	—	—	142
Tegnérgatan, från Malmabergsgatan väster ut	—	—	—	120	102	—	222
Metallbolagets bostäder	—	—	—	—	508	—	508
Blåsboområdet	—	—	—	—	445	—	445
Karlsgatan	—	—	—	—	10	—	10
Gamla hamnen	—	—	—	—	—	60	60
Nya hamnen	—	—	—	—	175	187	362
Summa	126	281	367	657	1653	247	3331

År 1913 kasserade afloppsledningar.

Kopparbergsvägen, mellan Smedjegatan och Knutsgatan 46 m. 12″ och 80 m. 9″.

N:o 30.
Vatten- och Gasverksstyrelsens berättelse för år 1913.

Serviser för vatten och aflopp lagda år 1913.

Vattenserviser:

21 st. inom planlagda området. 37 st. utom planlagda området.

Afloppsserviser:

21 st. inom planlagda området. 34 st. utom planlagda området.

Inom stadens planlagda område äga alla gårdar vattenintag och gårdsaflopp.
A „ icke „ „ „ 399 „ „ „ 432 „

Följande utom kommunen belägna gårdar erhålla vatten från stadens ledning:

Västerås kvarn.
Tallbacka N:r 1, ägare A. Hedrén,
Hamre egendom, „ A. Andersson,
Jakobsberg N:r 1, „ A. Sundberg,
Jakobsberg N:r 39 b „ E. A. Eriksson.

Vattenklosetter.

	Med septik tank st.	Utan septik tank st.	Utan septik tank men med silbrunn st.	Summa st.
Antal klosetter den 31 dec. 1913	8	133	2	143

GASVERKET.

	År				Jämförelse mellan åren					
					1910 o. 1911		1911 o. 1912		1912 o. 1913	
	1910	1911	1912	1913	ökning	i %	ökning	i %	ökning	i %
Förgasade kol, ton	1812,5	1950	2282	2579,8	137,5	7,6	332	17,03	297,8	13,0
Tillverkad gas, kbm	5208 0	590900	663860	762880	70070	13,5	72960	12,35	99020	14,9
Gasutbyte per 1000 kg. kol, kbm.	287,4	303	290,9	295,7	15,6	5,4	--12,1	—4,0	4,8	1,65
Koks från ugnarna, hl. ..	30170	33779,5	38403,5	42672	3609,5	12,0	4624	13,69	4268,5	11,1
Koks till eldning af ugnarna, hl..... ..	9041	11060,5	11821	12754	2019,5	22,3	760,5	6,9	933	7,9
Koks till eldning af ångpannan, hl.	1 2	175	448	290	53	43,5	273	156	—158	—35,3
Till försäljning öfverblifven koks, hl.	21007	22544	26134,5	29628	1537	7,3	3590,5	15,92	3493,5	13,4
Erhållen koks pr 1000 kg. förgasade kol, hl.	16,7	17,3	16,83	16,54	0,6	3,6	—0,47	—2,72	—0,29	—1,72
Till eldning af ugnarna använd koks i % av förgasade kol %	19,5	22,1	20,2	20,2	2,6	13,3	—1,9	- 8,6	0	0
Erhållen stenkolstjära, l	58327	67910	77031	78933	9583	16,4	9121	13,43	1902	2,47
Erhållen stenkolstjära per 1000 kg. förgasade kol, l.	32,3	34,8	33,8	30.6	2,6	8,1	— 1	—2,9	—3,2	—9,47
Antal retortladdningsr, st.	9874	11012	12794	15383	1138	11,5	1782	16,19	2589	20,4
Kolvikt per retortladdning	183.6	177	178,4	167,7	— 6,6	—3,6	1,4	0,8	—10,7	— 6,0
Gasförbrukning pr år och innevånare, kbm.....	72,8	30,8	31,8	34,5	3,0	10,8	1,0	3,14	2,7	8,5

N:o 30.
Vatten- och Gasverksstyrelsens berättelse för år 1913.

Antal gatulyktor den 31 december 1913.

	31 dec 1912	31 dec. 1913	Ökning
Antal lyktor	330	327	— 3
» lågor	272	365	— 7
» » stående	308	313	5
» » hängande	64	52	—12
» » stående morgonbrinnare	113	115	2
» » « aftonbrinnare	195	198	3
» « hängande morgonbrinnare	14	12	— 2
» » » aftonbrinnare	50	40	—10
» fjärrtändare	309	312	3
» lystimmar	747868,5	756838,75	8971,25
» luxlampor		2	

Gasmätare.

	År			Jämförelse mellan åren			
				1911 o. 1912		1912 o. 1913	
	1911	1912	1913	Ökning	%	Ökning	%
Antal vanliga gasmätare	937	997	1010	60	6,4	13	1,3
Antal automatmätare	456	635	996	179	39,3	361	56,8
Summa	1393	1632	2006	239	17,1	374	23,0

Fördelning af den tillverkade gasen.

	1911		1912		1913		Jämförelse mellan åren			
	Kbm.	%	Kbm.	%	Kbm.	%	1911 o 1912		1912 o. 1913	
	af årstillverkningen						Ökning	%	Ökning	%
Offentlig belysning	107354	18,2	113750	17,1	114661	15 1	6396	5,9	911	0,8
Enskild värme och lysgas	406863	68,9	479319	72,2	556003	72,8	72456	17,8	76684	16,0
Gasverkets eget behof	3848	0,7	3713	0,6	3560	0,5	- 135	— 3,5	— 153	— 4,1
Felmätning och förluster	72835	12 2	6 078	10,1	88656	11,6	- 5757	— 7,9	21578	32,2
Summa	590900	100	663860	100	762880	100	72960	12,35	99020	14,9

Maximumtillverkning per dygn inträffade den 6 dec. och motsvarade 2,870 m³, hvilket utgjorde 0,38 % af årstillverkningen.

Minimitillverkning per dygn inträffade den 25 juni och motsvarade 1,045 m³, hvilket utgjorde 0,14 % af årstillverkningen.

GASLEDNINGAR.

Gjutjärnsledningar:

Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1912		22,290 m.
Under året lagda ledningar	3,052 m.	
Under samma år kasserade ledningar	238 „	2,814 „
Gjutjärnsledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1913		25,104 m.

Smidesjärnsledningar:

Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1913	5,741 m.
Dylika ledningar hafva ej lagts under redogörelseåret.	
Gasledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1913	30,845 m.

År 1913 lagda gasledningar.

Ledningssträckor	Meter					
	7″	6″	5″	4″	3″	Summa
Kopparbergsvägen mellan Snickare- och Knutsgatorna			124	84		208
Akademivreten, med utgångspunkt strax söder om Skerikesvägen:						
I Skultunavägen				161		161
I Arosvägen				112	126	238
Östermalmsgatan, mellan Karlsgatan och Allégatan				100		100
Herrgärdsgatan	30					30
Utanby- och Allégatorna, till kvarteret »Josef»		82			105	187
Almelundsområdet		73		494		567
Malmabergsgatan mellan Mälare- och Tegnérgatorna			142			142
Tegnérgatan, från Malmabergsgaten väster ut				120		120
Metallbolagets bostäder				508		508
Blåsboområdet				365	80	445
Johanneslundsvägen och Lovisebergsvägen				127		127
Västgötegatan				84	135	219
Summa	30	155	266	2155	446	3052

År 1913 kasserade gasledningar.

Almelundsområdet	19 m. 3″
Västgötegatan	219 „ 2″
Summa	238 m.

Serviser för gas, lagda år 1913.

28 st. inom och 35 st. utom planlagda området.

N:o 30.
Vatten- och Gasverksstyrelsens berättelse för år 1913.

Elektricitetsverket.

	1911	1912	1913	Ökning 1913 jämfördt med 1912	
	kwt.	kwt.	kwt.	kwt.	%
Afgifven ström:					
till offentlig belysning	3,350	7,400	7,585	185	2,5
„ enskilda: „	197,700	224,864	254,623	29,759	13,1
„ „ : kraft, likström	167,531	193,769	243,920	50,151	26,0
„ „ „ växelström	77,535	268,108	343,077	74,969	28,0
Summa	446,116	694,141	849,205	155,064	22,3
Egen förbrukoing: belysning	6,765	13,030	6,346	— 6,684	— 51,4
„ kraft	2,855	6,952	7,485	533	7,7
Summa	456,736	712,423	863,036	150,613	21,2

Under året har alstrats 592,473 kwt. likström och 349,950 kwt. växelström. Förbrukningen i elektricitetsverket motsvarade 27,796 kwt. i batteriet, 12,043 kwt. för magnetisering af växelströmsgeneratorerna och 12,183 kwt. för utjämning af snedbelastningen. Förlusterna i ledningsnätet och elektricitetsmätarna i staden har alltså uppgått till 20,492 kwt., motsvarande 3,46 % af alstrad ström. I turbinhuset har alstrats 277,917 kwt., motsvarande 47 % af alstrad likström.

Elektricitetsmätare.

Uppsatta mätare den 31 dec. 1912	1,449 st.
Ökning år 1913	601 „
Uppsatta mätare den 31 dec. 1913	2,050 „

Tabell, utvisande anslutningen till verket under 1913.

	Motorer m. m.			Glödlampor		Båglampor		S:ma
	st.	hkr.	kw.	st.	kw.	st.	kw.	kw.
Anslutning den 31 dec. 1912	185	612,0	548,0	19,000	608	22	20	1,176
Ökning under år 1913	29	125,7	131,1	5,500	176	2	5	312
Anslutning den 31 dec. 1913	214	737,7	679,1	24,500	784	24	25	1,488

De till elektricitetsverket den 31 dec. 1913 anslutna elektriska motorerna voro af följande storlekar.

Motorer m. m. på 220 volt likström.

Storlek hkr.	0,01—0,9	1—1,9	2—2,9	3—3,9	4	5	S:a
Antal	37	43	26	8	4	4	122
Kapacitet summa hkr.	12,2	51,1	54	24,4	15	20	176,7
„ „ kw.	14,2	57,5	50	22,7	13,7	18	176,1

Motorer m. m. på 440 volt likström.

Storlek hkr.	1—1,9	2-2,9	3	4	5	6,5	7	7,5	10	12	15	18	20	24	S:a
Antal	12	19	11	10	12	5	1	1	3	3	2	1	1	2	83
Kap. S:a hkr.	18	41,5	33	40	60	32	7	7,5	30	36	30	18	20	48	421
„ „ kw.	17,8	38,2	30,5	36,1	53,7	28,7	6	6,5	26,9	32,4	27	15,2	17	43	385

Motorer på 380 volt växelström.

Storlek hkr.	0,5	1	2,5	8,5	10	25	80	S:a
Antal	1	1	2	1	2	1	1	9
Kapacitet summa hkr.	0,5	1	5	8,5	20	25	80	140
„ „ kw.	0,7	1	5	7,3	17	21	66	118

Kraft levereras till:

	Antal motorer	Summa hkr.
Bagerier och konditorier	13	28,4
Biografer	2	5,0
Bryggerier	6	11,9
Filfabriker	1	7,0
Fläktar	8	6,7
Foderfabriker	4	12,0
Gasverk	2	3,5
Hissar	18	64,1
Hotell	2	3,7
Järnaffärer	1	3,0
Kafferosterier	4	19,0
Kakelfabriker	1	6,5
Kemisk-tekniska fabriker	2	3,0
Laboratorier	2	1,0
Lossningskranar	4	31,0
Manglar	3	4,0
Mejerier	2	7,0
Mekaniska verkstäder och smedjor	38	147,8
Metall- och guldsmedsfabriker	7	18,2
Murbruksfabriker	3	28,5
Orglar	1	1,5
Plåtslagerier	1	2,0
Pumpar	5	9,2
Renhållningsverk	1	12,0

N:o 30.
Vatten- och Gasverksstyrelsens berättelse för år 1913.

	Antal motorer	Summa hkr.
Repslagerier	6	6,5
Röntgenapparater	3	30,0
Slakterier	19	30,24
Skomakerier	5	4,56
Sågverk och snickerier	19	99,2
Tandläkare	4	0,4
Telegrafverk	3	5,1
Tryckerier	19	28,7
Tvättinrättningar	1	3,0
Vattenverk	1	80,0
Vedsågar	3	16,5
Summa	214	737,7

Under år 1913 har dragits 101 elektr. servisledningar, hvarav 25 jordkabelserviser och 76 luftledningsserviser.

I elektricitetsverket har under året installerats en vattendestillationsapparat, hvarigenom kostnaden för destilleradt vatten rätt betydligt nedbringats.

Antalet abonnenter å elektr. kraft efter dubbeltariff har ökats från 11 år 1912 till 15 år 1913 med ett medelströmpris af 12,1 öre pr kwt.

Högsta priset utgjorde 15,5 öre per kwt.

Lägsta priset utgjorde 10,6 öre per kwt.

Under året hafva följande större ledningssträckor monterats.

Elektrisk luftledning i Malmabergsgatan från Pilgatan till Eriksholm 9.

Elektr. jordkabel å nya hamnen.

Elektr. luftledning till akademivreten.

Elektr. jordkabel i Kopparbergsvägen mellan Smedje- och Snickaregatorna.

Elektr. luftledning inom området Lugnet.

Elektr. jordkabel i Allégatan mellan Östermalmsgatan och Nygatan.

Elektr. jordkabel i Herrgärdsgatan och Rudbäcksgatan mellan Ny- och Engelbrektsgatorna.

Elektr. luftledning inom Almelund.

Elektr. gatubelysning inom Akademivreten, 4 st. 100 nlj. lampor.

Elektr. gatubelysning inom Annedal, 1 st. 200 nlj. lampa.

Elektr. ytterbelysning vid Sanatoriet, 2 st. 200 nlj. lampor.

Inom området Hammarby monterades under verkets kontroll luftledningsnät, hvilket afsynades och anslöts den 25 nov. 1913.

Västerås den 25 april 1914.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Martin Jonsson.

Gerh. Gustafsson.

Driftrapport år 1913.

Månad	Tillverkning					Max. belastn.				Drifttid					Brännolja		I turbinhuset alstrad ström
	Trefasström genererad	Likström				Trefas		Likström		Diesel		Turbin		Utjämningsmaskineri			
		Genererad		Batteriet urladdn.	Utgående		Datum		Datum	N:o 1	N:o 2	N:o 1	N:o 2		Total	Per KVT	
		Enl. mätare	Korrigerad														
	KVT	KVT	KVT	KVT	KVT	KV		AMP		Tim	Tim.	Tim.	Tim.	Tim.	Kg	Kg.	KVT
Januari	46685	69770	66762	5993	59005	220	7	680	23	65,5	368,5	649	656	295,5	20124,2	272	41765
Februari	37158	56334	53677	4752	46573	200	4	645	7	54	366	352	300,5	336,0	19634,4	271	21230
Mars	28622	47347	45108	5574	38176	175	3	465	3	91	261	333	160,5	373,5	14654,3	282	23378
April	18645	41690	39660	5537	33049	85	11	325	2	292	—	416,5	398,5	303,0	9351,6	326	30741
Maj	18790	33059	30916	4738	25521	100	21	290	2	262,5	—	327,0	375,0	282,0	8498,2	320	24171
Juni	15460	27101	25434	4162	20205	100	20	270	17	228,5	—	162,5	255,0	255,0	8288,0	300	14424
Juli	20835	30913	29036	3561	24138	120	7	250	9	291,0	—	91,5	351,5	272,5	10379,5	300	16477
Augusti	15980	38380	36756	4667	31237	100	11	325	30	18,0	256,0	300,5	415,5	294	8164,9	322	28011
September	25235	49906	47758	5602	41143	140	26	720	5	80,0	278,5	341,0	389,5	319,0	14035,0	284	26005
Oktober	43170	65221	62633	5611	55095	220	31	775	30	216,5	293,5	269,5	307,0	307,0	29896,0	274	19160
November	40350	74350	72234	6969	63035	215	3	835	18	330,0	291,5	194,5	293,0	316,5	27185,8	277	18187
December	39020	86144	82499	7703	73537	230	3	900	18	359,5	312,5	174,5	277,5	300,0	30849,8	274	14168
Summa	349950	620215	592473	64869	512714	230		900		2288,5	2427,5	3640,5	4229,5	3651.0	195062,2	292	277807
Resp. max. värde																	*)

*) Motsvarande 47 % af totalt alstrad likström.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1914.

N:o 31.

Magistratens skrifvelse ang. utseende af ombud vid utredning af fråga om underhållsskyldigheten af Kvarnbron.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af en bestyrkt afskrift af Konungens Befallningshafvandes i länet resolution den 14 innevarande maj angående underhållet af den s. k. Kvarnbron å Skerikes vägen samt med tillkännagifvande, att Magistraten, enär ett utbjudande från Magistraten af iståndsättande mot lega af det rasade östra landfästet å bron torde kunna för staden medföra större kostnad, än om arbetet af staden själf utföres, hos Drätselkammaren anhållit att Drätselkammaren ville skyndsammast låta sätta bron i farbart skick, får Magistraten anmoda Stadsfullmäktige att utse ombud att vid det sammanträde, som enligt förenämnda resolution skall inför Rådstuvu-Rätten hållas med väghållningsskyldige, bevaka stadens rätt och dess talan föra.

Västerås Rådhus den 16 Maj 1914.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Afskrift.

RESOLUTION.

Sedan Stadsfullmäktige i Västerås vid sammanträde den 29 Maj 1908 förklarat staden villig att tillsvidare öfvertaga underhållet af den så kallade Kvarnbron å Skerikes-vägen, har Konungens Befallningshafvande genom resolution den 22 Augusti samma år öfverlämnat Stadsfullmäktiges ifrågavarande beslut till Norrbo härads vägstyrelses kännedom såsom svar å en i Februari 1903 från vägstyrelsen, genom särskildt befullmäktigade, hos Konungens Befallningshafvande gjord framställning i ämnet.

Efter det brons östra landfäste den 11 November 1913 rasat, och Stadsfullmäktige, på af Drätselkammaren gjord framställning, genom beslut den 27 i samma månad vägrat vidtaga någon åtgärd för iståndsättande af bron,

har Magistraten, i anledning häraf, i skrifvelse den 4 December 1913 påkallat Konungens Befallningshafvandes föreskrift, hvilka åtgärder Magistraten i anledning af Stadsfullmäktiges beslut hade att vidtaga.

Vid öfvervägande häraf har Konungens Befallningshafvande, då staden icke, såvidt visat är, blifvit från sitt ofvanberörda åtagande löst, samt Magistraten följaktligen enligt

N:o 31 ang. underhållsskyldigheten af Kvarnbron.

11 § 25 kap. byggningsbalken har makt att vid nu anmärkta förhållanden låta bron bättra för lega och taga den ut af staden, funnit vidare yttrande i anledning af Magistratens skrifvelse ej erfordras.

Genom Stadsfullmäktiges ofvanberörda vägran såväl som till följd af de yttranden, som därefter i målet afgifvits af de brointressenter, hvilka, enligt en inför Konungens Befallningshafvande den 20 April 1802 träffad förening, förr varit brohållningsskyldige, har Konungens Befallningshafvande funnit anledning att till förnyad pröfning återupptaga den förut omförmälta, af Norrbo härads vägstyrelse genom utsedda personer i Februari 1903 hos Konungens Befallningshafvande väckta framställning, hvari yrkats *å ena sidan* att den inför Konungens Befallningshafvande den 20 April 1802 träffade förening om underhållet af Kvarnbron icke vidare borde tillämpas, samt staden — med befrielse för landsbygdens i föreningen angifna inbyggare — åläggas att öfvertaga brons byggande och underhåll, och *å den andra* att, om detta yrkande ej kunde bifallas, staden måtte åläggas iståndsätta allmänna vägen från Trumslagartorpet förbi bryggerierna till Glasgatan, i hvilket fall vägen öfver Kvarnbron kunde förläggas.

Emedan således fråga nu är om tillökning i stadsmenighets allmänna väghållningsbesvär, har Konungens Befallningshafvande, med stöd af 2 § i Kungl. kungörelsen den 27 November 1845, angående vissa föreskrifter i anledning af hvad om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof är vordet förordnadt, ansett af nöden att låta Rådstuvu-Rätten i Västerås i vederbörandes närvaro undersöka behofvet och nyttan af såväl Skerikesvägen öfver Kvarnbron upp till Trumslagartorpet som ock af den därifrån förbi bryggerierna ledande, nyss omförmälda allmänna väg.

Sedan Magistraten tagit erforderlig del af denna resolution och dit hörande handlingar, har Magistraten således att öfverlämna handlingarna till Rådstuvu-Rätten, som anmodas att i föreskrifven ordning föranstalta om ofvan nämnda undersökning rörande ifrågavarande samfärdsleder;

hörande Rådstuvu-Rätten därefter afgifva betänkande i ämnet och därmed jämte sitt protokoll vid undersökningen hit inkomma och dessa handlingar därvid återställa.

Västerås slott i landskansliet den 14 maj 1914.

Claës Wersäll.

Herman Uddén.

Vidimerar ex officio:
Helge Cronholm.

N:o 32.

Drätselkammarens utlåtande i anledning af Kungl. brefvet rörande försäljning af återstående obligationer af 1910 års lån.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 30 nästlidne April för de åtgärder, hvartill Kungl. brefvets innehåll kunde föranleda remitterat Kungl. Maj:ts nådiga bref den 2 i samma månad i anledning af stadens underdåniga ansökning om tillstånd att försälja återstående obligationer af 1910 års lån, får Drätselkammaren i ärendet anföra följande:

N:o 32

ang. försäljning af obligationer af 1910 års lån.

Med bifall till stadens framställning i öfrigt har Kungl. Maj:t, i hvad densamma afser att genom försäljning af obligationer bestrida utgifterna för tecknande af aktier i Västerås Teateraktiebolag, 55,000 kronor enligt Stadtfullmäktiges beslut den 31 Oktober 1912 samt den 29 Maj och den 19 Juni 1913, och för inköp af de till fastigheten $^3/_4$ mantal N:o 2 Hofdesta hörande inventarierna, 5,000 kronor enligt Stadsfullmäktiges beslut den 25 September 1913, hvilka kostnader, tillhopa 60,000 kronor, icke borde gäldas genom lånemedel, afslagit ansökningen.

Med anledning häraf är det nödvändigt att bereda annan tillgång för gäldande af ifrågavarande kostnadsbelopp.

Beträffande först aktieteckningen i teaterbolaget erinrar Drätselkammaren, om att staden genom den nyligen försålda teckningsrätten till stadens aktier i Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolag erhållit ett belopp af något öfver 29,000 kronor, som, då detsamma icke för något annat ändamål deponerats, lämpligen kan, så långt det förslår, användas till aktieteckningen i teaterbolaget. För hvad som därutöfver erfordras för fyllande af aktieteckningen, torde ingen annan utväg stå öppen än att lita till uttaxering, och synes denna uttaxering lämpligen böra fördelas på fem år med omkring 5,000 kronor årligen.

Hvad återigen angår köpesumman för inventarierna vid Hofdesta, har Drätselkammaren försålt samma inventarier till ett pris af omkring 7,000 kronor samt den 11 December 1913 beslutat, att nämnda belopp skulle reserveras för någon framtida varaktig påkostnad för egendom, hvarför det faller sig synnerligen lämpligt att af det sålunda afsatta beloppet bestrida kostnaden för stadens inköp af samma inventarier.

Drätselkammaren föreslår alltså

att Stadsfullmäktige måtte, med ändring af sina beslut den 31 Oktober 1912 samt den 29 Maj och den 19 Juni 1913 angående teckning af aktier i Västerås Teateraktiebolag och den 25 September 1913 angående inköp af egendomen $^3/_4$ mantal N:o 2 Hofdesta med inventarier, i hvad samma beslut afse att för aktieteckningen i Teaterbolaget 55,000 kronor och för inköp af inventarier vid Hofdesta, 5,000 kronor bevilja anslag af lånemedel, besluta,

dels att berörda aktieteckning skall gäldas till ett belopp af 29,000 kronor af influtna medel för försåld teckningsrätt till stadens aktier i Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolag samt till återstående belopp 26,000 kronor af uttaxerade medel med en femtedel eller 5,200 kronor under hvart och ett af åren 1915—1919,

dels ock att köpeskillingen för inventarierna vid Hofdesta skall gäldas af influtna medel vid försäljning af samma inventarier.

Västerås den 14 Maj 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Axel Sundström.

Ragnar Tenow.

N:o 32
ang. försäljning af obligationer af 1910 års lån.

Afskrift af afskrift.

Gustaf etc. Vår ynnest etc.

Genom nådigt bref den 20 November 1909 hafva Vi medgifvit, att staden Västerås finge mot tryckta eller graverade obligationer upplägga ett lån å 3,000,000 kronor att genom årlig amortering återbetalas inom en tid af högst 40 år från det någon del af de till lånet hörande obligationer blifvit afyttrad, samt att af detta lån finge afyttras obligationer för ett belopp af 1,214,000 kronor till bestridande af vissa beslutade utgifter, hvaremot å återstående beloppet eller 1,786,000 kronor icke finge afyttras obligationer, med mindre därom i behörig ordning fattat beslut blefve efter underställning af Oss fastställdt.

Vidare hafva Vi genom nådigt bref den 23 Augusti 1912 medgifvit, att staden finge, för bestridande, så långt det försloge, af vissa utgifter, af det på grund af nyssnämnda nådiga bref upplagda lånet afyttra obligationer till ett belopp af ytterligare högst 791,000 kronor.

Stadsfullmäktige i Västerås hafva å särskilda sammanträden under åren 1911, 1912 och 1913 beslutat följande utgifter att gäldas genom lånemedel, nämligen:

för påbörjande af anläggning för ordnande af Strandvägen och invid liggande strandområde	20,000: —
för uppförande af en ny annexbyggnad för Västerås högre allmänna läroverk	150,000: —
för uppförande af en körbro öfver Svartån vid Biskopsgatan	25,000: —
för inköp af ett område af lägenheten Andersberg för gatureglering	3,000: —
för gäldande af en del af köpeskillingen för lägenheten Fridsborg	10,000:
för tecknande af aktier i Västerås Teateraktiebolag	55,000: —
för teckning af preferansaktier i Sala—Gysinge—Gäfle Nya järnvägsaktiebolag	16,600: —
för omläggning af delar af Västgöte- och Gåsmyregatorna	19,770: —
för anskaffning af mätare och inventarier för åtskilliga ledningar samt anläggning af serviser, aflopp och ledningar	39,800: —
för upptagande af en ny sugbrunn vid vattenledningsverket vid Hesslö	17,700: —
för anläggande af en kommunal svingård	100,000: —
för utsträckning af stadens gas- o. vattenledningar till byggnadsområdet Blåsbo	5,000: —
för nyanskaffningar och förbättringar vid gasverket	28,000: —
för utläggande af en större afloppsledning samt åtskilliga andra ledningar	76,600: —
för utsträckning af stadens ledningar till Nya aktiebolaget svenska metallverkens bostadsområde vid Emaus	15,300: —
för inköp af $^3/_4$ mantal N:o 2 Hofdesta i S:t Ilians socken med inventarier	55,000: —
för inköp af lägenheten Åshagen N:o 1, afsöndrad från $^1/_2$ mantal Hofdesta N:o 4 i S:t Ilians socken	7,000: —
för påbörjande af en ny folkskolebyggnad	291,230: —
Summa kronor	935,000: —

Med förmälan att vid utlottningarna för lånets amortering under åren 1911—1913 utfallit ej försålda obligationer till ett belopp af 60,000 kronor, har Drätselkammaren i Västerås i en af Eder med utlåtande den 6 Mars 1914 jämte Magistratens i nämnda stad yttrande öfverlämnad ansökning, jämlikt Stadsfullmäktiges å sammanträde den 30 Oktober 1913 fattade beslut, anhållit om tillstånd för staden att, till bestridande af ofvan angifna utgifter, försälja återstående, till ofvannämnda lån hörande obligationer till ett belopp af 935,000 kronor.

Det har upplysts, att i utgiftsposten 55,000 kronor för inköp af $^3/_4$ mantal N:o 2 Hofdesta med inventarier köpeskillingen för dessa senare utgjorde 5,000 kronor.

Vid föredragning häraf hafva Vi — med afslag å ansökningen i hvad den afser att genom försäljning af obligationer bestrida utgifterna för tecknande af aktier i Västerås Teateraktiebolag samt för inköp af de till fastigheten $^3/_4$ mantal N:o 2 Hofdesta hörande inventarierna, hvilka kostnader, tillhopa 60,000 kronor, icke böra gäldas genom låneme-del — funnit godt på det sätt bifalla förevarande framställning, att Västerås stad må, till bestridande af öfriga ofvan omförmälda utgifter, af det genom nådiga brefvet den 20 November 1909 medgifna lånet afyttra obligationer till ett belopp af ytterligare högst åttahundrasjuttiofemtusen kronor. *N:o 32 ang. försäljning af obligationer af 1910 års lån.*

Detta meddela Vi Eder för kännedom och vederbörandes underrättande.

Drottningsholms slott den 2 April 1914.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigaste Konungs och Herres sjukdom
enligt Dess nådiga beslut:

Gustaf Adolf

Axel Vennersten.

angående tillstånd för staden Västerås att afyttra ytterligare obligationer af ett stadens lån.

Rätt afskrifvet, betygas.

Västerås slott i landskansliet den 20 April 1914.

Ex officio:
Georg Enhörning.

Rätt afskrifvet, betygas.

Västerås Rådhus den 25 April 1914.

Ex officio:
Helge Cronholm.

N:o 33.

Magistratens förslag till ny velocipedstadga.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I den mån som staden ökats har det gifvetvis blivit allt svårare för polispersonalen att till utseende känna dess innevånare.

Under sistlidet- och även under innevarande år har det sålunda inträffat att cyklister åkt på personer, så att dessa fallit omkull och tämligen svårt skadat sig, utan att cyklisten, som skyndsamt avlägsnat sig, trots kraftiga ansträngningar från polisens sida kunnat anträffas.

För att råda bot i här berörda hänseende har Poliskommissarien i staden, med påpekande även af den ringa personkännedom, som bland den civila befolkningen i staden finnes, anhållit, att Magistraten ville gå i författning om att ett nytt velociped-reglememénte för Västerås stad och dess område måtte komma till stånd.

Med anledning häraf har Magistraten uppgjort bilagda förslag till stadgar angående velocipedåkning inom Västerås stad och anhåller jämlikt 20 § Ordningsstadgan

N:o 33 ang. ny velocipedstadga.

för rikets städer den 24 mars 1868 att Stadsfullmäktige ville afgifva yttrande öfver samma förslag.

Västerås Rådhus den 18 maj 1914.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Stadga

angående velocipedåkning inom Västerås stad.

§ 1.

Velocipedåkning å allmän plats får endast äga rum, där körtrafik är tillåten och sålunda icke å gång- eller ridvägar eller i parker och planteringar. Dock att såsom hittills velocipedåkning är tillåten å därför anlagd väg från Floragatan genom Stallhagen och vidare till Hamngatan.

§ 2.

Den, som färdas å velociped, åligger att åka med långsam fart dels i gatuhörn och invid gångbana, dels äfven där trängsel råder eller fara för sammanstötning eljest kan uppstå.

Med långsam fart förstås en hastighet, som ej är större, än att en fullväxt man med rask gång kan följa med den åkande.

§ 3.

Vid färd inom staden och å dess område skall på velocipeden finnas:

bakom sadeln bokstafven "V" och tydligt nummer, anbrakta bakåt på svart, stadigt fästad plåt med hvit bokstaf och hvita upprättstående siffror, såväl bokstafven som siffrorna minst åtta centimeter höga, och minst sju milimeter breda samt med sju milimeters afstånd såväl mellan hvarje siffras jämnlöpande delar som mellan de särskilda siffrorna.

Härjämte skall under den del af dygnet, då gatulyktorna hållas tända, på velocipeden finnas:

vid framgaffeln omedelbart nedanför styrstången eller vid framhjulsnafvet å cykel, som användes för varutransporter: *dels* en lykta med tänt ljus, hvars sken tydligt belyser det närmaste området, och dels framom lyktan i velocipedens längdriktning, tydlig bokstaf och nummer anbrakta å hvardera sidan på en vid lyktan stadigt fästad svart plåt med siffror i enlighet med hvad ofvan föreskrifvits, dock att måtten å bokstafven och siffrorna må inskränkas till respektive 6 centimeter och 5 milimeter.

Under färd får bokstaf och nummer ej skymmas af något föremål.

Poliskommissarien i staden bestämmer det nummer, velocipeden skall föra och lämnar därom afgiftsfritt skriftligt besked, när ägare eller dennes ombud gör anmälan om cykel och därvid uppgifver namn, yrke och adress.

N:o 33
ang. ny velocipedstadga.

§ 4.

En hvar som färdas på velociped, åligger:
att vid möte med åkdon eller ryttare hålla åt vänster;
att, vid färd förbi häst, som ledes, hålla åt den sida föraren går;
att, när fara för sammanstötning kan uppstå, gifva signal med ringklocka; samt
att färdas varligt förbi hästar och stiga af velocipeden vid möte med häst, som visar sig orolig, äfvensom när det eljest är af behofvet påkalladt för undvikande af olyckshändelse.

Flera än två velocipeder få ej framdrifvas i bredd och är jämväl förbjudet att vid färd på velociped onödigtvis eller för öfning åka annorledes än rakt framåt.

§ 5.

Det i § 3 ordningsstadgan för rikets städer gifna förbud att å gata, torg eller annan allmän plats köra ovarsamt samt att vid vändningar i gatuhörn eller vid färd mellan gård och gata köra annorlunda än med stor varsamhet äger tillämpning äfven å velocipedåkning.

§ 6.

Den, som öfverskrider eller uraktlåter något af hvad sålunda stadgats, vare, där ej ansvar efter lag eller allmän författning följa bör, underkastad bot från och med 2 till och med 50 kronor.

N:o 34.

Drätselkammarens skrifvelse ang. markbyte för tomtreglering inom kv. Jonas.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I bilagda framställning har Föreningen Folkets hus och park utan personlig ansvarighet hemställt, att staden efter förvärf från Frälsningsarméns Förlagsaktiebolag af tomten N:o 119 Litt. A. U. N:o 1 norra kvarteret måtte med ändring af den af Konungens Befallningshafvande fastställda tomtindelningen af kvarteret Jonas, hvarigenom föreningen tillhöriga tomten N:o 2 inom detta kvarter skulle tilläggas från förstberörda tomt två områden utmed Nygatan och Domkyrkoesplanaden om resp. 5,9 och 56,5 kvm. samt frånskiljas ett område att sammanläggas med tomten N:o 119 Litt. A. U. N:o 1 om 68,1 kvm., från det sålunda bestämda området af denna sistnämnda tomt till Föreningen öfverlämna c:a 70 kvm. att sammanläggas med Föreningens tomt N:o 2, till följd hvaraf Föreningen skulle hafva att erlägga köpeskilling för skillnaden emellan detta område, Föreningen af staden erhåller samt det område, Föreningen till staden afstår eller omkring 57 kvm.

Med hänsyn till det förhållandet, att vid stadsplanens genomförande de i kvarteret Jonas ingående delarne af förutvarande tomterna N:o 119 Litt. Z och 119 Litt A. U. N:o 1 skola sammanslås till en tomt enligt den fastställda tomtindelningen, samt den nu be-

N:o 34 ang. markbyte för tomtreglering inom kv. Jonas.

gärda tomtregleringen icke medför sådan afkortning af denna tomts längd emot Domkyrkoesplanaden, att någon olägenhet häraf kan uppstå, anser Drätselkammaren att staden bör tillmötesgå Föreningens begäran.

Med förmälan att Drätselkammaren anser priset för arealskilnaden böra beräknas efter 7 kronor pr. kvm. hemställer Drätselkammaren förty

att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att i enlighet med Föreningens hemställan träffa aftal angående för den begärda regleringens genomförande erforderliga marköfverlåtelser samt därvid bestämma att Föreningen måtte lösa arealsskilnaden efter pris beräknadt efter 7 kronor pr kvm.

Västerås den 18 maj 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Axel Sundström.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Föreningen Folkets hus och park i Västerås utan personlig ansvarighet har vid flera tillfällen under de år den varit ägare till tomten N:o 119 Litt. au N:o 2 byggnadskvarteret Jonas i Västerås stads norra kvarter, hos ägaren till angränsande tomten N:o 119 Litt. au N:o 1 i samma byggnadskvarter, Frälsningsarméns förlagsaktiebolag, gjort framställning om deras medverkan till reglering af gränsen mellan ofvannämnda två tomter, vilken icke vid ett bebyggande af tomterna kan få vara i sitt nuvarande skick.

Det har emellertid icke hittills lyckats få någon dylik reglering till stånd. Då nu Västerås stad, genom det af stadsfullmäktige den 30 april d. å. beslutade tomtbytet med Frälsningsarméns förlagsaktiebolag, blivit ägare till nämnda tomt hoppas vi erhålla Drätselkammarens medverkan till verkställande af ofvannämnda gränsreglering.

Å bifogade karta öfver området ifråga upprättad år 1908 af f. stadsingeniören Gevalt synes såväl den nuvarande gränsen, hvilken beskriver en rak linje från Domkyrkoesplanaden till Nygatan, och den föreslagna gränsen, af oss ytterligare markerad medelst ett rödt streck.

Efter den föreslagna regleringen skulle af tomten N:o 1 tvänne delar å sammanlagt 62,4 kvm. läggas till tomten N:o 2. Af tomten N:o 2 skulle en areal af 68,1 kvm. läggas till tomten N:o 1. Enligt detta förslag skulle staden, i egenskap af ägare till tomten N:o 1, ha att inlösa skilnaden i areal 5,7 kvm.

Det har emellertid visat sig önskvärdt för föreningen Folkets hus och park, för att kunna fullfölja ett föreliggande byggnadsprojekt, att få fasaden mot Domkyrkoesplanaden förlängd med ytterligare 3 meter. Detta synes också mycket väl kunna gå för sig utan att i någon högre grad vare sig förminska fasadlängden eller ytinnehållet å tomten N:o 1 hvilken enligt den fastställda gatureglerингen nödvändigt måste förenas med den s. k. Svanbergska tomten. Fasaden skulle då bli 30,2 m. för tomten N:o 2 och 32,2 m. för

tomten N:o 1. Man har då tänkt sig samma riktning å gränser, endast en förflyttning af densamma 3 meter ehvad det gäller vinkeln mot Domkyrkoesplanaden.

N:o 34 ang. markbyte för tomtreglering inom kv. Jonas.

Kvarvarande ytinnehåll af tomten N:o 1 skulle enligt vårt förmenande i alla fall bli tillräckligt stort för att kunna bebyggas.

På grund af hvad vi här ofvan i korthet anfört hemställa undertecknad styrelse för föreningen Folkets hus och park, att drätselkammaren måtte medverka till att nämnda tomtgränsreglering blir ordnad på sätt vi härofvan föreslagit.

Under förutsättning drätselkammaren biträder denna vår framställning hoppas vi bli satta i tillfälle att med drätselkammaren underhandla om priset å den areal vi i så fall skulle ha att lösa af staden.

Västerås den 13 maj 1914.

Föreningen Folkets hus och park i Västerås
u. p. a.

Styrelsen.

N:o 35.

Drätselkammarens skrifvelse med öfverlämnande af byggnadschefens arbetsberättelse för år 1913.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Härmed får Drätselkammaren till Stadsfullmäktige öfverlämna byggnadschefens arbetsredogörelse för föregående år.

Västerås den 18 Maj 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Axel Sundström.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Härmed får jag vördsammast till Drätselkammaren öfverlämna en kort redogörelse för under det förflutna året för Västerås stads räkning genom mig utförda arbeten.

Hamnen. I stadens hamn hafva såsom vanligt utförts en del underhålls- och reparationsarbeten såväl å äldre kajer som stensättningar, dessutom har stensättning af nya hamnplanen påbörjats och utförts till sådan utsträckning att en stensatt gata erhållits ned

N:o 35
Byggnadschefens arbetsberättelse

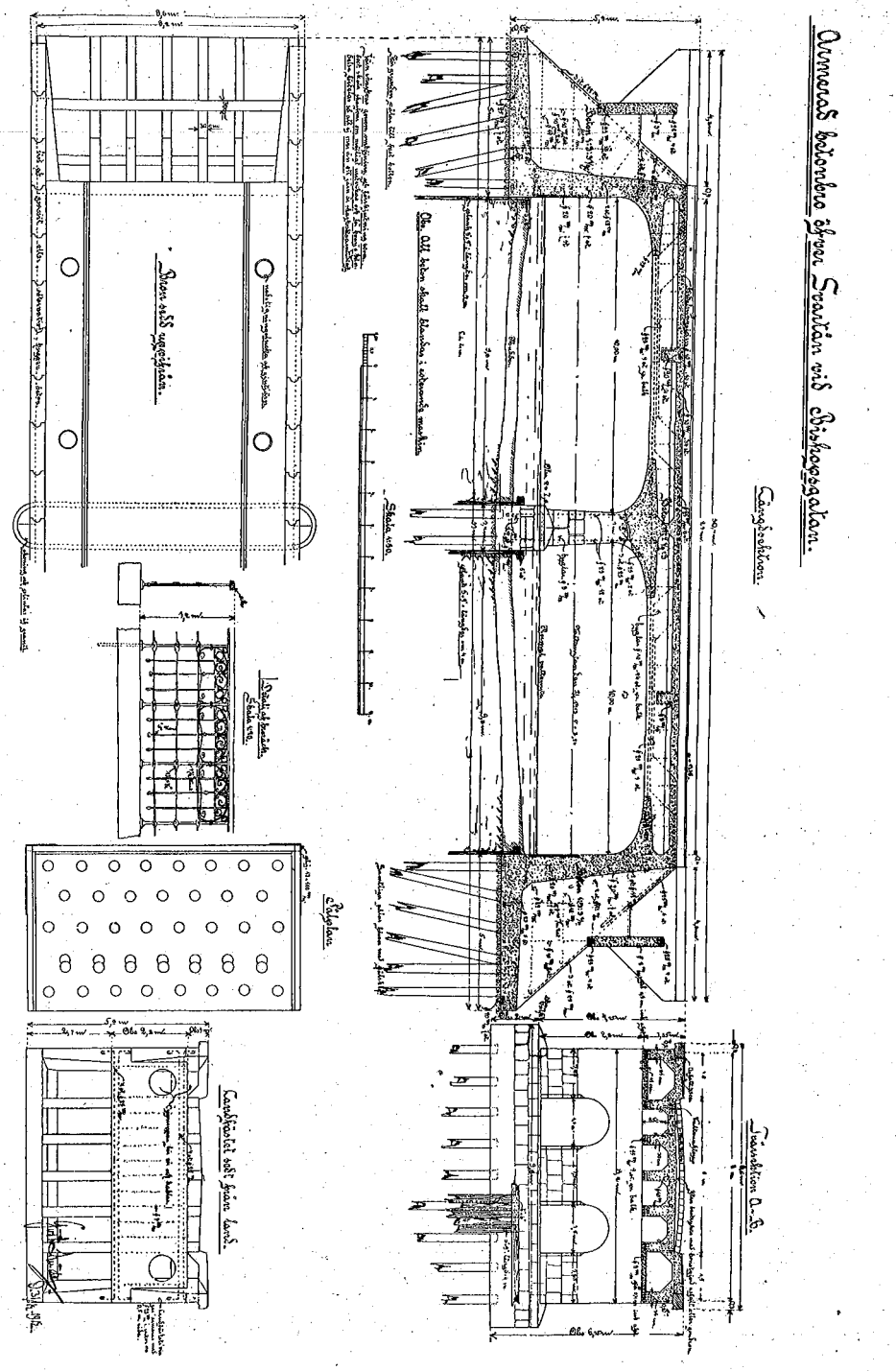

N:o 35
Byggnadschefens arbetsberättelse

till och framför hamnmagasinen. En del af äldre träkajen har ombyggts och försetts med bakgjutning af beton. I den nya hamnen har uppsatts en malmlossningsapparat bestående af en å betonfundament monterad tippanordning för järnvägsvagnar samt en öfver denna och ut öfver kajkanten räckande bana för 6 tons elektrisk drifven, med dubbla linor försedd travers. Anordningen har visat sig vara synnerligen praktisk och användbar till lossnings- samt lastningsarbeten för vidt skilda godsslag. Hvad dess kapacitet såsom apparat för lossning af malm från järnvägsvagn till fartyg beträffar, kan man beräkna att med användande af lämpliga plåtfordrade 15 tons malmvagnar lossa en vagn hvar 15:de minut d. v. s. på 10 timmars dag 40 vagnar, eller 600 ton malm, genom arbetens utförande jämväl å öfvertid är det sålunda nu möjligt att med denna anordning lossa fullt ut den malmkvantitet som praktiskt taget kan levereras på hamnspåret i Västerås.

Vidare har utanför magasinen placerats en 2 tons elektriskt drifven lokomotivkran löpande å rälsbana utmed kajen och äfven denna är flitigt begagnad under säsongen. Vid äldre hamnen, midt för Hamngatan har uppsatts ett öppet varuskjul med pelare och takstolar af järn å betongrund samt under tak af korrugerad plåt. I detta varuskjul har inbyggts dels ett förvaringsrum för diverse smärre effekter, dels en urinoir för hamnens behof.

Tvänne nya fyrar hafva uppsatts, den ena som ersättning för äldre fyren å hamnpiren, den andra vid inloppet till nya hamnbassinen. Bägge fyrarna äro acetongasfyrar enligt Ingeniör Gust. Dahléns patent, den förra monterad å en öfver pirens afslutning gjuten, armerad betonplatta, den senare uppställd på ett pålknippe.

I Svartån närmast ofvan järnvägsbron hafva å ömse sidor anbragts ett par i kallmur lagda strandskoningar af granit uppförda å liggande pålrust, hvarjämte viken emellan residentets trädgård och järnvägsbanken i samband härmed utfyllts.

Turbinhusbron. Vid turbinhusbron hafva stötbottnarna nedan dambordet ombyggts och utförts i armerad beton, ett arbete som nödvändiggjorts däraf, att de här förut belägna äldre träskoningarne dels brutits sönder af isen och dels nötts bort, hvarigenom större urspolningar uppstått under desamma. I samband med detta arbete har spånten vid brons östra landfäste reparerats och en betongjutning utförts bakom detsamma. Bron har försetts med ny plankbeläggning af ek.

Stadens gårdar. I stadens gårdar hafva i år, liksom under de föregående åren, utförts nödiga reparations- och ombyggnadsarbeten.

Vägarne. Utfartsvägen mot Köping har å en längd af 250 meter afschaktats och belagts dels med macadam och dels med öfvertjärad macadam. Redan nu synes att den med tjärmacadam belagda delen har hållit sig bättre, ehuru den ligger i en ej fullt så brant lutning som den enbart macadamiserade vägsträckan. Vid utfartsvägen till Stockholm har en gångbana anordnats på vägens norra sida i trakten af Folkets Park, midt emot Sommaro.

Gatorna. Stadens gatuarbeten hafva under året fortsatts enligt den uppgjorda planen. Gåsmyregatan har belagts med tuktad sten å sträckan från den tuktade stensättningen vid Stora Torget och fram till samt öfver korsningen med Domkyrkoesplanaden, hvarjämte gatans fältstensättning reparerats härifrån och fram till Kyrkobacksgatan. Sturegatan har belagts med fältsten från Stora gatan och ned till Nedre Trädgårdsgatan. Västmannagatan emellan Stora gatan och Kristinagatan har försetts med rännstenar af fältsten och grusats, likaså har Villagatan iståndsatts. Nygatan och en del af Herrgärdsgatan hafva äfven de behandlats på enahanda sätt för att få dessa gator trafikabla i trakten af de nyuppförda byggnaderna. I öfrigt hafva gatureparationer såsom vanligt utförts där sådana betingats af rör- eller kabelnedläggningar eller andra särskilda förhållanden. En del gator hafva under året öfvertjärats. Vid Ringvägen har en mindre gatubro af armerad beton inlagts där denna väg korsas af Allégatan.

N:o 35
Byggnadschefens arbetsberättelse

Där Biskopsbron korsar Svartån har en ny körbro uppförts af armerad beton å pålad grund enligt fastställd och här bifogad ritning. Bron är en kontinuerlig, med de å pålad grund hvilande ihåliga landfästena samt midtpelaren sammangjuten, balkkonstruktion utförd så, att utrymmen för rör och kablar erhållits i trummor under dess gångbanor. Den är försedd med räcke af konstsmide och dess synliga ytor komma att kryss-hamras. Den har utförts å entreprenad, entreprenadsumman öfverensstämmer med den beräknade, och är, efter hvad medeltalet af inkomna anbudssummor utvisar, synnerligen låg.

Västerås den $^{18}/_{5}$ 1914.

Gösta Smitt.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1914.

N:o 36.

Drätselkammarens skrifvelse ang. tillstånd för Allm. Sv. El. A.-B. att nedlägga vattenledning i stadens gator mellan kvarteren Sigurd och Mimer.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af en till Drätselkammaren ställd ansökan från Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget att få framdraga en 6″ vattenledning från kvarteret Sigurd med sträckning i Östra Järnvägsgatan och korsningen af Södra Esplanaden fram till kvarteret Mimer för att medelst denna rörledning skaffa tjänligt matarvatten till bolagets ångpannor inom sistnämnda kvarteret samt Vatten- och Gasverksstyrelsen öfver ansökningen afgifna yttrande, får Drätselkammaren för sin del hemställa

att Stadsfullmäktige måtte med bemyndigande för Drätselkammaren att å stadens vägnar med bolaget afsluta kontrakt medgifva bolaget eller dess rättsinnehafvare det begärda tillståndet att gälla tillsvidare på de af Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagna villkoren.

Västerås den 18 maj 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Axel Sundström.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med återställande af Drätselkammarens till styrelsen för yttrande remitterade ansökan från Allmänna Svenska Elektriska A. B. att få framdraga en 6″ vattenledning från kv. Sigurd med sträckning i Östra Järnvägsgatan och korsningen af Södra Esplanaden fram till kv. Mimer för att medelst denna rörledning skaffa tjänligt matarvatten till bolagets ångpannor inom sistnämnda kvarter får Vatten- och Gasverksstyrelsen härmed meddela, att tekniska hinder för bifall till framställningen icke finnas samt att styrelsen anser, att framställningen bör beviljas på följande, i hufvudsak samma villkor, som föreskrefvos, då bolaget förra året erhöll tillstånd att nedlägga vissa ledningar i stadens gator och vägar.

N:o 36

ang. tillstånd för A.S.E A. att nedlägga vattenledning i en del gator.

1:o) att ledningsgrafvens upptagande utföres af bolaget enligt de föreskrifter med afseende å grafvens läge och djup samt sättet för arbetets utförande, som efter af bolaget i god tid före arbetets påbörjande gjord anmälan af Magistraten efter Vatten och Gasverksstyrelsens samt Drätselkammarens hörande meddelas;

2:o) att återställande af väg, eller gatubeläggning efter ledningens nedläggande eller å densamma verkställd reparation skall verkställas genom stadens försorg på bolagets bekostnad;

3:o) att arbetet med ledningens nedläggande skall bedrifvas utan afbrott med största möjliga skyndsamhet och så, att allmän trafik så litet som möjligt däraf störes;

4:o) att bolaget är ersättningsskyldigt för all af de bolaget tillhöriga anläggningarna sig härledande kostnad eller skada;

5:o) att bolaget är skyldigt att på egen bekostnad vidtaga de ändringar i ledningens sträckning eller de ändrings- och ombyggnadsarbeten i öfrigt å ledningen, som af stadens Vatten- och Gasverksstyrelse eller andra vederbörande myndigheter i följd af stadsplaneändring, annan reglering eller åtgärd med stadens egna ledningar eller annat stadens ändamål påfordras, vid äfventyr, att om sådant arbete icke efter tillsägelse af bolaget verkställes, detsamma kommer att utföras genom stadens försorg på bolagets bekostnad;

6:o) att den medgifna rättigheten icke må utgöra hinder för förändring af läget af väg eller gata eller allmän plats, hvari ledningen framgår, eller för uppbrytning, afstängning eller annan åtgärd för trafikleds omläggning, nyläggning eller reparation eller för nedläggning, reparation eller ändring af stadens vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar eller för hvilket annat som helst stadens ändamål, samt att af nyssnämnda ledningar härrörande skada å eller hinder i begagnande af bolagets ledning ej må för staden medföra någon som helst kostnad eller ersättningsskyldighet;

7:o) att det åligger bolaget att till stadens Vatten- och Gasverksstyrelse aflämna kartor i af styrelsen bestämd skala, utvisande ledningens förläggning;

8:o) att såsom godtgörelse för intrång och de olägenheter, som för staden kunna uppkomma i följd af tillståndets begagnande, skall af bolaget årligen till stadens kassa erläggas en afgift för hvarje längdmeter af bolaget begagnad ledningsgraf i staden tillhörig mark af 20 öre;

9:o) att den i stadens mark nedlagda ledningen skall öfvergå i stadens ägo, för den händelse den framdeles ej kommer att användas för bolagets behof, samt

10:) att därest bolaget efter skriftlig anmaning med lämplig frist ej ställer sig till efterrättelse ofvan lämnade föreskrifter, staden förbehåller sig rätt att återkalla det gifna tillståndet, i hvilket fall det åligger bolaget att, om staden så påfordrar, genast borttaga ledningen, vid äfventyr att staden på bolagets bekostnad själf verkställer det härför erforderliga arbetet.

På sätt som skedde, då bolaget erhöll tillstånd nedlägga elektriska kablar i staden tillhöriga gator bör äfven här kontrakt upprättas med detsamma.

Västerås den 13 maj 1914.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Martin Jonsson.

Gerh. Gustafson.

Västerås den 21 Mars 1914.

N:o 36 ang. tillstånd för A. S. E. A. att nedlägga vattenledning.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Härmed få vi vördsamt anhålla att i enlighet med bif. karta med en 6″ vattenledning korsa Södra Esplanaden och Östra Järnvägsgatan, framgå till verkstäderna i kvarteret Sigurd, för att medelst denna rörledning skaffa tjänligt marvatten till våra ångpannor i Mimervarteret.

Såsom skäl för denna vår anhållan bedja vi få meddela, att vattenledningsvattnet, som användes, är alldeles odugligt och farligt att använda för ångpanneändamål genom sin stora rikedom på kalksalter, som bilda stora mängder synnerligen svårlöslig pannsten, hvilken förstör såväl pannor som armatur och t. o. m. visat sig följa med ångan ut i rörledningarna, där den förorsakat läckor i skarfvar och krokar. Nyligen hafva vi tillfölje af denna pannstensbildning haft två allvarsamma olyckstillbud, och anse oss ej med vetskap härom kunna stå till svars med fortsatt användande af vattenledningsvattnet för ångpannedriften.

Med stöd af ofvan sagda anhålla vi om frågans snara behandling och uttrycka förhoppningen om benäget tillstånd till vår anhållan.

Högaktningsfullt

Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget.

Arthur Lindén.

Bil. 1 tomtkarta.

N:o 37.

Drätselkammarens skrifvelse ang. medgifvande för S. V. B. järnväg att uppföra ett lokomotivstall å järnvägsverkstadsområdet.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Såsom framgår af bilagda skrifvelse från Byggnadsnämnden, har Stockholm—Västerås Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolag anhållit om godkännande af ritningar till lokomotivstall, afsedt att uppföras inom järnvägsområdet på ett afstånd af omkring 100 fot från fängelsets inhängnade område, och, då bolaget enligt bestämmelserna i det af Stadsfullmäktige den 24 Maj 1876 godkända kontraktet emellan staden och bolaget rörande öfverlåtelse af mark till station och reparationsverkstad är hänvisad att på grund af det ifrågasatta läget för stallet hos Kungl Maj:t anhålla om tillstånd till detsammas uppförande, har Byggnadsnämnden anmält förhållandet för yttrande af Drätselkammaren och Stadsfullmäktige, och får Drätselkammaren för sin del anföra följande:

Drätselkammaren har af trafikförvaltningen inhämtat, att trafiken vid härvarande järnvägsstation nödvändiggjort en utökning af driftmaterialen, i följd hvaraf uppstått behof af utvidgning af lokomotivstallen. Då vändskifvorna framför nuvarande stallet äro synnerligen hårdt belastade, kan af denna anledning äfvensom af orsak, att området bakom stallet icke ännu är igenfyllt, en koncentrisk utbyggnad af nuvarande stallet bakåt, som

N:o 37 redan till en del skett, icke komma ifråga. Det har ock uppgifvits, att för driftens rationella tillgodoseende områdena för reparationsverkstaden och den i bruk varande materialen måste strängt åtskiljas, i följd hvaraf någon del af verkstadsområdet icke kunnat tagas i anspråk för byggnadens uppförande.

ang. medgifvande för S. V. B. Järnvägar att uppföra lokomotivstall.

Då, hvad staden vidkommer, någon olägenhet enligt Drätselkammarens förmenande icke kan uppstå genom lokomotivstallets uppförande, får Drätselkammaren, med öfverlämnande till Stadsfullmäktige af ritningar till detsamma äfvensom planskiss, utvisande dess läge, i anledning af Byggnadsnämndens skrifvelse hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte förklara, att hvad staden vidkommer intet hinder förefinnes för lokomotivstallets förläggande till den å bilagda planskissen utmärkta platsen.

Västerås den 18 Maj 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Axel Sundström.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Hos Byggnadsnämnden har Stockholm Västerås Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolag anhållit om godkännande af ritningar till ett provisoriskt lokomotivstall, afsedt att uppföras å den plats närlagda ritning utvisar.

Vid behandling af ärendet har Byggnadsnämnden tagit del af innehållet dels i Kungl. brefvet den 21 November 1873 om öfverlåtelse å staden af den åt Länsfängelset förut upplåtna jordandelen, dels ock det emellan Västerås stad och styrelsen för järnvägen upprättade och af Stadsfullmäktige den 24 Maj 1876 godkända kontraktet angående upplåtelse af mark till järnvägsbolaget för station och reparationsverkstad, och därvid inhämtat, att vid förstberörda upplåtelse bland annat stipulerats, «att reparationsverkstad för järnvägen ej utan nödfall och efter särskild underdånig hemställan hos Kungl. Maj:t må förläggas närmare intill fängelsets gårdsplank än 200 fot«, samt att järnvägsbolaget vid senare upplåtelsen förbundit sig iakttaga samt i stadens ställe fullgöra bland andra bestämmelser äfven denna. Lokomotivstallets utseende och dimensioner framgå af närlagda ritning.

Afståndet från platsen, där detsamma kommer att förläggas, till fängelseområdet utgör omkring 100 fot, och understiger således betydligt det i kontraktet omnämnda afståndet.

Byggnadsnämnden har inhämtat, att bolaget snarast möjligt hos Kungl. Maj:t kommer att begära dispens från kontraktsbestämmelserna i denna del.

Då ett bifall till bolagets framställning antagligen förutsätter ett tillstyrkande af ansökningen från Stadsfullmäktige, har Byggnadsnämnden ansett sig redan nu för påskyndande af ärendet böra anmäla förhållandet för Drätselkammaren för den åtgärd Drätselkammaren kan finna skäligt vidtaga i ärendets nuvarande skick. Tillika får Byggnadsnämnden meddela, att Nämnden för sin del icke har någon erinran att göra emot bifall till Järnvägsbolagets ansökan.

Västerås den 14 Maj 1914

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Ragnar Tenow.

N:o 38.

N:o 38 ang. iståndsättande af Skerikesbron

Drätselkammarens skrifvelse angående iståndsättande af Skerikesbron.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 27 November 1913 beslöto Stadsfullmäktige, i anledning af Magistratens åläggande den 15 i samma månad att låta sätta den rasade s. k. Kvarnbron eller Skerikesbron i farbart skick, på förslag af Drätselkammaren att icke för närvarande företaga någon åtgärd för iståndsättande af bron.

I motiveringen till sitt förslag hade Drätselkammaren åberopat sig å Stadsfullmäktiges beslut den 29 Maj 1908 att låta staden tillsvidare öfvertaga brounderhållet, hvilket beslut föranledts af en af Norrbro härads vägstyrelse och de brohållningsskyldige hemmanen Bäckby, Tjur och Hellby i Lundby socken, Hallsta och Bälby i Dingtuna socken, hemmanen i S:t Ilians sockens västra del, Skerikes sockens hemman samt innehafvaren af Västerås kvarn hos Konungens Befallningshafvande framställd begäran, att en af dem med staden den 20 April 1802 ingången förening rörande brons underhåll, genom hvilken staden förbundit sig bekosta och underhålla ledstänger å bron, icke måtte vara för dem längre bindande, utan staden åläggas öfvertaga brons framtida byggande och underhåll, eller alternativt med förläggande af bron iståndsätta väg förbi Lustigkulla och bryggerierna fram till Glasgatan.

Sedan i anledning af först omförmälta beslut Magistraten hänvändt sig till Konungens Befallningshafvande i länet med påkallande af föreskrift angående, hvilka åtgärder Magistraten i ärendet borde vidtaga, har Konungens Befallningshafvande, enligt hvad bilagda resolution utvisar, funnit Magistraten, enär staden icke visat sig vara löst från det ofvan omförmälda åtagandet att tillsvidare öfvertaga underhållet af bron, jämlikt 11 § 25 Kap. Byggningabalken oförhindrad låta bättra bron mot lega och taga denna ut af staden, hvarjämte Konungens Befallningshafvande anmodat härvarande Rådstuvurätt att föranstalta om undersökning af behofvet och nyttan af såväl Skerikesvägen öfver Kvarnbron upp till trumslagaretorpet som ock af den därifrån ledande vägen genom Lustigkulla fram till Glasgatan.

Konungens Befallningshafvande synes sålunda hafva ansett, att en formlig uppsägning från stadens sida af underhållet borde hafva skett. Oafsedt frågan huruvida en dylik tolkning af åtagandet kan vara riktig, anser Drätselkammaren, att staden med det förändrade läge, hvari frågan nu är kommen, icke bör undandraga sig att nödtorftigt iordningställa bron för körtrafik.

Den af Drätselkammaren för trafiken från Skerikeshållet anvisade vägen öfver och genom Lustigkulla tillgodoser måhända icke i tillräcklig grad i sitt nuvarande skick de fordringar man måste uppställa för en större trafikled, hvilket jamväl varit orsaken till att Stadsfullmäktige i samband med den ny stadsplanens genomförande beslutat omlägga densamma. Då emellertid denna omläggning, hvilken kommer att draga betydliga kostnader, antagligen icke kommer att bringas till utförande inom närmaste framtiden, samt under tiden dess förinnan trafikbehovet bör bättre tillgodoses, än nu är fallet, samt detta kan ske genom brons reparation för relativt liten kostnad enligt alternativ II i bilagda anbud samt byggnadschefens kostnadsberäkning för 1,500 kronor, vill Drätselkammaren förorda en sådan åtgärd.

Drätselkammaren förslag, att Stadsfullmäktige icke för närvarande måtte vidtaga någon åtgärd för brons iståndsättande var delvis föranledt af önskan, att få frågan om brohållningsskyldigheten definitivt löst utan att bröhållet ensamt komme att åligga

N:n 38 ang. iståndsättande af Skerikesbron

staden, och då detta torde komma att ske i samband med den af Konungens befallningshafvande anbefallda utredningen, har detta skäl för Drätselkammarens berörda förslag numera bortfallit.

Det torde i samband med besluts fattande angående reparation af bron behöfva påpekas, att Stadsfullmäktige därmed ej åtagit sig ett fortsatt underhåll af densamma, något som då lämpligen bör meddelas Konungens Befallningshafvande och gälla som uppsägning af 1908 års åtagande.

Under hänvisning till det nu anförda hemställer Drätselkammaren,

att Stadsfullmäktige måtte anvisa ett anslag å 1,500 kronor att utgå af innevarande års förslagsanslag för iståndsättande af den s. k. Kvarnbron eller Skerikesbron för körtrafik med beslut tillika om tillkännagifvande för Konungens Befallningshafvande att staden därefter och intill dess i laga ordning meddeladts förordnande angående brohållningsskyldigheten åkommer frånsäger sig all underhålls- och byggnadsskyldighet till bron i vidare mån än hvad 1802 års förening innehåller.

Västerås den 18 Maj 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Axel Sundström.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med öfverlämnande af en bestyrkt afskrift af Konungens Befallningshafvandes i länet resolution den 14 innevarande maj angående underhållet af den så kallade Kvarnbron å Skerikesvägen, får Magistraten, enär ett utbjudande från Magistraten af iståndsättande mot lega af det rasade östra landfästet å bron torde kunna för staden medföra större kostnad, än om arbetet af staden själf utföres, anhålla, att Drätselkammaren ville skyndsammast låta sätta bron i farbart skick.

Västerås Rådhus den 16 maj 1914.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Afskrift.

N:o 38
ang. iståndsättande af Skerikesbron

RESOLUTION.

Sedan etc. Se sidan 123.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med anledning af uppdrag att inkomma med utredning om de kostnader som kräfvas för reparation af Skerikesbron får jag härmed anföra:

Enligt närslutna anbud kostar ombyggandet af det nu rasade landfästet alternativt 1,050 kr., eller om en fördämning här beräknas kosta 400 kr., 1,250 kr., hvartill i så fall bör läggas ytterligare 100 kr. för länspumpningen. Reparationen af det mindre spannet invid landfästet, div. utgifter m. m. torde böra upptagas med 150 kr. D. v. s. afhjälpandet af den skada raset förorsakat drager en kostnad af 1,500 kr. om det senare alternativet väljes. Detta anser jag vara att föredraga, då man knappast kan erhålla säkerhet för ett godt arbete på annat sätt än genom att bygga det nya landfästet bakom fördämning.

I öfrigt har vid besiktning funnits att äldre brobanan, hvilken nu tjänstgör som underlag för den af 3″s plank utförda slitytan, är rutten. Äfven spännbockarne hafva tagit röta till en mindre grad, hvarjämte en del af vasarne under bron sannolikt måste utbytas i samband med en reparation af brodäcket. Nya räcken behöfvas. Kostnaden uppskattas sålunda:

Virkeskostnad (minst)	1500 kr.
Arbetskostnad	500 „
Diverse och ej sp. kostnader	200 „
Summa Kr.	2200

Brons försättande i godt skick drager sålunda en kostnad af 3,700 kr.

Västerås den 25 maj 1914.

Gösta Smitt.

Undertecknad Niclas Johansson, erbjuder mig härmed att bakom af staden uppförd dam bygga nytt landfäste vid östra ändan af Skerikesbron för en kostnad af:

Alt. I . . . . . 850 kr.

eller och att bygga samma landfäste utan fördämning för en kostnad af

Alt. II . . . . . 1050 kr.

i bägge fallen skall bottenskiftet läggas lika djupt med sin underyta på åns botten i spannet utanför.

Västerås den 25 maj 1914.

N. Johansson.

N:o 39 ang. allmänt införande af vattenklosetter

N:o 39.

Hälsovårdsnämndens samt Vatten- och Gasverksstyrelsens utredningar ang. allmänt införande af vattenklosetter m. m.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Hälsovårdsnämnden får härmed i och för fullgörande af densamma af Stadsfullmäktige den 26 Oktober 1911 lämnadt uppdrag att utreda möjligheten af ett allmännare genomförande af vattenklosettsystem i staden med afloppssystemets afbördande i Mälaren öfverlämna af Byggnadschefen i Göteborg Figge Blidberg gjord utredning i ärendet äfvensom Vatten- och Gasverksstyrelsens yttrande samt förslag i anledning af denna utredning samt därvid för sin del anföra.

Hälsovårdsnämnden har ingen anledning betvifla de slutsatser, hvartill byggnadschefen Blidberg kommit. Utredningen är verkställd af en på området erkänd skicklig specialist och förefaller vara synnerligen grundlig och uttömmande. De rent tekniska möjligheterna för inrättande af vattenklosettsystem i anslutning till de ledningar, staden förfogar öfver, samt de närmaste förändringar i desamma, som af ett sådant allmännare införande betingas, finner Hälsovårdsnämnden utredda genom Vatten- och Gasverksstyrelsens yttrande.

Den af Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagna afgiften för hvarje vattenklosett är synnerligen välbetänkt, och anser Hälsovårdsnämnden nämnda afgift böra erläggas jämväl för innevarande år för de vattenklosetter, som äro i bruk, samt tidpunkten för afgiftens erläggande böra fixeras till den 1 nästkommande Oktober. För efter denna tidpunkt medgifna tillstånd vore det lämpligt att afgiften erlades förskottsvis.

Hälsovårdsnämnden har uppmärksamheten fäst därpå, att ett medgifvande till allmännare införande af vattenklosetter nödvändiggör utarbetande af föreskrifter för klosetternas användning, och komma sådana föreskrifter att utarbetas af Hälsovårdsnämnden och föreläggas Stadsfullmäktige för fastställelse.

Under hänvisning i öfrigt till hvad Vatten- och Gasverksstyrelsen i frågan anfört, får därför Hälsovårdsnämnden föreslå,

att Stadsfullmäktige ville för möjliggörande af ett allmännare införande af vattenklosetter inom de stadsdelar, för hvilka afloppets utlopp är anordnadt eller enligt Vatten- och Gasverksstvrelsens förslag utan större kostnader kan anordnas nedanför Slottsbron, ställa till styrelsens förfogande de begärda anslagen å tillhopa 19,000 kronor att utgå af lånemedel och användas till omläggande af afloppsledningarne i Kyrkogatan, Öfre Trädgårdsgatan och V. Bergsgatan samt till reningsanordningar vid bräddafloppen och utloppens mynningar;

samt ock besluta att för hvarje inom staden belägen vattenklosett skall erläggas en årlig afgift af 15 kronor att erläggas till Vatten- och Gasverksstyrelsen, på sätt Hälsovårdsnämnden här ofvan föreslagit.

Tillika får Hälsovårdsnämnden med öfverlämnande till Stadsfullmäktiges pröfning af följande ansökningar om tillstånd att inrätta vattenklosetter: nämligen från Handlanden Joh. Öberg afseende fem st. i fastigheten N:o 106 södra kvarteret, från Ingeniör Gust.

Andersson afseende tre st. i fastigheten N:o 35 A norra kvarteret och två st. i fastigheten N:o 35 B i samma kvarter samt från Aktieboladet Västerås Träförädling afseende en dylik i bolagets fabriksbyggnad och samtidig förmälan, att Vatten- och Gasverksstyrelsen, öfver ansökningarne hörd, förklarat tekniska hinder ej möta mot bifall till densamma, hemställa

N:o 39 ang. allmänt införande af vattenklosetter

att Stadsfullmäktige måtte bifalla berörda ansökningar på det af byggnadschefen Figge Blidberg föreslagna villkoret att någon samlingsbrunn för spillvatten icke finge inom respektive fastigheter anordnas och under villkor, att ägarne ställde sig till noggrann efterrättelse blifvande föreskrifter angående klosetternas användning.

Västerås den 22 Maj 1914.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges beslut den 26 oktober 1911 rörande uppdrag åt Hälsovårdsnämnden och Vatten- och Gasverksstyrelsen att uppgöra och till Stadsfullmäktige inkomma med allsidig utredning angående vattenklosettförhållandena äfvensom rörande afloppssystemets utlopp i Mälaren får Vatten- och Gasverksstyrelsen för sin del afgifva följande yttrande.

Som styrelsen icke förfogar öfver tillräcklig sakkunskap på området, har Styrelsen hänvändt sig till byggnadschefen Figge Blidberg i Göteborg rörande frågans utredning. Ett af byggnadschefen Blidberg i ärendet afgifvet yttrande bifogas.

Efter ett noggrant studium af afloppssystemets alla detaljer på platsen har herr Blidberg kommit till den uppfattningen, att under vissa villkor ett mera allmänt införande af vattenklosetter må äga rum.

Emellertid kunna icke alla af stadens områden komma i åtnjutande af denna fördel, beroende på att ledningssystemet har sitt utlopp så långt upp i Svartån som vid Biskopsbron, Glas- och Kungsgatorna. Häraf beröras följande väster om Svartån belägna kvarter, nämligen Greta, Gertrud, Hanna, Herta, Idun, Ingrid, Irma, Klaudia och delvis Kalla, Karolina, Kerstin, Klara, Klio, Kraka, Linnéa samt hela området Lustigkulla.

Det är nämligen ett oundgängligt villkor för inrättande af vattenklosetter, att de ledningar, som utmynna i Svartån, ha sitt utlopp nedanför Slottsbron.

Innan vattenklosetter kunna medgifvas inom ofvannämnda områden, måste en afskärande ledning dragas längs Svartåns västra sida från Lustigkulla till turbinhuset, dragande en kostnad af omkring 125,000 kronor. För Akademivreten och Norrmalm kan hindret för vattenklosetters införande afhjälpas därigenom, att afloppet i Kyrkogatan sänkes på en sträcka af 150 meter från Skolgatan söderut, medförande en kostnad af omkring 3,000 kronor. Inom Östra områdena kunna i och med uppförandet af pumpstationen i Södra Esplanaden vattenklosetter få införas. I afbidan på en del numera afslutade utredningar rörande afloppssystemets ordnande har denna pumpstation, till hvilken ett anslag af

N:o 39 ang. allmänt införande af vatten-klosetter.

11,500 kronor beviljats, ännu icke kommit till utförande. På grund af stadens starka tillväxt österut är det troligt, att pumpstationen måste tilltagas något större än som från början var påtänkt, hvilket kommer att medföra en ökad kostnad, hvars storlek för tillfället icke kan uppgifvas.

Afloppsledningarna i Öfre Trädgårdsgatan mellan turbinhuset och Källgatan äfvensom i Västra Bergsgatan måste omläggas, emedan de icke fungera tillfredsställande.

Kostnaden härför är beräknad till

för Öfre Trädgårdsgatan -	Kr.	4,000: —
för Västra Bergsgatan -	„	2,000: —

Dessutom föreslår herr Blidberg vissa närmare angifna anordningar vid bräddafloppen och utloppens mynningar. Kostnaden härför är beräknad till 10,000 kronor.

Dock vill Styrelsen ställa sig afvaktande rörande huruvida dessa anordningar äro erforderliga i den af herr Blidberg ifrågasatta utsträckningen.

Med undantag af hufvudledningen på västra sidan af Svartån och möjligen en del af föreslagna anordningar vid bräddafloppen och utloppens mynningar böra samtliga här nämnda arbeten komma till utförande, innan anslutning af vattenklosetter i större utsträckning medgifves.

Beträffande ledningen från Lustigkulla till turbinhuset torde Styrelsen möjligen få anledning återkomma härtill i samband med nästkommande års budget.

Utom ifrågavarande arbetens utförande måste jämväl gårdsbrunnarna anordnas så, att de icke mottaga något spillvatten.

För närvarande finnas omkring 200 vattenklosetter beviljade inom olika stadsdelar och nya ansökningar inkomma oupphörligen. Man torde därför ha anledning tro, att allmänheten i mycket stor utsträckning skulle komma att begagna sig af ett mera allmänt tillstånd att få inrätta vattenklosetter.

Då emellertid ett vidsträcktare införande af vattenklosettsystemet kräfver ökade utgifter från stadens sida och inrättandet af vattenklosetter är en förmån, som icke kan komma alla stadens fastighetsägare till godo, har Styrelsen tagit i öfvervägande lämpligheten af att hvarje vattenklosett belägges med en viss årlig afgift, exempelvis 15 kronor. Det rättvisa och berättigade i upptagande af en sådan afgift har synts Styrelsen uppenbart vid tanken på att för fastigheter med vattenklosetter bortfaller all afgift för skötsel af afträden och torfmullsklosetter inom hus. En direkt värdestegring torde icke heller vara utesluten, och att fastigheter med vattenklosetter i hyresafseende äro mera begärliga än andra är en allbekant sak.

Ränta och amortering för stadens afloppsledningar äro för 1914 beräknade till 16,000 kronor; och ytterligare utbyggnader af afloppssystemet erfordras i stor utsträckning för förbättrande af de sanitära förhållandena, hvadan utgiften för ränta och amortering i väsentlig grad kommer att ökas.

Drift- och underhållskostnaderna för afloppssystemet uppgick förra året till omkring 11,000 kronor; och dessa utgifter ökas för hvarje år. Därtill kommer också driftkostnaden för den blifvande pumpstationen. Med hänsyn till såväl dessa utgifter som de i föregående omnämnda för nyanläggningar och förbättringar kan ofvannämnda afgift icke anses vara för högt tilltagen.

De härigenom influtna medlen böra i första hand användas för drift och underhåll af afloppsledningarne.

På grund af hvad Vatten- och Gasverksstyrelsen anfört får Styrelsen föreslå.

att Stadsfullmäktige ville för att ett mera allmänt införande af vattenklosetter må kunna medgifvas af lånemedel anslå, dels 3,000 kronor för sänkning af afloppsledningen i Kyrkogatan, dels 4,000 kronor för omläggning af ledningen i Öfre Trädgårdsgatan, dels 2,000 kronor för omläggning af ledningen i Västra Bergsgatan, dels ock 10,000

kronor för vidtagande af eventuellt erforderliga anordningar vid bräddafloppen och utloppens mynningar; *N:o 39 ang. allmänt införande af vatten-klosetter.*

samt ock besluta, att för hvarje inom staden belägen vattenklosett skall erläggas en årlig afgift af 15 kronor.

Västerås den 22 maj 1914.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Martin Jonsson.

Gerh. Gustafsson.

Yttrande angående införande af W. C. i Västerås.

För detta yttrandes afgifvande har jag besökt Västerås för att på platsen studera förhållande och har till mitt förfogande ställts dels ett af kapten H. G. Torulf uppgjort förslag till afloppens ordnande i Västerås dels yttrande af dr Cl. Sondén och dels diverse till ärendet hörande ritningar.

Frågan om införande af W. C. i Västerås är ej blott beroende af afloppsledningarne utan berör äfven det vattendrag, i hvilket afloppsledningarnes innehåll utmynnar. Problemet tarfvar därföre en ingående undersökning, och jag tillåter mig att tämligen vidlyftigt beröra hela afloppsfrågan.

En afloppslednings ändamål är att så fort och så fullständigt som möjligt aflägsna spillvatten från bostäder och att därefter oskadliggöra detsamma. Det spillvatten, som i allmänhet förekommer i vårt land är tvättvatten, badvatten, diskvatten m. m. från hushållen och affallsvatten från fabriker. Klosettvatten förekommer sällan, hvilket däremot är så mycket vanligare i utlandet. I en del länder såsom England och Tyskland finnas W. C. allmänt införda äfven i mycket små samhällen sedan åtskilliga årtionden tillbaka. Främlingar uttrycka också sin förvåning öfver att i vårt land, som synes vara så väl ordnadt i hygieniskt afseende i öfrigt, man kan vara så gränslöst efterblifven, att man ej använder W. C.

Och när man tänker på saken, så är det rätt egendomligt, att man kan fördraga en så afsevärd olägenhet, som bjudes oss genom lukten från våra afträden och klosetter. Våra våningar i städerna äro ju oftast så inrättade, att sofrummen ligga inåt den tysta gården, på hvilken äro belägna afträdena, som alltid, äfven om de äro väl skötta, äro illaluktande. Och från denna atmosfär skall sofrummet förses med »frisk» luft, då fönstret öppnas. Men värre är det ändå i många fall med våra våningsklosetter. Det framhålles ju ofta, huru bekvämt det är att hafva en klosett alldeles intill sängkammaren, och det är det onekligen. Men lukten kommer man ej ifrån, äfven om klosetten är väl ventilerad. Redan vid inträdet i en våning med dylik klosett märker en främling att här finnes klosett utan vattenspolning. Och hur afskyvärdt är det ej att i sin omedelbara närhet magasinera denna illaluktande vara. Nej, bort med exkremeterna så fort och så fullständigt som möjligt, och detta sker lättast genom införande af W. C.

N:o 39 ang. allmänt införande af vatten-klosetter.

En invändning, som ofta framkommer mot införande af W. C., är den, att det är en nationalekonomisk förlust, att jordbruket frånhändes en så god gödning. Visserligen kan detta vara sant hvad beträffar mindre samhällen, som hafva en närmaste omgifning af odlad jord. Men växer samhället, så att afsättningsplatserna för gödselvaran får sökas längre från produktionsorten, så blir affären ej ekonomisk. Varan tål ej de större omkostnader, som däraf blifva en följd.

Vi kunna sålunda vara på det klara med att införande af W. C. öfverallt i stadssamhällena bör vara ett önskemål.

Närmast komma vi då in på frågan, hvad inflytande har införandet af W. C. på våra afloppsledningar; försämras deras innehåll, och kunna de emottaga denna ökning af spillvattnet.

Genom otaliga undersökningar, som blifvit verkställda, i synnerhet i England, har till full tydlighet blifvit visadt, att någon skillnad i kvalitativt hänseende mellan innehållet i afloppsledningar med och utan W. C. ej förefinnes. Man må betänka, att i de flesta fall kommer redan utan W. C. urinen ned i afloppen, och denna representerar större delen af kväfvet i de mänskliga uttömningarne, hvarföre sålunda de fasta exkrementerna, om de genom W. C. tillföras ledningarne, ej synnerligen öka kväfvehalten. Och utseendet på afloppsvattnet är mycket smakligare, om ett sådant uttryck här kan användas, med tillkopplade W. C. än utan. Den kvantitet rent vatten, 8 à 10 liter, som vid hvarje klosettspolning tillföres ledningarne, har denna kraftiga inverkan. Onekligt är dock, såsom Dr Sondén framhåller, att genom W. C. tillföres ledningarne, en del fasta partiklar mera pr innevånare och dygn räknadt.

Gifvet är också, att kvantiteten afloppsvatten ökas något ehuru ej mycket, endast ungefär så mycket som ökningen af konsumtionen af vattenledningsvatten. Som emellertid en afloppslednings storlek beräknas för summan af spillvatten och regnvatten, därvid spillvattensmängden uppgår till endast en bråkdel af regnvattenmängdens maximum, så inses lätt, att afloppsledningarnes storlek föga beröres af frågan om införande af W. C. Den tages ej heller i betraktande vid beräkning af ledningarnes storlek.

Såsom nämndt är en afloppslednings ändamål att så fort och så fullständigt som möjligt bortföra spillvattnet och oskadliggöra detsamma. För att kunna följa denna hufvudprincip för en afloppsledning får man vara mycket noga med, att hinder för vattnets fria lopp ej förefinnes. Man skall leda spillvattnet direkt från kök, badrum, W. C., bryggh hus m. m. ned i gatuledningen, som skall föra spillvattnet på lämpligaste sätt och skyndsammast till det vattendrag, som skall mottaga detsamma eller eventuellt till en reningsanläggning, om sådan erfordras.

Förfares på detta sätt med spillvattnet så framkommer till vattendraget resp. reningsanläggningen ett «rent» spillvatten d. v. s. ett sådant, som ännu ej hunnit ruttna eller komma i jäsning. Man skall betänka att exempelvis i Västerås behöfver spillvattnet i de modernt lagda ledningarna för längst bort belägna kvarter 25 à 30 minter för att hinna ned i Svartån, och på denna korta tid hinner spillvattnet ej att märkbart försämras. Detta är af synnerligen stor vikt för vattendragets förmåga att oskadliggöra de delar af spillvattnet, som annars genom förruttnelse skulle sprida en obehaglig lukt.

«Rent» spillvatten, som ej innehåller afsevärdt mycket fabriksvatten utan mest spillvatten från hushåll, kan i viss mån vara till nytta för fisklifvet i vattendraget. Det är lätt att iakttaga, huru väl fisken trifves vid ett kloakutlopp, der han ständigt finner lämplig föda i matrester, flott o. d., som medföljer vattnet. Genom fisken blir på så sätt en stor del af de uppslammade partiklarne i spillvattnet oskadliggjorda, innan de hinna att komma i förruttnelse, och utan att de behöfva taga syre från vattnet för sin sönderdelning. Det ifrågavarande vattendragets förmåga att oskadliggöra spillvattnet ökas härigenom högst väsentligt.

N:o 39 ang. allmänt införande af vattenklosetter.

Skulle däremot spillvattnet, innan det når vattendraget, vara stadt i förruttnelse eller är det i afsevärd grad uppblandadt med skadligt fabriksvatten från t. ex. pappersbruk, trämassefabriker e. d. så kan fisken ej göra någon nytta, och spillvattnets inverkan på vattendraget framträder tydligare, bland annat därigenom, att vid stark förorening af dylikt fabriksvatten, fiskbeståndet kan helt och hållet dö ut.

I Tyskland har man under de senaste tiotal åren verkställt synnerligen omfattande undersökningar angående spillvattnets inverkan på vattendragen och därvid bland annat äfven studerat fisklifvets förhållanden. Såsom resultat häraf kan framhållas att på flera ställen, bland annat Stuttgart, anlagts fiskdammar för rening af afloppsvatten.

Fiskdammarnes funktion har visserligen i allmänhet varit att utföra en sista rening af afloppsvattnet, sedan annan rening förut verkställts, men det visar i alla händelser på att fisken kan utgöra ett led i rening af afloppsvatten.

Hvad nu beträffar afloppsledningarne i Västerås, så lära tomtledningarne vara af föråldrad beskaffenhet, då däremot gatuledningarne i större delen af staden äro fullt moderna.

Tomtledningarne äro, enligt hvad det uppgifvits för mig, enligt föråldrat bruk försedda med samlingsbrunn på gården. Huru denna verkar är lätt att inse. En del fasta partiklar, som medfölja spillvattnet, stanna på brunnens botten eller förblifva flytande i brunnen och hindras af vattenlåset att komma ut i ledningen. De organiska ämnena som sålunda stanna här kanske flera dagar hinna att öfvergå i förruttnelse och sönderdelas så småningom. Vid hvarje nytt tillopp till brunnen, t. ex. genom tömmande af en diskbalja i ett kök, spolas en del af brunnens i förruttnelse stadda innehåll ut i ledningen, som sålunda tillföres redan illaluktande och «orent» spillvatten. I brunnen åter stannar ytterligare en del organiska ämnen, hvilka nu lätt öfvergå i jäsning och blifva illaluktande. På en instängd stadsgård förmärkes ofta lukten från gårdsbrunnen, ehuru styrkan af denna lukt ibland förringas af lukten från afträdet.

Det hjälper ej att rensa brunnen, huru ofta det än sker. Det enda verksamma vore att *mycket* ofta spola brunnen med rent vatten, från en kraftig stråle, men det kostar mycket pengar och kan näppeligen komma till utförande. Att i dylik brunn införa innehållet från W. C. skulle ytterligare förvärra det onda och kan därföre ej komma ifråga. Dessa brunnar *måste* därföre bortskaffas helst öfver hela staden. Som det emellertid kan anses väl hårdt för husegarne, att genast åläggas göra denna ändring, huru önskligt det än kunde vara, så kan en dylik reform lättast utföras dels i samband med *alla* nybyggnader, dels i de äldre husen vid införande af vattenklosetter. Man uppställer helt enkelt som villkor för tillstånd till införande af W. C., att ledningarne inom tomten skola utföras så, att alla spillvattenledningar skola föras direkt till gatuledningen utan att passera någon brunn, och att i denna brunn får inledas endast regnvatten, om man önskar afleda detta under jord.

Så har man förfarit här i Göteborg med synnerligen godt resultat.

Lämpligast är att följa de bestämmelser, som i detta afseende äro utarbetade af Svenska Kommunaltekniska föreningen.

Hvad däremot ledningarne i gatorna beträffar, så hafva dessa under de senaste åren utförts fullt moderna och läggas numera efter ett i detalj utarbetadt förslag. På alla sådana ställen, där ledningarne äro så utförda, anse jag därföre, att de äro fullt lämpliga för emottagande af innehållet från W. C. och allt eftersom i andra delar af staden ledningarne omläggas eller kompletteras enligt planen, kan W. C. äfven i dessa stadsdelar få begagnas.

Hvad då först beträffar stadsdelen öster om Svartån äro ledningarne goda för kvarteren inom Skolgatan Utanbygatan—Karlsgatan—Munkgatan—Kopparbergsvägen—Södra Esplanaden—Fisktorget—Köpmangatan och Kyrkogatan med undantag af ledningarne i

N:o 39 ang. allmänt införande af vatten-klosetter

Stora gatan mellan Karlsgatan och Allégatan samt i Munkgatan närmast vester om Kopparbergsvägen.

I vestra stadsdelen kunna redan nu användas, dels de ledningar som hafva sitt utlopp genom ledningen i Slottsgatan mellan Stora gatan och Öfre Trädgårdsgatan med undantag dock för ledningen i Öfre Trädgårdsgatan mellan Käll- och Slottsgatorna, hvilken ledning bör omläggas till närmast gröfre dimension, dels de ledningar, som finnas mellan Mariaberget och Vestmannagatan.

Härvid är dock att märka, att alla bräddaflopp skola så inrättas, att de endast fungera vid stora flöden d. v. s., då regnvattenmängden är minst 5 à 6 gånger spillvattenmängden.

Slutligen komma vi till frågan, huruvida afloppsvattnet utan skada kan utsläppas i Svartån och för delar af staden direkt i Mälaren.

Ett vattendrags förmåga att emottaga och oskadliggöra spillvatten är en mycket omstridd sak. Man finner i litteraturen mycket olika uppgifter härom. Rörande rinnande vattendrag uppställde redan Pettenkofer i München för flera tiotal år sedan den fordran, att vattendraget för att vara sjelfrenande skulle hafva en vattenhastighet af 0,6 m. i sekunden och hafva en vattenmängd af minst 15 gånger spillvattnet. I Tyskland har man emellertid, allt eftersom V. C. blifvet mer och mer införda äfven i små samhällen, funnit att vattendragen tåla vid en betydligt större belastning. Vid en vattenhastighet af 0,2 meter i sek. och utspädning af 12 à 13 gånger vid lågvatten har man ej funnit rening af kloakvattnet erforderlig. På ett ställe anföres helt kort och godt, att vid rinnande vatten är en utspädning af 20 gånger fullt tillräcktig för att vattendraget ej skall fördärvas. Dessa siffror äro från Tyskland, där man i allmänhet är synnerligen noga med hygienen.

Allt mer och mer torde dock i Tyskland regel hafva blifvit, att vattnets beskaffenhet i vattendraget noga undersökes för att söka utfinna dess förmåga att sjelfrena spillvatten. Likaså undersökes spillvattnets renhetsgrad och sammansättning. Ju syrehaltigare vattendraget är och ju renare d. v. s. mindre bemängt med olämpligt fabriksvatten som spillvattnet är, desto bättre resultat kommer att uppnås. Då emellertid någon anstalt för dylika undersökningar ej finnes i vårt land, så får man söka reda sig dem förutan.

Hvad däremot beträffar stillastående vatten, såsom sjöar, finner man mycket litet härom i literaturen. Orsaken torde nog vara, att man ännu haft föga olägenhet att påvisa af afloppens utsläppande i sjöar. Den enda siffra man härvid kan finna är, att vid 200 gånger utspädning i stillastående vatten detta ej märkbart försämras. Någon tillämpning häraf i praktiken kan dock ej finnas.

I Göteborg har, sedan afloppsledningar på 1860-talet började anläggas, dessa utmynnat till stor del i de s. k. inre kanalerna. Intill slutet af 1880-talet utmynnade afloppen från södra stadsdelarne i Vallgrafven och ännu i dag utmynna hela den s. k. inre stadens aflopp i hamnkanalerna och vallgrafven ehuru väl under de närmaste åren ett nytt dräneringsförslag blir fullbordat, enligt hvilket allt spillvatten från större delen af staden kommer att pumpas ut i Göta Elf. Af kanalerna har den ännu ej fyllda, norra delen af östra hamnkanalen alltid kunnat uppvisa det renaste vattnet. Vattenhastigheten har uppskattats till i medeltal 10 centimeter i sekunden. Den mer än dubbelt så breda stora hamnkanalen har ej heller haft dåligt vatten och vattenhastigheten har ej varit mera än några centimeter. Hufvudorsaken torde vara, att vattnet är något rinnande, så att vattnet bytes om, hvilken omständighet kunnat konstaterats för Vallgrafven. Från att vid vissa tillfällen, genom ett orent tillflöde, Mölndalsån, hafva ett svart, illaluktande vatten, har genom tillflödets afstängning och elfvattens inledande, ehuru med mycket minimal hastighet, Vallgrafven fått sitt vatten alldeles ombytt. Äfven ringa hastighet kan sålunda vara tillfyllest.

Visserligen har muddring då och då erfordrats men ej så synnerligen ofta. Härvid är att märka, att vattenhastigheten aldrig blifvit betydande, ty annars skulle gifvetvis en utspolning minskat behofvet af muddring. *N:o 39 ang. allmänt införande af vattenklosetter.*

För att nu öfvergå till förhållandena i Västerås, så framgår af d:r Sondéns utlåtande, att vattenmängden i Svartån är

vid högvatten	. . . . .	c:a 37	m³/sek.
„ medelvatten	. . . . .	„ 7	„
„ normalt lågvatten	. .	„ 1,7	„
„ except „	. .	„ 1	„

Spillvattenmängden, som efter fullbordande af det nya afloppsförslaget, kan komma till Svartån kan beräknas blifva, högt räknadt, 25 liter pr sek. Utspädningen i ån blir sålunda för medelvatten 280 gånger, för normalt lågvatten 68 gånger och för exceptionelt lågvatten 40 gånger. Vattenhastigheten i ån straxt ofvan järnvägsbron är vid medelvatten 18,5 centimeter, vid normalt lågvatten 6 centimeter och vid exceptionellt lågvatten endast 3,5 centimeter pr sekund.

Utspädningen är stor men hastigheten liten. Det kommer sålunda att inträffa, hvad d:r Sondén anför, och hvad vi fått känning af i våra kanaler här i Göteborg, nämligen att afsättningar i ån komma att ske. Men det torde ej blifva stor skada af det, isynnerhet som ån erhåller en högst afsevärd spolning vid ihållande flöden vår och höst, hvilka flöden kunna uppgå till 37 m³/sek. och därvid åstadkomma en vattenhastighet af öfver 0,6 m. pr sek. Muddringen torde därföre blifva föga behöflig, utan kommer ån enligt mitt förmenande att blifva ganska sjelfrenande. En ganska viktig omständighet härvidlag är, att åns stränder äro reglerade och skodda.

Man har uppgifvit, att vattnet i ån brukar afstängas på Söndagarne under de tider af året, då vattenbrist råder. Ehuruväl jag ej tror, att detta kan komma att blifva till vidare obehag, så vill jag dock framhålla, att, om obehag af denna afstängning skulle visa sig, så bör staden låta undersöka, med hvad rätt vattnet kan innehållas under söndagen. Enligt mitt förmenande är detta olagligt. Under alla omständigheter inverkar dock ej denna fråga på införandet af W. C.

Då, såsom jag förut nämnt, afloppsledningarnes innehåll genom införandet af W. C. ej försämras, snarare tvärtom, och då Svartåns vatten är rent och väl luftadt genom ett par fall, så tvekar jag ej att, äfven med spillvattnets direkta utsläppande i Svartån, tillstyrka ett allmänt införande af W. C. i Västerås öfverallt, där afloppsledningarne äro härför ordnade och i öfrigt allt eftersom ledningarne omläggas efter modärna grunder enligt kapten Torulfs förslag eller annat.

D:r Sondén säger också i sitt yttrande att i stort sedt några farhågor för afloppsvattnets direkta utsläppande i Svartån äfven med införande af W. C. ej förefinnes, då spillvattnet omedelbart genom åvattnet föres ut i sjön. Längre ned i samma yttrande öfvergår han dock till, att rening af spillvattnet är erforderlig och, att man borde använda sig af s. k. Emscherbrunnar e. d. för att förhindra fasta ämnen att utkomma i ån och bilda aflagringar.

Enligt mitt förmenande torde dock en dylik rening ännu under lång tid framåt ej komma att erfordras ehuruväl någon anordning, fastän betydligt enklare kan behöfva vidtagas. För att närmare kunna motivera detta får jag i allra största korthet nämna något om de metoder, som finnes för rening af afloppsvatten.

Enklaste rening s. k. grofrening består däri, att man nära hufvudledningens mynning i vattendraget 1:o) genom en utvidgning och fördjupning af ledningen och däraf följande mindre hastighet tvingar sand och andra tyngre partiklar att afsätta sig och 2:o) genom galler eller sil uppfångar gröfre uppslammade partiklar.

N:o 39 ang. allmänt införande af vatten-klosetten.

Närmast bättre rening utföres genom att tillsammans med och efter sandafskiljare och galler anbringa fällningsbassänger eller brunnar, genom hvilka kloakvattnet får passera mycket långsamt, därvid ytterligare afsättes uppslammade ämnen.

Erfordrar vattnet ännu mera rening, såsom vid mycket små vattendrag, kan denna ske antingen på kemisk väg genom tillsättning af klorkalk e. d. eller genom s. k. biologisk rening.

Detta är endast en schematisk antydan om kloakvattens rening, som kan utföras efter en mångfald olika system, hvilka dock alltid omfatta något eller några af de nämnda stadierna af vattenrening.

Huru stort vattendraget än är, så föreskrifves alltid i Tyskland att s. k. grofrening skall företagas. Denna grofrening kan ibland behöfva verkställas ganska omfattande och för betydande kostnad. Så hafva till exempel Dresden och Hamburg måst anlägga stora och dyrbara reningsverk endast för att ur spillvattnet afskilja gröfre, slammade partiklar.

Hvad beträffar Västerås och Svartån anser jag, att en enkel grofrensning bör ifrågakomma här som så godt som öfverallt annorstädes. Man bör nämligen, såsom D:r Sondén också påpekar, hindra exkrementklumpar att blifva synliga i åvattnet, och man bör hindra andra större flytande föremål att utsläppas i ån, hvarjämte det äfven kan vara nyttigt att hindra sand att uppslamma ån.

Detta allt sker enklast genom anbringande af ett galler och en sandafskiljare, till hvilka anordningar jag bifogar en ritning, å hvilken antydes, huru jag anser, att hufvudutloppet i ån bör anordnas.

Först när folkmängden i Västerås stigit så betydligt, att det kommer att visa sig påtagligt obehag af spillvattnets direkta utsläppande i Svartån, behöfver man vidtaga anordningar för spillvattnets renande eller möjligen anordningar för spillvattnets förande ut i Mälaren på djupt vatten och må man först vid den tiden utreda, hvilket som kan vara den bästa lösningen af denna fråga. Måhända har vetenskapen då funnit upp enklare reningsmetoder än som nu stå till buds.

För att emellertid spillvattnet må kunna så fort som möjligt föras ut i Mälaren så böra hufvudutloppen i Svartån förläggas så nära åns mynning som möjligt. På östra sidan är nuvarande mynningen straxt ofvan järnvägsbron en rätt lämplig plats och på västra sidan anser jag att ej någon ledning må mynna ut ofvanför kraftstationen. Den nuvarande platsen för utloppet på vestra sidan kan ännu så länge få användas, men torde vara möjligt, att densamma om något 10-tal år får flyttas längre södet ut mot åns mynning.

Områdena vester om Mariaberget hafva direkt afflopp till Mälaren, och böra de utlopp, som här anordnas, förses med galler och sandafskiljare och själfva ledningen ledas ut till tämligen djupt vatten.

På grund af hvad jag sålunda anfört får jag såsom min åsikt uttala, att W. C. kunna införas i Västerås med direkt anslutning till de afloppsledningar, som äro fullt modernt utförda, dock under förutsättning

1:o) att samlingsbrunnar på gårdarne underhand komma att anordnas så, att de *ej* få mottaga *något som helst spillvatten* och

2:o) att utloppen anordnas så som ofvan framhållits.

Göteborg den 12 mars 1914.

Figge Blidberg.

N:o 40.

N:o 40 ang. decauvillebana staden—Malma

Drätselkammarens förnyade utredning och förslag ang. anläggande af en decauvillebana mellan staden och egendomen Malma.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Uti sitt vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 30 nästlidne April behandlade förslag angående inköp af egendomen Malma och denna egendoms utnyttjande för stadens behof hemställde Drätselkammaren bland annat, att Stadsfullmäktige måtte anslå af lånemedel ett belopp af 65,000 kronor till anläggande af en spårväg eller s. k. decauvillebana med tillhörande material mellan staden och egendomen. I motiveringen till denna hemställan angaf Drätselkammaren, att kostnaden vore approximativt beräknad till nyssnämnda belopp, 65,000 kronor, en summa, som, enär slutpunkten vid staden ej då med hänsyn till den korta utredningstiden ännu kunnat fixeras, tilläfventyrs senare kunde behöfva ändras.

Emellertid beslöto Stadsfullmäktige vid nämnda sammanträde återremittera Drätselkammarens framställning uti ifrågavarande del till Drätselkammaren med uppdrag för kammaren att till Stadsfullmäktiges nästa ordinarie sammanträde inkomma med fullständig utredning rörande sträckningen för och anordnandet af den af Drätselkammaren föreslagna banan samt, därest sådant inom denna tid läte sig göra, alternativt utredning angående banans anordnande för persontrafik och framtida anslutning till ett eventuellt blifvande spårvägssysten inom staden.

Med anledning af detta uppdrag anmodade Drätselkammaren Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets banafdelning här i staden att, efter i samråd med stadens byggnadschef verkställd undersökning, till Drätselkammaren inkomma med kostnadsuppgift i form af leveransanbud å utförande af en decauvillebana med rullande material från Malma till staden med slutpunkt alternativt vid Malmabergsgatans korsning med Korsängsgatan och alternativt med öfvergång vid Stenby öfver Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg och sedan följande samma järnvägslinie å stadens mark till Korsängsgatan samt med kostnaden angifven alternativt för banans anläggande uteslutande för godstransport och alternativt för anläggningens utförande jämväl för persontrafik och framtida anslutning till ett eventuelt blifvande spårvägssystem inom staden.

Med anledning häraf har nu från Allmänna Svenska Elektriska A.-B. inkommit närlagda kostnadsförslag.

Förslaget omfattar två alternativa sträckningar, den östra och den västra linien. Den östra linien är dragen längre söderut, än hvad Drätselkammaren först tänkte sig, i det att den fortsätter från den staden tillhöriga öppna platsen vid korsningen mellan Malmabergs- och Korsängsgatorna i en staden tillhörig markremsa mellan lägenheterna Eriksholm, Gunnarsberg och Margretelund, å ena, och järnvägslinien till Tillberga, å andra sidan, samt vidare öfver Pilgatan ned på Kungsängen. Den västra linien är i förslaget upptagen i enlighet med Drätselkammarens begäran med slutpunkt vid Korsängsgatan. Allmänna Svenskas förslag afser banans byggande för elektrisk drift antingen med kontaktledning eller med ackumulatorlokomotiv. Vidare har alternativt räknats med en spårvidd af 600 m/m och 1,000 m/m. Kostnaderna framgå af den sammanställning, som återfinnes i förslaget. Såsom af en bilaga till förslaget framgår, tillkommer för kontaktledningsalternativen en motorgenerator för en kostnad af 7,250 kronor, hvilken nödvändiggöres för erhållande af lämplig spänning, 550 volt, i kontaktledningen. Förslaget förutsätter dock, att denna kostnad ej bör läggas på anlägg-

N:o 40
ang. decauville-bana staden—Malmö

ningen, utan såsom hörande till driften bestridas af stadens elektricitetsverk, som skulle leverera den elektriska strömmen. Vidare är rörande kostnaden för den västra sträckningen att märka, att där tillkommer för en bröbyggnad öfver S. V. B. järnväg vid Stenby ett belopp af 4,000 kronor enligt ett särskildt af stadens byggnadschef uppgjordt förslag.

Hvad nu först de båda alternativa sträckningarne angår har Drätselkammaren efter omsorgsfull ompröfning stannat vid att förorda den östra linien. Vid denna linie kan nämligen å staden tillhöriga markområden anordnas upplagsplatser såväl vid korsningen af Malmabergs- och Korsängsgatorna som ock å Kungsängen dels strax söder om Pilgatan och dels vid nuvarande renhållningsverket. Å sistnämnda ställe kan jämväl förbindelse lätt erhållas med järnvägen, hvilket särskildt blir af stor betydelse, då, såsom antagligen kommer att ske, renhållningsverket framdeles flyttas till Malma. Och slutligen är det för hamnen och dess utvidgning samt för ordnande af hamnplanen i dess framtida utsträckning öfver Kungsängen af stor vikt att få den föreslagna banans slutpunkt förlagd i hamnens omedelbara närhet för att kunna dit billigt och lätt transportera de stora mängder grus och fyllnadsämnen, som där åtgå. Den västra sträckningen erbjuder ej så stora fördelar. Visserligen berör densamma stadens jordområden vid Nordanby och kan genom ett bispår lätt förbindas med stadens nordliga delar vid Kristiansborg och trakten af Gåsmyretullen, men å andra sidan erbjuder den i den nu föreslagna och för närvarande enda möjliga sträckningen ingen annan punkt för lastning och lossning vid staden än i slutpunkten vid Korsängsgatan, där staden blott har till sitt förfogande den 24 meter breda markremsan utmed järnvägen. Vid denna slutpunkt kan endast med stor svårighet och beroende af tillmötesgående från Svenska Metallverken, som därstädes har ett enskildt järnvägsspår framdraget, förbindelse med järnvägen erhållas och slutligen ligger denna slutpunkt alltför aflägset från hamnen.

Beträffande den ifrågasatta banans spårvidd föreslår Drätselkammaren den mindre eller 600 m/m. Drätselkammaren anser nämligen att banan för närvarande och för åtskilliga år framåt icke kan få någon betydelse annat som en ren godstransportbana och att frågan om införande af spårvägar i staden ännu för rätt lång tid måste få anstå. När behof af persontrafik uppkommer och då spårvägar i staden i en framtid anläggas, torde spårvidden å den nu ifrågasatta banan med större fördel ökas, än om redan nu skulle nedläggas de afsevärdt större kostnader, som erfordras för den bredare banan.

Hvad slutligen vidkommer banans elektrifiering, i hvilket hänseende kontaktledningsalternativet gifvetvis är att föredraga, synes icke heller tiden ännu vara inne för en dylik åtgärd. Den blifvande trafiken på banan låter sig svårligen beräkna för närvarande, men såsom ett kändt förhållande torde kunna framhållas, att elektrisk drift å en bana för att blifva lönande förutsätter en viss större trafikintensitet, och af inhämtade upplysningar rörande kostnaderna för ångdrift och elektrisk drift och med beräkning för den senare af lägsta möjliga pris, som kan motsvara elektricitetsverkets självkostnad, vill det synas, som ångdriften åtminstone icke skulle ställa sig dyrare än den elektriska driften. Härtill kommer, att ett ånglokomotiv redan från början af anläggningsarbetet, som skulle utgå från Malma, kan komma till stor användning för framförande af grus och fyllnadsämnen för banbyggnaden.

Mot den af Allmänna Svenska Elektriska A.-B. synnerligen omsorgsfullt utförda utredningen kan i ett afseende framställas en anmärkning. Förslaget omfattar nämligen endast 4 st. transportvagnar eller sådana för endast ett tågsätt, hvilket uppenbarligen är för litet.

Äfven om sålunda Drätselkammaren icke för närvarande anser sig kunna förorda det af Allmänna Svenska uppgjorda förslaget med en bana för elektrisk drift, torde, sedan banan någon tid trafikerats frågan om dess elektrifiering kunna återupptagas och

N:o 40 ang. decauville bana staden—Malma

den värdefulla utredningen, för hvilken staden står i tacksamhetsskuld till bolaget, då komma till användning.

Det kan här tilläggas, att, om öfvergång till elektrisk drift framdeles beslutas, ånglokomotivet utan svårighet torde kunna försäljas till pris ej mycket understigande inköpssumman.

Af Allmänna Svenskas utredning, sådan den föreligger, synes emellertid framgå, att de kostnadsberäkningar för själfva banbyggnaden, som uppgjorts af stadens byggnadschef och hvilka förelågo vid ärendets förra behandling äro i det stora hela riktiga och fortfarande kunna följas.

Drätselkammaren beräknar kostnaden för anläggningen, sedan nu en längre sträckning förordats, sålunda:

Decauvillespår (14 kilograms räls) Malma—Kungsängen 5,700 m. à 3: 50	19,950: —
Slipers 11,400 st à 0: 50	5,700: —
Arbetskostnad 5,700 m. à 5: —	28,500: —
15 st. decauvillevagnar à 400: —	6,000: —
1 mindre ånglokomotiv	6,300: —
Diverse oförutsedda kostnader	5,550: —
Kronor	72,000: —

På grund af det anförda hemställer Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att af lånemedel anslå ett belopp af 72,000 kronor till anläggande af en spårväg eller s. k. decauvillebana med tillhörande rullande material mellan staden och egendomen Malma.

Västerås den 25 maj 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Axel Sundström.

Ragnar Tenow.

Transumt.

Anbud N:o B. 1439 på Elektrisk transportbana Västerås–Malma för drift dels med kontaktledningslokomotiv och dels med accumulatorlokomotiv för Västerås stads Drätselkammare, Västerås.

Allmänt.

På uppdrag af Västerås stads Drätselkammare hafva vi utfört en undersökning angående kostnaden för anläggandet af en bana för materialtransport mellan Västerås och Malma gård, afsedd att trafikeras elektriskt. Denna undersökning omfattar två sträckningar.

Alt. I. Östra linien och Alt. II Västra linien.

Linieförningen är närmare behandlad i efterföljande beskrifning.

Kostnadsberäkning har gjorts för utförande af banan med 600 m/m och 1000 m/m spårvidd, den senare med tanke på att banan i fråga i en framtid torde med fördel sättas i förbindelse med en blifvande spårväg inom staden.

N:o 40
ang. decauville-bana sta-den—Malma

En spårvidd af 1000 m/m har visserligen ännu ej i större utsträckning användts i Sverige för spårvägsändamål, men har densamma i utlandet fått stor användning, bl. a. i Tyskland och Finland.

Mot 1000 m/m:s spårvidd kan göras den invändningen att någon direkt anslutning till våra normalspåriga järnvägar ej kan erhållas. Detta förhållande medför dock i praktiken ej nämnvärda olägenheter. Vid fall, då öfverförandet af järnvägsvagnar visar sig nödvändigt, kan nämligen trallor användas, å hvilka järnvägsvagnarna uppköras och transporteras på smalspåret. Vidare är att märka att normala järnvägsvagnar ej kunna trafikeras å normalspårig spårvägsspår utan att de för dyl. anläggningar brukliga rännskenorna erhålla en särskild bred ränna. Denna är dock ett afsevärdt hinder för gatutrafiken, då drosk- och cykelhjul ofta fastna i den breda rännan. Den direkta öfverföringen af järnvägsvagnar på spårvägsspår är således förenad med så afsevärda nackdelar, att en öfverföring medelst trallor äfven vid normalspåriga spårvägar i de flesta fall visar sig nödvändig.

Vidare hafva vi undersökt kostnaden för anläggandet af banan för drift med kontaktledningslokomotiv samt med ackumulatorlok. Anläggningskostnaden för det förra systemet ställer sig något dyrare än för det senare men erbjuder den fördelen att en utvidgning af driften ställer sig billigare.

Vid ackumulatordrift bortfaller underhållskostnaden för kontaktledningen men tillkommer underhållet af batteriet. Detta är något dyrare än underhållet af ledningarna. En anläggning med kontaktledning erbjuder den fördelen att Malma gård kan förses med elektrisk energi för de i stadens blifvande anläggning erforderliga motorer och belysning.

Visserligen blir den senare på grund af spänningsvariationen i ledningen ej så förstklassig, men torde detta i föreliggande fall ej spela någon roll. Slutligen få vi framhålla att våra beräkningar för själfva bananläggningen endast äro approximativa, då vi på grund af den korta tiden, som stod till förfogande, ej varit i stånd göra detaljundersökningar. Kostnaden för elektriska ledningar och rullande material äro bindande för oss,

Beskrifning.

1. *Bana för drift med elektriskt kontaktledningslokomotiv.*

Föreliggande kostnadsförslag omfattar färdigställandet af banvall, leverans och montage af skenor med skenförbindningar samt stolpar med utliggare och kontaktledning för en elektrisk transportbana mellan Västerås stad och Malma gård i Badelunda socken.

Anbudet är utarbetadt på basis af den af byggnadschefen G. Smitt utförda stakningen och hafva vi i den till oss öfverlämnade profilritningen infört en balanslinie med användande af den för dylika banor tillåtna max. stigningen. Anbudet omfattar 2 olika sträckningar.

Alt. 1. Östra linien.

Vid denna sträckning löper banan från Malma gård öfver stadens mark till Malmaberg, hvilken egendom den korsar. Härifrån drages den fram i Malmabergsgatan, öfver torget vid Korsängsgatan, följer vid sidan om Stockholm—Västerås banan, korsande Stora gatan i plan samt slutar vid lämplig punkt å Kungsängen i närheten af renhållningsverket.

Alt. II. Västra linien.

Banan följer från Malma gård ett stycke linien enligt alt. I, men afviker sedan till väster för att vid Stenby korsa Stockholm Västeråsbanan å järnvägsbro. Härifrån löper banan parallelt med nämnda järnväg och slutar å stadens mark vid Kors-

ängsgatan. Kostnaden för järnvägsbron vid Stenby ingår ej i våra beräkningar, då byggnadschefen förbehållit sig beräkna densamma. *N:o 40 ang. decauvillebana staden—Malma*

Vid utförandet af alt. I kan med lätthet anordnas omlastning till Järnvägsstationen medelst det redan nu å Kungsängen befintliga stickspåret. Dessutom kan upplagsplats för grus anordnas såväl å torget vid Korsängsgatan som också på Kungsängen.

Vid utförandet af alt. II torde enl. våra undersökningar på platsen en anslutning till Stockholm—Västeråsbanan erbjuda svårighet, då Svenska Metallverkens genom fabriksgården framdragna anslutningsspår har vid sin ändpunkt 2 vändskifvor, hvilka i och för omlastning till stadens grusbana måste passeras och hvarigenom kostnad och tidsförlust uppstår

Bägge dessa alternativ äro återigenom uppdelade i följande afdelningar:

Afd. A. Anläggningskostnad för banan utförd med 600 m/m spårvidd, klass C.
„ B. „ „ „ „ „ „ 1000 „ „ „ BI.

Sammaställning.

1) *Bana för drift med kontaktledningslokomotiv.*

Alt. I. Östra linien

A. för 600 m/m spårvidd.

Banbyggnaden	73,000: —
Kontaktledning	18,900: —
Rullande material	10,400: —
S:ma Kronor	102,300: —

B. för 1000 m/m spårvidd.

Banbyggnaden	88,500: —
Kontaktledning	18,900: —
Rullande material	10,400: —
S:ma Kronor	117,800: —

Alt. II. *Västra linien.*

A. för 600 m/m spårvidd.

Banbyggnaden	61,000: —
Kontaktledning	16,000: —
Rullande material	10,400: —
S:ma Kronor	87,400: —

B. för 1000 m/m spårvidd.

Banbyggnaden	73,000: —
Kontaktledning	16,000: —
Rullande material	10,400: —
S:ma Kronor	99,400: —

2) *Bana för accumulatorlokomotiv.*

Alt. I. *Östra linien.*

A. för 600 m/m spårvidd.

Banbyggnaden	73,000: —
Rullande material	18,400: —
S:ma Kronor	91,400: —

N:o 40 ang. decauvillebana staden—Malma

B. för 1000 m/m spårvidd.

Banbyggnaden	88,500: —
Rullande material	18,400: —
S:ma Kronor	106,900: —

Alt. II. *Västra linien.*

A. för 600 m/m spårvidd.

Banbyggnaden	61,000: —
Rullande material	18.400: —
S:ma Kronor	79,400: —

B. för 1000 m/m spårvidd.

Banbyggnaden	73,000: —
Rullande material	18,400: —
S:ma Kronor	91,400: —

Västerås den 22 maj 1914.

Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget.

J. Sigfrid Edström.

P. Hiersemann.

N:o 41.

Drätselkammarens skrifvelse ang. nedsatt afgift för tomtägarne inom Annedal m. fl. för anslutning till stadens ledningar.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 28 Augusti 1913 beslöto Stadsfullmäktige att anslå medel till en hufvudafloppsledning å stadsområdet väster om stadsplanen mellan stadens gräns mot Jakobsberg vid lägenheten Almelund och Mälaren, äfvensom en del vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar hufvudsakligen till byggnadskvarteren Jenny och Jeanette. Samtidigt bestämde Stadsfullmäktige, att bidrag från enskilda för rätt till anslutning till ifrågavarande ledningar skulle tillsvidare erläggas efter 90 öre pr kvm. tomtareal för anslutning till samtliga ledningar och efter 30 öre pr kvm. tomtareal för anslutning till endast afloppsledning, hvarjämte Drätselkammaren erhöll i uppdrag att i och för ledningarnes framdragande å staden icke tillhörig mark träffa uppgörelse om erforderlig marköfverlåtelse.

Den ofvanberörda hufvudafloppsledningen framgår enligt den af Stadsfullmäktige beslutade sträckningen bland annat genom den byggnadsföreningen Annedal tillhöriga s. k. Annedalsgatan. Jämlikt sitt uppdrag har Drätselkammaren inledt underhandlingar med nämnda förening om förvärfvande af den mark, som upptages af Annedelsgatan. Vid dessa underhandlingar har föreningen gjort gällande, att anslutningsbidraget, hvad tomterna inom föreningen och en del öfriga tomter, som äro anslutna till ett af föreningen på egen bekostnad anlagdt afloppssystem, beträffar, vore allt för högt, särskildt med hänsyn till de betydliga kostnader, tomtägarne förut fått vidkännas

N:o 41 ang. nedsatt afgift för tomtägare inom Annedal m. fl. för anslutning till stadens ledningar.

för ordnande af sina afloppsförhållanden, samt anhållit, att deras anslutningsbidrag för afllopps-, vatten- och gasledningar måtte bestämmas till 60 öre pr kvm. tomtareal.

Sedan Vatten- och Gasverksstyrelsen hörts öfver tomtägarnes framställning och därvid förklarat sig icke kunna tillstyrka någon nedsättning i det af Stadsfullmäktige bestämda bidraget, hafva vidare förhandlingar ägt rum mellan Drätselkammaren och tomtägarne och har därvid enighet uppnåtts, i det att Drätselkammaren förklarat sig villig göra framställning hos Stadsfullmäktige om nedsättning i bidraget hvad nu ifrågavarande tomter angår för anslutning till aflopps-, vatten- och gasledningar (området har redan elektriska ledningar) till 70 öre pr kvm. tomtareal så fördeladt att 30 öre i enlighet med Stadsfullmäktiges förra beslut erläggas för afloppsledningarne och 40 öre för vatten- och gasledningar, till hvilka anslutning skulle lämnas, så snart abbonnemang tecknats i den utsträckning, att anläggningen icke medför förlust för staden. Samtliga gatumarksområden liksom ock det nuvarande afloppsledningsnätet skulle då kostnadsfritt öfverlämnas till staden.

Drätselkammaren har ansett sig kunna vara med om denna uppgörelse, dels af det af tomtägarne framförda skälet, att de redan hafva afloppsledningar, som med undantag för en mindre sträcka kunna tillkopplas det nya hufvudafloppet och hvilka sålunda ej behöfva af staden anläggas, dels emedan hufvudafloppsledningens anläggande är synnerligen brådskande och en snar uppgörelse om förvärfvande af gatumarken därför nödvändig, och dels slutligen med hänsyn till fördelen, att samtidigt med afloppsledningen kunna nedläggas vatten- och gasledningar i Annedalsgatan.

Drätselkammaren får på grund af det nu anförda sålunda hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att hvad tomterna inom byggnadsområdet Annedal och de lägenheter, som nu äro anslutna till byggnadsföreningen Annedals enskilda afloppsledningssystem, beträffar medgifva anslutning för dessa tomter till stadens vatten- och gasledningar mot en afgift, beräknad efter 40 öre pr kvm. tomtareal.

Ett förslag till öfverenskommelse bilägges.

Västerås den 25 Maj 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Axel Sundström.

Ragnar Tenow.

Öfverenskommelse.

Emellan undertecknade tomtägare inom byggnadsområdet Annedal inom Västerås stads västra område äfvensom ägare af de tomter, som äro anslutna till Annedals enskilda afloppssystem, å ena, samt Västerås stad, å andra sidan, är följande öfverenskommelse träffad.

Till Västerås stad öfverlämnas utan ersättning af undertecknade tomtägare inom byggnadsområdet Annedal all den mark, som upptages af den s. k. Annedalsgatan, genom hvilken den af Stadsfullmäktige den 28 Augusti 1913 beslutade hufvudafloppsledningen skall framdragas, som ock all öfrig inom byggnadsområdet Annedal afskiljd

N:o 41 ang. nedsatt afgift för tomtägarne inom Annedal m. fl. för anslutning till stadens ledningar.

gatumark allt med nu befintlig gatubredd enligt befintliga kartor och på marken utstakade gränslinier.

Samtliga undertecknade öfverlämna till staden vårt enskilda i gatorna nedlagda afloppsledningssystem mot skyldighet för staden att för framtiden underhålla detsamma äfvensom göra de förändringar däri, som äro nödvändiga för anslutning till hufvudafloppet.

För rättighet att ansluta afloppsledningarne från undertecknades tomter till stadens nya hufvudaflopp förbinda vi oss hvar och en att utgifva ett bidrag med 30 öre pr. kvm. af våra ägande tomter att amorteras räntefritt med en femtedel den 2 Januari under hvart och ett af de fem år, som följa närmast efter det, under hvilket afloppsledningen blifvit fullbordad.

Staden förbinder sig, att så snart anmälningar om anslutning till vatten- och gasledningar ifrån nu ifrågavarande tomtägare inkommit i så stor utsträckning, att anläggningen kan utföras utan förlust för staden, framdraga sådana ledningar med serviser till respektive tomtgränser mot en ersättning från de anslutna tomternas ägare af 40 öre pr. kvm. tomtareal, hvilken ersättning jämväl får amorteras räntefritt med en femtedel den 2 Januari under hvart och ett af de fem år, som följa närmast efter det, hvarunder anslutningen sker.

Staden förbinder sig vidare att efter respektive ledningars nedläggande samt efter eventuella reparationer och undersökningar af desamma återställa gator och vägar i samma skick, som före ledningsarbetenas påbörjande och att ersätta på planteringar eller å tomterna i öfrigt genom ledningsarbetena uppkommande skada, i brist på åsämjande efter värdering af gode män.

I händelse Stadsfullmäktige framdeles komma att fastställa annan och för tomtägarne fördelaktigare grund än den ofvan öfverenskomna för enskildas bidrag till ifrågavarande ledningssystem, äga tomtägarne tillgodonjuta vederbörlig jämkning i det enligt denna öfverenskommelse fastställda ersättningsbelopp.

I öfrigt äro tomtägarne skyldiga ställa sig till efterrättelse gällande reglemente för stadens vatten-, aflopps- och gasledningar, i följd hvaraf staden är berättigad att vid försummad inbetalning af här öfverenskomna bidrag afstänga den försumliges servisledningar till dess rättelse skett.

N:o 42.

Drätselkammarens samt Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag ang. sträckningen för gasledningen mellan nya gasklockan och nuvarande gasverket.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 30 sistlidne April anvisade Stadsfullmäktige ett anslag å intill 122,000 kronor till uppförande af en ny gasklocka å Kungsängen med hufvudledning m. m. men lämnade på hemställan af Drätselkammaren frågan angående hufvudledningens sträckning, af skäl att Drätselkammaren och Vatten- och Gasverksstyrelsen härom hyst olika åsikter, tillsvidare öppen.

N:o 42 ang. sträckningen för gasledningen mellan nya gasklockan och nuvar. gasverket.

I bilagda skrifvelse har Vatten- och Gasverksstyrelsen bestämt vidhållit sitt ursprungliga förslag att förlägga hufvudledningen uti vägen utmed regementets mark fram till Pilgatan samt sedan i denna, Stora gatan, Karlsgatan, Munkgatan fram till nuvarande gasverket.

Drätselkammaren kan emellertid för sin del vid en ytterligare jämförelse med sitt eget förslag icke undgå att finna afsevärda olägenheter vara förbundna med den af styrelsen föreslagna sträckningen för ledningen, hvilka olägenheter icke vidlåda Drätselkammarens eget förslag att ledningen sträckes tvärs öfver Kungsängen med korsning af järnvägen i brotrumman öfver Lillån eller eventuelt längre öster ut vid renhållningsverket samt vidare genom Södra Esplanaden närmaste vägen fram till gasverket.

Genom att förlägga korsningen af järnvägen till sistnämnda ställe kommer ledningen enligt hvad af stadens byggnadschef verkställda borrundersökningar utvisa att snart lämna den lägre liggande marken å Kungsängen och uppnå högre och fastare mark.

Den af Vatten- och Gasverksstyrelsen framställda invändningen, att afsaknad af tomtindelning för nämnda område skulle förorsaka olägenheten af en framtida förflyttning af ledningen, förfaller vid det förhållandet, att ej hinder föreligger att indela nämnda område så, att ledningen under alla förhållanden kommer att ligga i gatuled.

Ett synnerligen kraftigt skäl, hvilket icke nog kan betonas emot styrelsens förslag, utgör den olägenhet, som skulle uppstå vid ett uppgräfvande af Stora gatan och afstängning af denna stadens största trafikled för ledningens nedläggande, hvilken kommer att upprepas vid de reparationer af ledningen, som sedermera näppeligen kunna undvikas. Den starka trafiken å gatan och pågående större byggnadsföretag utmed densamma kunna och komma säkerligen att förorsaka rubbningar i jorden kring ledningen som med den dimension den erhåller troligen däraf kommer att starkt påfrestas. Drätselkammaren vill ock påpeka, att Stora gatan i nuvarande skick har genom sättningar erhållit en fasthet, som icke bör äfventyras genom den uppluckring af jordlagren under gatan, som måste bli en följd af en uppgräfning af densamma.

Drätselkammaren betviflar, att Karlsgatan emellan Allm. Sv. El. Aktiebolagets nybyggda verkstadsbyggnad i kvarteret Mimer och kvarteret Melker lämnar tillräckligt utrymme för ledningen. Vid nämnda förhållande skulle en förlängning af ledningen fram till Kopparbergsvägen bli erforderlig och sålunda Stora gatan ytterligare upprifvas och kostnaden för ledningen fördyras.

Skulle behof framdeles uppstå att tillföra verkstadsområdena norr om Pilgatan gas i större utsträckning än som nuvarande ledningen i Stora gatan och Pilgatan förmår framföra, kan detta ske med en ledning, som, ansluten till den af Drätselkammaren föreslagna hufvudledningen, korsar Stora gatan. Nämnda ledning skulle då i och med inkopplingen intill nuvarande ledningen i nyssnämnda gator tillföra denna en ökad kapacitet, tillräcklig att fylla behofvet af gas äfven för stadens östra områden.

Inför omöjligheten att redan nu kunna bedöma omfånget af de arbeten, som på grund af förestående utvidgning af spårsystemet blifva nödvändiga i skärningspunkten mellan järnvägen och Pilgatan, förefaller påståendet, att en korsning af järnvägen vid platsen för hufvudvattenledningen icke skulle föranleda några olägenheter, rätt så illusoriskt.

Vatten- och Gasverksstyrelsen har vidare anfört emot sträckningen öfver Kungsängen, att marken här vore olämplig för ledningen. Emellertid hafva af byggnadschefen verkställda borrundersökningar ådagalagdt, att marken här ej är lägre belägen än vägen utmed regementets mark, i all synnerhet om man väljer riktning för ledningen emot den punkt å järnvägen, där denna skäres af vägen från renhållningsverket. Härifrån bör ledningen kanske helst dragas paralellt med järnvägen fram till brotrumman öfver Lillån och i denna korsa järnvägsområdet. Då järnvägen icke äger

N:o 42 *ang. sträckningen för gasledningen mellan nya gasklockan och nuvar. gasverket.*

rätt igenfylla Lillån, kommer någon olägenhet för ledningen icke att uppstå genom en eventuel utvidgning af järnvägsområdet.

Då sålunda Drätselkammarens förslag innebär, att samma kapacitet ifråga om leveransförmåga för gasledningssystemet i staden ernås, men olägenheten af Stora gatans upprifvande och afstängning undvikes, tvekar Drätselkammaren icke att förorda Kungsängssträckningen framför den af Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagna.

Drätselkammarens förslag innebär en besparing uppgående enligt aproximativ uträkning till omkring 4,500 kronor hvarför det af Stadsfullmäktige beviljade anslaget till ny gasklocka med ledning bör nedsättas till 117,500 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer Drätselkammaren sålunda

att Stadsfullmäktige med nedsättning af det beviljade anslaget till gasklocka m. m. till 117,500 kronor måtte bestämma, att hufvudledningen från den beslutade nya gasklockan skall framgå öfver Kungsängen med korsning af järnvägsområdet på lämpligt ställe antingen vid Lillån eller renhållningsverket samt vidare genom gatorna närmaste vägen till nuvarande gasverket.

Västerås den 25 maj 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Axel Sundström.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med anledning af Drätselkammarens infordrade yttrande rörande af byggnadschefen föreslagen sträckning för hufvudledningen från gasklockan till gasverket får Styrelsen efter närmare granskning af denna fråga meddela, att Styrelsen på grund af här nedan anförda skäl anser den från början föreslagna sträckningen genom vägen utefter regementets västra gräns samt genom Pil- m. fl, gator vara att föredraga. Enligt Styrelsens förmenande bör korsningen af järnvägen ske strax söder om Pilgatan vid korsningspunkten för vattenhufvudledningarna från Hesslö och ledningen sedermera följa Stora gatan till Karlsgatan och vidare i denna gata och Munkgatan. I Munkgatan kan ledningen läggas antingan i ena trottoaren eller också i gräsmattan.

Drages ledningen i den af byggnadschefen föreslagna sträckningen genom Kungsängen, blir det nödvändigt att samtidigt med verkets förläggande till Kungsängen anlägga ytterligare en stor ledning mellan nya verket och Pilgatan samt i denna till de norr om gatan befintliga verkstadskomplexen eller också att förstärka ledningarna i Stora gatan och Pilgatan samt att utföra en del förbindelse-ledningar med hufvudledningen, enär vid denna tid nuvarande ledningar ej förmå mata de öster ut befintliga områdena. Kostnaden för ledning mellan nya verket och Pilgatan samt i denna väster ut till verkstadskomplexen är beräknad till 19,000 kronor och torde äfvenså berörda förstärkningar och förbindelseledningar belöpa sig på ungefär samma belopp. Drages hufvudledningen däremot genom Pil- och Stora gatorna torde berörda utlägg af 19,000 kronor behöfva ifrågasättas först åtskilliga år efter nya verkets uppförande.

Genom att korsa järnvägen vid platsen för vattenhufvudledningarna förorsakar gasledningen ej någon olägenhet med afseende på de arbeten och förändringar, som ifrågasatts vid korsningen mellan järnvägen och Pilgatan.

N:o 42 ang. sträckningen för gasledningen mellan nya gasklockan och nuvar. gasverket.

Möjligt är att ledningen i sin sträckning mellan Kungsängs- och Karlsgatorna, där gatubeläggningen består af tuktad sten, kan läggas i trottoaren.

När ledningen senare skall utsträckas väster ut, kan densamma förläggas i Nedre- och Öfre Trädgårdsgatorna.

Drages ledningen genom Kungsängen, måste uppfyllning ske såväl under som öfver ledningen. Att på nyupplagd fyllning lägga en 14″ gashufvudledning, som på inga villkor får utsättas för rubbningar och på hvars goda bestånd ett helt stadssamhälle, särskildt med tanke på gatubelysningen, kan vara beroende, är betänkligt. Vid högt vattenstånd skulle den uppfyllda jordbank, i hvilken ledningen ligger, å lång sträcka ligga långt ute i vattnet. Visserligen ligger äfven den utefter regementets gräns gående vägen å nedre sträckan lågt, men träffar man här, såsom af upprättade profiler framgår, redan på 150 meters afstånd högre belägen mark. Det måste anses såsom helt naturligt att man på kortaste väg söker komma bort från sanka, vattensjuka och under Mälarens vattenyta liggande områden i stället för att följa dem. Att uppfyllning af sistberörda väg äfven skett med sten torde, då detta endast synes vara fallet å sträckan närmast gasverkstomten, ej ha någon betydelse.

Beträffande korsning af järnvägen kan detta visserligen utföras billigare, om Kungsängssträckan väljes, ity att korsningen då kan ske vid Lillån i den under järnvägen anlagda brotrumman. Men som vid platsen för vattenhufvudledningarnas korsning med järnvägen banvallen på det för gasledningen afsedda djupet består af lera, torde äfven här genom att trycka fram röret genom banvallen korsningen ej komma att erbjuda några stora svårigheter.

Styrelsen tillåter sig också erinra, att den af Styrelsen föreslagna sträckningen med undantag af korsningen med järnvägen faller inom planlagdt område, hvaremot någon plan ej finnes fastställd öfver gators anordnande å Kungsängen, hvilket sistberörda förhållande torde kunna medföra eventuellt erforderliga flyttningar å en eller annan del af ledningen.

Om också den af Styrelsen föreslagna sträckningen nu ställer sig något dyrare uppväges detta dock af de med denna sträckning förenade fördelar, hvartill kommer att uppfyllning af berörda vall öfver Kungsängen, hvarmed en del kostnader äro förknippade, tillsvidare kan anstå.

I ett rörande detta ärende afgifvet yttrande har också civilingeniören G. H. Hultman från Stockholm, hvilken Styrelsen tillkallat som sakkunnig vid uppförande af ny gasklocka, hufvudsakligen uttalat samma åsikter, som de här anförda.

Mot Styrelsens beslut i detta ärende har Styrelsens v. ordförande, ingeniör G. Andersson, anmält reservation, hvarjämte byggnadschefen anhållit få sin mot beslutet afvikande mening antecknad till protokollet.

Västerås den 14 Maj 1914.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Martin Jonsson.

Gerhard Gustafson.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1914.

N:o 43.

Drätselkammarens skrifvelse ang. värmeledning m. m. i paviljongen vid Knutsgatan vid epidemisjukhuset.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 25 April 1912 remitterade Stadsfullmäktige till Drätselkammaren för utlåtande en af Hälsovårdsnämnden hos Stadsfullmäktige gjord framställning om ett anslag af 8,500 kr. till utförande af centraluppvärmning jämte ventilationsanordningar i den senast byggda paviljongen (vid Knutsgatan) vid stadens epidemisjukhus.

Anledningen till att Drätselkammaren ej förrän nu afgifvit det äskade utlåtandet har varit den, att, sedan Hälsovårdsnämnden kort därefter framställde förslag om uppförande af ytterligare nybyggnader vid epidemisjukhuset, Drätselkammaren ansåg det förtjäna tagas under öfvervägande dels om det icke vore lämpligast att låta anstå med utförandet af det ifrågasatta nya värmeledningssystemet i paviljongen åt Knutsgatan till dess den nya sjukpaviljongen kunde tagas i bruk, så att icke antalet tillgängliga platser vid sjukhuset allt för mycket inskränktes, dels ock huruvida en för samtliga byggnader vid sjukhuset gemensam värmeledningsanläggning kunde med fördel anordnas.

Utredningen af nybyggnadsfrågan har emellertid dragit ut på tiden och då Drätselkammaren, som äfven fått denna fråga till sig remitterad, ännu ej är färdig att däri afgifva utlåtande, får Drätselkammaren, efter den erinran om behöfligheten af den nya värmeledningen i paviljongen vid Knutsgatan, som gjordes af Hälsovårdsnämndens ordförande vid senaste Stadsfullmäktigesammanträde, härmed afgifva yttrande och förslag i detta ärende.

Hälsovårdsnämndens förslag är grundadt på en utredning af Ingeniören Carl Henning med ett därvid fogadt anbud afseende värmeledning med lågtrycksånga och slutande med en kostnad af 8,500 kronor.

Enligt hvad stadens byggnadschef i sitt närlagda utlåtande anfört torde det vara nödigt att samtidigt ommåla samtliga lokaler för en kostnad af . . . . 3,000 kronor.
äfvensom inlägga korkmattor i öfre våningen . . . . . 1,000 „
Hela kostnaden skulle då blifva . . . . . 12,500 kronor.

Emellertid har Drätselkammaren i enlighet med byggnadschefens anvisning undersökt kostnaden för värmeledning med varmvatten, och skulle denna jämte varmvattenberedning enligt ett till Drätselkammaren afgifvet anbud draga en kostnad af 6,035 kronor.
Lägges härtill af Ingeniören Henning beräknade kostnader för evakueringsanordningar m. m. . . . . 1,835 „
samt af byggnadschefen beräknade kostnader för målning och korkmattor 4,000 „
erhålles en sammanlagd summa af . . . . . 11,870 kronor.

N:o 43 ang. värmeledning i en paviljong vid epidemisjukhuset.

Då de föreslagna arbetena närmast äro att hänföra till underhålls- och reparationskostnader torde det erforderliga anslaget böra bestridas af uttaxerade medel.

Drätselkammaren hemställer därför, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att för utförande af värmeledningss- och evakueringsanordningar jämte varmvattenberedning äfvensom invändig målning och påläggning af korkmattor i öfre våningen i den vid Knutsgatan belägna paviljongen vid stadens epidemisjukhus af uttaxerade medel i 1915 års stat bevilja ett förslagsanslag å 12,000 kronor med rätt för Drätselkammaren att för arbetets utförande förfoga öfver anslaget redan under innevarande år.

Västerås den 4 Juni 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Sedan undertecknad genomsett nu återgående handlingar rörande ett förberedande förslag till värmeledning vid stadens epidemisjukhus får jag nämna att detsamma tvifvelsutan uppfyller det afsedda ändamålet samt att det valda systemet med lågtrycksånga numera kan utföras så att s. k. torr värme undvikes.

Likvisst vill jag påpeka att man, innan anläggningen utföres, bör öfverväga i hvad mån det kan vara fördelaktigt att genom användande af system med pumpvarmvatten centralisera värmeledningsanläggningen. Möjligen kan det framdeles blifva nödvändigt att insätta en fläkt för evakueringen, så luften från varmkammaren hädanefter ej erhåller samma höga temperatur som vid nuvarande kaloriferanläggningen.

Den beräknade kostnadssumman torde i hvarje fall ej behöfva öfverskridas, men synes det mig vara skäl att samtidigt med värmeledningens anläggande utföra invändigt erf. målning äfvensom inlägga korkmattor i byggnadens öfre våning.

Kostnaderna blifva då:

Värmeledning enl. föreliggande förslag ev. i viss mån ändradt	8,500: —
Målning af samtliga salar	3,000: —
Korkmattor i öfre våningen	1,000: —
Summa kr.	12,500: —

Västerås den $^{20}/_{6}$ 1912.

Gösta Smitt.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Då det nuvarande uppvärmningssystemet i den nya paviljongen vid epidemisjukhuset har visat sig synnerligen oekonomiskt och opraktiskt, har hälsovårdsnämnden ansett nödigt vidtaga åtgärder för att få detsamma utbytt mot ett bättre samt för ända

målet låtit verkställa utredning; och får Hälsovårdsnämnden nu under åberopande af närlagda utredning med kostnadsförslag och anbud hemställa,

N:o 43 ang. värmeledning i en paviljong vid epidemisjukhuset.

att Stadsfullmäktige ville för utförande af centraluppvärmning jämte ventilationsanordningar i den senast byggda paviljongen vid epidemisjukhuset bevilja ett anslag af 8,500 kronor.

Aästerås den 17 April 1912.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Förberedande utredning angående uppvärmning och ventilering af senast byggda paviljongen vid Västerås Epidemisjukhus.

Vid utbytandet af nuvarande uppvärmningssystem i sjukhuspaviljongen mot ett mera rationellt och bränslebesparande vill jag såsom det lämpligaste i detta fall föreslå centraluppvärmning med lågtrycksånga.

Värmecentralen förlägges till nuvarande vedkällaren, som för detta ändamål afdelas med en mur till ångpannerum och kolförråd. Tillträde till ångpannerummet beredes genom vaktmästarens numera obehöfliga kök, hvars fönster upptages till dörr. Härigenom blir nuvarande källarnedgången obehöflig och trappan kan borttagas. I och för mera ljustillförsel till pannrum och kolförråd nedhuggas fönstren till större djup. Uppvärmningen af de olika lokalerna sker medelst s. k. radiatorer, placerade i de flesta fall under fönstren och förbundna med pannan genom rörledningar. Ångan återgår kondenserad till pannan i särskilda ledningar.

Enär gamla systemets friskluftskanaler lämpa sig synnerligen väl för arrangering af ett ventilationssystem med förvärmd luft i sjuksalarna och dagrummen (ett system särskildt önskvärdt för sjukhus) anordnas förrådsrummet innanför ofvan omnämnda kök i källarvåningen till varmkammare, som förbindes med kanalerna medelst rabbitztrummor i källarens tak. Genom nuvarande friskluftsintaget i södra gafveln — intaget i norra gafveln slopas - införes friskluften i varmkammaren och uppvärmes genom där upphängda kamflänsrör, i hvilka ånga inledes. Kanalerna från varmkammaren utgå, såsom nämnts, vid taket, hvarest de förses med ventiler. Härigenom kan såväl luftmängd som temperatur regleras i varmkammaren för hvarje lokal. Utströmningsöppningarna för varmluften i de olika lokalerna böra anbringas vid taket, hvarför kanalerna, sedan nuvarande ugnarna borttagits, uppbilas dit och förses med galler.

I rummen i norra ändan af byggnaden (observations-, sjuksköterske-, m. fl.) införes kall frisk luft direkt genom i ytterväggarna anbragta ventiler.

Utsugning af förbrukad luft sker såsom för närvarande genom härför afsedda kanaler.

För erhållande af varmt vatten till bad, diskrum, tvättställ etc. upphänges vid taket i pannrummet en varmvattencistern af koppar med inneliggande rörspiral. I denna rörspiral införes ånga, som uppvärmer det i själfva cisternen befintliga vattnet. Som cisternen är sluten, uppstår i densamma det tryck, som finnes i vattenledningen, hvilken liksom varmvattenledningen är direkt ansluten till cisternen.

Kostnaden för ifrågavarande anläggningar torde belöpa sig till:

Värmeledningsanläggning enl. Allm. Sv. El. A.-B.	Kr. 5,115
Varmvattenberedning med ledningar	„ 1,550
Transport	Kr. 6,665

N:o 43.
ang. värmeledning i en paviljong vid epidemisjukhuset.

	Transp.	Kr. 6,665
Murnings- och golfläggningsarbeten i källaren, rabbitztrummor, upptagning och inmurning af dörrar och fönster, bilning, hålslagning och efterlagning för rörledningar samt målning af värmeledningssystemet	„	1,835
	Summa Kronor	8,500

I kostnadsförslaget är ej upptaget eventuellt erforderlig ommålning af hela sjukhuset invändigt samt inläggning af korkmattor i öfre våningen.

Västerås den 20 Febr. 1912.

Carl Henning.

N:o 44.

Drätselkammarens skrifvelse ang. försäljning af återstående obligationer af 1910 års lån.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom nådigt bref den 2 april 1914 i anledning af stadens begäran att få sälja återstående obligationer af 1910 års amorteringslån till ett belopp af 935,000 kronor har Kungl. Maj:t, med afslag af framställningen, så vidt den afsåg att för bestridande af utgifter för vissa ändamål, försälja obligationer, uppgående till 60,000 kronor, medgifvit staden rätt att af ifrågavarande lån försälja af de återstående obligationerna sådana till ett belopp af 875,000 kronor.

Under erinran, att Stadsfullmäktige den 18 december 1913 för uppförande af ett nytt folkskolehus, utöfver de af Stadsfullmäktige den 30 oktober 1913 anslagna 291,230 kronor till byggnadens påbörjande — hvilket belopp ingår i ofvannämnda 875,000 kronor — af lånemedel ytterligare beviljat ett anslag af 83,770 kronor, får Drätselkammaren nu föreslå, att Stadsfullmäktige ville hos Kungl. Maj:t göra underdåning framställning om rätt för staden att till täckande af sistberörda anslag, så långt det förslår, försälja återstående obligationer af 1910 års amorteringslån utgörande ett belopp af 60,000 kronor.

Västerås den 4 juni 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

N:o 45.

Drätselkammarens skrifvelse angående lösningsrätt till en del fastigheter på stadens grund.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Enligt hvad närlagda förteckningar utvisa, hafva under mars och april månader lagfarits följande köp af fastigheter, hvilka helt eller delvis ligga på stadens grund och till hvilka lösningsrätt i den mån så är förhållandet tillkommer staden, nämligen:

gården och tomterna N:ris 121 och 122 i södra kvarteret, som köpts för 51,000 kronor.

gården och tomterna N:ris 130 och 131 västra kvarteret, som köpts för 30,000 kronor samt

gården och tomten N:o 123 västra kvarteret, som köpts för 30,000 kronor.

Hvad den förstberörda fastigheten N:o 121 och 122 södra kvarteret angår, erinrar Drätselkammaren därom, att motion väckts om att genom ändring i stadsplanen en remsa af tomten N:o 121 skulle läggas till den plats, hvarpå rådhuset är beläget. Förvärf af sagda markområde af tomten N:o 121, hvilken tomt föröfrigt ligger å fri och egen grund, under det att N:o 122 är belägen på stadens grund, torde emellertid utan svårighet ske om stadsplaneändringen genomföres, och någon anledning att söka förvärfva ifrågavarande fastighet synes i öfrigt icke föreligga.

Vidkommande fastigheten N:ris 130 och 131 västra kvarteret så åtgår omkring hälften af densamma såväl enligt den gällande som den reviderade nya stadsplanen för utvidgning af Källgatan. Efter gatuutvidgningen återstår ej full byggnadstomt. Gatuutvidgningen omfattar i lika mån båda tomterna, af hvilka endast den ena är belägen på stadens grund. Det torde därför vara nödvändigt att staden nu söker förvärfva hela fastigheten, som torde hafva ett värde motsvarande den sista köpeskillingen.

Hvad slutligen angår fastigheten N:o 123 västra kvarteret erfordras densamma icke för något stadens behof.

Drätselkammaren hemställer alltså, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att med bemyndigande för Drätselkammaren att göra stadens lösningsrätt gällande på grund af det den 6 April 1914 lagfarna köpet af gården och tomterna N:ris 130 och 131 södra kvarteret, i den mån sådan lösningsrätt tillkommer staden, uppdraga åt Drätselkammaren att tillösa staden och för dess räkning inköpa samma fastighet, därvid köpesumman skall utgå med 20,000 kronor af lånemedel och till återstående belopp af reserverade köpeskillingsmedel, men att beträffande här ofvan berörda öfriga fastigheter staden icke skall på grund af de nu lagfarna köpen göra sin lösningsrätt gällande.

Västerås den 4 Juni 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

N:o 45 ang. lösningsrätt till fastigheter.

Förteckning öfver vid Rådstufvu Rätten i Västerås beviljade lagfarter, belägna helt eller delvis på stadens grund, under mars månad 1914.

Den 23 Mars.

å gården och tomten N:o 65 b, Västerås stads västra kvarter som änkan Karolina Mathilda Vretman, född Källgren, enligt boupptecknings-instrument den 30 Maj 1910 samt testamente den 8 januari 1905 i giftorätt och på grund af testamente efter sin aflidne man gårdsägaren Erik Gustaf Vretman bekommit;

Den 30 Mars.

å gården och tomterna N:ris 121 och 122 i Västerås stads södra kvarter, som agronomen Henning Johan Rydén, enligt köpebref den 1 oktober 1913 af gårdsägaren Johan Petter Andersson för 51,000 kronor tillhandlat sig.

Västerås rådhus den 31 Mars 1914.

På Rådstufvu Rättens vägnar:

John Karlsson.

Förteckning öfver vid Rådstufvu Rätten i Västerås beviljade lagfarter, belägna helt eller delvis på stadens grund, under april månad år 1914.

Den 6 april.

å gården och tomterna N:ris 130 och 131 i Västerås stads västra kvarter, som vattenledningsentreprenören Axel Westerholm, enligt köpebref den 1 april 1914 af guldsmeden Carl Emil Tengström och Elin Matilda Tengström för 30,000 kronor tillhandlat sig;

Den 20 april.

å gården och tomten N:o 123 i Västerås stads västra kvarter, som handlanden Carl Lundgren, enligt köpebref den 1 oktober 1913 af målaremästaren Carl Johanson för 30,000 kronor tillhandlat sig;

Den 27 april.

å gården och tomten N:o 92 i Västerås stads södra kvarter, som Västerås stad enligt köpebref den 28 februari 1914 af matvaruhandlanden Johan Gothard Forslund för 19,250 kronor tillhandlat sig.

Västerås rådhus den 30 april 1914.

På Rådstufvu Rättens vägnar:

John Karlsson.

N:o 46.

Byggnadsnämndens skrifvelse ang. vissa jämkningar i Stadsfullmäktiges föregående beslut rörande stadsplanens revision.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Det har kommit till Byggnadsnämndens kännedom, att vid beredning af fråga om nådig fastställelse å den reviderade stadsplanen för Västerås enligt särskilda af Stadsfullmäktige under åren 1910, 1911 och 1912 fattade beslut, innefattande jämväl bestämmelser rörande bebyggandet af vissa kvarter, framställts vissa anmärkningar.

Då det är af största betydelse för staden, att stadsplanen så snart ske kan fastställes, får Byggnadsnämnden i ändamål, att de sålunda sig yppade anledningarne till anmärkning må bortfalla, härmed framställa nedan närmare omförmälda förslag till ändring, tillägg och uteslutningar i de beslut Stadsfullmäktige förut i förevarande ärende fattat.

Järnvägsverkstadsområdet. Byggnadsnämnden erinrar, att med anledning af anmärkning från järnvägsbolagets sida frågan om byggnadsbestämmelser för området ännu äro under utredning och att Byggnadsnämnden därför hos Kungl. Maj:t anhållit, att frågan om fastställelse af stadsplanen i denna del måtte få tills vidare anstå. Som Byggnadsnämnden ännu ej anser sig kunna framlägga förslag till här omförmälda byggnadsbestämmelser, hemställer byggnadsnämnden, att järnvägsverkstadsområdet och den söder därom belägna marken på västra sidan om Svartån icke för närvarande måtte intagas i stadsplanen.

Nya Kyrkogården. Byggnadsnämnden föreslår, att det af densamma upptagna området, då kyrkogården ännu användes som begrafningsplats, måtte jämte den öster därom belägna delen af Östra Ringvägen uteslutas ur stadsplanen.

Gustafsgatan. Enligt Stadsfullmäktiges beslut och den med ledning däraf upprättade stadsplanebeskrifningen skall å gatans norra sida af kvarteret Nella lämnas ett 6 m. bredt förgårdsområde. Å stadsplanekartan har detta förgårdsområde därjämte utmärkts fortsatt österut, där Mariaberget gränsar emot Gustafsgatan. Stadsfullmäktige torde med anledning häraf föreskrifva, att kartan skall rättas i öfverensstämmelse med Stadsfullmäktiges beslut och stadsplanebeskrifningen.

Mariaberget, Stadsparken, Svartåtorget, Stortorget, Hamnplanen och *Kreatursstorget.* Enligt Stadsfullmäktiges beslut och stadsplanebeskrifningen skola dessa öppna platser vara afsedda för uppförande af vissa slags byggnader. Då vid ärendets behandling inom Kungl. Öfverintendentsämbetet anmärktes, att i så fall vissa kvarter borde finnas å dessa platser utmärkta, lät Byggnadsnämnden å kartan utsätta sådana kvarter. Byggnadsnämnden anhåller nu, att Stadsfullmäktige ville godkänna de sålunda vidtagna ändringarne, som jämväl återfinnas å bifogade kopia af stadsplanekartan.

Hamngatan. Enligt hvad tillgängliga handlingar utvisa, synes järnvägsbolaget icke hafva förvärvat den mark, där järnvägsspåren framgå öfver Hamngatan. Och ej heller finnes någon uppgörelse träffad mellan staden och järnvägen rörande ordnandet af järn-

N:o 46 ang. revision af stadsplanen.

vägs- och gatutrafiken vid ifrågavarande korsningspunkt. Då det emellertid anmärkts, att färgbeteckningen här å stadsplanekartan måste vara densamma som för området för järnvägstrafiken i öfrigt samt att uppgörelse om trafikens ordnande måste träffas, får byggnadsnämnden föreslå, att området för järnvägsspåren i deras korsning med gatan å kartan utmärkes med gul färg såsom järnvägstrafikled samt att Stadsfullmäktige lämna Drätselkammaren i uppdrag att snarast möjligt efter underhandling med järnvägsbolaget underställa Stadsfullmäktige förslag till öfverenskommelse angående ordnandet af järnvägs- och gatutrafiken vid korsningen af Hamngatan och järnvägsspåren.

Gatuprofiler. I enlighet med Stadsfullmäktiges bemyndigande har Byggnadsnämnden godkänt och å stadsplanekartan i alla gatukors utsatt höjdlägen för trafikslederna. Stadsfullmäktige torde nu godkänna dessa höjdlägen.

Stenstad. De närmare bestämmelserna rörande sättet för uppförande af stenhus inom vissa delar af stadsplanen böra icke fastställas i sammanhang med stadsplanen utan skola behandlas på sätt om bestämmelserna i stadens byggnadsordning är föreskrifvet. Byggnadsnämnden föreslår därför, att hvad Stadsfullmäktige härutinnan i stadsplanefrågan beslutat endast skall afse, att dels vänster om Svartån inom kvarteret Lovisa samt utmed Slottsgatans västra byggnadslinie, dels ock öster om Svartån inom det område, som begränsas af Skolgatan, Vasagatan, Nedre Trädgårdsgatan och Svartån samt utmed Vasagatans östra sida mellan Skolgatan och Nedre Trädgårdsgatan må endast uppföras hus af sten eller därmed jämförligt ämne.

Slutligen hemställer Byggnadsnämnden, att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Byggnadsnämnden att bringa Stadsfullmäktiges beslut till verkställighet och efter stadsplanens utställande och kallande af de ägare af mark, som beröres af de beslut Stadsfullmäktige fattat, sedan stadsplaneförslaget senast var utställdt, meddela Kungl. Maj:t de beslut Stadsfullmäktige på grund af denna framställning komma att fatta.

Västerås den 4 juni 1914.

På byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Ragnar Tenow.

N:o 47.

Drätselkammarens skrifvelse ang. inköp af lägenheten Valsborg N:o 2.

Till Stadsfullmäkge i Västerås.

I bilagda skrifvelse till Drätselkammaren har Gunnar Danielsson erbjudit staden att inköpa honom tillhöriga fastigheten Norra Johannesborg och Valsborg N:o 2 och får Drätselkammaren i anledning häraf, under erinran att enligt uppgjordt förslag till stadsplan för områdena norr om den nuvarande en del af fastigheten åtgår till föreslagen gata, och då fastigheten i öfrigt synes vara värd den betingade köpeskillingen 8,500 kronor samt

med afdrag af den del som åtgår för gata vid försäljning torde betinga ett pris motsvarande köpeskillingen, därför hemställa

N:o 47
ang. inköp af lägenheten Valsborg N:o 2.

att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren dels att på föreslagna villkor af G. Danielsson inköpa fastigheten dels ock därefter försälja fastigheten med undantag af den del af densamma som åtgår för gatans utläggande samt därvid bestämma att för inköpet erforderliga medel skola anvisas af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 11 Juni 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Härmed erbjuder jag mig att till Västerås stad försälja min fastighet Norra Johannesborg och Valsborg N:o 2 för ett pris af åttatusenfemhundra (8,500) kronor med förbehåll för mig att få hyra min nuvarande bostad i fastigheten om 2 rum och kök under ett år efter tillträdet mot en hyra af 250 kronor.

Västerås den 4 Juni 1914.

Gunnar Danielsson.

N:o 48

Drätselkammarens skrifvelse ang. inköp af fastigheterna N:ris 90 och 91 södra kvarteret.

Till Drätselkamaren i Västerås.

Med anledning af i bilagda skrifvelser af respektive ägare gjorda erbjudanden att till staden försälja fastigheterna N:ris 90 och 91 södra kvarteret den förra till ett pris af 40,000 kronor och den senare för 35,000 kronor får Drätselkammaren anföra följande.

En afsevärd del af nämnda tomter är erforderlig för reglering af såväl Stora gatan som Karlsgatan enligt den nyantagna stadsplanen och skulle ett förvärf af desamma innebära att regleringen af Stora gatan vid den tidpunkt staden själf funne lämpligast kan genomföras i sin helhet öster om Svartån.

Gentemot de betänkligheter, som på grund af utgiftens storlek kunna resas emot förvärfvet vill Drätselkammaren erinra, att, därest nu föreliggande anbud icke af Stadsfullmäktige antages, utan frågan uppskjutes i en obestämd framtid, staden med all sannolikhet,

N:o 48 ang. inköp af fastigheterna N:ris 90 och 91 södra kvarteret.

då regleringen måste genomföras, på grund af en fortgående tomtvärdestegring blir nödsakad lösa fastigheterna till högre pris.

Hvad angår tomten N:o 90 södra kvarteret återstår af densamma efter breddning af Karlsgatan och Stora gatan icke full byggnadstomt hvarför staden enligt bestämmelserna i stadsplanelagen är skyldig att på yrkande af ägaren lösa äfven den del af tomten, som icke åtgår för berörda regleringar.

Tomterna ifråga, af hvilka den nyss nämnda är bebyggd med hus i godt skick, kunna med fördel jämte desamma motsvarande staden tillhöriga del af kvarteret Melker emot Munkgatan uppdelas i fyra tomter, hvilka sedan på grund af sitt läge förmånligt torde kunna afyttras.

Såsom framgår af ägarnes erbjudanden uppgå årligen hyresinkomsten för gårdarne till resp. cirka 6,57 och 7,44 % af köpeskillingarne.

Drätselkammaren anser på grund af det nu anförda att staden bör taga tillfället i akt att förvärfva fastigheterna på de af ägarne föreslagna villkoren och hemställer förty

att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att för begärdt pris och på i öfrigt föreslagna villkor inköpa fastigheternä gårdarna och tomterna N:ris 90 och 91 i stadens södra kvarter samt därvid bestämma att af den sammanlagda köpeskillingen, 75,000 kronor 55,000 kronor skola utgå af lånemedel samt återstående 20,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 11 Juni 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknad, ägare af gården och tomten N:o 90 i Västerås stads södra kvarter erbjuder mig härmed till Västerås stad försälja nämnda fastighet för en summa af 40,000 kronor att tillträdas den 1 Januari 1915 med villkor att jag får hyresfritt kvarbo i den lägenhet jag nu innehar till den 1 Oktober 1916, utgörande nämnda lägenhet mjölkbutik med två rum och kök samt mangelbok och två rum inpå gården.

Västerås den 14 Juni 1914.

Robert Jonsson.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknade, ägare af gården och tomten N:o 91 i Västerås stads södra kvarter erbjuda Västerås stad att för reglering af Stora gatan få inköpa nämnda fastighet i befintligt skick på följande villkor.

N:o 48
ang. inköp af fastigheterna N:ris 90 och 91 södra kvarteret

1:o) Köpeskillingen är 35,000 kronor, som betalas kontant vid tillträdat den 1 Januari 1915.

2:o) Fastigheten får af oss i dess helhet förhyras under en tid af fem år från tillträdet samt därefter för ett år i sänder med ett års ömsesidig uppsägningstid mot en årlig hyra af 2,100 kronor.

3:o) Under hyrestiden skall fastigheten af oss underhållas, hvarjämte vi förutom utgifterna för utskylder, vatten- och sotningsafgifter, som gäldas af staden bestrida alla öfriga utgifter för fastigheten och dess underhåll samt renhållning.

4:o Undertecknad Larsson åtager mig under hyrestiden vicevärdskap för gården utan ersättning från stadens sida.

Västerås den 14 Juni 1914.

Alfr. Larsson. ***A. H. Skog.***

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1914.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1914. Den 19 Juni XIV

N:o 49.

Drätselkammarens förnyade utlåtande ang. försäljning af mark till Kungl. Vattenfallsstyrelsen för transformatorstation.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med anledning däraf att Stadsfullmäktige den 30 sistlidne april beslutat att för förnyadt utlåtande till Drätselkammaren remittera kammarens förslag, att staden måtte tillhandahålla Kungl. Vattenfallsstyrelsen visst område af Viksäng för en transformatorstation, får Drätselkammaren efter förda underhandlingar med Kungl. Styrelsen härmed anföra följande.

Vid nämnda underhandlingar har framgått, att styrelsen hvad angår ensamt transformatorstationen, anser sig lika betjänad, vare sig plats för densamma anvisas vid Viksäng eller å stadens mark vid Gideonsberg. Emellertid har Styrelsen samtidigt upplyst, att Styrelsen haft till behandling och beslutat anläggande af en ångcentral (reservstation) med en kapacitet af omkring 20.000 hästkrafter, och att såsom förläggningsort för denna i främsta rummet påtänkts Stockholm eller Västerås. Frågan angående förläggningsorten har emellertid endast förberedelsevis behandlats och är frågans afgörande bland annat beroende på dels underhandlingar angående leverans af kraft emellan Styrelsen och industribolagen samt järnverken inom länets bergslagsområde, dels ock frågan angående elektrifiering af statens järnvägar, vid hvilket fall Stockholm torde blifva ångcentralens förläggningsort.

På grund af ångcentralens oerhörda vattenkonsumtion, uppgående till 100-tals sek.-liter, måste platsen för en sådan kunna uppvisa riklig vattentillgång, hvarför annan plats härstädes än Viksäng svårligen kan anvisas, därest Styrelsen väljer Västerås som förläggningsort för densamma.

Drätselkammaren erinrar äfvenledes därom, att de emellan ångcentralstationen och transformatorstationen erforderliga ledningarna, därest den senare förlägges till Viksäng, komme att dragas öfver betydligt kortare område än om platsen för densamma blir Gideonsberg, en omständighet som gifvetvis tages i betraktande af Kungl. Styrelsen, då kostnaden för ångcentralens anläggande härigenom minskas, dels ock därom, att enligt gällande lagbestämmelser för elektrisk kraftöfverföring någon som helst byggnadsverksamhet icke får bedrifvas inom mindre afstånd åt båda sidor än 20 meter från ledningarne, i följd hvaraf till hinder för möjligen blifvande byggnadsverksamhet en minst 40 meter bred remsa af stadens utmark kommer att afskäras för luftledningen emellan Elfkarleö och transformatorstation å stadens mark vid Gideonsberg. I stadens och äfven allmänhetens intresse — luftledningarne äro lifsfarliga — ligger således, att luftledning drages öfver minsta möjliga staden tillhöriga område och detta intresse tillgodogöres i möjligaste mån om transformatorstationen förlägges till Viksäng. Det torde ock böra påpekas, att kostnaden för de ledningar, som staden såsom afnämare af elektrisk ström måste själf anlägga och bekosta till transformatorstationen

N:o 49 ang. försäljning af mark till Kungl. Vattenfallsstyrelsen för transformatorstation.

uppgå till ungefärligen samma belopp, vare sig stationen blir förlagd till Gideonsberg eller Viksång.

Af förut berörda orsaker och då Drätselkammaren anser, att ett Stadsfullmäktiges beslut att upplåta mark för ändamålet vid Gideonsberg minskar utsikten att få staden af Kungl. Vattenfallsstyrelsen utsedd till plats för ångcentralen, anser sig Drätselkammaren böra vidhålla sitt i ärendet förut framlagda förslag, att staden måtte upplåta mark å Viksängsområdet, närmare bestämdt inom det kilformiga området emellan vägen till Viksängsvillorna samt regementets mark. Området bör enligt meddelande innehålla i areal omkring 5000 kv. meter. Förlagd på sätt, nyss angifvits, torde transformatorstationen i minsta möjliga mån verka störande på omgifningarna allra helst stadsarkitekten Erik Hahr erhållit i uppdrag att uppgöra ritningar till densamma hvad det yttre beträffar, och befarar Drätselkammaren ej, att intilliggande marks värde kommer att i väsentligare grad förminskas liksom ej heller att densamma kommer att förorsaka obehag genom buller eller dylikt.

Under hänvisning till det sagda får därför Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren

att å Viksängsområdet i kilen emellan vägen till de å området uppförda villorna samt regementets mark till Kungl. Vattenfallsstyrelsen upplåta ett område om cirka 5000 kvm. till plats för transformatorstation samt därvid bestämma att köpeskillingen måtte utgå med tre kronor pr kvm.

Emot förestående beslut har inom Drätselkammaren reservation anförts af herrar Sundström och Jonsson, hvilka för sin del yrkat att plats för berörda ändamål måtte upplåtas å stadens mark vid Gideonsberg, hvilken reservation här bilägges.

Västerås den 11 juni 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenomw.

Reservation.

Som af nedanstående framgår ha undertecknade en mot Drätselkammaremajoriteten afvikande mening angående platsen af transformatorstationen. Vi anse nämligen att Drätselkammarens förslag icke på ett framsynt sätt tillgodoser stadens intresse. Som god affär kan näppeligen Drätselkammarens förslag betraktas, då det måste anses betydligt förmånligare att sälja mark å utmarken för 2 kronor kv.-metern, än på Viksäng för 3 kronor kv.-metern, där samtidigt ett större område, om också icke förstöres, så dock får ett relativt ringa värde.

Den af Drätselkammaren åberopade möjligheten att, genom dess förslag att förlägga transformatorstation till Viksäng, större utsikter skulle föreligga att en ångcentral komme att förläggas härstädes, anse vi icke hafva någon vidare betydelse, då enligt vårt förmenande Kungl. Vattenfallsstyrelsen helt visst vid ångcentralens förläggningsort i första hand tillser att platsen för densamma blir för driften lämpligast, frånsett om kostnaden för en

kabel mellan ångcentralen och transformatorn skulle blifva något dyrare på det ena stället än på det andra.

N:o 49 ang. försäljning af mark till Kungl. Vattenfallsstyrelsen för transformatorstation.

Skulle plats för en dylik ångcentral af Kungl. Vattenfallsstyrelsen begäras af staden, ha vi ej något att invända mot, att ett lämpligt område ställes till Kungl. Vattenfallsstyrelsens förfogande å Kungsängen öster om den beslutade gasverkstomten. Marken därstädes får då karaktär af industriområde. Samtidigt bibehålles Viksängsområdet i sin helhet i stadens ägo, och den möjligheten kvarstår, att en vacker stadsdel i framtiden kan komma att uppstå därstädes.

Undertecknad, Sundström, anser dessutom, om Stadsfullmäktige skulle besluta i enlighet med Drätselkammaren, min arrenderätt kränkt, då området upplåtits till ändamål, som kan hänföras till fabriksbyggnader och därmed störande buller, ehuru det enligt föreliggande kartor och arrendekontrakt är betraktadt som villaområde, samt att jag har full moralisk rätt att öfverklaga ett sådant beslut, då såsom förut nämnts ej något bärande skäl för stadens intresse föreligger.

Martin Jonsson. ***Axel Sundström.***

N:o 50.

Drätselkammarens förnyade utredning ang. byggande af en decauvillebana mellan staden och egendomen Malma.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid förnyad behandling den 28 nästlidne maj af Drätselkammarens förslag ang. byggande af en decauvillebana mellan staden och egendomen Malma beslöt Stadsfullmäktige återremittera ärendet till Drätselkammaren för än ytterligare utredning af ärendet särskildt med beräkning af den blifvande trafiken å banan och den slags drifkraft, som med ledning häraf kunde visa sig förmånligast.

Med anledning häraf har Drätselkammaren genom stadens byggnadschef låtit uppgöra närlagda utredning, afseende dels beräkning af trafikmängden å banan, dels ock årskostnaden för ångdrift. Härjämte har Drätselkammaren hos föreståndaren för stadens elektricitetsverk anhållit om uppgifter för beräkning af årskostnaden för elektrisk drift enligt närlagda skrifvelse och därpå erhållit skriftligt svar, som likaledes bifogas. På grund af detta svar är Drätselkammaren emellertid ej i stånd att göra någon dylik beräkning. En jämförande kalkyl återfinnes emellertid i den skriftliga reservation, som afgifvits af Drätselkammarledamoten Ingeniör Håkanson.

Med framhållande af att alla förhandsberäkningar rörande såväl trafiken som drifkraften för en dylik bana måste anses som mer eller mindre otillförlitliga, men att det vid en praktisk syn på frågan måste framstå såsom uppenbarligen fördelaktigast att till en början icke på banan nedlägga större kostnader, än som är nödvändigt, hälst som dessa kostnader på intet sätt äro bortkastade om och när det tydligt visar sig förmånligt att införa elektrisk drift på banan, samt att ett ånglokomotiv är om icke absolut nödvändigt så dock synnerligen fördelaktigt att anskaffa genast vid banbyggnadsarbe-

N:o 50 ang. decauvillebana staden—Malma.

tets påbörjande, får Drätselkammaren vidhålla sitt i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 25 nästlidne maj i ärendet framställda förslag.

Emot detta förslag har särskild skriftlig reservation, som härvid bifogas, anförts af ingeniören H. Håkanson.

Västerås den 11 juni 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Bil. I.

P. M. rörande decauvillebanan Västerås hamn—Malma. (Ånglok.)

Kostnad för anläggningen med rullande materiel 72,000 ränta och amortering härå	4,000: —
Arligt underhåll af banan	500: —
Driftkostnad, kol 1,500, olja, trassel m. m. 200, aflöning till maskinist 1,500, div. rep. 800	3,650: —
Summa kr.	8,500: —

På banan skall forslas (sedan renhållningsverket utflyttats):

			Antal vagnar till staden	Antal vagnar från staden
Grus	10,000 m³ =	20,000 ton	8,000	—
Pudrett	2,600 „ =	2,160 „	2,000	—
Latrin	70,000 „ =	4,200 „	—	3,500
Tomkärl för afl.	=	1,400 „	3,500	—
Sopor	4,000 m³ =	2,000 „	—	3,000
Svinmat	1,000 =	1,000 „	—	2,000
Torfströ	5,000 balar =	400 „	—	500
Vagnar i tomgång		—	—	4,500
		Summa	13,500 +	13,500 st.

d v. s. om ersättning kan erhållas genom återfrakt är kostnaden pr enkel vagnstur 32 öre i annat fall 38 öre. Vid 300 dagars drift erfordras 90 vagnar om dagen eller 4 tåg i hvardera riktningen med 11 à 12 vagnar eller pr bankilometer lokomotivet tillryggalägger 62 öre.

Om banan ej bygges har staden en kostnad för dessa transporter af (innan renhållningsverket flyttats):

Svinmat eller tomkärl	2,600: —
Grus	10,000: —
Pudrett för landtbruket	500: —
Summa kr.	13,100: —

Sedan renhållningsverket flyttats ökas kostnaden med c:a 10,000 kr. Här kan då antagas att merkostnaden för transporter till Nordanby eller Stenby i stället för till nuvarande renhållningsverket, kan sättas till 1 kr. pr ton. *N:o 50 ang. decauvillebana staden—Malma.*

Västerås den 11 Juni 1914.

Gösta Smitt.

Bil. II.

Till föreståndaren för Vatten-, gas- och elektricitetsverken, Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige anbefallt ytterligare utredning angående drifkraften för den ifrågasatta decauvillebanan Staden—Malma får jag på uppdrag af Drätselkammaren härmed anhålla om uppgift snarast möjligt rörande strömkostnaden för år med kontaktledningslokomotiv, med samma kapacitet som ett 30 hästars ånglok, d. v. s. att kraften vid vissa tillfällen kan uppbringas till något högre belopp, med beräkning af en spänning i ledningen af 550 volt och 6 timmars drift pr arbetsdag. Tillika anhålles om kostnadsuppgift å de anordningar som erfordras för leverans af ström med den nämnda spänningen 550 volt.

Västerås stads omb.-exp. den $^{30}/_{5}$ 1914.

Teofil Öberg.

Bil. III.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Den 30 passato uppdrog Drätselkammaren åt mig att lämna uppgift på strömkostnaden för år med kontaktledningslokomotiv för drift Västerås—Malma och får jag med anledning häraf anföra följande.

I förevarande fall skall enligt Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets utredning, den för bandrift lämpliga strömmen, nämligen likström af 550 volts spänning komma till användning. Då elektricitetsverket ej producerar dylik ström, måste alltså ett omformareaggregat uppställas. För att ej behöfva anlägga långa ledningar bör detta aggregat monteras i nuvarande renhållningsverket, i hvars närhet högspänningsledningen till vattenverket är dragen, och kan denna ledning förse aggregatet med erforderlig ström. I omedelbar närhet af renhållningsverket torde decauvillebanan anläggas, hvadan ledningen mellan denna och maskinaggregatet blir kort och sålunda äfven billig.

Maskinaggregatet fordrar ringa tillsyn, som kan utöfvas af någon vid renhållningsverket anställd person.

Uppställes maskinaggregatet i stadens elektricitetsverk erfordras en summa af omkring 5,500 kronor till jordkapel mellan verket och decauvillebanan, hvarjämte strömförlusterna blifva större.

N:o 50 ang. decauvillebana staden—Malma.

Enligt de pris, staden skall betala för ström från Elfkarleby, anser jag att elektricitetsverket kan tillhandahålla högspänd växelström, 6,000 volts spänning, till 6 öre kilowattimmen, mätt på primärsidan.

Då maskinaggregatet alltså skulle uppställas i en till Drätselkammarens förvaltning hörande byggnad och omhänderhafvas af Drätselkammarens personal, anser jag att densamma borde anskaffas genom Drätselkammaren och blifva Drätselkammarens egendom.

Anläggningskostnaden har Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget beräknat till 7,250: — kr., hvartill bör läggas cirka 500: — kr. för inredning af rum och inkoppling. Amorteringstiden för ett dylikt aggregat kan sättas till 20 år.

Rörande årliga kostnaden för driften kan nämnda bolag såsom tillverkare af för dylik erforderliga maskiner och material bäst bedöma denna.

Västerås den 10 juni 1914.

Gerh. Gustafson.

Bil. IV.

Reservation.

Då föreliggande fråga blifvit återremitterad till Drätselkammaren för närmare utredning såväl med afseende på den blifvande trafiken som den drifkraft, hvilken med ledning däraf kunde visa sig förmånligast, har stadens byggnadschef, löjtnant Smitt, vid Drätselkammarens sammanträde den 4 dennes öfverlämnat en beräkning af de sannolika transportmängderna å banan samt en kalkyl öfver driftkostnaderna vid användande af ånglokomotiv.

Då emellertid Drätselkammaren vid frågans senaste behandling å sammanträde den 11 dennes ej framlagt någon som hälst utredning om driftkostnaden vid användande af elektrisk drifkraft och sålunda saknat möjlighet att jämföra kostnaderna vid de båda olika drifsätten, men det oaktadt beslutit fasthålla vid sin föregående hemställan om att Stadsfullmäktige måtte anslå Kr. 72,000: — för utförande af banan i öfverensstämmelse med Drätselkammarens kostnadsberäkning sid. 153, — omfattande äfven ett mindre ånglokomotiv, — har jag ej kunnat biträda detta beslut af skäl, som här nedan skola närmare motiveras.

Byggnadschefens trafikberäkning omfattar utom det viktigaste transportslaget, grus, äfven en del för svingårdens och renhållningsverkets behof förekommande transporter. De senare kunna dock komma ifråga först sedan renhållningsverket en gång blifvit flyttadt ut till Malma.

Hvad grustransporterna 10,000 m³ pr år beträffa synes de visserligen vara större än man till en början kunde antaga vara af behofvet påkallade. Betänker man likväl att staden under vissa år inköpt bortåt 8,000 m³ grus samt är i ständigt behof af betydande grusmängder, hvilka nu med det blifvande lägre gruspriset — såsom senare skall visas — utan någon ökning af stadens utgifter kunna bringas till användning, torde man hafva skäl antaga att grustransporterna redan under de första åren skola komma att uppgå till ungefär den beräknade mängden, 10,000 m³. Ensamt denna transport utgör då 17,000 ton pr år motsvarande 51 ton pr dag eller 3 tåg pr dag med 7 vagnar pr tåg. Sannolikt kommer därtill en ej obetydlig mängd grus att kunna afyttras för privat behof.

N:o 50 *ang. decauville-bana staden—Malma.*

Hvad beträffar Drätselkammarens beräkning af anläggningskostnader för banan kan däremot invändas, att banvallen ej är afsedd att utläggas till samma bredd som enligt Allmänna Svenskas förslag, hvilket är baseradt på gällande bestämmelser för banor af klass C. Enligt förstnämnda förslag kommer banvallen att fordra ett dyrbarare underhåll än enligt det senare. Vidare har i Drätselkammarens kalkyl utelämnats ett par poster å resp. kr. 3,000 för 300 m. mötesspår samt kr. 2,300 för 6 st. växlar. Syllarne äro dessutom upptagna till lägre pris än de betinga i handeln och böra gifvetvis uppföras till sitt fulla värde äfven om de levereras från stadens egna skogar.

Utgående från Drätselkammarens kostnadsberäkning af banvallen med tillägg för de ofvan påpekade uteglömda posterna, har följande kostnadsberäkning uppställts:

Kostnadsberäkning för transportbana.

Västerås (Kungsängen)—Malma.

I. Anläggningskostnad.

I. Anläggningskostnad banvall enl. Löjtn. Smitts förslag. Längd 5,700 m., 600 mm. spårvidd		59,700: —
Tillägg för:		
1) 6 st. växlar	2,300: —	
2) 300 m. för mötes och stickspår	3,000: —	5,300: —
	Summa Kr.	65,000: —

Jämförande sammanställning af anläggningskostnaderna vid drift med ånga och elektricitet (kontaktledning).

	Ånga	*Elektr.*
1) Bananläggning	65,000: —	65,000: —
2) Lokomotiv	6,500: —	5,000: —
3) Skenförbindningar och kontaktledning	1,000: —	19,000: —
4) Transportvagnar 15 st. à 400: —	6,000: —	6,000: —
Summa kr.	78,500: —	95,000: —

II. Trafikmängd.

Enl. Löjtn. Smitts utredning kommer trafiken att uppgå till 13,500 vagnar pr år, fullastade i riktning Malma—Staden. I motsatt riktning gå emellertid 4,500 vagnar tomma.

Last i riktning till staden.

1) Grus 10,000 m³ . . .	17,000	ton	excl.	vagnvikt
2) Pudrett 2,600 m³ . .	2,160	„	„	„
3) Tomkärl för latrin . .	1,400	„	„	„
Summa	20,560	ton	excl.	vagnvikt

N:o 50 *ang. decauvillebana staden—Malma.*

Last i riktning från staden.

1) Latrin 70,000 burkar	4,200	ton excl.	vagnvikt
2) Sopor 4,000 m³	2,000	„ „	„
3) Svinmat	1,000	„ „	„
4) Torfströ 5,000 balar	400	„ „	„
Summa	7,600	ton excl,	vagnvikt

	till staden	*från staden*
Last pr dag	$\frac{20560}{300} = 67{,}5$ ton	$\frac{7600}{300} = 25$ ton

Tågvikten, 4 tåg pr dag, 7 vagnar om 1,5 kbm. (= 2,5 ton last pr vagn), pr tåg:

	till staden	*från staden*
1 st. lok	5 ton	5 ton
Last $\frac{67{,}5}{4}$ resp. $\frac{25}{4}$	16,8 „	6,25 „
7 vagnar à 500 kg.	3,5 „	3,5 „
	25,3 ton	14,75 ton
	= 25 ton	= 15 ton

Tonkm. pr år således, vid en transportlängd af 5,8 km.:
300. × 4 × 5,8 (25 + 15) = 278,400 tonkm.

III Driftkostnader pr år.

	%	värde	*Ånga* Kr.	*Elektricitet* Kr.
1) *Kol och kraft*				
Enl. Löjtn. Smitt åtgår 3,0 hl. kol pr dag 300×0.8×15. — kr. = c:a 1000 kbm. à 15:— kr.			1,500: —	
Elektr. ström 40 watt tim. pr tonkm. $278400 \times \frac{40}{1000} = 11136$ kwt à 9 öre				1,000: —
2) *Förnyelse:*				
a) banvall (terassering mm.)		19,000: —		
b) skenmaterial (25 år)	1,8	24,000: —	440: —	440: —
c) syllar (10 år)	7,6	7,500: —	570: —	570: —
d) arbetskostn. öfverbyggnad		14,250: —	—	—
e) lokomotiv (10 resp. 15 år)	7,6—4,4	6,500: — / 5,500: —	495: —	235: —
f) kontaktledning (25 år)	1,8	18,900: —	—	340: —
g) transportvagnar (10 år)	7,6	6,000: —	455: —	455: —
3) *olja, trassel, smörjmaterial.*				
a) för lokomotiv			150: —	50: —
b) „ vagnar			100: —	100: —
4) *Reparation och underhåll*			500: —	300: —
5) *Personalkostnad* (maskinist resp. förare)			1,500: —	1,200: —
6) *Lastnings-* och *lossningskostnader* för grus inberäknas ej i transporten.				
7) *Div. oförutsett*			290: —	310: —
Härtill kommer:			6,000: —	5,000: —
8) *räntekostnader* efter 5 % af 78500: — resp. 95000: —			3.925: —	4,750: —
Transportkostnaden blir sålunda: kr.			9,925: —	resp. 9,750: —

N:o 50
ang. decauville-bana staden—Malma.

eller $\frac{1000000}{278400}$ *3,6 öre pr tonkm.*

$\frac{1000000}{13500 + 9000}$ = *44,5 öre pr lastad vagn af 1 ½ m³.*

Driftkostnader. I Byggnadschefens kalkyl öfver driftkostnaden för ångdrift, slutande på kr. 8,500 pr år är ränta jämte amortering upptagna till 5½ %. Det vittnar om oerfarenhet att uppföra en så låg ränte- och amorteringsqvot, då den effektiva räntan å stadens senaste 4½ % lån uppgår till 4¾ % vid låg försäljningskurs. De återstående ¾ % äro ej tillräckliga att amortera hela anläggningen äfven om man beräknar rikligt årligt underhåll.

I min ofvanstående driftkalkyl, baserad på tillgängliga erfarenhetssiffror, äro upptagna två poster nämligen: förnyelse samt reparation med underhåll. Förnyelsen gäller afsättning af viss procentsats af värdet för anskaffning af nya delar, antingen i mån som de gamla slitas ut, t. ex. årligen för vissa syllar och skenor eller efter vissa år, då reparations- och underhållskostnaderna visa sig blifva så höga, att utrangering af det gamla blir erforderligt t, ex. med lokomotiv, vagnar m. m.

För att emellertid materialet skall kunna hålla någon längre tid i kontinuerlig drift fordras dock vissa mindre reparationer och visst underhåll, t. ex. pannspolning och pannstensknackning å ånglokomotiv, lagning af grusvagnar m. m. hvarför en särskild post blifvit upptagen.

Beträffande kolförbrukningen å ett dylikt mindre ånglok variera de från tillförlitligt håll lämnade erfarenhetssiffrorna ganska betygligt. De äro gifvetvis i hög grad beroende på den skicklighet och omsorg, hvarmed eldningen utföres utom naturligtvis äfven på driftens intensitet. Den i Byggnadschefens kalkyl upptagna kolposten, kr. 5 pr dag, är synnerligen låg och torde säkerligen komma att öfverskridas vid den ifrågavarande trafikmängden.

Hvad kostnaden för den elektriska strömmen beträffar är min ofvanstående kalkyl baserad på det af föreståndaren för Stadens Elektricitetsverk uppgifna priset af 6 öre pr kwt för 6000 volts 3-fasström, levererad vid renhållningsverket på Kungsängen. Priset för omformad likström, levererad på samma plats blir då 9 öre pr. kwt.

Härtill måste bemärkas, att trafiken på en eventuellt elektrifierad transportbana kan ordnas så att strömförbrukningen ej sammanfaller med elektricitetsverkets belastningsspetsar utan sålunda bidrager att göra verkets belastningskurva ekonomisk.

Då nu staden inom kort köper kraft från Statens kraftverk vid Elfkarleby till ett förmånligt pris och strömmen för bandriften kommer att uttagas under den för elektricitetsverket gynsammaste tiden, inses att det beräknade strömpriset måste innebära en afsevärd vinst för staden. Den för banan erforderliga medeleffekten uppgår till 5 kw. under 7½ timma pr dag.

Öfriga poster i min kalkyl äro beräknade efter erfarenhetssiffror och anser jag, att de böra uppföras till sitt fulla värde, så att man får en fullt tillförlitlig kalkyl, hellre för hög än för låg.

Sammanställningen af driftkostnaderna visar sålunda, att ångdrift och elektrisk drift med kontaktledning ställa sig ungefär jämnhöga d v. s. kr. 9,925: — för ånga och kr. 9,750: — för elektricitet eller i rundt tal kr. 10,000: — pr år.

Transportkostnaden blir sålunda **44,5** öre pr lastad vagn af 1,5 m³ rymd, eller **30 öre** pr transporterad kubikmeter.

Enligt Byggnadschefens beräkning uppgå samtliga kostnader för brytning, lastning och lossning samt ersättning för värdet (10 öre) pr 1 m³ grus till 70 öre. Priset pr kubikmeter grus tippad å upplagsplats vid Kungsängen eller hamnen skulle sålunda stå staden i kr 1: —.

N:o 50 ang. decauville-bana staden—Malma.

F. n. betalar staden pr m³ grus:

1) lossad på kajen från pråm kr. 2: —
2) „ „ „ „ järnvägsvagn „ 2: 40

Det grus staden kan erhålla från Malma ställer sig sålunda hälften så dyrt, som vid inköp från annat håll och kan staden under förutsättning att samma grusmängd som ofvan kalkylerats, kommer till användning göra en direkt vinst af kr. 10,000 pr år.

Banan kommer sålunda att utom andra fördelar bereda staden en afsevärd besparing i dess utgiftsbudget för grus m. m.

Ångdrift eller elektrisk drift.

Vid valet mellan ångdrift eller elektrisk drift med kontaktledning vill jag utan den allra minsta tvekan förorda den senare, oaktadt den något högre anläggnings kostnaden.

Ett ackumulatorlok. kan nämligen ej ensamt upprätthålla den här ifrågakommande driften, hvarför man redan från början bör välja kontaktledningssystem. Banan bör enligt min åsigt utföras enligt gällande bestämmelser, klass C, så solid som möjligt, för att minska underhållskostnaderna och möjliggöra erhållandet af koncession för persontrafik, då sådan kan komma ifråga. Man bör betänka, att banan berör det under bebyggande varande Malmabergsområdet och går f. ö. genom stadens skogar, som i en framtid utan tvivel kommer att blifva upplåtna för egna hem. Banan blir en typisk industribana, med kombinerad persontrafik. Den bör snarast möjligt fortsättas ned till hamnen för att göra staden oberoende af vagnväxling på S. W. B:s bangård. Korsning af hamnspåren medför ingen som hälst svårighet, ej heller växling i grusgropen, om man, som brukligt är, skjuter fram vagnen till hufvudspåret, som med kontaktledning går rakt ned i gropen och där förgrenar sig utan kontaktledning.

En samtrafik mellan denna bana och blifvande spårvägar inom Västerås stad kan visserligen ej direkt anordnas, men omstigning kan äga rum vid lämpliga mötesplatser t. ex. Stora gatan.

Jag förstår mycket väl motivet för Drätselkammarens beslut, nämligen att i möjligaste mån nedbringa anläggningskostnaden, men jag kan ej gilla detsamma, då det synes mig oklokt att nu anskaffa ett ånglokomotiv, som man snart nog — då trafiken vuxit — ämnar realisera (säkerligen med betydlig förlust) och ersätta med elektrisk drift. Den elektriska kontaktledningen kan ej sedermera utföras så billigt som om arbetet sker i samband med utförandet af spåret. I hvarje fall borde de elektriska skenförbindningarne ske vid spårets utläggande, äfven om den elektriska kontaktledningen ej blir utförd genast.

Fördelarne af den elektriska driften vill jag sammanfatta sålunda: billigare total driftkostnad pr år vid den ifrågarande trafikmängden, drifkraften levereras af staden, som däraf äger direkt inkomst, frånvaro af eldfara och olägenhet af rök, ständig körberedskap, oberoende af kolimportörer och kolupplag, oberoende af tillgång på lämpligt ångpannevatten, ingen utbildad maskinist erforderlig enär hvarje arbetare kan lära sig föra lokomotivet. Öfverbelastning möjlig, då trafiken så erfordrar, ingen pannspolning eller pannstensknackning kommer ifråga samt slutligen möjlighet att från kontaktledningen förse Malma gård med billig ström för belysnings- och kraftändamål såsom tröskning, sädeskrossning, vattenpumpning m. m.

Att de i min ofvanstående kalkyl anförda siffrorna å anläggningskostnaden äro tillförlitliga, framgår af närslutna anbud, hvari Allmänna Svenska Elektriska Aktie-

bolaget erbjuder sig utföra anläggningen till ett sammanlagt pris af 95,000 kr. inkl. elektrisk utrustning, hvilket anbud jag är villig öfverlåta på staden.

N:o 50 ang. decauvillebana staden—Malma.

På grund af hvad jag ofvan anfört tillåter jag mig hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta.

1) att af lånemedel anslå ett belopp af 72,000 kronor till anläggande af en spårväg mellan staden och egendomen Malma enl. klass C af gällande bestämmelser med elektriska skenförbindningar och 15 st. decauvillevagnar men utan ånglokomotiv
2) att af lånemedel anslå ett belopp af 23,000 kronor för elektrifiering (kontaktledning och elektromotiv) af förstnämnda bananläggning samt
3) att uppdraga åt styrelsen för stadens gas-, vatten och elektricitetsverk att tillhandahålla för drift af nämnda bananläggning elektrisk likström af 600 volts spänning vid lämplig punkt af kontaktledningen.

H. Håkanson.

Anbud.

12/6 1914

Till
Herr Ingeniör Harald Håkanson
Västerås.

På anmodan af Eder att revidera vårt förslag af den 22 Maj angående byggandet af en elektrisk transportbana: Västerås (Renhållningsverket) till Malma gård hafva vi granskat våra siffror, och få vi härmed meddela följande:

Vårt förslag är som brukligt vid dylika fall och som särskildt nämnts i detsamma af preliminär natur. Förslaget är således uppställdt så, att de angifna kostnaderna ej behöfva öfverskridas. Vi hafva äfven förutsatt, att när det gäller att skrida till utförande af banan en del besparingar kunna erhållas, bl. a. därigenom att medelst mindre afvikningar från den nuvarande stakningen åstadkomma en gynsammare massfördelning.

Vi hafva nu vid granskning af våra siffror funnit att så är fallet och förbinda oss härmed att utföra transportbanan i hufvudsaklig öfverensstämmelse med vårt preliminära förslag af 22 Maj till följande pris:

I.	Bananläggning 600 m/m spårvidd, 13,9 kg:s skenor		
	a) 5,700 m. hufvudspår	Kr. 59,700: —	
	300 „ mötesspår		
	6 st. kompl. växlar		
	Elektriska skenförbindningar	„ 6,300: —	
II.	15 st. tippvagnar	„ 6,000: —	72,000: —
III.	1 st. elektromotiv	„ 5,000: —	
IV.	Kontaktledning	„ 18,000: —	23,000: —
		S:ma Kr.	95,000: —

Ofvanstående anbud omfattar banan utförd enl. gällande bestämmelser för banor af klass C, med undantag af några kurvor inom bebyggdt område, hvarigenom möjliggö-

N:o 50 ang. decauvillebana staden—Malma.

res att banan sedermera kan erhålla koncession för persontrafik, utan att någon ombyggnad af banvall, spår eller kontaktledningar erfordras.

Alternativt erbjuda oss utföra endast banvall och spåranläggningen samt leverera tippvagnarna till pris af . . . . . Kronor 72,000: —

Högaktningsfullt

Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget

Banafdelningen.

Arthur Lindén,

gen. P. Hiersemann.

N:o 51.

Drätselkammarens utlåtande i fråga om allmänt införande af vattenklosetter.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 28 sistlidne Maj remitterade Stadsfullmäktige för yttrande af Drätselkammaren Hälsovårdsnämndens samt Vatten- och Gasverksstyrelsens utredning angående ett allmännare införande af vattenklosetter med anslutning till stadens afloppsledningar i samband hvarmed anslag å tillhopa 19,000 kronor ätskats till omläggande af afloppsledningarne i Kyrkogatan, Öfre Trädgårdsgatan och Västra Bergsgatan samt till reningsanordningar vid breddafloppen och utloppens mynningar och får Drätselkammaren i anledning häraf meddela, att Drätselkammaren för sin del ingen erinran har att göra emot att berörda anslag ställes till Vatten- och Gasverksstyrelsens förfogande eller emot den föreslagna afgiften af 15 kronor för hvarje vattenklosett. Af anslaget till anordningar vid kloakmynningen återstå 2,000 kronor och torde sålunda 17,000 kronor behöfva anvisas af lånemedel. I fråga om den tid, för hvilken ofvanberörda afgift skall erläggas, anser Drätselkammaren emellertid billigheten fordra, att afgiften utgår årligen först från och med den 1:ste nästkommande Oktober och erlägges 1:sta April hvarje år till Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Drätselkammaren får alltså under åberopande af hvad Hälsovårdsnämnden samt Vatten- och Gasverksstyrelsen i ärendet anfört hemställa

att Stadsfullmäktige måtte bifalla Hälsovårdsnämndens förslag att Stadsfullmäktige ville för möjliggörande af ett allmännare införande af vattenklosetter inom de stadsdelar, för hvilka afloppets utlopp är anordnadt eller enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag utan större kostnader kan anordnas nedanför Slottsbron ställa till styrelsens förfogande de begärda anslagen å tillhopa 19,000 kronor däraf 2,000 kronor

bestrides ur redan beviljadt anslag till anordningar vid kloakmynningen samt 17,000 kronor af lånemedel och användas till omläggande af afloppsledningarne i Kyrkogatan, Öfre Trädgårdsgatan och V. Bergsgatan samt till reningsanordningar vid bräddafloppen och utloppens mynningar;

N:o 51 ang. utlåtande i fråga om allmänt införande af vattenklosetter.

samt ock besluta att för hvarje inom staden belägen vattenklosett skall erläggas en årlig afgift af 15 kronor att erläggas till Vatten- och Gasverksstyrelsen men med ändring i förslaget bestämma

att denna afgift skall erläggas den 1 april hvarje år och utgå från 1 nästföregående oktober.

Västerås den 11 Juni 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

N:o 52.

Drätselkammarens skrifvelse ang. vatten- och gasledningar i Köpingsvägen och Annedalsgatan.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande till Stadsfullmäktiges pröfning af närlagda framställning från Vatten- och Gasverksstyrelsen angående anslag till vatten- och gasledningar i Köpingsvägen och Annedalsgatan, hvilken framställning tillkommit som en följd af den träffade uppgörelsen med fastighetsägarne inom Annedal med flera, får Drätselkammaren tillstyrka bifall till densamma.

Västerås den 11 Juni 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid sammanträdet den 28 maj beslutade Stadsfullmäktige, att Annedalsföreningen skulle erhålla vatten- och gasledningar till sina tomter mot en afgift af 70 öre kvm.

N:o 52 ang. vatten- och gasledningar i Köpingsvägen och Annedalsgatan.

tomtarea, däri inberäknadt afgift till aflopp med 30 öre. Samtidigt som aflopp nu skall nedläggas i Köpingsvägen och Annedalsgatan böra alltså också vatten- och gasledningar framdragas, och äro kostnaderna för dylika ledningar vid användande af 7 och 6 tums rör till vattenledningen, samt 6 och 4 tums rör till gasledningen, beräknade till 6,400 kr. I öfriga gator inom Annedal kunna ledningar ej medhinnas innevarande år, utan får Styrelsen återkomma härtill i samband med 1915 års budget.

Styrelsen hemställer, att Stadsfullmäktige ville af lånemedel anslå ett belopp af 6,400 kronor att användas till vatten- och gasledningar i Köpingsvägen och Annedalsgatan.

Västerås den 11 Juni 1914.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Martin Jonsson.

Gerh. Gustafson.

N:o 53.

Drätselkammarens skrifvelse ang. försäljning af fastigheten N:o 92 södra kvarteret.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 29 Januari innevarande år beslöto Stadsfullmäktige tillösa sig den på stadens grund belägna fastigheten N:o 92 södra kvarteret, som gått i försäljning för 19,000 kronor. Detta beslut har sedermera gått i verkställighet och fastigheten lagfarits för stadens räkning. Lösningspriset bestämdes definitivt till 19,250 kronor.

Nu har Bankdirektören Axel Sundström erbjudit sig att för ett pris af 16,000 kronor inköpa tomten i och för nybyggnad med frånskiljande af den mark, cirka 97,5 kvm, som åtgår för Stora gatans utläggning till i stadsplanen fastställd bredd samt med tillägg af den söder om tomten fram till Munkgatan liggande mark af cirka 292,8 kvms areal som enligt närlagda af stadsingenjören Smitt i mars 1914 upprättade karta skall tilläggas tomten.

Under erinran, att tomten inköpts för regleringsändamål och att Direktören Sundström förut är ägare af all tomtmark i kvarteret Melker väster om den på sätt ofvan nämnts reglerade tomten N:o 92, och att Drätselkammaren anser, att köpeanbudet är antagligt för staden, får Drätselkammaren anhålla om Stadsfullmäktiges bemyndigande att till Bankdirektören Axel Sundström försälja den sålunda reglerade tomten N:o 92 i stadens södra kvarter för en köpeskilling af 16,000 kronor.

Västerås den 11 Juni 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

N:o 54.

Drätselkammarens skrifvelse ang. försäljning af ett område å västra utmarken.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Drätselkammaren, som här bifogas, har A. R. Andersson anhållit att få köpa ett af honom från staden arrenderadt område af ägofiguren N:o 40 å stadens västra utmark. Å området har Andersson uppfört en mindre stugubyggnad med uthus. Enligt närlagda karta utgör det ifrågasatta området i areal 725 kvm. Till detta område bör enligt samma karta för erhållande af en reguliär tomt läggas 188 kvm mark tillhörig lägenheten Stensborg.

Sedan Drätselkammaren meddelat Andersson, att kammaren vore villig föreslå området till försäljning efter ett pris af 1 krona 50 öre pr kvm, har Andersson förklarat sig godkänna detta pris.

Drätselkammaren hemställer därför, att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren att till A. R. Andersson försälja det å närlagda karta som del af tomten N:o 2 i kvarteret Rosa betecknade område af stadens västra utmark om 725 kvm efter ett pris af 1 krona 50 öre pr kvm.

Västerås den 4 juni 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknad får härmed vördsamt anhålla att få inköpa det till mig genom arrende upplåtna jordområde i sydvästra hörnet af ägofiguren N:o 40 mot ett pris Drätselkammaren finner skäligt bestämma.

Västerås den 16 Mars 1914.

Högaktningsfullt

A. R. Andersson.

N:o 55.

Drätselkammarens skrifvelse ang. försäljning af en markremsa vid Handtverkaregatan att läggas till tomten N:o 26 Södra kvarteret.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Hos Drätselkammaren har ägaren af fastigheten gården och tomten N:o 26 Södra kvarteret A. F. Vesterblom anhållit att af staden få inköpa å bilagda karta utmärkta område intill Handtverkaregatan med en areal af 108 kvm att sammanläggas med berörda tomt och får Drätselkammaren, som anser det erbjudna priset 10 kronor pr kvm utgöra lämpligt vederlag för området och under framhållande att renhållningen af gatan utanför detsamma i och med försäljningen kommer att åligga köparen och icke såsom nu är fallet staden, därför hemställer

att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren att för ett pris af 10 kr. pr kvm försälja området till A. F. Vesterblom.

Västerås den 11 Juni 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1914.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1914 Den 27 Augusti XV

N:o 56.

Fråga om yttrande öfver förslag till ordningsstadgande rörande uppgifters lämnande om resande.

Afskrift.

Till Magistraten i Västerås.

Med den liflighet i samfärdseln, som uppkommit genom nutidens utvecklade kommunikationsväsen, har det, i saknad af föreskrifter om viss anmälningsskyldighet för resande, blifvit för polismyndigheterna allt svårare att erhålla kunskap, särskildt om de utlänningar, som besöka orterna, men äfven i allmänhet om anlända resande. Frågan om uppsikten öfver resande utlänningar har ock varit uppmärksammad under förarbetena till det riksdagen nu förelagda förslaget till lag angående förbud för vissa utlänningar att här i riket vistas.

Lämpligaste formen för meddelande af föreskrifter uti ifrågavarande hänseende har synts Konungens befallningshafvande vara att för samtliga städer och sådana samhällen å landet, där ordningsstadgan för rikets städer är i tillämpliga delar gällande, utfärda ordningsstadgande enligt 20 § i ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868.

Med anledning af hvad sålunda anförts har Konungens befallningshafvande upprättat förslag till ett ordningsstadgande i nu angifna ämne, så lydande:

"Ordningsstadgande.

Hotellvärdar, innehafvare af pensionat eller rum för resande samt personer, som förestå likartad affärsverksamhet, vare skyldiga anmäla en hvar resande, som hos dem uppehåller sig. Samma skyldighet åligger en hvar af samhällets invånare, som hyser utländsk undersåte. Anmälan göres inom 24 timmar efter den resandes emottagande skriftligen hos stadsfiskalen i Västerås och skall innefatta resandes namn, yrke och hemvist. Uraktlåtenhet häraf straffas med böter, första gången med 10 kronor, och följande gånger med högst 25 kronor.

Vid enahanda bot vare hvarje samhällets invånare, som hos sig hyser resande, skyldig att om dem till polismyndighet vid anfordran genast muntligen aflämna nödiga upplysningar."

Öfver detta förslag anmodas magistraten höra stadsfullmäktige och med deras yttrande och eget utlåtande hit inkomma.

Västerås slott i landskansliet den 18 juni 1914.

Claës Wersäll.

Herman Uddén.

Rätt afskrifvet; betygas. Västerås Rådhus den 26 juni 1914.

Ex officio:

Helge Cronholm.

RESOLUTION.

N:o 56 ang. uppgifters lämnande om resande.

Under erinran om att hittills gällande bestämmelser rörande uppgifters lämnande om resande återfinnas i § 7 i den af Konungens befallningshafvande i länet den 24 maj 1869 fastställda ordningsstadga angående åkande och ridande m. m. får magistraten härmed öfverlämna detta Konungens befallningshafvandes förslag i bestyrkt afskrift och anmoda stadsfullmäktige att däröfver afgifva yttrande samt därmed hit inkomma.

Västerås Rådhus den 1 juli 1914.

På Magistratens vägnar:

Victor Åsberg.

Helge Cronholm.

N:o 57.

Hälsovårdsnämndens förslag till bestämmelser angående vattenklosetter.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 28 sistlidne maj beslöto Stadsfullmäktige på förslag af Hälsovårdsnämnden, i anslutning till en af Byggnadschefen Figge Blidberg i Göteborg verkställd utredning rörande möjligheten för ett allmännare införande af vattenklosetter i staden med direkt anslutning till stadens afloppsledningar, under vissa förutsättningar medgifva vattenklosetters inredande i fastigheter med anslutning till ledningar, hvilkas utlopp vore anordnadt nedanför Slottsbron i Svartån eller ock direkt i Mälaren.

Det allmännare införande af W. C., som genom nämnda beslut medgifvits, nödvändiggör särskilda föreskrifter för inrättande och anordnande af sådana klosetter; och har Hälsovårdsnämnden därför låtit utarbeta förslag till föreskrifter och får härmed förelägga detsamma för Stadsfullmäktiges pröfning.

Föreskrifterna angående inrättande af W. C. afse att fastslå de former, hvarunder tillstånd meddelas, hvarjämte under § 4 intagits allmännare bestämmelser angående klosetternas användning. Såsom torde vara kändt, har det hittills tillkommit Stadsfullmäktige att efter Hälsovårdsnämndens och Vatten- och Gasverksstyrelsens hörande meddela tillstånd i hvarje särskildt fall men, då på grund häraf, till olägenhet för respektive fastighetsägare, afsevärd tid åtgått innan tillstånd meddelats, har Hälsovårdsnämnden ansett den nu föreslagna ändringen af behofvet påkallad.

Inom Hälsovårdsnämnden hafva olika meningar gjort sig gällande beträffande befogenheten af den under § 7 föreslagna afgiften för besiktningar. Då emellertid, förutom de skäl Vatten- och Gasverksstyrelsen anfört för påläggande af den redan af Stadsfullmäktige beslutade afgiften af 15 kronor för hvarje W. C., hvilka skäl jämväl få anses gälla för nu förevarande afgift, förslaget innebär en utökning af Vatten- och Gasverksstyrelsens verksamhet, med hvilken med största sannolikhet särskilda utgifter äro förenade, har Hälsovårdsnämnden ansett att till täckande af dessa utgifter afgiften ifråga bör upptagas. Emot detta beslut, fattadt med 3 röster, däribland ordförandens

utslagsröst, emot 3, har reservation anförts af Herrar Oest, K. J. Karlsson och D. Johansson, hvilka för sin del ansett någon afgift för de föreslagna besiktningarna icke böra upptagas. *N:o 57 ang. bestämmelser om vattenklosetter.*

Hälsovårdsnämndes förslag till bestämmelser är af följande lydelse:

FÖRSLAG

till

föreskrifter för inrättande af vattenklosetter i Västerås.

§ 1.

1) Utan tillstånd af Hälsovårdsnämnden få vattenklosetter ej inredas. **Tillstånd.**

2) Sådan inrättning tillåtes endast i byggnad, hvars vatten- och afloppsledningar stå i förbindelse med den del af stadens rörnät, som härtill är upplåten.

§ 2.

1) Skriftlig ansökan om tillstånd att inrätta eller företaga omflyttning af redan införda vattenklosetter skall inlämnas till Hälsovårdsnämnden och dess, efter Vatten- och Gasverksstyrelsens hörande, fattade beslut afvaktas, innan något arbete å anläggningen påbörjas. **Ansökan.**

2) I ansökan, som skall vara underskrifven af fastighetens ägare eller hans ombud, skall angifvas:

a) Fastighetens nummer och kvarterets namn; äfvensom adressnumret.

b) Antal lägenheter inom hvarje byggnad, för hvilka anläggning af vattenklosetter är afsedd, samt antalet klosetter.

c) Beträffande verkstäder, butiker, kontor, skolrum eller andra dylika lägenheter uppges det därstädes beräknade antalet sysselsatta personer, för hvilka W. C.-anläggningen är afsedd.

3) Ansökan skall vara åtföljd af fullständiga ritningar i tvänne exemplar, hvaraf det ena exemplaret sedermera återlämnas försedt med påskrift om Hälsovårdsnämndens beslut.

Ritningarna öfver anläggningen skola vara upprättade i minst $^1/_{100}$ skala och bestå af fullständiga såväl plan som profilritningar, omfattande såväl W. C.-anläggningen som ock andra afloppsledningar inom samma egendom och upprättade i öfverensstämmelse såväl med de föreskrifter, hvilka för W. C. anläggningar härnedan finnas angifna som ock gällande föreskrifter för vatten- och afloppsledningar i allmänhet inom staden.

§ 3.

1) Då rörledningarna äro uppsatta, skall anmälan göras hos Vatten- och Gasverksstyrelsen för verkställande af *för-besiktning,* hvarvid dessa ledningar skola vara åtkomliga i hela sin utsträckning. **Besiktningar.**

2) Anläggningen får ej tagas i bruk förrän Vatten- och Gasverksstyrelsen låtit verkställa *slutbesiktning* och godkänt anordningarna samt anmälan därom inkommit till Hälsovårdsnämnden.

3) För *framtida besiktningar* skall person, som af Hälsovårdsnämnden därtill förordnas, äga obehindrat tillträde såväl till klosettrummen som öfriga lokaler, där afloppsrören äro framdragna.

§ 4.

1) W. C. får icke användas för annan vare sig fast eller flytande orenlighet än den, hvartill den är afsedd. **Användning.**

N:o 57 ang. bestämmelser om vattenklosetter.

2) Endast därför lämpadt papper får i W. C. användas.

3) I klosettrum skall finnas anslag med föreskrifter om klosetternas användning och skötsel.

§ 5.

Tillstånds återkallande.

Tillstånd att inrätta W. C. gäller endast tills vidare och kan af Hälsovårdsnämnden återkallas, därest befogade anmärkningar mot anordningens skötsel och underhåll göras, eller staden för något ändamål behöfver afstänga gatuledningarna. I dylikt fall åligger det fastighetens ägare att ofördröjligen förse densamma med i hälsovårdsstadgan föreskrifna afträden eller andra anordningar, som af Hälsovårdsnämnden kunna godkännas.

Särskilda föreskrifter.

§ 6.

I öfrigt skola vid anläggningens utförande och begagnande lända till efterrättelse de ytterligare föreskrifter, som kunna varda af Hälsovårdsnämnden meddelade.

Besiktningskostnader.

§ 7.

Kostnader för besiktning enligt § 3 mom. 1 och 2 betalas af fastighetsägaren till Vatten- och Gasverksstyrelsen med tillsammans 3 kronor per klosett och erlägges denna afgift, så snart slutbesiktning ägt rum.

Afgift.

§ 9.

En årlig afgift af 15 kronor erlägges af fastighetsägaren för hvarje inom hans egendom inrättad V. C. Afgiften, som utgår från den 1 Oktober hvarje år, upptages i samband med första kvartalets uppbörd vid vatten- och gasverket.

För del af år betalas i proportion härtill.

BESTÄMMELSER

för anordnandet af vattenklosetter i Västerås.

Klosettrum.

1) Klosettrum, beläget inom bostadslägenhet, får ej utan Hälsovårdsnämndens medgifvande äga mindre höjd från bjälklag till tak än våningen i öfrigt.

2) Anordningar skola vidtagas för nöjaktig ventilation af klosettrum. Där sådant rum icke har direkt förbindelss med friska luften genom fönster eller dylikt, måste särskilda anordningar för fullt tillfredsställande ventilation af detsamma vidtagas.

Lämpligast sker detta genom i mur förlagd kanal för utsugning i samband med anordning för tillräcklig tillförsel af frisk luft.

3) Klosettrum skall hafva vattentätt golf, uppdraget 5 cm. längs väggarna.

4) Väggarna skola vara släta och antingen oljemålade eller belagda med ej absorberande material, såsom plattor af kakel eller liknande ämne.

Afloppsledningar.

N:o 57 *ang. bestämmelser om vattenklosetter.*

5) Afloppsledning från klosett skall utföras af gjutjärn: i våningarna af oljemålade tjockgjutna afloppsrör, i källare och gårdar af asfalterade, halftjocka (H. W. P.) rör.

Afloppsledning från klosett får icke hafva ringar fall än 1:50 och skall sådan ledning hålla i diameter minst 10 cm. för stående äfvensom för liggande ledning af mindre längd än 5 meter, samt minst 15 cm. för längre liggande ledning.

6) Å stående fallrör i våningarna få skarfvarna tätas med mönjekitt. Å öfriga afloppsledningar skola skarfvarna blydiktas.

7) Ledningarna skola å lämpliga ställen förses med lätt åtkomliga rensöppningar af samma vidd som rörledningen, och skola dessa öppningar förses med lock, som fästas medelst bygel och skruf eller på annat lämpligt sätt.

8) Rörledningar skola så anordnas, att hvarje skarf är lätt tillgänglig för besiktning och lagning; dock må skarf förläggas inom sluten ränna i murverket, om rännan så anordnas, att ur röret möjligen utläckande vätska har tillfälle utrinna genom en å rännan vid golfvet i husets botten- eller jordvåning anbragt öppning, samt skarf å liggande ledning i bjälklag öfvertäckas, om rörledningen, därå skarfven förefinnes, tätt kringgjutes med god cement (3 delar sand till 1 del cement) på sådant sätt, att hela bjälklaget utfylles af cement till minst 200 mm. i horisontal riktning å ömse sidor om röret.

9) Å afloppsledning från vattenklosett få icke förefinnas tvära vinklar eller krökar, ej heller ventilanordning, som, då ventilen är öppen, minskar eller afdelar afloppsledningens fria area.

10) Fallrör skall uppdragas med hela sin vidd öfver husets tak och där utmynna öppet.

Äro å nedre botten endast en eller två klosetter inkopplade å liggande ledning, behöfver dock denna ledning ej uppdragas längre än till resp. klosetter.

Öfre ändan af liggande, i stående fallrör inmynnande ledning, hvarå ej flera än två intill hvarandra belägna klosetter äro inkopplade efter hvarandra, behöfver ej uppdragas längre än till den andra klosetten.

11) Aflopp från vattenklosett skall mynna direkt ut i stadens afloppsledning utan att passera samlingsbrunn.

W. C.

12) Vattenlås skall anbringas under hvarje klosett.

13) Vattenklosett skall vara af modell, som af Hälsovårdsnämnden godkännes.

14) Inklädning af klosett är förbjudet.

Spolcistern.

15) Spolcistern skall hålla minst 9 liters rymd samt vara af modell och beskaffenhet som af Hälsovårdsnämnden godkännes. Spolcistern skall placeras så högt att dess underkant kommer minst 2 meter öfver klosettens öfverkant.

16) I stället för spolcistern må användas annan effektiv spolanordning, som kan af Hälsovårdsnämnden godkännas.

Västerås den 10 Juli 1914.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Ragnar Tenow.

N:o 58

Drätselkammarens förslag ang. förvärfvande af gatumark af lägenheten Anderslund.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af skrifvelse däri Byggmästaren Axel Hammer och Sågverksägaren A. R. Rudén härstädes dels hemställt om inlösen af staden till ett pris af 2 kronor pr. kvm. af 337 kvm. mark af dem tillhöriga lägenheten Anderslund afsedda för breddning af vägen till densamma, dels ock erbjudit staden kostnadsfritt 511 kvm. mark till tvärgator öfver lägenheten, allt på sätt bilagda af Stadsingeniören G. Smitt i Juni innevarande år i enlighet med föreslagen stadsplan för områdena norr om den nuvarande upprättade karta utvisar, får Drätselkammaren, då nämnda områden sålunda för regleringsändamål af staden böra förvärfvas samt öfverenskommelse härom i enlighet med förslaget synes vara förmånlig, därför hemställa

att Stadsfullmäktige med bifall till förslaget måtte anvisa för det ifrågasatta markförvärfvet erforderliga medel att utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 9 Juli 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Då vi vid styckning af Anderslund å stadens område blifvit skyldiga att ytterligare bredda den väg till Anderslund från beräknat 6 meter till nu föreslagna 9 meter få vi härmed vördsamt anhålla att staden af oss inlöser dessa 3 m. för breddning af denna väg, som innehåller 337 kvadratmeter till ett pris af 2 kronor pr kvadratmeter.

Samtidigt förklara vi oss härmed villiga att utan ersättning till staden öfverlämna dels en tvärgata innehållande 289 kvadratmeter och dels halfva gatan mot öfrig mark af Anderslund innehållande 222 kvadratmeter.

Västerås den 11 juni 1914.

Axel Hammer. ***A. R. Rudén.***

På grund häraf skola för framtiden ägare af tomter af vårt område intill dessa vägar vara befriade från lösen af denna gatumark.

Axel Hammer. ***A. R. Rudén.***

N:o 59.

Drätselkammarens förslag ang. anordnande af elektrisk belysning å Biskopsbron.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktige öfverlämna inneliggande framställning från Vatten- och Gasverksstyrelsen angående ändrad belysning å Biskopsbron samt med hänsyn till det förhållande att årliga driftkostnaden för den föreslagna belysningen är lägre än kostnaden för belysning medelst gas samt härigenom merkostnaden för anordnandet af denna belysning uppväges och då i öfrigt bron på sätt föreslagits erhåller en värdigare utsmyckning hemställa,

att Stadsfullmäktige, utöfver förut för ändamålet beviljadt anslag, måtte anvisa ett anslag, af Drätselkammaren förslagsvis beräknadt till 450 kronor, att utgå af innevarande års förslagsanslag för anordnande af elektrisk belysning å Biskopsbron i enlighet med Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag.

Västerås den 9 Juli 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Vid behandling af innevarande års budget anslogo Stadsfullmäktige 600 kronor till fyra nya gaslyktsstolpar, som skulle uppsättas på Biskopsbrons hörnstolpar. För närvarande finnes en gaslykta vid hvardera ändan af bron, men skulle dessa sedermera borttagas. Då i förevarande fall elektrisk belysning är lättare att anordna, har förslag framkommit om anbringande af dylik med två 50-ljuslampor på varje hörnstolpe, av vilka lamporna å sydöstra stolpen skulle tjänstgöra som nattbrinnare. Årliga kostnaden för dylik belysning kan ske för 220 kronor eller cirka 50 kr. lägre än medelst stående gas.

Till serviser, ur och lampor åtgår 400 kronor. Å anslaget återstår alltså 200 kronor hvilken summa ej är tillräcklig till stolparna.

På grund af det här anförda får Styrelsen hemställa, att Drätselkammaren ville föreslå Stadsfullmäktige anordnande af elektrisk belysning å Biskopsbron på sätt här föreslagits, samt hemställa om erforderligt anslag till stolparna, till hvilka ritning är under utarbetande af arkitekt Hahr.

Västerås den 23 Maj 1914.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Martin Jonsson.

Gerh. Gustafsson.

N:o 60.

Drätselkammarens utlåtande ang. anslag till Tekniska skolan.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 30 April innevarande år till Drätselkammaren remitterat en af Styrelselsen för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan gjord framställning med begäran, att Stadsfullmäktige måtte för år 1915 bevilja Centralslöjdskolan och Tekniska skolan härstädes ett anslag af 7,000 kronor att utgå ur Zimmermanska fonden och af uttaxerade medel, dels ock ingå till Kungl. Maj:t med begäran om ett statsanslag å 5,500 kronor från det af Riksdagen lämnade anslaget till lägre tekniska yrkesskolor, får Drätselkammaren, då förhöjningen i anslagen synes påkallad af de skäl skolstyrelsen andragit, tillstyrka bifall till ansökningen samt föreslå

att det af Stadsfullmäktige begärda anslaget måtte så uppdelas att 3,500 kronor anvisas ur Zimmermanska fonden samt 3,500 kronor af uttaxerade medel i 1915 års stat.

Västerås den 13 Augusti 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Magistraten i Västerås.

Styrelsen för Tekniska skolan får härmed vördsamt anhålla att Magistraten ville till Stadsfullmäktige befordra inneliggande skrifvelse.

Västerås den 22 april 1914.

Claës Wersäll.
Skolst. Ordf.

Sven Samuelsson.

RESOLUTION.

Öfverlämnas till Stadsfullmäktige, som i ärendet behagade fatta beslut.

Västerås Rådhus den 23 April 1914.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

N:o 60
ang. anslag till Tekniska skolan.

Styrelsen för Central-slöjdskolan och Tekniska skolan i Västerås får härmed vördsamt hemställa att Stadsfullmäktige måtte:

dels bevilja skolan ett anslag för år 1915 å sammanlagt 7,000 kr. att utgå dels ur Zimmermanska fonden och dels af uttaxerade medel. (För år 1914 utgick 3,000 kr. ur Zimmermanska fonden och 3,000 kr. af uttaxerade medel);

dels ock ingå till Kungl. Maj:t med begäran om ett statsanslag å kr. 5,500 för år 1915. (För år 1914 begärdes 5,000 kr.)

De begärda förhöjningarna i anslagen motiveras af ökadt elevantal, samt af styrelsens önskan att så småningom ordna undervisningen i enlighet med de riktlinier, som Kungl. kommittén för den högre tekniska undervisningen angifvit, och hvilka enligt styrelsens mening i hög grad skulle höja elevernas utbyte af undervisningen.

Västerås den 22 April 1914.

Claës Wersäll.
Skolstyr. Ordf.

Sven Samuelsson.

N:o 61.

Drätselkammarens utlåtande öfver föreslagen ändring i stadsplanen beträffande Hamngatans korsning med järnvägen.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges remiss till Drätselkammaren den 19 Juni innevarande år för utlåtande af Byggnadsnämndens förslag till sådan ändring i de beslut, Stadsfullmäktige fattat i samband med revidering af den gällande stadsplanen, att området för järnvägsspårens korsning i Hamngatan måtte å kartan utmärkas med gul färg såsom järnvägstrafikled, samt att Stadsfullmäktige måtte lämna Drätselkammaren i uppdrag att snarast möjligt efter underhandling med järnvägsbolaget underställa Stadsfullmäktige förslag till öfverenskommelse angående ordnandet af järnvägs- och gatutrafiken vid korsningen i Hamngatan af järnvägsspåren, får Drätselkammaren anföra följande.

Ifrågavarande ändringsförslag har som bekant tillkommit af den anledning, att vid beredning af fråga om nådig fastställelse af den reviderade stadsplanen anmärkning framställts, att berörda område borde betecknas med samma färg som järnvägens mark inom staden.

Drätselkammaren befarar emellertid att genom en dylik åtgärd järnvägsbolaget skulle tillerkännas rätt till ifrågavarande mark utöfver den rätt, som tillkommer detsamma enligt koncessionen, hvilket i sin tur kunde medföra framtida olägenhet, när det gäller att ordna trafikfrågan vid järnvägsöfvergången.

Området, hvarom är fråga tillhör nämligen, såvidt Drätselkammaren kunnat inhämta af tillgängliga handlingar, med full äganderätt fortfarande staden, alldenstund detsamma icke öfvergått i järnvägens ägo, vare sig genom frivillig öfverlåtelse från stadens sida eller genom något expropriations-förfarande från järnvägens.

N:o 61
ang. revision af stadsplanen.

Därest den vid beredningen framställda anmärkningen mot stadsplanen i denna del har sin grund i det förhållandet, att järnvägsbolaget i och med beviljandet af koncession för järnvägen äger rätt att expropriera området, hvilken rätt bör på sätt föreslagits utmärkas, vill Drätselkammaren erinra, att staden i och med att området såsom utgörande del af Hamngatan, hvilken å gällande stadsplan utmärkts såsom gatutrafikled, äfven enligt gällande stadsplanelag skulle äga rätt expropriera detsamma, därest det befunne sig i annans ägo.

Stadens intresse af att området bibehålles vid sin karaktär såsom gatutrafikled är minst lika stort som järnvägens att detsamma utmärkes såsom järnvägen tillhörigt område, hvilket senare skulle innebära en ändring af den gällande af Kungl. Maj:t fastställda stadsplanen. Denna sist omnämnda omständighet, att den reviderade stadsplanen icke i denna del innebär en ändring af den gällande, bör kraftigt betonas.

Drätselkammaren är af den uppfattningen, att revisionen omfattar endast de ändringar, som äro beslutade i den gällande, och att den gällande fortfarande gäller i de delar, den icke ändrats. Huru än uppfattningen härutinnan kan växla, har Drätselkammaren svårt att föreställa sig möjligheten af, att Kungl. Maj:t skulle kunna vägra fastställelse af stadsplanen i öfrigt, enbart på den grund, att Stadsfullmäktige icke besluta förändring af gällande stadsplan i den del, hvarom är fråga,

Då såsom framgår af det ofvan sagda, Drätselkammaren anser att ett bifall till Byggnadsnämndens förslag skulle innebära ett erkännande af att järnvägsbolagets intresse af att området utmärktes såsom järnvägsområde vore större än stadens intresse af att detsamma såsom förut förblefve utmärkt såsom gatutrafikled,

samt områdets betecknande såsom sådan å den för fastställelse ingifna stadsplanekartan står i öfverensstämmelse med gällande af Kungl. Maj:t fastställd stadsplan, hvilken omständighet icke bör innebära hinder för nådig fastställelse, får Drätselkammaren, som anser underhandlingar icke i samband med detta ärende böra inledas med bolaget angående trafikens ordnande öfver järnvägsspåren vid Hamngatan, därför föreslå,

att Stadsfullmäktige icke måtte besluta att å den reviderade stadsplanekartan utmärka merberörda område såsom järnvägstrafikled, om hvilket beslut samt skälen därför vederbörande torde underrättas.

Västerås den 13 Augusti 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

N:o 62.

Drätselkammarens utlåtande och förslag angående utvidgning och ombyggnad af verkstadsbyggnaden vid brandstationen.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 18 December 1913 remitterade Stadsfullmäktige till Drätselkammaren för yttrande af särskilda kommitterade för utredning af frågan om nybyggnader inom polis- och brandstationen väckt förslag att Stadsfullmäktige måtte anvisa ett anslag å 20,000 kronor till utvidgning och ombyggnad af verkstadsbyggnaden m. m. i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af stadsarkitekten uppgjorda ritningar.

Sedan Brandstyrelsen i afgifvet utlåtande emot förslaget framställt vissa mindre anmärkningar, har Drätselkammaren låtit genom stadsarkitekten i ritningarna företaga de ändringar, som kunde föranledas af Brandstyrelsens anmärkningar, och får nu Drätselkammaren i anledning af remissen, med återställande af till ärendet hörande handlingar, för sin del anföra.

På de skäl kommitterade i sin skrifvelse anfört finner jämväl Drätselkammaren behofvet påkalla den ifrågasatta ändringen och utvidgningen.

Visserligen har inom Drätselkammaren erinran gjorts, att staden bör under rådande allvarliga tidsförhållanden inskränka sina utgifter så mycket som möjligt, men inför nödvändigheten af, att utvidgningen sker — i detta sammanhang erinras att Stadsfullmäktige anslagit medel till anskaffande af brandautomobil, för hvilken plats för närvarande icke finnes, men måste beredas inom brandstation — samt genom utvidgningen arbetstillfälle i större utsträckning beredes såväl brand- som polismanskapet samt de personer, hvilka direkt komma att sysselsättas med själfva byggnadsarbetet, samt härigenom befarad arbetslöshet i någon mån motverkas, har Drätselkammaren låtit sina betänkligheter härutinnan fara.

Drätselkammaren får därför hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte anvisa ett anslag å 20,000 kronor att utgå af lånemedel till utvidgning af verkstadsbyggnaden, anläggande af redskapsskjul och uppförande af öfningstorn, allt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med stadsarkitekten Hahrs bifogade ritningar.

Västerås den 13 Augusti 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Brandstyrelsen, som med anledning af arkitekt Hahrs förslag till nybyggnad vid brandstation, utsedt särskilda kommitterade — Herrar Tersmeden, Danielsson och

N:o 62 *ang. ombyggnad af verkstadsbyggnaden vid brandstationen.*

Brandchefen — för att närmare utreda detsamma och framställa de anmärkningar som kunna anses behöfliga, får efter att hafva tagit del af kommitténs ändringsförslag med gillande häraf, härmed öfverlämna detsamma till Drätselkammaren.

Ändringsförslag till nybyggnad vid Brandstation.

att tegeltaket, såsom olämpligt vid öfningars bedrifvande, utbytes mot plåt;

att 2:ne takfönster upptagas å förutvarande verkstads- och stallbyggnaden, ett å hvardera sidan om dörröppningen, för att erhålla möjlighet att något ljus å öfre botten inkommer på det stora område, som denna byggnad omfattar är nödvändigt;

att dörrarna till nuvarande snickeriverkstaden och smedjan upptagas till samma bredd som fönsteröppningarna och sänkning af golfven till marknivån, enär dessa lokaler komma att användas till förvaring af brandfordon hvilka upptaga en större bredd än hvad dörröppningen å förslaget utvisar;

att 3:ne fönsterbredder upptagas i hvarje våning af exercistornet och en 4:de fönsteröppning närmast taket äfven anordnas jämte ändring af takkonstruktionen, hvarmed vinnes att exercis därstädes på ett mera effektivt sätt kan utföras;

att en omkastning af snickareverkstaden och smedjan jämte ässjans förflyttning till midten af smedjans södra långvägg måtte vidtagas af följande skäl, dels därför att trappuppgången till öfre botten är olämplig i smedjan. då de materialier som skola föras upp nedsmutsas, hvarigenom äfven en del orenlighet medföljer till öfre botten, dels därföre att skjulet för skoning af hästar ligger för långt aflägset från smedjan, men skulle genom omkastningen ligga bredvid densamma, samt till slut att genom ässjans förflyttning skulle man erhålla en lodrät rökgång till skorstenen i stället för den sneda som arkitektens förslag utvisar;

att större fönster anordnas på 2:dra botten ofvan smedjan och snickeriverkstaden i och för erhållande af mera ljus därstädes och att en dörröppning anbringas för intagning af virke, vinterfordon m. m.;

att enkla dörrar torde insättas emellan hvarje stolppar å redskapsskjulet för hindrande af att regn och snö kan inträngа;

samt att som ett önskemål torde framhållas, huruvida icke samtidigt med den nya byggnadens uppförande, en för Brand- och Poliskårerna gemensam samlingssal kunde anordnas å öfre bottens östra del af desamma jämte nödig uppgång, enär en dylik lokal hittills saknas.

Västerås den 12 Februari 1914.

Å Brandstyrelsens vägnar:

Petrus Tersmeden.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Kommitterade för utredning af frågan om nybyggnader inom polis- och brandstationen få härmed till Stadsfullmäktiges pröfning och afgörande öfverlämna förslag till utvidgning af verkstadsbyggnaden vid härvarande brandstation, afsedd att inrymma redskapsskjul i förening med öfningstorn samt smedja och snickeriverkstad jämte af stadsingeniören Smitt uppgjordt kostnadsförslag för utvidgningen samt därvid anföra följande:

N:o 62
ang. ombyggnad af verkstadsbyggnaden vid brandstationen.

I det till kommitterade lämnade uppdrag har äfven ingått att utreda behofvet af nybyggnad för brand- och polisstation, men ha kommitterade ansett sig icke böra nu framlägga förslag och utredning härutinnan af skäl dels, att staden för närvarande har betydande utgifter för andra större byggnadsföretag, dels ock att i och med stadsfiskalstjänstens besättande med ny innehafvare den af denne befattningshafvare hittills åtnjutna förmånen af bostadslägenhet inom polisstationen kommer att upphöra. Därigenom att denna lägenhet då kan användas till logement för brandmanskapet, vinnes ökadt utrymme i öfrigt för närmaste framtiden.

Emellertid förefinnes ett oafvisligt behof om utrymmesökning ifråga om verkstadsbyggnaden och redskapsförvaringsställe. Nuvarande utrymme för smedja och snickeriverkstad har visat sig till den grad för trångt, att beställningar å arbeten i rätt stor utsträckning därför måst afvisas. Det af brandpersonalen utförda snickeri- och smidesarbetet bereder staden en alltmer ökad inkomst — i förslaget till budget för nästkommande år har upptagits ett beräknadt inkomstbelopp å 3,500 kronor, hvilket utvisar en ökning med 1,000 kronor från år 1910. En utvidgning skulle sålunda bereda staden en ytterligare ökad inkomst. I detta sammanhang erinrar kommittén därom, att Brandstyrelsen hos Stadsfullmäktige begärt anslag för anskaffande af en brandautomobil, en nyanskaffning, som ej endast styrelsen utan äfven Drätselkammaren ansett vara af behofvet påkallad och kommer, därest Stadsfullmäktige bifaller den gjorda framställningen, ett afsevärdt utrymme att erfordras för automobilens uppställande, hvilket nu ej förefinnes.

I samband med den nu föreslagna utvidgningen har det synts kommittén lämpligt att utföra en del erforderliga reparationsarbeten, såsom ombyggnad af taket å den äldre verkstadsbyggnaden, hvilken å bilagda ritning omfattar den del, som ligger till höger om öfningstornet. Härigenom vinnes, att arbetet kan utföras för billigare pris.

Nuvarande öfningstornet är otidsenligt och tarfvar en genomgripande reparation för att kunna uppfylla sitt ändamål, och då härtill kommer att detsamma är förlagdt å ett olägligt ställe å brandstationstomten, har kommittén i det nu aflämnade förslaget upptagit uppförande af ett öfningstorn i samband med utvidgningen af verkstadslokalen. Under hänvisning till det anförda få kommitterade hemställa

att Stadsfullmäktige måtte anvisa ett anslag å 20,000 kronor till utvidgning af verkstadsbyggnaden, anläggande af redskapsskjul och uppförande af öfningstorn vid härvarande brandstation, allt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med stadsarkitekten Hahrs bilagda förslag.

Västerås den 13 December 1913.

På Kommitterades vägnar:

John Karlsson.

Ragnar Tenow.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1914.

N:o 63.

Berättelse om Västerås stads fattigvård under år 1912.

Styrelse och tjänstemän.

Styrelse och ledamöter:	Första gången invald den	Senast invald den	Vald till utgången af år
Johansson, A., domkyrkosysslоman, ordf.	28/4 1892	19/12 1911	1915
Lange, W., länsbokhållare, vice ordf	25/5 1905	19/12 1911	1915
Björkman, Märta, fru	19/12 1911	—	1913
Ström A., fabrikör	22/12 1909	—	1913
Svensson, J., skomakaremästare	22/12 1909	—	1913
Norén, A., sågverksägare	22/12 1909	—	1913
Kumlin, E., stadsfogde	22/12 1909	—	1913
Enblom, A., domkyrkokomminister	15/12 1910	—	1913
Valter, J., folkskolelärare	29/12 1894	19/12 1911	1915

Tjänstemän:

Eklund, Axel, kamrerare sedan 1/8 1901.
Cronholm, Helge, t. f. Stadsnotarie, sekreterare sedan 1/1 1912.
Larsson, C. A., föreståndare vid fattiggården sedan 1904.
Westling, W., predikant vid fattiggården sedan 1908.

Såsom distriktchefer och vårdare hafva tjänstgjort:

Distrikt	Distriktschefer	Vårdare
I	Björkman, Märta, fru	Thunholm, E. A., handlande, vice, distriktschef Hellberg, Amalia, fröken Hultkrantz, A., verkstadsarbetare Öhman, L. F., verkstadsförman Molin, J. O., gårdsägare Bolin, Ivar, folkskollärare

Distrikt	Distriktschefer	Vårdare
II	Ström, A., urmakare	Söderberg, Sigfrid, handlande, vice distriktschef
		Berggren, E., trädgårdsmästare
		Eriksson, J. R., kakelugnsmakare
		Hammer, A., Byggmästare
		Månsson, Fanny, fröken
		Jansson, S., fabrikör
III	Svensson, J., skomakaremästare	Olsson, Axel, järnhandlare, vice distriktschef
		Norling, C. A., handlande
		Karlsson, C. E., rättare
		Sandvall, L. E., gårdsägare
IV	Norén, A., sågverksägare	Rudén, A. R., Sågverksägare, vice distriktschef
		Svenssen, A., fanjunkare
		Larsson, J. A., sergeant
		Frössman, J. E., skräddare
		Karlsson, V., slaktare
V	Kumlin, E., stadsfogde	Svensson, A., slöjdlärare, vice distriktschef
		Johansson, A., fabrikör
		Bröske, F., handlande
		Johansson, G., konditor
		Tengström, E., guldsmed
VI	Enblom, A., domkyrkokomminister	Nordmark, C., häradsskrifvare, vice distriktschef
		Andrée, Alma, fröken
		Andersson, Matilda, fru
		Pettersson, A., handlande
		Olsson, J., förman
		Nyander, C. A., gårdsägare
		Swenson, Hakon, prokurist
VII	Valter, J., folkskollärare	Nilsson, E., handlande, vice distriktschef
		Blom, E., fotograf
		Vallin, C. J. folkskollärare
		Andersson, A., byggmästare
		Huggare, C. F., maskinist
		Hedin, S. G., förman
		Eriksson, E. A., byggmästare

Tabell öfver inlagor i fattigvårdsmål.

a) Till Konungens Befallningshafvande i länet.

	1908	1909	1910	1911	1912
Ansökningar	32	31	43	30	39
Påminnelser	30	28	23	23	22
Förklaringar	43	36	29	36	28
Summa	105	95	95	89	89

b) Till Kungl. Kammarrätten.

	1908	1909	1910	1911	1912
Besvär	1	8	0	2	0
Förklaringar	6	4	13	10	8
Summa	7	12	13	12	8

Sammanlagda antalet utgångna skrifvelser har under året varit 135.

Antalet understödstagare har under året utgjort 1,337 personer, hvilket utgör 6,83 proc. af stadens folkmängd. Af dessa 1,337 personer redovisas 983 eller 73,52 proc. å den öppna och 156 personer eller 11,66 proc. å den slutna fattigvården, hvarjämte 114 barn och äldre personer motsvarande 8,53 proc. af hela antalet understödstagare, varit vårdade genom utackordering samt 84 personer eller 6,29 proc. å sjukvårdsanstalter.

Understödstagare år 1912 voro enligt redogörelsen till statistiska centralbyrån med afseende å

	Mankön	Kvinnkön	Tillhörande barn	Summa
A) *Antalet.*				
a) Barn (under fyllda 15 år), för hvilka fattigunderstödet utgått direkt och ej till föräldrarne, nämligen:				
Föräldralösa, äkta barn	5	5		10
Moderlösa, oäkta barn	9	14		23
Andra barn	69	42		111
b) Äldre personer (öfver fyllda 15 år) utan minderåriga, oförsörjda barn, nämligen:				
Ogifta personer utan barn	111	108		219
Gifta personer, utan barn	47	55		102
Änklingar, änkor och frånskilda, utan barn	32	119		151
Transport	273	343		616

	Mankön	Kvinnkön	Tillhörande barn	Summa
Transport	273	343		616
c) Äldre personer (öfver fyllda 15 år) med minderåriga oförsörjda barn, för hvilka senare fattigunderstödet utgått ej direkt, utan till föräldrarne, nämligen:				
Ogifta kvinnor, med barn		41	71	112
Gifta personer, med barn	59	79	285	423
Änklingar, änkor och frånskilda, med barn	4	54	128	186
Summa understödstagare	336	517	484	1337
Däraf annat fattigvårdssamhälle tillhöriga	34	33	43	110
B) *Fattigpersonalens omsättning.*				
Under året aflidna understödstagare	15	11		26
På annat sätt afgångna understödstagare	134	149	198	481
Till nästa år kvarvarande understödstagare	187	357	286	830
Summa	336	517	484	1337
C) *Understödets beskaffenhet.*				
I fattighus, fattiggård, arbetshus eller barnhem befintliga	90	65	1	156
I mindre fattigstugor boende				
Utackorderade: barn, direkt understödda	61	51		112
„ äldre personer, utan eller med tillhörande barn		2		2
Genom omgång (sockengång, rotegång eller dylikt) försörjda				
I sjukvårdsanstalt på kommunens bekostnad vårdade	35	44	5	84
I sina hem understödda	134	346	475	955
På annat sätt understödda	16	9	3	28
Summa	336	517	484	1337
D) *Understödets varaktighet och storlek.*				
Personer med varaktigt understöd: fullt försörjda*)	164	127	2	293
„ „ „ „ delvis understödda	48	247	289	584
Personer med tillfälligt understöd	124	143	193	460
Summa	336	517	484	1337

*) Det beräknade medelvärdet pr år af en understödstagares fulla försörjning utgjorde 262 kronor 80 öre.

Stadens fosterbarn.

N:o 63
Fattigvårdsstyrelsens berättelse för 1912

Inspektören för stadens fosterbarn har aflämnat följande berättelse.

Sedan undertecknad på grund af meddeladt förordnande under år 1912 utöfvat tillsyn öfver vården af Västerås fattigvårdssamhälle tillhöriga eller genom Fattigvårds Styrelsens försorg utackorderade barn äfvensom enligt fastställd instruktion handhaft utackorderingen, lämnas härmed om denna verksamhet följande

Berättelse.

Den 31 december 1911 utgjorde de ifrågavarande barnen 83 stycken, fördelade å 80 hem.

Under året hafva afförts 11 barn, af hvilka 5 återtagits af målsman eller öfverflyttats till annat fattigvårdssamhälle, 1 aflidit och 5 afgått efter fyllda 15 år.

Under samma tid hafva tillkommit 32 barn, hvadan alltså de utackorderade barnens antal den 31 december 1912 utgjorde 104, fördelade å 94 hem.

Af dessa hem äro 37 stycken belägna inom Västerås stad eller på dess område, 2 i annat stadssamhälle samt 55 på landsbygden, företrädesvis i Västmanlands län.

Efter den kännedom, som vunnits dels genom upprepade personliga besök i hemmen och dels genom från trovärdigt håll inhämtade upplysningar, kunna betecknas såsom

Mycket goda . . . . . 57 hem,
Goda . . . . . 37 »

Omstående förändringar under året jämte öfriga förhållanden beträffande de ifrågavarande barnen framgå ytterligare af följande öfversikt:

	Födda inom äktenskapet		Födda utom äktenskapet		Summa
	gossar	flickor	gossar	flickor	
Den 31 dec. 1911 kvarvarande barn	12	6	32	33	83
Afgångna under året:					
a) återtagna af målsm. eller öfverflyttade på annat fattigvårdssamh.	1	1	3	—	5
b) genom döden	1	—	—	—	1
c) efter fyllda 15 år	3	—	—	2	5
Återstå	7	5	29	31	72
Tillkomna under året	13	6	9	4	32
Summa	20	11	38	35	104
Däraf till annat fattigvårdssamh. hörande	3	1	4	1	9
Till Västerås hörande	17	10	34	34	95

N:o 63
Fattigvårds-styrelsens berättelse för 1912

Å hospital och asyler

intagna sinnessjuka, för hvilka fattigvården erlagt afgifter, utgjorde vid årets början 16 och vid dess slut 16 personer, däraf 10 män och 6 kvinnor.

En gosse har varit intagen å Margaretahemmet och en gosse å Eugeniahemmet.

Dessutom har betalts afgift för 3 gossar vid Sofielunds sinnesslöanstalt.

Kostnaden för den öppna fattigvården ställer sig sålunda:

Utgifter:

Ordinarie understöd med penningar	28,694: 72
„ „ in natura	3,961: 81
Tillfälliga understöd med penningar	10,136: 03
Lasarettskostnader	1,480: 40
Hospitalsvård	3,855: 94
Utpensionerade barn	11,114: 82
Bidrag till diakonissorna	800: —
Ersättning till främmande kommuner	3,274: 98
Aflöningar	1,600: —
Diverse utgifter	850: 55
Barnavårdsnämnden	1,500: —
Afskrifning	715: 45
Kronor	67,984: 70

Inkomster:

Diverse inkomster och inbetalningar	1,011: 56
Nettokostnad	66,973: 14
Kronor	67,984: 70

Sammandrag

af utgifterna för den öppna fattigvården under åren 1908—1912.

År	Bruttoutgift		Inkomst		Nettoutgift		Utgift fördelad pr invånare		
							Folkmängd	Netto	
1908	37,682	88	970	14	36,712	74	16,843	2	18
1909	48,413	35	836	51	47,576	84	16,850	2	82
1910	52,414	53	1,400	20	51,014	33	17,799	2	86
1911	59,039	01	781	13	58,257	88	18,848	3	09
1912	67,984	70	1,011	56	66,973	14	19,568	3	43

N:o 63
Fattigvårdsstyrelsens berättelse för 1912

Fattiggården Karlslund.

De intagna hjonens antal 1912:

Kvarvarande sedan år 1911	103	
Under året intagna	53	
„ „ å fattiggården födda	2	= 158
„ „ afgångna genom döden	23	
„ „ „ „ utskrifning	45	= 68
	Vid årets slut kvarvarande	= 90

däraf 45 män, 35 kvinnor och 13 barn.

Af de under året intagna personer tillhörde 13 män, 4 kvinnor och 1 barn annat fattigvårdssamhälle.

De å försörjningsinrättningen intagna understödstagarne voro till ålder och civilstånd:

	Mankön			Kvinnkön			Summa
	Ogifta	Gifta	Änkl.	Ogifta	Gifta	Änkor	
Barn under 15 år	17	—	—	10	—	—	27
Hjon mellan 15 och 20 år	—	—	—	1	—	—	1
„ „ 20 „ 30 „	9	—	—	2	1	—	12
„ „ 30 „ 40 „	4	—	1	3	1	1	10
„ „ 40 „ 50 „	5	1	1	4	1	—	12
„ „ 50 „ 60 „	9	3	3	3	2	2	22
„ „ 60 „ 70 „	6	3	5	4	1	3	22
„ „ 70 „ 80 „	7	3	10	6	2	12	40
„ „ 80 „ 90 „	—	2	2	1	2	5	12
Summa	57	12	22	34	10	23	158

Den äldsta af under året vårdade män var gifte Erik Gustaf Palm, född 1826 och bland kvinnor änkan Gustafva Hellqvist, född 1824.

Med afseende på hälsotillstånd och arbetsförmåga:

	Män	Kvinnor	Summa
Icke arbetsföra:			
Sinnessjuka eller idioter	7	6	13
Blinda eller litet seende	2	1	3
Lama eller ofärdiga	13	4	17
Ständigt sängliggande	15	13	28
Ålderstigna och sjukliga	20	12	32
Minderåriga barn	17	10	27
Mindre arbetsföra:			
Ålderstigna och sjukliga	17	15	32
Arbetsföra	1	5	6
Summa	92	66	158

N:o 63
Fattigvårdsstyrelsens berättelse för 1912

Hjonens sysselsättning vid fattiggården har bestått:
dels i arbeten för gårdens behof, såsom syning, stickning, tvätt, skurning, skrädderi, skomakeri, vedsågning samt landtbruksgöromål;
dels i arbeten för andra personer såsom fjäderspritning, vedsågning, mangling, mattpiskning, säcklagning m. m.

Matordning vid fattiggården:

Dagar	Frukost	Middag	Afton-vard	Kväll
Söndag	Stekt eller spicken sill o potatis, smör, bröd o. kaffe	Mjukt bröd, färskt kött, (varierande hvarannan söndag) af kalfstek, köttfärs o. oxbringa med potatis samt likaledes varierande, fruktsoppa, mannagrynsvälling o. köttsoppa	Kaffe	Rågmjölsgröt och mjölk
Måndag	Sill stekt eller kokt o. potatis margarin, bröd o. kaffe	Paltbröd och fläsk, bröd samt korngrynsvälling	»	Hafregrynsgröt o. mjölk
Tisdag	D:o	(Varierande hvarannan vecka) bröd, ärter o. fläsk eller bröd pannkaka o. fläsk samt mjölk	»	Rågmjölsgröt och mjölk
Onsdag	D:o	Bröd, kabiljo och potatis samt ölsoppa	»	Hafregrynsgröt o. mjölk
Torsdag	D:o	Bröd, ärter och fläsk	»	Korngrynsgröt o. mjölk
Fredag	D:o	Bröd, färskt oxkött och potatis samt grynsoppa med rotsaker.	»	Hafregrynsgröt o. mjölk
Lördag	D:o	Bröd, stekt bräck- eller hackkorf med rotmos samt ölsoppa	»	Korngrynsgröt o. mjölk

Helgdagar lämnas extra mat.
Sjuka och andra orkeslösa personer lämnas hafregrynsvälling i stället för sill och potatis till frukost äfvensom till andra måltider annan mat såsom smör, limpa, oskummad mjölk och ägg m. m. allt efter läkarens föreskrift.

Matportioner till hvarje hjon beräknas sålunda:

Bröd, mjukt	gr. 200	Kött: Oxbringa 150 gr.,
Smör	„ 20	Kalfstek 200 gr. o.
Margarin	„ 20	Köttfärs 100 gr.

Fläsk	gr. 75	Hvetemjöl till välling	gr. 20
Sill	„ 80	„ „ ölsoppa	„ 25
Kabiljo	„ 115	„ „ sås	„ 10
Paltbröd	„ 80	Mannagryn	„ 30
Ärter	„ 125	Rågmjöl	„ 105
Bräck- eller hackkorf	„ 100	Potatis	1/2 liter
Korngryn till gröt	„ 80	Kaffe	gr. 10
„ „ välling	„ 25	Socker	„ 10
Hafregryn till gröt	„ 80	Mjölk	1/2 liter
„ „ välling	„ 25		

Leveranspriser å matvaror:

Hvetemjöl	pr kg. 24 1/4 öre	Mjölk skummad	pr lit. 4 öre
Rågmjöl	„ „ 17 6/10 „	Grädde	„ „ 70 „
Korngryn	„ „ 21 7/10 „	Smör	„ kg. 207 1/2 „
Hafregryn, prässade	„ „ 29 „	Margarin***	„ „ 113 1/2 „
„ krossade	„ „ 28 „	Sill	„ tunna 25: 50 kr.
Mannagryn	„ „ 40 „	Kabiljo	„ kg. 44 öre
Risgryn	„ „ 40 „	Salt	„ hektoliter 2: — kr.
Kokärter	„ „ 19 „	Sirap	„ kg. 35 öre
Färsk oxbringa	„ „ 75 „	Bitsocker	„ „ 67 „
„ kalfstek	„ „ 105 „	Kaffe	„ „ 155 „
„ köttfärs	„ „ 105 „	Arla Intubi	„ paket 20 „
Bräck- eller hackkorf	„ „ 35 „	Fotogen W. W.	„ lit. 14 „
Mjölk oskummad	„ lit. 12 1/2 „	Såpa	„ kg. 38 „

Sammandrag

af fattiggårdens ekonomi under de senaste fem åren.

	Hjon			Bruttokostnad		Inkomst		Nettokostnaden					
	antal	antal underhållsdagar	medeltal pr dag	för år				för år		för hjon pr år		för hjon pr dag	
År 1908	112	26,103	71	17,849	52	2,414	72	15,434	80	215	35	0	59
» 1909	131	28,100	77	18,121	87	2,164	21	15,957	66	204	40	0	56
» 1910	149	33,334	91	21,435	21	3,851	26	17,583	95	189	80	0	52
» 1911	164	33,900	93	25,405	94	2,713	72	22,692	22	244	55	0	67
» 1912	158	34,265	94	27,941	24	3,049	52	24,891	72	262	80	0	72

N:o 63
Fattigvårdsstyrelsens berättelse för 1912

Tabell,

utvisande den sammanlagda kostnaden af såväl den inre som den yttre fattigvården.

	Brutto				Summa		Netto				Summa	
	inre		yttre				inre		yttre			
År 1908	17,849	52	37,682	88	55,532	40	15,434	80	36,712	74	52,147	54
» 1909	18,121	87	48,413	35	66,535	22	15,957	66	47,576	84	63,534	50
» 1910	21,435	21	52,414	53	73,849	74	17,583	95	51,014	33	68,598	28
» 1911	25,405	94	59,039	01	84,444	95	22,692	22	58,257	88	80,950	10
» 1912	27,941	24	67,984	70	95,925	94	24,891	72	66,973	14	91,864	86

Tabell,

som utvisar, huru hela utgiftssumman fördelas på invånare och bevillningskrona.

	På hvarje mantalsskrifven invånare			På hvarje bevillningskrona		
	antal invånare	netto		antal bevillningskronor	netto	
År 1908 enligt 1907 års tax.-bevillning	16,808	3	09	72,171	0	72
» 1909 » 1908 » »	16,850	3	77	79,271	0	80
» 1910 » 1909 » »	17,799	3	85	83,443	0	82
» 1911 » 1910 » »	18,848	4	28	79,198	1	02
» 1912 » 1911 » »	19,568	4	69	92,810	0	99

Kommunens anslag till fattigvården

åren 1908—1912

(utan hänsyn till verkliga kostnaden)

	Kronor		fördelad på hvarje			
			mantalsskrifven invånare		bevillningskronor	
År 1908	51,832	57	3	08	0	72
» 1909	62,640	22	3	71	0	79
» 1910	70,743	—	3	97	0	84
» 1911	79,218	84	4	20	1	00
« 1912	95,370	91	4	87	1	03

Sammandrag

af räkenskaperna för fattigvården år 1912

Debet:

Balans från år 1911.

Tillgångar:

Fastighet	79,000: —		
Utlämnade lån mot säkerhet af inteckningar	37,575: —		
Deposition	2,500: —		
Inventarier	5,536: 85		
Fordringar af främmande kommuner	3,488: 48		
Upp- och afskrifning	1,000: —		
Diverse fordringar	71: 20	129,171: 53	

Skulder:

Donationer och testamenterade medel	40,739: 32		
Räntebehållningar	237: 72		
Obligationslånet af den 1/6 1892	14,099: 05		
« « « 1/8 1902	22,479: 05		
Drätselkammaren: förskott för nybyggnad vid Karlslund, återstod	2,000: —		
Drätselkammaren: förskott för nybyggnad vid Karlslund, förskotterade medel	11,311: 26	90,866: 49	
Öfverskjutande tillgångar			38,305: 13

Inkomster år 1912:

Diverse inkomster och ålerbetalningar	1,011: 56	
Anslag af kommunen	95,370: 91	96,382: 47
	Kronor	134,687: 60

Kredit:

Utgifter år 1912:

För den öppna fattigvården	67,984: 70	
« « slutna «	24,891: 72	92,876: 42

Balans till år 1913:

Tillgångar:

Fastighet	79,000: —		
Utlämnade lån mot säkerhet af inteckningar	36,075: —		
Deposition	2,500: —		
Inventarier	6,533: 69		
Fordringar af främmande kommuner	4,984: 70		
Upp- och afskrifning	500: —		
Kapitalräkning	264: 52	129,857: 91	
		Transport	92,876: 42

		Transport	92,876: 42
N:o 63 *Fattigvårdsstyrelsens berättelse för 1912*	*Skulder:*		
Donationer och testamenterade medel . .	39,268: 97		
Obligationslånet af den 1/6 1892	13,649: 05		
« « « 1/8 1902 . .	22,099: 55		
Räntebehållning å vissa fonder	187: 74		
Drätselkammaren	12,842: 32	88,046: 73	
Öfverskjutande tillgångar			41,811: 18
		Kronor	134,687: 60

Under fattigvårdsstyrelsens förvaltning stående fonder.

	Vid årets början		Under året: Inkomster		Under året: Utgifter		Behållning den 31 dec.	
Malmströmska fonden	10,000	—	500	—	500	—	10,000	—
Abr. Hülpher Abrahamssons fond *)	1,575	—	78	14	1,653	14	—	—
Beata Lovise Vougts ,,	10,041	74	500	—	500	—	10,041	74
Anders Nordlöfs ,,	78	75	3	90	—	—	82	65
P. Bilchiers ,,	157	50	7	82	—	—	165	32
Hedda Hoffmans ,,	508	50	25	36	16	50	517	36
Sofie Elisabet Sjöbergs ,,	4,061	10	184	30	121	24	4,124	16
Anna Sofia Sjöbergs ,,	105	—	5	20	—	—	110	20
Alex. Mossbergs ,,	257	50	12	79	5	—	265	29
Ulrika Godenii ,,	1,525	—	76	02	50	—	1,551	02
Johanna Hellströms ,,	2,562	50	125	—	125	—	2,562	50
Anna Helena Almströms ,,	4,200	—	200	—	200	—	4,200	—
Regina Möllers ,,	5,150	—	250	—	275	—	5,125	—
Ulrika Kath. Anderssons graffond .	516	73	21	10	15	—	522	83
Kronor	40,739	32	1,989	63	3,460	88	39,268	07

*) Enligt Stadsfullmäktiges beslut är denna fond öfverlämnad till Drätselkammarens förvaltning.

Västerås i Juni 1912.

På Fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. Johansson.
Ordf.

H. Cronholm.
Sekr.

N:o 64.

Berättelse om Västerås stads fattigvård under år 1913.

Styrelse och tjänstemän.

Styrelsens ledamöter	Första gången invald den	Senast invald den	Vald till utgången af år
Johansson A., Domkyrkosyssloman, ordf.	28/4 1892	19/12 1911	1915
Lange W., länsbokhållare, vice ordf.	25/5 1905	19/12 1911	1915
Björkman, Märta, fru,	19/12 1911	—	1913
Ström, A., fabrikör,	22/12 1909	—	1913
Svensson, J., skomakaremästare	22/12 1909	—	1913
Norén, A., sågverksägare	22/12 1909	19/12 1911	1915
Kumlin, E. stadsfogde	22/12 1909	—	1913
Enblom, A., domkyrkokomminister	15/12 1910	—	1913
Valter, J., folkskollärare	29/12 1894	19/12 1911	1915

Tjänstemän:

Eklundh, Axel, kamrerare, sedan 1/8 1901.
Cronholm, Helge, stadsnotarie, sekreterare, sedan 1/1 1912.
Larsson, C. A., föreståndare vid fattiggården, sedan 1904.
Vestling, W., predikant vid fattiggården, sedan 1908.

Såsom distriktschefer och vårdare hafva tjänstgjort:

Distrikt	Distriktschefer	Vårdare
I	Björkman, Märta, fru	Thunholm, E. A., vice distriktschef Hellberg, Amalia, fröken Hultkrantz, A., verkstadsarbetare Öhman, L. F., verkstadsförman Molin, J. O., gårdsägare Bolin, Ivar, folkskollärare
II	Ström, A., urmakare	Kumlin, Maria, fru, vice distriktschef Hammer, A., byggmästare Månsson, Fanny, fröken Karlsson, Gustaf, gårdsägare

Distrikt	Distriktschefer	Vårdare
III	Svensson, J., skomakaremästare	Olsson, Axel, järnhandlare, vice distriktschef
		Norling, C. A., handlande
		Karlsson, C. E., rättare
		Sandvall, L. E., gårdsägare
IV	Norén, A., sågverksägare	Rudén, A. R., sågverksägare, vice distriktschef
		Råberg, J. V., lägenhetsägare
		Larsson, J. A., sergeant
		Frössman, J. E., skräddare
		Karlsson, V., slaktare
V	Kumlin, Erhard, stadsfogde	Svensson, A., slöjdlärare, vice distriktschef
		Johansson, A., fabrikör
		Bröske, F., handlande
		Johansson, G., konditor
		Tengström, E., guldsmed
VI	Enblom, A., domkyrkokomminister	Nordmark, C., häradsskrifvare, vice distriktschef
		Andrée, Alma, fröken
		Andersson, Matilda, fru
		Hæppling, A., handlande
		Olsson, J., förman
		Nyander, C. A., gårdsägare
		Swenson, Hakon, prokurist
VII	Valter, J., folkskollärare	Nilsson, E., handlande, vice distriktschef
		Blom, E., fotograf
		Wallin, C. J., f. folkskollärare
		Andersson, A., byggmästare
		Huggare, C. F., maskinist
		Eriksson, E. A., byggmästare
		Hedin, S. G., förman
		Blomkvist, K., handlande
VIII		Grönberg, Ida, fru
	Söderberg, Sigfrid, handlande	Jansson, Sigfrid, fabrikör, vice distriktschef
		Berggren, E., trädgårdsmästare
		Eriksson, R., kakelugnsmakare
		Andersson, G., trädgårdsmästare
		Ahlinder, O., gårdsägare

Tabell öfver inlagor i fattigvårdsmål.

a) Till Konungens Befallningshafvande i länet.

	1909	1910	1911	1912	1913
Ansökningar	31	43	30	39	37
Påminnelser	28	23	23	22	50
Förklaringar	36	29	36	28	41
Summa	95	95	89	89	128

b.) Till Kungl. Kammarrätten.

	1909	1910	1911	1912	1913
Besvär	8	0	2	0	0
Förklaringar	4	13	10	8	5
Summa	12	13	12	8	5

Sammanlagda antalet utgångna skrifvelser har under året varit 165.

Antalet understödstagare har under året utgjordt 1,352 personer, hvilket utgör 6,53 proc. af stadens folkmängd. Af dessa 1,352 personer redovisas 1,003 eller 74,19 proc. å den öppna och 157 personer eller 11,61 proc. å den slutna fattigvården, hvarjämte 126 barn motsvarande 9,32 proc. af hela anlalet understödstagare, varit vårdade genom utackordering samt 66 personer eller 4,88 proc. å sjukvårdsanstalter.

Understödstagare år 1913 voro enligt redogörelse till statistiska centralbyrån med afseende å

	Mankön	Kvinnkön	Tillhörande barn	Summa
A) *Antalet.*				
a) Barn (under fyllda 15 år), för hvilka fattigunderstödet utgått direkt och ej till föräldrarna, nämligen:				
Föräldralösa, äkta barn	7	5		12
Moderlösa, oäkta barn	7	12		19
Andra barn	81	46		127
b) Äldre personer (öfver fylda 15 år) utan minderåriga, oförsörjda barn nämligen:				
Ogifta personer, utan barn	86	99		185
Transport	181	162		343

	Mans-kön	Kvinn kön	Tillhörande barn	Summa
Transport	181	162		343
Gifta personer, utan barn	55	61		116
Enklingar, enkor och frånskilda, utan barn	35	128		163
c) Äldre personer (öfver fyllda 15 år) med minderåriga, oförsörjda barn, för hvilka senare fattigunderstödet utgått ej direkt, utan till föräldrarne, nämligen:				
Ogifta kvinnor, med barn		51	82	133
Gifta personer, med barn	60	83	258	401
Enklingar, enkor och frånskilda, med barn	3	54	139	196
Summa understödstagare	334	539	479	1352
Däraf annat fattigvårdssamhälle tillhöriga	21	35	23	

B) *Fattigpersonalens omsättning.*

Under året aflidna understödstagare	13	16		29
På annat sätt afgångna understödstagare	106	142	167	415
Till nästa år kvarvarande understödstagare	215	381	312	908
Summa	334	539	479	1352

C) *Understödets beskaffenhet.*

I fattighus, fattiggård, arbetshus eller barnhem befintliga	70	62	25	157
I mindre fattigstugor boende				
Utackorderade: barn, direkt understödda	70	56		126
„ äldre personer, utan eller med tillhörande barn				
Genom omgång (sockengång, rotegång eller dylikt) försörjda				
I sjukvårdsanstalt på kommunens bekostnad vårdade	32	34		66
I sina hem understödda	149	386	454	989
På annat sätt understödda	13	1		14
Summa	334	539	479	1352

D) *Understödets varaktighet och storlek.*

Personer med varaktigt understöd: fullt försörjda *)	162	124	25	311
„ „ „ „ delvis understödda	89	306	310	705
Personer med tillfälligt understöd	83	109	144	336
Summa	334	539	479	1352

Det beräknade medelvärdet pr år af en understödstagares fulla försörjning utgjorde 244,45 kronor.

Stadens fosterbarn.

N:o 64
Fattigvårdsstyrelsens berättelse för 1913

Inspektören för stadens fosterbarn har aflämnat följande berättelse:

Sedan undertecknad på grund af meddeladt förordnande under år 1913 utöfvadt tillsyn öfver vården af Västerås fattigvårdssamhälle tillhöriga eller genom Fattigvårdsstyrelsens försorg utackorderade barn äfvensom enligt fastställd instruktion handhaft utackorderingen får jag härmed om denna verksamhet lämna följande

Berättelse.

Den 31 dec. 1912 utgjorde de ifrågavarande barnen 104 st. fördelade å 94 hem.

Under året hafva afförts 20 barn, af hvilka 11 återtagits af målsman eller öfverflyttats till annat fattigvårdssamhälle, 1 aflidit och 8 afgått efter fyllda 15 år.

Under samma tid hafva tillkommit 24 barn, hvadan alltså de utackorderade barnens antal den 31 dec. 1913 utgjorde 108, fördelade å 100 hem.

Af dessa hem äro 43 st. belägna inom Västerås stad eller på dess område, 3 i annat stadssamhälle samt 54 på landsbygden, företrädesvis i Västmanlands län.

Efter den kännedom, som vunnits dels genom upprepade personliga besök i hemmen och dels genom från tillförlitiga håll inhämtade upplysningar, kunna betecknas såsom

Mycket goda . . . . . 57 hem,
Goda . . . . . 43 „ .

Omstående förändringar under året jämte öfriga förhållanden beträffande barnen framgå ytterligare af följande öfversikt:

	Födda inom äktenskapet		Födda utom äktenskapet		Summa
	gossar	flickor	gossar	flickor	
Den 31 dec. 1912 kvarvarande barn	20	11	38	35	104
Afgångna under året:					
a) återtagna af målsman eller öfverflyttade till annat fattigvårdsamhälle	5	3	1	2	11
b) genom döden	—	—	—	1	1
c) efter fyllda 15 år	—	2	2	4	8
Återstå	15	6	35	28	84
Tillkomna under året	9	6	3	6	24
Summa	24	12	38	34	108
Däraf till annat fattigvårdssamhälle hörande	—	—	3	1	4
Till Västerås hörande	24	12	35	33	104

N:o 64
Fattigvårdsstyrelsens berättelse för 1913

Å hospital och asyler

intagna sinnessjuka, för hvilka fattigvården erlagt afgifter utgjorde vid årets början 16 personer och vid dess slut 16 personer, däraf 8 män och 8 kvinnor.

En gosse har varit intagen å Margaretahemmet och en gosse å Eugeniahemmet.

Dessutom har betalts afgift för 3 gossar vid Sofielunds sinnesslöanstalt.

Kostnaden för den öppna fattigvården ställer sig sålunda:

Utgifter:

Ordinarie understöd med penningar	31,737: 87
„ „ in natura	4,492: 30
Tillfälliga understöd med penningar	13,949: 63
Lasarettskostnader	1,231: 20
Hospitalsvård	4,337: 85
Utpensionerade barn	13,004: 56
Bidrag till diakonissorna	1,000: —
Ersättning till främmande kommuner	3,792: 40
Aflöningar	1,600: —
Diverse utgifter	828: 46
Barnavårdsnämnden	1,977: 47
Afskrifningar	622: 15
	Kronor 78,573: 89

Inkomster:

Diverse inkomster och återbetalningar	1,599: 46
	Nettokostnad Kronor 76,974: 43

Sammandrag:

af utgifterna för den öppna fattigvården under åren 1909—1913.

År	Bruttoutgift		Inkomst		Nettoutgift		Utgift fördelad pr invånare		
							Folkmängd	Netto	
1909	48,413	35	836	51	47,576	84	16,850	2	82
1910	52,414	53	1,400	20	51,014	33	17,799	2	86
1911	59,039	01	781	13	58,257	88	18,848	3	09
1912	67,984	70	1,011	56	66,973	14	19,568	3	43
1913	78,573	89	1,599	46	76,974	43	20,711	3	71

Fattiggården Karlslund.

De intagna hjonens antal år 1913.

Kvarvarande sedan år 1912	90	
Under året intagna	66	
„ „ å fattiggården födda	4	= 160
„ „ afgångna genom döden	17	
„ „ „ „ utskrifning	53	= 70
Vid årets slut kvarvarande		= 90

däraf 43 män, 35 kvinnor och 12 barn.

Af de under året intagna personer tillhörde 6 män, 8 kvinnor, 5 barn annat fattigvårdssamhälle.

De å försörjningsinrättningen intagna understödstagarna voro till ålder och civilstånd.

	Mankön			Kvinnkön			Summa
	Ogifta	Gifta	Änkl.	Ogifta	Gifta	Änkor	
Barn under 15 år	17	—	—	15	—	—	32
Hjon mellan 15 och 20 år	—	—	—	3	—	—	3
„ „ 20 „ 30 „	5	—	—	5	1	—	11
„ „ 30 „ 40 „	5	—	1	3	2	1	12
„ „ 40 „ 50 „	3	1	1	1	2	—	8
„ „ 50 „ 60 „	7	2	1	3	3	1	17
„ „ 60 „ 70 „	4	3	6	5	3	2	23
„ „ 70 „ 80 „	5	5	11	3	1	5	30
„ „ 80 „ 90 „	2	1	6	3	2	8	22
„ öfver 90 år	—	—	—	1	—	1	2
Summa	48	12	26	42	14	18	160

Den äldsta af under året vårdade män var änkemannen Anders Larsson född 1825 och bland kvinnor Augusta Söderström född 1820.

Med afseende på hälsotillstånd och arbetsförmåga.

	Män	Kvinnor	Summa
Icke arbetsföra:			
Sinnessjuka eller idioter	3	6	9
Blinda eller litet seende	3	1	4
Lama eller ofärdiga	7	3	10
Ständigt sängliggande	18	15	33
Ålderstigna och sjukliga	15	13	28
Minderåriga barn	17	15	32
Mindre arbetsföra:			
Ålderstigna och sjukliga	21	15	36
Arbetsföra:	2	6	8
Summa	86	74	160

N:o 64
Fattigvårds-styrelsens berättelse för 1913

Hjonens sysselsättning vid fattiggården har bestått:

dels i arbeten för gårdens behof såsom syning, stickning tvätt, skurning, skrädderi, skomakeri, vedsågning samt landtbruksgöromål;

dels i arbeten för andra personer såsom fjäderspritning, ärtränsning, vedsågning, mangling, mattpiskning, säcklagning m. m.

Matordning vid fattiggården:

Dagar	Frukost	Middag	Afton-vard	Kväll
Söndag	Stekt eller spicken sill o potatis, smör, bröd o. kaffe	Mjukt bröd, färskt kött, (varierande hvarannan söndag) af kalfstek, köttfärs o. oxbringa med potatis samt likaledes varierande, fruktsoppa, mannagrynsvälling o. köttsoppa	Kaffe	Rågmjölsgröt och mjölk
Måndag	Sill stekt eller kokt o. potatis margarin, bröd o. kaffe	Paltbröd och fläsk, bröd samt korngrynsvälling	»	Hafregrynsgröt o. mjölk
Tisdag	D:o	(Varierande hvarannan vecka) bröd, ärter o. fläsk eller bröd pannkaka o. fläsk samt mjölk	»	Rågmjölsgröt och mjölk
Onsdag	D:o	Bröd, kabiljo och potatis samt ölsoppa	»	Hafregrynsgröt o. mjölk
Torsdag	D:o	Bröd, ärter och fläsk	»	Korngrynsgröt o. mjölk
Fredag	D:o	Bröd, färskt oxkött och potatis samt grynsoppa med rotsaker.	»	Hafregrynsgröt o. mjölk
Lördag	D:o	Bröd, stekt bräck-eller hackkorf med rotmos samt ölsoppa	»	Korngrynsgröt o. mjölk

Helgdagar lämnas extra mat.

Sjuka och andra orkeslösa personer lämnas hafregrynsvälling i stället för sill och potatis till frukost äfvensom till andra måltider annan mat såsom smör, limpa, oskummad mjölk och ägg m. m. allt efter läkarens föreskrift.

Matportioner till hvarje hjon beräknas sålunda:

Bröd, mjukt	gr.	200	Korngryn till välling	gr.	25
Smör	„	20	Hafregryn till gröt	„	80
Margarin	„	20	„ „ välling	„	25
Kött: Oxbringa 150 gr., Kalfstek 200 gr. o. Köttfärs 100 gr.			Hvetemjöl till välling	„	20
			„ „ ölsoppa	„	25
			„ „ sås	„	10
Fläsk	„	75	Mannagryn	„	30
Sill	„	80	Rågmjöl	„	105
Kabiljo	„	115	Potatis	1/2	liter
Paltbröd	„	80	Kaffe	gr.	5
Ärter	„	125	Socker	„	5
Bräck- eller hackkorf	„	100	Mjölk	1/2	liter
Korngryn till gröt	„	80			

Leveranspriser å matvaror:

Hvetemjöl	pr kg.	24 4/10 öre	Grädde	pr lit.	70 öre
Rågmjöl	„ „	15 6/10 „	Smör	„ „	210 „
Korngryn	„ „	19 1/2 „	Margarin (3 stjärnor)	„ „	115 1/2 „
Hafregryn	„ „	28 „	Sill	„ tunna	25: 24 kr.
Kokärter	„ „	18 1/2 „	Kabiljo	„ kg.	46 1/4 öre
Färsk oxbringa	„ „	88 1/4 „	Salt	„ lit.	225 „
„ Kalfstek	„ „	120 „	Sirap	„ kg.	35 „
„ Köttfärs	„ „	120 „	Bit- & strösocker	„ „	62 1/4 „
Bräck- eller hackkorf	„ „	37 „	Kaffe	„ „	135 „
Mjölk oskummad	pr lit.	12 1/2 „	Arla intubi	„ paket	20 „
„ skummad	„ „	4 1/4 „	Såpa	„ kg.	37 1/4 „

Sammandrag

af fattiggårdens ekonomi under de senaste fem åren.

	Hjon			Bruttokostnad		Inkomst		Nettokostnaden					
	antal	antal underhålls-dagar	medeltal pr dag	för år				för år		för hjon pr år		för hjon pr dag	
År 1909	131	28,100	77	18,121	87	2,164	21	15,957	66	204	40	0	56
» 1910	149	33,334	91	21,435	21	3,851	26	17,583	95	189	80	0	52
» 1911	164	33,900	93	25,405	94	2,713	72	22,692	22	244	55	0	67
» 1912	158	34,265	94	27,941	24	3,049	52	24,891	72	262	80	0	72
» 1913	160	32,559	89	25,277	74	3,307	04	21,970	70	244	45	0	67

N:o 64
Fattigvårds-styrelsens berättelse för 1913

Tabell,

utvisande den sammanlagda kostnaden af såväl den inre som den yttre fattigvården:

	Brutto				Summa		Netto				Summa	
	inre		yttre				inre		yttre			
År 1909	18,121	87	48,413	35	66,535	22	15,957	66	47,576	84	63,534	50
« 1910	21,435	21	52,414	53	73,849	74	17,583	95	51,014	33	68,598	28
« 1911	25,405	94	59.039	01	84,444	95	22,692	22	58,257	88	80,950	10
« 1912	27,941	24	67,984	70	95,925	94	24,891	72	66,973	14	91,864	86
« 1913	25,277	74	78,573	89	103,851	63	21,970	70	76,974	43	98,945	13

Tabell,

som utvisar, huru hela utgiftsumman fördelas på invånare och bevillningskrona.

	På hvarje invånare			På hvarje bevillningskrona		
	antal invånare	netto		antal bevillningskronor	netto	
År 1909 enligt 1908 års tax.-bevillning	16,850	3	77	79,271	0	80
« 1910 « 1909 « «	17,799	3	85	83,443	0	82
« 1911 « 1910 « «	18,848	4	28	79,198	1	02
« 1912 « 1911 « «	19,568	4	69	92,810	0	99
« 1913 « 1912 « «	20,711	4	75	93,673	1	05

Kommunens anslag till fattigvården

åren 1909—1913

(utan hänsyn till verkliga kostnaden)

	Kronor		fördelad på hvarje			
			mantalsskrifven invånare		bevillningskronor	
År 1909	62,640	22	3	71	0	79
« 1910	70,743	—	3	97	0	84
« 1911	79,218	84	4	20	1	00
« 1912	95,370	91	4	89	1	03
« 1913	103,142	48	4	98	1	10

Sammandrag

af räkenskaperna för fattigvården år 1913.

Debet:

Balans från 1912:

Tillgångar:

Fastighet	79,000: —		
Utlämnade lån mot säkerhet af inteckningar	36,075: —		
Deposition	2,500: —		
Inventarier	6,533: 69		
Fordringar af främmande kommuner	4,984: 70		
Upp- och afskrifning	500: —		
Kapitalräkning	264: 52	129,857: 91	
Skulder:			
Donationer och testamenterade medel	39,268: 07		
Obligationslånet af den 1/6 1892	13,649: 05		
« « « 1/8 1902	22,099: 55		
Räntebehållning å vissa fonder	187: 74		
Drätselkammaren	12,842: 32	88,046: 73	
Öfverskjutande tillgång			41,811: 18

Inkomster år 1913:

Diverse inkomster och återbetalningar	1,599: 46	
Anslag af kommunen	103,142: 48	104,741: 94
	Kronor	146,553: 12

Kredit:

Utgifter år 1913:

För den öppa fattigvården	78,573: 89	
« « slutna «	21,809: 45	100,383: 34

Balans till år 1914:

Tillgångar:

Fastighet	79,000: —		
Utlämnade lån mot säkerhet af inteckningar	36,075: —		
Deposition	2,500: —		
Fr. Eklund	300: —		
Inventarier	6,694: 94		
Fordringar af främmande kommuner	3,531: 03		
Kapitalräkning	403: 56	128,504: 53	
	Transport	128,504: 53	100,383: 34

N:o 64
Fattigvårds-styrelsens berättelse för 1913

	Transport	128,504: 53	100,383: 34
Skulder:			
Donationer och testamenterade medel . .	39,365: 89		
Obligationslånet af den 1/6 1892	13,199: 05		
« « « 1/8 1902	21,707: 40		
Räntebehållning å vissa fonder . . .	193: 34		
Förskotterade medel	7,869: 67	82,334: 75	
Öfverskjutande tillgång			46,169: 78
		Kronor	146,553: 12

Under fattigvårdsstyrelsens förvaltning stående fonder.

	Vid årets början		Under året: Inkomster		Under året: Utgifter		Behållning d. 31 december	
Malmströmska fonden	10,000	—	500	—	500	—	10,000	—
Beata Lovisa Vougts fond	10,041	74	500	—	541	74	10,000	—
Anders Nordlöfs «	82	65	4	07			86	72
P. Bilchiers «	165	32	8	16			173	48
Hedda Hoffmans «	517	36	25	77	16	67	526	46
Sofia Elisabet Sjöbergs «	4,124	16	195	47	126	67	4,192	96
Anna Sofia Sjöbergs «	110	20	5	45			115	65
Alex. Mossbergs «	265	29	13	16	5	—	273	45
Ulrika Godenii «	1,551	02	77	25	50	—	1,578	27
Johanna Hallströms «	2,562	50	125	—	125	—	2,562	50
Anna Helena Almströms «	4,200	—	200		200	—	4,200	—
Regina Möllers «	5,125	—	250	—	250	—	5,125	—
Ulrika Kath. Anderssons graffond	522	83	23	57	15	—	531	40
Kronor	39,268	07	1,927	90	1,830	08	39,365	89

Västerås i Juni 1913.

På Fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. Johansson.
Ordf.

H. Cronholm.
Sekr.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1914.

N:o 65.

Drätselkammarens förslag ang. ändring af § 10 i reglementet för Drätselkammaren.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vederbörande revisorers berättelser rörande granskning af stadens räkenskaper för de senare åren innehålla anmärkning emot, att Drätselkammaren utan Stadsfullmäktiges hörande utanordnat medel för andra ändamål än som omförmäles med orden "nödiga reparationer äfvensom andra tillfälliga arbeten och inköp för stadens räkning under villkor, att kostnaden för hvarje särskildt fall icke öfverstiger 300 kronor" i § 10 af gällande reglemente för Drätselkammaren.

Den inskränkning i fråga om Drätselkammarens förvaltning, när det är fråga om andra utgifter än nyssnämnda, som härigenom bestämts, anser Drätselkammaren böra upphäfvas.

Att Stadsfullmäktige i praxis redan utsträckt Drätselkammarens befogenhet jämväl i afseende å andra utgifter finner Drätselkammaren framgå af det förhållandet, att Stadsfullmäktige låtit bero vid Drätselkammarens i anledning af anmärkningarna afgifna förklaring, att de af Drätselkammaren anvisade medlen användts för ändamål, som i ena eller andra afseendet kommit staden till godo, samt att desamma uppgått till så obetydligt belopp, att Drätselkammaren ansett det vara obehöfligt att besvära Stadsfullmäktige med framställning om deras utbetalande. För undvikande af, att liknande anmärkningar för framtiden framställas, torde Drätselkammarens befogenhet, att anvisa anslag utan Stadsfullmäktiges hörande sålunda böra utvidgas att omfatta utgifter, som öfver hufvud taget afse ändamål hörande till Drätselkammarens förvaltning.

Drätselkammaren har jämväl tagit under öfvervägande, huruvida icke det belopp, inom hvilket sådan befogenhet tillkommer Drätselkammaren, bör något höjas, och har Drätselkammaren äfven ansett så böra ske och detta i relation till penningvärdets fall efter den tid bestämmelsen först tillkommit eller år 1863.

Då Drätselkammarens utvidgade befogenhet ifråga om beslutanderätt i nu berörda afseende såsom förut i hufvudsak kommer att hänföra sig till behof — reparationer af stadens fastigheter o. d. — hvilkas tillgodoseende Drätselkammaren närmast har att bevaka, anser Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige icke böra hafva något att erinra emot en sådan utvidgad befogenhet, och får Drätselkammaren därför föreslå,

att Stadsfullmäktige dels ville för sin del godkänna, dels ock för fastställelse af Konungens Befallningshafvande förorda följande ändrade lydelse af 10 § i det för Drätselkammaren gällande reglementet.

N:o 65 ang. ändring i Drätselkammarens reglemente.

"Drätselkammaren, — hvilken minst en gång om året bör låta anställa besiktning å stadens allmänna byggnader och broar äfvensom å annan stadens egendom, fast eller lös, samt öfver möbler, redskap, verktyg och materialier låter föra fullständiga förteckningar, — ansvarar för all den skada, som genom bristande tillsyn å sådan egendom kan uppkomma.

Utan Stadsfullmäktiges hörande äger Drätselkammaren verkställa nödiga reparationer samt andra tillfälliga arbeten och inköp för stadens räkning äfvensom besluta om utgifter i öfrigt, som med Drätselkammarens förvaltning stå i sammanhang, allt under villkor att kostnaden för hvarje särskildt fall ej öfverstiger 500 kronor".

Västerås den 9 September 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

N:o 66.

Drätselkammarens förslag ang. inköp af mark från lägenheten Hagaberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Såsom framgår af bilagda skrifvelse hafva ägarne af lägenheten Hagaberg å stadens västra utmark hembjudit staden till inlösen, för ett belopp af 1,500 kronor och villkor i öfrigt, af berörda lägenhet dels områdena emellan Ragvaldsbacke och den s. k. Pistolvreten samt närmaste inom lägenheten föreslagna gator, dels ock allt till gatumark afsedt område utgörande samtliga dessa områden enligt en af stadsingeniören G. Smitt, efter förslag till stadsplan för västra områdena, i Januari 1914 upprättad karta, i areal gatumark 3100,5 kvm. samt i areal tomtmark 911 kv.

Då ifrågavarande reglering blir nödvändig, då fråga om stadsplans genomförande beträffande västra områdena uppstår, samt den till inköp föreslagna tomtmarken efter sammanläggning med samt skedd tomtindelning af staden tillhöriga intillvarande markområden torde med fördel framdeles kunna afyttras och villkoren för uppgörelsen i öfrigt synes Drätselkammaren för staden antagliga, får Drätselkammaren hemställa,

att Stadsfullmäktige dels måtte bemyndiga Drätselkammaren att med ägarne af lägenheten Hagaberg

N:o 66 ang. inköp af mark från lägenheten Hagaberg.

å stadens västa område på föreslagna villkor träffa öfverenskommelse om öfverlåtelse af ofvanberörda områden till staden,

dels ock för detta ändamål anvisa 1,500 kronor att utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 9 September 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Undertecknade delägare i Lägenheten Hagaberg västra området af Västerås stad få härmed hembjuda till staden för inlösen de delar af Lägenheten Hagaberg som erfordras för reglering mot Ragvalds backe och den s. k. Pistolvreten enligt af Stadens Byggnadschef Löjtnant Smitt upprättad karta, jämte å samma karta upptagen gatumark, mot en Köpesumma af Ett Tusen femhundra (1,500) Kronor därjämte vidkänner staden de kostnader för kartläggning och delning af Lägenheten Hagaberg som af ofvannämnda försäljning kan finnas erfoderlig säljare förbehåller sig rätt att bruka den jord, som är afsedd till gatumark utan afgift till dess att anläggning af gatorna eger rum och utan afgift eller kostnader bortforsla å samma gator befintlig matjord. Ofvanstående erbjudande gäller till den 1 Januari 1915.

Västerås den 15 Augusti 1914.

Abr. Jansson.
Susanna Vilhelmina Ekholm.
Gustaf Theodor Johansson.
Edv. Karlsson.
Carl Oskar Francke.
Theodor Ekholm.
Frida Johansson.
Annida Karlsson.

N:o 67.

Drätselkammarens förslag ang. anstånd med nya renhållningsstadgans ikraftträdande.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 24 April och den 28 Augusti 1913 beslöto Stadsfullmäktige i nära samhand med beslut att anvisa anslag för anläggande af en stadens svingård antaga ett af särskilde kommitterade utarbetadt förslag till renhållningsstadga för staden, hvilken stadga af Konungens Befallningshafvande i länet den 6 November samma år fastställd, skall träda i kraft den 6 instundande November.

Stadgan är byggd på tredelningssystemet, hvarför en förutsättning för tillämpningen af densamma är, att ikraftträdandet sammanfaller med tidpunkten för svingårdens tagande i anspråk för sitt ändamål.

Genom Stadsfullmäktiges ändringsbeslut i fråga om förläggningsplats för svingården — från Stenby till den af staden inköpta egendomen Malma — och därmed sammanhängande vidlyftiga ännu pågående utredning rörande byggandet af en transportbana emellan staden och sistnämnda egendom, har verkställigheten af Stadsfullmäktiges beslut rörande svingårdsanläggningen icke kunnat fortskrida så långt, att denna kan tagas i bruk då stadgan träder i kraft.

Härigenom nödvändiggöres ett uppskof med ikraftträdandet och har Drätselkammaren ansett att tidpunkten härför bör bestämmas till den 1 September nästkommande år.

Drätselkammaren får därför hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte besluta om uppskof med renhållningsstadgans ikraftträdande till den 1 September 1915.

Västerås den 9 September 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

N:o 68.

Byggnadsnämndens förslag ang. vissa ändringar i de antagna föreskrifterna rörande byggnadsverksamheten utom stadsplanen.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom resolution den 31 sistlidne augusti har Konungens Befallningshafvande i länet till Magistraten härstädes för infordrande af yttrande från Stadsfullmäktige och Byggnadsnämnden öfverlämnat Kungl. Öfverintendentsämbetets skrifvelse den 25 i samma månad jämte af Ämbetet uppgjord promemoria rörande vissa erinringar emot de af Stadsfullmäktige genom beslut den 27 mars och den 25 september 1913 antagna bestämmelser med afseende å byggnadsverksamhetens ordnande utom stadens planlagda område, hvilka bestämmelser till Öfverintendentsämbetet af Kungl. Maj:t äro remitterade för underdånigt utlåtande.

Sedan Magistraten den 2 innevarande september för begärd åtgärd öfverlämnat berörda handlingar till Byggnadsnämnden får Nämnden, enär de af intendentsämbetet föreslagna ändringarna torde underlätta en fastställelse af bestämmelserna i fråga samt i öfrigt innebära en förbättring i desamma, under åberopande af de skäl, som Öfverintendentsämbetetet anfört för hvarje ändring hemställa,

att Stadsfullmäktige ville besluta följande ändringar och tillägg i merberörda föreskrifter:

§ 2 erhåller följande ändrade lydelse:

"Inom dessa områden må icke nybyggnad eller sådan förändring af befintlig byggnad, som enligt 40 § i stadsplanelagen är att till nybyggnad hänföra, vidtagas utan att stadens Byggnadsnämnd därtill gifvit lof."

Såsom följd häraf utgå såsom obehöfliga sista stycket af 3 §, mom. c) samt hela 9 §.

§ 3, c) första stycket:

Här inskjutes emellan orden "byggnadsföretaget" och "Byggnadsnämnden" orden "utförda i en minsta skala af 1:200."

§ 4 mom. 1 erhåller följande lydelse:

Byggnadslof får — — — —; dock att, där fråga är om uppförande af två kopplade eller i grupper sammanbyggda mindre, med brandmur skilda egna hem eller andra särskildt små byggnader och ansökan om byggande af så kopplade hus eller hel grupp på en gång föreligger, Byggnadsnämnden må kunna — — — — — —.

§ 5, 2:dra stycket:

Siffrorna 9 ändras till 12.

N:o 68
ang. föreskrifter om byggnadsverksamheten utom stadsplanen.

Samma § 3:dje stycket:

Efter ordet "invid" inskjutes ordet "hvarandra."

§ 6, 2:dra stycket:

tillägges orden "dock att ifråga om fristående byggnad dess höjd icke må överstiga $^3/_4$ af längden ar byggnadens fasad mot väg, gata, torg eller annan allmän plats.

§ 7 erhåller följande lydelse:

Byggnad må ej läggas närmare grannes område än 6 meter, där icke grannar enas om att samtidigt uppföra byggnader intill hvarandra i tomtgränsen på sådant sätt att de få utseende af en enda sammanhängande byggnad. Sålunda sammanbyggda hus skola vara afskilda från hvarandra medelst brandmurar. För fabriksbyggnader och för mindre uthus, må där byggnadsnämnden så pröfver skäligt medgifvas undantag från hvad här är stadgadt.

Hvad vidkommer § 17 erinrar Byggnadsnämnden att Byggnadsnämnden vid behandling i Stadsfullmäktige af bestämmelserna just med hänsyn till de olägenheter Öfverintendentsämbetet funnit § kunna medföra afstyrkt densamma, och får Byggnadsnämnden i öfverensstämmelse härmed biträda Öfverintendentsämbetets förslag att denna § måtte ur bestämmelserna utgå.

Västerås den 9 september 1914

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Ragnar Tenow.

RESOLUTION.

Öfverlämnas till Byggnadsnämnden i Västerås för yttrande, hvilket jämte remisshandlingarna införväntas.

Västerås Rådhus den 2 september 1914.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i Västmanlands län.

Sedan Kungl. Öfverintendentsämbetet genom nådig remiss den 21 november nästlidne år undfått befallning att afgifva underdåningt utlåtande uti Kungl. Maj:ts nådiga pröfning genom Eder underställt ärende angående fastställelse af beslutade

bestämmelser beträffande byggnadsverksamhetens ordnande utom Västerås stads planlagda område,

samt det vid granskning inom ämbetet af omförmälda bestämmelser uppkommit de i här närslutna promemoria intagna erinringar,

har Öfverintendentsämbetet härigenom skolat anhålla, det I behagaden infordra vederbörande stadsmyndigheters öfver samma erinringar afgifna yttranden och i anledning af dem fattade beslut samt därmed, jämte eget benäget utlåtande och samtliga nu öfverlämnade handlingar, till ämbetet inkomma.

N:o 68 ang. föreskrifter om byggnadsverksamheten utom stadsplanen.

Stockholm den 25 augusti 1914.

På Kungl. Öfverintendentsämbetets vägnar:

I. Cust. Clason.

F. Richter.

RESOLUTION.

Remitteras till Magistraten i Västerås, som anmodas i ärendet infordra yttrande från Stadsfullmäktige och Byggnadsnämnden i Västerås samt att med deras yttranden jämte eget utlåtande och remissakten därefter hit inkomma.

Västerås slott i landskansliet den 31 augusti 1914.

Landshöfdingeämbetet.

Herman Uddén. ***Vilhelm Lange.***

P. M.

Beträffande af *Västerås* stad antaget förslag till särskilda föreskrifter med afseende å byggnadsverksamhetens ordnande inom *icke planlagda delar af staden,* torde mot detta förslag göras följande erinringar:

§ 2 torde böra gifvas följande ändrade lydelse:

"Inom dessa områden må icke nybyggnad eller sådan förändring af befintlig byggnad, som enligt 40 § i stadsplanelagen är att till nybyggnad hänföra, vidtagas utan att stadens byggnadsnämnd därtill gifvit lof."

I samband härmed bör sista stycket af 3 §, c) samt hela 9 § utgå.

N:o 68
ang. föreskrifter om byggnadsverksamheten utom stadsplanen.

§ 3, c), första stycket:

bör möjligen kompletteras med uppgift om, i hvilken minsta skala ritningarna må utföras; t. ex. 1:200.

§ 4, mom. 1:

Formuleringen är sådan, att s. k. dubbelhus knappast kunna få förekomma å små tomter; momentet talar om "i rader sammanhängande" hus och i parallelitet därmed "hel grupp sådana hus på en gång" etc. — borde gifvas följande ändrade lydelse;

Byggnadslof får — — — —; dock att, där fråga är om uppförande af två kopplade eller i grupper sammanbyggda mindre, med brandmur skilda egna hem eller andra särskildt små byggnader och ansökan om byggande af så kopplade hus eller hel grupp på en gång föreligger, byggnadsnämnden må kunna — — — —.

§ 5, 2:dra stycket:

medgifver gårdsrum med 9 m:s medelbredd. Då byggnadsstadgan som regel till och med inne i stad fordrar 12 m. och endast "där så pröfvas nödigt" 9 m., borde i detta moment siffran 9 ändras till 12; detta blir ingen skärpning, endast häfdande af regel.

I tredje stycket torde efter ordet "invid" böra inskjutas ordet "varandra."

§ 6, 2:dra stycket:

Här medgifves, att stenhus får uppföras till en höjd af 11 meter med tre våningar.

För att förhindra uppkomsten på små tomter af missprydande pelarartade fristående hus torde till detta stycke böra göras ett tillägg af följande lydelse:

— — — — elva meter, dock att i fråga om fristående byggnad dess höjd icke må öfverstiga $^3/_4$ af längden af byggnadens fasad mot väg, gata, torg eller annan allmän plats.

§ 7:

Bland de detaljer, som mest bidraga till att städernas närmaste, bebyggda, ej planlagda omgifningar icke sällan äro långt ifrån tilltalande, är den, att tomtplatserna bebyggas utan någon ordning i afseende å sambyggande af husen eller uppförande af fristående hus. Den ene byggherren uppför sitt hus vid grannens tomtgräns med brandmur där, och den andre drager in sitt hus och gör det fristående, antingen helt eller delvis. En sådan oreda är mera regel än undantag, särskildt i afseende å de synnerligen stora, ofta med bostäder försedda uthusen. Det torde därför vara af synnerlig vikt att just på denna punkt ingripa med bestämmelser, som ur estetisk synpunkt lämna bättre resultat utan att brandsäkerheten förminskas. Detta torde bäst åstadkommas därigenom att öppet byggnassätt föreskrifves. § 7 skulle därför kunna erhålla följande lydelse;

§ 7. Byggnad må ej läggas närmare grannes område än 6 meter, där icke grannar enas om att samtidigt uppföra byggnader intill varandra i tomtgräns på sådant sätt att de få utseende af en enda sammanhängande byggnad. Sålunda sammanbyggda hus skola vara afskilda från hvarandra medelst brandmurar. För fabriksbyggnader och för mindre uthus må, där byggnadsnämnden så pröfvar skäligt, medgifvas undantag från hvad här är stadgat.

§ 9: se § 3.

§ 17:

N:o 68 ang. föreskrifter om byggnadsverksamheten utom stadsplanen.

Enligt denna paragraf skulle *stadsfullmäktige* äga rätt att lämna anstånd med tillämpandet för område, där byggnadsverksamhet i större omfattning ej är att förvänta. Ämbetet anser sig icke kunna tillstyrka nådigt fastställande af dylik bestämmelse, då den synes lämna rum för godtyckliga eller af ensidigt intresse förestafvade åtgärder.

N:o 69.

Drätselkammarens förslag ang. inköp af en större motorbåt för trafiken till Hästholmarne.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Det torde vara Stadsfullmäktige obekant, att den trafik, som uppehållits mellan staden och ön Elba, de senare åren genom stadens försorg, med hvarje år tagit en allt större omfattning. Detta har i särskildt hög grad varit fallet senaste sommar, då trafiken utsträckts äfven till Östra holmen. En följd häraf har blifvit, att ångslupen Märta, åtminstone under de flesta lördagar och söndagar, visat sig alldeles otillräcklig att uppehålla den växande trafiken.

Det har för Drätselkammaren hittills mött synnerligen stora svårigheter att med insatta tillfälliga ångbåtar ordna ifrågavarande trafik, i det att vid åtskilliga tillfällen det varit omöjligt att förhyra någon sådan ångbåt. Och detta sätt att ordna trafiken har dessutom medfört den olägenheten, att en stor del af trafikinkomsten ej kommit staden till godo.

På grund af dessa förhållanden har Drätselkammaren länge varit betänkt på att föreslå anskaffande af ytterligare en båt att insättas på denna trafikled. Då under innevarande höst ett tillfälle yppat sig att för ett måttligt pris kunna få inköpa en visserligen något begagnad, men dock i godt stånd varande större motorbåt, har Drätselkammaren ansett sig böra framlägga ifrågavarande ärende till Stadsfullmäktiges pröfning.

Den båt, hvarom nu är fråga, är endast två år gammal och har trafikerat en längre insjöfarled i Södermanland. Båten är försedd med en motor af bästa fabrikat, som enligt inhämtade upplysningar fungerat utan anmärkning och är i fullgodt skick. Båten, som besetts och profvats af en af Drätselkammarens ledamöter jämte stadens byggnadschef, torde på trafikleden Västerås—Hästholmarne kunna taga omkring 75 passagerare. Båten gör ungefär samma eller något högre fart än "Märta", och en man kan bekvämt sköta både maskineri och navigering.

Priset på båten är högst 7,500 kronor — underhandlingarne härom äro ej definitivt afslutade —, för frakt samt en del mindre förändringar i maskineri och inredning erfordras ett belopp af omkring 500 kronor Det för ändamålet behöfliga anslaget torde sålunda belöpa sig på högst 8,000 kronor.

N:o 69 ang. trafiken till Hästholmarne.

Då det torde vara svårt att till sådant pris erhålla en så lämplig och så lagom stor båt för ifrågavarande trafik som den ofvan omförmälda motorbåten, samt Drätselkammaren anser, att det är synnerligen önskvärdt, att en ny båt nu anskaffas för denna trafik, får Drätselkammaren föreslå,

att Stadsfullmäktige ville för anskaffande och utrustning af en motorbåt att insättas på trafiken till Hästholmarne bevilja ett förslagsanslag å 8,000 kronor att förskotteras af tillgängliga medel för att sedermera ersättas af inkomsterna af berörda trafik.

Västerås den 17 September 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

N:o 70.

Drätselkammarens skrifvelse med öfverlämnande af Folkskolestyrelsens begäran om extra anslag till barnbespisning.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktige öfverlämna en af härvarande Folkskolestyrelse gjord framställning med därtill hörande bilagor rörande beviljande af ett extra barnbespisningsanslag för innevarande höst å 3,000 kronor samt därvid för sin del anföra.

De förhållanden, som af Folkskolestyrelsen åberopats som skäl för beviljande af anslaget, äro de nu rådande oroliga förhållandena och den nöd, som på grund häraf uppkommit och väntas uppkomma genom arbetslöshet i större utsträckning.

Med hänsyn till den omständigheten, att Drätselkammaren har sig bekant, att arbetslöshet nu ej föreligger i större utsträckning än som är för årstiden vanligt, har inom Drätselkammaren tveksamhet rådt rörande lämpligheten af att för närvarande genom beviljande af extra anslag indirekt konstatera en arbetslöshet i den utsträckning, att ingripande redan bör ske från stadens sida.

N:o 70
ang. anslag till barnbespisning.

Med hänsyn emellertid till den omständigheten, att nu föreliggande framställning afser en form af välgörenhet, som i händelse af behof bör understödjas, och då det finnes sannolikhet för att — äfven om så nu ej är fallet — större arbetslöshet under hösten kommer att uppstå, har Drätselkammaren, med uttalande af önskvärdheten af, att största sparsamhet med medlen iakttages samt att desamma komma till användning i fall, där verkligt behof föreligger, likväl ansett sig böra hemställa

att Stadsfullmäktige måtte ställa till Folkskolestyrelsens förfogande det begärda anslaget å 3,000 kronor att användas till extra barnbespisning under innevarande höst och utgå af innevarande års förslagsanslag.

Västerås den 17 September 1914.

På Drätselkammerens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Västerås stads Drätselkammare.

Inneliggande ansökan från Folkskolestyrelsen öfverlämnas härmed med begäran, att Drätselkammaren ville med förordande inlämna den till Stadsfullmäktige.

Västerås den 16 sept. 1914.

Vördsamt

Albert Falk,
t. f. skolinspektör.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Det har förut varit vanligt, att den s. k. barnbespisningen i Västerås folkskolor under vårterminen fortgått så godt som hela terminen från dess början i midten af januari till ett stycke in i maj, men däremot under höstterminen, då behofvet i allmänhet är mindre, endast pågått under de sista veckorna.

Under innevarande höst ställer sig emellertid saken på grund af kända förhållanden helt annorlunda. I känsla af att detta läsår stort behof af barnbespisning skulle förefinnas redan vid höst-terminens början, beslöt Folkskolestyrelsen vid sitt sammanträde den 6 augusti, att bespisningen skulle börja den 1 september.

Detta beslut kunde visserligen ej bokstafligen verkställas, alldenstund den nödvändiga noggranna pröfningen af de inkomna ansökningarna måste taga en afsevärd tid i anspråk, hvadan barnbespisningen först den 9 september kunde taga sin början. Det visade sig emellertid då, att redan nu vid höstens början behofvet af barnbe-

N:r 70 *ang. anslag till barnbespisning.*

spisning var något större, än eljest plägar vara fallet under den värsta tiden eller vintermånaderna. Trots ganska sträng gallring ansåg sig Barnbespisningskommittén böra från början medgifva bespisning åt i det närmaste 400 barn.

Med all säkerhet måste ändock detta antal framdeles väsentligt ökas. Redan nu inkomma dagligen till folkskoleexpeditionen nya ansökningar. Erfarenheten har sålunda visat, att redan nu behofvet är stort, och sannolikt kommer nöden fram mot senhösten i många hem att ytterligare stegras.

Då nu emellertid de medel, 775 kr. 53 öre, som Folkskolestyrelsen för närvarande har att för ofvan berörda ändamål disponera, visserligen kunnat räcka till för en barnbespisning under hösten af sådant omfång, som under normala förhållanden varit vanligt, men ej på långt när förslår under nuvarande omständigheter, har Folkskolestyrelsen vid sitt sammanträde den 3 innevarande september beslutat att hos Stadsfullmäktige anhålla om ett extra barnbespisningsanslag för hösten 1914. De beräkningar, som Barnbespisningskommittén å Folkskolestyrelsens vägnar låtit genom inspektören verkställa, ha visat, att detta anslag ej lämpligen kan sättas lägre än till 3,000 kr.

Hänvisande till ofvanstående utredning och till vidfogade bilagor 1—3 får alltså Folkskolestyrelsen härmed vördsamt hos Stadsfullmäktige hemställa om beviljande för hösten 1914 af ett extra barnbespisningsanslag af tretusen (3,000) kronor.

Västerås den 16 sept. 1914.

Å folkskolestyrelsens vägnar

Fredr. Fåhræus,
ordf.

Albert Falk,
t. f. folkskoleinspektör.

Utdrag ur prot. vid folkskolestyrelsens i Västerås sammanträde den 6 augusti 1914.

§ 92.

"Föredrogs redogörelse för barnbespisningen under det gångna läsåret, och skulle denna införas i årsredogörelsen.

I samband härmed beslöt styrelsen, att då under för närvarande rådande förhållanden behofvet af barnbespisning sannolikt blefve större än eljest, denna skulle taga sin början redan den 1 september för att fortsättas till höstterminens slut. Med ansökan om medel till denna utökade bespisning skulle styrelsen framdeles, då kostnaden säkrare lät sig beräknas, ingå till Stadsfullmäktige."

Utdrag ur prot. vid folkskolestyrelsens i Västerås sammanträde den 3 september 1914.

---

§ 107.

N:o 70 ang. anslag till barnbespisning.

"Föredrog ordföranden i barnbespisningskommittén, herr Enblom, den kostnadsberäkning för barnbespisningen under höstterminen 1914, som kommittén med anledning af styrelsens beslut vid närmast föregående sammanträde (§ 92) verkställt, och framgick däraf, att försåvidt bespisning under hela höstterminen skulle kunna bekostas åt de omkr. 400 barn, som kommittén pröfvat genast böra få komma i åtnjutande däraf, skulle härför utöfver nu tillgängliga 775 kr. 53 öre erfordras ett tilläggsanslag af innemot 2,500 kronor, men då all föregående erfarenhet visat, att behofvet af sådan bespisning plägade blifva väsentligt större längre fram på hösten, och föjlaktligen ej häller de beräknade 2,500 kronorna torde räcka till, föreslogs, att för höstterminen 1914 skulle begäras ett extra barnbespisningsanslag af 3,000 kronor. Folkskolestyrelsen beslöt att på af kommittéen anförda skäl ingå till Stadsfullmäktige med anhållan härom."

Att ofvanstående tvänne paragrafer (§ 92 och 107) äro rätt utdragna ur de justerade protokollen, betygar i tjänsten.

Västerås den 15 september 1914.

Albert Falk.

(Efterföljande kostnadsberäkning skiljer sig från de siffror, som af herr Enblom vid sammanträdet den 3 september muntligen anfördes, (Bil. 2), endast därutinnan, att där barnbespisningens början beräknades från 1 sept., i hvilket fall bespisningsdagarnes antal blifvit 92.)

Under höst-terminen 1913 var medelkostnaden för portion 8,4 öre, under vårterminen 1914 7,03 öre. För innevarande hösttermin torde portionskostnaden ej kunna sättas lägre än 9 öre. Om man utgår från vårterminens portionskostnad, skulle detta innebära en ökning av omkr. 28 %. Att denna beräkning åtminstone ej är för hög, bevisas af stegringen i pris på några af de för bespisningen viktigaste artiklarna. Priset på mjölk har sålunda sedan våren stigit med mera än 14 %, på hafvregryn med nära 52 % och på rågsiktkakor med 20 %.

Antal bespisningsdagar blir tiden 9 sept. — 16 dec. 85.

Räknar man nu med i medeltal 400 portioner per bespisningsdag, blir totalkostnaden 3,060 kronor. Behållningen från våren är 775 kr. 53 öre. Den brist, som behöfver täckas med ett extra anslag, skulle följaktligen bli 2,284 kr. 47 öre. Då nu emellertid portionspriset torde vara för lågt beräknat och det dessutom är all sannolikhet för att det ett stycke längre fram på hösten skall komma att visa sig, att betydligt flera barn än 400 blifva i behof af bespisning, anser undertecknad, att fyllnadsanslaget ej bör sättas lägre än till 3,000 kronor.

Enligt uppdrag

Albert Falk.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1914.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1914 Den 29 Oktober XVIII

N:o 71.

Konungens Befallningshafvandes utslag ang. underhållsskyldigheten af Kvarnbron.

Öfverlämnas till Stadsfullmäktige för kännedom.

Västerås Rådhus den 30 September 1914.

På Magistratens vägnar:

J. W. Ödman.

Ragnar Tenow.

Konungens Befallningshafvandes i Västmanlands län utslag i fråga om underhållet af den på Västerås stads område å allmänna vägen från staden genom S:t Ilians sockens västra del till Skerikes socken öfver Svartån anlagda bro, benämnd Kvarnbron;

uti hvilket mål skriftväxlats, på sätt här nedan vidare förmäles:

gifvet Västerås slott i landskansliet den 14 September 1914.

På uppdrag af Norrbo härads vägstyrelse anförde i en till Konungens Befallningshafvande den 14 Februari 1903 ingifven skrift Frans Schartau å Forsby, Axel Lundblad å Fredriksberg, C. W. Hallén i Bäckby, m. fl., att landtbefolkningen i Skerikes, S:t Ilians sockens västra del med flera å västra sidan om Svartån belägna socknar i äldre tider haft sin infartsväg till Västerås stad genom en väg, som från Trumslagartorpet ledde förbi bryggerierna till den s. k. Glasgatan. Därjämte fanns vägen öfver Kvarnbron. Om underhåll af denna bro hade den 20 April 1802 inför Konungens Befallningshafvande träffats en förening, enligt hvilken hemmanen Bäckby, Tjur och Hällby i Lundby socken, Hallsta och Bälby i Dingtuna socken, hemmanen i S:t Ilians sockens västra del, allt inom Tuhundra härad, Skerikes sockens hemman samt innehafvaren af Västerås kvarn inom S:t Ilians sockens östra del af Norrbo härad jämte, till någon del, Västerås stad sig emellan fördelat underhållet. Underhållsskyldigheten, såvidt rörde Skerikes socken, hade sedan dess öfverflyttats först på S:t Ilians sockens östra del, därifrån på Norrbo härad i sin helhet och fullgjordes nu af häradets vägkassa. Omkring år 1815 hade den gamla landsvägen, som ledde in på Glasgatan rasat, hvarefter enda infartsvägen för ofvan sagda hemman blifvit vägen öfver Kvarnbron.

Förhållandena hade sedan dess afsevärdt förändrats. Stadens område mot norr hade utvidgats, så att bron numera låge helt och hållet å stadens område, och staden hade underhållsskyldighet af landsvägen på ömse sidor om bron. Stadens magistrat hade haft öfverinseende öfver brons tillstånd och vid inträffande bristfälligheter träffat anstalter

N:o 71 ang. underhållsskyldigheten af Kvarnbron.

för dess reparation. Sådan reparation hade äfven af de enligt omförmälta förening underhållsskyldiga nyligen verkställts och af magistraten den 23 December 1902 afsynats och lämnats utan anmärkning.

Genom stadens utvidgande mot norr hade dess intressen och fördelar af bron vuxit, hvarjämte den ökade trafiken öfver bron föranledt ökade kostnader för dess underhåll. Stadens intresse af bron hade tagit sig uttryck äfven däri, att staden ombesörjdt åtskilliga ritningar och kostnadsförslag för brons ombyggande. För stadens invånare vore bron af stor betydelse för samfärdseln mellan nyanlagda stadsdelar på ömse sidor om ån.

Arrendatorn af Västerås kvarn hade förklarat, att innehafvaren af fideikommissrätten till kvarnen numera bestrede allt vidare deltagande i brons underhåll, enär han icke ansåge sig bunden af de förpliktelser hans företrädare i fideikommissrätten iklädt sig, allra helst fideikommissarien numera efter nya väglagens införande måste betala särskild vägskatt.

På grund af de förändrade förhållanden, hvilka, på sätt sökandena velat visa, inträdt efter tillkomsten af 1802 års förening, och då nämnda förening, enligt sökandenas uppfattning icke längre borde tillämpas, yrkade sökandena, med åberopande af 25 kap. 8 § Byggningabalken och 19 § i lagen om väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 Oktober 1891, att föreningen af den 20 April 1802 måtte förklaras icke vidare vara för dem bindande och de befrias från att underhålla bron, äfvensom att Västerås stad, å hvars mark bron vore belägen, måtte åläggas öfvertaga dess byggande och framtida underhåll.

Kunde detta yrkande icke bifallas, hemställde sökandena, att staden måtte åläggas iståndsätta ofvanberörda landsväg, som af gammalt ledt in på Glasgatan och som till fullo skulle uppfylla sökandenas behof af samfärdsel med staden. I sådant fall kunde vägen öfver Kvarnbron förläggas; men då sådant vägarbete kunde draga flera år, anhölle sökandena, att Konungens Befallningshafvande måtte förelägga staden att inom viss tid hafva fullbordat detsamma.

Föreningen af år 1802 innefattas i följande

«Protokoll, hållet å Västerås slott i Lands-Cancelliet den 20:de April 1802.

S. D. Uti den vid Norrbo Häradsrätt redan den 27 Oktober 1785 undersökte och till Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes afgörande underställte fråga, rörande den så kallade qvarnbrons förläggande här vid Staden och Glasgatans iståndsättande till farbar väg, hade Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, sedan de därom uppkomne stridigheter vid flere hållne sammanträden inom Brolaget, icke kunnat biläggas och till utrönande af den påkostnad, som vid Glasgatans förbättrande kunde uppgå, särskildt syn och besiktning blifvit förrättad, nu låtit till slutelig öfverläggning samtelige Brobyggnadsskyldige till denna dag inkallas, och inställdte sig i följe häraf, för qvarnägaren, Herr Cavallieren vid Hennes Kongl. Höghet Prinssessans Hof Högvälborne Grefve Melker Falkenberg, dess befullmäktigade Ombud Hr Häradshöfdingen Högaktad Henric Georg Vester, för Skerikes Socken Bönderne Anders Jansson i Skerikesby och Jan Jansson i Snedtomta, i allmän Socknestämma därtill utsedde; och Brobyggnadsskyldige ifrån S:t Ilian, Lundby och Dingtuna Socknar i egne personer.

De i detta mål förelupne skriftväxlingar och hvad vid hållne sammanträden och Besiktningar utredt blifvit, lämnade all fullständig upplysning för detta ämne och föranledde att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till öfverläggning först framställde, huruvida allmänna nyttan i anseende till skogsbesparingar, icke fordrade att alldeles förlägga denna bro, sedan Glasgatan möjligen kunde försättas i farbart stånd, och kommunikationen mellan Staden och Landet därigenom icke försvårades. Brolaget, som med Kongl. Maj:ts Befallningshafvande lika ansåg att Glasgatans utvidgande och iståndsättande, skulle på

N:o 71 ang. underhållsskyldigheten af Kvarnbron.

dem, utan annat biträde allena ankomma, öfvervägande de flere svårigheter, hvilka i anseende till höjders bortgräfning, pålning emot kanterne, och andra olägenheter vid gatans nödvändiga utvidgning därstädes förekomma, stadnade enhälligt i det beslut, att qvarnbron skulle bibehållas, och om Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes bifall därtill nu anhöll. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förklarade sin Embetsuppmärksamhet härutinnan vara inskränkt inom allmänna nyttan och skogsbesparingen, och att då Brolaget nu enhälligt utfäste, att till Brobyggnadens bestridande hvarken nu eller i framtiden, vilja understöd ifrån Allmänningsskogarne, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande saknade all anledning att vara brolaget i dess önskan hinderlig, ehuru, då Brobyggnaden nödvändigt skulle af Trä verkställas, enskilde nyttan hvilade på samma grunder som den allmänna. Och som nu således fastställdes både att denna bro komme att bibehållas, och att brons förbättrande i farbart stånd nu genast skulle företagas, och nybyggnaden däråa nästa år verkställas, så öfverenskom Brolaget, i anseende till byggnadssättet och underhållsskyldigheten således: att qvarnägaren hädanefter såsom af fordno, besörjer och underhåller Brokistorne och Vasarne; allmogen med lika indelning sig emellan, som tillförene, anskaffar och påkostar Brolaget och betäckningen samt skäligen pröfvades att Staden, hvilken allt deltagande i byggnadsbesväret hitintills bestridt, borde bekosta ledstängerne. Hans Exellens Herr Grefve Delagardie, Landskamreraren Ekelund, Landt-Räntmästaren Alm, Kron-Befallningsmannen J. F. Hultberg, Handlanden Carl Svederus och undertecknad Lagman, närvarande Gårdsägare, ansågo detta erbjudande, så billigt, att därest Stadens öfriga innevånare, emot förmodan, däråt icke nöjas skulle, ville man om verkställigheten däraf på egen bekostnad besörja, likväl med det förbehåll, att farten öfver bron blefve för all vidsträcktare nyttjanderätt inskränkt.

År och dag ut supra.

In fidem
J. W. Almgren.

Rätteligen afskrifvet styrka: E. F. Frendelius, G. Ericsson.«

Ofvan berörda, af Schartau m. fl. å Norrbo härads vägstyrelses vägnar ingifna skrift hade Konungens Befallningshafvande genom resolution den 16 Februari 1903 öfverlämnat till magistraten i Västerås med anmodan att däröfver höra drätselkammaren och stadsfullmäktige samt att med deras yttranden och eget utlåtande inkomma.

Med bifall till därom af drätselkammaren väckt förslag hade därpå stadsfullmäktige den 14 december 1903 beslutit inhämta yttrande i ämnet från sina särskilda kommitterade för åstadkommande af plan för bebyggande af områden utom stadsplanen; och hafva dessa kommitterade i utlåtande den 23 Oktober 1905 yttrat bland annat, att kommitterade väl funnit, «att en väg från så kallade Skerikesvägen öfver Lustigkullaområdet i förbindelse med Bryggerigatan inom stadsplanen är för samfärdseln nödvändig, men ännu ej varit i tillfälle att fatta definitivt beslut om den riktning, samma väg, enligt kommitterades åsikt, bör erhålla.

Enligt kommitterades mening kan denna väg dock ej ersätta Kvarnbron, utan en bro öfver Svartån, där Kvarnbron nu är belägen eller i dess närhet, blir, äfven sedan vägen öfver Lustigkullaområdet anlagts, i hvarje fall för samfärdseln oundgängligen nödvändig.

Kommitterade, som ej anse det tillkomma dem att afgifva någon utredning, angående hvilken, med afseende å den i skriften åberopade öfverenskommelsen om nuvarande underhållet af Kvarnbron, bör för framtiden underhålla samma bro eller en annan bro i stället för nuvarande Kvarnbron, måste följaktligen hemställa:

att Stadsfullmäktige ville, därest Stadsfullmäktige anse sig böra i anledning af skrifvelsen afgifva något förslag till förändrade föreskrifter om framtida underhållet af Kvarnbron, för detta ändamål återremittera skrifvelsen till Drätselkammaren, men i hvarje fall förklara det Stadsfullmäktige icke kunna medgifva, att Kvarnbron förlägges.«

N:o 71
ang. underhållsskyldigheten af Kvarnbron.

Därefter har Drätselkammaren i utlåtande den 14 Maj 1908 yttrat följande:

«I likhet med ofvannämnde kommitterade, som förut yttrat sig i frågan, anser Drätselkammaren, att ifrågavarande bro under inga förhållanden bör förläggas. Byggnadsverksamheten inom stadens område — ehuruväl ännu så länge utom stadsplanen — har numera sträckt sig till områden å ömse sidor om Svartån, belägna norr om Kvarnbron (å östra sidan om ån Aroslund och delar af Blåsbo m. m. samt å åns västra sida norra delen af Lustigkullaområdet och Trumslagartorpet). Dessa byggnadsområden hafva sins emellan ingen annan förbindelseled öfver ån än Kvarnbron. Härtill kommer, att för körslor mellan staden och t. ex. Trumslagartorpet eller nya tvättinrättningen vägen öfver Kvarnbron är vida bättre än den nuvarande backiga och smala vägen öfver Lustigkulla, hvilken senare väg för tyngre körslor till och med är helt enkelt oanvändbar. Alla dessa omständigheter tala för, att det bör ligga i stadens särskilda intresse. att Kvarnbron blir för framtiden väl underhållen.

Hvem underhållskyldigheten rättsligt sedt borde åligga i framtiden, kunde förtjäna sin särskilda utredning, då det torde vara tvifvel underkastadt, huruvida de hittillsvarande brobyggnadsskyldige, såsom de själfva tänkt och yrkat, utan vidare mot stadens bestridande kunna befrias från denna sin skyldighet.

Men Drätselkammaren vill ej uppehålla sig därvid, då praktiska skäl och billighetshänsyn enligt kammarens förmenande tala tillräckligt kraftigt för, att staden bör åtaga sig det framtida underhållet af bron. Utom det stora intresset för staden af brons bibehållande, hvarom nyss här ofvan talats, torde böra påpekas, att ju mer byggnadsverksamheten går framåt å de områden inom staden, som ligga i brons närhet, ju mer kommer också bron att tagas i anspråk för stadens och stadsinnevånarnes räkning. De hittillsvarande brohållningsskyldige hafva påpekat, att staden såväl äger marken som ock håller vägen å ömse sidor om bron. Och härtill kommer, att det icke torde dröja länge, innan Kvarnbron kommer att ligga inom stadsplanen.

Det torde äfven i detta sammanhang böra erinras, att Stadsfullmäktige på framställning af Magistraten, som förklarat sig nödsakad att afstänga Kvarnbron från trafik, om densamma ej blefve skyndsamt reparerad, den 26 Oktober 1905 bemyndigat Drätselkammaren att för försättande af bron i farbart skick vidtaga de åtgärder, kammaren ansåge lämpliga, i anledning hvaraf Kvarnbron blifvit genom kammarens försorg och på stadens bekostnad underkastad en ganska grundlig reparation, som torde onödiggöra vidare arbeten för brons underhåll under några år framåt.

På grund af det anförda får Drätselkammaren föreslå, att Stadsfullmäktige måtte förklara, att staden är villig att för framtiden öfvertaga byggandet och underhållet af den så kallade Kvarnbron.«

Vid ärendets föredragning hos Stadsfullmäktige den 29 Maj 1908 beslöto Stadsfullmäktige afgifva det yttrande, att staden vore villig att tillsvidare öfvertaga underhållet af den så kallade Kvarnbron; och har Magistraten, med anmälan härom återställt handlingarna, hvilka Konungens Befallningshafvande sedermera genom resolution den 22 Augusti låtit återställa till Norrbo härads vägstyrelse för kännedom.

Sedermera har Magistraten i Västerås i skrifvelse den 4 December 1913 anmält, att brons östra landfäste rasat; att bron till följd däraf blifvit ofarbar; att Magistraten förelagt stadens Drätselkammare att skyndsamt låta sätta bron i farbart skick, men att Stadsfullmäktige, till hvilkas afgörande Drätselkammaren hänskjutit föreläggandet, genom beslut den 27 November 1913 med 16 röster emot 11, hvilka varit för att Stadsfullmäktige måtte uppdraga åt Drätselkammaren att för ett beräknat belopp af 2,000 kronor låta utföra arbetet med brons iståndsättande, förklarat, att som Stadsfullmäktige den 29 Maj 1908 åtagit sig endast att tillsvidare öfvertaga underhållet af bron, men de åtgärder, som nu erfordrades för brons iståndsättande, vore, på sätt stadens byggnadschef påpekat, att hänföra till ombyggnad, Stadsfullmäktige, i enlighet med Drätselkammarens me-

N:o 71 ang. underhållsskyldigheten af Kvarnbron.

ning, icke för det närvarande ville vidtaga någon åtgärd för iståndsättande af den så kallade Kvarnbron.

Med erinran, att detta Stadsfullmäktiges beslut föranledde, att en till allmänt begagnande upplåten och indelad väg icke vidare vore användbar för de trafikanter, som förut användt sig af densamma, har Magistraten, med öfverlämnande af Stadsfullmäktiges beslut, anhållit om föreskrift, hvilka åtgärder Magistraten i anledning af samma beslut hade att vidtaga.

Genom remiss den 20 December 1913 har Konungens Befallningshafvande öfverlämnat handlingarna i ärendet till kronofogdarna i Västerås och Bergslags fögderier med anmodan att infordra yttranden från ägarna af hemmanen Bäckby, Tjur och Hällby i Lundby socken, Hallsta och Bälby i Dingtuna socken, samtliga hemman i S:t Ilians sockens västra del, allt inom Tuhundra härad, sistnämnda härads vägstyrelse, innehafvaren af fideikommisset Västerås kvarn inom S:t Ilians sockens östra del och Norrbo härad samt sistnämnda härads vägstyrelse, hvarefter de infordrade yttrandena jämte kronofogdarnas eget utlåtande införväntades.

De vid ifrågavarande bro enligt 1802 års förening byggnadsskyldiga hafva hörts vid sammanträde inför kronofogden i Västerås fögderi å Tuhundra härads tingshus i Västerås den 10 Januari 1914 och hafva därvid instämt i ett af riksdagsmannen Axel Lundblad å Fredriksberg vid tillfället gjort uttalande af innehåll, att frågan om brons underhåll befunne sig i nästan samma skick som då skrifvelsen i Februari 1903 tilll Konungens Befallningshafvande afläts, enär Konungens Befallningshafvande ännu icke resolverat med anledning af de uti skrifvelsen framställda yrkandena; att de förutvarande brohållningsskyldiga ansåge sig icke längre pliktiga att nu verkställa reparation å bron, då Stadsfullmäktige i Västerås förklarat staden villig tillsvidare öfvertaga underhållet; att, äfven om den år 1802 åstadkomna föreningen vore gällande, hvilket Lundblad bestrede, den reparation af brokistan, som nu påfordrades, ålåge innehafvaren af Västerås kvarn; att trafiken öfver bron på senare tid icke så mycket som förr ägde rum, sedan den s. k. Drottninggatan å Jakobsberg i S:t Ilians socken, sammanbindande landsvägen vid Trumslagartorpet med Västerås stad, numera indelats till allmänt underhåll;

bestridande Lundblad skyldighet för de gamla brohållningsskyldiga att nu reparera bron.

Styrelsen för Tuhundra härads väghållningsdistrikt har likaledes bestridt, att någon som helst kostnad för brons underhåll och ombyggnad komme att drabba vägstyrelsen eller de väghållningsskyldiga inom distriktet.

Norrbo härads vägstyrelse har förklarat sig helt och hållet vidblifva framställningen till Konungens Befallningshafvande af Februari 1903, och innehafvaren af Västerås kvarn, grefve Henric Falkenberg i Södertälje, har bestridt hvarje förpliktelse för honom att deltaga i brons underhåll, enär han ansåge sig icke bunden af det åtagande, hvartill hans företrädare i fideikommissrätten förbundit sig.

Slutligen hafva kronofogdarna i Västerås och Bergslags fögderier yttrat sig, hvarvid den senare instämt i riksdagsmannen Lundblads anförande vid sammanträdet den 10 Januari 1914, och den förre hemställt, att då Stadsfullmäktige i Västerås den 29 Maj 1908 förklarat staden villig att tillsvidare öfvertaga underhållet af bron, samt den nu ifrågasatta reparationen icke enligt kronofogdens förmenande torde kunna hänföras till ny- eller ombyggnad, kronofogden ansåge staden pliktig verkställa nu erforderliga reparationer för brons försättande i farbart skick.

Vid år 1864 påbörjad delning, genom vederbörligen förordnad landtmätare, af Västerås stads allmänna vägar har i delningsinstrumentet under rubrik Skerikesvägen emellan lotterna n:r 12 och 13, hvilka indelats till underhåll på enskilda vägbyggnadsskyldiga, anmärkts följande:

N:o 71 ang. underhållsskyldigheten af Kvarnbron.

«Kvarnbron som med landfästen och stenkistor underhålles af S:t Ilians socken och Västerås kvarn, innehåller i längd 149 fot«.

och förekommer enahanda anteckning i ett år 1868 af samme förrättningsman, på grund af Konungens Befallningshafvandes utslag den 11 Mars och Kungl Maj:ts resolution den 25 Oktober 1867, upprättat nytt delningsinstrument.

Under skriftväxlingen i målet har Konungens Befallningshafvande den 14 Maj 1914 öfverlämnat handlingarna till Magistraten i Västerås med denna åtecknade resolution:

«Sedan Stadsfullmäktige i Västerås vid sammanträde den 29 Maj 1908 förklarat staden villig att tillsvidare öfvertaga underhållet af den s. k. Kvarnbron å Skerikesvägen,

har Konungens Befallningshafvande genom resolution den 22 Augusti samma år öfverlämnat Stadsfullmäktiges ifrågavarande beslut till Norrbo härads vägstyrelses kännedom såsom svar å en i Februari 1903 från vägstyrelsen genom särskildt befullmäktigade hos Konungens Befallningshafvande gjord framställning i ämnet.

Efter det brons östra landfäste den 11 November 1913 rasat, och Stadsfullmäktige, på af Drätselkammaren gjord framställning, genom beslut den 27 i samma månad vägrat vidtaga någon åtgärd för iståndsättande af bron,

har Magistraten, i anledning häraf, i skrifvelse den 4 December 1913 påkallat Konungens Befallningshafvandes föreskrift, hvilka åtgärder Magistraten i anledning af Stadsfullmäktiges beslut hade att vidtaga.

Vid öfvervägande häraf har Konungens Befallningshafvande, då staden icke, såvidt visat är, blifvit från sitt ofvanberörda åtagande löst, samt Magistraten följaktligen enligt 11 § 25 kap. Byggningabalken har makt att vid nu anmärkta förhållande låta bron bättra för lega och taga den ut af staden, funnit vidare yttrande i anledning af Magistratens skrifvelse ej erfordras.

Genom Stadsfullmäktiges ofvanberörda vägran såväl som till följd af de yttranden, som därefter i målet afgifvits af de brointressenter, hvilka, enligt en inför Konungens Befallningshafvande den 20 April 1802 träffad förening, förr varit brohållningsskyldige, har Konungens Befallningshafvande funnit anledning att till förnyad pröfning åter upptaga den förut omförmälta, af Norrbo härads vägstyrelse genom utsedda personer i Februari 1903 hos Konungens Befallningshafvande väckta framställning, hvari yrkats, *å ena sidan,* att den inför Konungens Befallningshafvande den 20 April 1802 träffade förening om underhållet af Kvarnbron icke vidare borde tillämpas, samt staden — med befrielse för landsbygdens i föreningen angifna inbyggare — åläggas att öfvertaga brons byggande och underhåll, och, å den andra, att, om detta yrkande ej kunde bifallas, staden måtte åläggas iståndsätta allmänna vägen från Trumslagartorpet förbi bryggerierna till Glasgatan, i hvilket fall vägen öfver Kvarnbron kunde förläggas.

Emedan således fråga nu är om tillökning i stadsmenighets allmänna väghållningsbesvär, har Konungens Befallningshafvande, med stöd af 2 § i Kungl. kungörelsen den 27 November 1845 angående vissa föreskrifter i anledning af hvad om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof är vordet förordnadt, ansett av nöden att låta vid rådstuvurätten i Västerås i vederbörandes närvaro undersöka behofvet och nyttan af såväl Skerikesvägen öfver Kvarnbron upp till Trumslagartorpet som ock af den därifrån förbi bryggerierna ledande, nyss omförmälda allmänna väg.

Sedan Magistraten tagit erforderlig del af denna resolution och dit hörande handlingar, har Magistraten således att öfverlämna handlingarna till rådstuvurätten, som anmodas att i föreskrifven ordning föranstalta om ovan nämnda undersökning rörande ifrågavarande samfärdsleder;

börande rådstuvurätten därefter afgifva betänkande i ämnet och därmed jämte sitt protokoll vid undersökningen hit inkomma och dessa handlingar därvid återställa.«

Till följd häraf har rådstuvurätten, efter utfärdad kallelse å Stadsfullmäktige, väghållningsskyldiga inom Västerås stad, vägstyrelserna och väghållningsskyldiga inom Norr-

N:o 71 ang. underhållsskyldigheten af Kvarnbron.

bo och Tuhundra härad, innehafvaren af fideikommissegendomen Västerås kvarn samt väghållningsskyldiga i Bäckby, Tjur och Hällby inom Lundby socken samt Hallsta och Bälby inom Dingtuna socken äfvensom väghållningsskyldiga i S:t Ilians sockens västra del, företagit undersökningen den 27 Augusti 1914 i närvaro af ombud för staden samt ombud eller personligen tillstädeskomna väghållningsskyldiga från ofvan nämnda härad.

Efter anteckning i domboken af hvad vid undersökningen anförts och upplysts har rådstuvurätten den 31 Augusti 1914 meddelat sitt betänkande, så lydande:

Betänkande.

Genom Svartån, flytande från norr till söder, är Västerås stad delad i tvänne i söder till Mälaren och Svartåns utlopp gränsande områden, hvaraf det östra så till vidsträckthet som befolkning öfverträffar den västra delen. Samfärdseln mellan dessa delar förmedlas inom stadens planlagda område af fyra körbroar, Slottsbron i Trädgårdsgatan, bron i Stora gatan, en bro i Nedre Kungsgatan och en ny bro, den så kallade Biskopsbron i Biskopsvägen. Utom det planlagda området finnes ingen annan körbro öfver ån än den så kallade Kvarnbron, ehuru de bebyggda områdena öster om ån, bestående af byggnadsområdena Norrmalm, Blåsbo, Akademivreten och Aroslund, hafva en befolkning af ej mindre än 1,545 personer och de bebyggda områdena väster om Svartån, Lustigkulla, Norra och Södra Aronsberg samt Kvarnbrovreten, hysa en befolkning af 352 personer.

Från de nordligare delarne af dessa områden till den längst i norr belägna körbron, Biskopsbron, inom stadens planlagda område är afståndet öster om ån cirka 1,500 meter och väster om ån cirka 1,100 meter.

Afståndet mellan Biskopsbron ooh Kvarnbron är ej mindre än cirka 850 meter.

Gifvet är därför, såsom ock Västerås stadsplanekommitterade och Drätselkammaren uti handlingarna bilagda yttrande den 23 Oktober 1905 och den 14 Maj 1908 anfört, att Kvarnbron är af synnerlig nytta för samfärdseln mellan byggnadsområden på ömse sidor norr om Västerås stads planlagda område, ehuru, såsom också framhållits, bron bör erhålla annat läge för undvikande af de branta backarna, som å båda sidor om ån leda ned till densamma.

På Stadsfullmäktiges eget bepröfvande torde dock böra bero, när och på hvad sätt af staden bekostade förbindelseleder mellan byggnadsområdena å ömse sidor om ån utom stadsplanen böra anordnas.

Beträffande därefter nyttan och nödvändigheten af den så kallade Kvarnbron för landsbygden norr om staden får rådstuvurätten erinra, hurusom norr om Biskopsbron utom så kallade Kvarnbron icke finnes annan körbro öfver Svartån än Forsby eller Åkesta bro på ett afstånd från Biskopsbron af cirka en nymil. Detta långa afstånd mellan körbroarna öfver Svartån skall gifvetvis föranleda till mindre bekvämligheter för samfärdseln mellan byarne å landsbygden å ömse sidor om ån, därest Kvarnbron icke vidare skulle för körtrafik underhållas. Något afseende däråa synes emellertid vid sammanträdet närvarande ombud från landsbygden ej hafva fästat, hvaremot af dem med skärpa fastslagits *att* bron åtminstone för närvarande är af synnerlig vikt för samfärdseln mellan staden samt landsbygden väster om Svartån, *att* den af stadens ombud anvisade, till allmänt underhåll indelade vägen öfver Jakobsbergsområdet såsom förlängande vägen mellan det så kallade Trumslagartorpet och staden med något öfver en kilometer icke kan träda istället för vägen öfver Kvarnbron, *samt att* vägen öfver Lustigkullaområdet för närvarande icke är i sådant skick, att den åtminstone under vissa årstider kan utan fara för körtrafik användas.

Beträffande sistnämnda väg får rådstuvurätten upplysa, att densamma för närvarande från Skerikesvägen strax söder om så kallade Trumslagartorpet eller Kvarnbrovreten fram-

N:o 71 ang. underhållsskyldigheten af Kvarnbron.

går i tämligen svag höjdlutning till tomten n:o 12 å Lustigkullaområdet, att den därefter utan anmärkningsvärd lutning sänker sig till norra delen af tomten n:o 6 Lustigkulla, men därefter i en brandt backe i krökande åt öster mellan tomten n:o 6 samt tomterna n:ris 4 och 5 samt därefter åt söder ned till Bryggerigatan, att samma backe, hvilken vid dess nedersta lopp endast med ett trästängsel är skild från ett bråddjup, särskildt vintertiden, då isgata bildas, är synnerligen svårtrafikabel.

Enligt den för Västerås stad föreslagna stadsplanen är vägen öfver Lustigkullaområdet afsedd att dragas i jämn lutning och rak sträckning från norra delen af tomten n:o 6 öfver tomterna n:ris 4 och 5 samt n:o 3 och n:ris 1 och 2 till Bryggerigatan.

Sedan Lustigkullavägen sålunda framdragits, torde densamma bilda en bekväm infartsväg till staden, hvilken samma väg enligt hvad förut upplysts för närvarande icke är.

På grund häraf och då rådstuvurätten i likhet med ombuden från landsbygden anser, att vägen öfver Jakobsberg icke såsom infartsväg till staden kan ersätta vägen öfver Kvarnbron samt då landsbygden emot sitt bestridande icke torde kunna åläggas att deltaga i underhåll af Kvarnbron, som i hela sin sträckning är belägen inom Västerås stad, får rådstuvurätten såsom sin åsikt förklara, att Västerås stad bör åläggas att i fullt farbart skick underhålla Kvarnbron och dit ledande Skerikesvägen inom stadens område, intill dess vägen öfver Lustigkullaområdet erhållit sådan sträckning och lutningsförhållande, som i stadsplaneförslaget för Västerås afses.

Hvad handlingarna sålunda och i öfrigt innehålla har Konungens Befallningshafvande öfvervägt; och hvad först angår öfverenskommelsen inför Konungens Befallningshafvande den 20 April 1802, beträffande underhållet af ifrågavarande på Västerås stads område belägna bro öfver Svartån, så enär staden icke varit såsom kommun företrädd vid sammanträdet inför Konungens Befallningshafvande och hvad ombud för en och annan socken eller ägare eller innehafvare af vissa fastigheter å landet vid nämnda möte samtyckt så mycket mindre kan numera vara för vederbörande kommuner, vägdistrikt eller enskilda fastigheter bindande, som Västerås stad genom att i senare tid själf fullgöra brons underhåll måste anses hafva från sin del frånträdt anspråk på öfverenskommelsens uppfyllande å landsbygdens invånares sida, anser Konungens Befallningshafvande tillämpning af berörda öfverenskommelse icke vidare böra ifrågakomma.

Men alldenstund, med hänsyn till hvad inför rådstuvurätten i Västerås i detta mål är utrönt och rådstuvurätten i sitt betänkande uttalat, den så kallade Kvarnbron måste för den allmänna samfärdseln såväl emellan den ofvanför staden liggande landsbygd, å ena sidan, samt staden, å den andra, som ock emellan stadsområdets af Svartån sönderdelade områden inbördes vara nyttig och nödvändig, ända till dess staden, på sätt vid undersökningsförrättningen är ställdt i utsikt, fullföljer den enligt nu uppgjordt stadsplaneförslag tillämnade samfärdsleden genom Lustigkullaområdet in på Bryggerigatan och eventuellt på annat ställe bereder öfverfart öfver Svartån i dess lopp genom stadsområdets nordligare delar, pröfvar Konungens Befallningshafvande, som inhämtat, att staden redan begynt nödvändiga arbeten för iståndsättande af Kvarnbron, med stöd af 25 kapitlet 8 § Byggningabalken samt 27 § 2 punkten af nådiga instruktionen för landshöfdingarna i rikets län m. fl. den 10 November 1855, skäligt ålägga Västerås stad att berörda arbeten utan dröjsmål fullfölja, till dess bron kommer i fullkomligt laga skick, samt att för framtiden, intill dess annorlunda förordnas, samma bro lagligen vidmakthålla;

öfver fullgörandet hvaraf Magistraten jämlikt 11 § i 25 kapitlet Byggningabalken äger hålla hand.

Den som icke åtnöjes med detta utslag, hvilket bör i erforderliga delar uppläsas från predikstolen i Västerås stads samt i Dingtuna, Lundby och de till Norrbo härad

hörande socknekyrkor, äger att därom anföra underdåniga besvär hos Kungl. Maj:t i dess jordbruksdepartement sist före klockan 12 å trettionde dagen efter af utslaget erhållen del, den dagen oräknad, då sådant sker, dock att menighet som klagar, äger tillgodonjuta femton dagars längre besvärstid än ofvan är sagt. *N:o 71 ang. underhållsskyldigheten af Kvarnbron.*

Ort och tid som ofvan.

Claës Wersäll.

Herman Uddén.

N:o 72.

Beredningsutskottets utlåtande ang. ny velocipedstadga.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 Maj 1914 till Beredningsutskottet remitterat ett af Magistraten för erhållande af Stadsfullmäktiges yttrande till Stadsfullmäktige öfverlämnadt förslag till ny stadga angående velocipedåkning inom Västerås, får Beredningsutskottet härmed föreslå, att Stadsfullmäktige måtte tillstyrka förslaget med här nedan omförmälda erinringar.

§ 1.

För tydlighetens skull torde här särskildt böra anmärkas, att velocipedåkning är tillåten inom det såsom park ansedda Djäkneberget å samma vägar, som äro upplåtna för körtrafik.

Vidare erinras därom, att antingen i denna stadga eller i särskildt antagen sådan, föreskrifter böra meddelas angående färd med motorcykel inom staden och synes för motorcykel i regel böra tillämpas samma bestämmelser, som gälla för automobilåkning. I hvarje fall bör motorcykelåkning vara förbjuden å den för vanlig velocipedåkning tillåtna vägen genom Stallhagen mellan Floragatan och Hamngatan.

N:o 72
ang. ny velocipedstadga.

§ 3.

I första afdelningen af paragrafen synes för tydlighetens skull uttrycket »och minst sju millimeter breda» böra ändras så, att det kommer att lyda »och med minst sju milimeter breda delar».

För sista stycket i förevarande paragraf föreslås följande ändrade lydelse:

»Ägare af velociped skall själf eller genom ombud hos poliskommissarien i staden göra anmälan om cykel, som skall för färd inom staden begagnas, och därvid uppgifva ägarens namn, yrke och adress; poliskommissarien bestämmer och registrerar det nummer, velocipeden skall föra, samt lämnar därom afgiftsfritt skriftligt besked».

§ 4.

Uttrycken »åkdon» och »ryttare» i andra raden kunna lämpligen utbytas mot orden »åkande» och »ridande».

I stycket »att, vid färd förbi häst etc.» torde, enär det ofta icke är möjligt att hålla åt den sida föraren går, särskildt då denne går omedelbart invid trottoaren, mellan orden »ledes» och »hålla» insättas satsen »där så ske kan».

I sista stycket synes orden »eller för öfning» böra uteslutas.

§ 6.

Denna paragraf torde kunna affattas något enklare, än som af Magistraten föreslagits, sålunda:

»Förseelse mot denna stadga straffes, där ej ansvar efter lag eller allmän författning följa bör, med böter från och med två till och med femtio kronor».

Västerås den 9 Oktober 1914.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

N:o 73.

Beredningsutskottets utlåtande angående ordningsstadgande rörande uppgifters lämnande om resande.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 sistlidne Augusti till Beredningsutskottet remitterat ett genom Magistraten till Stadsfullmäktige för erhållande af Stadsfullmäktiges yttrande inkommet, af Konungens Befallningshafvande i länet uppgjordt förslag till ordningsstadgande rörande uppgifters lämnande om resande i Västerås, får Beredningsutskottet hemställa, att Stadsfullmäktige måtte såsom infordradt yttrande förklara sig anse det föreslagna

stadgandet behöfligt och lämpligt och fördenskull tillstyrka detsammas fastställande allenast med den förtydligande ändringen, att i satsen »som hyser utländsk undersåte» mellan orden »hyser» och utländsk» insättes ordet »resande», så att denna sats kommer att lyda »som hyser resande utländsk undersåte».

N:o 73 ang. ordningsstadgande rörande uppgifters lämnande om resande.

Västerås den 9 Oktober 1914.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

N:o 74

Beredningsutskottets utlåtande ang. införande af kontrollsystem vid utminutering af brännvin.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 24 nästlidne September hafva Stadsfullmäktige remitterat till Beredningsutskottet för utlåtande en af Herr Danielsson jämte ett flertal öfriga stadsfullmäktigeledamöter väckt motion, att Stadsfullmäktige ville hos Västerås spritbolags styrelse göra framställning om införande af kontrollföreskrifter vid utlämnande af brännvin i enlighet med ett motionen vidfogadt förslag.

Motionens syftemål eller att söka nedbringa konsumtion af spritdrycker i allmänhet och missbruk af sådana drycker i synnerhet, har utskottet ansett böra vinna Stadsfullmäktiges understöd.

Hvad det motionen vidlagda förslaget till kontrollföreskrifter närmare angår, har utskottet ej ansett sig böra upptaga detta förslag till granskning i dess särskilda detaljer, emedan *sättet* för vinnande af motionens syfte kan vara föremål för skilda uppfattningar inom Stadsfullmäktige och — då här nu är fråga om en opinionsyttring eller framställning till spritbolaget, men ej afgörande af en fråga, där Stadsfullmäktige hafva bestämmanderätt — ett enigt uttalande från Stadsfullmäktige, om också allmänt hållet, synes böra verka kraftigare för målets vinnande.

Beträffande det i motionen förordade systemet hyser utskottet sympatier för detta system eller något liknande (såsom kort eller i stället för motböcker eller dylikt). Utskottet är därför beredt förorda, att här i samhället införes ett kontrollsystem vid brännvinsutminuteringen, som öfverensstämmer med eller åtminstone till sina hufvudgrunder ansluter sig till det vid motionen fogade förslaget, hvilket synes böra som ett exempel på lämpliga föreskrifter öfverlämnas till spritbolaget jämte Stadsfullmäktiges framställning.

Beredningsutskottet får på grund af det anförda hemställa, att Stadsfullmäktige ville i skrifvelse till Västerås spritbolags styrelse — med öfverlämnande af motionärernas förslag till ordningsbestämmelser för utminutering af brännvin — meddela bolaget sin uppfattning, att kontrollföreskrifter, till sina hufvudgrunder öfverensstämmande med eller liknande de sålunda föreslagna, snarast möjligt böra införas vid försäljning af brännvin här i staden.

Västerås den 15 Oktober 1914.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

N:o 74
ang. kontrollsystem vid utminutering af brännvin.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Det torde för Stadsfullmäktige icke vara obekant att kravet på skärpta kontrollåtgärder i fråga om sprithandeln i all synnerhet utminuteringen tränger fram öfver allt där dylik handel förekommer, äfven i vår stad har fler än en gång restrektiva åtgärder vidtagits för att minska missbruket. Men nu är det ju så att så länge *bruket* finns så uppstår äfven *missbruk*, detta vilja ej alla erkänna ännu utan söka försvara ett *måttligt bruk* af spritdrycker.

För att om möjligt hindra missbruk och omåttlighet i fråga om spritdrycker har i flera städer införts kontrollsystem, i ungefärlig öfverensstämmelse med det s. k. »Brattska» eller »Stockholmsystemet» med olika variationer och det har visat sig att ett dylikt kontrollsystem varit så effektivt som man öfver hufvud kan begära för närvarande.

Det kan väl icke förnekas af någon att det nu tillämpade »systemet» med rekvisitionssedlar lämnar mycket öfrigt att önska i ty att nästan ingen egentlig kontroll därmed uppnås.

Då vi ha oss bekant att nykterhetsfolkets representantförsamling här i staden uppvaktat Spritbolagets styrelse med begäran om ett kontrollsystems införande beträffande minuthandeln med brännvin, men denna begäran af styrelsen hittills blifvit obeaktad, och då därtill kommer att det nu afslutade Landstinget enhälligt uttalat sig för enhetliga restriktioners införande öfver hela länet beträffande försäljning af spritdrycker samt att länet indelas i ett eller flera försäljnings- eller kontrollområden våga vi vördsamt hemställa, att Stadsfullmäktige ville besluta att hos Västerås Spritbolags Styrelse anhålla, det Styrelsen ville vidtaga åtgärder i enlighet med bilagda förslag, och att dessa bestämmelser träda i kraft snarast möjligt eller senast den 1 Jan. 1915.

Västerås den 24 Sept. 1914.

A. Danielsson.	*Viktor Larsson.*	*Nina Andersson.*	*And. Pers.*
Carl Wennberg.	*C. F. Huggare.*	*Carl Bäckman.*	*E. Edv. Karlsson.*
J. V. Råberg.	*J. A. Zander.*	*E. Andersson.*	*A. F. Lindh.*
Gust. Dahlfors.	*S. G. Hedin.*	*Georg Jansson.*	*M. A. Hedberg.*
Aug. Lindström.	*Anton Åberg.*	*Frans Johansson.*	

Förslag till ordningsbestämmelser för utminutering af brännvin:

1) Brännvin och andra drycker, som enligt brännvinsförsäljningsförordningen betecknas som brännvin, få försäljas endast till den, som efter hos spritbolagets styrelse därom gjord ansökan erhållit motbok med tillstånd att hos bolaget inköpa spirituosa, och för hvilken sådant tillstånd är i gällande kraft, dock ej mer under loppet af sju på hvarandra följande dagar än en liter, styrelsen dock förbehållet att i särskilda fall och efter därom framställd skriftlig begäran tillåta köp af större mängd än nu nämnt, i hvilket fall anteckning om kvantitet, kvalitet, köparens namn och bostad samt dag, då inköpet ägt rum, skall ske i en särskild å lokalen förvarad liggare. Sprit försäljes endast till trovärdig person för tekniskt eller vetenskapligt bruk och efter skriftlig rekvisition.

2) Endast manlig person, samt kvinna efter särskild af bolagets styrelse verkställd pröfning, som hos bolagets styrelse därom gjort skriftlig ansökan och af styrelsen pr post, under i ansökan afgifven adress, erhållit med nummer försedd motbok må äga rätt inköpa spirituosa. Inköp kan äfven ske genom därtill befullmäktigadt ombud. Sådant

N:o 74 ang. kontrollsystem vid utminutering af brännvin.

ombud kan endast den vara, som själf är berättigad att göra inköp och får han ej innehafva ombudskap för flera än en person. Medgifvande att göra inköp och vara ombud för annan må ej lämnas sökande i följande fall:

a) Om i ansökan icke afgifvits af bolagsstyrelsen föreskrifna uppgifter;

b) Om sökanden är vanedrinkare eller vårdats för alkoholsjukdom;

c) Om sökanden under senast förflutna tidrymd af ett år varit straffad för fylleri, lösdrifveri, misshandel eller är i skuld för under denna tid åtnjutet understöd från fattigvården för sig, sin familj eller den honom försörjningsplikt åligger;

d) Om sökanden är känd för våldsamt uppträdande i hemmet till följd af bruket af rusdrycker, eller om från sökanden nära stående personer, eller från myndighet, nykterhetsnämnd eller annan institution begäran framställts, att sökanden ej må erhålla sådan rätt och styrelsen efter undersökning finner skäligt bifalla sådan begäran; samt

e) Om sökanden icke uppnått 21 år eller är i omyndigt tillstånd försatt.

3) För person, som erhållit tillstånd, indrages detsamma, så snart något av mom. a—c § 2 äro på honom tillämpliga.

4) Person, som erhållit rätt att hos bolaget inköpa spirituosa och till annan person överlåter bevis härom, eller genom begagnande af annan persons bevis själf söker skaffa sig spirituosa, mister för ett år sådan rättighet.

5) Det åligger bolagets styrelse att tillse att dessa bestämmelser noga efterlefvas samt att föra noggrann förteckning i alfalbetisk ordning å de personer, som erhållit men förverkat rätt till inköp av spirituosa, med angifvande af tid och orsak.

N:o 75.

Drätselkammarens skrivelse ang. byggande af en mindre slip m. m

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

De utgifter för staden, som vid tidigare tillfällen varit förenade med ångslupen Märtas upptagande å slip för rengör:ng af dess botten samt urtagning och rengöring af pannor m. m., hvilket, då staden icke hittills ägt egen slip, måst ske å andra orter, hafva varit så betydliga, att Drätselkammaren tagit i öfvervägande, huruvida det icke skulle vara för staden förmånligare att anlägga egen slip å lämplig plats invid Mälaren. Den tidpunkt är nämligen åter inne, då ångslupen måste undergå en noggrannare rengöring, och de anbud, som Drätselkammaren infordrat från varf i Stockholm och Torshälla angående kostnaderna härför, ha synts Drätselkammaren för höga att med fördel för staden kunna antagas.

Behofvet af en stadens egen slip har genom Stadsfullmäktiges nyligen fattade beslut att anslå medel till inköp af ytterligare en båt för trafiken emellan staden och Hästholmarne ännu mera skärpts, och då, såsom framgår af byggnadschefens närlagda förslag, genom den fortgående utfyllnaden af västra stranden af Svartån utanför järnvägsverkstaden en lämplig plats för slipen kan anvisas, samt kostnaden för densammas anläggande är relativt låg — af byggnadschefen beräknad till 1,500 kronor för själfva slipen — har Drätselkammaren ansett sig böra förorda ett anslag för ändamålet.

N:o 75 ang. byggande af en mindre slip m. m.

Såsom ytterligare skäl härför kan anföras att efter det planerade utfyllandet och ordnandet af strandvägen utanför järnvägsverkstadsområdet en lämpligare plats än den, som för närvarande användes, kan anvisas för uppläggning af mindre båtar i närheten af den föreslagna slipen, hvarför staden genom upptagande af sådana båtar å slipen kan beräkna någon, kanske ej så liten inkomst af densamma.

För slipens anläggande å den plats, hvarom är fråga, erfordras uppmuddring af ränna med erforderligt djup därintill, och har Drätselkammaren beräknat kostnaden härför till omkring 1,000 kronor, hvilket belopp, om det nu anvisas ur tillgängliga medel, lämpligen framdeles kan ersättas ur medel, som blifva anvisade för fortsatta kajarbeten väster om Svartån.

Under hänvisning till det nu anförda samt byggnadschefen Smitts närlagda skrifvelse i ärendet får Drätselkammaren därför föreslå,

att Stadsfullmäktige ville anvisa dels 1,500 kronor att utgå af uttaxerade medel i 1915 års stat och användas för anläggande af en slip å den plats och med den konstruktion, byggnadschefen föreslagit, dels ock ett förslagsanslag å 1,000 kronor att utgå af tillgängliga medel för uppmuddring af ränna fram till slipen, hvilket sistnämnda belopp framdeles måtte ersättas ur de medel, som blifva anvisade för fortsatta kajarbeten väster om Svartån.

Västerås den 8 Oktober 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Sedan frågan om byggande af en mindre slip, hufvudsakligast afsedd för de tvenne båtar, som komma att uppehålla förbindelsen emellan stadens hamn och Hästholmarna, numera blifvit aktuell, får jag till frågans utredande anföra nedanstående.

Den slip, som erfordras, bör anordnas så, att den jämväl kan utnyttjas af den mängd motorbåtar och kuttrar, som finnes i Västerås; att nu bygga slipen så stor att den därjämte kunde begagnas af de ångfartyg, som här gå i reguliär trafik, skulle göra frågan alltför vidlyftig.

Slipen måste bestå dels af en anordning för båtarnas upplyftande och dels af en bana för deras transport till vinterförvaringsplatsen.

Samtalsvis hafva olika platser för anläggningen varit ifrågasatta, så exempelvis platsen närmast öster om den punkt, där den nya kajen fortsättande strandskoningen slutar; den plats, där vintervägen från öarna och intill staden brukar vara belägen; platsen för nuvarande slipen i äldre hamnen samt, enligt mitt förslag, planen inom strandskoningen väster om Svartån.

De två förstnämnda platserna hafva bägge den olägenheten, att något större upplag för de upptagna båtarna icke lämpligen låter sig anordna vid desamma. Därtill kommer att i bägge fallen hamnens framtida utbyggande kräfver slipens borttagande.

N:o 75 ang. byggande af en mindre slip m. m.

Att nu slopa den befintliga slipen för dess ersättande med en, som är något större, innebär dels en kapitalförlust och är dessutom ej förutseende, då platsen här är trång och slipens läge i alla fall ej medgifver ett framtida fullständigare utnyttjande.

Af allt att döma är det sålunda förmånligast att förlägga slipen till platsen vid strandskoningen väster om Svartån, ehuru det måste erkännas, att här sannolikt kräfvas större arbeten än på något af de tre förstnämnda ställena, dock blir ju äfven det slutliga resultatet afsevärdt mera praktiskt och tillfredsställande.

Mitt förslag är sålunda, att muddring och utfyllning omedelbart igångsättas, så att slipen kan anbringas på sätt å närlagda karta antacknats. En blick på denna karta säger äfven, att risken för båtarnas förstörande genom nedfallande sot eller koldamm ej är afsevärdt större än på de platser, där de nu uppläggas vintertiden eller förtöjas om sommaren.

Slipen har jag tänkt mig konstruerad så, att en timrad bädd, å hvilken på ett inbördes afstånd af fem meter fästs tvänne elfva centimeter höga stålräls, nedsänkes så djupt, att man ofvan den på dessa räls löpande vagnen erhåller ett vattendjup af minst två och en half meter. Vagnen bör utföras af järnbalkar och gifvas samma längd som bredd. De vid timmerbädden fästa rälsen skola fortsättas af en å ett system af lång- och tvärsyllar lagd rälsbana af godtycklig längd. För slipvagnens manövrerande torde kunna uppställas ett vanligt gröfre byggnadsspel eller ock kan härför användas en vandring jämte fyrskuren talja (ev. ett differentialblock). Om muddring och fyllning såsom varande arbeten, hvilka i alla fall skola utföras, ej inberäknas i kostnaden, anser jag att denna ej behöfver öfverstiga ett tusen fem hundra kronor.

Stockholm den $^{1}/_{10}$ 1914.

Gösta Smitt.

N:o 76.

Hälsovårdsnämndens utlåtande ang. anstånd med nya renhållningsstadgans ikraftträdande.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges beslut den 24 sistlidne September att till Hälsovårdsnämnden för utlåtande remittera ett af Drätselkammaren väckt förslag om uppskof till 1 September 1915 med ikraftträdande af den af Stadsfullmäktige under år 1913 antagna renhållningsstadgan för Västerås stad, får Hälsovårdsnämnden för sin del anföra följande.

Såsom skäl för sitt förslag har Drätselkammaren anfört, att tidpunkten för stadgans ikraftträdande bör sammanfalla med den tidpunkt, då den af Stadsfullmäktige beslutade svingården kommit till utförande, och kan tagas i bruk för afsedt ändamål, hvilket icke kunnat ske till den 6 instundande November eller den tid, stadgan vore ämnad att eljest träda i kraft. Den af Drätselkammaren åberopade omständigheten innebär tvifvelsutan en olägenhet, då den afskilda svinmaten icke kan komma till användning på sätt afsetts, men är ej enligt Hälsovårdsnämndens åsikt af den afgörande betydelse för ikraftträdandet Drätselkammaren tillagt densamma.

N:o 76 ang. anstånd med nya renhållningsstadgans ikraftträdande.

Hälsovårdsnämnden anser snarare, att vissa fördelar äro förenade därmed, att tredelningssystemet är fullt genomfördt någon tid före det svingårdsanläggningen kan väntas blifva färdig. Fördelen af att de personer, som närmast få att göra med tredelningen af soporna och öfrigt affall, vid sistnämnda tidpunkt äro fullt inne i såväl bestämmelserna som tillämpningen af dessa i praktiken, samt att kärl äro anskaffade och befunna lämpliga för ändamålet, uppväger säkerligen olägenheten af, att svinmaten icke kan tillvaratagas för stadens behof vid svingården. I öfrigt gifves ju den utvägen, att svinmaten af staden under den angifna tiden försäljes till enskilda svinuppfödare.

Då det sätt, hvarpå nu sopor och annat affall tillvaratages, medför större olägenheter i sanitärt afseende under sommarmånaderna, vore det lämpligt om tidpunkten för stadgans ikraftträdande väljes så, att den varma årstiden då ännu ej inträdt. Om det kan antagas, att svingårdsanläggningen kan tagas i bruk under hösten 1915, finner Hälsovårdsnämnden det på grund af ofvan anförda skäl vara lämpligt, om renhållningsstadgan trädde i kraft exempelvis den 1 Juni 1915.

Hälsovårdsnämnden får därför föreslå, att Stadsfullmäktige måtte för sin del besluta, att med ikraftträdandet af den nya renhållningsstadgan måtte anstå till nyss afgifven dato.

Västerås den 14 Oktober 1914.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Ragnar Tenow.

N:o 77.

Byggnadsnämndens skrifvelse angående förändring af stadsplanen beträffande förgård af kvarteret Hugo mot Härrgärdsgatan.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I samband med begäran om tillstånd att bebygga tomterna N:ris 9 och 10 i kvarternt Hugo har Byggmästaren Axel Hammer härstädes anhållit, att Byggnadsnämnden ville förorda sådan ändring i den reviderade stadsplanen, att den enligt densamma fastslagna bestämmelsen om förgårdsområde till tomten N:o 10 i berörda kvarteret måtte upphäfvas, och sålunda tomten få bebyggas intill gatulinien utefter Herrgärdsgatan.

Vid behandling inom Byggnadsnämnden af detta ärende har framhållits, att, därest den nyantagna stadsplanen skulle läggas till grund för tomtens bebyggande och sålunda förgårdsmarken icke bebyggas, gällande bestämmelser angående öppet gårdsutrymme lägga hinder i vägen för uppförande af hus med sammanhängande fasader emot Herrgärdsgatan. Genom ett sådant sammanhängande bebyggande, hvilket möjliggöres genom den begärda jämkningen i stadsplanen, skulle den stora fördelen vinnas, att en vanprydande gafvel å en på tomten N:o 2 inom kvarteret Hugo uppförd byggnad icke komme att synas från den tillämnade parkanläggningen på motsatta sidan af Herrgärdsgatan, i följd hvaraf stadsarkitekten ansett sig kunna lifligt förorda den begärda ändringen.

N:o 77 ang. förändring af stadsplanen beträffande förgård af kvarteret Hugo mot Herrgårdsgatan.

Då härjämte kan framhållas, att afsikten, att medelst förgårdar erhålla öppna och tilltalande gatubilder, hvilket vinnes främst genom förgårdarnes planterande, hvad angår kvarteret Hugo utmed Herrgårdsgatan i och med det, att en öppen park på andra sidan gatan kommer att enligt den nya stadsplanen anläggas, är i hufvudsak vunnen, synes ett upphäfvande af bestämmelsen om förgårdsmark, äfven med beaktande af denna synpunkt, utan någon olägenhet kunna ske.

Emellertid anser Byggnadsnämnden, att jämkningen icke enbart bör beröra tomten N:o 10 utan äfven tomten N:o 1 inom kvarteret, d. v. s. återstående ännu ej bebyggda tomter utefter Herrgårdsgatan och detta af skäl, att utbyggande af ett enstaka hus utefter gatan intill gatulinien kan verka störande på gatubilden.

Då förslaget afser en mindre jämkning i den reviderade stadsplanen, samt det vid sådant förhållande torde tillkomma Konungens befallningshafvande i länet att jämlikt bestämmelsen i § 2 stadsplanelagen fastställa ett blifvande ändringsbeslut, behöfver icke befaras, att ett sådant beslut föranleder ett uppskof med den slutliga fastställelsen å revisionen af gällande stadsplan.

Då sålunda en jämkning i denna revision i nu förevarande afseende ur estetisk synpunkt medför vissa fördelar samt i öfrigt jämväl utan olägenhet kan genomföras, får Byggnadsnämnden föreslå,

att Stadsfullmäktige dels med ändring i den under åren 1910 och 1911 beslutade revisionen af gällande stadsplan, i hvad denna berör tomterna N:ris 1 och 10 i kvarteret Hugo måtte besluta, att förgårdsområdena till berörda tomter får bebyggas, dels ock måtte uppdraga åt Byggnadsnämnden att vidtaga de åtgärder, som erfordras för detta besluts befordrande till slutlig verkställighet.

Västerås den 7 Oktober 1914.

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Ragnar Tenow.

Utdrag af protokoll, hållet vid Drätselkammarens i Västerås sammanträde den 12 Februari 1914.

§ 71.

Genom kungörelse den 13 nästlidne Januari hade Byggnadsnämnden med förmälan att Byggmästaren Axel Hammer härstädes hos Byggnadsnämnden gjort ansökan att Byggnadsnämnden måtte förorda en sådan ändring i den af Stadsfullmäktige genom särskilda beslut under åren 1910 och 1911 antagna reviderade stadsplanen, i hvad densamma anginge byggnadskvarteret Hugo, att förgårdsmark till tomten N:o 10 nämnda kvarter måtte i sin helhet få användas som grund för nybyggnad jämlikt 1 § 2 mom. i Kungl. Kungörelsen angående bestämmelser ifråga om behandling af förslag till stadsplan och tomtindelning den 31 Augusti 1907 anmodat vederbörande ägare af mark, som af den föreslagna ändringen berördes, att senast den 20 innevarande Februari till Byggnadsnämnden inkomma med de anmärkningar öfver den föreslagna ändringen, hvartill de kunde finna sig befogade.

N:o 77
ang. förändring af stadsplanen beträffande förgård af kvarteret Hugo mot Herrgårdsgatan.

Det antecknades, att byggnadskvarteret Hugo med hela sin längd emot Herrgårdsgatan enligt den nyantagna stadsplanen utlagts med 5 meter breda förgårdar.

Då den begärda ändringen i stadsplanen skulle föranleda ett afbrott i byggnadslinien för kvarteret emot Herrgårdsgatan, hvilket afbrott så mycket skarpare komme att framträda genom att byggnaden åt intilliggande förgårdsmark komme att begränsas af brandmurar samt härigenom gatubilden komme att försämras, beslöt Drätselkammaren genom utdrag af protokollet meddela Byggnadsnämnden, att Drätselkammaren för sin del icke kunde förorda den af Hammer gjorda framställningen om ändring af stadsplanen.

Som ofvan.

In fidem:
Ragnar Tenow.

Utdrag af protokoll, hållet vid Drätselkammarens i Västerås sammanträde den 24 April 1914.

§ 194.

Med utdrag af sitt protokoll för den 1 innevarande April § 51 hade Byggnadsnämnden i anledning af Drätselkammarens beslut den 12 sistlidne Februari, hvarigenom Drätselkammaren förklarat sig icke kunna förorda en af Byggmästaren Axel Hammer härstädes framställd begäran om sådan ändring i den nyantagna stadsplanen, att enligt densamma utlagdt förgårdsområde till tomten N:o 10 i kvarteret Hugo finge användas som grund för ifrågasatt nybyggnad å tomten, under åberopande af att Drätselkammaren vid ärendets afgörande icke hade tillgång till ritningar och en af statsarkitekten i lera utförd modell af nybyggnaden, hemställt, att Drätselkammaren ville taga ärendet under förnyad ompröfning.

Efter granskning af ritningarne och modellen beslöt Drätselkammaren med ändring af sitt beslut den 12 sistlidne Februari meddela Byggnadsnämnden, att Drätselkammaren för sin del ej hade någon erinran att göra emot bifall till Hammers ansökan.

Som ofvan.

In fidem:
Ragnar Tenow.

Västerås, A. F. Bergh's Boktryckeri. 1914.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1914. Den 26 November XIX

N:o 78.

Kungl. brefvet den 9 Oktober 1914 ang. försäljning af återstående obligationer af 1910 års lån.

Afskrift.

Gustaf etc. Vår ynnest etc.

Genom nådigt bref den 20 November 1909 hafva Vi medgifvit, att staden Västerås finge mot tryckta eller graverade obligationer upplägga ett lån å 3,000,000 kr. att genom årlig amortering återbetalas inom en tid af högst 40 år från det någon del af de till lånet hörande obligationer blifvit afyttrade, samt att af detta lån finge afyttras obligationer för ett belopp af 1,214,000 kronor till bestridande af vissa beslutade utgifter, hvaremot å återstående beloppet eller 1,786,000 kronor icke finge afyttras obligationer, med mindre därom i behörig ordning fattadt beslut blefve efter underställning af Oss fastställdt.

Genom nådigt bref den 23 Augusti 1912 hafva Vi medgifvit, att staden finge, för bestridande, så långt det försloge, af vissa utgifter, af det på grund af ofvan berörda nådiga bref upplagda lånet afyttra obligationer till ett belopp af ytterligare högst 791,000 kronor.

På framställning af staden, som tillika meddelat, att vid utlottningarna för ifrågavarande läns amortering under åren 1911—1913 utfallit ej försålda obligationer till belopp af 60,000 kronor, hafva Vi vidare genom nådigt bref den 2 April 1914 medgifvit, att staden finge till bestridande af vissa utgifter af det nu omnämnda lånet afyttra obligationer till ett belopp af ytterligare högst 875,000 kronor.

Stadsfullmäktige i Västerås hafva å sammanträde den 18 December 1913 beslutat att till bestridande af ytterligare kostnader för uppförande af en folkskolebyggnad anslå ett belopp af 83,770 kronor att utgå af lånemedel.

I en af Eder med utlåtande den 17 Augusti 1914 jämte magistratens i nämnda stad yttrande öfverlämnad ansökning hafva stadsfullmäktige anhållit om tillstånd att, jämlikt sitt å sammanträde den 16 Juni 1914 fattade beslut, till täckande, så långt det försloge, af nyssnämnda anslag, af det genom ofvanberörda nådiga bref den 20 November 1909 medgifna lånet afyttra obligationer jämväl å återstående beloppet, sextiotusen kronor.

Vid föredragning af detta ärende hafva Vi funnit godt bifalla förevarande framställning.

Detta meddela Vi Eder för kännedom och vederbörandes underrättande.

Stockholms slott den 9 Oktober 1914.

GUSTAF

Axel Wennersten

N:o 78 ang. tillstånd för staden Västerås att afyttra återstående obligationer af ett förut beviljat lån.

Rätt afskrifvet betygas.

Västerås slott i landskansliet den 5 November 1914.

Ex officio:
Herman Uddén.

Öfverlämnas till stadsfullmäktige för kännedom.

Västerås rådhus den 7 November 1914.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

N:o 79.

Byggnadsnämndens skrifvelse ang. uteslutning af Klockaregatan ur den reviderade stadsplanen.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 19 Juni 1914 fattade Stadsfullmäktige, med anledning af en del anmärkningar, som framställts vid beredning för nådig fastställelse å den reviderade stadsplanen för Västerås enligt Stadsfullmäktiges särskilda beslut under åren 1910, 1911 och 1912, på förslag af Byggnadsnämnden beslut om vissa ändringar, tillägg och uteslutningar i de beslut, Stadsfullmäktige förut i förevarande ärende fattat, hvarjämte uppdrogs åt Byggnadsnämnden att efter stadsplanens utställande och kallande af de ägare af mark, som berördes af de beslut Stadsfullmäktige fattat, sedan stadsplaneförslaget senast varit utställdt, meddela Kungl. Maj:t de beslut Stadsfullmäktige sålunda fattat.

Med anledning häraf har Byggnadsnämnden i vederbörlig ordning ånyo utställt stadsplanen samt genom kungörelse och särskilda kallelsebref meddelat vederbörande markägare de ändrings- och tilläggsbeslut i fråga om stadsplanens revision, som fattats efter senaste utställandet af stadsplanen eller den 14 Januari 1911.

Den anda anmärkningsskrifvelse, som efter den nu skedda utställningen inom föreskrifven tid inkommit, är bifogade skrifvelse från Västerås Ev. Luth. Missionsförenings styrelse, däri sagda styrelse hemställer, att den förut beslutade Klockaregatan måtte ur stadsplanen utgå. Anledningen till att kallelse denna gång utfärdats jämväl till Missionsföreningen såsom ägare till Missionskyrkan och dess tomt är den, att Stadsfullmäktige, efter stadsplanens närmast föregående utställande, den 26 Maj 1911 fattat beslut om en mindre jämkning beträffande Klockaregatans läge, hvilket ändringsbeslut sålunda ej förr än nu varit vederbörligen utställdt.

Ifråga om den tidigare behandlingen af nu förevarande del af stadsplanefrågan vill Byggnadsnämnden erinra följande:

I sitt förslag till revision af stsdsplanen af den 20 September 1909 upptogo

N:o 79
ang. revision af stadsplanen: Klockaregatan.

stadsplanekommitterade Klockaregatan såsom en 14 meter bred ny gata mellan Österlånggatan och Vasagatan öfver nuvarande klockarebostället och Missionskyrkans trädgård. Detta förslag motiverades af kommitterade därmed att, om denna gata uppföres, kunde Smedjegatan — såsom ock af kommitterade föreslogs — mellan Stora torget och Vasagatan bibehållas i sin nuvarande ringa bredd samt staden undgå att vidkännas eljes oundvikliga betydliga kostnader för Smedjegatans vidgande i enlighet med 1902 års stadsplan.

Vid den första utställningen af stadsplaneförslaget, innan Stadsfullmäktige i frågan fattade något beslut, gjordes af Missionsföreningen anmärkning emot Klockaregatans upptagande, under uppgift, att gatan ofördelaktigt berörde Missionskyrkans tomt. På de skäl stadsplanekommitterade anfört ansåg emellertid Byggnadsnämnden gatan behöflig för trafiken och tillstyrkte i sitt utlåtande öfver stadsplaneförslaget härutinnan kommitterades förslag. Jämväl Drätselkammaren anslöt sig till denna uppfattning.

Vid ärendets behandling i Stadsfullmäktige den 20 Juni 1910 bifölls också stadsplanekommitterades förslag i förevarande del.

Sedan stadsplanen ånyo blifvit utställd den 14 Januari 1911 öfverlämnade Byggnadsnämnden med eget yttrande den 10 April samma år de inkomna anmärkningsskrifvelserna till Stadsfullmäktige, därvid Byggnadsnämnden beträffande Missionsföreningens då upprepade anmärkning emot Klockaregatans framdragande vidhöll sitt föregående yttrande samt hemställde, att, då någon ändring i denna del ej af Stadsfullmäktige gjorts i stadsplanekommitterades förslag, anmärkningen måtte af Stadsfullmäktige lämnas utan afseende. Frågan förevar till behandling hos Stadsfullmäktige den 27 April 1911, därvid Stadsfullmäktige beslöto återremittera ärendet i ifrågavarande del till Byggnadsnämnden för förnyadt yttrande, huruvida Klockaregatans upptagande vore nödvändigt eller om gatan kunde läggas så, att densamma ej så mycket inkräktade på Missionsföreningens tomt. Med anledning häraf utlät sig Byggnadsnämnden den 4 Maj 1911 och anförde bland annat, att ifrågavarande gata med hänsyn till Smedjegatans bibehållande till dess nuvarande ringa bredd och då största delen af trafiken från Bergslagstullen till stadens centrum isynnerhet efter beslutet om Engelbrektsgatans utsträckning utom stadsplanen till Katrinelundsvägen torde komma att förläggas till Engelbrektsgatan, hvaraf Klockaregatan utgjorde en naturlig fortsättning, vore för stadens trafikförhållanden synnerligen betydelsefull, att gatan jämväl vore af stor betydelse för en eventuel anläggning af spårvägar i staden, samt att den förut beslutade sträckningen af ifrågavarande gata vore den ur trafiksynpunkt enda riktiga. Byggnadsnämnden hemställde därför, att ehuruväl gatan afsevärdt inkräktade på Missionskyrkans tomt, Stadsfullmäktige måtte vidhålla sitt beslut af den 20 Juni 1910 om Klockaregatans upptagande i stadsplanen.

Stadsfullmäktige beslöto vid behandling af ärendet den 26 Maj 1911, att gatans läge skulle ändras så, att densamma med bibehållande af mynningen vid Gåsmyregatan (Österlånggatan) komme att vridas åt söder, så att gatans norra gränslinie vid Vasagatan komme på 5 meters afstånd från sydöstra hörnet af Missionskyrkan.

Hvad den nu föreliggande anmärkningsskrifvelsen beträffar har Byggnadsnämndens majoritet ansett, att med hänsyn till de starka skäl, som Missionsföreningens styrelse anfört, staden bör kunna låta sitt intresse af Klockaregatans upptagande i stadsplanen åtminstone för närvarande vika. Den utan tvifvel rätt starka trafik, som så småningom från Bergslagstullen kommer att söka sig väg in till stadens centrum genom Engelbrektsgatan torde, utan större olägenhet kunna från nämnda gata fortsätta efter Domkyrkoesplanaden och Gåsmyregatan fram till Stora torget. Rörande blifvande spårvägar i staden finnes ännu ej ens någon utredning, så att det för närvarande icke är möjligt att förutse, hvilka vägar inom staden ett spårvägsnät kan

N:o 79 ang. revision af stadsplanen: Klockaregatan.

komma att taga. Skulle en spårvägslinie komma att dragas från Stora torget österut synes denna mycket väl, hälst sedan Gåsmyregatan mellan Stora torget och Domkyrkoesplanaden utlagts till sin fulla bredd, kunna dragas i nämnda gata och den mycket breda Domkyrkoesplanaden.

Byggnadsnämnden får alltså föreslå,

att Stadsfullmäktige ville med upphäfvande af sina föregående beslut den 20 Juni 1910 och den 26 Maj 1911 rörande Klockaregatans upptagande i stadsplanen, besluta, att Klockaregatan icke skall i den reviderade stadsplanen upptagas, samt lämna Byggnadsnämnden i uppdrag att i vederbörlig ordning bringa detta beslut i verkställighet.

Vid ärendets behandling hafva Byggnadsnämndens ordförande och vice ordförande varit af afvikande mening, i det att de röstat för, att Nämnden måtte tillstyrka Stadsfullmäktige att vidhålla sitt beslut af den 26 Maj 1911.

Västerås den 5 November 1914.

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Till Byggnadsnämnden i Västerås.

Med anledning af Eder kungörelse af den 21 September 1914 rörande revision af gällande stadsplan och särskildt ifråga om Klockaregatan, som berör vår tomt, få vi härmed göra följande erinringar:

Vi ha, innan ärendet förekom i Stadsfullmäktige, i en skrifvelse till Byggnadsnämnden efter framhållande af välgrundade skäl inlagt vår protest mot, att Klockaregatan drages öfver vår tomt. Och vi kunna ej underlåta att ännu en gång beröra de stora olägenheter, som däraf uppstå.

1. Om gatan kommer att få den utsträckning, Stadsfullmäktige föreslagit, kan tomten ej vidare bebyggas. Med det centrala läge och den storlek den har, lämpar den sig nämligen synnerligen väl för ett större hus.

2. Gatan kommer att taga bort så stor del af tomten att det uthus, som finnes, och måste finnas för fastighetens behof, icke har plats å den återstående delen.

3. Från skönhetssynpunkt sedt kommer platsen att förlora betydligt på att den täcka parken tages bort.

4. Ofvan anförda olägenheter, fastän stora, anse vi dock ringa mot den störande inverkan vid våra gudstjänster, som gatan kommer att medföra. Om vår egendom inrymde affärslokaler, så vore det ju fördelaktigt att få ofvannämnda gata. Men att en kyrka på tre sidor omgifves af starkt trafikerade gator, det är att i afsevärd grad sänka dess värde som gudstjänstlokal, och detta bedja vi att Byggnadsnämnden och Stadsfullmäktige må taga särskitdt i öfvervägande.

5. Den nytta i trafikhänseende, som Klockaregatan kommer att medföra, synes oss vara af synnerligen ringa värde, ity att den börjar först omkring 20 meter inåt Gåsmyregatan, från Stora torget räknadt, och ej från Torget, hvilket otvifvelaktigt hade

N:o 79
ang. revision af stadsplanen: Klockaregatan.

varit det rätta, om den skulle få någon betydelse för tillförseln af torgvaror. När man betraktar stadsplan och ser, att det endast är omkring 25 à 30 meter fram till den 25 meter breda Domkyrkoesplanaden, är det svårt att förstå, hvarför den ifrågavarande gatan skall anläggas. Man invänder, vi behöfva en genare trafikled till torget. Skall man då anlägga en ny gata för att erhålla cirka 25 meter kortare väg? Vi tro, att våra ärade landtmän, som det i första hand skulle gagna, ha svårt att fatta stadens välvilja i detta afseende. Det kan tänkas att en blifvande spårväg skulle dragas fram den nya gatan. Men, om den har rum den första sträckan af 20 meter å Gåsmyregatan närmast torget — där trängseln skulle vara störst — så bör den väl kunna tränga sig fram ännu 25 à 30 meter, tills den uppnår Domkyrkoesplanaden, där utrymmet under alla förhållanden är tillräckligt.

6. Vid denna frågas afgörande måste man taga i betraktande, att det icke är en enskild persons egendom det gäller utan en förenings. Denna, som består af omkring 600 af stadens vuxna medborgare, har genom stora uppoffringar uppfört kyrkan för att från den som medelpunkt bedrifva sin i religiöst, sedligt och filantropiskt afseende för samhället gagneliga verksamhet. När vår förening inköpte den tomt, hvarpå kyrkan är uppförd, var den en smutsgrop och omkringliggande områden voro upplåtna till potatisland. Säkerligen var det då ingen utomstående, som afundades oss den köpta tomten. Nu har staden gått framåt jämväl i byggnndshänseende, hvarigenom kyrkan kommit att ligga så godt som midt i staden. Föreningen har under tiden på frivillig väg insamlat de summor, som fordrats för kyrkans uppförande, tomtens planeriug och plantering, så att den är en prydnad för platsen. Därför kännes det för oss synnerligen smärtsamt att en stor del af hvad vi genom stora uppoffringar åstadkommit genom gatans framdragande kommer att spolieras.

7. Då fråga var om Domkyrkoesplanadens framdragande förbi Domkyrkån, hvilket ur trafiksynpunkt sedt, sedan Biskopsbrons tillkomst, skulle varit af mycket större betydelse, än Klockaregatans, lät man af pietet för Domkyrkan och de närmaste små husen, den frågan falla. Det kvarteret är därför ett af de djupaste i staden och kommer alltid att vid trafiken mellen stadens östra och västra del förorsaka en förlängning. Men som sagdt, man hade pietet för Domkyrkan och trafiksynpunkten fick vika. Äfven vi borde ju ha rätt att vänta någon pietet för vår kyrka, synnerligast när det ur trafiksynpunkt ej kan visas att gatan är af behofvet påkallad.

8. För oss är denna sak af sådan vikt, att, om gatan kommer att anläggas, vi torde nödgas fordra, att staden inlöser vår fastighet till sådant pris, att vi för detta kunna erhålla liknande tomt och å denna uppföra en byggnad likvärdig med vår nuvarande.

Med anledning af det ofvan anförda yrka vi vördsamt men bestämdt, att den föreslagna Klockaregatan må utgå ur förslaget till ny stadsplan.

Västerås den 28 Oktober 1914.

För Västerås Ev. Luth. Missionsförenings Styrelse enligt uppdrag:

Daniel Johansson.

Oskar Karlsson. ***M. Vallander.***

E. Andersson.

N:o 80.

Drätselkammarens skrifvelse ang. inköp af mark för Vasagatans utläggande.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan staden tidigare förvärfvat större delen af den gatumark, som åtgår för Vasagatans utläggande mellan Skolgatan och Rudbecksgatan, i hvilken gatusträckning redan ledningar blifvit nedlagda, har Drätselkammaren nu erhållit ett anbud att förvärfva ytterligare ett område af denna gatumark. Då staden är nödsakad att inlösa marken och det erbjudna priset icke är för högt, får Drätselkammaren med öfverlämnande af anbudet i fråga härmed hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta,

att bemyndiga Drätselkammaren att för stadens räkning inköpa ett område om 28,1 kvm. från tomten N:o 65 i stadens norra kvarter, afsedt att utläggas till Vasagatan och liggande framför den reglerade tomten N:o 64 i samma kvarter efter ett pris af fem kronor pr kvm. samt bestämma, att köpesumman skall utgå af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 12 November 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Härmed erbjuder jag mig att till Västerås stad försälja af min ägande tomt N:o 65 af Västerås stads Norra kvarter ett område om 28,1 kvadratmeter, afsedt till utläggande af Vasagatan och liggande framför den reglerade tomten N:o 64 Norra kvarteret till ett pris af fem kronor pr kvadratmeter.

Västerås den 9 Oktober 1914.

E. V. Hagman.

N:o 81.

Drätselkammarens skrifvelse ang. stadens lösningsrätt till gården N:o 121 Västra kvarteret.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af närlagda förteckning öfver vid Rådstufvu-Rätten beviljade lagfarter af fastigheter på stadens grund under Augusti månad innevarande år, hvaraf inhämtas, att lagfart den 10 i nämnda månad meddelats å åtskilliga köp af gården och tomten N:o 121 i stadens västra kvarter, får Drätselkammaren hemställa, att, då ifrågavarande fastighet icke erfordras för något stadens behof, Stadsfullmäktige måtte besluta att icke i anledning af de sålunda lagfarna öfverlåtelserna af fastigheten göra sin lösningsrätt till densamma gällande.

Västerås den 12 November 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Förteckning öfver vid Rådstufvu-Rätten i Västerås beviljade lagfarter, belägna helt eller delvis på stadens grund, under augusti månad år 1914.

Den 10 augusti.

å gården och *tomten N:o 121 i Västerås stads västra kvarter,* som handlanden Per Magnus Hammarström, enligt köpebref den 30 september 1862 af änkan Margaretha Jansson, född Wagrell, för 500 Riksdaler Riksmynt tillhandlat sig;

å samma fastighet, som handlanden Per Olof Flodin, enligt auktionsprotokoll den 13 augusti 1864 af förre handlanden Per Magnus Hammarströms konkursmassa för 17,500 Riksdaler Riksmynt, jämte annan fastighet, tillhandlat sig;

å samma fastighet, som traktören Johan Gelin, enligt auktionsprotokoll den 13 augusti 1864 med däråå den 16 augusti samma år tecknad transport af handlanden Per Olof Flodin för 17,500 Riksdaler Riksmynt, jämte annan fastighet, tillhandlat sig;

å samma fastighet, som handlanden Per Olof Flodin, enligt auktionsprotokoll den 9 november 1867 af traktören Johan Gelins konkursmassa för 9,000 Riksdaler Riksmynt, jämte annan fastighet, tillhandlat sig;

å samma fastighet, som boktryckaren Adolf Fredrik Bergh, enligt köpebref den 1 april 1875 af handlanden Per Olof Flodin för 20,000 kronor, jämte annan fastighet, tillhandlat sig;

å samma fastighet, som boktryckaren Adolf Fredrik Berghs änka Thekla Vilhelmina Bergh, född Hedenström, enligt boupptecknings-instrument den 17 mars 1905 samt testamente den 9 juli 1899 efter sin aflidne man. jämte annan fastighet, bekommit;

N:o 81 ang. stadens lösningsrätt till gården N:o 121 västra kvarteret.

å samma fastighet, som urmakaren August Ström, enligt köpebref den 1 april 1906 och köpekontrakt den 12 februari 1906 af boktryckaren Adolf Fredrik Berghs änka Thekla Vilhelmina Bergh, född Hedenström, för 45,000 kronor jämte annan fastighet tillhandlat sig;

å samma fastighet, som handlandene Karl Lundgren och Axel Lundgren, enligt köpebref den 1 oktober 1909 af urmakaren August Ström för 72,000 kronor jämte annan fastighet tillhandlat sig.

Västerås rådhus den 31 augusti 1914.

På Rådstufvu-Rättens vägnar:

John Karlsson.

N:o 82.

Drätselkammarens skrifvelse ang. upplåtande af mark till nya folkskolan.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Folkskolestyrelsen till Drätselkammaren öfverlämnat sin till Stadsfullmäktige ställda framställning rörande afsättande af mark till skolträdgård m. m. för den nya folkskolan vid Myggbo, den s. k. Korsängsskolan, med anhållan, att Drätselkammaren ville med eget utlåtande befordra framställningen till Stadsfullmäktige, får Drätselkammaren härmed öfverlämna samma framställning med därtill hörande bilagor till Stadsfullmäktiges pröfning samt därvid anföra följande.

Det område, som enligt den handlingarne åtföljande kartan skulle afsättas för folkskolan, utgör omkring hälften af den mark, som staden för några år sedan inköpte af Kronolänsman R. Rubenius, eller ungefär 5 tunnland. För skolans behof af tomt med lekplatser samt skolträdgård är visserligen denna areal mer än tillräcklig, men då Folkskolestyrelsen föreslagit, att en afsevärd del af området, motsvarande hvad som å kartan betecknas såsom löfskogsbacke, skall upplåtas för allmänheten och sålunda i viss mån kan betraktas såsom en offentlig park, har Drätselkammaren för sin del ej någon anmärkning att framställa emot förslaget. Emellertid vill Drätselkammaren framhålla önskvärdheten af att den egentliga skolplanen — liksom enligt Folkskolestyrelsens förslag skolträdgården — afskiljes genom stängsel från parken. Det synes nämligen vara svårt att hålla parken i ett snyggt och vårdadt skick om densamma i allmänhet skulle vara upplåten till skolbarnen under fristunderna. Om det stängsel, som sålunda synes önskvärdt, uppsättes tvärs öfver området strax söder om vaktmästarebostaden och skolbyggnadens södra flygel, torde ändock fullt tillräckliga lekplatser kunna erhållas.

Under uttalande af berörda önskemål får Drätselkammaren tillstyrka det af Folkskolestyrelsen framlagda förslaget och sålunda hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att för den s. k. Korsängsskolan upplåta ett område af stadens mark af Myggbo och Malmaberg, utmärkt på en vid Folkskolestyrelsens förslag fogad karta och

N:o 81 ang. upplåtande af mark till nya folkskolan.

begränsadt af Tegnérgatan, Malmabergsgatan och den söder om Frejaföreningen utmärkta gatan samt en vinkelrätt emot Tegnérgatan dragen rät linie på cirka 165 meters afstånd från Malmabergsgatan vid denna gatas korsning med Tegnérgatan, af hvilket område dock den del, som ungefärligen motsvaras af den å kartan utmärkta löfskogsbacken, skall hållas tillgänglig för allmänheten och ordnas såsom park.

Västerås den 12 November 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Folkskolestyrelsen får härmed till Stadsfullmäktige inlämna sitt — jämväl af den för uppförandet af Korsängsskolan af Stadsfullmäktige tillsatta Byggnadskommittén godkända — »Förslag till plan för skolträdgård och öfriga planteringar vid Korsängsskolan, a och b,» och anhåller Folkskolestyrelsen om Stadsfullmäktiges medgifvande till att den föreslagna tomten må få för angifvet ändamål disponeras.

Anmärkas bör, att enligt Byggnadskommiténs beslut den ändringen i planen skall vidtagas, att öppning med grindar göres i den hela skolplanen omslutande hagtornshäcken midt framför Viktoriagatan, så att löfskogsbacken från detta håll kan bli tillgänglig för allmänheten.

Som bilagor (1—3) medfölja utdrag ur de vid detta ärendes behandling i Folkskolestyrelsen, Byggnadskommittén och den af Folkskolestyrelsen tillsatta Trädgårdskommitteen förda protokollen.

Västerås den 16 oktober 1914.

Fredr. Fåhræus.

Albert Falk.

Afskrift Bil. 1.

Utdrag ur prot. vid folkskolestyrelsens i Västerås sammanträde den 1 oktober 1914.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 123.

Trädgårdskommittén hade vidare med anledning af Folkskolestyrelsens beslut af $^6/_8$ utarbetat förslag till anläggning af skolträdgård och öfriga planteringar vid Korsängsskolan jämte därtill hörande kostnadsberäkning.

N:o 81 ang. upplåtande af mark till nya folkskolan

Dessa förslag, hade sedermera förelagts Byggnadskommittén som, med en smärre ändring godkändt dem, liksom äfven den därtill hörande kostnadsberäkningen.

Folkskolestyrelsen godkände nu likaledes för sin del dessa förslag med den af Byggnadskommittén beslutna ändringen liksom äfven kostnadsberäkningen och beslöt att hos Stadsfullmäktige anhålla om tillstånd att få för angifvet ändamål disponera den föreslagna tomten.

— —

Västerås den 1 oktober 1914.

Albert Falk.

Justeradt 8 okt. 1914.
Fr. Fåhræus.

Rätt afskrifvet betygar i tjänsten.
Albert Falk.

Afskrift. Bil. 2.

Den 24 sept. 1914.

Närvarande: Ordförande, borgmästare Karlsson, hrr Bäckman, Falk, Edv. Karlsson och Sundström samt arkitekten Hahr.

§ 41.

Tog Byggnadskommittén i betraktande det förslag till plan för skolträdgård och öfriga planteringar vid Korsängsskolan, som enligt uppdrag af Folkskolestyrelsen utarbetats af den s. k. Trädgårdskommittén.

Byggnadskommittén beslöt för sin del godkänna detsamma, dock med den ändringen, att i den hagtornshäck, som enligt planen skulle omsluta hela skolans område, skulle göras en öppning med grindar midt framför Viktoriagatan, och att därigenom en väg skulle dragas upp mot den inom inhägnaden liggande löfbacken, så att denna, som med någon ans borde bli en mycket tilltalande naturlig park, åtminstone under vissa tider och under vissa villkor skulle kunna hållas öppen för allmänheten. En följd häraf blefve, att skolträdgården på lämpligt sätt inhägnades äfven gentemot samma löfbacke.

— —

Västerås som ofvan.

Albert Falk,
t. f. folkskoleinspektör.

Justeradt
John Karlsson. Carl Bäckman.

Rätt afskrifvet betygar i tjänsten.
Albert Falk.

Afskrift. Bil. 3.

N:o 81 ang. upplåtande af mark till nya folkskolan

Protokoll vid Trädgårdskommitténs sammanträde på Rådhuset onsdagen den 23 sept. 1914.

Närvarande: hrr Andrén, Dahlberg, Forsberg, Fröier, Johansson, arkitekten Hahr samt undertecknad.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 2.

Togos de af direktör Forsberg uppgjorda skisserna till skolträdgård och öfriga planteringar vid Korsängsskolan i betraktande, och beslöt kommittén efter en ingående granskning att för sin del lifligt förorda det föreliggande förslaget, då såväl skolbyggets arkitekt, hr Hahr, som kommitténs medlemmar funno det från såväl estetisk som praktisk synpunkt innebära en mycket lycklig lösning af uppgiften. En del detaljanmärkningar, som under diskussionen framkommit, ledde i vissa punkter till tillägg och modifikationer i planritningarna, hvilka sålunda i sitt nuvarande öfverarbetade skick innebära det förslag till plan »för skolträdgård, skolgård och planteringar» vid Korsängsskolan, som Folkskolestyrelsen gifvit Trädgårdskommittén i uppdrag att inkomma med.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 8.

Detta protokoll skulle i sin helhet anses genast justerat.

Västerås som ofvan.

Albert Falk.

Rätt afskrifvit betygar i tjänsten:
Albert Falk.

N:o 83.

Drätselkammarens skrifvelse ang. borttagande af träden i Allégatan.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 29 Januari innevarande år anslogo Stadsfullmäktige medel för fullständigt ordnande af Allégatan mellen Stora gatan och Kopparbergsvägen.

Arbetet med detta gatuarbete har under året påbörjats men icke kunnat fullföljas till slut, dels emedan ledningar ej finnas nedlagda på ett par sträckningar af gatan och dels enär fältsten, hvarmed gatans körbana skulle stensättas, ej kunnat under innevarande år anskaffas i tillräcklig myckenhet för stadens gatuarbeten. Hvad ledningarne beträffar inkommer till Stadsfullmäktige förslag i sammanhang med 1915 års budgetförslag, och

N:o 83 ang. borttagande af träden i Allégatan.

har Drätselkammaren förhoppning om att under nästa år kunna anskaffa fältsten för detta gatuarbete.

Det är dock en annan med ifrågavarande gatuläggning nära sammanhängande angelägenhet, som nu föranleder Drätselkammaren att inkomma till Stadsfullmäktige med framställning. Som kändt är finnas å ömse sidor om Allégatan i större delen af den sträckning, hvarom nu är fråga, träd planterade. Emellertid skall enligt, den fastställda profilen för Allegatan gatan sänkas så mycket, att, om profilen skall fullföljas, träden måste borttagas. Drätselkammaren har förut varit betänkt på att söka undvika trädens borttagande på så sätt, att körbanan lades i något högre läge, under det att gångbanan på gatans västra sida ordnades i ett lägre plan i enlighet med gatuprofilen. Men det har vid ett närmare bedömande af frågan visat sig uppenbart, att med en dylik anordning afsevärda olägenheter skulle komma att göra sig gällande. Dels skulle det nämligen taga sig synnerligen illa ut med gångbanan förlagd på afsevärdt lägre nivå än körbanan, dels rubbas i viss mån genom den ifrågasatta anordningen systemet för gatuprofilerna i denna trakt af staden, hvilket system är uppgjordt i ändamål att erhålla lämplig afrinning af dagvattnet, och dels slutligen hafva berättigade klagomål framställts från dem, som bebo det nybyggda kvarteret Josef mot Allégatan, att träden i nämnda gata, som utgöras af rätt stora lönnar, i allt för hög grad hindra solljuset att inträngа i rummen mot gatan samt vid mulen väderlek göra dem dystra och mörka.

På grund af dessa olägenheter och då i hvarje fall genom gatuarbetet afskärning och rubbning af trädens rötter måste företagas i så stor utsträckning, att större delen af träden sannolikt ändock komma att dö ut om ett eller annat år, har det synts Drätselkammaren fördelaktigast, att de nuvarande träden i och för gatuarbetet borttagas. Sedan gatan ordnats eller i sammanhang med gatans ordnande möter det dock enligt Drätselkammarens förmenande icke hindrar att plantera nya träd, och hälst då sådana, som ej kasta så stor skugga, utmed gatans östra sida vid kyrkogården.

Då Drätselkammaren emellertid icke velat på eget beråd borttaga de gamla träden utmed Allégatan, enär en dylik åtgärd möjligen af en del at stadens innevånare skulle betraktas som vandalism, får Drätselkammaren härmed framlägga denna angelägenhet till Stadsfullmäktiges pröfning och därvid hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att vid ordnande af Allégatan mellan Stora gatan och Kopparbergsvägen borttaga där befintliga äldre träd.

Västerås den 17 November 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 84.

Drätselkammarens skrifvelse ang. marköfverlåtelse m. m. till Kungl. Vattenfallsstyrelsen för ångreservstation.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Drätselkammaren den 6 innevarande November hvilken här bifogas, har Kungl. Vattenfallsstyrelsen anhållit om meddelande, huruvida staden genom marköfverlåtelse m. m. ville medverka till förläggning här i staden af en ångreservstation för Älfkarleby kraftverk, hvarom utredning påginge inom Kungl. styrelsen.

Af nämnda skrifvelse samt af den därvid fogade kartan framgår, att två särskilda förslag uppgjorts för stationens förläggning härstädes. Enligt det ena förslaget, alternativ I, skulle ångcentralen förläggas å en tomt om cirka 20,000 kvm. invid stadens blifvande nya gasverk å Kungsängen, hvaremot transformatorstationen skulle uppföras å den tomt vid Viksäng, som Stadsfullmäktige på Kungl. Vaftenfallsstyrelsens framställning beslutat försälja till Kungl. Styrelsen för detta ändamål. Det andra förslaget, alternativ II afser, att såväl ångcentralen som transformatorstationen skulle förläggas tillsammans på en tomt vid Viksäng. Den tomt, som i detta fall är ifrågasatt, omfattar till största delen mark invid Mälaren af Kungl. Västmanlands regementes öfningsfält och endast till en mindre del stadens därintill gränsade område af Viksäng. Då emellertid regementet ej anses vilja afstå ofvanberörda område utan vederlag, ingår i förslaget, att staden skulle till Kungl. Vattenfallsstyrelsen afstå ett område om cirka 15,000 kvm. i sydligaste delen af sitt område af Viksäng, af hvilket förstnämnda område större delen skulle af Kungl. Vattenfallsstyrelsen öfverlämnas till regementet såsom godtgörelse för den del af tomten, som utgjordes af regementet nu tillhörig mark. I detta fall skulle den förra öfverenskommelsen om försäljning af tomt till transformatorstation å Viksäng, då denna tomt icke ingår i det område, som enligt alternativ II föreslås till öfverlåtelse, gifvetvis förfalla. Enligt de båda alternativen skulle järnvägsspår framdragas till ångcentralen. Kungl. Vattenfallsstyrelsen anhåller nu anledning häraf om skyndsamt meddelande, beträffande alternativ I dels huruvida och på hvilka villkor staden är villig att till Kungl. Styrelsen öfverlåta det för ångcentralen erforderliga området å Kungsängen, dels ock huruvida och på hvilka vilkor staden vill framdraga järnvägsspår till tomtgränsen, samt beträffande alternativ II på vilka villkor staden är benägen träffa öfverenskommelse med Kungl. Styrelsen angående stationernas förläggning enligt detta alternativ vid Viksäng.

Härjämte har Kungl. Vattenfallsstyrelsen vid det sammanträde, då ifrågavarande ärende förehades till behandling i Drätselkammaren, låtit under hand tillkännagifva, att jämväl ett tredje alternativ vore af Kungl. Styrelsen påtänkt, nämligen att förlägga såväl ångcentralen, som transformatorstationen å den enligt alternativ I ifrågasatta tomten å Kungsängen, hvarvid den högspända hufvudledningen skulle framdragas ända till denna tomt å stadens mark utmed gränsen till regementsområdet, samt anhålla, att Drätselkammaren jämväl ville taga detta tredje alternativ under öfvervägande och att staden därom ville lämna motsvarande meddelande som beträffande alternativen I och II.

Drätselkammaren är i fråga om den sålunda föreliggande framställningen af den uppfattningen, att staden bör, så vidt det är för staden möjligt och lämpligt, söka tillmötesgå Kungl. Vattenfallsstyrelsen i denna angelägenhet, hvilket än af de tre alternativen, som Kungl. Styrelsen kan komma att besluta sig för vid en eventuell förläggning af ångcentralen till Västerås. Det är nämligen icke utan fördel för staden och den industri

N:o 84 ang. marköfverlåtelse m. m. till Kungl. Vattenfallsstyrelsen för ångreservstation.

härstädes, som kontraherat med Kungl. Vattenfallsstyrelsen om erhållande af elektrisk energi från Älfkarleby, att reservkraftstationen finnes här på platsen, då härigenom vinnes större trygghet mot afbrott i strömleveransen, hvartill kommer att denna anläggning torde bidraga till ökad rörelse och omsättning i staden och dess hamn. Drätselkammaren anser sålunda, att staden bör till Kungl. Styrelsen för billigt pris försälja den mark, som enligt de olika alternativen är ifrågasatt. Detta pris bör dock sättas högre för den närbelägnare värdefullare marken å Kungsängen än för marken å Viksäng, I förra fallet ville Drätselkammaren föreslå ett pris af tre kronor 50 öre pr kvm. och i det senare fallet af två kronor pr kvm. I jämförelse med det förut bestämda priset å den hittills ifrågasatta transformatortomten vid Viksäng måste de nu föreslagna priserna med skäl anses som låga.

Vidkommande frågan om utdragande af järnvägsspår till ångcentralen torde staden enligt Drätselkammarens förmenande, icke böra åtaga sig att utföra en sådan anläggning. Det torde nämligen dröja ännu åtskilliga år, innan stadens egna trafikbehof kunna påkalla anläggning af ett järnvägsspår i den sträckning, som nu är i fråga, och då säkerligen till en början ej längre bort än till tomten för det nya gasverket. När staden kan behöfva spår längre bort åt Viksäng ligger helt i vida fältet. Vid sådant förhållande synes det vara från stadens synpunkt riktigast, att det spår till ångcentralen, hvaraf Kungl. Vattenfallsstyrelsen torde vara i behof kanske redan under byggnadstiden, anlägges af Kungl. Styrelsen själf. Däremot ser Drätselkammaren intet hinder för att staden härutinnan går Kungl. Vattenfallsstyrelsen till mötes så till vida, att staden upplåter för järnvägsanläggningen erforderlig mark utan annan godtgörelse än att staden berättigas att på villkor, hvarom nedan säges trafikera Kungl. Vattenfallsstyrelsens järnvägsspår och till detsamma ansluta stickspår äfvensom att på sin bekostnad, om och då så finnes nödigt flytta spåret.

Beträffande frågan om framdragande enligt alternativ III till tomten å Kungsängen af den högspända elektriska ledningen från Älfkarleby erinrar Drätselkammaren att enligt det mellan Kungl. Vattenfallsstyrelsen och staden upprättade kontraktet rörande leverans af elektrisk energi till staden, staden förbundit sig att afgiftsfritt å fastighet, som af staden äges eller innehafves upplåta mark för framdragande af kraftledningen till platsen för transformatorstationen, hvilken enligt samma kontrakt skulle uppföras å öfverenskommen lämplig plats invid Västerås stads gräns. Det synes sålunda enligt detta kontrakt icke utan vidare vara gifvet, att berörda förbindelse äfven skall gälla ledningssträckningen mellan Viksäng och den ifrågasatta tomten å Kungsängen, som knappast kan anses ligga vid stadens gräns. Drätselkammaren hyser dock den uppfattningen, att staden äfven för här ifrågavarande sträckning af hufvudledningen bör medgifva afgiftsfri markupplåtelse och detta särskildt af det skäl, att därigenom för staden besparas en del kostnader för ledningarna till transformatorstationen, hvilka i detta fall blifva omkring 900 meter kortare än om transformastationen skulle förläggas vid Viksäng. Likväl synes dock ett sådant medgifvande icke böra lämnas utan alla förbehåll. Då nämligen den mark, hvaröfver ledningen skall framdragas, i en framtid mycket väl kan blifva använd till tomter för industri eller andra byggnader eller andra anläggningar, för hvilka den högspända kraftledningen kan blifva hinderlig torde Kungl. Vattenfallsstyrelsen böra åtaga sig att på nedan omförmälda villkor till undvikande af sådant hinder i den mån sådant låter sig göra, höja ledningen eller ock, därest tekniska hinder ej möta och sådant kan ske utan alltför stora ekonomiska uppoffringar utbyta luftledningen mot jordkabel.

Det torde utan vidare vara klart, att staden, i fall stationsförläggningen kommer att ske enligt någotdera af alternativen II eller III, ej bör hafva något att erinra emot att den förut träffade öfverenskommelsen om försäljning till Kungl. Vattenfallsstyrelsen af tomt å Viksäng för transformatorstation får förfalla.

På grund af det sålunda anförda får Drätselkammaren föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

N:o 84 ang. marköfverlåtelse m. m. till Kungl. Vattenfallsstyrelsen för ångreservstation.

att i anledning af Kungl. Vattenfallsstyrelsens i skrifvelse den 6 november 1914 och under hand därefter till Drätselkammaren gjorda framställning rörande marköfverlåtelse m. m. i och för eventuell förläggning till Västerås af den blifvande ångreservstationen för Älfkarleby kraftverk enligt tre alternativa förslag förklara:

att staden är villig till Kungl. Vattenfallsstyrelsen öfverlåta antingen området å Kungsängen enligt alternativen I och III till ett pris, beräknadt efter tre kronor 50 öre pr kvm. eller ock området af stadens mark af Viksäng enligt alternativ II efter två kronor pr kvm.

att staden vidare i fråga om den eventuellt blifvande ångstationens förseende med järnvägsförbindelse väl icke kan förbinda sig att själf bygga någon järnvägslinie, men är villig att för ett enkelt järnvägsspår, som af Kungl. Vattenfallsstyrelsen anlägges öfver stadens område till ångstationen i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det föreliggande förslaget utan ersättning upplåta erforderlig mark, mot det att staden medgifves rätt ej mindre att själf trafikera och till annan upplåta rätt att trafikera samma järnvägsspår, i den mån trafiken för Kungl. Vattenfallsstyrelsens räkning därigenom ej hindras eller fördröjes, och att till samma spår ansluta stickspår, än äfven att, därest staden skulle finna sådant behöfligt på stadens bekostnad flytta järnvägsspåret, under villkor:

a) att växlar, som behöfva inläggas i spåret, och andra anordningar, som erfordras för stickspår, helt och hållet underhållas och skötas af staden, resp. af Staden och de trafikanter, som af Staden medgifvits rätt att använda spåret;

b) att kostnaderna för underhållet och skötseln af sådana delar af spåret, som trafikeras såväl af Kungl. Styrelsen som Staden eller annan trafikant, hvilken af Staden berättigats att begagna spåret, skall fördelas på samtliga trafikanterna i proportion till det antal vagnar, som enhvar af dem under året framfört öfver spåret;

c) att Staden om Styrelsen så påfordrar till Kungl. Styrelsens självkostnad (excl. räntor) inlöser sådana delar af spåret, hvilka Staden jämte annan trafikant, som af Staden berättigats till spårets användande, trafikerar i högre grad än Kungl. Styrelsen; skolande stadens lösningsskyldighet inträda, så snart Staden och af Staden till spårets begagnande berättigad trafikant under tre år i medeltal å sådana delar af spåret framfört större antal vagnar än Kungl. Styrelsen;

d) att Kungl. Styrelsen skall vara berättigad att trafikera sådana delar af spåret, hvilka enligt bestämmelserna i närmast föregående punkt må komma att af Staden inlösas, mot erläggande af en afgift, beräknad efter samma grunder, som här ofvan angifvits för be-

N:o 84
ang. marköfverlåtelse m. m. till Kungl. Vattenfallsstyrelsen för ångreservstation.

stämmande af Stadens godtgörelse till Kungl. Styrelsen för begagnande af samma delar af spåret, så länge de tillhöra Kungl. Styrelsen;

att staden, i händelse såväl ångcentral som transformatorstation komma att förläggas å Kungsängen enligt alternativ III vill medgifva, att den högspända hufvudkraftledningen må, utan ersättning till staden, framdragas till berörda plats öfver stadens mark intill gränsen mot regementsområdet, i hvilket fall dock Kungl. Vattenfallsstyrelsen bör åtaga sig att i en framtid, då den mark, hvaröfver ifrågavarande del af hufvudledningen är framdragen, eventuellt kommer att bebyggas eller användas för andra anläggningar, dock ej före 1935 års utgång, höja eller flytta ledningen, så att den blifver i minsta möjliga mån hinderlig för anläggningarna, eller ock, därest tekniska hinder ej möta och sådant kan ske utan alltför stora ekonomiska uppoffringar, utbyta luftledningen mot jordkabel, skolande, ifall jordkabeln icke lämpligen kan användas vare sig af tekniska skäl eller med hänsyn till den alltför stora ekonomiska uppoffring ett utbyte kräfver, Staden vara skyldig att i händelse luftledningen skall flyttas, om möjligt anvisa sådan plats för framförande af den nya sträckningen att anläggningskostnaden för densamma icke med mer än 50 % överstiger anläggningskostnaden för framdragande i den nuvarande sträckningen, med skyldighet tillika för Staden att ersätta Kungl. Styrelsen eventuell merkostnad utöfver 150 % af kostnaden för ledningens första framdragande.

samt att staden, i fall stationsförläggningen kommer att ske enligt alternativ II eller III ej har något att erinra emot, att den förut träffade öfverenskommelsen om försäljning till Kungl. Vattenfallsstyrelsen af tomt vid Viksäng för transformatorstation får förfalla.

Västerås den 9 November 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Västerås stads Drätselkammare, Västerås.

För den händelse att den föreslagna ångreservstationen för Älfkarlebynätet kommer att förläggas till Västerås, har Kungl. Vattenfallsstyrelsen haft under utredning tvenne alternativa förslag till dess placering därstädes.

Enligt det ena af dessa förslag, alternativ I, skulle den blifvande transformatorstationen och den föreslagna ångcentralen förläggs å skilda platser, nämligen transformatorstationen å Viksängsområdet och ångcentralen å en tomt invid stadens blifvande gasverk. Å bifogade kartskiss äro de båda föreslagna tomtplatserna markerade med rött, innefat-

N:o 84
ang. mark-öfverlåtelse m. m. till Kungl. Vattenfallsstyrelsen för ångreservstation.

tande transformatorstationstomten en areal af 5,000 kvm. och ångcentralstomten en areal av c:a 20,000 kvm. Då preliminär öfverenskommelse redan träffats mellan Staden och Kungl. Styrelsen beträffande villkoren för försäljning af ofvannämnda tomt för transformatorstationen, får Kungl. Styrelsen härmed hemställa om uppgift, dels huruvida och på hvilka villkor Staden må vara villig att på Kungl. Styrelsen öfverlåta det för ångcentralen erforderliga området, dels ock huruvida och på hvilka villkor Staden är villig framdraga järnvägsspår till tomtgränsen.

Emellertid kan det för Kungl. Styrelsen vara lämpligt att få en mera enhetlig förläggning af ångcentralen och transformatorstationen. Det ligger därför nära till hands att tänka sig ångcentralen förlagd invid den föreslagna transformatoratationstomten vid Viksäng. Då emellertid en sådan förläggning af estetiska skäl och med hänsyn till närliggande villaägare är mindre tilltalande, har Kungl. Styrelsen såsom ett andra förslag, alternativ II, tänkt sig båda stationerna förlagda å Kungl. Vestmanlands Regementes område söder om stadens gräns vid Viksäng, bakom den kulle, som nu tänkts använd för transformatorstationen. Då likväl vederbörande ej torde vara benägna att utan kompensation afstå någon del af Regementets öfningsområde, får Kungl. Styrelsen hemställa att Staden eventuellt till rimligt pris af sitt närmast Regementets gräns belägna område åt Kungl. Styrelsen afstår en areal af c:a 15,000 kvm., hvaraf sedan största delen skulle af Kungl. Styrelsen öfverlämnas till Regementet som ersättning för den åt Kungl. Styrelsen upplåtna tomten samt återstoden användas till att utöka det område för stationerna, hvilket Kungl. Styrelsen skulle öfvertaga från Regementet. Gifvetvis skulle, därest frågan om stationernas förläggning ordnas på det sätt, som sålunda ifrågasatts i alternativ II, den redan preliminärt träffade uppgörelse angående tomt för transformatorstationen komma att förfalla.

Ifall sammanslagningen af tomterna visar sig vara ekonomiskt fördelaktig, hvilket synes Kungl. Styrelsen troligt, bör denna omständighet så till vida vara af intresse äfvenledes för Staden, som därigenom en förläggning af ångstationen vid Västerås underlättas. Det bör nämligen beaktas, att det medför en icke oväsentlig merkostnad med hänsyn till kolkostnaden, om ångstationen förläggas till Västerås, en merkostnad, som måste utjämnas af lägre anläggningskostnadar for Västeråsförläggningen, om densamma skall vara rationell och acceptabel.

Det bör vidare framhållas, att det föreslagna läget för ångkraftverket icke kan vara till någon olägenhet för innebyggarna å Viksäng, från vilkas tomter centralen skulle döljas af den trädbeväxta höjden, där transformatorstationen enligt hvad man hittills tänkt sig skulle komma att uppföras. I sammanhang härmed kan det förtjäna påpekas, att i händelse Staden är villig att gå med på en uppgörelse om stationernas placering enligt alternativ II, ångcentralen kommer att anordnas så, att den icke får något som helst störande utseende för omgifningarna. Några höga fabriksskorsteaar komma sålunda icke att uppföras, utan skorstenarne hållas relativt låga, hvarjämte moderna anordningar skola vidtagas för att i största möjliga utsträckning förhindra spridande af stenkolsrök öfver trakten. Slutligen torde ett öfverlämnande af förenämnda parkliknande område vid Viksäng till Regementet innefatta tillfredsställande garantier för att det icke sköflas och bebygges med vanprygande byggnader.

Å bilagda kartskiss finnes det område af Stadens mark, som enligt alternativ II skulle försäljas till Kungl. Styrelsen, inritad med blåa begränsningslinjer; och är den del af samma område. som skulle öfverlämnas till Kungl. Västmanlands Regemente helt blåstreckad. Den mark, som af Kungl. Styrelsen skulle förvärfvas från Kungl. Västmanlands Regementes område, är å kartskissen betecknad med svarta begränsningslinjer.

Enligt alternativ II erfordras c:a 900 m. längre järnvägsspår än enligt alternativ I.

I anslutning till ofvan gjord hemställan får Kungl. Styrelsen anhålla om benäget meddelande, på hvilka villkor Staden är benägen att träffa öfverenskommelse med Kungl.

N:o 85 ang. ny velocipedstadga.

Styrelsen angående stationernas förläggning i enlighet med alternativ II.

Som frågan angående byggande af en ångcentral för Älfkarlebynätet skall framläggas för nästa års riksdag får Kungl. Styrelsen anhålla om så skyndsam behandlig som möjligt af Kungl. Styrelsens framställning.

Stockholm den 6 november 1914.

F. Vilh. Hansen.

M. Munk af Rosenschöld.

N:o 85.

Beredningsutskottets förnyade utlåtande angående ny velocipedstadga.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 29 nästlidne Oktober till Beredningsutskottet återremitterat det af Magistraten till Stadsfullmäktige för yttrandes afgifvande öfverlämnade förslaget till ny velocipedstadga.

Med anledning häraf har Beredningsutskottet tagit ärendet under förnyad behandling samt därvid beaktat de anmärkningar, som under öfverläggningen vid Stadsfullmäktiges senaste sammanträde framställdes; och har utskottet därvid för större redighets vinnande utarbetat ett nytt stadgeförslag.

Beredningsutskottet får alltså föreslå, att Stadsfullmäktige måtte tillstyrka Magistraten att utfärda följande

"Stadga angående velocipedåkning inom Västerås stad och dess område.

§ 1.

Velocipedåkning å gator och allmänna platser får endast äga rum, där körtrafik är tillåten och med iakttagande af samma föreskrifter för sådan trafik, som återfinnas i §§ 2 och 3 af ordningsstadgan för rikets städer.

§ 2.

Velocipedåkning är icke tillåten i stadens parker och planteringar med undantag för de vägar å Djäkneberget, där körtrafik är tillåten och den för vanlig velocipedåkning afsedda vägen genom Stallhagen från Floragatan till Hamngatan samt öfver Skärpskyttebron och till densamma ledande vägar.

§ 3.

Den, som färdas å velociped, åligger *att* i gatukorsningar och invid gångbana samt där trängsel råder eller eljes fara finnes för sammanstötning icke använda större hastighet, än att en fullväxt man kan med rask gång följa den åkande, *att* vid möte med åkande eller ridande, där så ske kan, hålla åt vänster, *att*, när fara för sammanstötning kan uppstå, gifva signal med ringklocka, *att* vid möte med häst, som visar sig orolig, äfvensom när

det eljest är af behofvet påkalladt för undvikande af olyckshändelse, stiga af velocipeden Vid färd i portgång mellan gård och gata skall särskildt försiktighet iakttagas och upprepade signaler gifvas. *N:o 85 ang. ny velocipedstadga.*

Flera än två velocipeder få ej framdrifvas i bredd och är jämväl förbjudet att vid färd på velociped å gata eller körväg onödigtvis åka annat än rakt fram.

§ 4.

Vid färd inom staden och å dess område skall på velocipeden finnas:

bakom sadeln bokstafven V och tydligt nummer, anbragta på svart, stadigt fästad plåt med hvit bokstaf och hvita upprättstående siffror, såväl bokstafven som siffrorna minst 8 cm. höga och med minst 7 m/m breda delar samt med minst 7 m/m afstånd såväl mellan hvarje siffras jämnlöpande delar som mellan de särskilda siffrorna.

Härjämte skall under den del af dygnet, då gatulyktorna hållas tända, på velocipeden finnas:

vid framgaffeln omedelbart nedanför styrstången eller vid framhjulsnafvet *dels* en lykta med tändt ljus, hvars sken tydligt belyser det närmaste området, och *dels* framom lyktan i velocipedens längdriktning tydlig bokstaf och nummer anbragta å hvardera sidan på en vid lyktan stadigt fästad svart plåt med siffror anordnade på sätt ofvan föreskrifvits, dock att måtten å bokstafven och siffrorna må inskränkas till minst resp. 6 cm. och 5 m/m.

Under färd får nummerplåten ej skymmas af något föremål.

§ 5.

Ägare af velociped skall själf eller genom ombud hos poliskommissarien i staden göra anmälan om velociped, som skall för färd genom staden begagnas, och därvid uppgifva sitt namn, yrke och adress.

Poliskommissarien bestämmer och registrerar det nummer, velocipeden skall föra samt lämnar därom afgiftsfrirt besked och tillhandahåller mot själfkostnadspris nummerplåt.

Å annan ort registrerad velociped, som är försedd med behörig nummerplåt, behöfver ej vid färd inom staden här registreras.

§ 6.

Förseelse mot denna stadga straffes, där ej ansvar efter lag eller allmän författning följa bör, med böter från och med två till och med femtio kronor».

I fråga om detta förslag är utskottet enigt utom hvad beträffar § 2, där Herrar Oest, Johansson och Huggare uttalat sig för, att velocipedåkning icke alls borde vara tillåten å Djäkneberget.

Härjämte och i sammanhang med förevarande fråga får utskottet, som anser, att bestämmelser rörande åkning med motorcykel i staden böra utfärdas, men att sådana bestämmelser ej böra ingå i nu förevarande stadga utan upptagas i en särskild sådan, föreslå, att Stadsfullmäktige ville hos Magistraten anhålla, att Magistraten ville utfärda särskilda föreskrifter angående åkning med motorcykel inom staden och dess område.

Västerås den 19 November 1914.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

N:o 86.

Skrifvelse angående indelning af stadens område i skogsbrandrotar.

Cirkulär till Magistraterna i länets städer.

I lagen om förekommande och släckning af skogseld den 14 oktober 1814, hvilken träder i kraft den 1 januari 1915, stadgas bland annat, att stads icke planlagda område skall, där Konungens befallningshafvande, efter vederbörandes hörande, finner skäligt sådant förordna, utgöra en eller flera brandrotar.

Med anledning häraf anmodas Magistraten inhämta Stadsfullmäktiges yttrande, huruvida stadens icke planlagda område bör utgöra en eller flera brandrotar, och i senare fallet deras förslag å dessa rotars geografiska indelning. Magistraten bör därefter med berörda yttrande och förslag samt eget utlåtande, såvidt ske kan, före årets slut hit inkomma.

Västerås slott i Landskansliet den 17 november 1914.

Claës Wersäll.

Herman Uddén.

RESOLUTION.

Öfverlämnas till Stadsfullmäktige för skyndsamt yttrande och förslag i ärendet. Enligt Magistratens mening torde emellertid, enär i staden finnes ordnat brandsläckningsväsende med särskild brandchef och fast brandkår, hvilken jämlikt bestämmelserna i § 22 uti den för staden gällande brandordningen må för eldsläckning användas jämväl utom stadsplanen, något förordnande icke vare erforderligt därom, att staden skall utgöra en eller flera brandrotar. Skulle dock Konungens Befallningshafvande anse lagens föreskrift så fordra, är det fullt tillräckligt, att staden utgör allenast en brandrote.

Västerås Rådhus den 19 November 1914.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1914.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1914 Den 26 November XX

N:o 87.

Vederbörande revisorers berättelse öfver granskningen af stadens räkenskaper för år 1913 jämte däröfver inkomna förklaringar äfvensom Drätselkammarens förvaltningsberättelse.

RESOLUTION.

För stadsfullmäktiges kännedom och beslut öfverlämnar härmed Magistraten stadens revisorers berättelse öfver stadens räkenskaper och förvaltning under år 1913 samt de med anledning af berättelsen från vederbörande myndigheter infordrade förklaringar.

Västerås Rådhus den 16 november 1914.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Helge Cronholm.

Till Magistraten i Västerås stad.

Till oss af Stadsfullmäktige i staden utsedda revisorer har Ni öfverlämnat Drätselkammarens i Västerås räkenskaper för år 1913, däri inbegripna Västerås vatten-, gas- och elektricitetsverks, dess fattigvårdsstyrelses och dess folkskolestyrelses räkenskaper för samma år, räkenskapen för Strömsholms våg m. m.

Efter fullbordad revision af oss sålunda tillställda räkenskaper, hvilken revision på grund af mellankomna hinder i år blivit fördröjd, få vi med återställande till Eder af desamma afgifva följande

Revisionsberättelse.

Siffergranskningen af samtliga räkenskaper har före eller under revisionen verkställts liksom under en lång följd af föregående år af herr Herman Tersmeden. De därvid iakttagna skrif- och räknefelen ha, där de varit af någon betydelse och staden till förlust, mestadels under året vederbörligen rättats.

Det är äfven för årets revisorer angenämt att här få vitsorda och tacksamt erkänna herr Tersmedens vid siffergranskningen av så väl själfva räkenskaperna som de därtill hörande verifikationerna nedlagda synnerligen omsorgsfulla och om utmärkt

förtjänst vittnande arbete. Ehuru det visserligen ej tillkommer oss att uttala något omdöme rörande det arvode, som utgår härför, äro vi dock öfvertygade, att Ni ej tager illa upp, om vi så till vida öfverskrida vår befogenhet, att vi vördsamt tillåta oss uttala, det någon förhöjning i arvodet, t. ex. med 100 kronor, borde beredas herr Tersmeden personligen.

Enär räkenskaperna äro förda med noggrannhet samt verificerade, och det vi under revisionens gång antecknat såsom enligt vårt förmenande oriktigt eller åtminstone i någon mån anmärkningsvärt, ej synts oss vid slutlig pröfning vara af den beskaffenhet att föranleda till anmärkning, än mindre till afstyrkande av ansvarsfrihet, få vi för alla vederbörande tillstyrka dylik för den tid, revisionen omfattat.

På några af de antecknade sakerna vilja vi dock fästa Eder och andra vederbörandes uppmärksamhet.

Vi få sålunda erinra följande.

Förra årets revisorer erinrade om, att en del anslag hade överskridits. Som svar på denna erinring åberopade Drätselkammaren, hvad Drätselkammaren förut gent emot en dylik erinran, hvilken Drätselkammaren säger är årligen återkommande, anfört, eller att det icke finnes möjlighet att före tiden för bokslutet kunna beräkna eller förutse, om behållning eller brist kan komma att uppstå å ett anslag, därur löpande utgifter under året skola bestridas. Drätselkammaren slutar med: "Revisorerna få väl jämväl anses hava insett detta, alldenstund de inskränkt sig till ett enbart påpekande, att anslag öfverskridits." Detta tro vi på goda grunder, att förra årets revisorer ej kunnat inse, och vi inse det emellertid icke, och därför tillåta vi oss, trots att Drätselkammaren säger, att anmärkningen eller riktigare erinran är årlig, hvilket den nog torde förbli, tills rättelse vunnits eller försök till rättelse åtminstone blifvit gjordt, att då samma förhållande genom årets räkenskaper visar sig ha ägt rum, göra erinran om att anslag öfverskridits. Därvid fästa vi oss ej vid småsaker och ej heller vid öfverskridna anslag, från hvilka utgifter varit nödvändiga att göra utan att tid varit att inhämta Stadsfullmäktiges beslut. Men däremot fästa vi oss vid, att anslag öfverskridits till större belopp, angående vilka belopp utan tvifvel tid funnits att inhämta den beviljande myndighetens mening, om man så velat. Vad Drätselkammaren säger om omöjligheten att före tiden för bokslutet kunna beräkna eller förutse, om behållning eller brist kan komma att uppstå å ett anslag, därur löpande utgifter under året skola bestridas, har kanhända något litet fog för sig med den omoderna och oöfverskådliga bokföring, Drätselkammaren med andra myndigheter här i staden använder. Omöjligt har det dock icke varit. Då det nu sagts oss, att Drätselkammaren från och med år 1914 öfvergått till modern bokföring, torde åtminstone för Drätselkammaren ingen svårighet längre finnas att i sina böcker när som hälst iakttaga hvarje anslags ställning, hvadan vi hoppas, att nästkommande års revisorer beträffande Drätselkammaren ej behöfva upprepa denna erinran. Som exempel på öfverskridna anslag anföra vi:

Varmbadhusets med		3,897: 58
Stadshotellets med		2,933: 85
Renhållningens med		3,239: 37
Byggnadsnämndens med		1,295: 87
Fattigvårdens:		
ordinarie understödstagares med	3,560: 62	
tillfälliga understödstagares med	2,027: 88	
utpensionerade barns med	2,000: —	7,588: 50

Hvad Varmbadhuset vidare beträffar, anse vi, att så stort upplagsrum för kol och koks bör anskaffas, att det blir tillräckligt för intagande däri under höstens förlopp

af hela vinterbehofvet, då därigenom utan tvivel kostnaderna för bränsle kunna nedbringas.

Paviljongen i Stadsparken är upptagen till ett värde af 18,000 kronor. Detta anse vi vara för högt så väl i och för sig som vid betraktande af den inkomst utaf endast 500 kronor, som den gifver staden. Vi föreslå, att värdet nedsättes till exempelvis 10,000 kronor.

Kallbadhusets upptagna värde synes oss orimligt högt. Vi föreslå likaledes nedsättning däri.

Hvad fastigheter, som ägas af staden, vidare beträffar, ha vi besökt en del af desamma och ej funnit något väsentligt att erinra. För att underlätta kommande revisorers arbete vore det önskligt, om en särskild förteckning öfver stadens fastigheter tillställdes i några exemplar revisorerna.

När staden nu drifver jordbruk i viss, ej så liten utsträckning, vore det af vikt, synes det oss, om bokföring m. m. ordnades så, att det tydligt framginge, huruvida jordbruket bär sig eller icke.

Inventariebok bör uppläggas vid Nordanby och renhållningsverket i stället för nu förd lista.

Anbud böra vid inköp af större partier af förbrukningsartiklar vid alla stadens verk och styrelser infordras. Så har ej alltid skett af styrelsen för varmbadhuset och hälsovårdsnämnden.

Alla räkningar skola vara vederbörligen attesterade, innan de likvideras. Så är ej förhållandet med en räkning från Pettersson i Löfsta å hafre liksom ej heller gasverkets räkning för gatubelysningen

Vi upprepa, hvad förra årets revisorer anfört angående lämpligheten af att vid inköp de infordrade anbuden läggas som bilagor till protokollet i ärendet. Det Drätselkammaren i sin förklaring i fjor andragit häremot, nämligen att revisorerna ha befogenhet att hänvända sig till stadens tjänstemän för erhållande af ifrågavarande anbud liksom andra handlingar, revisorerna anse sig böra taga del af, äger nog sin riktighet, men, då revisorerna vanligtvis måste utföra sitt arbete på tider, då tjänstemännen ej alltid äro tillstädes, vore det väl lämpligt att tillmötesgå revisorerna härutinnan för att underlätta deras arbete. Drätselkammarens mening om handlingarnas i många fall mer eller mindre hemliga karaktär, tro vi ej ha någon betydelse härför. Äro de kommunala myndigheternas protokoll offentliga, äro ock de handlingar, som ligga till grund för dem, offentliga. Äro de senare hemliga, torde de förra vara det äfven.

Efter besök i vatten-, gas- och elektricitetsverkets fastigheter och förråd vilja vi särskildt vitsorda den utmärkta ordning och snygghet, som där är rådande, likaså det utmärkta och berömvärda skick, i hvilket de vid Jakobsberg befintliga vattenbassängerna befunnits vara.

Vidkommande fattigvårdens räkenskaper och dess därmed sammanhängande angelägenheter ha vi intet annat utom hvad vi förut andragit rörande öfverskridna anslag att erinra, än att sjuksalarna synas oss för små, så att en del sjuka hjon ej få rum däri. Utredning om deras förstorande bör påskyndas.

Komma vi så till sist till folkskolestyrelsens räkenskaper och till grund för dem liggande förhållanden, få vi först upprepa och understryka förra årets revisorers erinran, att all koks för stadens behof bör inköpas från stadens gasverk, således ock den, som behöfs för folkskolehusens uppvärmning. Som stöd för denna sin mening anförde de, att, äfven om gasverkets koks vore underlägsen den engelska i frambringad värmemängd per hektoliter, priset på gasverkskoksen dock vore så lågt i förhållande till priset på den engelska, att besparing vid användandet af gasverkets koks ovillkorligen måste uppstå. Att staden af enskilda köpte en sak, som staden själf till billigare

pris kunde leverera, det förstode det årets revisorer icke, huru det kunde vara öfverensstämmande med god ekonomisk hushållning. Årets revisorer ha ock svårt att förstå, att en stadens styrelse ej använder sig, vid inköp, af först och främst stadens egna produkter, helst som folkskolestyrelsen ej hade ett ord att bemöta fjorårets revisorers erinran härutinnan. Drätselkammaren åter, som erkände riktigheten af erinran, anförde emellertid något skäl, då den förklarade, att inköp af engelsk koks för skolornas räkning skett på begäran af folkskolestyrelsen, som ansett ugnarna och värmeapparaterna i skolorna vara mera lämpade för engelsk koks än för gasverkskoks. Om folkskolestyrelsens genom Drätselkammaren framförda skäl för den engelska koksen äro riktiga, anse vi böra undersökas af verkligen på området sakkunniga personer och utredning i saken göras.

I § 54 Drätselkammarens protokoll för revisionsåret läses: "Byggnadschefen anmälde, att folkskolestyrelsen själf inköpt ved för folkskolornas behof under innevarande år, och lät Drätselkammaren för denna gång därvid bero". Drätselkammaren synes genom det sätt, varpå den uttryckt detta sitt beslut, vara af samma mening, som förra årets åevisorer uttalade, nämligen att bäst vore, att all stadens kommunala bränslebehof inköptes efter infordrade anbud af en och samma myndighet, helst Drätselkammaren. Årets revisorer hysa också den meningen.

Stadsrevisorerna ha förut vid flera tillfällen föreslagit smärre förändringar i uppläggningen af folkskolestyrelsens räkenskaper för vinnande af större åskådlighet och underlättande af kontrollen, hvilken dock fortfarande försvåras bl. a. genom förekommande dubbelföringar samt den bristande öfverensstämmelsen i vissa punkter mellan statens olika poster och räkenskapernas konton. En omläggning i öfverensstämmelse med det vid gasverket under flera år tillämpade och från och med i år, som nämnt, äfven för Drätselkammarens räkenskaper använda systemet vore därför synnerligen önskvärd. Därvid böra bland tillgångar upptagas ej blott skolhusbyggnaderna utan äfven fonderna, hvilka nu föras endast i marginalen, samt inventarievärdet, som ej redovisas enligt de nya inventarieförteckningarna.

Räkenskaperna borde åtföljas af fullständiga upplysningar angående statsbidragsrekvisitionerna samt hänvisningar till beslut, äfven då de fattats under ett föregående år, eller särskild bestämmelse, hvarpå en utbetalning grundar sig.

Då revisionen ej börjar förrän i slutet af april, borde statsbidragskontot hållas öppet till början af mars, då de sista statsbidragen för det gångna året senast inflyta, hvilket i hög grad skulle bidraga till reda i räkenskaperna.

Vi ha under vårt revisionsarbete, i hvilket samtliga revisorer och de flesta suppleanter deltagit, fördelat oss på sex afdelningar, så att undertecknad Wetterling, utom ledningen af revisionen, jämte Thyresson haft på sin del sammandraget, protokollen och Strömsholms våg; Thunholm, Öberg och Rosenlund drätselkammorens hufvudräkenskaper; Fröjer och Barklund renhållningsverkets, fondernas, skogens och hamnens; Svensson och Robsahm gas-, elektricitets och vattenverkets; Beijnoff, Hägvall och Malmberg fattigvårdens; samt Hult och Andrén folkskolväsendets. Som jäfviga ha Wetterling och Thunholm ej deltagit uti vare sig revisionen af folkskolestyrelsens räkenskaper eller i beslut, som rört desamma, liksom ej heller Hägvall i något, som berört gasverket m. m. Beslut i anledning af afdelningarnas granskning ha sedan fattats vid sammanträde in pleno af revisorerna eller i deras ställe i stadsrevisionen inträdda suppleanter. Vid justeringen af denna revisionsberättelse ha denna dag undertecknade närvarit.

Drätselkammarens berättelse öfver räkenskaperna jämte en af dess kamrerare uppgjord tablå bilägges.

Västerås den 14 oktober 1914.

Aug. Wetterling.

E. A. Thunholm.	***R. Beijnoff.***	***Isidor Fröier.***
Joh. Öberg.	***Hjalmar Thyresson.***	***Axel Rosenlund.***
Fr. Barklund.	***A. Flodin.***	

Afskrift.

Utdrag ur protokoll vid Folkskolestyrelsen i i Västerås sammanträde den 5 november 1914.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 146

"Företogs till behandling de anmärkningar, som stadens revisorer framställts mot Folkskolestyrelsens räkenskaper. (Bil. 3). Folkskolestyrelsen beslöt härvid att svara som följer:

mom. 1. Beträffande revisorernas första anmärkning, som gällde inköp af koks för folkskolornas räkning, beslöt Folkskolestyrelsen att hänvisa till sitt uttalande i motiveringen till sitt förslag till inkomst- och utgiftsstat för år 1915, mom. 11, som lydde:

"— — — — I detta sammanhang beslöt Styrelsen, att om efter vunnen erfarenhet detta visade sig lämpligt och möjligt, koksen skulle tagas från Västerås stads gasverk."

mom. 2. Vidare hade revisorerna hemställt, att veden för folkskolornas behof skulle liksom stadens hela kommunala bränslebehof inköpas af Drätselkammaren och ej som hitintills af Folkskolestyrelsen.

Rörande denna sak uppstod liflig diskussion, hvarunder af borgmästaren m. fl. yrkades, att Folkskolestyrelsen skulle med tillmötesgående af revisorernas hemställan anmoda Drätselkammaren att hädanefter verkställa inköp af den ved, som behöfdes för folkskolornas räkning.

Häremot yrkades af inspektören m. fl., att styrelsen gentemot revisorernas anmärkning skulle svara, att då revisorerna ej anfört något skäl för sitt yrkande, och då styrelsen haft all anledning att vara mycket tillfredsställd med den hitintills följda anordningen beträffande vedinköp för folkskolans räkning, hade den ingen anledning att vidtaga någon ändring härutinnan.

Vid anställd votering segrade borgmästarens yrkande med 7 röster mot 6, som avgåfvos för inspektörens yrkande. Folkskolestyrelsen hade alltså beslutat anmoda Drätselkammaren att hädanefter verkställa inköp af ved äfven för folkskolans räkning.

mom. 3. Beträffande revisorernas tredje anmärkning rörande ändrad uppläggning af folkskolans räkenskaper beslöt Folkskolestyrelsen hänskjuta denna till Drätselkammaren som styrelsens räkenskapsförare med anhållan, att Drätselkammaren ville iakttaga, hvad revisorerna hemställa.

mom. 4. Samma beslut fattades med anledning af revisorernas hemställan, att "räkenskaperna borde åtföljas af fullständiga upplysningar angående statsbidragsrekvisitionerna samt hänvisningar till beslut — — — eller särskild bestämmelse," hvarpå utbetalningarna grundade sig.

mom. 5. Slutligen hade revisorerna hemställt, att statsbidragskontot borde hållas öppet till början af mars. Skolstyrelsen beslöt att öfverlämna äfven denna sak till Drätselkammaren men med det uttalandet, att styrelsen ej kunde i detta hänseende gilla revisorernas hemställan.

— —

Västerås den 5 november 1914.

Albert Falk.

Justeradt

Fr. Fåhræus. Axel Enblom. Edv. Karlsson.

Rätt utdraget ur protokollet betygar i tjänsten.

Albert Falk.

Till Stadsfullmäkge i Västerås.

I anledning af stadens revisorers i berättelsen öfver granskningen af stadens räkenskaper för år 1913 gjorda erinringar angående Drätselkammarens förvaltning får Drätselkammaren anföra följande.

Hvad först angår anmärkningen rörande öfverskridna anslag för olika ändamål, finner Drätselkammaren, hvad Drätselkammaren under föregående år anfört beträffande liknande anmärkningar, fortfarande äga allmängiltighet.

Årets revisorer hafva i sin berättelse såsom exempel på öfverskridna anslag omnämnt anslagen till underhåll m. m. af stadshotellet samt anslagen till under titeln renhållningsverket, i revisionsberättelsen kallad renhållningen, i staten upptagna ändamål, hvilka skulle öfverskridits med respektive 2,933 kronor 35 öre och 3,239 kronor 37 öre.

Vid en granskning af räkenskaperna framgår, att denna erinran i så måtto är obefogad, som anslagen under sist berörda titel icke öfverskridits med några nämnvärda belopp. Det af revisorerna angifna beloppet afser under titeln ifråga uppkommen brist, hvilken har sin orsak däri, att inkomsterna från landtbruket vid Nordanby understigit de i staten beräknade med i det närmaste 4,000 kronor.

Hvad beträffar anslagen till underhåll m. m. af stadshotellet, är det riktigt, att dessa öfverskridits i den utsträckning, revisionsberättelsen omförmäler, men vill Drätselkammaren i detta sammanhang till fullständigande af den gjorda anmärkningen omnämna, att på grund af ökade ej beräknade inkomster af stadshotellet, under denna titel uppkommit en brist af allenast 1,559 kronor 75 öre. Anslagens öfverskridande har föranletts af behöfliga reparations- och målningsarbeten samt sålunda afsett ändamål, som enligt reglementet stått under Drätselkammarens förvaltning, i följd hvarför Drätselkammaren ansett anmälan härom till Stadsfullmäktige vara obehöflig.

Drätselkammaren har ingen erinran att göra emot den föreslagna nedskrifningen

af värdena dels å paviljongen i stadsparken till 10,000 kronor, dels ock å kallbadhuset till förslagsvis 1,000 kronor.

Förteckning öfver stadens fastigheter intages såsom bilaga i det årligen uppgjorda och tryckta statförslaget, hvilket tillhandahålles å stadens ombudsmansexpedition.

Hvad angår öfriga framställda önskemål, eller att bokföringen öfver landtbruket ordnades på ett mera öfverskådligt sätt samt att inventariebok vid Nordanby och renhållningsverket upplades, kommer Drätselkammaren att beakta dessa önskemål, hvaremot Drätselkammaren ej kan frångå sin förut uttalade uppfattning, att anbud å leverans af förnödenheter o. d. icke böra biläggas protokollet. Utöfver hvad Drätselkammaren förut anfört vill Drätselkammaren erinra, att enligt ännu gällande rättspraxis Drätselkammarens protokoll äro hemliga handlingar.

Under hänvisning till ofvanstående tillåter sig Drätselkammaren hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte låta bero vid hvad Drätselkammaren anfört till förklaring öfver de af revisorerna i berättelsen framställda anmärkningar, i hvad desamma berörda Drätselkammarens verksamhet.

Västerås den 12 November 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Magistraten i Västerås.

I anledning af Magistratens resolution den 22 nästlidne oktober med öfverlämnande af transsummerad afskrift af stadens revisorers berättelse för år 1913 får Fattigvårdsstyrelsen såsom infordrad förklaring anföra följande:

Vidkommande anmärkningen om sjuksalarnas litenhet vill Fattigvårds-Styrelsen erinra därom, att desamma med hänsyn till utrymmet inom sjukhuset ej för närvarande kunna utökas. Då en god lösning af denna fråga emellertid är helt beroende på frågan om byggandet af en ny fattiggård, hvilken åter i sin tur är under utredning af särskild kommitté, står Fattigvårds-Styrelsen i afvaktan på nämnda utrednings resultat. För öfrigt har antalet sjuka hittills ej varit så stort, att icke alla som behöft vård kunnat få sådan, ehuruväl ofta flere platser varit belagda af fattiga tillhörande främmande kommuner.

Hvad angår anmärkningen mot öfverskridandet af vissa anslag erinrar Fattigvårds-Styrelsen därom att just de anslag som öfverskridits, hvilka för öfrigt äro förslagsanslag, äro ytterst svåra att på förhand beräkna; och då Fattigvårds-Styrelsen ständigt måste taga hänsyn till de under det löpande året uppkomna behofven inträffar lätt, att krafvet på fattigvård af olika orsaker, såsom höjda hyror, ökade priser på lifsförnödenheter, höjda legoafgifter för fosterbarn, ökadt antal nödställda m. m., helt oberäknadt och plötsligt ökas, hvaraf sålunda följden lätt blir ett öfverskridande af anslag.

Västerås den 14 november 1914.

På Fattigvårds-Styrelsens vägnar:

A. Johansson.

Helge Cronholm.

Till Magistraten i Västerås.

Med anledning af revisorernas för Västerås stads räkenskaper för år 1913 gjorda anmärkning öfver att anbud icke alltid infordrats af Badhusstyrelsen af förbrukningsartiklar för Badhusets räkning, får styrelsen härmed anföra följande:

att å de för Badhuset nödiga ångkolen infordras hvarje år anbud direkt från Drätselkammaren,

att år 1912 på hösten annonserades af Badhusstyrelsen i stadens tidningar med infordrande af anbud å såpa, tvål, skur- och lutpulver, salt, soda, kli, borstar m. m., hvarå endast ett enda anbud inkom,

att till följd af det ringa intresse, som således visades från stadens handlande rörande leverans af förnödenheter och badingredienser för badhusets räkning, icke uppfordrade styrelsen fortsätta med infordrande af anbud.

Dessutom anhåller styrelsen till sist få fästa Magistratens uppmärksamhet på, att Styrelsen, som gör allt för att anskaffa de erforderliga förnödenheterna till för badhuset billigaste och förmånligaste priser, kan icke alltid för detta ändamål använda sättet medelst infordrade anbud, då det visat sig, att genom direkt hänvändelse till de olika fabrikanterna och engrossfirmorna man oftast kan erhålla förmånligare leveransvillkor, än genom infordrande af anbud. I de svåra tider, som för närvarande råda skulle det, då alla priser äro så högt uppdrifna, vara oklokt infordra anbud för ett års förbrukning, då man icke vet, hvilka tider och förhållanden som kunna inträffa.

Västerås den 24 oktober 1914.

På Badhusstyrelsens vägnar.

Petrus Tersmeden.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af årets revisorers i berättelsen öfver granskningen af stadens räkenskaper för år 1913 framställda erinran emot, att Hälsovårdsnämnden underlåtit infordra anbud vid inköp af större partier förnödenheter, får Hälsovårdsnämnden anföra följande.

Revisorerna hafva ej närmare angifvit, hvilka inköp som med anmärkningen afsetts, men förmodar hälsovårdsnämnden, att anmärkningen berör sådana för Epidemisjukhusets behof.

Enligt hvad framgår af Nämndens protokoll för den 18 Oktober 1912, erhöll stadsläkaren i uppdrag att genom annons i stadens tidningar infordra anbud å försäljning till Nämnden af lifsförnödenheter för sjukhusets behof under år 1913, hvilka anbud sedan underställts Nämndens afgörande den 18 därpå följande December. Liknande förfarande iakttogs vid inköp af fönödenheter för detta år, och vill Hälsovårdsnämnden i detta sammanhang meddela, att åtgärder i af revisorerna önskad riktning redan vidtagits afseende leveranser för nästkommande år.

Med hänsyn till den fördyring, som skett af varor på grund af rådande förhållanden, samt omöjligheten att för längre framtid förutse fluktuationerna häri, äro vissa olägenheter förknippade med antagande af anbud, som gälla för längre tid, hvarför

Hälsovårdsnämnden förbehåller sig handlingsfrihet angående sättet för upphandling af varor för nästkommande års behof.

Då sålunda enligt Hälsovårdsnämndens förmenande den gjorda anmärkningen synes obefogad, får Hälsovårdsnämnden hemställa

att Stadsfullmäktige måtte låta bero vid hvad Hälsovårdsnämnden anfört i anledning af den gjorda anmärkningen.

Västerås den 18 November 1914.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Ragnar Tenow.

Berättelse

öfver

Västerås stads Drätselkammares räkenskaper år 1913.

Sammandrag över allmänna utgifter och inkomster

Utgifter:

Kapitalafbetalningar.

Obligationslån:

år 1892	9,000: —	
„ 1896	27,000: —	
„ 1902	31,000: —	
„ 1907	23,000: —	
„ 1910	13,000: —	103,000: —

Räntor.

Obligationslån:

å 1892 års lån	10,740: —		
„ 1896 „	20,574: —		
„ 1902 „	69,880: —		
„ 1907 „	85,365: —		
„ 1910 „	75,282: 50	261,841: 50	

Tillfälliga lån:

Å upplånta medel, från fonder	14,274: 26		
„ „ „ under året	3,512: 25	17,786: 51	

Andra förbindelser:

Ränteskillnad för i 1896 års obl. lån ingående fonder 134,000 kr.	1,156: 50		
Vallöfska donationen 20,000 kr. å 5 $^1/_2$ %	1,100: —	2,256: 50	281,884: 51
		Transport	384,884: 51

		Transport	384,884: 51

Aflöningar m. m.

Magistraten och Rådhusrätten:

Aflöningar		31,483: 32	
Reservationsanslag för tillfälliga biträden		96: —	
Semesterarvoden		1,000: —	
Brist från år 1911		1,061: 46	
Årskostnader:			
Tryck- och annonskostnader	1,682: 13		
Telefonafgifter och samtal	399: 34		
Skrifmaterialer och bokbinderiarbeten	925: 89		
Inköp af inventarier	1,276: 33		
Diverse	303: 09	4,586: 78	
Anslag till exekutionsbetjänterna för hållande af velocipeder		75: —	
Olycksfallsförsäkring för stadsvaktmästaren och exekutionsbetjänterna		60: —	
Läkarearvode för „		16: —	38,377: 56
Poliskåren:			
Aflöningar		59,243: 13	
Beklädnad		5,668: 67	
Läkarearvode medicin och olycksfallsförsäkring		839: 58	
Telefonafgift samtal och telegram		364: 46	
Trycksaker, skrifmaterialier och bokbinderiarbeten		633: 27	
Underhåll och anskaffning af vapenpersedlar och inventarier		754: 15	
Bränsle och lyse		1,453: 38	
Eldning af ugnarne och snöskottning samt renhållning		74: 50	
Skurning och städning		382: 50	
Brandstod, vattenafgift och utskylder		186: 95	
Underhåll af fastigheten		1,013: 38	
Diverse		606: 65	71,220: 62
Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner:			
Aflöningar		27,650: —	
Ombudsmans semesterarvode		200: —	
Skrifbiträde å ombudsmannens expedition	1,200: —		
„ å drätselkamrerarekontoret	935: 30	2,135: 30	
Sifferrevisionsarvode		600: —	
Olycksfallsförsäkringsafgift och läkarearvode för rådhusvaktmästaren		19: —	
Städningspengar		300: —	
Skrifmaterialer och bokbinderiarbeten		1,095: 77	
	Transport	32,000: 07	494,482: 69

Transport	32,000: 07	494,482: 69
Tryck- och annonskostnader	6,004: 77	
Inventarier å byggnadschefskontoret	57: 50	
Telefonafgifter och samtal	516: 92	
Diverse	96: 80	38,676: 06
Pensioner:		
Pensionstagare	7,925: —	
Anslag till magistratens ämbets- och tjänstemäns reservfond enl. Kungl. brefven d. $^{11}/_{11}$ 1850 o. d. $^{24}/_{2}$ 1868	360: —	8,285: —
Brandkåren:		
Aflöningar	23,415: 08	
Beklädnad	2,052: 75	
Kol, ved och lyse	969: 90	
Inventarier	396: 51	
Underhåll af inventarier	245: 15	
„ „ brandredskapen	627: 06	
Stallet	2,919: 84	
Skrif- och trycksaker	169: 66	
Olycksfalls- och brandpremier	447: 22	
Tvätt, skurning och städning	219; 31	
Brandtelegraf och telefonafgifter	916: 97	
Smidesverkstaden	1,563: 78	
Snickareverkstaden	305: 35	
Brandkårens reserv	920: 48	
Reparationer	710: 49	
Diverse	2,471: 19	
	38,350: 74	
Afgår inkomster utöfver beräknade	3,571: 23	34,779: 51
Byggnadsnämnden:		
Aflöningar	5,000: —	
Post- och telefonafgifter och samtal	111: 44	
Handräckningskostnader	728: 86	
Besiktnings- och skjutskostnader	213: —	
Skrif- och ritmaterialer	768: 72	
Tryck- och bokbinderiarbeten	50: 20	
Kartor	165: 65	
Diverse	8: —	7,045: 87
Hälsovårdsnämnden:		
Brist från föregående år	13,603: 52	
Aflöningar	9,650: —	
Berglund för hållande af velociped	25: —	
Annimalvaccin	125: —	
Bidrag till barnmorskornas pension	30: —	
Telefonafgifter	421: —	
Transport	23,854: 52	583.269: 13

	Transport	23,854: 52	583,269: 13
Desinfektionskostnader		687: 49	
Tryck- och annonskostnader		129: 20	
För vård af lungsotssjuka		2,000: —	
Anslag för dispensärverksamhet		2,000: —	
Diverse		100: 81	
Inköpt diverse inventarier		2,350: 82	
Epid. sjukhuset: årets utgifter		38,750: 59	69,873: 43
Fosterbarnsnämnden:			
Kostnader under året			52: —
Gatuläggningen:			
Enligt budgetförslaget			24,880: —
Vägunderhåll:			
Enligt budgetförslaget			8,500: —
Gatubelysningen:			
(Efter afdrag af 12 gaslyktor, som bekostas af hamnen)			
Belysning med 367 1/2 gaslyktor		25,356: 97	
1 lampa vid Epid. sjukhuset		35: —	
2 lyxlampor i Stallhagen		250: —	
Elektr. belysning		1,930: —	
Uppsättning af en elektr. lampa å Annedal		117: 03	
Nyanskaffning af 3 st. nya lyktor i Karlsgatans sträckning genom Kopparbergsvreten, reserveras		550: —	28,239: —
Renhållningsverket:			
Bidrag genom uttaxering till bestridande af renhållningsverkets utgifter			27,837: 37
Stadens parker och planteringar:			
Årskostnader			17,997: 30
Hästholmarne:			
Utskylder och reparationer m. m		210: 57	
Uppförande af en dansbana å Elba	2,601: 26		
„ af afträde med urinkur å Elba	1,426: 05		
	4,027: 41		
1:sta åreta uttaxering		1,500: —	
Anläggande af en ångbåtsbrygga vid Östra holmen, reserveras	1,621: 36	2,000: —	3,710: 57
		Transport	764,358: 80

		Transport	764,358: 80
Skogarne:			
Skogvaktarens årslön		1,150: —	
För tillsyn af stadens skogar		100: —	
Skogvaktaränkan, vedbränsle, s. s. pension		50: —	
Skogsarbeten m. m.		2,724: 61	
Skogvaktarbostället, brandstodsafgift och reparationer m. m.		61: 87	4,086: 48
Rådhuset:			
Kostnad för uppvärmning		1,305: 93	
„ „ belysning		457: 50	
Brandstod och vattenafgift samt skötsel af uren		203: 30	
Rep. och nyanskaffning		372: 18	
Diverse		429: 37	2,768: 28
Stadshotellet:			
Krono- och kommunalutskylder		2,806: 87	
Brandstodsafgifter		470: 60	
Afgift för vatten och elektr. ström		1,114: 57	
Kostnad för uppvärmning och varmvatten		8,677: 40	
Hyra för spritbolagets lokal		200: —	
Renhållning af gården		60: —	
Vatten till tvättstugan		84: —	
Underhåll af fastigheten		1,109: 34	
Diverse reparationer m. m.		5,765: 27	20,288: 05
Sundinska huset:			
Afgift till Sundinska fonden		5,000: —	
Krono- och kommunalutskylder		423: 53	
Brandstodsafgift		117: —	
Vattenafgift		70: —	
Skorstensfejning		28: 06	
Trappbelysningen		69: 10	
$^1/_4$ års ersättning för flaggning och tillsyn af trappuppgångarna		18: 75	
Reparationer under året		1,169: 51	
Diverse		26: 35	6,922: 30
Kallbadhuset:			
Brandstodsafgift och reparationer m. m.			491: 97
Varmbadhuset:			
Aflöningar	9,153: 67		
Provision å serverade bad	2,928: 65	12,082: 32	
Kol		8,547: 43	
Ved		150: 50	
Elektr. belysning		1,017: 79	
Inventarier		200: 08	
	Transport	21,998: 12	798,915: 88

	Transport	21,998: 12	798,915: 88
Underhåll af inventarier		110: 70	
„ af pannor, rör, ledningar m. m.		984: 45	
Linne		44: 58	
Tvätt		513: 17	
Skrif- och trycksaker		409: 20	
Badingredienser		447: 68	
Telefonafgift och samtal		91: 30	
Brandförsäkringspremie		138: 50	
Olycksfallsförsäkringspremie		103: 50	
Städning		67: 17	
Underhåll af badhuset		1,759: 02	
Förbrukningsartiklar		831: 90	
Skatter		936: 12	
Diverse		12: 17	28,447: 58
Tullhuset:			
Diverse kostnader under året			242: 25
Stallet:			
Aflöning till två körkarlar		2,300: —	
Utfodring och hästskoning m. m. af stadens två hästar		1,400: —	
Inköpt en häst		900: —	4,600: —
Renhållning:			
S. k. kapitelhjonen för sopning å diverse gator och allmänna platser		1,969: 50	
Vinterunderhåll		1,044: 58	
Sommarunderhåll		2,236: 42	
Sand, kvastar m. m.		276: 75	5,527: 25
Arrenden och afgälder:			
Diverse arrenden och afgälder			1,485: 92
Årliga utgifter:			
Fångars vård och förplägning ä länsfängelset		280: 30	
Krono- och kommunalutskylder		1,161: 46	
Brandstodsafgifter för lösören		61: 16	
Stadens andel i skarprättarens lön		75: —	
Paviljongen i Stadsparken Reparationer och diverse utgifter	186: 61		
Målning af paviljongen, reserveras	1,000: —	1,186: 61	
För tillsyn och reparation af klapphuset		135: 80	
Premier för olycksförsäkring, läkare och sjukvård af stadens arbetare		598: 50	
Arvoden till ombud och mantalsskrifningen		120: —	
Kostnader för brandsyn		525: —	
	Transport	4,143: 83	839,218: 88

	Transport	4,143: 83	839,218: 88
Årsafgift till svenska stadsförbundet		390: 86	
Prenumerationsafgift för „ tidskrift		150: 75	4,685: 44
Anslag för undervisningsändamål:			
För undervisning i Tekniska skolan		3,000: —	
„ Arbetareinstitutets föreläsningsverksamhet		1,600: —	
„ „ bibliotek		1,500: —	
För skötsel och vård af sockenbiblioteket		75: —	
Hyresbidrag till rektor vid högre allm. läroverket		1,200: —	
Brandstodsafgift för högre allm. läroverkets byggnader		226: 84	
Bidrag till lärarinnorna vid flickläroverket ålderstillägg och pensionering.		681: 07	8,282: 91
Diverse särskilda ändamål:			
Anslag för underhållande af arbetsförmedlingsanstaltens verksamhet		2,000: —	
„ till Västerås sjukkassor		2,595: —	
„ „ stadsplanekommitterade		3,560: —	
„ „ skridskoklubben		400: —	
„ „ barnhemmet Sparfboet		300: —	
„ „ såsom bidrag till trädgårdsutställningen år 1913		1,000: —	
„ för utgifvande af stadens kommunala historia		2,500: —	
„ till lefnadskostnadsundersökning		2,000: —	
Hyra för f. d. Sundinska huset		800: —	
Anslag för vissa filantropiska ändamål:			
Arbetsstugan	2,500: —		
Barnkrubban	1,000: —		
Barnhemmet	500: —		
Nattherberget	300: —		
	4,300: —		
Afgår Sundinska fondens öfverskottsmedel	3,300: —	1,000: —	
Af representationsanslaget		214: 20	16,369: 20
Stadsfullmäktige hafva beslutat följande utgifter, hvilka utgifter af Drätselkammaren bestridts att återgäldas medels upptagande af lån för amortering på längre tid, nämligen:			
Västerås Vatten- och Gasverks lånemedels Konto:			
Till gäldande af anslag af 1910 års obligationslån		117,214: 07	
Stadens Gårdar och Tomter:			
Köpesumman för 465 kv. mtr. mark af lägenheten Andersberg	3,000: —		
Andel i köpesumman för Fridsborg	10,000: —	13,000: —	
Lånemedels Konto:			
Återstoden af entreprenadssumman för vaktmästarbostaden vid Djäknebergsskolan	300: —		
För gatuarbeten	11,585: 93	11,885: 93	142,100: —
		Transport	1,010,656: 43

	Transport	1,010,656: 43
Genom förskotterade medel verkställda likvider (att gäldas genom lånemedel eller på annat sätt:)		
Fattigvårdskommittén	139: 53	
Annexbyggnad för elem. läroverket	3,218: 87	
Folkskolebyggnadskommittén	109: 90	
Strandskoningen vid järnvägsverkstaden	287: 60	
Köpesumman för egendomen Hofdesta med inventarier	55,000: —	
Köpesumman för lägenheten Ashagen N:o 1	7,000: —	
Inköpt 332 st. preferensaktier i Sala Gysinge—Gefle järnvägsaktiebolag	16,600: —	
Inköpt 1,100 st. aktier i Västerås teaterakti.bolag	55,000: —	
För gatuarbeten	11,493: 95	
Kostnader för biskopsbron under året	25,712: 61	
Epid. sjukhusets tillbyggnad	500: —	
Reserverade köpeskillingsmedel Utgifter utöfver inkomsterna	131,010: 03	
Anslag för spår och en svängkran: Kostnader utöfver reserverade medel	1,323: 04	
Malmlossnings anordningar:		
Kostnaden utöfver reserverade medel	3,225: 34	
Hamnplanens ordnande	30,135: 66	
Komministergårdens reparation	10,300: —	
Kyrkogårdsmuren	15,000: —	366,236: 53
Afkortningar:		
För debiterade men ej influtna utskylder		29,180: 39
Förslagsanslaget:		
Till fyllande af brist i anslaget för vård å lungsjuka å 1912	1,698: 35	
Tilläggsanslag för lungsjuka år 1913	2,000: —	
Anslag till S. S. U. H:s förbundsmöte	447: 42	
Bidrag till bestridande af utgifterna vid Sv. komm. tekniska föreningen	494: 40	
Anslaget för ökade göromål vid mantalsskrifningen	1,000: —	
Ersättning till polismän för tjänstgöring å landsbyggden	1,459: 40	
$^1/_{10}$ % provision å sålda oblig. 40,000 kr. å 1910 års lån till Zethræus	40: —	
Arvode till mantalskrifnings ombuden	395: —	
Kostnader för tvättstugan vid Grönbo	120: 15	
Anslag till järnvägsundersökningar	2,500: —	
Poliskommiss. Emil Ekström af anslaget till oförutsedda utgifter	125: —	
För inköp af diverse inventarier	561: 30	
Diverse utgifter enl: Diverse allm. Utgifters Konto	6,726: 27	17,567: 29
	Transport	1,423,640: 64

		Transport 1,423,640: 64
Kyrkokassa medel:		
Uttaxering år 1913	31,836: 25	
Personella afgifter	1,625: —	33,461: 25
Folkskolemedel:		
Uttaxering år 1913		168,919: 88
Fattigmedel:		
Uttaxering år 1913		103,142: 48
Krono- och tertialtiondemedel:		
Af prästerskapet i Västerås å lön anslagen jord inom stadsområde, lösen för 329: 86 hl. spannmål, medelmarkegångspris 8: 49 kr.		2,800: 51
Saldo till år 1914:		
Behållning, motsvarighet i fordringar		80,702: 25
		Kronor 1,812,667: 01

Inkomster:

Saldo från 1912:

Behållning, motsvarighet i fordringar		143,479: 91
Andelar i ränta och amortering:		
Af Vatten- och Gasverksstyrelsen	91,816: —	
„ Folkskolestyrelsen	19,601: 40	
„ Fattigvårdsstyrelsen	2,263: 13	
„ Kyrkorådet	1,027: —	114,708: 33
Intresse Konto:		
Af Vatten- och Gasverksstyrelsen:		
Ränta å rörelsekapitalet	3,788: 83	
Öfriga ränteinkomster	3,330: 20	7,119: 03
Tomtören:		
För åtskilliga tomter å stadens grund	122: 45	
„ magasiner å hamnområdet	360: 32	482: 77
Arrende för diverse jordlägenheter:		
Östra utmarken:		
Arrenden för diverse jordlägenheter m. m.	5,934: —	
Västra utmarken:		
Arrenden för diverse byggnadsplatser m. m.	586: —	
Viksäng:		
För Villatomter	350: —	
Koloniträdgårdarne	317: 49	
Diverse arrenden	1,084: 17	
Stadskomministerns f. d. lönejord i Kopparbergsvreten	50: —	
Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord å Trådarön	7: —	
Fiskvattenarrenden	310: —	8,638: 66
Hyresmedel:		
Paviljongen i Stadsparken	500: —	
Platshyror	335: —	
Upplagsplatser å Kungs- och Munkängen	525: —	
Remontstallarne:		
Nettobehållning genom uthyrning	620: 14	
Stadens andel i plats- och hyresmedel från Strömsholms våg	500: —	
Hyra för lägenheten Rosenberg	100: —	
„ „ „ Katrinelund	250: —	
„ „ upplagsplatser å hamnområdet	3,116: 94	
„ „ hamnmagasinen	6,512: 50	
„ „ köttbesiktningsbyrån	2,000: —	
„ „ vattenkraften i Svartån	3,000: —	17,459: 58
	Transport	291,888: 28

		Transport	291,888: 28
Brandkåren:			
Diverse inkomster från verkstäderna m. m.			3,000: —
Byggnadsnämnden:			
Afgifter för af byggnadschefen och stadsarkitekten åt enskilde utförda förrättningar			5,127: —
Hälsovården:			
Från landstinget		15,201: 02	
Influtna afgifter		231: —	15,432: 02
Stadens diverse mark och gårdar:			
Behållning för år 1913 af hyror och arrenden			22,572: 53
Stadshotellet:			
Hyresinkomster och värmeafgifter		41,549: 10	
„ för fästvåningen		1,125: —	42,674: 10
Sundinska huset:			
Hyresinkomster			6,100: —
Hästholmarne:			
Arrende för Östra holmen		100: —	
Hyra för restaurations- och andra byggnader å Elba		850: —	
Nettobehållning af ångbåtstrafiken å Elba		1,162: 51	2,112: 51
Skogarne:			
Försäljning af diverse skogsprodukter			2,776: 02
Gräs- och sjöslog:			
Å diverse ställen			129: 50
Hamnen:			
Ränta och amortering:			
För äldre hamnbyggnaden		5,645: 25	
„ nu pågående hamnbyggnad			
Ett års ränta å 206,050: — kr.	à 4 1/2 %	9,272: 25	
Amortering		5,725: —	
Hamnens andel i stadens allmänna omkostnader (byggnadschef, polis, bokföring m. m.)		1,500: —	
		22,142: 50	
Afgår ett års ränta å behållningen 20,496: 53 kr.	5 %	1,024: 83	21,117: 67
		Transport	412,929: 63

	Transport	412,929: 63
Tullhuset:		
1913 års hyra för hamnkontoret		500: —
Vatten-, gas- och elektricitetsverken:		
Årets nettovinst		32,167: 08
Kallbadhuset:		
Behållning å influtna badafgifter sommaren 1913		236: 36
Varmbadhuset:		
Influtna badafgifter	26,762: 47	
Upplupen ränta m. m.	386: 86	27,149: 33
Utdelning å aktier:		
S.—V.—B:s Nya Järnvägsaktiebolag: 1912 års utdelning å stadens 10,747 st. aktier à 4 kr.		42,988: —
Bränvinsmedel:		
$^{38}/_{100}$:delar af utminuterings- och utskänkningsafgifter år 1913	913: 89	
$^{40}/_{100}$:delar af vinsten å utminuteringen och utskänkningen under år 1912	111,517: 97	
Stadens andel af till Statskontoret inlevererade medel	19,628: 14	132,060: —
Diverse inkomster:		
Källarfrihetsmedel	349: 05	
Bötesmedel	921: 75	
Hundskatt för 190 st. hundar	2,850: —	
Auktionsprovision	304: 78	
Ränta af Elementarläroverket för flickor	270: —	
3:dje årets amortering å förskotterade kostnader för domprosthusets reparation	3,488: 60	
Stadens andel $^{6}/_{10}$ af influtna bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	1,757: 78	
Platshyror för karuseller m. m.	3,310: 75	
Spritbolagets bidrag till aflöning åt tillsyningsman för rusdryckshandteringen	500: —	
För extra polisbevakning å landsbygden	3,150: —	
„ sålda stadgar	14: 15	
„ järnskrot, badkar, affallsvirke m. m.	374: 15	
„ lån af vinschen och pålkran	501: 52	
Hyra för en bod Sundénska gården	10: —	
Hofdesta gård Inkomster utöfver utgifterna	1,145: 34	18,947: 87
	Transport	636,978: 27

Transport	666,978: 27
Å 1910 års lån å 3,000,000: — kr.	
är under året levererad	142,100: —
Af Drätselkammaren förskotterade medel	366,236: 53
Till prästerskapet:	
Enligt Uttaxerade medels Konto	5,054: 91
Att genom uttaxering fyllas	632,297: 30
Kronor	1,812,667: 01

Debet. Reserverade köpeskillingsmedel för

1913	An.		
Dec. 31	*Utbetalningar:*		
	Diverse lagfarts- och fastemätningskostnader m. m.	845: 80	
	Ränteutgifter	1,847: 84	
	Köpeskilling för tomten N:o 14 Katrinelund	2,871: 79	
	Ersättning för bortflyttning af ett uthus å Almelund	300: —	
	Del af köpeskillingen för N:o 78 Södra kvart.	17,000: —	
	Godsägar Klas Vestman för öfverlåten mark till staden	6,653: 87	
	Repslagar C. A. Eriksson för 123 kv.-meter mark af lägenheten Almelund	600: —	
	Resterande köpeskilling för byggnadskv. Josef	13,651: —	
	Köpesumman för Kristiansborg	202,400: —	
	D:o „ gården N:o 83 Södra kvart.	24,704: 31	
	Inköpt 270 aktier i Västerås Teateraktiebolag	13,500: —	
	Köpesumman för 26 kv.-mtr af tomten N:o 10 Västra kvarteret	1,726: 21	286,100: 82
	Saldo till år 1914:		
	Oguldna inteckningar i gården N o 78 Södra kvart.		18,000: —
	Kronor		304,100: 82

försåld diverse Mark och Byggnader.			Kredit.
1913	Per *Saldo från år 1913:*		
Jan. 1	Hos stadskassan innestående		92,240: 14
	Inkomster:		
Dec. 31	A.-B. Västerås Träförädling för 504,8 kv.-meter mark af Smedsbo	3,028: 80	
	Lägenhetsägar L. A. Johansson för 170 kv.-meter af d. s. k. Käringbrinken	255: —	
	A.-B. Svenska Metallverken lösen för donationsjord	19,559: 70	
	Allm. Sv. Elekt. Aktiebol. d:o	8,272: 64	
	Godsägar Klas Vestman d:o	11,890: —	
	Lägenhetsägar E. Pettersson för 1,083 kv.-meter af V. utmarken	1,000: —	
	Fru Carol:a Hygrell inb. skillnad i köpeskillingen å markutbyte	887: 50	
	Lägenhetsägar C. F. Carlsson för 550 kv.-meter af stadens utmark	825: —	
	Stadsvaktm. W. Clefberg handpenning för N:o 48 Norra kvarteret	2,000: —	
	Gårdsägar K. H. Eriksson för 327,9 kv.-meter gatumark	1,475: 55	
	Gårdsägar A. H. Eriksson för 39,6 kv.-meter af Munkgatan	237: 60	
	Bankdirektör Axel Sundström för 416,5 kv.-meter af tomterna N:o 11 och 12 b Västra kvart.	4,000: —	
	Allm. Sv. Elekt. A.-B. återstoden af köpeskillingen för byggnadskvart. Josef	15,464: 10	
	Byggmästar A. V. Blomkvist 1 års ränta å 900 kr. à 5 %	45: —	
	Metodistförsamlingen 1 års ränta å 20,000 kr. à 5 %	1,000: —	
	Byggmästar E. V. Larsson upplupen ränta	55: 94	
	Arbetar Karl Sundkvist: köpesumman för tomten N:o 1 i byggnadkv. Rosa	5,100: —	
	Gårdsägar Georg Blomkvist för 192 kv.-mtr för gårdsmark	960: —	
	Gårdsägar A. V. Blomkvist for 180 kv.-mtr för gårdsmark	900: —	
	Ränteinkomster	3,893: 82	80,850: 65
	Saldo till år 1914:		
	Lån af Drätselkammaren		131,010: 03
		Kronor	304,100: 82

Debet. Hamnbyggnadens

1913			
Jan. 1	An. *Balans från år 1912:*		
	Återstod af andel i stadens obligationslån vid 1912 års slut:		
	för äldre hamnbyggnaden	52,905: —	
	„ yngre d:o	206,050: —	258,955: —
Dec. 31	Ett års ränta å 52,905 kr. . . . . à 5 %	2,645: 25	
	D:o å 206,050 kr. . . . . à 4 ½ %	9,272: 25	11,917: 50
		Kronor	270,872: 50

Debet. Hamnafgifters

1913			
Dec. 31	An. *Af motstående hamnafgifter ingå till stadskassan:*		
	Till ränta och amortering:		
	för äldre hamnbyggnaden	5,645: 25	
	„ yngre d:o	14,997: 25	
	Hamnens andel i stadens allmänna omkostnader:		
	byggnadschef, polis, bokföring m. m. . . .	1,500: —	
		22,142: 50	
	Afgår ett års ränta		
	å behållningen 20,496: 53 kr. . . . . à 5 %	1,024: 83	21,117: 67
	Hamnens underhålls- och reparationsfond:		
	Öfverskott af hamnintraden		15,831: 04
		Kronor	36,948: 71

Amorterings Konto. Kredit.

1913				
Dec. 31	Per	*Ett års ränta och amortering:*		
		För äldre hamnbyggnaden	5,645: 25	
		„ yngre d:o	14,997: 25	20,642: 50
		Balans till år 1914:		
		Återstod af andel i stadens obligationslån vid 1913 års slut:		
		för äldre hamnbyggnaden	49,905: —	
		„ yngre d:o	200,325: —	250,230: —
			Kronor	270,872: 50

Konto. Kredit.

1913			
Dec. 31	Per	Enl. Hamnuppbördsmans räkning	36,948: 71
		Kronor	36,948: 71

Debet. **Hamnens underhålls-**

1913

Dec. 31. An. **Utgifter:**

Hamnuppbördsman: lön såsom uppbördsman	1,800: —		
Såsom hamnordningsman	150: —	1,950: —	
Arvode 6 % å 23,238: 92 kr.		1,394: 34	
» 6 % å 216: — » (småbåtar)		12: 96	
» 4 % å 13,709: 78 »		548: 39	
» 5 % å 13,709: 78 » till styrmännen		685: 49	
Ersättning för skrifmaterialer		50: —	4,641: 18
Inköpt 2 st. kolmått			238: —
Hamnuderhållskostnader;			
Diverse utgifter under året			21,527: 11
Behållning till år 1914			13,337: 28
		Kronor	39,743: 57

och reparationsfond. **Kredit.**

1913				
Jan. 1.	Per	*Behållning från år 1913*		20,496: 53
Dec. 31.		**Inkomster:**		
		Hamnafgifters Konto:		
		Öfverskott af hamnintraden		15,831: 04
		Båtbryggornas Konto:		
		Influtna afgifter		216: —
		Hamnuppbördsman Viktor Isacsson:		
		Influtna hyror för svängkran	1,500: —	
		Malmlossningsanordningar	1,700: —	3,200: —
			Kronor	39,743: 57

Renhållnings-

Debet. **Sammandrag öfver Utgifter**

1913
Dec. 31. An **Utgifter under året:**

Diverse utgifter		4,177: 79
Stallet:		
Utfodring för 10 hästar		4,655: 15
Ökning å inventarier:		
Inköpt en häst	800: —	
» latrinkärl	338: 50	
» en sopkärra	120: —	
» en lantrinvagn	558: —	
» inventarier till Nordanby gård	870: —	2,686: 50
Arrenden:		
Arrende för Nordanby gård	1,500: —	
» » stadens utjord vid Nordanby	500: —	
» » del af Kungsängen	200: —	
» » del af gården Utmarken	300: —	2,500: —
Aflöningar:		
Föreståndaren	2,199: —	
Kontorsbiträde	900: —	
Ord. arbetare	15,740: 63	
Extra d:o	1,089: 47	
Gatsoparne	1,752: —	21,682: 07
Torfmull:		
För under året använd torfmull		,4733: 62
Nordanby gård:		
Aflöningar	4,617: 36	
Utsäde	133: 75	
Diverse gödningsämnen	1,246: 21	
» skogseffekter från stadens skog	701: 50	
» utgifter	1,137: 74	
Till reparationer och inventarier	2,000: —	9,836: 56
Kapital Konto		5,448: 70
Saldo till år 1914:		
Behållning i fordringar		2,374: 38
	Kronor	58,094: 77

verket.

och Inkomster år 1913. Kredit.

1913	Per	*Saldo från år 1912:*	
Jan. 1.	Behållningar i fordringar		1,934: 76
Dec. 31.	**Inkomster under året:**		
	Försäljningar:		
	814 balar torfmull	1,465: 20	
	1,316 lass sopor	1,316: —	
	666 » stallströ	999: —	
	709 hl. »	212: 70	
	38 st. komposter	322: 50	
	22,634 hl. pudrett	8,675: 86	12,991: 26
	Diverse inkomster:		
	Likvid för ett plank	180: —	
	Platshyra för fotogenupplag	150: —	
	Hyra för ett skjul	5: —	
	Ersättning af olycksfallsbolaget Fylgia	55: —	
	Gräsklog	315: 50	
	För krossning af hafre	25: 68	
	För hämtning af latrinkärl	2,098: 71	2,829: 89
	Nordanby gård:		
	Diverse jordbruksalster	10,501: 49	
	Till reparationer och inventarier	2,000: —	12,501: 49
	Från Drätselkammaren levererade medel af årets uttaxering		27,837: 37
		Kronor	58,094: 77

Debet. **Sammandrag öfver Tillgångar och**

1913	An	**Tillgångar:**		
Dec. 31.		*Fordringar*		2,374: 38
		Fastigheter:		
		Fabrikens anläggningskostnader	10,039: 24	
		Arbetsbyggnaden m. m.	10,540: 01	
		Källare och magasinsbyggnader	3,085: 52	
		Foderladan	522: 85	24.187: 62
		Inventarier:		
		Pudrettfabrikens diverse inventarier	3,875: 65	
		Stallets d:o	943: 50	
		Jordbrukets d:o	1,111: 50	
		Diverse inventarier	1,334: 80	
		Fordon	4,558: —	
		Nordanby gårds inventarier	6,004: 95	
		11 st. hästar	6,900: —	24,728: 40
		Förråder:		
		Nordanby går, diverse jordbruksalster	9,009: 50	
		50 balar torfmull	90: —	
		12,000 hl. pudrett	3,600: —	12,699: 50
			Kronor	63,989: 90

Skulder den 31 December 1913. Kredit.

1913	Per	Skulder:		
Dec. 31.		*Fabrikens utgifters och inkomsters Konto:*		
		Motstående fordringar		2,374: 38
		Kapital Konto:		
	Tillgångar:	i fastigheter	24,187: 62	
		i inventarier	24,728: 40	
		i förråder	12,669: 50	61,615: 52
		Kronor		63,989: 90

Drätselkammarens

Debet. **Sammandrag öfver tillgångar och**

Tillgångar:

Kassabehållning		276: —
Fordringar:		
Af enskilda personer	92,023: 31	
Restantier enl. rästlängd	34,071: 28	126,094: 59
Wallöfska inteckningarne		20,000: —
Allmänna byggnader		1,707,781: 61
Stadens gårdar och tomter		820,684: 07
Jordfastigheter		192,238: —
Egendomen Nordanby		55.000: —
D:o Kristiansborg		202,400: —
D:o Hofdesta m. m.		57,000: —
Hästholmarne		24,800: —
Diverse fastigheter		107,900: —
Aktier:		
S. W. B:s Nya järnvägsaktiebolag	1,074,700: —	
Sala—Gysinge— Gäfle d:o	19,100: —	
Västerås Teateraktiebolag	68,500: —	1,162,300: —
Hamnbyggnadens Amoterings Konto:		
Återstod af medel i stadens obligationslån vid 1913 års slut:		
för äldre hamnbyggnaden	49,905: —	
för yngre d:o	200,325: —	250,230: —
Hamnbyggnadens Konto:		
Gamla hamnbyggnaden	127,700: —	
Nya d:o	229,000: —	356,700: —
Västerås Vatten- och Gasverks Konto:		
Lån af Drätselkammaren		140,099: 57
Köttbesiktningsbyrån:		
Byggnaderna	38,635: —	
Diverse inventarier	1,800: —	
Vågbodens d:o	326: 88	
Lån af Drätselkammaren	4,820: 13	45,582: 01
Reserverade köpeskillingsmedel:		
Lån af Drätselkammaren		131,010: 03
Att gäldas genom uttaxering:		
Pudretttberedningsanstalten:		
Återstoden af förskotterade medel	4,000: —	
Transport	4,000: —	5,400,095: 88

Räkenskaper.

skulder den 31 December 1913. Kredit.

Skulder:

Till enskilda personer		11,226: 15
Reserverade medel:		
(Att af Drätselkammaren tillhandahållas för bestämda ändamål)		
Reserverade räntemedel:		
För järnvägsöfvergången till nya hamnen	2,040: 39	
För skogsindelning	245: 69	
Anslag för upprättande af karta öfver alla under Västerås stads jurisdiktion hörande ägor 3,500 kr återstod	600: —	
Domkapitlet i Västerås	655: —	
Förslagsanslag 2,000 kr. för ordnande af byggnadsområdet Maria, återstod	1,366: 40	
Anslaget för järnvägsundersökningar	1,815: 74	
» till arbetsförmedlingsanstalten	375: 42	
» » bostadsbristkommittén	745: 60	
» » lönereglerings- och pensionskommittén	200: —	
» » bandage (barnförlamning)	489: 05	
» » renhållningskommittén	344: 71	
Klapphusets reparation	1,353: 92	
Donationsjordsmedel	136: —	
Anslaget till lefnadskostnadskommittén	1,796: 25	
Kvar af 1913 års anslag för lungsotssjuka	773: 20	
Gatuläggningen	8,580: —	
Koloniträdgårdarne	404: 66	
För ångbåtsbryggan vid Östra holmen	1,671: 36	
Reserverade tiondemedel	932: 21	
Anslag för div, särskilda ändamål	1,800: —	
Målning af paviljongen i Stadsparken	1,000: —	
Järnvägsöfvergång till nya hamnen	20,000: —	
För 3 nya lyktor i Karlsgatan	550: —	
Västerås Teateraktiebolag	63,366: 21	
Västerås Vatten- och Gasverks fonderade medel	57,318: 30	
Hamnbyggnadskommittén	59: 07	
Magasinsbyggnaderna å nya hamnen	3,813: 59	
Hamnens underhålls- och reparationsfond	13,337: 28	185,769: 95
1:o) *Ogulden köpeskilling:*		
2:ne inteckningar i gården N:o 78 Södra kvarteret		18,000: —
2:o) *Tillfälliga lån:*		
Aktiebolaget Mälareprov:s Bank, löpande räkning	82,500: —	
D:o d:o låne d:o	96,000: —	
Transport	178,500: —	214,996: 10

Debet. **Sammandrag öfver tillgångar och**

	Transport	4,000: —	5,400,095: 88
Gatuläggningen:			
Kostnader utöfver anslaget för ordnande af viken mellan slottsträdgården och järnvägsbron		3,514: 76	
Hästholmarne:			
Återstående kostnader för uppförande af en dansbana och afträde vid Elba		2,527: 41	
Reglering af Ängsgärdet		1,882: 77	
Kyrkokassamedel		32,334: 20	
Fattiggårdskommittén		139: 53	44,398: 67
Likvider genom tillfälliga lån:			
(Att gäldas genom obligationslån)			
Strandskoningen vid järnvägsverkstaden		14,698: 49	
Annexbyggnaden för elementarläroverket		3,640: 87	
Folkskolebyggnadskommittén		159: 80	
Stämplar och tryck af obligationer till 1910 års lån		6,739: —	
Lånemedels Konto		145,093: 95	
Biskopsbron		25,712: 61	
Epidemiska sjukhusets tillbyggnad		500: —	
Anslag för spår och en svängkran		1,323: 04	
Malmlossningsanordningar vid hamnen		3,225: 34	
Hamnplanens ordnande		51,103: 39	252,196: 59
Förråder:			
48 1/2 famnar barrved	485: —		
527 1/6 » fondved	7,212: 08	7,697: 08	
130 tjog stör		260: —	
Byggnadsmaterialier enl. arbetschefens uppgift		2,571: 39	10,528: 47
Inventarier:			
Ångslupen Märta		2,000: —	
Stadshotellet		23,023: —	
Rådhuset		24,217: 75	
Epidemiska sjukhuset		24,232: 89	
Brand- och poliskåren		40,554: 35	
Marknadsstånden		14: —	
Skogsredskap		161: 45	
Trädplanteringsredskap och trädgårdssoffor		2,567: 25	
Arbetsredskap och verktyg		12,252: —	
Gaslyktor och elektr. belysningsanordningar		16,407: 75	
Stallinventarier		80: —	
Hästars konto (två hästar)		1,500: —	
Tullhuset	1,440: 25		
Hamnen	65,900: 38		
Järn- och metallvågen	180: —	67,520: 63	214,531: 07
	Transport		5,921,750,68

skulder den 31 December 1913. **Kredit.**

	Transport	178,500: —	214,996: 10
Sundinska donationsfonden			
för pauvres honteux m. m.		45,000: —	325: —
beklädnadsfonden		5,000: —	
Fonder stående under Drätselkammaren		261,650: —	490,150: —
3:o) *Utelöpande abligationer:*			
Obligationer den 1/6 1892		264,000: —	
Obligationer » 15/6 1896:			
Stockholms Handelsbank	435,000: —		
Fonder under Drätselkammaren	123,000: —		
Obligationslånet den 1/8 1902:			
Stockholms Handelsbank	1,541,000: —		
Fonder under Drätselkammaren	145,000: —		
Domkapitlet i Västerås	30,000: —	1,716,000: —	
Obligationslånet den 1/8 1907		1,874,000: —	
Obligationslånet » 1/4 1910		1,884,000: —	6,296,000: —
Upplupen ränta			341: 25
Kapitalet för Wallöfska lifräntan			20,000: —
Allmänna utgifters och inkomsters Konto:			
Behållning, motsvarighet i fordringar			80,702: 25
Kapital Konto			1,133,940: 64
	Transport		8,236,455: 24

Debet. **Sammandrag öfver tillgångar och**

	Transport	5,921,750: 68
Fordringar:		
(För andelar i stadens obligationslån vid 1913 års slut)		
Af Vatten- och Gasverksstyrelsen	1,948,637: 16	
» Folkskolestyrelsen	317,880: —	
» Fattigvårdsstyrelsen	34,907: 40	
» Kyrkorådet	13,280: —	2,314,704: 56
	Kronor	8,236,455: 24

skulder den 31 December 1913 **Kredit.**

Transport	8,236,455: 24
Kronor	8,236,455: 24

Verkliga skulder:

Ogulden köpeskilling		18,000: —
Tillfälliga lån		490,150: —
Utelöpande obligationer		6,296,000: —
	Kronor	6,804,150: —

Fonder och donerade medel som stå under Drätselkammarens förvaltning:

Tillgångar den 31 December 1913:

		Kapital	Ränta
Sundinska donationsfonden för pauvres honteax m. m.			
Västerås stad		45,000: —	
D:o	325: —		
Depositionsräkning	465: 61		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	947: 47		1,738: 08
Sundinska beklädnadsfonden:			
Västerås stad		5,000: —	
Curry Treffenbergs fond			
Depositionsräkning		2,000: —	
Gustaf Wahlbecks gåfva:			
Västerås stad, mot obligationer	1,000: —		
Depositionsräkning	2,000: —	3,000: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			71: 77
Västerås Gilles donationsfond:			
Depositionsräkning		1,000: —	
Magistratees Ämbets- och Tjänstemäns reservfond:			
Västerås stad, mot obligationer	21,000: —		
D:o mot gällande depositionsränta	10,000: —		
Depositionsräkning	16,983: 62	47,983: 62	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			271: 81
Engvallska donationsfonden:			
Västerås stad, mot obligationer	25,000: —		
D:o mot gällande depositionsränta	5,000: —	30,000: —	
Depositionsräkning	1,369: 74		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	748: 96		2,118: 70
Altinska fonden:			
Västerås stad, mot obligationer	2,000: —		
Depositionsräkning	2,000: —	4,000: —	
Sundinska donationsfonden:			
Obligationer i S. W. B:s Nya järnvägsaktiebolag		10,000: —	
Senare halfårets ränta $^{5}/_{7}$ 1913—$^{15}/_{1}$ 1914			200: —
	Transport	147,983: 62	4,400: 36

	Transport	147.983: 62	4.400: 36
Ol. Norelii testamentsfond:			
Västerås stad mot obligationer	15,000: —		
D:o mot gällande depositionsränta	15,000: —	30,000: —	
Depositionsräkning	1,500: —		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	216: 77		1,716: 77
A. Engströms donationsfond:			
Västerås stad, mot obligationer	9,000: —		
Depositionsräkning	1,000: —	10,000: —	
Zimmermanska slöjdskolefonden:			
Västerås stad, mot obligationer	106,000: —		
D:o mot gällande depositionsränta	62,000: —		
Depositionsräkning	66,600: —		
127 aktier i A.-B. Mälareprov. Bank	114,300: —		
Fondens fastighet, gården N:o 1 Norra kvarteret	44,750: —	393,650: —	
Andel i fondens gemensamma kassabehållning			752: 85
Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål:			
Västerås stad, mot obligationer	8,000: —		
D:o mot gällande depositionsränta	95,500: —		
Depositionsräkning	5,500: —		
Fordran mot inteckning m. m.	6,000: —		
Fondens fastighet: gården N:o 146 Västra kv	60,000: —	175,000: —	
Sundinska nämndens Konto:			
Behållning			8,708: 77
Sundinska donationsfonden för Skarpskytteföreningen:			
Depositionsräkning		500: —	
Bilchierska testamentsfonden:			
Depositionsräkning		382: 51	
Natalia Anderssons stipendiefond:			
Depositionsräkning		1,000: —	
Wahlbeckska välgörenhetsfonden:			
Västerås stad, mot obligationer	55.000: —		
Kommanditlotter i Stockholms Ensk. Bank	90,000: —		
Depositionsräkning	5,000: —	150,000: —	
D:o	7,800: —		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	1,497: 97		9,297: 97
Bergmanska donationsfonden för Arbetareföreningen:			
Västerås stad, mot obligationer	2,000: —		
Fordran mot inteckning	8,000: —		
Depositionsräkning	1,000: —	11,000: —	
	Transport	919,516: 13	24,876: 72

		Transport	919,516: 13	24,876: 72
Bergmanska donationsfonden för Nattherberget:				
Depositionsräkning			3,000: —	
Torngrenska fonden:				
(Af Drätselkammaren åsatt värde)				
S. W. B:s Nya järnvägsaktiebolag	5,850: —			
Allm. Sv. Elektr. Aktiebolaget	8,960: —			
A.-B. Stockholms Handelsbank	67,500: —			
Byggnadsaktieb. Vestmannia	700: —			
Västerås Varmbadhus Aktiebolag	60: —			
A.-B. Mölnbacka—Tysil	600: —			
A.-B. Mälareprovinsernas Bank	42,300: —	125,970: —		
Teaterobligationer:				
Af år 1889 100 st.	1,000: —			
» 1893 7 »	35: —	1,035: —		
Västerås stad mot obligationer		15,000: —		
D:o mot gällande depositionsränta		41,000: —		
Depositionsräkning		46,123: 11	229,128: 11	
Ålderdomshemmets kapitalmedel:				
Fastighetens bokföringsvärde		14,900: —		
Västerås stad, mot obligationer		9,000: —	23,900: —	
Depositionsräkning		2,000: —		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning		440: 27		2,440: 27
Fru Carolina Hygrells donationsfond:				
Västerås stad, mot gällande depositionsränta		13,000: —		
Depositionsräkning		4,248: 45	17,248: 45	
Mark Modins minne:				
Depositionsräkning			500: —	
Doktor P. O. Linds fond:				
Västerås stad, mot gällande depositionsränta			10,000: —	
Katarina Molls fond:				
Depositionsräkning			1,310: 80	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning				32: 01
Mobergska guldbröllopsfonden:				
Västerås stad, mot gällande depositionsränta		10,150: —		
Fordran mot inteckning		19,850: —	30,000: —	
Depositonsräkning		1,162: 36		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning		625: 57		1,787: 93
Änkefru Charlotta Fryklunds fond:				
Depositionsräkning			10.611: 75	
Örströms donationsfond:				
Depositionsräkning			6,295: 13	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning				47: 22
		Transport	1,251,510: 37	29,184: 15

Transport	1,251.510: 37	29,184: 15
Kamrer J. G. Berglunds testamentsfond:		
Depositionsräkning	110,918: 75	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning		76: 63
Systrarna Sundvalls pensionsfond:		
Depositionsräkning	25,557: 23	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning		504: 45
Abraham Hülphers Abrasamssons testamentsfond:		
Depositionsräkning	1,718: 23	
Kronor	1,389,704: 58	29,765: 23

Västerås den 31 Mars 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Bernh. Carlson.

TABLÅ, utvisande stadens utgifter och inkomster år 1913, jämförda med staten för samma år.

Utgifter.	I staten upptaget belopp	Utbetalt belopp	Minskade utgifter	Ökade utgifter
Kapitalafbetalningar å obligationslån.	103,000 —	103,000 —		
Räntor å obligationslån	275,951 50	261,841 50	14,110 —	
D:o å tillfälliga lån	16,000 —	17,786 51		1,786 51
D:o å andra förbindelser	1,850 —	2,256 50		406 50
Magistraten och Rådstufvurätten	38,632 46	38,377 56	254 90	
Poliskåren	72,967 —	71,220 62	1,746 38	
Stadsfullmäktige och Drätselkammaren	35,669 —	38,676 06		3,007 06
Pensioner.	8,285 —	8,285 —		
Brandväsendet	35,150 —	34,779 51	370 49	
Byggnadsnämnden.	5,750 —	7,045 87		1,295 87
Hälsovårdsnämnden (köttbesiktningsbyrån ej inberäknad).				
Utgifter som drabba årets stat utgör 51,269: 91	44,315 —	51,269 91		6,954 91
Enligt Stadsfullmäktiges beslut d. 16/9 1913 skall af föregående års behållningar å allm. utgifters och inkomsters konto gäldas dels äldre bristen, utgörande. 13,603: 52				
dels för bestridande af oförutsedda utgifter år 1913 5,000: — 18,603: 52		18,603 52		18,603 52
Kronor 69,873: 43				
Fosterbarnsnämnden	150 —	52 —	98 —	
Gatuläggningen (ej utgifter af lånemedel)	24,880 —	24,880 —		
Vägunderhåll	8,500 —	8,500 —		
Gatubelysningen	28,760 —	28,239 —	521 —	
Renhållningsverket, utgifter 53,543: —				
inkomster 28,945: —	24,598 —	27,837 37		3,239 37
Parker och planteringar	17,492 —	17,997 30		505 30
Transport	741,949 96	760,648 23	17,100 77	35,799 04

	I staten upptaget belopp	Utbetalt belopp	Minskade utgifter	Ökade utgifter
Transport	741,949 96	760,648 23	17,100 77	35,799 04
Hästholmarne	3,900 —	3,710 57	189 43	
Skogarne	3,280 —	4,086 48		806 48
Rådhuset	2,871 —	2,768 28	102 72	
Stadshotellet	17,354 20	20,288 05		2,933 85
Sundinska huset	8,755 —	6,922 30	1,832 70	
Kallbadhuset	500 —	491 97	8 03	
Varmbadhuset	24,550 —	28,447 58		3,897 58
Tullhuset	190 —	242 25		52 25
Stallet	4,300 —	4,600 —		300 —
Renhållning	5,858 —	5,527 25	330 75	
Arrenden och afgälder	1,440 98	1,485 92		44 94
Årliga utgifter	5,363 —	4,685 44	677 56	
Undervisningsändamål	8,327 04	8,282 91	44 13	
Div. särskilda ändamål	17,000 —	16,369 20	630 80	
Afkortningar	30,000 —	29,180 39	819 61	
Förslagsanslaget	14,414 06	17,567 29		3,153 23
Fattigvården	103,142 48	103,142 48		
Folkskoleväsendet	168,919 88	168,919 88		
Kyrkliga ändamål:				
Uttaxering efter bevillning	31,836 25	31,836 25		
Pers. afgifter för prästerskapets aflön		1,625 —		1,625 —
Krono- och tertialtionde d:o		2,800 51		2,800 51
Behållning till år 1914		80,702 25		80,702 25
Summa	1,193,951 85	1,304,330 48	21,736 50	132,115 13

Inkomster:	I staten upp. taget belopp	Influtet belopp	Minskade inkomster	Ökade inkomster
Behållning från år 1912	72,000 —	143,479 91		71,479 91
Räntor och kapitalafbetalning	114,708 33	114,708 33		
Ränta å gasverkets rörelsekapital	3,600 —	3,788 83		188 83
Andra räntemedel	4,000 —	3,330 20	669 80	
Tomtören	483 10	482 77	33	
Arrenden: Östra utmarken	4,534 —	5,934 —		1,400 —
Västra „	611 —	586 —	25 —	
Viksäng	360 —	350 —	10 —	
Diverse arrenden	666 90	1,458 66		791 76
Fiskarrenden	310 —	310 —		
Hyresmedel	22,019 —	17,459 58	4,559 42	
Brandverket	3,000 —	3,000 —		
Byggnadsnämnden	4,000 —	5,127 —		1,127 —
Hälsovården (ej köttbesiktningsbyrån)	16,300 —	15,432 02	867 98	
Gårds- och tomtfastigheter	25,000 —	22,572 53	2,427 47	
Stadshotellet	41,300 —	42,674 10		1,374 10
Sundinska huset	5,550 —	6,100 —		550 —
Hästholmarna	2,450 —	2,112 51	237 49	
Skogarna	1,650 —	2,776 02		1,126 02
Gräsklog	100 —	129 50		29 50
Hamnen	20,859 75	21,117 67		257 92
Tullhuset	500 —	500 —		
Vatten-, gas- och elektr.-verken:				
Beräknade inkomster. 352,360: —				
„ utgifter . . 340,725: —	11,635 —	32,167 08		20,532 08
Kallbadhuset	500 —	236 36	263 64	
Varmbadhuset	24,550 —	27,149 33		2,599 33
Utdelning å aktier	32,241 —	42,988 —		10,747 —
Bränvinsmedel	135,800 —	132,060 —	3,740 —	
Diverse inkomster	12,927 65	18,947 87		6,020 22
Kyrkliga ändamål (särskild uttaxering)		5,054 91		5,054 91
Uttaxerade medel	632,296 12	632,297 30		1 18
Summa	1,193,951 85	1,304,330 48	12,901 13	123,279 76

Sammanställning af omstående tablå, utvisande behållningar och brister.

			Behållningar		Brister	
Behållning från år 1912.	ökade inkomster		71,479	91		
Räntor å obligationslån	minskade utgifter		14,110	—		
Räntor å tillfälliga lån	ökade utgifter				1,786	51
Ränta å gasverkets rörelsekapital	ökade inkomster		188	83		
Ränta å andra förbindelser	ökade utgifter	406: 50				
	minskade inkomster	669: 80			1,076	30
Magistraten och Rådstufvurätten	minskade utgifter		254	90		
Poliskåren	minskade utgifter		1,746	38		
Stadsfullmäktige och Drätselkammaren	ökade utgifter				3,007	06
Brandverket	minskade utgifter		370	49		
Byggnadsnämnden	ökade utgifter	1,295: 87				
	» inkomster	1,127: —			168	87
Hälsovårdsnämnden	ökade utgifter	6,954: 91				
	minskade inkomster	867: 98			7,822	89
	Härtill kommer den brist, som enligt Stadsfullmäktiges beslut den 19 Juni 1913 skall täckas af behållningarne				18,603	52
Fosterbarnsnämnden	minskade utgifter		98	—		
Gatubelysningen	minskade utgifter		521	—		
Renhållningsverket	ökade utgifter				3,239	37
Parker och planteringar	ökade utgifter				505	30
Hästholmarne	minskade inkomster	337: 49				
	» utgifter	189: 43			148	06
Skogarne	ökade inkomster	1,127: 02				
	» utgifter	806: 48	319	54		
Rådhuset	minskade utgifter		102	72		
Stadshotellet	ökade utgifter	2,933: 85				
	» inkomster	1,374: 10			1,559	75
Sundinska huset	minskade utgifter	1,832: 70				
	ökade inkomster	550: —	2,382	70		
Kallbadhuset	minskade inkomster	263: 64				
	» utgifter	8: 03			255	61
		Transport	91,574	47	38,173	24

			Behållningar		Brister	
		Transport	91,574	47	38,173	24
Varmbadhuset	ökade utgifter	3,897: 58				
	» inkomster	2,599: 35			1,298	25
Tullhuset	ökade utgifter				52	25
Stallet	ökade utgifter				300	—
Renhållning	minskade utgifter		330	75		
Arrenden och afgälder	ökade utgifter				44	94
Årliga utgifter	minskade utgifter		677	66		
Undervisningsändamål	minskade utgifter		44	13		
Diverse särskilda ändamål	minskade uigifter		630	80		
Afkortningar	minskade utgifter		819	61		
Förslagsanslaget	ökade utgifter				3,153	23
Kyrkliga ändamål	ökade inkomster	5,054: 91				
	» utgifter	4,425: 51	629	40		
Tomtören	minskade inkomster					33
Arrenden	östra utmarken ökade inkomster		1,400	—		
	västra » minskade »				25	—
	Viksäng » »				10	—
	diverse arrenden ökade »		791	76		
	hyresmedel minskade »				4,559	42
Gårds- och tomtfastigheter	minskade inkomster				2,427	47
Grässlog	ökade inkomster		29	50		
Hamnen	ökade inkomster		257	92		
Vatten-, gas- och elektricitetsverken	ökade inkomster		20,532	08		
Utdelning å aktier	ökade inkomster		10,747	—		
Bränvinsmedel	minskade inkomster				3.740	—
Diverse inkomster	ökade inkomster		6,020	22		
Uttaxerade medel	ökade inkomster		1	18		
Behållning till år 1914					80,702	24
		Summa kronor	134,486	38	134,486	38

Västerås. A. F. Berghs Boktryckeri, 1914.

N:o 88.

Förslag

till

Utgifts- och inkomststat för Västerås stad år 1915.

UTGIFTER.

A. Finanser.

1. Lån.

a) Kapitalafbetalningar.

1. *Obligationslån.*

1892 års 4 % lån å 400,000 kr. hvaraf återstår 255,000 kr	10,000: —		
1896 års 3,6 % lån å 1,000,000 kr. hvaraf återstår 529,000 kr.	30,000: —		
1902 års 4 % lån å 2,000,000 kr. hvaraf återstår 1,684,000 kr.	34,000: —		
1907 års 4½ % lån å 2,000,000 kr. hvaraf återstår 1,850,000 kr.	26,000: —		
1910 års 4½ % lån å 3,000,000 kr. hvaraf återstår 2,884,000 kr.	33,000: —	133,000: —	

2. *Andra lån och förskott.*

5:te årets amortering å förskotterade medel 17,500 kr. för reparation af domprosthuset	3,545: 60		
2:dra årets dito för komministergårdens reparation kr. 13,700	2,691: —		
2:dra årets dito för uppförande af kyrkogårdsmur 32,000 kr.	5,600: —	11,836: 60	144,836: 60
		Transport	144,836: 60

N:o 88.
Budgetförslag 1915.
Utgifter.

		Transport	144,836: 60

b) Räntor.

1. *Obligationslån.*

1892 års lån	10,000: —		
1896 „ „	18,504: —		
1902 „ „	67,360: —		
1907 „ „	83,250: —		
1910 „ „	129,037: 50	308,151: 50	

2. *Tillfälliga lån:*

å upplånta medel från fonder tillhopa 261,650 kr. (dep.-ränta)	13,000: —		
å upplånta medel från Sundinska fonden för pauvres honteux och Sundinska beklädnadsfonden 50,000 à 5 % . .	2,500: —		
å medel som i öfrigt behöfva upplånas	5,000: —	20,500: —	

3. *Andra lån och förskott:*

Ränteskillnad för i 1896 års obl.-lån ingående fonder 115,000 kr.	900: —		
Vallöfska donationen, 20,000 kr. à 5½ %	1,100: —		
Ränta å beräknad behållning i hamnkassan	250: —	2,250: —	330,901: 50
c) *Provision å annuiteten för obl.-lånen*		570: —	476,308: 10

2. Skatter och liknande afgifter.

a) *Afkortningar:*

För debiterade men ej influtna utskylder		35,000: —	

b) *Afgifter för presterskapets aflöning:*

Personella afgifter	1,625: —		
Krono- och tertialtionde	2,900: —	4,525: —	39,525: —
		Summa Kronor	515,833: 10

B. Administration.

1. Magistraten och Rådstufvurätten.

Bilaga Litt. B. 1 a, b, c och d.

a) *Löner och arvoden:*

Borgmästaren, lön	5,000: —		
Två ålderstillägg	1,000: —	6,000: —	
Civilrådmannen, lön	3,000: —		
Två ålderstillägg	1,000: —	4,000: —	
Brottmålsrådmannen, lön	2,500: —		
Ett ålderstillägg	500: —	3,000: —	
Stadsnotarien, lön		2,500: —	
Anslag för beredande af semester åt borgmästaren, rådmännen och stadsnotarien		700: —	
Reservationsanslag för tillfälliga biträden för 1915		200: —	
Stadsfogden, lön	2,500: —		
Två ålderstillägg	1,000: —		
Ersättning för tjänstelokal	300: —		
Arvode åt vikarie under semester	150: —	3,950: —	
Kronouppbördskassören, lön	2,000: —		
Två åldertillägg	600: —		
För extra skrifbiträden för 1915	1,000: —		
Arvode åt vikarie under semester	150: —	3,750: —	
Skrifbiträde å kronouppbördskontoret för år 1915		1,200: —	
D:o vid mantalsskrifningen för år 1915		1,000: —	
Stadsfiskalen, lön		3,000: —	
Stadsvaktmästaren, lön	1,200: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,650: —	
En exekutionsbetjänt (Pettersson), lön	1,300: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,750: —	
En exekutionsbetjänt (Richtnér), lön	1,300: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,750: —	
En exekutionsbetjänt (Sten), lön	1,300: —		
Ett ålderstillägg	150: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,600: —	
En extra exekutionsbetjänt		600: —	36,650: —

b) *Öfriga utgifter:*

Trycknings- och annonskostnader, skrifmateriel och bokbinderiarbeten		2,500: —	
Anslag till exekutionsbetjänterna för hållande af velocipeder		75: —	
	Transport	2,575: —	36,650: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Utgifter.

	Transport	2,575: —	36,650: —	
Olycksfallsförsäkring för stadsvaktmästaren och exekutionsbetjänterna		60: —		
Läkararvode för d:o 4 personer à 4 kr.		16: —		
Telefonafgifter för ledningar till: Borgmästarens ämbetsrum och bostad	100: —			
Civilrådmannen	50: —			
Brottmålsrådmannen	50: —			
Stadsfogden	50: —			
Kronouppbördskassören	50: —			
Rådhusets tambur	50: —			
Exekutionsbetjänterna	150: —	500: —		
Andel i kostnad för uppvärmning i rådhuset	700: —			
Andel i kostnad för belysning	400: —			
„ „ „ rengöring m. m.	250: —	1,350: —	4,501: —	41,151: —

2. Poliskåren.

Bil. Litt. B 1 a och 2.

a) *Löner och arvoden:*

Poliskommissarien, lön	2,400: —			
Beklädnadsersättning	200: —	2,600: —		
Dessutom fri bostad utan värme och belysning till beräknadt värde af 600 kr.				
En öfverkonstapel, lön	1,800: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Beklädnadsersättning	150: —			
Dyrtidstllägg för år 1915	150: —	2,400: —		
En öfverkonstapel, lön	1,800: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Beklädnadsersättning	150: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	2,400: —		
1:ste detektivkonstapeln, lön	1,600: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Beklädnadsersättning	150: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	2,200: —		
2:dre detektivkonstapeln, lön	1,500: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Beklädnadsersättning	150: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	2,100: —		
Tre inspektionskonstaplar.				
Lön för hvar och en	1,500: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Beklädnad in natura	120: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	2,070: —	6,210: —	
	Transport	17,910: —		41,151: —

		Transport 17,910: —		41,151: —
Sex ord. konstaplar.				
Lön för hvar och en . .	1,300: —			
Två ålderstillägg . . .	300: —			
Beklädnad in natura . .	120: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,870: —	11,220: —	
Nio ord. konstaplar.				
Lön för hvar och en . .	1,300: —			
Ett ålderstillägg . . .	150: —			
Beklädnad in natura . .	120: —			
Dyrtidstillägg för 1915 .	150: —	1,720: —	15,480: —	
Tio ord. konstaplar.				
Lön för hvar och en . .	1,300: —			
Beklädnad in natura . .	120: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,570: —	15,700: —	
Tre extra konstaplar med bostad i logementen.				
Lön för hvar och en . .	1,000: —			
Beklädnad i natura . . .	120: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,270: —	3,810: —	
En tillsyningsman för handeln med brännvin m. m., lön		1,800: —		
Två ålderstillägg		300: —		
Beklädnadsersättning		150: —		
Dyrtidstillägg för år 1915 . .		150: —	2,400: —	66,520: —
b) *Öfriga utgifter:*				
Olycksfallsförsäkring åt polismännen			600: —	
Läkararvode och medicin åt poliskårens medlemmar.			282: —	
Telegram, telefonafgifter och telefonsamtal . . .			450: —	
Trycksaker och skrifmateriel samt bokbinderiarbeten			600: —	
Underhåll och anskaffning af vapenpersedlar och inventarier m. m.			1,500: —	
Bränsle och lyse			1,400: —	
Ersättning åt Brandkåren				
för eldning af ugnarne		50: —		
för snökörning från gården . .		50: —	100: —	
Skurning och städning			400: —	
Renhållning af gator och klosetter			70: —	
Brandstodsafgift			50: —	
Vattenafgift			55: —	
Krono- och kommunalutskylder			70: —	
Underhåll af fastigheten			300: —	
Oförutsedda utgifter			800: —	
		Transport 6,677: —	66,520: —	41,151: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Utgifter.

Transport	6,677: —	66,520: —	41,151: —
Extra polisbevakning vid särskilda tillfällen och då en del af polispersonalen är enligt kontrakt beordrad att tjänstgöra å annan ort, beräknas till samma belopp, som ersättningen från statsverket för sådan tjänstgöring eller . . .	3,150: —		
Anslag till ridande polis	1,000: —	10,827: —	77,347: —

3. Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner.

a) *Löner och arvoden:*

Byggnadschefen, lön	8,000: —	
Ett ålderstillägg	500: —	8,500: —
Stadens ombudsman, lön	4,500: —	
Ett ålderstitlägg	500: —	
Personligt lönetillägg	1,000: —	
Arvode åt vikarie under semester . .	200: —	6,200: —
Stadskamreraren, lön	3,500: —	
Två ålderstillägg	1,000: —	4,500: —
Räkenskapsföraren och kontrollanten, lön	1,800: —	
Två ålderstillägg	600: —	2,400: —
Skrifbiträde å ombudsmannaexpeditionen	1,200: —	
Ett ålderstillägg	150: —	1,350: —
Skrifbiträden å drätselkammarekontoret		1,800: —
Stadsinspektoren, lön	2,500: —	
Två ålderstillägg	1,000: —	3,500: —
Arbetsförmannen, lön	1,300: —	
Två ålderstillägg	300: —	
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,750: —
Rådhusvaktmästaren, lön	1,200: —	
Ett ålderstillägg	150: —	
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	
Arvode för hållande af biträde vid städning	300: —	1,800: —
Arvode för sifferrevision af stadens räkenskaper (utom Vatten- och Gasverkets samt fattigvårdens)	700: —	
Läkarearvode för Rådhusvaktmästaren	4: —	32,504: —

b) *Öfriga utgifter:*

Olycksfallsförsäkring åt rådhusvaktmästaren . . .	15: —	
Skrifmateriel och bokbinderiarbeten	1,200: —	
Tryck- och annonskostnader	5,000: —	
Inventarier å byggnadschefskontoret	200: —	
Transport	6,415: —	32,504: — 118,498: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Utgifter.

Transport	6,415: —	32,504: —	118,498: —
Telefonafgifter för ledningar till:			
Stadsfullmäktiges ordförande	50: —		
Drätselkammarens „	50: —		
„ kontor	50: —		
Ombudsmannens exp. och bostad . .	100: —		
Byggnadschefens d:o . .	100: —		
Stadsinspektorens d:o . .	100: —		
Arbetsförmannens bostad	50: —	506: —	
Andel i kostnaden för			
uppvärmning i rådhuset	700: —		
belysning i d:o	400: —		
rengöring m. m. d:o	250: —	1,350: —	
Oförutsedda utgifter		300: —	8,571: — 41,075: —

4. Pensioner.

Förre stadsingeniören Fr. Gewalt		3,000: —
„ stadsfiskalen Aug. Vesterling		1,500: —
„ poliskonstapel J. F. Asplund		600: —
„ „ E. F. Kindblom		500: —
„ tornväktare C. E. Eriksson		75: —
„ barnmorskan Lina Närström		400: —
„ patrullkarlen P. E. Löfblad		100: —
„ sysslomän J. E. Pettersson		800: —
„ städerskan å Rådhuset Lovisa Almström,		
pension	300: —	
hyresersättning	150: —	450: —
„ sjuksköterska Karolina Tunell		500: — 7,925: —

5. Brandväsendet.

Bilaga litt. B. 5 a och b.

Årskostnader enligt brandstyrelsens förslag	40,955: —
Tillkommer enligt Drätselkammarens förslag för utfodring af 2 hästar under halfva året 1914	500: — 41,455: —

6. Byggnadsnämnden:

Bil. Litt. B 6.

a) *Löner och arvoden:*

För uppehåll af stadsarkitektsgöromålen	2,000: —	
Ingeniörsbiträde å byggnadskontoret	3,000: —	
D:o för stadsplanekommitténs arbeten	3,000: —	8,000: —

b) *Öfriga utgifter:*

För anskaffande och underhåll af materiel, skjutsar m. m.	1,000: —	
Handtlangningskostnader	1,000: —	
Telefonafgift	50: —	2,050: — 10,050: —
	Summa kronor	219,003: —

N:o 88. Budgetförslag 1915. Utgifter.

C. Fastigheter.

1. Parker och planteringar:

Bilaga Litt. C 1 a och b.

Årskostnader enligt trädplanteringssällskapets förslag . . .		17,210: —	
Tillkommer enligt Drätselkammarens förslag:			
För skötsel af planteringar vid folkskolehusen . .	600: —		
För ordnande af stranden vid svartån mellan Biskops- och Skarpskyttebroarne enligt Stadsfullmäktiges beslut den $^{27}/_{8}$ 1914	3,000: —		
För tillsyn af svanorna och änderna i svartån . .	350: —	3,950: —	21,160: —

2. Hästholmarne.

Utskylder och reparationer å Elba			600: —

3. Skogarne.

a) *Löner och arvoden:*

Skogvaktaren, lön	1,000: —		
Dyrtidstillägg för år 1915 . . .	150: —	1,150: —	
(Bostad och vedbrand in natura, beräkn. till 200 kr.)			
Arvode till jägmästaren för tillsyn af stadens skogar		200: —	1,350: —

b) *Öfriga utgifter:*

Telefonafgift		80: —	
Skogsarbeten		1,070: —	1,150: — 2,500: —

4. Rådhuset.

Brandstodsafgifter		131: —
Anskaffning, underhåll och vård af inventarier		300: —
Underhåll af fastigheten m. m.		200: —
Afgift för 3 st. vattenklosetter à 15 kr.		45: — 676: —

5. Stadshotellet.

Andelar i obligationslån			
ett års ränta	26,064: 15		
ett års amortering . .	12,788: —	38,852: 15	
Kostnad för uppvärmning och varmvatten		7,600: —	
Häri ingår: aflöning till eldaren 960: —			
„ bostad till „ 250: —			
Hyra för spritbolagets lokal i gården N:o 21 Norra kvarteret		200: —	
Kostnad för elektrisk belysning i fästvåningen, trapporna och yttre belysning		1,200: —	
	Transport	9,000: —	24,936: —

Transport	9,000: —	24,936: —	
Krono- och kommunalutskylder	3,000: —		
Brandstodsafgifter för fastighet och lösegendom	500: —		
Renhållning af gårdar och gator	200: —		
Underhåll af fastigheten	1,000: —		
Diverse reparationer å hus och möbler	2,500: —		
Afgift för 15 st. vattenklosetter à 15 kr.	225: —	16,425: —	

6. Sundinska huset.

Afgift till Sundinska fonden för fastighetens öfvertagande af staden	5,000: —	
Utskylder	500: —	
Brandstodsafgift	130: —	
Vattenafgift	70: —	
Sotning, renhållning m. m.	200: —	
Reparationer och underhåll	300: —	6,200: —

7. Tullhuset.

Telefonafgift	50: —	
Vattenafgift	14: —	
Brandstodsafgift	20: —	
Sotning	6: —	
Underhållskortnader	100: —	190: —

8. Paviljongen i Stadsparken.

Brandstodsafgift, utskylder och underhåll	450: —

9. Gårds- och Tomtfastigheter.

(Bil. C. 9).

Kostnad för reparationer samt andra utgifter för gårdar och tomter inom stadsplanen	16,000: —

10. Jordar och andra fastigheter.

Utskylder och brandstodsafgifter för exproprierade delar af Kungsängen	200: —		
Östra utmarken	320: —		
Viksängs villaområde	50: —		
Diverse jordägor	570: —		
Hamnmagasinen	1,017: —		
Materialbodarne vid hamnen	34: —	2,191: —	
Transport		2,191: —	64,201: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Utgifter.

		Transport	2,191: —	64,201: —
Arrenden och afgälder för				
gästgifvarevreten i gamla och nya stohagsjorden, after medelmarkegångspris		12: —		
s. k. Falkenbergsta tomten vid kvarntullen		200: —		
updlåten mark till staden af lasarettets område, efter medelmarkegångspris		21: —		
d:o af straffängelsets område efter medelmarkegångspris		11: - -		
afsöndrad mark från straffängelsets område, enligt Kungl. brefvet den $^{2}/_{11}$ 1873		100: —		
Vasaparken, utgörande lösen för 53,4 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris		465: —		
upplåtande till staden enligt Kungl. brefvet den $^{21}/_{9}$ 1900 af				
1:o) stadskomministern förut anslagna lönejordar i Kopparbergsvreten, Ängsgärdet och Herrgärdet, utgörande lösen för 20,91 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegång	182: —			
2:o) domkyrkosysslomannen förut anslagen lönejord å Trådarön, utgörande lösen för 97,2 liter spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegång	8: 50	190: 50		
två fattigvården förut tillhöriga planteringsland		50: —		
mark i Lustigkulls- och Skenvretarne (koloniträdgårdarne)		165: —		
12:te årets afgäld till Badelunda kommun för Hästholmarnas öfverflyttande till staden		124: —		
9:de årets afgäld till S:t Ilians kommun för Klockartorps och Talltorps öfverflyttande till staden		160: 48		
hyra för Sundénska gården	800: —			
afgår det i skolornas stat upptagna beloppet	500: —	300: —		
ersättning till arrendatorn af Kristiansborg för afstående af arrendemark m. m.		355: 35		
omkostnader för stallar och bindplatser å kreaturstorget		500: —	2,654: 33	4,845: 33

11. Nordanby egendom.

Bil. litt. C 11.

Årskostnader			20,580: —
		Transport	89,626: 33

		Transport	89,626: 33

12. Malma egendom.

Bilaga litt. C 12 a och b.

Årskostnader			30,905: —
		Summa kronor	120,531: 33

D. Hälso- och sjukvård.

Bil litt. D.

1	Allmänna hälsovården	17,000: —	
2.	Epidemisjukvården	29,710: —	
3.	Köttbesiktningsbyrån	13,050: —	59,765: —
Tillkommer för ny värmeledning i epidemisjukhuset enligt stadsfullmäktiges beslut den 19 juni 1914			12,000: — 71,765: —
		Summa kronor	71,765: —

E. Andra hygieniska inrättningar.

1. Kallbadhus.

Aflöningar och reparationer m. m.			700: —

2. Varmbadhus.

Bil litt. E 2.

Andel i obligationslån:				
Ränta	10,852: 38			
Amortering	2,766: —	13,618: 38		
Årskostnader enligt badhusstyrelsens förslag			28,000: —	
Tillkommer: Afgift för 10 st. vattenklosetter		150: —		
För upptagande af en brunn, enligt stadsfullmäktiges beslut den 30 april 1914		5,150: —	5,300: —	33,300: —

3. Klapphus.

Arvode för tillsyn däraf		125: —	
Reparationer och underhåll		100: —	225: —

4. Renhållningsverk.

Bil. litt. E 4.

Årskostnader		49,022: 31
	Summa kronor	83,247: 31

N:o 88.
Budgetförslag 1915.
Utgifter.

F. Undervisningsväsende

1. Folkskoleväsendet.

Bil. litt. F 1 a, b och c med underbilagor			271,015: 10	
Afgår enligt drätselkammarens förslag:				
I lönerna ingående värdet å naturaförmåner (bostad, ved och lyse) för:				
Vaktmästaren Ekman . . .	350: —			
Eldaren Sahlkvist . . .	250: —			
Vaktmästaren Andersson .	350: —			
Städerska Maria Johansson	75: —			
„ Lov. Andersson .	75: —	1,100: —		
Anslag till vård af planteringar och gårdar vid:				
Djäknebergs-, Skepparbacks- och Mariabergsskolorna .	400: —			
Herrgärdsskolan och Norra slöjdskolan	300: —	700: —	1,800: —	269,215: 10

2. Anslag för diverse undervisningsändamål.

För undervisning i tekniska skolan		3,500: —	
För arbetareinstitutets föreläsningsverksamhet		1,600: —	
För „ bibliotek		1,500: —	
För skötsel och vård af sockenbiblioteket		75: —	
Utgifter för högre allm. läroverket:			
Hyresbidrag till rektor	1,200: —		
Underhållskostnader för annexet	250: —	1,450: —	
Bidrag till lärarinnornas vid fliklläroverket ålderstillägg och pensionering utöfver den enligt stadsfullmäktiges beslut den 26 september 1912 efterskänkta räntan å läroverkets lån från stadskassan $5^1/_2$ % å 30,000 kr. eller 1,650 kr., förslagsvis		700: —	8,825: —
		Summa kronor	278,040: 10

G. Affärsverk.

Bil. litt. G a—e.

Vattenverket	77,200: —	
Gasverket	174,000: —	
Elektricitetsverket	156,900: —	
Afloppsledningarne	27,500: —	435,600: —
	Summa kronor	435,600: —

H. Kommunikationsverk.

1. Gatuläggningen.

Bil. litt. H 1 a—f.

Kostnader för mindre gatuarbeten	6,000: —		
Afgäld för nubbstensbrott	150: —		
„ för grustag å holmen Flaten	200: —		
Kostnader för makadaslagning	4,000: —	10,350: —	
Särskilda mindre gatuarbeten:			
Hantverkaregat mellan Köpmangatan och Vasagatan	11,000: —		
Djäknegatan, södra delen	750: —		
Smedjegatan invid tomten N:o 63 i södra kvarteret	1,300: —	13,050: —	23,400: —

2. Vägunderhåll.

För grusning och makadamisering af vägar samt erforderliga vägförbättringar närmast tullarne . . . . . 8,000: —

3. Ångbåtstrafiken på Hästholmarne.

Driftkostnader för ångslupen Märta	3,200: —		
„ för motorbåten	1,500: —		
Underhållskostnader för båtarne	300: —	5,000: —	
Till amortering å inköpssumman för motorbåten, kr. 11,000: —, enl. Stadsfullm:s beslut d. $^{24}/_{9}$ och $^{29}/_{10}$ 1914		2,000: —	7,000: —

4. Hamnen.

Bil. litt. H. 4.

Hamnbyggnaden	33,037: 50		
Svängkran N:o 1	2,645: —		
Malmlossningsanordning N:o 2	6,175: —		
Svängkran N:o 3	1,275: —	43,132: 50	
Beräknad behållning till år 1916		212: 50	43,345: —
		Summa kronor	81,745: —

F. Belysning och renhållning.

1. Gatubelysning.

Bil. litt. G. a, b och d samt I 1 a och b.

Gasbelysning	28,700: —		
Elektr. belysning	2,715: —	31,415: —	
Afgår för belysning å hamnen		1,300: —	30,115: —
		Transport	30,115: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915.
Utgifter.

		Transport	30,115: —	
Tillkommer enligt Drätselkammarens förslag:				
Anskaffning af:				
10 st. gaslyktor à 125 . . .	1,250: —			
4 ,, elektr. lampor..	575: —	1,825: —		
Belysningskostnad för nytillkomna				
gaslyktor	740: —			
elektr. lampor	490: —	1,230: —	3,055: —	33,170: —

2. Gaturenhållning.

Bortrensning af ogräs och renhållning (vinterunderhåll och vattning) å gator och allmänna platser		3,275: —	
S. k. Kapitelhjonen för sopning å allmänna platser 13 kvinnor à 140 kr.	1,820: —		
för sopning å söndagarna under Maj—September mån. 24 dagar à 7,00	168: —	1,988: —	
En sopare för sommaren, 150 dagar à 3: 25 . .		487: 50	5,750: 50
		Summa kronor	38,920: 50

K. Fattigvård.

Enligt bilaga litt. K. a, b och c.

Enligt Drätselkammarens förslag.

Afgår:

Löneförhöjning till kamreraren.	200: —		
,, till sekreteraren	300: —	500: —	122,600: 20

Tillkommer:

För reparationer vid fattiggården Karlslund.	2,500: —
Summa kronor	125,100: 20

M. Kyrkliga ändamål.

Enligt kyrkostämmans beslut den 30 oktober 1914 . . . . . 46,591: 98

N. Sociala ändamål.

Bil. N. a—h.

Anslag till		
uppehållande af arbetsförmedlingens verksamhet . . .	2,000: —	
Västerås sjukkassors fortsättningskassa	2,700: —	
Transport	4,700: —	

	Transport	4,700: —	
«Sparfboet»		300: —	
Fosterbarnsnämnden		150: —	
vissa filantropiska ändamål:			
Arbetsstugan 2,900: —			
Barnkrubban 1,000: —			
Barnhemmet 500: —			
Nattherberget 300: —	4,700; —		
med afdrag af det belopp, som för detta ändamål skall af Sundinska fondens öfverskottsmedel utgå	3,300: —	1,400: —	
Omkostnader för pensionsnämnden		1,200: —	
Debiterade men ej influtna pensionsafgifter		10,000: —	
Bidrag till kostnaden för pensionstillägg och understöd		1,500: —	19,250: —
		Summa kronor	19,250: —

O. Diverse särskilda ändamål.

1. Stallet.

a) *Löner och arvoden:*

Två körkarlar à 1000 kr.	2,000: —		
Dyrtidstill till d:o à 150 kr.	300: —	2,300: —	

b) *Öfriga utgifter:*

Utfodring af två hästar	1,300: —		
Div. utgifter såsom skoning, försäkring af hästarne m. m.	200: —	1,500: —	3,800: —

2. Diverse behof.

Fångars vård och förplägning å straffängelset	300: —	
Bradstodsafgifter för materiell och inventarier	100: —	
Stadens andel i lön till skarprättaren $^{12}/_{32}$ af 200 kr.	75: —	
Premier för olycksfallsförsäkring af stadens arbetare	600: —	
Läkare och sjukvård åt samma arbetare	400: —	
Arvode åt mantalsskrifningsombud	500: —	
Kostnader för brandsyner	500: —	
Årsafgift till Sv. Stadsförbundet à 2 kr. för hvarje 100-tal invånare.	440: —	
Prenumerationsafgift för Sv. Stadsförbundets tidskrift, 61 ex.	190: —	
Representationsanslag	1,000: —	
Anslag till adresskalender för Västerås stad	250: —	
„ för utgifvande af stadens kommunala historia	3,000: —	
Del af köpeskillingen för hus å lägenheten Andersborg	800: —	
Transport	8,155: —	3,800: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Utgifter.

	Transport	8,155: —	3,800: —
För teckning af aktier i Västerås Teateraktiebolag 26,000 kr. att uttaxeras åren 1915—1919 med $^1/_5$ del årligen enl. Stadsfullm:s beslut d. $^{28}/_5$ 1914		5,200: —	
Traktamentsersättning åt taxeringsnämndens ledamöter . . .		500: —	
Anslag för komplettering och uppsättning af gatuskyltar enl. Stadsfullm:s beslut den $^{27}/_8$ 1914		1,200: —	
„ för byggande af en mindre slip enl. Stadsfullmäktiges beslut d. $^{29}/_{10}$ 1914		1,500: —	
„ till en del omkostnader vid egendomen Malma . . .		2,626: 59	
„ till gäldande af köpesumman för gamla varmbadhuset		7,000: —	
Till gäldande af öfverskridna anslag för ångbåtsbryggan vid Östra holmen . .	1,608: 40		
för bron i biskopsgatan	1,257: 61	2,866: 01	29,047: 60
		Summa kronor	32,847: 60

P. Diverse utgifter.

Förslagsanslag för diverse oförutsedda utgifter	54,552: 32

INKOMSTER.

N:o 88. Budgetförslag 1915. Inkomster.

Behållning från sist förflutna räkenskapsår (1913) - - - - - - - - - - 44,726: 15

A. Finanser.

1. Lån.

a) *Kapitalafbetalningar:*

Obligationslån:

Af Vatten- och gasverksstyrelsen.

1892 års lån, hvaraf återstår 34,591: 14 kr. - - - - - - - - - - - -	1,356: 52	
1896 års lån, hvaraf återstår 112,309: 90 kr. - - - - - - - - - - - -	6,369: 18	
1902 års lån, hvaraf återstår 68,130: 64 kr. - - - - - - - - - - - -	1,375: 56	
1907 års lån, hvaraf återstår 638,397: 95 kr. - - - - - - - - - - - -	8,972: 08	
1910 års lån, hvaraf återstår 1,066,786: 39 kr. - - - - - - - - - - - -	12,206: 64	30,279: 98

Af Folkskolestyrelsen:

1892 års lån, hvaraf återstår 63,750 kr.	2500: —	
1902 års lån, hvaraf återstår 181,030 kr.	3,655: —	
1907 års lån, hvaraf återstår 40,900 kr.	800: —	
1910 års lån, hvaraf återstår 383,860 kr.	4,611: —	11,566: —

Af Fattigvårdsstyrelsen:

1892 års lån, hvaraf återstår 12,750 kr.	500: —	
1902 års lån, hvaraf återstår 21,302: 60	430: 10	930: 10

Af Kyrkorådet:

1896 års lån, hvaraf återstår 12,700 kr.		600: —

Af hamnens medel:

För äldre hamnbyggnaden - - - -	3,000: —	
„ senaste hamnbyggnad - - - -	5,725: —	
„ svängkran N:o 1 - - - - - -	275: —	
„ malmlossningsanordning N:o 2 -	625: —	9,625: —
		53,001: 08

Andra lån och förskott:

Af kyrkorådet:

5:te årets amortering å af Drätselkammaren förskotterade medel för reparation af domprosthuset - -	3,545: 60	
Transport	3,545: 60	53,001: 08

N:o 88. *Budgetförslag 1915. Inkomster.*

Transport	3,545: 60	53,001: 08	
2:dra årets amortering för reparation af komministergården kr. 13,700: —	2,691: —		
2:dra årets amortering för uppförande af kyrkogårdsmur, kr. 32,000: —	5,600: —	11,836: 60	64,847: 68

b) *Räntor.*

Obligationslån:

Af Vatten- och Gasverksstyrelsen:

1892 års lån å kr. 34,591: 14 à 4 %	1,383: 65	
1896 års lån å kr. 112,309: 90 à 3,6 %	4,043: 16	
1902 års lån å kr. 68,140: 64 à 4 %	2,725: 23	
1907 års lån å kr. 638,397: 95 à 4 ½ %	28,727: 90	
1910 års lån å kr. 1,066,786: 39 à 4 ½ %	48,005: 39	84.885: 33

Af Folkskolestyrelsen:

1892 års lån å kr. 63,750: — à 4 %	2,500: —	
1902 års lån å kr. 181,030: — à 4 %	7,241: 20	
1907 års lån å kr 40,900: — à 4 ½ %	1,840: 50	
1910 års lån å kr. 383,860: — à 4 ½ %	17,169: 95	28,751: 65

Af Fattigvårdsstyrelsen:

1892 års lån å kr. 12,750: — à 4 %	500: —	
1902 års lån å kr. 21,302: 60 à 4 %	852: 10	1,352: 10

Af kyrkorådet:

1896 års lån å kr. 12,700 à 3,6 %		446: 40

Af hamnens medel:

För äldre hamnbyggnaden å ingående balansen den 1/1 1915 kr. 46,905: — à 5 %	2,345: 25	
För senaste hamnbyggnad å kr. 194,650: — à 4 ½ %	8,759: 25	
Transport	11,104: 50	115,435: 48	64,847: 68

Transport	11,104: 50	115,435: 48	64,847: 68	
För svängkran N:o 1 å kr. 10,725: — à 5 % - -	536: 25			
För malmlossningsanordning N:o 2 å kr. 24,375: — à 5 % - - - - - -	1,218: 75	12,859: 50	128,294: 98	
Andra lån och förskott:				
Ränta af elementarläroverket för flickor å 5,750 kr., lån från stadskassan à 4 ½ % - - - - - - - - - -		230: —		
Ränta å Vatten och Gasverksstyrelsens rörelsekapital, förslagsvis 114,196: 28 kr. à 4 ½ % - - -		5,158: 84		
Depositionsräntor, upp- och afskrifn. räntor - - - - - - - - - -		4,000: —		
Ränta å förskotterade medel för reparation af komministergården kr. 11,009: — à 5 % - - - - - -		550: 45		
Ränta å dito för uppförande af kyrkogårdsmur 26,400 kr. à 5 % - -		1,320: —	11,239: 29	139,534: 27	204,371: 95
Enligt särskild amorteringsplan för Vatten- gas- och elektricitetsverken samt afloppsledningarna skall till Drätselkammaren inlevereras för att tillgodoföras verkens amorteringsfond - - - - - - - - -		160,045: 92		
Från denna fond skall enligt ofvan utbetalas amortering - - - -	30,279: 98			
räta - - - - - -	84,885: 33	115,165: 31		
återstår till afsättning - - - -		44,880: 61		
Enligt särskild amorteringsplan för hamnens maskinerier skall till stadskassan af hamnens medel inlevereras - - - - - - - - - -		6,045: —		
hvaraf skall enligt ofvan utbetalas amortering - - -	900: —			
ränta - - - - -	1,755: —	2,655: —		
återstår till afsättning kr - -		3,390: —		

2. Skatter och liknande utgifter.

a) *Utskylder och i samband därmed debiterade afgifter:*

1. Utskylder à 6: 75 % å upptaxerade inkomstbeloppet kr. 12,980,440: — - - - - - -		876,179: 70		
Transport		876,179: 70		204,371: 95

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Inkomster.

Transport	876,179: 70		204,371: 95
2. Afgifter för presterskapets aflöning:			
Personella afgifter - - - - -	1,625: —		
Krono- och tertialtionde - - -	2,900: —	4,525: —	880,704: 70
b) *Tomtören* för åtskilliga tomter å stadens grund och för delar af Humlegården, som upplåtits till N:ris 113, 114 och 115 i Södra kvart.		122: 32	
för magasinsplatser å hamnområdet - - - - -		360: 32	482: 64
c) Afgäld för upplåtande af mark			
till tomten N:o 4 södra kvarteret - - - - - - -		10: —	
„ „ 104 „ „ - - - - - - - -		4: —	
„ „ 133 västra „ - - - - - - - -		10: —	
„ „ 113 & 114 västra kvarteret - - -		10: —	34: — 881,221: 34

3. Aktier.

Utdelning å aktier i Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg kr. 1,074,700: — à 5 % -	53,735: —
Summa kronor	1,139,328: 29

B. Administration.

2. Poliskåren.

Spritbolagets bidrag till tillsyningsmannens för rusdrycks-handteringen aflöning - - - - - - - - - - - - -	1,200: —	
För extra polisbevakning å landsbygden till samma belopp som beräknas därför i utgifterna - - - - - - - - -	3,150: —	4,350: —

5. Brandväsendet.

Bil. 5 a.

Diverse inkomster från verkstäderna m. m. - - - - - - - - - - - -	3,500: —

6. Byggnadsnämnden.

Bil. B. 6.

Afgifter för af byggnadschefen och stadsarkitekten åt enskilda utförda förrättningar -	4,000: —
Summa kronor	11,850: —

C. Fastigheter.

2. Hästholmarne.

Hyra för restaurations- och andra byggnader å Elba - - - - - - - -	850: —

3. Skogarne.

Försäljning af div. skogsprodukter - - - - - - - - - - - - - - - -	700: —
Transport	1,550: —

		Transport	1,550: —

5. Stadshotellet.

Hyror:			
Källmästare Hentzell	15,000: —		
Västerås spritbolag	14,000: —		
Sällskapet	2,000: —		
Upplands Ensk. Bank	2,800: —		
A.-B. Nya Banken	837: 50		
Källarmästaren O. P. Andersson	200: —		
Barberare Carl Johansson	600: —	35,437: 50	
Afgifter för fästvåningens användande		1,000: —	
Hyresgästers andelar i kostnaden för uppvärmning		6,000:	42,437: 50

6. Sundinska huset.

Hyresinkomster	6,525: —

7. Tullhuset.

Hyra för ett rum (hamnkontoret)	500: —

8. Paviljongen i Stadsparken.

Hyresinkomst	800: —

8. Gård och tomtfastigheter.

Bil. C, 9.

Hyror och arrenden för de i och för stadsplanens genomförande inköpta gårdar och tomter	43,911: —

10. Jordar och andra fastigheter.

a) *Östra utmarken.*

Arrende för:

Lägenheten	Lilla Stenby (C A Johansson)	360: —		
,,	Gustafsslätt (F. T. Larsson)	281: —		
,,	Andersbo samt del af gården Utmarken (Gust Andersson)	800: —		
	Del af gården Utmarken (E Nyberg)	192: —		
	D:o (Kristina Pettersson)	40: —		
	D:o (G Vallberg)	224: —		
	D:o (Nordanby gård)	300: —		
Lägenheten	Enbacken (E Nyberg)	160: —		
,,	Grönbo (Myggbo sågbolag)	75: —		
,,	Sundinska utmarken (C. Johansson)	200: —		
Egendomen	Nordanby (Nordanby gård)	1,500: —		
Utmarksjord	vid d:o ,,	500: —		
,,	vid Malmaberg	25: —		
Jakträtten å utmarken (J V. Ödman och C. Sundin)		30: —		
Egendomen	Kristiansborg	2,900: —		
,,	Hofdesta	1,100: —		
,,	Malma för 9 1/2 månader	2,375: —	11,062: —	
		Transport	11,062: —	95,723: 50

N:o 88.
Budgetförslag 1915.
Inkomster.

		Transport 11,062: —	95,723: 50
b) *Västra utmarken.*			
Arrende för:			
Byggnadsplatser å s k. Käringberget:			
Erik Andersson - - - - - - -	35: —		
Doktor Holm - - - - - - -	50: —		
Gust Laurell - - - - - - - -	100: —		
Ingeniör Schultz - - - - - -	50: —		
Åhfeldts sterbhus - - - - - -	25: —		
Rich. Blohm - - - - - - - -	30: —		
Jenny Lindhagen - - - - - -	25: —	315:	
Ett område intill Carlsfrid (C J Carlsson) - -		3: —	
Byggnadsplatser å s k. Ragvaldsbacke:			
J. A Thelin - - - - - - - -	10: —		
Er. Eriksson - - - - - - - -	5: —		
Hj. Örtengren - - - - - - -	15: —		
S G. Hedin - - - - - - - -	10: —		
S. P Nilsson - - - - - - - -	5: —	45: —	
Ett till Hyttan på 50 år för rätt till framdragande af järnvägsspår upplåtet område, 16 d:e året		25: —	
Ett område intill Ljungstorp (C. A Törnblom) -		3: —	
Ett område af s. k. Pistolvreten (J. A. Jansson) -		20: —	
Af s k Gästgifvarevreten i gamla stohagsjorden:			
ägofig 544 del af 545 (Frans Johansson)	40: —		
„ 546 (Handl Belinki) - - -	30: —		
„ 512 (G A. Andersson) - - -	60: —		
i nya stohagsjorden:			
ägofig 570—573 (C. A Törnblom) -	15: —	145: —	
Ett område intill Valhalla (Sundemans sterbh) - -		10: —	
Ett område vid lägenheten Solbacken (Ing. Berling) - - - - - - - - - - - -		10: —	576: —
c) *Viksäng.*			
Arrende för nio villatomter, utarrenderade till och med 1944 - - -	360: —		
Arrende för ett till skogsvårdsstyrelsen förut upplåtet område - - - -	150: —		510: —
d) *Diverse arrenden.*			
f. d. Stadskassörsjorden i Iggebygärdet (Kristiansborgs gård)	35: —		
D:o i Rigärdet (Sv. Metallverken) . .	18: —		
D:o å Trådarön (J. A. Hellman) . . .	30: —		
Mark af Gideonsberg och Emaus (Svenska Metallverken	150: —		
Transport	233: —	12,148: —	95,723: 50

Transport	233: —	12,148: —	95,723: 50
Mark för järnvägsspår til Skultuna och Tillberga (Allm. Sv. Elektr. A.-B.)	75: —		
Jord i Kopparbergsvreten mellan Kyrkogården och Östermalm (Fredr:a Andersson)	148: 90		
Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord å Trådarön (C. J, Fält)	5: —		
Div. mindre områden utom Gåsmyretullen	60: —		
En backe intill ån utom Kvarntullen	5: —		
Koloniträdgårdarne	300: —		
Mark af Kungsängen (Renhålln.-verket)	200: —		
„ upplåten till Sv. Metallverken för kraftledning till Skultuna	78: 13		
„ af Katrinelundsområdet: Verkm. Strandin 25: — J. V. Eriksson 10: —	35: —		
„ af Siggesborg för Skultunajärnvägen (Klas Vestman)	50: —		
Grässlog å div. ställen	200: —	1,390: 03	

e) *Arrende för fiskvatten.*

I västra Västeråsfjärden från Johannisberg till Gustafsvik samt vid Kattskär och Amundgrund	50: —		
I d:o från och med Gustafsvik till Stallhagen	25: —		
I d:o från Stallhagen till Lillån	25: —		
I d:o från Lillån till Viksäng	45: —		
I d:o vid Viksäng	15: —		
I d:o vid Hästholmarne jämte fiskarstugan med jord å Elba	150: —	310: —	

f) *Hyresmedel.*

Platshyra för:			
Pumphus å Kungsängen (Sv. Metallverken)	50: —		
Två magasinsplatser å södra Skallberget	20: —		
En paviljong å kreaturstorget	25: —		
Slaktarvagnar å tomten N:o 6 Norra kvart.	25: —		
Upplag m. m. å Kungs- och Munkängen	305: —		
Virkesupplag å d:o	550: —		
Vattenkiosken i Vasaparken	10: —		
„ å hamnområdet	10: —		
Fotografiatelier å Viksäng	25: —		
„ å Kungsängen	25: —		
Hyra för:			
Stallar och bindplatser å kreaturstorget	900: —		
Lägenheten Rosenberg	100: —		
Transport	2,045: —	13,848: 03	95,723: 50

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Inkomster.

Transport		2,045: —	13,848: 03	95,723: 50
Köttbesiktningsbyrån		3,000: —		
Karuseller, skjutbanor m. m.		3,000: —		
Vattenkraften i Svartån		3,000: —		
Upplagsplatser å hamnområdet:				
Axel Hygrell & C:o	1,087: 50			
Tegel- och Murbruksakt.-bol.	1,515: —			
A.-B. Manne Tössbergs Eftr.	650: —			
Järnhandl. Axel Sundström	812: 50			
Ingeniör Gustaf Andersson	183: 75			
Grosshandl. Gust. Laurell	1,930: —			
Vatten- och Gasverksstyrelsen	1,050: —			
Axel Johansson	300: —			
Speditionsfirman Barkman & C:o	30: —	7,558: 75		
Tomtplats för cisternstation å Kungsängen		150: —		
Hamnmagasinen:				
A.-B. Mårten Perssons valskvarn	375: —			
A.-B. Manne Tössbergs Eftr.	1,700: —			
Firman Axel Ericsson & C:o	5,000: —			
A.-B. J. Aug. Jönsson & C:o	1,500: —			
Öfriga utrymmen	1,425: —	10,000: —	28,753: 75	42,601: 78

11. Nordanby egendom.

Bil. litt. C 11.

Inkomster af skörden	16,300: —

12. Malma egendom.

Bil. litt. C. 12.

Inkomster af skörden m. m.	22,450: —
Summa kronor	177,075: 28

D. Hälso- och sjukvård.

Bil. litt. D.

2. Epidemisjukvården.

a) *Beräknade inkomster från landstinget.*

Fast årsafgift	2,775: —		
Underhållskostnader	11,000: —		
Extra afgift enligt af 1912 års landsting beslutadt tillägg i kontraktet, förslagsvis	2,300: —	16,075: —	
b) *Afgifter af betalande patienter*		225: —	16,300: —

3. Köttbesiktningsbyrån.

Besiktnings- och vågafgifter m. m.	13,050: —
Summa kronor	29,350: —

E. Andra hygieniska inrättningar.

1. Kallbadhus.

Badafgifter	500: —

2. Varmbadhus.

Enligt bilaga litt. E. 2	28,000: —

4. Renhållningsverket.

Bil. litt. E 4,

Enligt bilaga litt. E. 4	16,350: —
Summa kronor	44,850: —

F. Undervisningsväsende.

1. Folkskoleväsendet.

Bilaga litt F 1 a, b och c		78,740: 67	
Afgår enligt drätselkammarens förslag.			
I rubriken «hyresmedel» ingående bidrag af:			
Vaktmästaren Ekman	250: —		
Eldaren Sahlkvist	150: —		
Vaktmästaren Andersson	250: —		
Städerskorna Maria Johansson och Lov. Andersson 50 kr hvar	100: —	750: —	77,990: 67
Summa kronor			77,990: 67

G. Affärsverk.

Bil. litt G a och b.

Vattenverket	77,200: —		
Gasverket	186,700: —		
Elektricitetsverket	185,715: —	449,615: —	
Tillkommer enligt drätselkammarens förslag:			
För gasbelysningen	740: —		
„ elektr. belysning	490: —	1,230: —	450,845: —
Summa kronor			450,845: —

H. Kommunikationsverk.

3 Ångbåtstrafiken å Hästholmarne.

Passagerareafgifter m m för ångsl. Märta		5,500: —	
„ för motorbåten		1,500: —	7,000: —
Transport			7,000: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Inkomster.

	Transport	7,000: —

4. Hamnen.

Bil. litt. H, 4.

Enligt Hamnstyrelsens förslag:		
Hamnbyggnaden	33,250: —	
Svängkran N:o 1	2,645: —	
Malmlossningsanordning N:o 2	6.175: —	
Svängkran N:o 3	1,275: —	43,345: —
	Summa kronor	50,345: —

P. Diverse inkomster.

Brännvinsmedel	89,208: —	
Källarfrihetsmedel	349: 05	
Bötesmedel	700: —	
Hundskattemedel à 15 kr. pr hund	2,800: —	
Auktionsprovision	100: —	
Behållning af influtna registreringsafgifter af handelsfirmor	10: —	
Stadens andel $^{6}/_{10}$ delar af influtna bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	1,500: —	
Hamnens andel i stadens allmänna kostnader för byggnadschef, polis, bokföring m. m. :	1,500: —	
Diverse inkomster såsom hyra för maskiner, försäljning af stadgar rörande Västerås stad m m.	500: —	96,667: 05
	Summa kronor	96,667: 05

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Sammandrag af utgifts- och inkomststaten

Sammandrag
af utgifts- och inkomststaten.

	Utgifter		Inkomster		Öfverskott		Brist	
Behållning från sist afslutade kenskapsår			44,726	15	44,726	15		
A. Finanser	515,833	10	1,139,328	29	623,495	19		
B. Administration	219,003	–	11,850				207,153	—
C Fastigheter	120,531	33	177,075	28	56,543	95		
D. Hälso- och sjukvård	71,765	—	29,350	—			42,415	—
E. Andra hygieniska inrättningar	83,247	31	44,850	—			38,397	31
F. Undervisningsväsende	278,040	10	77,990	67			200,049	43
G. Affärsverk	435,600	—	450,845	—	15,245	—		
H. Kommunikationsverk	81,745	—	50,345	—			31,400	—
I. Belysning och renhållning	38,920	50					38,920	50
K Fattigvård	125,100	20					125,100	20
M. Kyrkliga ändamål	46,591	98					46,591	98
N. Sociala ändamål	19,250						19,250	—
O. Diverse särskilda ändamål	32,847	60					32,847	60
P. Diverse utgifter och inkomster	54,552	32	96,667	05	42,114	73		
Summa kr.	2,123,027	44	2,123,027	44	782,125	02	782,125	02

Västerås den 23 November 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Bernh. Carlson

N:o 88. Bil. B 1 a.

Budgetförslag 1915. Magistratens förslag.

Till Drätselkammaren.

Vid uppgörande af inkomst- och utgiftsstat för Västerås stad för år 1915, som Magistraten anhåller Drätselkammaren ville utföra och hvaraf Magistraten förväntar ett exemplar för att med Magistratens yttrande underställa Stadsfullmäktiges pröfning, får Magistraten anhålla, att Drätselkammaren ville iakttaga följande.

Uti innevarande års stat föreslår Magistraten följande ändringar.

Från Brottsmålsrådmannen Victor Åsberg har till Magistraten denna dag inlämnats bilagda skrifvelse.

Af skäl Magistraten i sin skrifvelse angående uppgörande af innevarande års stat den 21 oktober 1913 anfört, föreslår Magistraten att *grundlönen för brottmålsrådmannen* höjes med kronor 500: —

Stadsvaktmästaretjänsten efter aflidne stadsvaktmästaren Clefberg är visserligen ännu ej tillsatt, men då väl antagligt är, att till denna tjänst öfverflyttas en innehafvare af annan ordinarie tjänstebefattning inom staden, hvilken med stadsvaktmästarebefattningen är i lönehänseende likställd, och sålunda berättigad till ålderstillägg, anser Magistraten att i staten för Stadsvaktmästare bör upptagas samma belopp som innevarande år eller

lön	1,200: —	
två ålderstillägg	300: —	
dyrtidstillägg	150: —	1,650: —

Af skäl, som i Magistratens skrifvelse till Drätselkammaren den 21 oktober 1913 angående uppgörande af 1914 års stat anförts och under åberopande af innehållet utaf bilagda skrifvelse från exekutionsbetjänterna förnyar Magistraten sin framställning att anslag för *telefon åt exekutionsbetjänterna* lämnas med tillsammans kronor 150: —

Vidare får Magistraten, under vitsordande af befogenheten af hvad stadsfogden uti bilagda skrifvelse anfört, hemställa att i arvode åt en extra exekutionsbetjänt under en del af nästkommande år måtte beviljas ett anslag af kronor 600: —

Då till följd af Västmanlands Läns nya Brandstodsbolags kontors flyttning från borgmästarens bostad icke vidare är tillfälle att för samtal med borgmästaren i dennes bostad begagna sig af brandstodsbolagets telefon, därifrån en anknytning ledt till borgmästarens bostad, hemställes att *anslaget till telefonafgiften för ledningar till borgmästarens bostad och ämbetsrum höjes* från 70 kronor till kronor 100: —

Ehuruväl för efterspanande af brottslingar och för undersökningen i brottmål det vore af synnerlig vikt, att detektivafdelningen inom poliskåren erhölle ökning i sina arbetskrafter genom en särskild öfverkonstapel samt antalet poliskonstaplar för närvarande är för ringa för utöfvande af en effektiv polisbevakning å de tätt bebyggda platserna utom den egentliga stadsplanen, har Magistraten dock ej ansett lämpligt att för närvarande begära anslag till ökadt antal polismän; Och får Magistraten därför under åberopande af bilagda skrifvelse från stadsfiskalen med därvid bilagda förslag hemställa, att för poliskåren år 1915 upptages samma anslag som för innevarande år eller

a) för löner och arvoden	kronor 66,520: —	
b) för öfriga utgifter	„ 11,027: —	
	eller tillsammans	77,549: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915.
Magistratens förslag.

Från brandstyrelsen har till Magistraten inlämnats förslag till utgifts- och inkomststat för år 1915 med därvid fogade utdrag af protokoll vid sammanträde den 29 sistlidne september med brandstyrelsen.

Enligt brandstyrelsens förslag beräknas dess utgifter till . . kronor 40,955: —
och inkomster till . . . . . „ 4,700: —
Hvadan till uttaxering föreslås . . . . . „ 36,255: —

För byggnadsnämndens behof, häri inberäknadt kostnader för fortsättning af uppmätning och kartläggning af områden hufvudsakligast utom stadsplanen, bör enligt bilagda protokollsutdrag beräknas . . . . . kronor 10,050: —
hvarifrån dock afgå inkomster beräknade till . . . . . „ 4,000: —

Hvadan till uttaxering föreslås . . . . . „ 6,050: —

Enligt Hälsovårdsnämndens bilagda förslag bör för Hälsovårdsnämnden beräknas följande:

A) Allmänna Hälsovården utgifter			kronor 17,005: —
B) Epidemiska sjukhuset utgifter	kronor 29,710: —		
„ „ inkomster	„ 16,300: —		„ 13,410: —
C) Köttbesiktningsbyrån utgifter	„ 13,050: —		
„ inkomster	„ 13,050: —		
		Summa	kronor 30,415: —

För fosterbarnsnämndens behof bör enligt bilagda protokollsutdrag beräknas kronor 150: —

För fattigvården har fattigvårdsstyrelsen uppgjort förslag till stat, hvilket jämte ett särskildt protokollsutdrag härvid öfverlämnas. Enligt samma förslag erfordras uttaxering för fattigvården af . . . . . kronor 123,100: 20

Jämlikt instruktionen för Västmanlands läns Arbetsförmedling har anstaltens styrelse öfverlämnat förslag till inkomst- och utgiftsstat för anstalten för år 1915 jämte en särskild till Stadsfullmäktige ställd skrift samt afskrift af revisionsberättelse för år 1913.

Under åberopande häraf hemställer Magistraten, att för Arbetsförmedlingen beräknas ett anslag af . . . . . kronor 2,000: —

Från Badhusstyrelsen har inkommit bilagda förslag till inkomst- och utgiftsstat, enligt hvilket inkomster och utgifter balansera å 28,000 kronor, häri dock ej inberäknadt andel i ränta och amortering å obligationslån eller af Stadsfullmäktige den 30 sistlidne april beviljadt anslag till en ny brunn å badhusets tomt . . kronor 5,150: —

Från Folkskolestyrelsen har öfverlämnats dess förslag till inkomst- och utgiftsstat jämte det vid ärendets behandling i Folkskolestyrelsen förda protokoll med därtill hörande bilagor och en särskild skriftlig reservation af läroverksadjunkten Wetterling.

Enligt samma förslag erfordras uttaxering af:

A) För Folk- och småskolor	kronor	150,783: 78
B) „ Barnavårdsnämnden	„	1,173: —
C) „ ränta och amortering	„	40,317: 65
eller tillsammans	kronor	192.274: 43

I afseende å utgifter och inkomster för hamnen hänvisar Magistraten till bilagda skrifvelse och förslag från Hamnstyrelsen.

Till arvoden samt öfriga utgifter för Pensionsnämnden bör enligt bilagda protokollsutdrag vid Pensionsnämndens sammanträde den 27 innev. okt. beräknas kronor 1,200: — hvaraf dock 600 kronor torde kunna fyllas af besparade medel.

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Magistratens förslag.

För de Pensionsafgifter, som af enskilda ej erläggas och för hvilka kommunen jämlikt 14 § i lag den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring är ansvarig, bör i utgiftsstaten beräknas erforderligt belopp, som icke bör sättas lägre än kronor 10,000: —

Från Vatten- och Gasverksstyrelsen har ännu ej till Magistraten inkommit något förslag beträffande inkomster och utgifter för de verk, som af samma styrelse omhänderhafvas. Magistraten har dock erhållit upplysning om att sådant förslag af styrelsen uppgjorts och under närmaste tiden är att förvänta, och skall det därefter till Drätselkammaren öfverlämnas.

Likaledes torde Trädplanteringssällskapets vid denna dag hållet sammanträde uppgjorda förslag till utgiftsstat under någon af de närmaste dagarna kunna öfverlämnas till Drätselkammaren.

Beträffande utgifter och inkomster i öfriga delar, hvarom Magistraten ej haft tillfälle yttra sig eller inhämta yttrande af särskilda styrelser, anhåller Magistraten, att Drätselkammaren ville under vanliga titlar beräkna vederbörliga belopp.

Västerås Rådhus den 30 oktober 1914.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

H. Cronholm.

Bil. B 1 b.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid den med år 1913 genomförda omregleringen af tjänstgöringen för Rådstufvurättens och Magistratens ledamöter blef den af Magistraten för brottsmålsrådmans- och notariipublicibefattningen föreslagna kontanta begynnelselön nedsatt med ett belopp af 500 kronor, under åberopande att med stadens ökning sportelinkomsten å växelprotester skulle komma att öka högst väsentligt. Jag anser det emellertid icke rättvist, att detta skäl skulle åberopas endast beträffande denna tjänst. Med lika stort eller rättare sagdt med lika litet skäl hade det kunnat åberopas vid löneregleringför hvarje tjänsteman, som har sportelinkomst ingående i sina löneförmåner. Hade stadsfullmäktige ansett en tjänstemans sportelinkomst vara synnerligen hög, torde enligt mitt förmenande den rättvisaste utjämningen af löneförmånerna bort ske genom indragande till stadskassan af all sportelinkomst och bestämmande af högre kontant aflöning från staden. Så har skett vid löneregleringar i Hälsingborg och nu senast i Uppsala. I sistnämnda stad utgår efter löneregleringen brottmålsrådmannens aflöning med kontant 8,000 kronor. Därigenom undvikes också att en ekonomiskt svagare situerad tjänsteman vid lönereglering missgynnas framför bättre ekonomiskt situerad. Antalet växelprotester här i staden är i förhållande till stadens storlek lägre än i städer af motsvarande storlek. Äfven om hänsyn tages därtill, att antalet växelprotester under senaste tiden efter utgången af moratorietiden ökat något, måste dock antalet anses ovanligt lågt. Den behållna inkomsten af brottmåls- och notariipublicitjänsten här i staden har icke under något år efter omregleringen uppgått till högre belopp än 4,500 kronor och 4,800 kronor, däri inberäknadt ett ålderstillägg å 500 kronor. Icke i någon med Västerås jämförlig stad utgör inkomsten å motsvarande tjänst så lågt belopp. Jag vill vidare erinra, att en jämförelsevis låg aflöning för vederbörande

N:o 88.
Budgetförslag 1915.
Magistratens förslag.

tjänsteman gör det nödvändigt att för förskaffande af för hans existens behöfliga inkomster förskaffa sig biförtjänster genom andra uppdrag, men att därigenom understundom torde kunna inträffa, att göromålen å den tjänst, som måste anses vara hans hufvudsakliga, kunna blifva lidande. På grund af hvad jag härofvan anfört och hvad Magistraten förut under de senaste åren uti skrifvelser till Stadsfullmäktige erinrat, vågar jag härmed vördsamt hemställa,

att stadsfullmäktige måtte från och med 1915 års början bestämma begynnelselönen för brottmåls- och notariipublicitjänsten här i staden till 3,000 kronor.

Västerås den 29 Oktober 1914.

Victor Åsberg.

Bil. B 1 c.

Till Magistraten i Västerås.

Härmed får jag vördsamt anhålla, att Magistraten måtte för år 1915 hos stadsfullmäktige göra framställning om ett anslag af 600 kronor till arvode åt en extra exekutionsbetjänt.

Stadens stora utveckling under de senare åren har medfört ständigt ökadt arbete för samtlige de personer, som ha befattning med stadens exekutionsväsende, men mest torde exekutionsbetjänterna hafva blifvit häraf betungade. Deras tid och krafter hafva nämligen på senare tiden måst tagas i anspråk till det yttersta, och ändå har det visat sig nästan omöjligt för dem att i tid hinna med det arbete, dem ålegat.

För att visa, i hur hög grad ärendena och arbetet i sin helhet ökat sedan år 1908, då stadsfullmäktige senast lämnade anslag till en ny exekutionsbetjänt, ber jag få anföra följande:

År 1908 utgjorde antalet handräckningsärenden från annan ort 826, mot 1,321 år 1913.

I stadens restlängder för 1908 voro upptagna 2,434 personer med sammanlagdt skattebelopp å kr. 53,603: 04. År 1913 voro motsvarande siffror 3,475 och 92,224: 30. Kronorestlängderna hafva likaledes ökat i nästan samma proportion.

Intill den 15 Oktober i år uppgår antalet handräckningar till 1,266 (sålunda för $10^1/_2$ månader), och kommunalrestlängderna för staden upptaga 3,749 personer med ett sammanlagdt skattebelopp å kr. 122,774: 27 — en mer än dubbelt så stor summa som för år 1908.

Häraf framgår, att ökningen i arbetet mer än väl kunde motivera en begäran om anslag till en ny fast exekutionsbetjänts-anställning. Men då inrättandet af en sådan befattning skulle medföra en så stor utgift för staden som minst 1,300 kr. pr år, vill jag inskränka mig till att för närvarande endast anhålla om ett så stort anslag, att möjlighet kan beredas att anskaffa extra hjälp under den allra brådaste tiden af året.

Jag ber i detta sammanhang få framhålla, att den kanske viktigaste sidan af exekutionsbetjänternas arbete består i indrifning af resterande kommunalskatter till staden själf. Och ju intensivare arbete, som kan läggas ned på detta område, desto större utsikter böra ju finnas för staden att få ut sina skatter och minska de årliga afskrifningarne.

N:o 88.
Budgetförslag 1915.
Magistratens förslag.

Slutligen ber jag få framhålla, att exekutionsbetjänterna väl behöfva en årlig semesterhvila af minst 14 dagar hvardera. Genom att äfven för detta ändamål anlita det nu begärda anslaget skulle denna förmån kunna beredas dem utan någon särskild utgift för staden och utan att arbetets kontinuerliga gång därigenom hindras.

Västerås i Stadsfogdekontoret den 16 Oktober 1914.

Erhard Kumlin.

Bil. B 1 d.

Till Magistraten i Västerås.

Undertecknade, exekutionsbetjänter i Västerås stad, få härmed vördsamt anhålla, att staden måtte från och med år 1915 bekosta telefon till våra respektive bostäder.

Som stöd för denna vår anhållan få vi härmed anföra följande:

Vid vårt arbete med indrifvande af resterande utskylder och böter till Västerås stad, som ock ifrån främmande orter, af stadens innevånare samt nyinflyttade, händer det dagligen, att vederbörande ej genast kunna betala sina skatter, och de kunna i regel ej heller genast bestämma någon viss dag, då vi få återkomma, utan bedja de, att få underrätta därom per telefon. Vi måste då svara, att vi sakna sådan.

Staden ökar hvarje år i storlek och innevånareantal, hvarför vårt arbete blir allt mer och mer betungande, och kunna vi numera endast med yttersta ansträngning fullgöra våra åligganden för att kunna redovisa allt i vederbörlig tid, och vore därför den lättnad vi skulle vinna genom en bekväm tillgång till telefon mycket välbehöflig och välkommen.

Vår öfvertygelse är, att vi härigenom skulle bespara både arbete och tid, som vi kunde använda till andra tjänsteåligganden och därvid få tillfälle att åt staden taga igen det belopp, som den komme att kosta på våra telefoner.

Vi få till sist äfven erinra, att staden förut bekostar telefon till andra personer i samma tjänsteställning som vi, nämligen till detektivpolisen och hälsovårdspolisen. Säkert är att vi äro i minst lika stort behof af telefon som dessa.

Västerås den 20 Oktober 1914.

Gust. Richtnér. ***Rich. Stern.*** ***Reinhold Pettersson.***

Då exekutionsbetjänterna sistlidet år gjorde en framställning till staden af samma innehåll som ofvanstående, fann jag mig föranlåten att lifligt förorda bifall till densamma. De skäl jag då anförde föreligga fortfarande, och nu i ökad grad. Exekutionsbetjänternas arbete har nämligen sedan i fjol betydligt ökats, och behofvet af telefon har för dem därigenom blifvit ännu mera trängande.

Jag ber därför äfven nu på det kraftigaste få instämma i ofvanstående skrifvelse samt vördsamt anhålla, att staden måtte bereda exekutionsbetjänterna förmånen af fri telefon — en utgift som skulle belöpa sig till 150 kronor per år.

Västerås i stadsfogdekontoret den 23 Oktober 1914.

Erhard Kumlin.

Bil. B 2.

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Polisen. Brandverket.

Till Magistraten i Västerås.

Härmed får jag vördsamt öfverlämna dels en specifik uppgift å de löneförmåner, som för polispersonalen enligt nu gällande lönestat beräknats skola utgå för år 1915, dels ock ett sammandrag af samma uppgift.

Förutom de i uppgiften och sammandraget upptagna löneförmåner för poliskommissarien tillkommer fri bostad, beräknad till ett värde af 600 kronor.

Samtidigt får jag vördsammast anhålla, att Magistraten hos stadsfullmäktige ville begära, att det nuvarande dyrtidstillägget — 150 kronor — äfven under år 1915 måtte utgå till samtliga vid poliskåren anställda befattningshafvare, dock med undantag af poliskommissarien.

Hvad de öfriga anslagen för polisen beträffar torde någon förhöjning af desamma för år 1915 icke vara behöflig, hvarför jag vördsamt anhåller, att dessa måtte upptagas till samma belopp som i 1914 års stat.

Västerås i stadsfiskalskontoret den 30 oktober 1914.

E. V. Petersson.

Bil. B 5 a.

Utdrag ur protokollet öfver Brandstyrelsens sammanträde den 29 September 1914.

Närvarande: Herrar P. Tersmeden, O. Oest, F. Johansson, A. Danielsson, Joh. Svensson och Brandchefen.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 2.

Förelåg till behandling uppgörandet af brandverkets stat för år 1915.

Den ökning af anslagen, som förekom, motiverades af Brandstyrelsen sålunda:

Brandstyrelsen föreslår en ökning af brandmanskapet med 1 man, hvilken är af behofvet påkallad, till följd af stadens stora utveckling och hastiga tillväxt. Omkring fyra år äro gångna utan att någon ökning af brandmanskapet skett och då styrelsens afsikt alltid varit så mycket som möjligt inskränka verkets utgifter, har den försökt uppehålla verksamheten och stadens skydd vid eldfara med en mindre men väl öfvad brandkår, oaktadt vid de flesta af Sveriges medelstora städer användes 1 brandsoldat pr 1,000 innevånare. Men Brandstyrelsen har gjort sig räkning med, att den tid snart stundar, då en afsevärd ökning af brandkåren måste ske, om staden fortfarande utvecklas som nu, och har därför ansett klokast vara att så småningom med en man i sänder i tid rekrytera kåren.

Utgifterna för stallet äro påförda ett ökadt anslag af 300 kronor, hvilket är betingadt till följd af de afsevärdt stegrade priser å såväl hafre som hö.

Brandstyrelsen som fortfarande anser att bostadsförmånerna för brandkårens gifta personal äro i staten upptagna till ett alltför ringa belopp, vill därför fästa Drätselkammarens uppmärksamhet ännu en gång på detta förhållande samt framhålla bland

N:o 88. Budgetförslag 1915. Brandverket

annat, att det förefaller Brandstyrelsen oegentligt att samma kårs personal, hvars bostad är beräknad enligt staten till 150 kronor, måste af brandverket betalas med 200 kronor, när bostaden är utom brandstationen.

Uppgjordes följande

Förslag

till Brandverkets Utgifts- och Inkomststat för år 1915.

Utgifter:

Aflöningar och beklädnad:

Brandchefen: lön	2,000: —	
2:ne ålderstillägg à 300: —	600: —	
Personligt lönetillägg	300: —	
Beklädnad	200: —	3,100: —
(Bostad i brandstation utan värme och belysning 600: —)		
Vice brandchefen: lön		500: —
Brandmästaren: lön	1,400: —	
2:ne ålderstillägg à 150: —	300: —	
Dyrtidstillägg	150: —	
Beklädnad	120: —	1,970: —
(Bostad i brandstation utan värme och belysning 150: —)		
Brandkorpralen: lön	1,100: —	
2:ne ålderstillägg à 100: —	200: —	
Dyrtidstillägg	150: —	
Beklädnad in natura	120: —	1,570: —
(Bostad i brandstation utan värme och belysning 150: —)		
Två vice brandkorpraler: lön à 1,000: —	2,000: —	
2:ne ålderstillägg à 100: —	200: —	
Dyrtidstillägg à 150: —	300: —	
Beklädnad à 120: — in natura	240: —	2,940: —
(Bostad utan värme oeh belysning à 150: —)		
Maskinist: lön	1,000: —	
2:ne ålderstillägg à 100: —	200: —	
Dyrtidstillägg	150: —	
Beklädnad in natura	120: —	1,470: —
(Bostad utan värme och belysning 150: —)		
Verkstadsförman: lön	1,000: —	
Ett ålderstillägg	100: —	
Dyrtidstillägg	150: —	
Beklädnad in natura	120: —	1,370: —
(Bostad utan värme och belysning 150: —)		
Transport		12,920: —

N:o 88. *Budgetförslag 1915, Brandverket.*

Transport	12,920: —	
Elfva brandsoldater: lön à 900: —	9,900: —	
2:ne ålderstillägg à 100: — till 6 st.	1,200: —	
1 „ „ „ „ 1 „	100: —	
Dyrtidstillägg à 150: — „ 11 „	1,650: —	
Beklädnad in natura à 120: — „ 11 „	1,320: —	
(hvaraf de gifta fri bostad utan värme och belysning à 150: — per man och de ogifta fri bostad i brandstationens logement).		
Reservanslag för sjukdomsfall	200: —	
Skorstensfejaren: lön	25: —	27,315: —
Kol, ved och lyse:		1,000: —
Stallet:		
Utfodring och skoning af 3:ne hästar à 600: —	1,800: —	
hvilket belopp reduceras med anledning af 2:ne hästars försäljning under året		1,200: —
Diverse utgifter:		
Olycksfallförsäkring för brandchefen och vice brandchefen à 25: —	50: —	
Kollektiv olycksfallförsäkring för brandmästaren och 16 man jämte 50 man tillhörande brandkårens reserv	340: —	
Trycksaker och skrifmaterialier	300: —	
Tvätt, skurning och städning	250: —	
Underhåll af brandtelegrafen och ringledningar till reservkåren	300: —	
Underhåll af brandredskapen	500: —	
Underhåll af inventarier i brandstation och verkstäderna	400: —	
Telefonafgifter och samtal	170: —	
Brandstodsafgifter för inventarier och fastigheten	100: —	
Läkarearvode och medicin	150: —	
Krono- och kommunalutskylder, vattenafgifter m. m.	200: —	
Hyresersättning för 7 st. gifta brandsoldater à 200: —	1,400: —	
Underhåll af brandstationens byggnader	300: —	
Oförutsedda utgifter	500:	4,960: —
Brandkårens reserv:		
Ångsprutan: 1:ste sprutchefen (vice brandchefen).		
2:dre ångsprutchefen: lön	20: —	
1:ste maskinisten, tillika extra brandsoldat: lön	120: —	
2:dre maskinisten: lön	50: —	
30 man à 10: —	300: —	
Kol, tomthyra m. m.	150: —	
2:ne slangkärror: 2:ne förmän à 20: —	40: —	
20 man à 10: —	200: —	
Öfningar med manskapet	350: —	1,230: —
Transport		35,705: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915.
Brandverket.

	Transport	35,705: —
Allmänna brandstyrkan:		
Hyra för spruthus	200: —	
Gratifikationer vid eldsvådor och sprutmönstringar	250: —	
Diverse utgifter vid eldsvådor	300: —	750: —
2:dra årets amortering å brandautomobilen och mek. stegen		4,000: —
Nyanskaffning:		
Två nya brandskåp med ledning af isolerad Hackethaltråd		500: —
	Kronor	40,955: —

Inkomster:

Beräknade inkomster från verkstäderna m. m.	3,500: —	
Försäljning af 2:ne hästar	1,200: —	
Att genom uttaxering fyllas	36,255: —	
Summa Kronor	40,955: —	40,955: —

Västerås den 29 September 1914.

På Brandstyrelsens vägnar:

Petrus Tersmeden.

Bil. B 5 b.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Då för Brandverkets räkning ännu ingen brandautomobil blifvit inköpt, utan först anses kunna blifva levererad i medio af nästa år, komma de 2:ne af verkets hästar, hvilka den 1 Juli detta år skulle utgått ur utgiftsstaten, fortfarande att vara i bruk för brandverkets räkning till dess automobilen är levererad.

Men då med anledning häraf å Brandverkets utgifts- och inkomststat för 1914 af Drätselkammaren anslaget för 2:ne hästar nedsattes med 500 kronor beräknadt efter $^1/_2$ års utfodring för dem, får Brandstyrelsen härmed äran anhålla, att Drätselkammaren måtte utanordna en summa af 500 kronor för utfodring af 2:ne hästar, räknadt från den 1 Juli till och med den 31 December 1914.

Västerås den 30 September 1914.

På Brandstyrelsens vägnar:

Petrus Tersmeden.

Bil. B 6.

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Byggnadsnämnden.

Utdrag af protokoll, hållet vid Byggnadsnämndens i Västerås sammanträde den 7 Oktober 1914.

§ 149.

Företogs till behandling fråga om Byggnadsnämndens budget för nästkommande år och uppsattes härvid följande förslag:

Utgifter:

a) Löner och arvoden:		
För uppehåll af stadsarkitektgöromålen	2,000: —	
Ingeniörsbiträde å byggnadskontoret	3,000: —	
d:o för uppmätning och kartläggning af områden hufvudsakligast utom stadsplanen	3,000: —	8,000: —
b) Öfriga utgifter:		
För anskaffande och underhåll af materiel, skjutsar m. m. . .	1,000: —	
Handtlangningskostnader	1,000: —	
Telefonafgift	50: —	2,050: —
	Kronor	10,050: —

Inkomster:

Afgifter för af byggnadschefen och stadsarkitekten åt enskilda utförda förrättningar	4,000: —

Ifråga om förestående förslag skulle allenast anmärkas att däri upptagna belopp stå i full öfverensstämmelse med de belopp, som för de skilda ändamålen anvisats och utgått under innevarande år.

Som ofvan

In fidem:

Ragnar Tenow.

Bil. C 1 a.

Utdrag af protokoll, hållet vid Västerås Trädplanteringssällskaps styrelses sammanträde den 30 Oktober 1914.

Närvarande: Herrar Claes Uggla, Teodor Hahr, John Karlsson, Torsten Kalén och Georg Enhörning. Därjämte tillstädeskom trädgårdsdirektören C. A. Forsberg.

Föredrogs ett af trädgårdsdirektören Forsberg uppgjordt utgiftsförslag för stadens parker och planteringar för år 1915.

Det föregående år i staten upptagna anslaget 600 kronor för skötsel af planteringarna vid folkskolehusen hade i föreliggande utgiftsförslag uteslutits, enär styrelsen

N:o 88. Budgetförslag 1915. Parker och planteringar.

hade sig bekant, att folkskolestyrelsen i sin stat upptagit visst belopp för ifrågavarande ändamål.

Utgiftsförslaget blef af styrelsen godkändt.

Som ofvan

In fidem:

Georg Enhörning.

Bil. C. 1. b.

Förslag

till utgiftsstat för Stadens parker och planteringar för år 1915.

Aflöningar:		
C. A. Forsberg	1,800: —	
Två ålderstillägg	600: —	
Personligt lönetillägg	400: —	
Ett Biträde	1,200: —	
Telefonafgift	53: —	
Brandstodsafgift	57: —	4,090: —
För skötsel och underhåll:		
Vasaparken och parken emellan Kopparbergsvägen och Kaserngatan samt trädplanteringar utom stadens tullar	2,500: —	
Stadsparkens vård och underhåll	1,100: —	
Planteringar utmed Hamngatan	800: —	
Planteringar vid Esplanader och öfriga gator samt vid Högre Allm. Läroverket	1,500: —	
Planteringar framför Stadshotellet och parken vid Kommunistergården	700: —	
Djäknebergets vård och underhåll samt reparation af tempel, flaggstänger och flaggor	1,500: —	
Stallhagen, Mariaberget och s. k. Käringberget	500: —	
För vård av den naturliga parken Elba	200: —	
330 hektoliter koks till Växthuset	450: —	
För skötsel och vård af Västerås h. allm. lärov. botaniska trädgård	400: —	
Reparation af redskap	300: —	
Grus till alla planteringar	1,000: —	
Oförutsedda utgifter	500: —	11,450: —
Tillfälliga utgifter:		
För gallring och trädplantering på Elba	500 :—	
För omcementering av södra dammen på Djäknebergets	600: —	
Transport	1,100: —	15,540: —

Transport	1,100: —	15,540: —
Inköp af två st. svenska flaggor	120: —	
Inköp af en dragkärra	100: —	
D:o af en sopkärra	50: —	
D:o af trehundra meter vattenslang	300: —	1,670: —
Kronor		17,210: —

N:o 88. Budgetförslag 1915. Gårdar och tomter.

Västerås den 20 Oktober 1914.

Claes Uggla

C. A. Forsberg

Bil. C. 9.

Förslagsvis
beräknade inkomster och utgifter för år 1915 för gårdar och tomter inom stadsplanen.

	Inkomster.	Utgifter.
Gården N:o 93 Västra kvarteret	1,700: —	600: —
» » 94 » »	440: —	150: —
» » 99 « »	220: —	100: —
» » 109 » »	2,080: —	800: —
» » 116 » »	1,356: —	500: —
» » 119 » »	345: —	150: —
» » 130, 131 » «	1,780: —	650: —
» » 70, 71 Södra «	400: —	150: —
» » 73 b « »	410: —	150: —
» » 75 » »	175: —	50: —
» » 78 » »	2,900: —	1,200: —
» » 83 » »	2,100: —	850: —
» » 90 » »	2,100: —	500: —
» » 91 » »	2,500: —	500: —
» » 92 » »	1,400: —	500: —
» » 111 » »	2,050: —	800: —
» » 112 » »	2,170: —	900: —
» » 5 Njord »	3,000: —	1,200: —
» » 2 Norra «	2,920: —	1,200: —
» » 3, 4 » »	2,700: —	1,000: —
» » 6 » »	920: —	300: —
» » 7 » »	600: —	200: —
» » 21 » »	1,900: —	700: —
» » 43 » »	945: —	350: —
» Loviselund	605: —	250: —
« Nedre Backa	254: —	100: —
» Adolfsberg	1,035: —	400: —
» Kristineberg	750: —	300: —
» N:o 35 Västermalm	300: —	150: —
» » 38 »	250: —	100: —
» Fridsborg	1,120: —	450: —
» Smedsbo	500: —	200: —
Transport	41,925: —	15,450: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Gårdar och tomter. Nordanby.

Transport	41,925: —	15,450: —
Gården Nyby	300: —	100: —
» Valsborg N:o 2	500: —	200: —
Lägenheten Fridhem	150: —	50: —
Gamla Varmbadhuset	500: —	200: —
Del af Lundahlska tomterna (Ströms sterbhus)	10: —	
» (C. A. Fredriksson	40: —	
Mark mellan Svartån och Nya bryggeriets tomt	10: —	
Ett område af Svantegatan (Major Mossberg)	15: —	
D:o (Kapten Schenström)	15: —	
Tomten N:o 84 b. i Västra kvarteret	10: —	
Mark af Gustafsbergsjorden (Öfv. löjtnant v. Knorring)	25: —	
D:o (K. G. Pettersson)	35: —	
Ett område inlagdt till tomten N:o 87 Västra kvarteret	10: —	
Ett område af Mariaberget (ägaren af Cronstrandska Villan)	10: —	
Mark mellan kvart. Sigvald och Sigurd (Allm. Sv. El. A-B).	50: —	
Mark af Stora gatan, inlagd till tomten N:o 1 i kvart. Måns	5: —	
Del af tomten N:o 143 Södra kvarteret (A. Andersson)	18: —	
Mark af lägenheten Smedsbo (Fredrika Andersson)	40: —	
Del af tomten N:o 76 i Södra kvart. (Hyggrell & C:o)	25: —	
Ett område (gatumark) af tomten N:o 62 Norra kvarteret	25: —	
Plant. landet N:o 68 Norra kvart. (Nederman) 20: —		
» Litt. B. N:o 119 3: —	23: —	
Mark af Norra esplanaden (Div. personer)	120: —	
Ett område af Domkyrkoesplanaden, inlagdt till tomten N:o 33 Norra kvarteret	5: —	
Ett område af Knutsgatan å Herrgärdet	45: —	
Summa	43,911: —	16,000: —

Bil. C. 11.

Förslag

till utgifts- och inkomststat för Nordanby gård år 1915.

Utgifter:

Arrenden.

För del af Kungsängen,	200: —	
« stadens utjordar vid Nordanby	800: —	
« Nordanby gård	1,500: —	2,500: —
Aflöning till arbetare		5,000: —
Utsäde af egen skörd		2,080: —

Stallet.

Diverse jordbruksprodukter	4,400: —
Transport	13,980: —

	Transport	13,980: —
Diverse utgifter.		
Stallströ, sopor och pudrett från renhållningsverket		1,000: —
Hästskoning		250: —
Underhåll af fordon		200: —
« « hus		500: —
Krono- och kommunalutskylder		450: —
Täckdikningar och kalkning		2,000: —
Anslag för reparation af inventarier vid Nordanby 10,000: — att uttaxeras på 5 år 1911—1915, 5:te årets uttaxering		2,000: —
Oförutsedda utgifter		200: —
	Kronor	20,580: —

Inkomster:

Diverse jordbruksprodukter		16,300: —
	Kronor	16,300: —

Bil. C. 12. a.

Förslag
till utgifts- och inkomststat för Malma gård $^{14}/_{3}$ — $^{31}/_{12}$ 1915.

Utgifter:

Arrende 3,000: — pr år 9 $^{1}/_{2}$ mån.		2,375: —
Aflöning till arbetare (fr. $^{1}/_{3}$)		7,000: —
Utsäde		4,000: —
Utfodring i stallet		5,200: —
Komposter och pudrett		1,500: —
Skatter	550: —	
Brandförsäkring 100: —, hästförsäkring 180: —	280: —	830: —
Underhåll af hus, särskildt af torp		500: —
Oförutsedda utgifter		1,000: —
Jordförbättringar 1915:		
Dikning 600: —, stensprängning 200: —	800: —	
Kalkning	400: —	1,200: —
Afträde till arrendatorn		2,000: —
Skogsindelning vid Malma		300: —
Uppsättning af inventarier 25,000: — till fördelning på 5 år, 1:sta året		5,000: —
	Kronor	30,905: —

Inkomster:

Beräknad skörd 1915		21,000: —
Tillträdesfoder		1,050: —
Arrende för trädgården		400: —
	Kronor	22,450: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915, Malma.

Bil. C. 12. b.

Förslag

till uppsättning af inventarier vid Malma 14/3 1915.

Stallet.

12 st. hästar	à	750: —	9,000: —	
12 „ selar	„	50: —	600: —	
12 „ hästtäcken	„	7: 50	90: —	
12 „ turnister	„	5: —	60: —	
6 „ ryktdon	„	7: —	42: —	
Diverse stallinventarier:				
Tömmar, grimmskaft, draglinor m. m.			300: —	
5 st. kor, eventuellt	„	300: —	1,500: —	
10 st. får	„	50: —	500: —	12,192: —

Fordon.

6 st. parvagnar med flak	à	230: —	1,380: —	
2 „ enbetsvagnar med flak	„	190: —	380: —	
3 „ stjälpkärror med flak	„	130: —	390: —	
6 „ bindkettingar	„	4: 50	27: —	
6 „ parkälkar med skacklar	„	60: —	36 : —	
2 par enbetskälkar med skacklar	„	45: —	90: —	
1 st. planvagn			250: —	2,877: —

Åkerbruksredskap.

6 st. oliverplogar	à	62: —	372: —	
6 „ fjäderharfvar	„	45: —	270: —	
1 „ rullharf			88: —	
1 „ ringvält			75: —	
6 „ order	„	16: —	96: —	
1 „ pinnsladd			60: —	
1 „ ogräsharf			45: —	
1 „ hästhacka	à	100: (250)	250: —	1,256: —

Maskiner.

1 radsåningsmaskin, 23 pinnar			300: —	
1 slåttermaskin			200: —	
1 hästräfsa			110: —	
1 självbindare			650: —	
1 Vallaharpa			40: —	
1 fläkt			35: —	
1 halmpress			185: —	
1 hackelsemaskin			80: —	
2 st. gödselspridare	à	250: —	500: —	2,100: —
			Transport	18,425: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Malmö Hälsovårdsnämnden.

		Transport	18,425: —
Diverse redskap.			
Smidesredskap		300: —	
Snickareredskap		200: —	
2 st. stora presenningar	á 100: —	200: —	
1 st. våg med vikter		80: —	
Hässjevirke och linor		300: —	
Säckar, 50 st.	à 1: 50	75: —	
1 magasinskärra		10: —	
Målkärl		20: —	
Diverse handredskap.			
Spadar, grepar, gafflar, hackor, liar med orf, räfsor, yxor, sågar, spett		300: —	1,485: —
Trädgårdsinventarier			1,000: —
Oförutsedda utgifter			4,190: —
		Kronor	25,000: —

Bil. D.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Hälsovårdsnämnden får härmed öfverlämna förslag till utgifts- och inkomststat för för år 1915 samt beträffande förändringarne i förslaget i jämförelse med staten för innevarande år anföra följande.

Andre stadsläkaren är enligt den gällande lönestaten från och med den 1 Januari 1915 berättigad åtnjuta ett ålderstillägg å 500 kronor, hvarför hans löneförmåner ökats med detta belopp.

Å anslaget till animal vaccin för skyddskoppympning synes innevarande år uppstå öfverskott, hvarför för år 1915 begäres endast 50 kronor till ändamålet.

Då anslagen såväl till telefonafgifter som till tryck och annonskostnader visat sig otillräckliga begäres å respektive en förhöjning med 50 kronor. De telefonafgifter, som hittills utgått, afse apparater hos 1:ste och 2:dre stadsläkaren, två hälsopoliser, 1:sta och 2:dra stadsbarnmorskan samt gemensam apparat hos stadssjuksköterskorna. Afgiften för stadsläkarnes telefoner har hittills utgått för hvardera med 83 kronor årligen, beroende därpå, att dessa telefoner äro apterade med särskild anknytningsapparat, vilken användes som nattelefon. Genom anordning med väggkontakt och användande af samma apparat för såväl dag- som nattelefonering, inbespares 28 kronor i afgift för en hvar af dessa telefoner, och är i förslaget afgift beräknad för sådan ändrad anordning af desamma. Årliga afgiften i öfrigt beräknas för hälsopolisernas och 1:sta stadsbarnmorskans telefoner till 50 kronor för hvardera, för 2:dra stadsbarnmorskans telefon till 54 kronor samt för stadssjuksköterskornas, hvilken såsom apterad att användas i två särskilda rum, har särskild anknytningsapparat, till 80 kronor.

Statförslaget upptager 100 kronor såsom personligt lönetillägg för en hvar af de ordinarie epidemisjuksköterskorna, Emma Eriksson och Jenny Jädergren, af hvilken den förra i sin nuvarande befattning tjänstgjort i 17 år och den senare i 7 år, och dessförinnan i två och ett halft år vid stadens fattiggård Carlslund, hvilka långa tjänstgörings-

N:o 88. Budgetförslag 1915. Hälsovårdsnämnden.

tider tillräckligt torde motivera lönetillägget. Hälsovårdsnämnden har funnit ett inom Nämnden framfördt önskemål, att en reglering af epidemisjuksköterskornas löner måtte ske så, att desamma i löneafseende blefve likställda med sjuksköterskorna vid länets landstings sjukvårdsanstalter, synnerligen behjärtansvärd, men har med hänsyn till nödvändigheten, att inför rådande förhållanden inskränka stadens utgifter i största möjliga mån, för närvarande icke ansett sig kunna begära mera än hvad skett till förbättring af sjuksköterskornas ekonomiska ställning.

Då anslaget till ved, kol och lyse visat sig otillräckligt samt ytterligare prisstegring å dessa förnödenheter är att befara, har Hälsovårdsnämnden nödgats höja denna anslagspost till 4,500 kronor.

Fortsatt anskaffning och underhåll af sjukhuskläder till patienterna nödvändiggör ytterligare anslag och begäres härtill 700 kronor, hvaremot, då årets anslag till anskaffning af sängkläder icke tagits i anspråk, något nytt sådant icke erfordras för nästa år.

Samtliga lokaler i gamla paviljongen vid epidemisjukhuset äro nu försedda med korkmattor med undantag af fyra mindre rum och ett kök. Då kostnaden för anskaffning och påläggning af korkmattor i dessa rum understiger kostnaden för rumsgolfvens årliga fernissande, äro i föreliggande förslaget 400 kronor upptagna såsom anskaffningskostnad för korkmattor till desamma.

Statförslagets inkomstsida upptager samma belopp, som beräknats för innevarande år.

Hälsovårdsnämnden hemställer alltså att Stadsfullmäktige måtte antaga och godkänna följande

Förslag

till utgifts- och inkomststat för år 1915.

Utgifter:

A. Allmänna hälsovården:

Aflöningar.		
1:ste stadsläkaren: aflöning	3,000: —	
Arvode åt vikarie under semester	250: —	3,250: —
2:dre stadsläkaren: aflöning	2,000: —	
Ett ålderstillägg	500: —	
Arvode åt vikarie under semester	250: —	2,750: —
1:sta stadsbarnmorskan: lön	600: —	
Personligt lönetillägg	100: —	700: —
t. f. 2:dra stadsbarnmorskan: lön		500: —
En stadssjuksköterska (Anna Ekström) lön		700: —
En „ (Maria Hellström) lön		700: —
En hälsopolis (Berglund): lön	1,500: —	
Två ålderstillägg à 150: —	300: —	
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,950: —
Anslag till en hälsopolis för hållande af velociped		25: —
Arvode för kommunalt tillsyningsorgan enl. lagen om arbetareskydd		150: — 10,725: —
	Transport	10,725: —

	Transport	10,725: —	
Öfriga utgifter.			
Animalvaccin för skyddskoppympning	50: —		
Bidrag till stadsbarnmorskornas pension	30: —		
Telefonafgifter	400: —		
Desinfektionskostnader	400: —		
Tryck- och annonskostnader	200: —		
Diverse	200: —		
Anslag för vård af medellösa lungsjuka	3,000: —		
Anslag till Västerås stads förening mot tuberkulos för upprätthållande af föreningens dispensärverksamhet	2,000: —	6,280: —	17,005: —

B. Epidemiska sjukhuset:

Aflöningar.			
Stadsläkaren för landsbygdens sjuka	1,000: —		
Tre ordinarie sjuksköterskor à 500: —	1,500: —		
Personligt lönetillägg till Emma Eriksson	100: —		
Personligt lönetillägg ttll Jenny Jädergren	100: —		
Tre sjuksköterskebiträden à 300: —	900: —		
Extra sjuksköterskehjälp, föralagsvis	1,000: —		
En vaktmästare	500: —		
En gårdsdräng utan kost och bostad	960: —		
En köksföreståndarinna	350: —		
Till biträde i köket	350: —	6,760: —	
Mathållning.			
Fri kost för 3 sjuksköterskor, 3 sjuksköterskebiträden, 1 vaktmästare, 1 köksföreståndarinna och 1 biträde i köket: 9 personer à 350: —	3,150: —		
Utspisning för patienterna, förslagsvis	10,000: —	13,150: —	
Öfriga utgifter.			
Medicin, förslagsvis	2,000: —		
Ved, kol och lyse	4,500: —		
Brandstods-, vatten- och telefonafgifter	400: —		
Anskaffning och underhåll af sjukhuskläder till patienterna	700: —		
Anskaffning och påläggning af korkmattor i fyra mindre rum och ett kök i gamla paviljongen	400: —		
Tvätt och rengöring	800: —		
Diverse utgifter	1,000: —	9,800: —	29,710: —
	Transport		46,715: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Hälsovårdsnämnden.

Transport 46,715: —

C: Köttbesiktningsbyrån:

Aflöningar.

Föreståndaren: lön	2,500: —		
Personligt lönetillägg	500: —	3,000 —	
En hälsopolis (Holtz) aflöning	1,500: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Dyrtidstillägg för 1915	150: —	1,950: —	
Bokförare och kassör		900: —	
Vaktmästare, lön	900: —		
Dyrtidstillägg för 1915	150: —	1,050: —	
Biträden vid trikinundersökningen		1,020: —	
Extra biträde, förslagsvis		600: —	8,520: —

Öfriga utgifter.

Värme, belysning och vatten		550: —	
Telefonafgift		80: —	
Tvätt		150: -	
Beräknad hyra		3,000: —	
Underhåll af byggnader		200: —	
Diverse oförutsedda utgifter		550: —	4,530: — 13,050: —

Kronor 59, 765: —

Inkomster:

B. Epidemiska sjukhuset:

Beräknade inkomster från landstinget:

Fast årsafgift	2,775: —		
Underhållskostnader	11,000: —		
Extra afgift enligt af 1912 års landsting beslutadt tillägg i kontraktet, förslagsvis	2,300: —	16,075: —	
afgifter af betalande patienter		225: -	16,300: —

C. Köttbesiktningsbyrån:

Besiktnings- och vågafgifter m. m.	13,050: —	29,350: —
Brist att genom uttaxering fyllas		30,415: —

Kronor 59,765: —

Västerås den 14 oktober 1914.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Ragnar Tenow.

Bil. E 2.

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Badhusstyrelsen.

Förslag

till Utgifts- och Inkomststat för Västerås stads Varmbadhus år 1915.

Inkomster:

Karbad	8,000		kr.	8,000
1 kl. Badstu	6,000		„	5,500
Simhall med värmestuga (sommar)	4,000		„	1,000
Simhall med värmestuga (vinter)	5,000		„	2,000
Medicinska bad	3,000		„	4,500
Folkbad	30,000		„	6,000
Skolbad	7,000		„	1,000
Summa Bad	63,000	Summa Kronor		28,000

Utgifter:

Andelar å Obligations lån			
Ränta	10,852: 38		
Amortering	2,766: —	13,618: 38	
2:dra året, kostnaden för inledning af åvatten i badhuset enl. Stadsfullmäktiges beslut den $^{29}/_{5}$ 1913			500: —
Aflöningar: Föreståndaren, utom bostad, två rum och kök, jämte värme			1,200: —
Maskinisten, „ „ ett „ „ „ „ „			1,200: —
Eldaren			1,080: —
Biljettförsäljerskan			720: —
Badaren			900: —
4 Baderskor à 30 kr. i månaden			1,440: —
2 Vakter i Folkbad och Simhall			1,200: —
2 Tvätterskor			1,440: —
Provision			3,000: —
Skrif- och trycksaker			300: —
Badingredienser			400: —
Förbrukningsartiklar			1,000: —
Kol			9,600: —
Elektrisk belysning			1,100: —
Ved			100: —
Telefon			75: —
Kronoutskylder			100: —
Kommunalutskylder			845: —
Läkarearvode			52: —
Olycksfallspremier			103: 50
Brandförsäkring			138: 50
Underhåll af pannor			400: —
„ „ Inventarier och hus			300: —
Oförutsedda utgifter			806: —
		Summa Kronor	28,000: —

N:o 88. Budgetförslag 1915. Badhusstyrelsen. Renhållningsverket.

Därtill kommer stadsfullmäktiges anslag enl. beslut af den 30/4 1914 till en brunn å badhusets tomt kr. 5,150: — hvilket skulle utgå från uttaxerade medel.

Västerås den 30 September 1914.

Å Badhusstyrelsens vägnar:

Petrus Tersmeden.

De hufvudsakliga förändringar från förra årets Budget förslag, som Badhusstyrelsen för nästa år framlagt, bestå dels i en ökning i lönen för tvänne bland personalen samt höjning af provision, dels upptagande af större kostnader för kol. Denna ökning med 550 kronor i aflöningar är förorsakad däraf, att eldarens lön höjts med 80 kr. till 1080 och Badarens med 180 kr. till 900 kr. per år, under hvilka summor det icke är möjligt för styrelsen erhålla fullt dugliga och lämpliga personer i dessa fack. Höjningen af provision är betingad af den ökning som skett i större antal gifna bad under detta år mot förut. Att man nödsakats höja utgifterna för kol är en gifven följd af de så betydligt stegrade prisen på detsamma.

Bil. E 4.

Förslag

till utgifts- och inkomsstat för renhållningsverket år 1915.

Utgifter:

Löner och arvoden m. m.

Förvaltaren		4,000: —
Kontorsbiträde		1,200: —
Hyra för kontorslokalen		300: —

Förman och fodermarsken.

Lön för hvardera		1,100: —	
Två ålderstillägg		200: —	
Dyrtidstillägg för år 1915		150: —	
Bostad in natura	150: —		2,900: —

G. Malmén, G. Karlsson, Arvid Andersson och K. Sunesson.

Lön för hvar och en		900: —	
Två ålderstillägg		200: —	
Dyrtidstillägg för år 1915		150: —	
Bostad in natura	150: —		5,000: —
		Transport	13,400: —

	Transport	13,400: —	
E. Andersson, S. Lundin, O. Eriksson, K. Forslund.			
Lön för hvar och en	900: —		
Två ålderstillägg	200: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —		
Hyresersättning	225: —	5,900: —	
G. Vestlin.			
Lön	900: —		
Ett ålderstillägg	100: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —		
Hyresersättning	225: —	1,375: —	
K. Kilgren.			
Lön	900: —		
Ett ålderstillägg	100: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —		
Bostad in natura 150: —		1,150: —	
En sopare.			
Lön	900: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —		
Hyresbidrag	150: —	1,200: —	23,025: —
Extra arbetare			2,100: —
„ körslor			100: —
Inköp af torfmull			6,300: —
Stallet.			
Från jordbruket			
Diverse jordbruksprodukter		6,140: —	
Hästskoning		300: —	
Underhåll af seldon, filtar och täcken m. m.		400: —	
Försäkring och brandpremier		180: —	7,020: —
Diverse utgifter.			
Olycksfallsförsäkring		78: —	
Trycksaker och räkenskapsböcker		80: —	
Vattenafgift		50: —	
Sotning		30: —	
Upphämtning af sopor		325: —	
Brandstodsafgifter		105: —	
Komplettering och underhåll af kärl		250: —	
Reparation och underhåll af fordon		700: —	
Diverse reparationer i fabriken		300: —	
Belysning i stall och kontor, städning och värme i kontoret		200: —	
Beklädnadspersedlar		500: —	
	Transport	2,618: —	38,545: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Renhållningsverket. Folkskolan.

Transport	2,618: —	38,545: —
Telefonafgifter	330: —	
Läkarearvode	50: —	
Medicin	200: —	
Drifkraft för blandningsmaskin	800: —	
Oförutsedda utgifter	500: —	4,498: —
Enligt Stadsfullmäktiges beslut den $^{30}/_{4}$ och den $^{29}/_{10}$ 1914 till ombyggnad af stallet m. m.		5,979: 31
Kronor		49,022: 31

Inkomster:

Försäljning af stallfrö och sopor	2,000: —	
„ „ torfmullspudrett	10,000: —	
„ „ torfmull	1,300: —	
Å auktion försåld slog	450: —	
Hämtning af latrinkärl och sopor	2,000: —	
„ „ „ från regementet	500: —	
Krossning af hafre	100: —	16,350: —
Kronor		16,350: —

Bil. F. 1. a

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Folkskolestyrelsen öfverlämnar härmed sitt förslag till utgifts- och inkomststat för Västerås folkskolor för år 1915 jämte det vid ärendets behandling i Folkskolestyrelsen förda protokollet med därtill hörande reservation och bilagor.

Västerås den 16 oktober 1914.

Fredr. Fåhræus.

Albert Falk.

Bil. F. 1. b

Förslag

till utgifts- och inkomststat för Västerås folkskolor 1915.

Utgifter:

Aflöning till:

1 folkskoleinspektör (ej tillsatt)	4,500: —	
Transport	4,500: —	

			Transport	4,500: —	
Aflöning till folkskollärare:					
1 ord. lärare	(Valter)	lön	1,700: —		
		Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —	
1 „ „	(Alm)	lön	1,700: —		
		Däraf bostad in natura 300			
		Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —	
1 „ „	(Bohlin)	lön	1,700: —		
		Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —	
1 „ „	(Fröier)	lön	1,700: —		
		Däraf bostad in natura 300			
		Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —	
1 „ „	(Dahlberg)	lön	1,700: —		
		Två ålderstillägg	600: —	2,300: —	
1 „ „	(Næslund)	lön	1,700: —		
		Två ålderstillägg	600: —	2,300: —	
1 „ „	(Andrén)	lön	1,700: —		
		Ett o. ett halft ålderstillägg	450: —	2,150: —	
1 „ „	(Rudkvist)	lön	1,700: —		
		Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —	
1 „ „	(Krantz)	lön	1,700: —		
		Däraf bostad in natura 300			
		Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —	
1 „ „	(Granér)	lön	1.700: —		
		Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —	
1 „ „	(Leontein)	lön	1,700: —		
1 „ „	(Lindberg)	lön	1,700: —		
1 „ „	(Norman)	lön	1,700: —		
1 „ „	(Olsson)	lön	1,700: —		
1 „ „	(Sjöholm)	lön	1.700: —		
1 „ „	(Pettersson)	lön	1,700: —		
1 „ „	(Johansson)	lön	1,700: —		
1 „ „	(Vikberg)	lön	1,700: —		
1 „ „	(ej tillsatt)	lön pr 1/2 år	850: —		
1 e. o. „	(Karlfors)	lön	1,400: —		
1 „ „ „	(Vallström)	lön	1,400: —		
1 „ „ „	(Sigroth)	lön	1,400: —	18,650: —	46,300: —
Aflöning till folkskollärarinnor:					
1 ord. lärarinna	(Stenström)	lön	1,500: —		
		Däraf bostad in natura 200			
		Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —	
			Transport	2,100: —	46,300: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Folkskolan.

			Transport	2,100: —	46,300: —
1	ord. lärarinna	(Svanholm) lön	1,500: —		
		Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —	
1	„ „	(Hammarskiöld) lön	1,500: —		
		Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —	
1	„ „	(Fröman) lön	1,500: —		
		Däraf bostad in natura 200			
		Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —	
1	„ „	(Bohman) lön	1,500: —		
		Däraf bostad in natura 200			
		Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —	
1	„ „	(Fernqvist) lön	1,500: —		
		Två ålderstillägg	400: —	1,900: —	
1	„ „	(Svanbom) lön	1,500: —		
		Två ålderstillägg	400: —	1,900: —	
1	„ „	(Holmer) lön	1,500: —		
		Två ålderstillägg	400: —	1,900: —	
1	„ „	(Kolmodin) lön	1,500: —		
		Två ålderstillägg	400: —	1,900: —	
1	„ „	(Köhlberg) lön	1,500: —		
		Två ålderstillägg	400: —	1,900: —	
1	„ „	(Månsson) lön	1,500: —		
		Ett ålderstillägg	200: —	1,700: —	
1	„ „	(Hellman) lön	1,500: —		
		Ett ålderstillägg	200: —	1,700: —	
1	„ „	(Maunsback) lön	1,500: —		
		Ett ålderstillägg	200: —	1,700: —	
1	„ „	(Häggroth-Pihl) lön	1,500: —		
1	„ „	(Bostrand) lön	1,500: —		
1	„ „	(Svensson) lön	1,500: —		
1	„ „	(Arvedsson) lön	1,500: —		
1	„ „	(Norelius) lön	1,500: —		
1	„ „	(ej tillsatt) lön pr ½ år	750: —		
1	e. o. „	(Pettersson) lön	1,300: —		
1	„ „ „	(Bolin) lön	1,300: —		
1	„ „ „	(Karlsson) lön	1,300: —		
1	„ „ „	(Ahlstedt) lön	1,300: —	13,450: —	38,550: —

Aflöning till småskolelärarinnor:

7	lärarinnor (H. Törngren, O. Bergh, A. Lennmalm, E. Eriksson, J. Johansson, O. Norling, och M. Ahlström)	lön 900: —			
	Däraf för O. Bergh bostad in natura 200: — Tre ålderstillägg	300: —	1,200: —	8,400: —	
			Transport	8.400: —	84,850: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Folkskolan.

	Transport	8,400: —	84,850: —
5 lärarinnor (A. S. Eriksson, E. Karlsson. A. Pettersson, T. Österberg och E. Svensson) lön . . . . . 900: —			
Två ålderstillägg . . . . . 200: —	1,100: —	5,500: —	
1 lärarinna (M. Sjöholm) lön . . . 900: —			
Ett och ett halft ålderstillägg . . 150: —		1,050: —	
8 lärarinnor (G. Vahlberg, E. Fogelberg, K. Isacsson, S. Söderholm, T. Söderholm, S. Boije, G. Almberg och M. Lagrelius) lön . . . . . 900: —			
Ett ålderstillägg . . . . . 100: —	1,000: —	8,000: —	
6 lärarinnor (A. E. Pettersson, Sara Eriksson, G. Ringdahl, A. Jansson, M. Lundgren och L. Hultkrantz lön . . . . . 900: —		5,400: —	
1 lärarinna (ej tillsatt) lön . . . . 900: —		900: —	29,250: —
Aflöning till lärare i slöjd och huslig ekonomi:			
1 lärare i slöjd (Brandt) lön	1,700: —		
Däraf bostad in natura 200: —			
Tre ålderstillägg . . . 900: —		2,600: —	
1 lärare i slöjd (F. Ljung) lön		1,800: —	
1 lärare i skomakerislöjd (Hammarsten) lön		1,500: —	
1 lärarinna i slöjd (Emma Vahlbäck) lön . . .	1,000: —		
Tre åldertillägg . . . 300: —		1,300: —	
1 lärarinna i slöjd (Molander) lön	1,000: —		
Två ålderstillägg . . . 200: —		1,200: —	
2 lärarinnor i slöjd (Lindqvist och Vahlström) lön	2,000: —		
Ett ålderstillägg . . . 100: —		2,200: —	
3 lärarinnor i slöjd (Hahr, Schenström och Vimnell) lön	1,000: —	3,000: —	
1 bitr. lärarinna i slöjd för h. t. 1915 (ej tillsatt) lön för 264 timmar		214: —	
1 lärarinna i huslig ekonomi (Thunell) lön . .	1,200: —		
Två ålderstillägg . . . 200: —		1,400: —	
1 lärarinna i huslig ekonomi (Granér) lön . . .	1,200: —		
Ett ålderstillägg . . . 100: —		1,300: —	
1 lärarinna i huslig ekonomi (af Billberg) lön .		1,200: —	
Diverse folkskollärare samt slöjdlärare Ljung för öfvertidsundervisning		2,516: —	
Till Slöjdlärarinnor för öfvertidsundervisning		525: —	20,755: —
Dyrtidstillägg för år 1915:			
Till 21 folkskollärare à kr. 150 och en à kr. 75		3,225: —	
„ 22 folkskollärarinnor à kr. 100 och en à kr. 50 . . .		2,250: —	
	Transport	5,475: —	134,855: —

N:o 88. Budgetförslag 1915. Folkskolan.

	Transport	5,475: —	134,855: —
„ 28 småskolelärarinnor à kr. 150		4,200: —	
„ 3 slöjdlärare à kr. 150		450: —	
„ 7 slöjdlärarinnor à kr. 150		1,050: —	
„ 3 skolkökslärarinnor à kr. 100		300: —	11,475: —

Vikariehjälp:

För sjuka lärare och lärarinnor . . . . . 4,000: —

Fortsättningsskolan:

Arvode till lärare och lärarinnor . . . . . 3,135: —

Privatläsning:

Förslagsanslag . . . . . 500: —

Aflöning till vaktmästare, eldare och städerskor:

Vaktmästaren vid Herrgärdsskolan (Ekman) lön	950: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Bostad, ved och lyse in natura	350: —		
(däraf bostaden 250 kr.)			
Tilläggsarvode	75: —	1,675: —	
Eldaren m. m. vid Herrg. skolan (Sahlkvist) lön	800: —		
Två ålderstillägg	200: —		
Bostad, ved och lyse in natura	250: —	1,250: —	
(däraf bostaden 150 kr.)			
Vaktmäst. vid Djäknebergsskolan (Andersson) lön	950: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Bostad, ved och lyse in natura	350: —	1,600: —	
(däraf bostaden 250 kr.)			
Städerskan i Herrg. skolan (Maria Johansson) lön		525: —	
incl. bostad, ved och lyse in natura . . .	75: —		
(däraf bostaden 50 kr.)			
Städerskan i Herrg. skolan (Hulda Eriksson) lön		325: —	
„ i „ „ (Anna Salkvist) lön		325: —	
„ i Norra slöjdskolan (Lovisa Andersson) lön . .		200: —	
incl. bostad, ved och lyse in natura 75 kr.			
(däraf bostaden 50 kr.)			
Städerskan i Djäknebergsskolan (Märta Andersson) lön . .		400: —	
„ i slöjdskolan för flickslöjd i Skepparbacksskolan			
(Augusta Sundell) lön		120: —	
„ i Skepparbacksskolan (Vilhelmina Torell) lön .		500: —	
„ i Mariabergsskolan (Anna Eriksson) lön . . .		300: —	7,220: —
Städning af särskilt förhyrda lokaler under 38 veckor (l. 8 mån. 18 dagar):			
Vid Bryggerigatan (12 kr. pr mån.)		105: 20	
„ Lektorsgården (10 kr. pr mån.)		86: —	
„ f. d. Sundinska huset (15 kr. pr mån.)		129: —	320: 20
		Transport	161,505: 20

		Transport	161,505: 20
Dyrtidstillägg för år 1915:			
Till 2 vaktmästare och en eldare, 3 personer à 150 kronor			450: —
Pensionsafgifter:			
Till folkskollärarnes pensionsinrättning		3,420: —	
„ „ änke och pupillkassa		891: 25	
„ småskollärarnes m. fl. ålderd. understödsanst.		630: —	4,941: 25
Pensioner:			
Till f. folkskolläraren	C. L. Lindqvist	800: —	
„ „ „	S. V. Verkelin	800: —	
„ „ „	J. P. Malmberg	800: —	
„ „ småskolelärarinnan	L. Melin	500: —	
„ „ „	M. Holm	500: —	
„ „ „	E. Hallin	390: —	
„ „ „	J. Kjellin	600: —	
„ „ slöjdlärarinnan	E. Hellström	910: —	
„ „ vaktmästaren	K. G. Lönnborgs änka	200: —	
„ „ städerskan	änkan Lovisa Pettersson	200: —	
„ „ „	Charlotta Svedin	300: —	
„ „ „	Edla Froberg	300: —	5,900: —
Skolträdgårdarna:			
Trädgården vid Västgötegatan; omkostnader	200: —		
arvode till I. Fröier	250: —	450: —	
Anslag till vård af planteringar och gårdar vid Djäknebergs-, Skepparbacks- och Mariabergsskolorna (incl. arvode till vårdaren, herr Fröier 50: —)		400: —	
Herrgärdsskolan	500: —		
arvode till H. Dahlberg (Bostad)	300: —	800: —	
Anslag till vård af planteringar och gårdar vid Herrgärdsskolan och Norra slöjdskolan (incl. arvode till vårdaren, hr Dahlberg 50: —)		300: —	1,950: —
Skolköket (driftkostnad)			2,250: —
Inventarier			10,250: —
Skolmateriel			2,000: —
Slöjdmateriel			2,800: —
Anslag till undervisning i instrumentalmusik			300: —
Tandklinik (lokalhyra)		500: —	
Tandläkare lön 2,000 kr. och kvinnligt bitr. 400 kr.		2,400: —	
Förbrukningsartiklar (förslagsvis)		100: —	
Ljus och bränsle		150: —	
Städning och skurning (12 kr. mån. i 10 mån.)		120: —	3,270: —
		Transport	195,616: 45

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Folkskolan.

		Transport	195,616: 45
Arvoden:			
Arvode till skolläkaren		828: —	
„ „ simläraren (10 mån. à 100 kr.)		1,000: —	
„ „ simlärarinnan (10 mån à 75 kr.)		750: —	
„ för hämtning af skolbarn		200: —	2,778: —
Tryckning- och Annonskostnader			1,000: —
Lärare- och lärjungebiblioteken:			
Lärarepersonalens bibliotek		300: —	
Lärjungebiblioteket		200: —	500: —
Stipendier:			
Bidrag till studieresor för lärarepersonalen		500: —	
„ „ skolresor för lärjungarna		350: —	850: —
Skomakerislöjd och skolkängor: omkostnader			700: —
Vatten, värme och belysning:			
Vattenafgifter		300: —	
Koks, förslagsvis		4,000: —	
Ved, „		2,000: —	
Vedhuggning		300: —	
Kol och antracit till ångpannor och kaminer		2,000: —	
Diverse utgifter för uppvärmningen		300: —	
Belysning, elektrisk och gas		2,000: —	10,900: —
Skolbad:			
Aflöning till baderskor		500: —	
Handdukstvätt och tvål		300: —	800: —
Reparationer:			
Årskostnader, förslagsvis			3.200 —
Renhållning:			
Skurning och rengörning samt tvätt		2,800: —	
Renhållning af gårdar		155: —	
Renhållning m. m. af gatorna utanför Skepparbacks-, Mariebergs- och Djäknebergsskolorna samt lärarebostäderna		725: —	
Sotning		100: —	3,780: —
Diverse utgifter:			
Hyra för slöjdlokal i f. d. Sundinska huset	300: —		
„ „ skolkökslokal „ „	300: —		
„ „ skollokal vid Sturegatan	715: —		
„ „ „ vid Bryggerigatan	300: —		
„ „ „ i Lektorsgården	500: —	2,115: —	
	Transport	2,115: —	220,124: 45

	Transport	2,115: —	220,124: 45
Brandstodsafgifter		400: —	
Telefonafgifter		270: —	
Skötsel af ur		33: —	
Smärre reparationer å materiel och inventarier m. m.		1,200: —	
Årsafgift till sjuk- och begrafningskassa för en lärarinna (H. Törngren)		8: —	
Böcker till fattiga skolbarn		600: —	
Barnbespisning, förslagsanslag		2,000: —	
Oförutsedda utgifter		700: —	7,323: —
Barnavårdsnämnden:			
För 7 barn vid Hall		1,050: —	
För utackordering i enskilda hem		1,700: —	
Diverse oförutsedda utgifter		500: —	3,250: —
Ränta ock amortering å obligationslån:			
a) För andel i 1892 års obligationslån, kr. 100,000 hvaraf återstår den 1/1 1915 kr. 63,750: —.			
Ett års ränta	2,500: —		
Ett års amotering	2,500: —	5,000: —	
b) För andel i 1902 års obligationslån, kr. 215,000 hvaraf återstår den 1/1 1915 kr. 181,030: —.			
Ett års ränta	7,241: 20		
Ett års amortering	3,655: —	10,896: 20	
c) För andel i 1907 års obligationslån, kr. 44,500, hvaraf återstår den 1/1 1915 kr. 40,900: —.			
Ett års ränta	1,840: 50		
Ett års amotering	800: —	2,640: 50	
d) För andel i 1910 års obligationslån, kr 384,880 hvaraf återstår den 1/1 1915 kr. 383,860: —.			
Ett års amortering	4,611: —		
Ett års ränta	17,169: 95	21,780: 95	40,317: 65
		Summa kronor	271,015: 10

Inkomster:

Behållning från år 1913		8,768: 87
Statsbidrag:		
Till Folkskolan:		
För 4 lärare à kr. 1,260	5,040: —	
„ 5 lärarinnor à „ 1,110	5,550: —	
„ 2 lärare à „ 1,110	2,220: —	
„ 5 lärarinnor à „ 1,010	5,050: —	
Transport	17,860: —	8,768: 87

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Folkskolan.

	Transport	17,860: —	8,768: 87
För 4 lärare à „ 960		3,840: —	
„ 3 lärarinnor á „ 910		2,730: —	
„ 11 lärare à „ 810		8,910: —	
„ 9 lärarinnor à „ 810		7,290: —	
„ 1 lärare och 1 lärarinna à kr 405		810: —	41,440: —
Till Småskolan:			
För 7 lärarinnor à kr. 630		4,410: —	
„ 5 „ à „ 570		2,850: —	
„ 9 „ á „ 510		4,590: —	
„ 7 „ à „ 450		3,150: —	15,000: —
Till Fortsättningsskolan			450: —
Till Slöjdskolan:			
För gossar 34 grupper à kr. 81: —		2,754: —	
„ flickor 54 „ à „ 40: 50		2,187: —	
„ „ 4 „ à „ 19: 20		76: 80	5,017: 80
Till undervisning i huslig ekonomi:			
18 kurser á kr. 100			1,800: — 63,857: 80
Till lärjungebiblioteket			150: —
Arrendemedel:			
För jord i Iggebygärdet och äng å Trådarön (Staubska fonden)			37: —
Hyresmedel:			
För lärare- och städerskebostäder			3,000: —
Skolköket:			
Beräknade afgifter			1,000: —
Barnavårdsnämnden:			
Af fattigvårdsstyrelsen för 7 barn vid Hall		700: —	
„ „ „ 12 utackorderade barn		1,200: —	
Statsbidrag för 9 barn		177: —	2,077: — 6,114: —
Att genom uttaxering fyllas:			
För folk- och småskolor			150,783: 78
„ barnavårdsnämnden			1,173: —
„ ränta och amortering			40.317: 65 192,274: 43
		Summa kronor	271,015: 10

Afskrift. Bil. F. 1, c.

N:o 88.
Budgetförslag 1915.
Folkskolan.

Utdrag ur prot. vid Folkskolestyrelsens i Västerås sammanträde den 8 oktober 1914.

§ 134

Fortsattes den vid föregående sammanträdet påbörjade granskningen af förslaget till inkomst- och utgiftsstat för Västerås folkskolor för året 1915, och uppgjordes detta i enlighet med bifogade bilaga, n:r 1, för att i vederbörlig ordning ingifvas till Stadsfullmäktige.

Som förklaring till viktigare förändringar rörande anslagskrafven ville styrelsen anföra följande:

1 Efter pröfning af de inkomna ansökningarna om uppflyttning i högre lönegrad hade Styrelsen funnit folkskolläraren Granér, folkskolelärarinnan R. Maunsback, småskollärarinnan M. Ahlström, slöjdlärarinnan G. Vahlström och skolkökslärarinnan A Tunell berättigade till sådan uppflyttning den 1 januari 1915 samt folkskolläraren Andrén och småskollärarinnan M. Sjöholm berättigade härtill den 1 juli s. å

2. Barnantalet i 2:dra småskoleklassen är för närvarande 448. Af detta antal skall till nästa läsår högst 25 gossar och 25 flickor bland de minst begåfvade bilda två s. k. särklasser Sedan lärare för dessa undantagits, skulle med nuvarande antal för nästa läsårs I:sta folkskoleklass ytterligare 8 lärarekrafter vara disponibla. Barnantalet i varje afdelning skulle då bli minst omkr. 50, antagligen dock betydligt högre, då det ju är all anledning antaga, att ett afsevärdt antal senare inflyttade tillkomma Enligt reglementet bör emellertid barnantalet i en folkskoleklass ej öfverstiga 48. Inrättande af två nya lärarebefattningar, beräknade för tjänstgöring under nästa läsår i I:sta folkskoleklassen, är alltså en nödvändighet

Då nu redan antalet af e. o. lärare torde vara allt för stort (3 e. o. folkskollärare och 4 e. o. folkskollärarinnor), anser Styrelsen, att dessa båda nya lärarebefattningar från början böra i staten uppföras som ordinarie, och den föreslår alltså inrättandet från 1 juli 1915 af en ny ordinarie folkskollärare- och en ny ordinarie folkskollärarinnetjänst

3 Under förutsättning af att sålunda från 1 juli 1915 I:sta folkskoleklassen blir delad i 12 afdelningar, måste från samma tid en biträdande lärarinna i slöjd anställas. Hennes tjänstgöringsskyldighet blir då 16 t:r i veckan, hvilket med en aflöning af 81 öre i timmen kräfver ett ökadt anslag till flickslöjden af 214 kronor.

4. Anslaget till vikariehjälp för sjuka lärare och lärarinnor kan naturligtvis icke på förhand noggrant beräknas. Att det i närmast föregående års utgiftsstat för detta ändamål beräknade anslaget af 2000 kr. varit alldeles otillräckligt, är emellertid tydligt. År 1913 måste det öfverskridas med ej mindre än 3,646 kr. 56 öre. Styrelsen begär därför nu till vikariehjälp ett förslagsanslag af 4,000 kronor

5. Beträffande «aflöning till vaktmästare, eldare och städerskor« har förut vaktmästarnes och eldarens naturaförmåner af bostad, ved och lyse ej medräknats i slutsumman för deras respektive löneförmåner. Detta är naturligtvis oriktigt och har dessutom stått i strid med tillvägagångssättet vid beräknandet af de lärares och städerskors lön, som haft liknande naturaförmåner. Härutinnan har nu en ändring skett.

Samtidigt har särskildt angifvits, huru högt värdet af den fria bostaden bör taxeras i jämförelse med värdet af ved och lyse Detta har varit nödvändigt för att få den under «hyresmedel» i inkomststaten uppgifna summan riktigare än förut. Vaktmästare- och eldarebostäderna ha nämligen här förut ej medräknats. I samband härmed ha de båda

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Folkskolan.

vaktmästarnas naturaförmåner i öfverensstämmelse med taxeringsmyndigheternas beslut uppskattats till inalles 350 kronor i st. f. förutvarande 250. Höjningen torde vara väl motiverad, då dessa bostäder bestå af två rum och kök.

Beträffande städerskan vid Skepparbacksskolan har Styrelsen ansett sig böra föreslå lönens ökande till 500 kronor. Detta motiveras med det betydligt ökade arbete, som blifvit en följd af utsträckt duplisering. Däremot torde de särskilda anslagen för hjälp vid fönsterinsättning kunna utgå.

I stället för förslagsanslaget «städning af nya lokaler« ha fixerade summor införts.

6. Vidare ha förändringar skett under rubriken »Skolträdgårdarna« Styrelsen föreföreslår nämligen, att det anslag «för skötsel af planteringar vid folkskolehusen,« som hitintills lämnats till Trädplanteringssällskapet, fr. o. m nästa år må öfverflyttas till folkskolornas stat och förvaltas af respektive vårdare af skolträdgårdarna. Först härigenom blir det möjligt att sköta skolträdgårdar och skolplanteringar som ett helt, hvarigenom afsevärda fördelar torde kunna vinnas. Bl. a. möjliggöres härigenom anläggandet af blomsterrabatter o. dyl. äfven utanför de egentliga skolträdgårdarna, hvilket torde såväl verka estetiskt tilltalande som äfven vara fördelaktigt för undervisningen i biologi. För staden skulle denna ändring ej medföra någon ökad kostnad.

För öfrigt hänvisas rörande detta till (Bil. 2).

Mot detta beslut anmäldes reservation af hrr Thunholm och Vetterling, hvilka båda ansågo, att Trädplanteringssällskapet fortfarande borde ha vården om planteringarna vid folkskolorna. Herr Vetterling anhöll att få skriftligen motivera denna sin reservation. (Se Bil, 3.)

Vidare har Styrelsen ansett sig böra föreslå, att arvodet för vårdaren af skolträdgården vid Västgötegatan höjes till 250 kronor. Beträffande motiveringen härför hänvisas till Bil. 4, a och b.

7. Anslaget till skolköket har på grund af de betydligt stegrade priserna på lifsmedel måst något höjas.

8. Att anslaget till «inventarier« föreslås betydligt ökadt, motiveras af nödvändigheten att redan i god tid under hösten 1915 anskaffa den oundgängligaste inredningen till Korsängsskolan. Det har här naturligtvis varit omöjligt att komma med noggrannt detaljerade beräkningar. Dock torde med säkerhet kunna påstås, att det begärda är minimum.

Specificeringen af anslaget följer här nedan:

Skolbänkar, kartställ, tamburbänkar m. m.	5,000: —
Slöjd för gossar, (2 salar)	2,000: —
„ „ flickor (1 sal)	300: —
Skolkök	300: —
Bespisningslokal	300: —
Naturkunnighetssal	500: —
Ritsal	500: —
Gymnastiksal	800: —
Lärare- och lärarinnerum	400: —
Bibliotek	150: —
Summa kr.	10,240: —

9. En nyhet är det begärda anslaget till instrumentalmusik. Dettas förhistoria klargöres af här nedan intagna upprop till insamling af medel för åstadkommande af en Västerås folkskolors musik-kår:

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Folkskolan.

«H. H

Som bekant torde vara, finnes i flera andra städer åtminstone *en* musikkår vid folkskolan. Västerås folkskola är ännu i saknad häraf, och då jag är öfvertygad om, att musiken har en ofantlig betydelse för ungdomens uppfostran, har jag tillsammans med slöjdläraren J. Brandt vidtagit anordningar i afsikt att få till stånd en Västerås folkskolas musikkår Detta mitt arbete har krönts med en lika oväntad som glädjande framgång, i det att styrelsen för Västerås skarpskytteförening beslutat att till Västerås folkskolor öfverlämna sin uppsättning af instrument och musikalier. Vad jag nu närmast behöfver, är penningar till aflöning åt en lämplig musikinstruktör, intill årets slut, hvarefter jag hoppas, att Stadsfullmäktige godhetsfullt skola bevilja anslag till ifrågavarande ändamål.

Så får jag då vördsamt anhålla, att Ni godhetsfullt ville till undertecknad lämna bidrag till ofvannämnda ändamål. Eventuellt öfverskott kommer att användas till inköp af nya instrument

Västerås den 13 februari 1914.

Med utmärkt högaktning.

P. Emil Nohrman
Folkskoleinspektör.»

Den här ofvan omtalade insamlingen inbragte ett belopp af 255 kronor, hvartill Folkskolestyrelsen af disponibla medel lade 100 kronor, således tillsammans 355 kr.

För en del af denna summa kompletterades förrådet af musikinstrument, hvarefter undervisningen i instrumentalmusik under ledning af musikfanjunkare Bernström redan tidigt under våren 1914 tog sin början. Härför uttogos bland ett flertal, som härtill anmälde sig, 11 gossar ur II:dra folkskoleklassen. Undervisningen, som omfattadas med intresse och i förhållande till den korta undervisningstiden gaf goda resultat, har sedan fortsatt under höstterminen med de 11 först uttagna, hvarjämte ur den nuvarande II:dra klassen ytterligare 11 erhållit undervisning.

Det vore nu meningen att, om härför nödiga medel kunna erhållas, fortsätta efter samma plan. D. v. s vid hvarje höstermins början skulle ur II;dra folkskoleklassen 11 gossar uttagas, som sedan, kostnadsfritt för dem, skulle erhålla undervisning i instrumentalmusik, till dess de efter tre år lämnade skolan. Det antal gossar, som samtidigt öfvades i instrumentalmusik, skulle alltså från och med nästa höstermin vara 33, af hvilka gossarna i III:dje och IV:de torde kunna öfvas tillsammans

På sådant sätt skulle bland folkskolebarnen kunna skapas en god liten musikkår, hvilken skulle kunna verkningsfullt bidraga till höjande af högtidligheten vid fester i skolan och andra tillfällen. Företaget torde redan därför vara värdt understöd. Viktigaste skälet härför är dock den goda inverkan, det måste ha vid gossarnas uppfostran, att de intresseras för något så ideellt som god musik.

Det nu begärda anslaget kan visserligen ensamt knappast räcka till alla utgifterna, aflöning af musikläraren, komplettering af instrumenten, notafskrifning m. m, men man räknar på att musikkåren själf skall kunna skaffa något bidrag genom anordnande af små musikaftnar e. dyl.

10. Rörande den lilla höjningen af skolläkarens arvode hänvisas till Bil. 5.

11. «Vatten, värme och belysning«. Höjningen beträffande kol och antracit har dels blifvit en följd af de höjda priserna, dels har åtgången blifvit väsentligt större än förut på grund af nödvändigheten att förhyra ett antal skollokaler utanför de egentliga skolbyggnaderna.

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Folkskolan.

I detta sammanhang beslöt Styrelsen, att om efter vunnen erfarenhet detta visade sig lämpligt och möjligt, koksen skulle tagas från Västerås stads gasverk

Hr Vetterling anmälde sin reservation mot förslaget beträffande artikeln «ved». Se Bil. 3.

Ur anslaget till diverse utgifter för uppvärmningen pläga särskilt bestridas smärre reparationer å ångpannorna. Det har emellertid förut visat sig härför alldeles otillräckligt.

12. Beträffande utgifterna för reparationer hänvisas till Bil. 6

13. Upptagandet under «renhållning« af ett särskildt anslag för renhållning af gator är motiverad af Drätselkammarens skrifvelse till Folkskolestyrelsen af $^{12}/_{8}$ 1914.

14 Då det ju är sannolikhet för att nöden under den kommande vintern kommer att ytterligare stiga, har Styrelsen ansett sig böra begära höjning af anslaget till barnbespisning till 2000 kronor. I stället anser Styrelsen sig våga föreslå en motsvarande minskning af anslaget till «oförutsedda utgifter«.

15. Den viktigaste ändringen beträffande inkomstsidan är en följd af K. Maj:ts nådiga kungörelse af $^{14}/_{9}$ 1914 angående »ändrad lydelse af vissa §§ i nåd. kungör. angående statsbidrag till aflönande af lärare vid folkskolor och småskolor den 1 juni 1900«.

Vidare har statsbidrag för lärjungebiblioteket erhållits med 150 kronor

Beträffande den under «hyresmedel« upptagna summan hänvisas till mom. 5 ofvan. Dessutom tillkommer här den hyra, som af folkskolläraren hr Dahlberg med 50 kronor erlägges för ett af honom förhyrt rum.

— —

Västerås den 8 okt. 1914.

Justerat ***Albert Falk.***

Fr. Fåhræus. ***Axel Enblom.*** ***Aug. Vetterling.***

Rätt afskrifvet ur protokollet betygar i tjänsten.

Albert Falk.

Afskrift. Bil. 2

Protokoll vid Trädgårdskommitténs sammanträde vid Herrgärdsskolan fredagen den 4 september 1914.

Närvarande: hrr Andrén, Dalberg, Fröier, Johansson och undertecknad.

— —

§ 2.

Förklarade ordföranden anledningen till kommitténs sammankallande vara Folkskolestyrelsens beslut af $^{6}/_{8}$ 1914, hvarigenom Folkskolestyrelsen (enligt dess protokoll för 1914, § 93) förklarat sig visserligen "vilja i princip instämma i kommitténs förslag, att det anslag, som nu utgår till Trädplanteringssällskapet från och med den 1 jan 1915 på af kommittèn närmare angifna vilkor öfverflyttas till staten för Västerås folkskolor",

men samtidigt fann sig "böra till den förutvarande kommittén, förstärkt af hr Andrén — oeh med hr Falk som ersättare för den afgångne folkskoleinspektören Norman —", återremittera ärendet i syfte att erhålla utredning af de ekonomiska konsekvenserna af kommitténs förslag. Kommittén hade härvid särskildt att yttra sig:

dels om fördelningen af anslaget mellan de olika skolorna;

dels om hvilket arvode kunde anses böra skäligen tillkomma respektive vårdare af skolträdgårdarna för den ökning i deras arbete, som förslagets genomförande skulle medföra.

Styrelsen beslöt dessutom lämna samma kommitté i uppdrag att i samråd med arkitekten Hahr uppgöra plan för anläggande af skolträdgård, skolgård oeh planteringar vid det under byggnad varande folkskolehuset vid Korsängsgärdet. Denna plan borde jämväl upptaga kostnadsberäkning för såväl nyanläggningen som ock för underhållet af nämnda anläggningar.

Styrelsen förväntade, att kommittén inkomme med dessa utredningar i god tid före ordinarie styrelsesammanträdet den 1 oktober, så att de kunde tagas med i beräkningen vid uppgörandet af förslaget till folkskolans budget för nästa år.

§ 3.

Med anledning af detta upptog kommittén först till behandling frågan om fördelningen af anslaget de olika skolorna emellan och beslöt med afseende härpå föreslå, att det anslag af 600 kronor, som i Trädplanteringssällskapets stat för 1914 beräknats för vården af skolplanteringarna, skulle, ökadt med 100 kronor ur anslaget till grusning, sålunda inalles 700 kronor, från och med $^{1}/_{1}$ 1915 öfverflyttas till staten för Västerås folkskolor och tillsvidare så fördelas, att 300 kronor årligen tilldelades Herrgärdsskolan och 400 kronor Djäknebergsskolan.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Västerås som ofvan

In fidem

Albert Falk.

Justeradt $^{23}/_{9}$ 1914
Albert Falk

Rätt afskrifvet betygar i tjänsten
Albert Falk

Afskrift Bil. 3.

Herr Vetterling anmälde reservation samt anförde följande:

Jag är enig med folkskolestyrelsens majoritet om allt, som är upptaget uti budgetsförslaget, med undantag af tvenne poster under titeln *skolträdgårdarna* samt en post under titeln *vatten, värme och belysning*.

Hvad först beträffar titeln skolträdgårdar har folkskolestyrelsen beslutat föreslå tvenne nya anslag, så upptagna:

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Folkskolan.

»Anslag till vård af planteringar och gårdar vid Djäknebergs-, Skepparbacks- och Mariabergsskolorna (incl. arvode till vårdaren herr Fröier 50) — 400.

Anslag till vård af planteringar och gårdar vid Herrgärdsskolan och Norra slöjdskolan (incl. arvode till vårdaren herr Dahlberg 50.) — 300

Jag kan ej inse, att, hvad folkskolestyrelsen anfört för dessa anslags uppförande å folkskoleväsendets stat, har fog för sig.

Till stöd för denna min uppfattning får jag andraga följande;

För ett par tre år sedan voro omkostnaderna för planteringar vid folkskolehusen upptagna å folkskoleväsendets stat. De dåvarande ledamöterna af folkskolestyrelsen, till hvilka jag hade plikten att höra, ansågo, att staden skulle få skötseln af ifrågavande planteringar till billigare pris, om den öfverlämnades till dem, som vårdade stadens öfriga planteringar, och anhöllo därför hos Stadsfullmäktige, att anslaget härtill, då skolväsendet vore en för kommunen gemensam angelägenhet, måtte upptagas i stadens utgiftststat under titeln *C 1. Parker och planteringar.* När folkskolestyrelsen begärde detta, hade den nog för sig, att det sällskap, som hade stadens andra planteringar om hand, nämligen trädplanteringssällskapet, skulle öfvertaga äfven planteringarna vid folkskolehusen. Stadsfullmäktige gåfvo sitt bifall till framställningen.

Nu vill folkskolestyrelsen återgå till förhållande, som rådde förr. Ett sådant vacklande fram och tillbaka kan jag för min del ej vara med om, därest icke starka reella skäl skulle nödvändiggöra en återgång, men sådana kan jag omöjligt finna vara för handen.

För undvikande af missuppfattning vill jag särskildt framhålla, att jag ej afser de egentliga skolträdgårdarna, om hvilka, då de äro afsedda för och enligt mitt förmenande böra användas endast för undervisningsändamål, jag liksom folkskolestyrelsens majoritet håller före, att de måste komma på folkskoleväsendets stat.

Hvad beträffar reella grunder för återgången, anser jag, som nämndt, inga sådana föreligga.

I kommunens stat för år 1914 har upptagits;

C. Fastigheter.

1. Parker och planteringar.

— —

— —

För skötseln af planteringen vid folkskolehusen . . . . 600: —

— —

— —

Grus till alla planteringar . . . . 1,000: —

Nu har det sagts mig, att af grusanslaget afsetts 100 kronor till planteringarna vid folkskolehusen och att alltså genom af folkskolestyrelsen föreslagen ändring i utgiftsstaten ingen förändring i realitet skett i densamma och staden genom här omhandlade ärende icke påläggcs den minsta ökade utgift, då omkostnaderna för år 1915 föreslagits lika med för ändamålet år 1914 afsedda beloppet.

Häremot torde det tillåtas mig invända följande:

Folkskolestyrelsens majoritet beräknar, att 600 kronor äro tillräckliga för både skötseln af och grus till planteringarna i fråga, då de återstående 100 kronorna af de föreslagna anslagen afses till arvoden åt de båda ny-vårdarne. Utgår jag ifrån att denna beräkning är riktig, hvilket jag icke har det minsta skäl att betvifla, då den är gjord af en utaf folkskolestyrelsen för ärendets beredning tillsatt kommitté, i hvilken suttit idel fackmän, så finner jag självklart, att, om ingen förändring göres, anslaget för skötseln af planringen vid folkskolehusen kan nedsättas till 500 kronor, under det grusanslaget bibehål-

N:o 88.
Budgetförslag 1915 Folkskolan.

les som förr, då ju intet särskildt arvode f. n. utgår till dem, som nu ha skötseln om hand, och att således 100 kronor kunna besparas. Är däremot det nuvarande anslaget behöfligt till sitt hela belopp, så blir följden af förändringen den, att antingen måste det knappas in på grus och annat, som är erforderligt för skötseln, eller ock anslagen öfverskridas, hvilket senare enligt mitt förmenande ej bör förekomma.

Dessutom håller jag före, att en decentralisation af en så liten förvaltning som stadens planteringar ej kan vara ekonomiskt fördelaktig för staden. Vid en enhetlig förvaltning som hittills kan utan tvifvel det, som för skötseln af folkskoleplanteringarna behöfver inköpas, t. e grus, fås till billigare pris. En del af det behöfliga, såsom plantor och andra växter, hvilka uppdragas i stadens egna växthus, lär i detta fall ej behöfva köpas, utan kommer väl priset däråt, om det nu skall beräknas, att upptagas till själfkostnad. Därjämte torde arbetskraften bli billigare, då samma användes för alla stadens planteringar. Härtill kommer, att jag ej hört någon anmärkning, att trädplanteringssällskapet ej skulle ha mycket väl skött folkskolplanteringarna liksom stadens öfriga planteringar. Ej heller har, så vidt jag vet, nämnda sällskap uttalat någon önskan att blifva fritt från ifrågavarande skötsel.

Om någon talande pedagogisk grund androges för ändringen, skulle jag instämma med majoriteten. Men något dylikt skäl anföres ej. Det enda, som sagts, har varit, att det är meningen att å skolgårdarna för att väcka barnens sinne för det vackra anordna här och där rabatter och andra blomgrupper. Vikten af att vi redan tidigt bibringas en uppfattning om det sköna i växtvärlden är jag den förste att erkänna. Men jag tror dock att trädplanteringssällskapet är lika eller mer kompetent att anordna de omnämnda blomplanteringarna än de i budgetsförslaget npptagna vårdarne och jag tror, att skolgårdarna äro till för ett än viktigare pedagogiskt ändamål, det att utgöra lekplatser för barnen under rasterna. De böra därför enligt mitt förmenande ej för mycket tagas i anspråk för ändamål, hvilka, om än så behjärtansvärda, hindra barnens frihet vid deras lekar.

När allt således synes mig tala för att ingen ändring sker, kan jag ej ge min röst för att de båda nu omordade anslagen upptagas i budgetförslaget

Vad titeln *vatten, värme och belysning* angår, kan jag yttra mig kortare. Min reservation gäller posten *ved,* förslagsvis 110 famnar — 2,000, angående hvilken jag anser, att folkskolestyrelsen skulle anhållit, att vedinköpet finge ske genom drätselkammarens försorg. Skälet härtill är, att jag håller före, att allt stadens vedbehof bör anskaffas af en och samma myndighet för att därigenom erhålla billigare pris Jag anhåller, att denna min reservation får åtfölja budgetförslaget till vederbörande myndighet.

Aug. Vetterling.

Rätt afskrifvet betygar i tjänsten.

Albert Falk.

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Folkskolan.

Afskrift. Bil. 4 a.

Utdrag ur prot. vid Folkskolestyrelsens i Västerås sammanträde den 1 oktober 1914.

§ 129.

Hade folkskolläraren Fröier på anförda skäl anhållit om att hans arvode som lärare i trädgårdsskötsel och vårdare af skolträdgården vid Västgötegatan, som hitintills utgått med 150: — kr. i kontant aflöning, skulle höjas till 300: — (Bil. 8.)

Styrelsen fann de anförda skälen behjärtansvärda men ansåg sig dock ej böra föreslå större höjning än med 100: — kr. Styrelsen skulle sålunda hos Stadsfullmäktige hemställa, att fr. o. m. år 1915 arvodet till hr Fröier som lärare i trädgårdsskötsel och vårdare af skolträdgården vid Västgötegatan skulle utgå med 250: — kr.

Västerås den 1 okt. 1914.

Albert Falk.

Justeradt den 8 okt. 1914:

Fr. Fåhræus.

Rätt afskrifvit efter orginalet intygas:

Albert Falk.

Afskrift. Bil. 4 b.

Till Folkskolestyrelsen i Västerås.

Då underdertecknad våren 1907 af skolrådet i Västerås antogs till lärare i trädgårdsskötsel och vårdare af trädgården vid Västgötegatan, tilldelades mig enligt skolrådets beslut (bil. a) följande löneförmåner:

1. Arvode af *150 kronor.*
2. Afkastningen af trädgården.
3. Bostad, för hvilken jag skulle erlägga 300 kr. hyra.

Vid Herrgärdsskolan bestämdes lönen till *300 kronor* jämte liknande bostadsförmåner. Olikheten i löneförmånerna torde hafva betingats af den omständigheten, att Herrgårdsträdgården var nyanlagd och således ej kunde lämna afkastning i frukt.

Den i mina löneförmåner under moment 2 omnämnda *afkastningen af trädgården* fick jag emellertid uppbära endast *ett år* (1907), och då jag i likhet med min företrädare afyttrade den, inbringade den detta år en summa af kr. 72: 40.

Genom en af skolrådet i nov. 1907 utfärdad och för båda skolträdgårdarna lika lydande instruktion (bil. b), hvari bland annat stadgas

att — *"Intet får ur trädgården säljas" — indrogs nu förmånen i fråga.* Härigenom minskades mina löneförmåner rätt afsevärdt.

Någon förändring i lön har sedan 1907 ej förekommit.

Barnantalet, som enligt instruktionen skall undervisas, har emellertid under dessa 7 år växt, så att i år undervisas 5 klasser (173 barn). Detta blir 10 undervisningsgrupper pr vecka.

År 1913 uttalade skolstyrelsen en önskan att, om tillgång funnes och läraren därtill samtyckte, skulle äfven skolköket erhålla produkter ur trädgården vid Västgötegatan.

På grund af hvad som ofvan anförts, vågar undertecknad till skolstyrelsen göra en vördsam hemställan, att skolstyrelsen ville taga ofvan nämnda omständigheter under öfvervägande, och, om den finner min begäran skälig, tilldela mig liknande löneförmåner, som nu utgå till läraren vid Herrgärdsskolans trädgård. Vi ha under de gångna åren undervisat lika antal grupper.

Västerås den 21 sept. 1914.

Vördsammast

Isedor Fröier.

Rätt afskrifvit från originalet betygar i tjänsten:

Albert Falk.

Afskrift. Bil. 5.

Utdrag ur prot. vid folkskolestyrelsens i Västerås sammanträde den 1 oktober 1914.

§ 128.

Hade från en del af folkskolans betjänte till styrelsen inkommit en anhållan om att i likhet med andra stadens betjänte erhålla fri läkarevård med fri medicin. Skolläkaren, (bil. 7) d:r Idar, som genom inspektören tillfrågats om sin ställning till denna begäran, hade för sin del förklarat sig vara villig åtaga sig det ökade arbetet, som af förslagets antagande skulle bli en följd, mot ett arvode, hvilket — i likhet med hvad beträffande andra stadens betjänte var brukligt — borde får hvarje familj eller hvarje enskild person utgå med 4 kronor årligen.

Skolstyrelsen beslöt så tillvida tillmötesgå den framställda begäran, att den förklarade sig vilja hos Stadsfullmäktige tillstyrka erhållande af fri läkarevård från och med 1 januari 1915 för skolans båda vaktmästare med familjer samt för eldaren vid Herrgärdsskolan med familj och dessutom, detta dock endast personligen, för städerskorna: vid Herrgärdsskolan, Maria Johansson, vid Norra slöjdskolan, Lovisa Andersson, vid Skepparbacksskolan, Vilhelmina Torell, och vid Mariabergsskolan, Anna Eriksson. Beviljades detta, blefve häraf en följd, att anslaget till skolläkaren måste ökas med 28 kr. pr år.

Däremot ville styrelsen ej förorda bifall till ansökningen om erhållande af fri medicin.

Västerås den 1 oktober 1914.

Albert Falk.

Justeradt den 8 okt. 1914:

Fr. Fåhræus.

Rätt afskrifvet efter originalet intygar:

Albert Falk.

N:o 88. Afskrift. Bil. 6.
Budgetförslag 1915. Folkskolan.

Föreslagna reparationer i Västerås folkskolor att utföras år 1915.

Skepparbacksskolan:

Golfven i en del lärosalar repareras	40: —	
De båda uthusens ytterväggar ommålas	130: —	170: —

Mariabergsskolan:

Golfvet i öfre tamburen omlägges med 2″ furuplank 18 kvm. à 3: 75		67: 50

Lärarebostället vid Västgötegatan:

Fröken Bohmans kammare: taket vattrifves och målas, väggarna tapetseras, oljemålningen bättras	80: —	
Herr Fröiers kök: taket repareras och målas, väggarna tapetseras, målningen bättras	60: —	
Fröken Frömans kök: taket vattrifves och målas, väggarna tapetseras, målningen bättras	75: —	
Ny kokspis med rör och spisbeslag insättes	50: —	
Herr Krantz sal: golfvet repareras	30: —	295: —

Djäknebergsskolan:

Vaktmästarebostaden: ytterdörren och trappan ommålas, fönsterna ommålas utvändigt		25: —

Norra slöjdskolan:

En ny cementerad urinkur försedd med vatten- och afloppsledning anordnas		175: —

Herrgärdsskolan:

Yttertaket skrapas och målas	400: —	
Stuprören nedtages, repareras och målas	100: —	
Arbetet med ventilationskanalernas försättande i brukbart skick, fortsättes, förslagsvis	500: —	
En del af golfvet i skolköket lägges med cementplattor	325: —	
Målningen i skolköket bättras	25: —	
Dörrkarmarna (omkr. 60 st.) fastkilas med murstift, rappningen kring karmarna repareras och målas	250: —	
Vaktmästarebostaden: fönsterna i vaktm. bostad ommålas invändigt	10: —	
De båda uthusens ytterväggar ommålas	125: —	1,735: —
		2,467: 50
	Transport	2,467: 50

	Transport	2,467. 50
Till ommålning af div. skolmöbler, fernissning af golf m. m.		232: 50
Till oförutsedda utgifter		500: —
	S:a kronor	3,200: —

Västerås den 30 september 1914.

Joh. Fr. Brandt. ***E. Edv. Karlsson.*** ***F. O. Pettersson.***

Rätt afskrifvet från originalet betygar i tjänsten:

Albert Falk

Bil. G a.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Vatten- och Gasverksstyrelsen får härmed öfverlämna förslag till inkomst- och utgiftsstat jämte nyanläggningar m. m. för 1915.

Nettovinsten för 1915 är beräknad till:

för gasverket	Kr.	12,700: —
för elektricitetsverket	„	28,815: —
	Kr.	41,515: —
Efter afdrag af kostnaderna för afloppsledningarna	„	27,500: —
	Återstår Kr.	14,015: —

För innevarande år är nettovinsten beräknad till:

för gasverket	Kr.	20,302: —
för elektricitetsverket	„	22,805: —
	Kr.	43,107: —
För afloppsledningarna beräknade kostnader	„	26,700: —
	Återstår Kr.	16,407: —

I kostnaderna för gemensamma förvaltningen har under rubriken extra kontorspersonal upptagits 1,500 kronor. Denna utgiftspost är dock icke ny utan har förut lagts på installationskontot. Styrelsen har emellertid ansett lämpligt, att den öfverflyttades bland utgifterna för kontoret.

På grund af ökadt antal mätare har utgiften till mätaraafläsare och inkasserare måst höjas från 3,900 till 4,500 kronor.

Verkens siffergranskare har anhållit om löneförhöjning från 400 till 500 kronor, och har styrelsen på grund af siffergranskarens ökade arbete velat förorda bifall till framställningen.

Ränta och amortering för afloppsledningarna har stigit med ca. 3,500 kronor, beroende på nyanlagda ledningar, hvaraf särskildt omnämnas större sådana i Kopparbergsvägen och Västra Utstaden.

För gas- och elektricitetsverken hafva ränta och amortering ökat, vid det förra med ca. 4,500 och vid det senare med ca. 4,700 kronor, beroende på ledningsnätens utvidgning och nyanskaffning af mätare.

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Beträffande vattenverket hafva inkomsterna satts lika med utgifterna, enär liksom under närmast föregående år något öfverskott ej är att påräkna. I förhållande till innevarande år visa verkets utgifter en ökning i ränta och amortering af 1,350 kronor.

Under det inkomsterna vid gasverket för 1915 äro beräknade till 17,000 kronor mer än under innevarande år, ha utgifterna samtidigt ökat med ca. 24,600 kronor, beroende hufvudsakligast på stegring i priset på stenkol.

Då under 1915 en af gasverkets ugnar måste ommuras, har anslaget till underhåll måst höjas med 3,250 kronor.

Jämlikt Stadsfullmäktiges beslut af den 19 december 1913 har halfva kostnaden, 2,250 kr., för iordningställande af förrådet vid hamnen upptagits i årets stat, hvaraf 1,500 kr. på gasverket och 750 kr. på elektricitetsverket.

För elektricitetsverket hafva inkomsterna i jämförelse med 1914 års stat kunnat höjas från 170,455 till 185,715 kr. eller med 15,260 kronor. Utgifterna äro respektive 147,650 och 156,900, motsvarande en ökning af 9,250 kronor, hvaraf kommer på brännolja 4,000 kronor och resten hufvudsakligast på ränta och amortering.

För att tillgodose byggnadsverksamheten böra ledningar anläggas i blifvande Rudbecksgatan, mellan Herrgårds- och Tessingatorna. Sträckningen motsvarar 200 meter, och är kostnaden härför vid användande af 24″ rör till afloppet, 6″ till vatten- och 7″ till gasledningen, beräknad till 13,500 kronor.

I samband med beslutet angående ett mera allmänt införande af vattenklosetter beviljade Stadsfullmäktige medel till omläggning af afloppet i Kyrkogatan från Skolgatan söder ut till konsistoriebyggnaden. Då vatten- och gasledningar å ifrågavarande sträcka äro gamla och otillräckliga, bör samtidigt utbyte af rör med grofre dimensioner äga rum. Kostnaden härför är beräknad till 2,000 kronor.

Samtidigt beviljade Stadsfullmäktige äfven medel till omläggning af afloppet i Västra Bergsgatan. Här gäller med afseende på vatten- och gasledningarna detsamma som för Kyrkodatan. Nuvarande ledningar för vatten och gas bestå af resp 4″ och 2″ rör och böra utbytas mot rör af resp. 6″ och 3″ dimensioner. Omläggningen en sträcka på 150 meter, beräknas draga en kostnad af 2,506 kronor.

Som vatten-, gas och afloppsledningar saknas i Allégatan mellan Östermalms- och Utanbygatorna samt Nygatan och Kopparbergsvägen, böra sådana med snaraste komma till utförande, dels för att Allégatan må kunna iordningställas, dels för byggnadsverksamhetens jämna fortskridande, dels ock för vinnande af enhetlighet och cirkulation i ledningsnätet. Berörda sträckningar hafva en längd af resp 80 och 110 meter. Vid användande af 9″ rör till afloppen, 5″ till vatten- och 6″ resp. 3″ till gasledningarna äro kostnaderna beräknade till 8,000 kronor.

Såsom styrelsen vid tidigare tillfällen omnämnt, skall enligt kapten Torulfs förslag till afloppsledningar för staden ett aflopp dragas utmed Svartåns västra sida, i hvilket de ledningar från västra staden, som nu utmynna i Svartån, skola afbörda afloppsvätskan. I betraktande af de hygieniska fördelar, som vinnas i den mån Svartån i sitt lopp genom staden befrias från afloppsvätska, har styrelsen ansett, att under nästa år en början till ifrågavarande aflopp bör göras, och därför upptagit kostnaden för en del af detsamma, nämligen i Slottsgatan mellan turbinhuset och Stora gatan, och samtidigt medräknat kostnaden för nya vatten- och gasledningar, enär, i anseende till stadens kraftiga utveckling, grofre ledningar än de nuvarande med tiden erfordras. I Slottsgatan befintligt 15″ aflopp ligger ej på tillräckligt djup för att kunna fortsättas norr ut. Till nya ledningarna skola användas 18″ afloppsrör, 7″ vatten- och 4″ gasrör. Ny gasledning erfordras dock endast mellan Öfre Trädgårds- och Västgötegatorna. Kostnaden för dessa ledningar är beräknad till 14,000 kronor. För att i minsta möjliga mån skada gatubeläggningen kunna ledningarna läggas i gatans östra trottoar, som är ganska bred.

N:o 88. Budgetförslag 1915. Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Mot nyssnämnda beslut anmälde styrelsens ordförande reservation, framhållande, att ifrågavarande ledningsarbete för närvarande icke vore behöfligt och därför tills vidare borde anstå.

Till erforderlig förstärkning af elektriska ledningarna dels i Blåsbogatan mellan Norra Ring- och Bågevägarna, dels i Slottsgatan mellan Öfre Trädgårdsgatan och under byggnad varande teatern erfordras, till den förra 400 och till den senare 600 kronor eller tillsammans 1,000 kronor.

Då staden den 1 juni nästkommande år skall mottaga elektrisk kraft från staten, får styrelsen anhålla om anslag till de för hraftens tillgodogörande erforderliga anläggningar, bestående hufvudsakligen af elektriska högspänningskablar mellan statens transformatorstation å Viksäng och elektricitetsverket samt omformareaggregat med erforderliga ledningar och instrument m. m. inom verket. Kostnaden för dessa anläggningar har styrelsen i sin utredning till Stadsfullmäktige rörande öfvertagande af kraft från staten uppgifvit till 80,000 kronor. Som emellertid pris å material ej oväsentligt ökat under sista tiden, har styrelsen, såsom af bifogade beräkning framgår, måst höja beloppet till 85,000 kronor. På grund af de under nu rådande tider fluktuerande prisen å råmaterial är det så godt som omöjligt att uppgifva en exakt kostnad, och måste därför den föreslagna summan upptagas som ett förslagsanslag. Då, såsom förut nämnts, kraftleveransen skall börja den 1 nästkommande juni och firmorna f. n. fordra lång leveranstid, torde det blifva erforderligt att redan före detta års utgång träffa en del uppgörelser rörande leverans af erforderlig material m. m.

Liksom föregående år har styrelsen äfven i år föreslagit en del nya gatulyktor, hvarå särskild förteckning bifogas.

Enligt af Stadsfullmäktige antagen taxa för elektrisk belysning får vid små anläggningar, omfattande högst 2 lampor, elektrisk ström utlämnas efter årsackord med 12 kr. per 25-ljus lampa och år, därvid som villkor gäller, att lamporna ej förbruka mer än 30 watt. Jämfördt med kostnaden om ström uttages genom mätare är denna taxa för hög. Styrelsen anser därför, att årsackordet bör utgå med 9 kr. per lampa, förbrukande upp till 30 watt, och 6 kr. för lampa, förbrukande upp till 20 watt, med tillstånd för abonnent att i lägenhet med normal dagsbelysning installera intill högst 4 lampor.

Till mätare och inventarier samt till serviser och diverse mindre utsträckningar af ledningar anhåller styrelsen om förslagsanslag å resp. 45,000 och 20,000 kronor.

Åberopande hvad här anförts får styrelsen hemställa,

att åtgärden rörande upptagande af 1,500 kronor i staten under rubriken extra kontorspersonal godkännes,

att siffergranskarens arvode höjes till 500 kronor,

att för inköp af mätare och inventarier beviljas ett förslagsanslag af 45,000 kronor att utgå af lånemedel,

att för serviser och diverse mindre utsträckningar af ledningar beviljas ett förslagsanslag af 20,000 kronor att utgå af lånemedel,

att taxan för uttagande af elektrisk ström enligt ackord fastställes i enlighet med styrelsens förslag,

att till följande ledningsarbeten likaledes af lånemedel beviljas, nämligen

1)	aflopps-, vatten- och gasledningar i Rudbecksgatan, kostnad	Kr.	13,500: —
2)	vatten- och gasledningar i Kyrkogatan	„ „	2,000: —
3)	vatten- och gasledningar i Västra Bergsgatan	„ „	2,500: —
4)	vatten-, aflopps- och gasledn. i Allégatan	„ „	8,000: —
5)	vatten-, aflopps- och gasledn. i Slottsgatan	„ „	14,000: —
6)	elektr. ledningar i Blåsbo- och Slottsgatorna	„ „	1,000: —
7)	kablar och maskiner m. m. för mottagande af kraft från staten	„	85,000: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Vatten- och Gasverksstyrelsen.

samt att till nppsättning af de i bifogade förteckning upptagna
10 st. gatulyktor à 125 kr: per lykta beviljas kronor 1,250: —
att utgå af uttaxerade medel.

Den årliga kostnaden för hvarje lykta utgör 74 kr.

Västerås den 31 oktober 1914.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Martin Jonsson.

Gerh. Gustafson.

Förslag

Bil. G. b.

till utgifts- och inkomststat

för Vatten, Gas- och Elektricitetsverken samt afloppsledningarna år 1915.

Utgifter för verkens gemensamma förvaltning:

Löner:		
Föreståndaren	5,000: —	
ett ålderstillägg	500: —	
personligt lönetillägg	1,000: —	6,500: —
Assistenten		3,000: —
Kamreraren	2,400: —	
Ett ålderstillägg	300: —	
personligt lönetillägg	1,000: —	3,700: —
Kassörskan	1,500: —	
två ålderstillägg à 150: —	300: —	1,800: —
Kontorsbiträdet	1,200: —	
två ålderstillägg à 150: —	300: —	1,500: —
Tekniskt biträde		1,800: —
Förrådsförmannen	1,800: —	
ett ålderstillägg	300: —	2,100: —
Mätareafläsare och inkasserare		4,500: —
Siffergranskaren		500: —
Springbiträden		550: —
	Kronor	27,450: —
Hvaraf påföres Vattenverkat	5,600: —	
Gasverket	8,400: —	
Elektricitetsverket	8,400: —	
Afloppsledningarna	2,500: —	
Installationsarbetens konto	2,550: —	27,450: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Diverse utgifter:

Läkararvode, sjukhjälp, medicin och olycksfallsförsäkring		1,200: —
Räkenskapsböcker, skrif- och ritmaterial, postporto, annonser m. m.		3,000 —
Telefonafgifter		1,100: —
Renhållning, eldning, städning och belysning		2,500: —
Brandstodsafgifter för samt underhåll af förvaltnings- och förrådsbyggnader, inventarier och div. verktyg		2,200: —
Diverse, såsom resor, föreningsafgifter m. m.		500: —
	Kronor	10,500: —
hvaraf påföres Vattenverket	2,500: —	
Gasverket	3,100: —	
Elektricitetsverket	3,100: —	
Afloppsledningarna	1,300: —	
Installationsarbetens konto	500: —	10,500: —

Vattenverket.

Inkomster:

Afgifter för vatten samt hyror för mätare		76,700: —
Hyra för lägenheter vid gamla vattenverket		500: —
	S:ma Inkomster	77,200: —

Utgifter:

Driftkostnader			13,500: —
Underhållskostnader			5,800: —
Aflöningar och pensioner;			
Förvaltningen enligt ofvan		5,600: —	
Maskinmästaren	1,400: —		
två ålderstillägg	600: —		
dyrtidstillägg för 1915	150: —	2,150: —	
(Bostad med vedbrand in natura 300: —)			
En maskinist	1,000: —		
två ålderstillägg	300: —		
dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1450: —	
(Bostad med vedbrand in natura 300: —)			
En extra maskinist sommartid, då nattdrift erfordras		700: —	
(Bostad med vedbrand in natura 275: —)			
Rörnätsförman		1,800: —	
Vårdaren af vattenborgen	1,000: —		
två ålderstillägg	300: —		
dyrtidstillägg för 1915	150: —	1,450: —	
Pension till förre assistenten F. G. Lönqvist		2,500: —	15,650: —
Diverse utgiftnr:			
Förvaltningen enligt ofvan		2,500: —	
Brandstodsafgifter och utskylder		650: —	
Afgift till staten för vattenverket i Hesslö	500: —		
Afgift till arrendatorn af Hesslö egendom	500: —		
Arrende för mark till C. Arv. Andersson i Hamre	150: —		
Arrende för mark till C. Pettersson i Vallby	25: —	1,175: —	
	Transport	4,325: —	34,950: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Transport	4,325: —	34,950: —
Bränsle till maskinisterna vid Hesslöverket	325: —	
Analyser, skjutsar m. m.	100: —	
Afskrifning af diverse fordringar	100: —	
Diverse, utjämning	168: 47	5,018: 47
Räntor och amortning:		
Enligt särskild plan, se bil.		
Räntor	21,748: 25	
Amortering	17,183: 28	38,931: 53
S:ma Kr.		78,900: —
som minskas med afloppsledningarnas och gasverkets andel i aflöning till förmän: Afloppsledningarna 1,000: — och gasverket 700: — kr.		1,700: —
Summa Kronor		77,200: —

Afloppsledningarna.

Utgifter:

Driftkostnader:		
Förvaltningen enligt ofvan	2,500: —	
Andel i aflöning till förmän vid vattenverket	1,000: —	
Spolning af ledningar samt rensning af brunnar	3,000: —	6,500: —
Underhållskostnader:		
Underhåll af ledningsnätet med tillhörande brunnar		2,861: 26
Diverse utgifter:		
Förvaltningen enligt ofvan		1,300: —
Räntor och amortering:		
Enligt planen för obligationslånen, se bil.		
Räntor	14,403: 27	
Amortering	5,535: 47	19,938: 74
Kronor		30,600: —
hvarifrån afgå följande inkomster:		
afgift för 200 st. vattenklosetter à kr. 15: —	3,000: —	
„ „ en afloppsbrunn vid egendomen N:o 63 Jakobsberg, S:t Ilians socken	100: —	3,100: —
S:ma Utgifter Kr.		27,500: —

Gasverket.

Inkomster:

Allmänna belysningen	28,700: —	
Enskild gasförbrukning samt hyror för mätare	109,000: —	
Stenkolstjära och koks	48,000: —	
Installationsarbeten	1,000: —	186,700: —
S:ma Inkomster Kronor		186,700: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Utgifter:

Driftkostnader:

Gaskol	85,000: —	
Öfriga kostnader	10,600: —	95,600: —

Underhållskostnader:

Af fastigheter, ugnar, ledningar, gaslyktor och gasmätare	11,500: —	
4:de årets amortering af 1912 års reparation af gasverket	2,900: —	14,400: —

Aflöningar och pensioner:

Förvaltningen enligt ofvan	8,400: —	
Gasmästaren 1,500: —		
två ålderstillägg 600: —		
dyrtidstillägg för 1915 150: —	2,250: —	
(Bostad med vedbrand och belysn. in natura 400: —)		
Eldare	10,000: —	
Andel i aflöning till rörnätsförmannen vid vattenverket	700: —	
Andel i pension till fröken Anna Gedda	500: —	21,850: —

Diverse utgifter:

Förvaltningen enligt ofvan	3,100: —	
Brandstodsafgifter och utskylder	2,500: —	
Bränsle och lyse till gasmästaren	180: —	
1/8 af anskaffningskostnaderna för fjärrtändare	1,855: —	
1/2 af kostnaderna för iordningställande af gasverkets förråd vid hamnen	1,500: —	
Afskrifning af div. fordringar	350: —	
Diverse, utjämning	217: 17	9,702: 17

Räntor och amortering:

Enligt särskild plan, se bil.

Räntor	14,891: 18	
Amortering	17,556: 65	32,447: 83
	Kronor	174,000: —
Inkomster utöfver utgifter		12,700: —
	S:a Kronor	186,700: —

Elektricitetsverket.

Inkomster:

Allmännabe lysningen	2,715: —	
Elektr. belysnings- och kraftström samt hyror för mätare	182,000: —	
Installationsarbeten	1,000: —	185,715: —
	Summa Inkomster Kr.	185,715: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Utgifter:

Driftkostnader:

Elektr. ström och brännnlja	30,000: —	
Öfriga kostnader	5,000: —	35,000: —

Underhållskostnader:

af fastigheter, maskiner, batteri, ledningsnät och mätare	12,500: —

Aflöningar:

Förvaltningen enligt ofvan		8,400: —	
Maskinmästaren	1,600: —		
två ålderstillägg	600: —		
dyrtidstillägg för 1915	150: —	2,350: —	
(Bostad med värme och belysn. in natura 400: —)			
En maskinist	1,200: —		
två ålderstillägg	300: —		
dyrtidstillägg för 1915	150: —	1,650: —	
En maskinist	1,350: —		
ålderstillägg	150: —		
dyrtidstillägg för 1915	150: —	1,650: —	
Extra maskinhjälp vintertid		1,000: —	
Förste montören	1,500: —		
två ålderstillägg	600: —		
dyrtidstillägg för 1915	150: —	2,250: —	
Mätarejusteraren	1,500: —		
två ålderstillägg	300: —	1,800: —	
Extra montör		1,200: —	
Pension till Fröken Anna Gedda		500: —	20,800: —

Turbinhusdriften:

Arrende för vattenfallet i Svartån		3,000: —	
Aflöning för tillsyn af maskiner och reglering af luckor	2,700: —		
dyrtidstillägg år 1915 för två man à 150: — kronor	300: —	3,000: —	
Öfriga kostnader för drift och underhåll		600· —	6,600: —

Diverse utgifter:

Förvaltningen enligt ofvan	3,100: —	
Brandstodsafgifter och utskylder	3,500: —	
Bränsle och lyse åt maskinmästaren	180: —	
$^1/_2$ af kostnaden för iordningställandé af förrådet vid hamnen	750: —	
Afskrifning af diverse fordringar	350: —	
Diverse, utjämning	253: 34	8,133: 34
Transport		83,033: 34

N:o 88. Budgetförslag 1915. Vatten- och Gasverksstyrelsen.

		Transport	83,033: 34
Räntor och amortering:			
Enligt särskild plan, se bil.			
Räntor Elektr.-verket	33,143: 40		
„ Turbinhuset	2,490: 07	35,633: 47	
Amortering Elektr.-verket	36,469: 29		
„ Turbinhuset	1,763: 90	38,233: 19	73,866: 66
		Kronor	156,900: —
		Inkomster utöver utgifter „	28,815: —
		Summa Kronor	185,715: —

Västerås den 28 Oktober 1914.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Martin Jonsson.

Gerh. Gustafson.

Amorteringsplan

Bil. G. c.

för vatten-, gas. och elektricitetsverken samt afloppsledningarna

År 1915.

Vattenverket.

	Anläggningskostnad t. o. m. år 1913	Beräknad kostnad för år 1914	Summa anläggningskostnad vid 1914 års slut	Amorteringsprocent	Amortering år 1915
Tomter	5,647: —		5,647: —		
Maskin- och boningshus	37,471: 28		37,471: 28	2	749: 43
Pumpverk	32,966: 10		32,966: 30	5	1,648: 30
Filter & reservoirer	42,992: 60		42,992: 60	2	849: 85
Kol- & materialbodar samt stängsel	908: 20		908: 20	5	45: 41
Rörnät & brunnar	314,007: 37	20,000: —	334,007: 37	3	10,020: 22
Vattenmätare	19,544: 67	7,500: —	27,044: 67	10	2,704: 47
Vattenhufvudmätare vid Hesslö		4,000: —	4,000: —	10	400: —
Instrumentering	2,593: 30		2,593: 30	6	155: 60
Kr.	456,130: 42	31,500: —	487,630: 52		16,583: 28
Tillkommer amortering å kontors- och förrådsbyggnader samt inventarier					600: —
				S:ma	17,183: 28
Afgår för ränteberäkningen den skedda amorteringen 1912 och 1913 års	24,071: 60				
1914 års	14,833: 28		38,904: 88		
		Återstod Kr.	448,725: 64		

No 88. *Budgetförslag 1915. Vatten- och Gasverksstyrelsen.*

Ränta härå à 4½ %	20,192: 65		
Andel i ränta för kontors- och förrådsbyggnader samt inventarier	527: 60		
Andel i ränta å rörelsekapital	1,028: —		21,748: 25
		Summa räntor och amortering	38,931: 53

Gasverket.

	Anläggningskostnad t.o. m. år 1913	Beräknad kostnad för år 1914	Summa anläggningskostnad vid 1914 års slut	Amorterings %	Amortering år 1915
Tomter	6,500: —		6,500: —		
Gasverkets byggnader utom retorthus	6,018: 85		6,018: 85	3	180: 57
Retorthus, kolhus, reningskistor, tjärcistern, kylare och scrubbers	23,249: 18		23,249: 18	5	1,162: 46
Retortugnar	19,798: 81		19,798: 81	10	1,979: 88
Gasklocka med tillbehör... ...	19,968: —	12,000: —	31,968: —	4	1,278: 72
Rörnät	117 058: 32	18,000: —	135,058: 32	3	4,051: 75
Gasmätare	56,645: 13	24,000: —	80,645: 13	10	8.064: 51
Kr.	249,238: 29	54,000: —	303,238: 29		16,717: 89
Tillkommer amortering å kontors- och förrådsbyggnader samt invertarier					838: 76
				Summa	17,556: 65
Afgår för ränteberäkningen den skedda amorteringen.					
1912 och 1913 års		15,441: 05			
1914 års		13,297: 89	28,738: 94		
		Återstod Kr.	274,499: 35		
Ränta härå à 4½ %		12,352: 47			
Andel i ränta för kontors och förrådsbyggnader samt inventarier		738: 71			
Andel i ränta å rörelsekapital		1,800: —			14,891: 18
			Summa räntor och amortering		32,447: 83

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Elektricitetsverket.

	Anläggningskostnad t. o. m. år 1913	Beräknad kostnad för år 1914	Summa anläggningskostnad vid 1914 års slut	Amorterings %	Amortering år 1915
Tomter	6,500: —		6,500: —		
Byggnader	134,698: 08		134,698: 08	2	2,693: 96
Värmeledning	3,081: 07		3,081: 07	3	92: 44
Dieselmotorer o. el. maskiner	176,059: 30		176,059: 30	4	7,042: 37
Ackumulatorbatteri	37,303: 72		37,303: 72	8	2,984: 30
Instrumentering	31,720: 91		31,720: 91	6	1,903: 25
Jordkabelnät	163,318: 67	21,000: —	184,318: 67	4	7,372: 75
Luftledningsnät	87,817: 08	7,000: —	94,817: 08	5	4,740: 85
Elektriska mätare	62,294: 33	20,000: —	82,294: 33	10	8,229: 43
Utbetalning för öfvertagande af kraftabonnenter	18,037: 50		18,037: 50	2 1/2	450: 94
Kr.	720,830: 66	48,000: —	768,830: 66		35,510: 29
Tillkommer amortering å kontors- och förrådsbyggnader samt inventarier					959: —
				Summa	36,469: 29
Afgår för ränteberäkningen den skedda amorteringen 1912 och 1913 års		52,968: 24			
1914 års		32,320: 28	85,288: 52		
		Kronor	683,542: 14		
Ränta härå à 4 1/2 %		30,759: 40			
Andel i ränta för kontors- och förrådsbyggnader samt inventarier		844: —			
Andel i ränta å rörelsekapital		1,540: —			33,143: 40
			Summa Räntor och amortering		69,612: 69

Turbinhuset.

	Anläggningskostnad t. o. m. år 1913	Amorterings %	Amortering år 1915
Byggnad och dammbyggnad	35,994: 94	2	719: 90
Turbiner	6,600: —	5	330: —
Elektr. maskiner	15,000: —	4	600: —
Instrumentering	1,900: —	6	114: —
Kronor	59,494: 94		1,763: 90

N:o 88. Budgetsförslag 1915. Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Afgår för ränteberäkningen den skedda amorteringen			
1912 och 1913 års	2,396: 02		
1914 års	1,763: 90	4,159: 92	
Återstod		55,335: 02	
Ränta härå à 4 ½ %			2,490: 07
Summa räntor och amortering			4,253: 97

Kontors- och Förrådsbyggnader samt inventarier.

	Kostnad t. o. m. år 1913	Beräknad kostnad år 1914	Summa kostnad vid 1914 års slut	Amorterings %	Amortering år 1915
Tomter	11.500; —		11,500: —		
Byggnader	20,393: 91		20,393: 91	2	407: 87
Inventarier	17,398: 88	2,500: —	19,898: 88	10	1,989: 89
Kronor	49,292: 79	2,500: —	51,792: 79		2,397: 76

Afgår för ränteberäkningen den skedda amorteringen			
1912 och 1913 års	2,749: 21		
1914 års	2,147: 75	4,896: 96	
Återstod Kr.		46,895; 83	
Ränta härå à 4 ½ %			2,110: 31
Summa räntor och amortering			4,508; 07

Som fördelas:

	Amortering	Ränta
Vattenverket med 25 %	600: —	527: 60
Gasverket „ 35 „	838; 76	738; 71
Elektr. verket „ 40 „	959: —	844: —
Kronor	2,397: 76	2,110: 31

Afloppsledningarna.

Andelar i obligationslånen	Räntor	Summa Räntor	Amortering	Summa räntor och amortering
1896 års lån:				
återstod ¹/₁ 1915,... .. .. 34,966: —				
1:a halfårets ränta à 3,6 %	629: 39			
2:a „ „ „ „ „	593: 69	1223: 08		
Amortering			1,983: —	2,206: 08
		Transport	1,983; —	2,206: 08

		Transport	1,983: —	2,206: 08
1902 års lån:				
återstoden den 1/1 1915	27.972: —			
1 års ränta à 4 %		1,118: 89		
amortering			565: —	1,683; 86
1907 års lån:				
återstod 1/1 1915...	39,272; —			
1 års ränta		1,767: 24		
amortering			552: —	2,319: 24
1910 års lån:				
återstod 1/1 1915 enl. följande:				
År 1913 kvarstående efter amortering samma år 109,650: 76				
Under 1913 uttagit enl. hufvudbok fol. 943 27,957: 58				
Kr. 137,608: 34				
Afgår 1914 års amortering 1,463: 42				
Kr. 136,144: 92				
Tillkommer beräknat uttag för år 1914 76,700: —				
S:a vid 1914 års slut 212,844: 92	212,844: 92			
1:a halfårets ränta à 4 1/2 %		4,789: 01		
2:a » » » » » »		4,734: 21	9,523: 22	
Amortering			2,435: 47	11,958: 69
S:ma Kr.	315,054: 92	13,632: 43	5.535: 47	19,167; 90
Tillkommer andel i ränta å rörelsekapitalet		770: 84		770: 84
Summa ränta och amortering		14,403: 27	5,535: 47	19,938; 74

Beräkning af räntan å verkens rörelsekapital.

Verkens skuld å lånemedel till Drätselkammaren utgjorde den 1/1 1914. . .			1,764,333: 64
Afgår 1914 års amortering			68,784: 46
		Återstod Kr.	1,695,549: 18
Beräknadt uttag för nyanläggningar och nyanskaffningar under 1914:			
För Vattenverket	31,500: —		
Afloppsledningarna	76,700: —		
Gasverket	54,000: —		
Elektricitetsverket	48,000: —		
Div. inventarier	2,500: —		212,700: —
Summa skuld vid 1915 års början		Kronor	1,908,249: 18

N:o 88. Budgetförslag 1915. Vatten- och Gasverksstyrelsen.

hvaraf för afloppsledningarna		315,054: 92	med	
ränta enl. ofvan		13,632: 43		
samt å vatten-, gas och elekr.-verken kronor 1,593.194: 26, ränta å 4 ½ %		71,693: 74	S:a räntor	85,326: 17
hvaraf påförts enl. ofvan:				
Vattenverket,	ing. balans ¹/₁ 1915	448,725: 64	20,192: 65	
Afloppsledningarna,	» »	315,054: 92	13,632: 43	
Gasverket,	» »	274,499: 35	12,352: 47	
Elektricitetsverket	» »	683,542: 14	30,759: 40	
Turbinhuset	» »	55,335: 02	2,490: 07	
Kontors- och förrådsbyggn.	» »	30,756: 64	1,384: 05	
Div inventarier	» »	16,139: 19	726: 26	81,537: 33
I rörelsekapital nedlagda		84,196: 28	à 4 ½ % ränta	3,788: 84
	S:ma Kr.	1,908,249: 18		
Under 1915 beräknadt uttag c:a 60,000 kr. à 4 ½ % ränta under 1 halft år				1,350: —
			S:ma ränta å rörelsekapital	5,138: 84

Som fördelas med:

20 % på Vattenverket	1,028: —	
35 » » Gasverket	1,800: —	
30 » » Elektr. verket	1,540: —	
15 » » Afloppsledningarna	770: 84	5,138: 84

Sammandrag.

	Räntor	Amortering	Summa räntor och amortering
Vattenverket	21,748: 25	17,183: 28	38,931: 53
Afloppsledningarna	14,403: 27	5535: 47	19,938: 74
Gasverket	14,891: 18	17,556: 65	32,447: 83
Elektr. verket	33,143: 40	36,469: 29	69,612: 69
Turbinhuset	2,490: 07	1,763: 90	4,253: 97
S:ma Kronor	86,676: 17	78,508: 59	165,184: 76

Västerås den 28 oktober 1914.

C. Fogelberg.

Bil. G. d.

No 88.
Budgetförslag 1915.
Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Af Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagna gatulyktor att uppsättas under år 1915.

		Nuv. afstånd mellan lyktorna
1:	1 st. lykta i Västgötegatan, mellan Slottsgatan och Goodtemplarföreningens hus	82 m.
2:	1 „ „ „ Floragatan, mellan Gustafs- och Svantegatorna	104 m.
3:	1 „ „ „ Floragatan, mellan Västra Bergsgatan och Stora gatan	75 m.
4:	1 „ „ „ Stora gatan, mellan Floragatan och Gymnastikbyggnaden	68 m.
5:	1 „ „ „ Stora gatan, 25 m. väster om Floragatan	68 m.
6:	1 „ „ „ Vasaparken, i gångvägen mellan Sturegatan och järnvägsstationen	92—80 m.
7:	1 „ „ „ hörnet af Herrgårds- och Rudbecksgatorna, lyktan redan uppsatt.	
8:	1 „ „ „ Sturegatan mellan Hantverkare- och Smedjegatorna	80 m.
9:	1 „ „ „ Sturegatan mellan Hantverkare- och Stora gatorna. För denna lykta erfordras ej anslag till årlig kostnad, enär en i samma gata med dubbelbrännare försedd lykta kan göras till enkelbrännare, om föreslagen lykta uppsättes.	60 m.
10:	1 „ „ „ Snickaregatan framför Västmanlands Allehandas kontor	94 m.

Västerås i oktober 1914.

Gerh. Gustafson.

Bil. G. e.

Kostnadsförslag
å elektrisk kraftöfverföring från statens kraftstation å Viksäng till stadens elektriska anläggningar.

1. Instrumentering i transformatorstationen:

För uppmätning av kraften samt för 2 st. utgående linjer erforderlig instrumentering, bestående af:

1 st. maximal kwt.-mätare för olika belastade faser,
2 st. registrerande ampermätare,
2 st. oljeströmbrytare,

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Erforderliga ström- och spänningstransformatorer, Säkerhetsapparater, högspänningsisolatorer, linjefrånskiljare, koppartråd samt för instrumenteringens uppbärande erforderliga järnställningar, hantlangning o. transporter 4,000: —

II. Kraftledningar.

6,000 m. järn- och blyarmerad jordkabel, 3×35 mm², 6,600 volt, jämte för densamma erforderlig gräfning, sand och tegel, stensättning, iordningställande af gator, erforderliga skarf- och ändmuffar, läggning och montering 48,000: —

III. Motorgenerator, bestående af:

En trefas synkronmaskin om 350 hkr och 6,000 volt samt en med densamma direkt kopplad likströmsgenerator, om normalt 240 kw. vid 440—660 volt, med tillhörande fältreostater för synkronmotorn och likströmsgeneratorn, pådragsmotstånd, instrumentering, bestående af:
1 st. fält af polerad skiffer för synkronmaskinen och
1 „ „ „ „ „ för likströmsgeneratorn,
monterade med erforderliga instrument och apparater,
1 st. fält, avenledes av polerad skiffer, för instrument och apparater för två linjer,
1 st. synkroniseringsanordning samt därjämte å galleriet järnställning i två fält, afsedda för synkronmaskinen och de till transformatorstationen utgående linjerna, med alla härför erforderliga högspänningsapparater, järnställningar i källaren för förutnämnda reostater och pådragsmotstånd,
förbindelseledningar dels inom instrumenteringen och dels mellan densamma och maskinerna,
fundament till motorgeneratorn,
hantlangning, transporter m. m. 33,000: —

Kronor 85,000: —

Västerås den 12 oktober 1914.

Gerh. Gustafson.

N:o 88.
Budgetförslag 1915.
Gatuarbeten.

Kostnadsberäkning
för år 1915.

Bil H. 1. a.

Handtverkaregatan från Köpmangatan till Vasagatan förses med tuktad småsten i körbanan och tegelplattor i gångbanorna:

560 kbm. schaktning á 2: —		1,120: —
470 » grus á 3: 50		1.645: —
210 mtr. omhuggning o. läggning af kant- och sidsten á 5: —		1,050: —
54 « ny kant- och sidsten á 11: —		594: —
530 kvm. sättning med tuktad småsten i körbanan á 7: 50		3,975: —
325 « tegelplattor incl. sättning i gångbanorna á 5: —		1,625: —
Lagning af soklar och ändring i inkörsportar m. m.		991: —
	Kronor	11,000: —

Bil. H .1 b.

Fältstensättning af den branta backen i Djeknegatan ned mot Skolgatan:

Fältstensättning incl. schaktning och grus		
	Kronor	750: —

Bil. H. 1. C.

Den del af Smedjegatan som ligger midt för gården N:o 63 Södra kvarteret ersättes den nu befintliga fältstensättningen med tuktad sten:

100 kvm. prima tuktad stensättning incl. scahaktning och grus		
	Kronor	1,300: —

Bil. H. 1. d.

Malmabergsgatan från Pilgatan till Odengatan förses i körbanan med fältsten och trottoarerna med 2: ne gångbanor af tegelplattor och i öfrigt med fältsten:

1,680 kbm. schaktning á 3: —		5,040: —
1,400 » grus à 4: —		5,600: —
2,790 kvm. fältsten incl. sättning à 3: 20		8,928: —
500 « tegelplattor incl. sättning till gångbanor á 5: —		2,500: —
2: ne dagvattenbrunnar och ändringar i portar m. m.		932: —
	Kronor	23,000: —

Bil. H. 1. e.

Malmabergsgatan från Odengatan till Tegnergatan förses i körbanan med fältsten och trotoarerna med 2: ne gångbanor af tegelplattor och i öfrigt med fälsten:

1,190 kbm. schaktning à 3: —		3,570: —
1,000 » grus á 4: —		4,000: —
1,980 kvm. fältsten incl. sättning á 3: 20		6,336: —
360 » tegelplattor incl. sättningtill gångbanor á 5: —		1.800: —
Dagvattenbrunnar och ändring i inkörsportar m. m.		794: —
	Kronor	16,500: —

N:o 88.
Budgetförslag 1915.
Gatuarbeten.
Hamnen.

Bil. H. 1. f.

Södra Esplaladens norra körbana från Hamngatan t. o. m. korsningen af Kopparbergsvägen minskas till sju meters bredd och sättes med prima tuktad sten. Å körbanans södra sida från början af lindallen till Kopparbergsvägen utlägges de återstående två meter af körbanan till gångbanan, som förses med kantstenskant.

1,740	kbm. schaktning á 2: —	3,480: —
1,490	« grus á 3: 50	5,215: —
350	mtr. omhuggning af kant och sidsten incl. sättning à 5: —	1,750: —
100	» ny » » » » » á 11: —	1,100: —
200	» » kantsten till nya trottoaren » » á 7: 50	1,500: —
2,870	kvm. prima tuktad sten till körbanan incl. sättning á 10 —	28,700: —
	3:ne nya och flyttning af gamla dagvattenbrunnar samt ordnande af trottoarerna	1,255: —
	Kronor	43,000: —

För att behålla körban i dess nuvarande bredd från Hamngatan till den plats, där Södra Esplanaden grenar sig i två körbanor, ökas kostnaderna med 2,700: —

Kronor 45,700: —

Bil. H 4.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Hamnstyrelsen får härmed öfverlämna sitt förslag till utgifts- och inkomststat för stadens hamn.

Det i början af sistlidne Augusti månad inträffade krigstillståndet i Europa och den däraf följande oerhörda nedgången i konjunkturerna äfven här i Sverige har gifvetvis inverkat i hög grad nedsättande på inkomsterna af stadens hamn för det nu löpande året. Under intrycket af dessa omständigheter har äfven styrelsen vid uppgörande af nästkommande års stat ansett sig böra iakttaga den yttersta försiktighet. Några nya särskilda anslag hafva icke begärts, och inkomsterna hafva beräknats betydligt lägre än för innevarande år. En nytillkommen stat är dock för den nya fasta svängkranen vid Prånån, som torde blifva färdigmonterad till nästa års seglation. Å hamnens stat har äfven en ny utgiftspost måst upptagas, då det visat sig, att hamnmaskinerierna icke i början kunnat bära särskildt amorteringskostnaden; men då denna kostnad likväl ansetts böra fortfarande beräknas, har fyllnad måst tagas af hamnmedlen.

Att oaktadt nedgången af hamnafgifterna under innevarande år en behållning från år 1914 kunnat beräknas har sin grund däri, att de senaste föregående årens hamninkomster rätt väsentligt öfverstigit de beräknade.

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Hamnen.

Förslag

till utgifts- och inkomststat för Västerås hamn år 1915.

A. Den egentliga hamnen.

Utgifter:

Ränta och amortering å kostnaden för hamnbyggnader till stadskassan:			
Enligt af Stadsfullmäktige den $^{21}/_{11}$ 1900 godkänd plan:			
Ett års ränta å ingående balans den 1 Januari 1915: kr. 46,905: — à 5 %	2,345: 25		
Amortering för året	3,000: —	5,345: 25	
För senaste hamnbyggnad, hvartill anslagits 229,000 kronor, utgör ingående balansen den 1 Januari 1915 kronor 194,650: —.			
Ett års ränta å kronor 194,650: — à $4^1/_2$ %	8,759: 25		
7:de årets amortering	5,725: —	14,484: 25	19,829: 50
Hamnens andel i stadens allmänna omkostnader (Byggnadschef, polis, bokföring m. m.)	1,500: —		
Hamnuppbördsmannen:			
lön	1,200: —		
två ålderstillägg á 300: —	600: —		
arvode: 4 % af beräknad inkomst för varor med fartyg i regelbunden trafik	400: —		
6 % af beräknad inkomst af öfrig trafik	1,080: —	3,280: —	
Hamnordningsmannen:			
lön		150: —	
Ersättning till befäl å fartyg i regelbunden trafik för af dem förrättad uppbörd och redovisning af broafgift för varor: 5 % af uppbörden	500: —		
Skrifmaterial för hamnkontoret	50: —		
Telefonafgifter	85: —	635: —	
Diverse årskostnader:			
Hyra för hamnkontoret	500: —		
Årsafgift till Sv. Hamnförbundet enl. Stadsfullmäktiges beslut den $^{19}/_{12}$ 1912	50: —		
Underhåll af kajer och dukdalber, renhållning och grusning af hamn, skötsel af fyrarna, städning af hamnkontoret m. m.	2,500: —		
Belysning å hamnen	1,300: —		
Olycksfallsersättning för F. Svanström	48: —	4,398: —	
Fyllnad för täckande af brist i staterna för hamnmaskinerierna N:ris 1 och 2		3,245: —	13,208: —
			33,037: 50
Beräknad behållning till år 1916			212: 50
		Summa Kronor	33,250: —

N:o 88. Budgetförslag 1915. Hamnen.

Inkomster:

Beräknad behållning från år 1914		5,000: —
Ett års ränta å förestående behållning		250: —
Hamn- och broafgifter, förslagsvis:		
För varor med fartyg i regelbunden trafik	10,000: —	
För öfrig trafik	18,000: —	28,000: —
	Summa Kronor	33,250: —

B. Hamnmaskinerier.

1) *Svängkran N:o 1.*

Anläggningskostnad	11,000: —	
med afdrag af 1:sta årets amortering	1,100: —	
återstående kostnad	9,900: —	

Utgifter:

Ett års ränta å kr. 9,900: — à 5 %	495: —	
2:dra årets amortering	1,100: —	1,595: —
Maskinist, förslagsvis	800: —	
Strömförbrukning	200: —	
Diverse materiel	50: —	1,050: —
	Summa Kronor	2,645: —

Inkomster:

Hyror, förslagsvis	1,900: —
Fyllnad af hamnmedel	745: —
Summa Kronor	2,645: —

2) *Malmlossningsanordning N:o 2.*

anläggningskostnad	25,000: —	
med afdrag af 1:sta årets amortering	2,500: —	
återstående kostnad	22,500 —	

Utgifter:

Ett års ränta å kr. 22,500: — à 5 %	1,125: —	
2:dra årets amortering	2,500: —	3,625: —
Maskinist, förslagsvis	800: —	
Handtlangning	1,200: —	
Strömförbrukning	400: —	
Diverse material	150: —	2,550: —
	Summa Kronor	6,175: —

No 88.
Budgetförslag 1915. Hamnen. Gatubelysning.

Inkomster:

Hyror, förslagsvis		3,675: —
Fyllnad af hamnmedel		2,500: —
	Summa Kronor	6,175: —

3) *Svängkran N:o 3.*
anläggningskostnad ..... 5,500: —

Utgifter:

Ett års ränta å kr. 5,500: — à 5 %	275: —	
1:sta årets amortering	550: —	825: —
Maskinist, förslagsvis	300: —	
Strömförbrukning	100: —	
Diverse materiel	50: —	450: —
Summa Kronor		1,275: —

Inkomster:

Hyror, förslagsvis		1,275: —
	Summa Kronor	1,275: —

Västerås den 1 Oktober 1914.

På Hamnstyrelsens vägnar:

Gust. Anderson.

Theofil Öberg.

Bil. I. 1. a.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med återställande af remisshandlingarna får Vatten- och Gasverksstyrelsen som svar på af Drätselkammaren begärdt yttrande rörande gjord framställning om fri belysning dels inom byggnadsområdet Akademivreten med 4 st. 100-ljus och dels i Bergslagsvägen mellan Korsängsgatan och Loviseberg med 4 st. 200-ljus elektriska lampor meddela, att årliga kostnaden för lamporna inom byggnadsområdet Akademivreten är 200 kronor samt i Bergslagsvägen, där belysningen kan tillgodoses med 3 stycken 200-ljus lampor, 240 kronor, varjämte tillkommer anläggningskostnad för sistberörda lampor med 525 kronor. Belysningen inom byggnadsområdet Akademivreten har detta område låtit anlägga på egen bekostnad.

Styrelsen får i båda fallen förorda bifall till framställningarna, men anser styrelsen, att belysningen i Bergslagsvägen kan tillgoses med 3 stycken lampor.

Västerås den 4 november 1914.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Martin Jonsson.

Gerh. Gustafson

N:o 88.
Budgetförslag 1915.
Gatubelysning.
Fattigvård den.

Bil. I. 1. b.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med återställande af Drätselkammarens remiss angående framställning från C. A. Johansson och J. E. Ström om erhållande af en gatulampa i Katrinelundsvägen mellan tomterna n:o 11 och 12 får Vatten- och Gasverkstyrelsen meddela, att för närvarande 1 st. gaslykta är uppställd i Katrinelundsvägen på ett afstånd från Engelbrektsgatan af ca. 60 meter samt att för nya lyktan föreslagna platsen är belägen ca. 90 meter öster om befintliga lyktan. Då gasledning är framdragen, där nya lyktan önskas, och då gasbelysning förut finnes i Katrinelundsvägen, får Styrelsen förorda uppställning af en gaslykta därstädes, hvartill erfordras en anläggningskostnad af 125 och, då lyktan skall tjänstgöra som aftonbrinnare, årlig kostnad af 55 kronor.

Västerås den 10 november 1914.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Martin Jonsson.

Gerh. Gustafsson

Bil. K. a.

Till Magistraten i Västerås

Fattigvårds Styrelsen får härmed öfverlämna förslag till utgifts- och inkomststat för år 1915.

Fattigvårds Styrelsen har sett sig nödsakad att äfven i år begära höjning af de ordinarie anslagen för fattigvården i staden. Detta har sin orsak dels uti det med stadens tillväxt proportionsvis ökade anspråket på fattigvård dels, och i ännu större grad, uti de under nu rådande förhållanden högt stegrade prisen på lifsförnödenheter, hvilka priser af allt att döma ej komma att under närmaste tiden sänkas utan fastmera stiga.

Vidare har Fattigvårds Styrelsen såsom af bilagda utdrag af Styrelsens protokoll framgår ansett sig böra hemställa om löneförhöjning åt sekreteraren med 300 kronor och åt kamreraren med 200 kronor.

Västerås den 5 oktober 1914.

På Fattigvårds Styrelsens vägnar:

A. Johansson.

Helge Cronholm.

Bil. K. b.

Utdrag af protokoll, hållet hos Fattigvårds Styrelsen i Västerås den 29 september 1914.

§ 130.

Till Fattigvårds Styrelsen hade inkommit följande skrifvelse:

»Till Fattigvårds Styrelsen i Västerås

Jag får härmed vördsamt anhålla, att Fattigvårds Styrelsen ville hos Stadsfullmäktige hemställa att mitt arvode såsom sekreterare hos Styrelsen måtte från och med år 1915 höjas till 1000 kronor.

N:o 88.
Budgetförslag 1915.
Fattigvården.

Såsom skäl för denna min anhållan vill jag erinra därom, att det arbete, som åligger Styrelsens sekreterare, redan år 1899 af Stadsfullmäktige ansågs böra betalas med samma summa, som Fattigvårds Styrelsens sekreterare för närvarande uppbär eller 500 kronor.

Det arbete, som nu åligger Fattigvårds Styrelsens sekreterare, har emellertid med stadens tillväxt ökats i afsevärd grad och särskildt hvad den mest maktpåliggande delen af detsamma nämligen processerna beträffar har detta arbete ökats med ungefär 100 procent. År 1898 afgåfvos nämligen 65 inlagor i fattigvårdsmål, år 1903 69, år 1908 112 och år 1913 133.

Af ofvannämnda siffror framgår, att Fattigvårds Styrelsens sekreterare i Västerås år 1913 i ersättning för hvarje inlaga i Fattigvårdsmål i medeltal haft ungefär 3 kronor 70 öre, därvid årets protokoll samt öfriga skrifvelser och arbeten *icke* medräknats. Beräknas hvarje inlaga i medeltal böra betalas med 5 kronor samt att någon ersättning lämnas för protokoll och annat arbete borde en årlig aflöning af 1000 kronor hädanefter icke anses oskälig.

Till en jämförelse kan meddelas, att Fattigvårds Styrelsens sekreterare i Köping har en årlig aflöning af 750 kronor.

Slutligen ber jag få erinra därom, att penningens värde år 1898 var afsevärt högre än nu.

Västerås den 29 september 1914.

Helge Cronholm.«

„Till Fattigvårds Styrelsen i Västerås.

För Fattigvårds Styrelsen torde det vara väl bekant, att såväl arbetet som kostnaden för fattigvården i staden under de sista tio åren ökats i hög grad.

Uttaxeringen för fattigvårdens behof, som år 1904 utgjorde 38,855 Kronor, utgjorde år 1908 54,800 Kr. samt år 1914 115,644 Kronor.

Det är således alldeles uppenbart, att den aflöning af 1000 Kronor, som jag sedan år 1908 uppbär i egenskap af Styrelsens kamrerare, nu är för låg, synnerligast som jag måste anlita biträde till skötande af tjänsten.

För jämförelsens skull ber jag få meddela, att Gäfle stad med c:a 10,000 innevånare mer än Västerås har för fattigvårdens räkning en direktör med c:a 7,000 Kronors lön, en kamrerare med 4,500 Kronors lön, en kassör med 2,500 Kronors lön, samt flere skrifbiträden med 1,500 á 1,200 Kronors lön och dessutom syssloman för fattiggården m. fl. tjänstemän.

Med åberopande af ofvanstående synes det mig vara en mycket blygsam begäran, då jag härmed anhåller, att styrelsen ville föreslå en förhöjning af mitt arvode med 500 Kronor.

Jag komme i så fall att som Västerås fattigvårdsstyrelses kamrerare med en uppbördsumma för år 1915 af c:a 120,000 Kronor åtminstone stå i samma aflöningsförmån som en renskrifvare vid Gäfle fattigvård

Västerås i fattigvårds styrelsens kamrerarekontor den 29 September 1914.

Axel Eklundh".

Efter läsning häraf beslöt Fattigvårds Styrelsen att i sammanhang med 1915 års inkomst- och utgiftsstat med hänsyn till det ökade arbetet såväl för sekreteraren som kamreraren hos Stadsfullmäktige hemställa om ökning af det nuvarande arvodet, för sekreteraren med 300 kronor och för kamreraren med 200 kronor.

Vid behandlingen af detta ärende närvoro ej sekreteraren och kamreraren.

In fidem:

Helge Cronholm.

Bil. K. c.

N:o 88.
Budgetförslag 1915.
Fattigvården.

Förslag
till utgifts- och inkomststat för fattigvården år 1915.

Inkomster:

För allmänna fattigvården:

Afgäld för två planteringsland	5o: —		
Tillfälliga inkomster och återbetalningar	5oo: —		
Andelar i böter	5o: —	6oo: —	
För fattiggården Carlslund:			
för verkställda arbeten	7oo: —		
för tillfälliga inkomster	1,5oo: —	2,2oo: —	2,8oo: —
att genom uttaxering fyllas			123,1oo: 2o
		S:ma Kronor	125,9oo: 2o

Utgifter:

för allmänna fattigvården:

Brist år 1913 kr. 7,000: — däraf utaxerade år 1913 kr. 4,000: — återstå		3,ooo: —	
Ränta och amortering å 1892 års lån, ränta 5oo: — amortering 500: —		1,ooo: —	
Ränta och amortering å 1902 års lån, ränta 852: 1o, amortering 430: 10		1,282: 2o	
Ordinarie understöd med penningar		36,ooo: —	
Ordinarie understöd in natura:			
Hvetemjöl	1,ooo: —		
230 famnar ved à 16: —	3,68o: —	4,68o: —	
Tillfälliga understöd med pennningar		17,ooo: —	
Underhåll och tillsyn af utpensionerade barn		14,4oo: —	
Diakonissan, årsanslag		1,ooo: —	
Hospitalskostnader		4,5oo: —	
Lasarettskostnader		1,5oo: —	
Andra sjukvårdskostnader såsom afgift till vanföreanstalter m m		2,ooo: —	
Återbetalning till främmande kommuner		4,ooo: —	
Medikamenter		6oo: —	
Bidrag till kostnaden för af barnavårdsnämnder utackorderade barn		1,9oo: —	
Barnasylen		2,ooo: —	
Diverse utgifter		1,ooo: —	
Arvoden: Kamreraren	1,2oo: —		
„ Sekreteraren	8oo: —		
„ Vaktmästaren	1oo: —	2,1oo: —	97,962: 2o
		Transport	97,962: 20

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Fattigvården.

				Transport	97,962: 20
För fattiggården Carlslund:					
Rågmjöl	7,000 kg.	à	o: 24	1,680: —	
Hvetemjöl	1,800 „	„	o: 30	540: —	
Korngryn	1,000 „	„	o; 30	300: —	
Hafregryn (press.)	1,200 „	„	o: 46	552: —	
„ (kross)	400 „	„	o: 40	160: —	
Manna- eller risgryn	100 „	„	o: 50	50: —	
Ärter	900 „	„	o: 35	315: —	
Potatis	5,000 „	„	o:o 7	350: —	
Kött, oxbringa	1,200 „	„	o: 80	960: —	
„ gödkalfstek	350 „	„	1: 12	392: —	
„ köttfärs	200 „	„	1: —	200: —	
Korf	450 „	„	o: 40	180: —	
Skummad mjölk	34,000 liter	„	o: o6	2,040: —	
Oskummad mjölk	12,000 „	„	o: 14	1 680: —	
Svagdricka (t. soppor)	1,800 „	„	o: o5	90: —	
Grädde	270 „	„	o· 70	189:	
Smör	150 kg	„	2: 20	330: —	
Margarin	650 „	„	1: 30	845: —	
Ägg	50 tjog	„	1: 50	75: —	
Sill	15 t:r	„	23: 50	352: 50	
Kabiljo	500 kg.	„	o: 50	250: —	
Salt (groft)	8 hl	„	3: 25	26: —	
„ (fint)	3 säck	„	5: oo	15: —	
Sirup	270 kg	„	o: 35	94: 50	
Kaffe	300 „	„	1: 50	450: —	
Intubikaffe	300 pak	„	o: 20	60: —	
Bitsocker	720 kg.	„	o: 60	432: —	
Strösocker	100 „	„	o: 60	60: —	
Limpor	10,000 st.	„	o: 10	1,000: —	
Snus	14 fj	„	26: 50	371: —	
Såpa	1,000 kg	„	o: 40	400: —	
Fotogén	300 liter	„	o: 20	60: —	
Elektrisk belysning				500: —	
Barrved	180 f.	à	16: —	2,880: —	
Koks (krossad)	150 hl	„	1: 50	225: —	
Grisar	12 st.	„	20: —	240: —	
Torfmull	30 bal.	„	1: 80	54: —	
Beklädnadskostnader				1,000: —	
Sjukvårdsartiklar och medicin				400: —	
Begrafningskostnader				350: —	
Diverse utgifter såsom underhåll af sängkläder, Linne och materialier				1,800: —	
Extra mat till tjänstepersonalen				600: —	
Extra hjälp vid tvätt och skurning				300: —	
Aflöningar: Sysslomannen			1,500: —		
2 ålderstillägg			300: —		
dyrtidstillägg			150: —	1,950: —	
			Transport	24,798: —	97,962: 20

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Fattigvården. Sociala ändamål

	Transport	24,798: —	97,962: 20
Portvakten	900: —		
2 ålderstillägg	200: —		
dyrtidstillägg	150: —	1,250: —	
Föreståndarinnan		450: —	
Kokerskan		360: —	
Sjuksköterskan		450: —	
2 pigor à 240: —		480: —	
Predikanten		150: —	27,938: —
		S:a Kronor	125,900: 20

Västerås den 5 oktober 1914.

På fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. Johansson.

Axel Eklundh.

Bil. N. a.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Jämlikt «Instruktion för Västmanlands läns arbetsförmedling» får anstaltens styrelse härmed öfverlämna förslag till inkomst- och utgiftsstat för anstalten för år 1915 och tillika anhålla, att Stadsfullmäktige ville fastställa staten i hvad den rör Västerås stad och sålunda för nästföljande år lämna anstalten ett bidrag af 2,000 kronor.

Afskrift af vederbörande revisorers berättelse öfver granskning af anstaltens förvaltning för år 1913 bifogas, äfvensom ett antal ex. af styrelsens berättelse för samma år.

Västerås den 21 oktober 1914.

Å Styrelsens vägnar:

Claës Uggla.

J. P. Malmberg.

Bil. N, b.

Utdrag af protokoll vid Styrelsens för Västmanlands läns arbetsförmedlings sammanträde i Västerås den 16 maj 1914.

§ 9.

Upprättades följande inkomst- och utgiftsstat vid Västmanlands läns arbetsförmedling för år 1915.

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Sociala ändamål.

Inkomster:

Beräknad behållning från år 1914	kr.	750: —
Anslag af Västmanlands läns landsting	„	5,500: —
D:o „ Västerås stad	„	2,000: —
D:o „ Arboga „	„	300: —
D:o „ Sala „	„	300: —
D:o „ Köpings „	„	300: —
	Kronor	9,150: —

Utgifter:

Aflöningar m. m.

Föreståndaren vid hufvudkontoret	kr.	2,000: —	
Assistenten vid hufvudkontoret	„	1,400: —	
Föreståndaren vid afdelningskontoret i Arboga	„	600: —	
„ „ „ i Köping	„	600: —	
„ „ „ i Sala	„	800: —	
Extra biträden	„	800: —	6,200: —
Lokalhyra för hufvudkontoret	kr.		1,500: —
Bränsle, belysning och städning vid hufvudkontoret	„		550: —
Annonsering	„		300: —
Reseunderstöd för arbetssökande att utgå enligt grunderna för statsbidrags erhållande för ändamålet	„		200: —
Diverse utgifter	„		400: —
	Kronor		9,150: —

Anm. Utgifter för telefoner, postporton, formulär och blanketter hafva icke upptagits i förestående tablå, enär de täckas af statsmedel. Sannolikt erhåller anstalten något statsunderstöd därutöfver, men då beloppet ej är kändt har det ej heller upptagits i staten.

§ 10.

Uppdrogs åt hr Ordföranden att å styrelsens vägnar ingå till landstinget och Västerås stad med begäran om erforderliga anslag enligt förestående utgifts och inkomststat

Justeradt
Claës Uggla.

Vid protokollet
J. P. Malmberg.

Rätt utdraget betygar

J. P. Malmberg.

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Sociala ändamål.

Afskrift. Bil. N. c.

Efter verkställd granskning af arbetsförmedlingsanstaltens i Västerås räkenskaper och förvaltning för år 1913 få vi afgifva följande

Revisionsberättelse.

Vinst- och förlustkontot utvisar:

Inkomster:

Behållning från föregående år		1,795: 01
Anslag af staten	1,100: 82	
„ „ Landstinget	4,600: —	
„ „ Västerås stad	2,000: —	
„ „ Arboga „	300: —	
„ „ Köpings „	200: —	
„ „ Sala „	150: —	
Räntor	50: 92	8,401: 74
	Kronor	10,196: 75

Utgifter:

Aflöningar till fast anställd personal	4,775: —	
„ „ extra biträden	411: 25	5,186: 25
Telefonafgifter	585: 45	
Postafgifter	137: 17	722: 62
Resekostnader		12: 30
Annonser	356: 12	
Trycksaker	322: —	678: 12
Bränsle	244: 42	
Städning	240: —	484: 42
Hyror		1,500: —
Diverse utgifter		334: 50
Behållning		1,278: 54
	Kronor	10,196: 75

Revisorerna hafva funnit räkenskaper och förvaltning utan anmärkning och få sålunda tillstyrka full och tacksam ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar.

Västerås den 15 maj 1914.

För Landstinget
J. A. Zander

För Hushållningssällskapet
Otto von Unge

För Västerås stad
Joh. Svensson

Rätt afskrifvet betygar

J. P. Malmberg.

Bil. N. d.

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Sociala ändamål.

Till Västerås stads Drätselkammare.

Med hänvisning till herrar Stadsfullmäktiges beslut den 23 december 1909 om bidrag till Västerås Sjukkassors Centralförsamlings Fortsättningsförening, punkt 4. får undertecknade, styrelse för Västerås Sjukkassors Fortsättningskassa härmed vördsamt anhålla att för år 1915 komma i åtnjutande af sådant bidrag, räknadt för inom staden mantalsskrifna medlemmar med en (1) krona pr medlem.

Gällande och samma vilkor herrar Stadsfullmäktige vid omnämnda tillfälle behagade förelägga.

De för utfående af innevarande års bidrag fogade handlingarna torde godtagas äfven som handlingar för denna vår anhållan.

Västerås i september 1914.

Arthur Linden	*J. G. Fagerman*	*Ernst E. Lundell*	*Gust. Richtnér*
Vice ordf.	Ordf.	Kassör	Sekr.

C. O. Eng *J. A. Zander* *O. Pettersson*

Bil. N. e.

Utdrag af protokoll, hållet vid Fosterbarnsnämndens i Västerås sammanträde den 18 september 1914.

§ 30.

Upprättades följande förslag till utgiftsstat för Fosterbarnsnämndens behof år 1915.

Annonsering, tryck och blanketter	100: —
Skjutsar vid besiktningar och öfriga diverse utgifter	50: —
Kronor	150: —

Som ofvan

In fidem:

Ragnar Tenow.

Bil. N. f.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Fröken Sofi Österberg, som i 20 år varit anställd som föreståndarinna för Västerås arbetsstuga, har på grund af sjuklighet begärt och erhållit afsked från nämnda befattning från och med höstterminen innevarande år. Hon har därjämte också hos arbetsstugans styrelse anhållit om att blifva tilldelad lämplig pension.

N:o 88. Budgetförslag 1915. Sociala ändamål.

Styrelsen har, enligt hvad bifogadt protokollsutdrag af den 15 maj 1914 utvisar, angående den sökta pensionen uppdragit åt sin ordförande, apotekaren Oest, samt undertecknad, Fjellman, att å dess vägnar därom göra framställning hos Stadsfullmäktige.

Då vi med nöje kunna intyga, att fröken Österberg, under den tid hon varit i arbetsstugans tjänst, med utmärkt nit, skicklighet och samvetsgrannhet fullgjort sina åligganden, samt kändt är, att hon af sjuklighet nödgats lämna sin plats, och då vi dessutom hafva oss bekant, att hon ej haft andra tillgångar än sin lön vid arbetsstugan, hvaraf hon ej kunnat göra afsevärda besparingar, få vi härmed vördsamt anhålla,

att Stadsfullmäktige ville bevilja fröken Sofi Österberg en årlig pension af 400 kronor, att utgå från och med nästkommande år samt uppdraga åt drätselkammaren att vid upprättande af förslag till inkomster och utgifter för nästkommande år bland utgiftsposterna upptaga ifrågavarande belopp.

Västerås den 20 september 1914.

Otto Oest. ***B. Fjellman.***

Bil. N. g.

Protokoll hållet vid styrelsens för arbetsstugan i Västerås sammanträde den 15 Maj 1914.

— —

— —

§ 5

Från arbetsstugans mångåriga föreståndarinna Fröken Sofie Österberg hade inkommit en skrifvelse med anhållan att fr. o. m. instundande höstterminS slut blifva entledigad från denna sin tjenst. samt blifva tilldelad lämplig pension. Med anledning häraf beslöt styrelsen att med uttalande af sin stora tacksamhet och erkänsla för fröken Österbergs 20-åriga plikttrogna gagnande verksamhet i arbetsstugans tjenst bevilja hennes begäran om entledigande.

Angående den begärda pensionen uppdrogs åt Herrar Fjellman och Oest att derom göra framställning hos stadsfullmäktige.

Enligt uppdrag.

Otto Oest.

Bil. N. h.

Utdrag af protokoll vid pensionsnämndens i Västerås stads pensionsdistrikt af Västmanlands län sammanträde den 27 oktober 1914.

Närvarande: Ordföranden Victor Åsberg, Ledamöter Gerda Nilsson, Reinh. Pettersson, Agnes Söderqvist, C. R. Wennberg, Anton Åberg, och Joh. Svensson. Pensionsstyrelsens ortsombud J. Hult.

§ 1.

Företogs till behandling frågan om nämndens utgiftsstat för nästkommande år.

Ordföranden anmälde, att 1:ste stadsläkaren hemställt, att nämnden ville för nästkommande år i sin stat upptaga ett belopp af förslagsvis tvåhundra kronor att med tre kronor för hvarje undersökning af person, som behöfde intyg för erhållande af pensionsunderstöd, utgå till stadens tjänsteläkare efter attest af nämndens ordförande.

Härjämte hade i samma ärende från hälsovårdsnämnden inkommit två så lydande protokollsutdrag:

"Utdrag af protokoll, hållet vid Hälsovårdsnämndens i Västerås sammträde den 22 Maj 1914.

§ 76. Hemställde vice ordföranden, att Hälsovårdsnämnden i förslaget till nästkommande års stat ville hos Stadsfullmäktige begära anslag till bestridande af kostnaden för utfärdande af läkarebetyg åt de personer, som enligt gällande pensionslag ägde rättighet erhålla pension.

Som ofvan

In fidem:

Ragnar Tenow.„

"Utdrag ur protokoll, hållet vid Hälsovårdsnämndens i Västerås sammanträde den 14 oktober 1914.

§ 133. I sammanhang med det under nästföregående paragraf omförmälda ärende företogs till behandling vice ordförandens under § 76 i protokollet för den 22 maj innevarande år bordlagda förslag, att i statförslaget för nästkommande år begära anslag för bestridande af den kostnad, som vore förenad med utfärdande af läkarebetyg åt de personer, som enligt nya pensionslagen vore berättigade till pension.

Efter öfverläggning beslöt Hälsovårdsnämnden, då anslaget afsåge ett ändamål, som i egentlig mening icke hörde till den allmänna sjukvården, medelst protokollsutdrag meddela härvarande pensionsnämnd kännedom om det väckta förslaget för den åtgärd, pensionsnämnden i anledning af detsamma kunde finna skäligt vidtaga.

Som ofvan

In fidem:

Ragnar Tenow."

Efter föredragning häraf och öfverläggning beslöt nämnden, under erinran att stadens tjänsteläkare enligt 3 och 3 §§ af den för dem gällande instruktion vore skyldiga att utan särskild ersättning utfärda läkareintyg samt utlåtanden åt sådana inom det dem tilldelade tjänstedistrikt vistande sjuka personer, som antingen åtnjuta fattigvård eller styrka sig sakna tillgång att eljest bekosta sig läkarevård, att framställningen icke skulle föranleda till någon nämndens åtgärd och att således icke något belopp skulle för ändmålet i nämndens stat begäras.

Härefter antecknades, att enligt 26 § af lag om allmän pensionsförsäkring den 30 juni 1913 ordföranden ägde af kommunen tillgodonjuta godtgörelse för de honom genom uppdraget åsamkade kostnader för skrifvarhjälp, att på grund häraf under innevarande år enligt pensionsnämndens beslut ersättning för skrifbiträde till ordföranden af det till nämndens förfogande ställda anslag utgått med 40 kronor i månaden; att enligt stadsfullmäktiges beslut under innevarande år ordföranden och ledamöterna i nämnden i öfveränstämmelse med 23 § i samma lag åtnjutit traktamente för hvarje sammanträdesdag med hvar och en 4 kronor; att, enligt 26 § enligt dess lydelse den 11 september 1914 kommunen, därest de ordföranden åliggande göromål vore synner-

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Sociala ändamål.

ligen omfattande, ägde i den mån dylik utgift för densamma icke kunde anses alltför betungande, utöfver, ofvanämnda ersättning tilldela honom skälligt arvode samt att enligt ändrad lydelse af 23§ dagtraktamente äfven kunde tillerkännas vice ordförande för sammanträden, där han vore närvarande.

I detta sammanhang skulle ock erinras, att Kungl. Pensionstyrelsen uttalat önskvärdheten af att vice ordföranden med begagnande af den honom medgifna rätt, närvore äfven vid sammanträden, därvid ordföranden icke vore förhindrad af förfall.

Nämnden beslöt dels att uttala önskvärdheten af att dagtraktamente utginge äfven till vice ordföranden för samtliga de sammanträden, vid hvilka han närvarit, dels ock att att hos stadsfullmäktige hemställa, att, i anledning af omfattningen af det arbete, som ålåge pensionsnämndens ordförande, skäl förelåge att bevilja särskildt anslag till arvode åt ordföranden.

Ordföranden hemställde, att godtgörelsen för hållande af biträde i huvudsaklig öfverensstämmelse med hvad under innevarande år utgått mätte bestämmas till 500 kronor samt att, därest särskildt arvode därutöfver skulle anses skäligt, detsamma lämpligen kunde sättas till 300 kronor, i hvilket senare fall dagtraktamente för honom för nämndens sämmanträden icke torde böra utgå; och meddelades i detta sammanhang att i Eskilstuna stad ersättning till ordföranden för hållande af skrifbiträde utginge med 600 kronor för år.

Nämndens ledmot Herr Svensson föreslog, att ersättningen i sin helhet till ordföranden skulle bestämmas till enahanda belopp som i Eskilstuna eller 600 kronor, däraf 200 kronor skulle anses utgöra arvode och 400 kronor godtgörelse för skrifhjälp,

Med bifall till detta Herr Svenssons yrkande beslöt nämnden att hos stadsfullmäktige hemställa om anslag för nu nämnda ändamål med 600 kronor.

Nämnden ansåg vidare, att i likhet med innevarande år anslag borde utgå för dagtraktamenten till nämndens ledamöter samt att därutöfver vice ordföranden måtte tillerkännas rätt till dagtraktamente.

Öfriga beräknade utgifter bestämdes med ledning af erfarenheten från innevarande år, därvid dock skulle anmärkas, att utgiften för papper och blanketter kunnat beräknas så lågt, då förrådet af dylika till större delen kunde antagas vara tillräckligt äfven för nästa år.

Nämnden beslöt vidare anmäla, att en behållning af 600 kronor beräknades vid årets slut uppstå å innevarande års anslag till nämnden samt att detta belopp således kunde disponeras för bestridande af nästa års utgifter.

Med ledning af det ofvansagda får nämnden därför hemställa om godkännande af följande

Förslag till utgiftsstat för år 1915.

Dagtraktamente för nämndens vice ordförande och ledamöter, 4 kronor för dag, förslagsvis		350: —
Arvode åt ordföranden	200: —	
Bidrag åt ordföranden för skrifhjälp	400: —	600: —
Annonser och kungörelser, förslagsvis		150: —
Transport		1,100: —

	Transport	1,100: —
Papper och diverse omkostnader. förslagsvis.		100: —
	Summa Kronor	1,200: —

N:o 88. Budgetförslag 1915. Drätselkammarens förslag.

Som ofvan.

In fidem
Victor Åsberg.

Justeradt den 21 oktober 1914.

Johan Svensson. ***Reinhold Pettersson.***

Från konceptprotokollet rätt utdraget, betygar:

Victor Åsberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlämna af kammaren med ledning af stadens räkenskaper samt inkomna specialförslag uppgjordt förslag till Västerås stads utgifts- och inkomststat för år 1915; och får Drätselkammaren därvid afgifva följande betänkande.

Det är under alldeles säregna förhållanden Drätselkammaren denna gång gått till sin uppgift att bereda stadens budget. Det pågående världskriget har framkallat en synnerligen allvarlig ekonomisk kris i hela vårt land. Dess bättre hafva verkningarne af denna kris hittills icke varit fullt så kännbara i Västerås som mångenstädes annars i landet; och särskildt glädjande är att konstatera, att någon egentlig arbetsbrist utöfver den för årstiden vanliga ännu ej gjort sig gällande härstädes. Att en sådan arbetsbrist af omfattande dimensioner dock mycket väl kan inträffa och detta snart nog, har Drätselkammaren ej förbisett, och frågan hvad från stadens sida i händelse häraf må åtgöras, har vid flere tillfällen varit föremål för Drätselkammarens öfverläggningar och utredningar.

Stadens ekonomiska ställning är för närvarande jämförelsevis rätt stark. Drätselkammaren lyckades nämligen före krisen afyttra inemot en miljon kronor af stadens obligationer till förmånlig kurs, hvarigenom dels en del sväfvande skulder kunde fonderas och dels ett afsevärdt belopp därutöfver erhållas att möta blifvande större utgifter för ännu en tid framåt.

Hvad regleringen af bristen i 1915 års stat angår är att räkna med en ovanligt kraftig stegring i bevillningskronornas antal, i det att dessa från 109,197 kronor 20 öre stigit med öfver 20,000 kronor till 129,804 kronor 40 öre, motsvarande med samma uttaxering som förra året en ökning af omkring 139,000 kronor. Däremot hafva inkomsterna af brännvinsmedlen, hvilka nu utgå i form af ersättning, från statsverket med bestämdt belopp, sjunkit med ej mindre än omkring 45,000 kronor. En del af denna minskning motsvaras dock af det höjda statsbidraget till folkskolan, omkring 15,000 kronor.

N:o 88. Budgetförslag 1915. Drätselkammarens förslag.

Vederbörande nämnder och styrelser synas i sina specialförslag hafva i känsla af den rådande ekonomiska krisens tryck sökt inskränka sina äskanden om nya eller förhöjda anslag till det nödvändigaste. Anmärkningsvärdt är särskildt att erinra om de ytterst få framställningar om löneförhöjningar, som i specialförslagen förekomma. Det är därför också jämförelsevis obetydliga förändringar i dessa förslag, som af Drätselkammaren föreslagits.

Stadsfullmäktige hafva emellertid själfva förut genom särskilda beslut under innevarande år disponerat uttaxeringen i nästkommande års stat med rätt afsevärda belopp. Detta oaktadt har Drätselkammaren sett sig i stånd att föreslå upptagande till uttaxering i den föreliggande staten af en del förut gjorda utgifter, som bestridts af tillgängliga medel, samt ändock, med bibehållande af samma uttaxeringsprocent som i årets stat, kunnat föreslå ett rätt afsevärdt förslagsanslag, att möta en del oförutsedda utgifter, hvilka, just på grund af de rådande förhållandena, under nästkommande år kunna tänkas blifva betydligt större än hvad förut i allmänhet varit fallet.

Utgifterna.

Kapitalafbetalningar och räntor.

Utgifterna för kapitalafbetalningar och räntor hafva upptagits med omkring 20,000 kronor högre belopp än i 1914 års stat, beroende på stadens ökade skuldsättning. Då återstoden af de medel, som erhöllos vid senaste obligationsförsäljningar knappast torde förslå till bestridande af de lånemedelsanslag, som beräknas komma att utgå under nästkommande år, har Drätselkammaren upptagit ett belopp af 5,000 kronor till ränta å de medel som kunna behöfva upplånas utöfver det fortfarande kvarstående lånet från en del fonder.

Afkortningar.

I 1914 års stat beräknades till afskrifning af debiterade men ej inflntna utskylder ett belopp af 35,000 kronor. Då detta belopp visat sig vara mer än tillräckligt stort och då särskildt den sista skattebetalningen under innevarande år verkställts utan synbar påverkan af krisen, har Drätselkammaren tilltrott sig att i det nu föreliggande förslaget upptaga enahanda belopp 35,000 kronor.

Brottmålsrådmannens grundlön.

Magistraten har förnyat sin förra året gjorda, men af Stadsfullmäktige då afslagna framställning om förhöjning af brottmålsrådmannens grundlön med 500 kronor. Då Drätselkammaren har sig bekant, att en del andra framställningar om löneförhöjningar tillbakavisats af vederbörande styrelser och då säkerligen åtskilliga befattningshafvare själfva med hänsyn till de nu rådande förhållandena underlåtit att göra dylika framställningar, har Drätselkammaren icke ansett sig böra tillstyrka andra förhöjningar i löner och arvoden än sådana, som betingats af gällande lönestater eller eljes förut följda principer eller som i öfrigt i alldeles särskild grad kunnat motiveras af ökade göromål. Af här anförda skäl har Drätselkammaren icke ansett sig kunna nu tillstyrka ifrågavarande framställning om höjning i brottmålsrådmannens grundlön. Densamma är sålunda i förslaget upptagen såsom förut i öfverensstämmelse med för Magistraten fastställd lönestat.

Stadsvaktmästaren.

Stadsvaktmästaren Clefberg har under innevarande år aflidit, men befattningen har ännu ej af Drätselkammaren veterligen besatts med ny innehafvare. Då det ej är osannolikt, att till denna befattning kommer att befordras någon förut hos staden anställd befattningshafvare, som på grund af föregående tjänstgöring genast erhåller ett eller två ålderstillägg, har Drätselkammaren här uppfört två ålderstillägg. Detta har skett — oaktadt ålderstilläggen gifvetvis komma att besparas därigenom, att antingen vaktmästaren Clefberg eller den, som tillsättes i hans ställe. slutligen kommer att ersättas af en person, som ej är berättigad till ålderstillägg — då det ej kan förutses, på hvilken specialstat besparingen kommer att ske.

N:o 88.
Budgetförslag 1915.
Drätselkammarens förslag.

Framställningen om anslag till arvode åt en extra exekutionsbetjänt får Drätselkammaren tillstyrka.

Exekutionsbetjänterna.

Det nu ånyo framförda krafvet på anslag till bostadstelefoner för exekutionsbetjänterna vill Drätselkammaren ej längre motsätta sig.

Underhåll af polisstationen.

Anslaget till underhåll af polisstationen blef med hänsyn till behofvet af en del särskilda reparationer i 1914 års stat höjdt från 300 till 500 kronor, men har nu, då några särskilda sådana behof ej synas föreligga, åter upptagits till det lägre beloppet 300 kronor.

Enligt gällande lönestat är stadens byggnadschef från och med år 1915 berättigad att erhålla första ålderstillägget, 500 kronor.

Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner.

Skrifbiträdet å ombudsmannaexpeditinen, som varit anställdt därstädes mer än tre år, har liksom sin företrädare i denna anställning upptagits till erhållande af ett ålderstillägg å 150 kronor.

På grund af den stora stegringen i skrifgöromålen å stadskamrerarekontoret, som föranledes af debitering och uppbörd af grundafgifterna till den allmänna pensioneringen, har Drätselkammaren ansett sig böra upptaga anslaget till skrifbiträde å nämnda kontor med 1,800 kronor mot 1,000 kronor i innevarande års stat.

Stadens revisorer hafva med hänsyn till det i hög grad stegrade arbetet med sifferrevisionen af Drätselkammarens räkenskaper föreslagit en höjning af arvodet för detta besvär, hvilket förslag Drätselkammaren tillstyrker.

Anslaget till skrifmateriel och bokbinderiarbeten har Drätselkammaren ansett nödigt höja med 200 kronor.

En ny anslagspost å 300 kronor har under denna titel upptagits, nämligen för diverse utgifter såsom telefonsamtalsafgifter, skjutsar m. m., utgifter, hvilka gifvetvis äfven förut förekommit, ehuru särskildt belopp för ändamålet ej varit i staten upptaget.

Pensioner.

På de skäl som Drätselkammaren i betänkandet till 1914 års stat anförde, hemställer Drätselkammaren, att anslag ej måtte upptagas till Magistratens ämbets- och tjänstemäns reservfond. Räntan å denna fond, hvilken fond uppgår till omkring 50,000 kronor, förslår mer än väl till bestridande af den enda pension, som för närvarande ur fonden utgår, nämligen pensionen till Fru Hennichs å 500 kronor.

Brandväsendet

Drätselkammaren tillstyrker Brandstyrelsens hemställan om ökning af brandmanskapet med en man samt om höjningen af anslaget till foder med 300 kronor.

Beträffande värdet af bostadsförmånerna är Drätselkammaren ense med Brandstyrelsen däri, att desamma äro efter nuvarande förhållanden för låga. Men då samma förhållande äger rum med en hel del befattningshafvare och då ändring häri ej torde kunna ske utan förändring af gällande lönestater, i hvilka naturaförmånerna för en del befattningshafvare äro fastställda till vissa belopp, har Dtätselkammaren nu ansett det olämpligt att företaga någon ändring i detta hänseende, särskildt som en sådan ändring ej inverkar på budgeten. Drätselkammaren har dock för afsikt att i början af nästkommande år taga förevarande angelägenhet under behandling rörande samtliga stadens befattningshafvare, hvilka åtnjuta dylika förmåner, och efter utredning inkomma till Stadsfullmäktige med det förslag till ändring i respektive aflöningsstater, som i anledning däraf kunna påkallas.

Med anledning däraf, att den beslutade brandautomobilen, som var afsedd att levereras redan den 1 Juli innevarande år, på grund af inträffade hinder ännu ej anskaffats, har Brandstyrelsen hos Drätselkammaren gjort särskild framställning om ökadt anslag för innevarande år till utfodring af brandverkets hästar med 500 kr. Drätselkammaren har för detta ändamål till brandverkets stat tillagt det sålunda begärda anslaget.

Byggnadsnämnden.

Emot Byggnadsnämndens utgiftsförslag, som i allt öfverensstämmer med innevarande års stat, har Drätselkammaren intet att erinra.

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Drätselkammarens förslag.

De obetydliga förhöjningarne i två af de ordinarie anslagen till skötsel och underhåll af stadens parker och planteringar, hvilka af Trädplanteringssällskapet föreslagits, anser Drätselkammaren behöfliga.

Parker och planteringar.

Beträffande uteslutningen från förevarande titel af det förut här upptagna anslaget å 600 kronor för skötsel af planteringarne vid folkskolehusen, hvilken uteslutning föranledts af Folkskolestyrelsens förslag att upptaga anslag för ändamålet i folkskolans stat, delar Drätselkammaren till alla delar den uppfattning, som gjort sig gällande i den mot Folktkolestyrelsens beslut härutinnan afgifna reservationen, och får fördenskull och med särskildt framhållande däraf, att förslaget medför en onödig höjning i anslaget å 100 kronor, hemställa, att ifrågavarande anslag äfven i 1915 års stat med ett belopp ar 600 kronor uppföres under titeln parker och planteringar samt att motsvarande två anslag i folkskelans statsförslag å tillhopa 700 kronor uteslutes

Till Trädplanteringssällskapets förslag, som Drätselkammaren i öfrigt tillstyrker, har Drätselkammaren tillagt det vanliga anslaget för tillsyn och vård af svanorna och änderna i Svartån, förhöjdt från 200 till 350 kronor, samt det af Stadsfullmäktige den 27 Augusti innevarande år beviljade anslaget å 3,000 kronor till ordnande af östra stranden af Svartån mellan Skarpskytte- och Biskopsbroarne.

Hästholmarna.

Anslaget i årets stat 400 kronor till utskylder och reparationer å Elba har visat sig för lågt och därför nu upptagits med ett belopp af 600 kronor.

Skogarne.

Beträffande utgifterna under titeln skogarne hafva inga andra förändringar vidtagits, än att Drätselkammaren, dels på grund däraf att genom inköpen af egendomarne Hofdesta och Malma samt lägenheten Åshagen nya betydliga skogsarealer tillkommit, sett sig föranlåten föreslå en förhöjning i arvodet till jägmästare för tillsyn af skogarne med 100 kronor, dels ock kunnat nedsätta anslaget till skogsarbeten från 1,920 kronor till 1,070 kronor.

Rådhuset.

Som Vatten- och Gasverksstyrelsen beräknat inkomst af vattenklosettafgifter äfven för stadens fastigheter, har Drätselkammaren å Rådhusets stat för ändamålet uppfört ett nytt anslag å 45 kronor. Liknande förändringar hafva företagits beträffande andra stadens fastigheter i hvilka vattenklosetter äro inrättade.

Jordar och andra fastigheter.

Enligt kontrakt med arrendatorn af Kristiansborg äger denne åtnjuta afdrag å arrendet för den del af egendomen, som planlagts för tomtförsäljning, med 300 kr. om året, hvarjämte åligger jordägaren att gälda bevillning och en del andra afgifter för egendomen. Dessa belopp äro här uppförda såsom utgifter.

Å hyran för f. d. Sundénska gården 800 kronor afgår ett belopp af 500 kronor, som i folkskolans stat upptagits såsom hyra för af folkskolan disponerade lokaler i fastigheten.

I öfrigt äro under samma titel en del anslag obetydligt höjda på grund af stegrade markegångspris.

Nordanby gård

I föregående och innevarande års stater har jordbruket å egendomen Nordanby och i samband därmed lagd stadens jord upptagits under renhållningsverkets stat. Detta har nu, särskildt sedan staden inköpt egendomen Malma, ansetts mindre lämpligt, utan hafva dessa egendomars stater i det föreliggande förslaget upptagits under särskilda titlar.

Hvad särskildt Nordanby gård beträffar har det visat sig nödvändigt att företaga en del höjningar i anslagsbeloppen.

På grund af nu rådande höga priser å foder och spannmål hafva dels anslaget till utsäde höjts från 1,200 kronor till 2,080 kronor, dels ock anslaget till stallet höjts från 1,700 kronor till 4,400 kronor. Sistberörda höjning är dessutom betingad däraf, att för jordens ordentliga skötsel tre nya hästar anskaffats utöfver förutvarande antal.

Som jorden är utmagrad och därför i behof af stark gödning, är anslaget till komposter och pudrett m. m. höjdt från 500 kronor till 1,000 kronor.

Täckdikning är nödvändig för att på ett rationellt sätt kunna bearbeta och sköta jorden. Därigenom och genom ordentlig gödsling oeh kalkning torde större och jämnare skördar så småningom kunna erhållas. Drätselkammaren har också redan under innevarande år påbörjat täckdikning. För samma ändamål är i förslaget upptaget ett belopp af 2,000 kronor.

Malma gård.

Utgifterna för Malma är en helt och hållet ny stat. Rörande desamma må här anmärkas följande.

Anslagen till utsäde och utfodring i stallet äro beräknade med hänsyn till nu gällande höga foderpriser.

Vid stadens öfvertagande af egendomen var densamma utarrenderad på sex år från den 14 Mars 1914. Drätselkammaren har emellertid träffat aftal med arrendatorn om afträdande af arrendet den 14 Mars 1915 och ingå bland villkoren i detta aftal, att arrendatorn skall erhålla en kontant afträdessumma af 2,000 kronor, hvilket belopp upptagits i staten.

Enligt lag är staden skyldig att hos Kungl. Domänstyrelsen begära indelning af skogen å egendomen och har den beräknade kostnaden härför i staten uppförts med ett belopp af 300 kronor.

För att bruka egendomen är det nödvändigt att därstädes uppsätta inventarier. Enligt den såsom bilaga vid budgetförslaget fogade förteckningen erfordras för ändamålet ett belopp af förslagsvis 25,000 kronor. Drätselkammaren hemställer med anledning häraf, att Stadsfullmäktige ville för uppsättning af inventarier vid egendomen Malma bevilja ett förslagsanslag å 25,000 kronor att fördelas till uttaxering med 5,000 kronor under ett hvart af åren 1915—1919 eller, därest jordbruket å egendomen skulle lämna öfverskott, tidigare amorteras af vinsten från jordbruket, med rätt för Drätselkammaren att redan under år 1915 förfoga öfver hela anslaget. 1915 års uttaxering af nyssberörda anslag är i förslaget uppfördt med 5,000 kr.

Hälso- och sjukvård.

Emot Hälsovårdsnämndens statsförslag, hvilket i det hela företer obetydliga förändringar i förhållande till innevarande års stat, har Drätselkammaren intet att erinra. Till Nämndens förslag har Drätselkammaren allenast tillagt det af Stadsfullmäktige den 19 sistlidne Juni beviljade anslaget å 12,000 kronor till värmeledning m. m. i nya paviljongen vid epidemisjukhuset, hvilket anslag enligt Stadsfullmäktiges berörda beslut skall gäldas af uttaxerade medel i 1915 års stat.

Kallbadhuset.

Anslaget till aflöningar och reparationer för kallbadhuset, för innevarande år 500 kronor, har visat sig knappt och därför i det föreliggande förslaget upptagits med ett belopp af 700 kronor.

Varmbadhuset.

Till varmbadhusets stat, emot hvilken i öfrigt vid behandlingen i Drätselkammaren ej förekommit anledning till anmärkning, har Drätselkammaren endast tillagt två poster nämligen dels det af Stadsfullmäktige den 30 April 1914 anslagna beloppet 5,150 kronor för upptagande af en brunn å badhusets tomt, hvarom jämväl Badhusstyrelsen erinrat, dels ock ett belopp af 150 kronor, utgörande afgift för de 10 vattenklosetterna i badhuset.

Renhållningsverket.

Åtskilliga utgiftsökningar, däraf några rätt afsevärda, har Drätselkammaren sett sig nödsakad föreslå å renhållningsverkets utgiftsstat.

Anslaget till extra arbetare, i årets stat 1,000 kronor, har uppförts med 2,100 kronor, en ökning, som betingats af tillkomsten af nya och vidgade hämtningsområden, såsom Akademivreten, m. fl. omständigheter.

Innevarande års anslag för inköp af torfmull har redan befunnits otillräckligt, hvarför en höjning måst vidtagas, nämligen från 5,600 kronor till 6,300 kronor.

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Drätselkammarens förslag.

På grund af i hög grad stegrade foderpris hafva jordbruksprodukterna till stallet beräknats till ett belopp af 6,140 kronor mot 3,835 kronor i 1914 års stat.

Två nya anslag, som Drätselkammaren ansett nödigt upptöra, äro för diverse reparationer i pudrettfabriken 300 kronor och för belysning och städning m. m. 200 kronor. I öfrigt äro en del obetydliga höjningar å en del anslagsposter vidtagna.

De af Stadsfullmäktige den 30 April och den 29 Oktober innevarande år beviljade anslagen å tillhopa 5,979 kronor 31 öre till ombyggnad och reparation af renhållningsverkets stall m. m. äro här upptagna.

Folkskolevä-sendet.

Beträffande intagandet af folkskolans stat i den allmänna budgeten har i det föreliggande förslaget vidtagits den ändringen, att, då förut den till uttaxering beräknade bristen upptagits som utgift i stadens allmänna budget, nu däremot såväl utgifternas som inkomsternas slutsummor ingå i budgetsförslaget.

Folkskolestyrelsens framställning, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att från och med den 1 Juli 1915 en ny ordinarie folkskollärare och en ny ordinarie folkskollärarinnetjänst skola här i staden inrättas, får Drätselkammaren tillstyrka.

De förändringar rörande upptagande af vaktmästares och eldares m. fl. naturaförmåner, som af Folkskolestyrelsen föreslagits, har Drätselkammaren icke ansett sig kunna tillstyrka. Hvad då först angår den verkställda höjningen i dessa naturaförmåners beräknade värde erinrar Drätselkammaren om, hvad Drätselkammaren härutinnan yttrat i fråga om Brandstyrelsens stat, nämligen att en dylik höjning väl är önskvärd, men icke bör införas på annat sätt än att samtidigt en omvärdering sker för alla befattningshafvare, som åtnjuta dylika förmåner, men att icke nu i samband med budgeten enstaka förändringar vidtagas, allraminst i de fall, då naturaförmånerna, såsom fallet är med vaktmästare och eldare vid folkskolehusen, med bestämda belopp ingå i af Stadsfullmäktige fastställd lönestat. Drätselkammaren anser därför, att någon förändring härutinnan i förhållande till innevarande års stat ej bör göras i 1915 års budget. — Hvad vidare sättet att upptaga naturaförmånerna i budgeten beträffar, har detta hittills alltid beträffande samtliga stadens befattningshafvare — undantagandes två städerskor vid folkskolan — skett så, att dessa naturaförmåners enligt lönestat eller eljes beräknade värde uppförts inom linien. Så har äfven skett i den nu föreliggande budgeten under öfriga hufvudtitlar. Anledningen till, att så förfarits, är den, att ifrågavarande form af aflöning icke alls eller i vissa fall endast delvis innebär någon direkt utgift för stadskassan och att i fall staden har direkta utgifter för att tillhandahålla dessa förmåner såsom för bränsle och lyse, kostnaden härför alltid är beräknad antingen för sig eller gemensamt med annan utgift af samma slag under särskildt anslag. Så ock beträffande nu ifrågavarande befattningshafvare under folkskolans stat. Bostadsförmånen innebär ingen direkt utgift för stadskassan och utgifterna för tillhandahållandet åt dem af värme och belysning äro utan tvifvel beräknade under folkskolans anslag för uppvärmning och belysning. Skulle nu dessa förmåner beräknas som utgifter i budgeten blir följden en dubbel uttaxering för utgifterna ifråga. Ett helt annat är förhållandet med de hyror, som betalas af en del folkskolelärare, hvilka bebo stadens lärarebostäder. Beträffande dem är bostaden ej någon i lönen ingående naturaförmån, utan det är fråga om verklig förhyrning. På grund af den uppfattning, som Drätselkammaren här utvecklat, har Dräselkammaren i sitt förslag affört från utgifterna i folkskolans stat de beräknade naturaförmånerna för vaktmästare, eldare och äfven städerskor samt från inkomsterna den del af dessa förmåner, som angifvits såsom hyra och beräknats bland folkskolans hyresmedel.

I enlighet med hvad Drätselkammaren ofvan ifråga om Trädplanteringssällskapets stat föreslagit har Drätselkammaren från folkskolans utgifter bortfört de båda anslagen å tillhopa 700 kronor för vård och skötsel af planteringarne vid folkskolehusen.

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Drätselkammarens förslag.

Vidkommande det nya anslaget å 28 kronor för beredande af fri läkarevård åt folkskolans betjänte, emot hvilket anslag Drätselkammaren intet har att erinra, vill Drätselkammaren endast föreslå den förändringen, att beloppet, på sätt som sker beträffande liknande anslag till förmån för andra stadens betjänte, icke upptages såsom ingående i skolläkarens arvode, utan upptages såsom ett särskildt anslag under rubriken "aflöning till vaktmästare, eldare och städerskor".

Hvad Folkskolestyrelsens förslag för öfrigt angår får Drätselkammaren tillstyrka bifall till detsamma.

Diverse anslag för undervisningsändamål.

Jämlikt Stadsfullmäktiges heslut den 27 sistlidne Augusti har anslaget till undervisningen i tekniska skolan upptagits med ett förhöjdt belopp af 3,500 kronor.

Vatten-, Gas- och elektricitetsverken.

Drätselkammaren tillstyrker, att Stadsfullmäktige måtte godkänna de i Vatten- och Gasverksstyrelsens stat föreslagna utgifterna för de under styrelsens förvaltning ställda verken och sålunda de af styrelsen gjorda särskilda framställningar beträffande själfva staten. Likaledes tillstyrker Drätselkammaren styrelsens förslag till sådan ändring i den af Stadsfullmäktige antagna taxan för små elektriska belysningsanläggningar, att vid sådana anläggningar, omfattande för lägenhet med normal dagsbelysning högst 4 lampor, elektrisk ström utlämnas efter årsackord med 9 kronor per lampa, förbrukande upp till 30 watt och 6 kronor per lampa förbrukande upp till 20 watt.

Beträffande af Vatten- och Gasverksstyrelsen begärda anslag till nyanläggningar och nyanskaffningar hemställer Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte af lånemedel bevilja följande anslag, nämligen

till inköp af mätare och inventarier	45,000: —
„ serviser och diverse mindre utsträckningar af ledningar	20,000: —
„ aflopps-, vatten- och gasledningar i Rudbecksgatan mellan Herrgårdsgatan och Tessingatan	13,500: —
„ vatten- och gasledningar i Kyrkogatan mellan Skolgatan och konsistoriehuset	2,000: —
„ vatten-, aflopps- och gasledningar i Allégatan dels mellan Östermalms- och Utanbygatorna och dels mellan Nygatan och Kopparbergsvägen	8,000: —
„ elektriska ledningar i Blåsbogatan mellan Norra Ring- och Bågevägarne	400: —
samt i Slottsgatan mellan Öfre Trädgårdsgatan och teaterbyggnaden	600: —
„ till kablar och maskiner m. m. för mottagande af kraft ftån Älfkarleby kraftverk	85,000: —
Kronor	174,500: —

Drätselkammaren afstyrker alltså Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning om anslag dels till vatten- och gasledningar i Västra Bergsgatan å 2,500 kronor, emedan de nuvarande ledningarne i denna gata endast äro några år gamla och tillräckliga för det nuvarande behofvet och då med omläggningen af afloppet i den väl ordnade gatan, hvartill anslag beviljats i samband med beslutet om allmänt införande af vattenklosetter uteslutande för att möjliggöra sådanas anläggande i fastigheterna vid ifrågavarande gata, enligt Drätselkammarens förmenande bör kunna tillsvidare anstå, hälst som någon begäran om vattenklosetters anläggande vid gatan ännu ej afhörts, dels ock till vatten-, aflopps- och gasledningar i Slottsgatan, enär dessa nya ledningar för närvarande ej äro af behofvet påkallade.

Vidkommande de tillstyrkta anslagen innebär Drätselkammarens förslag den förändringen ifråga om anslagen till mätare och inventarier samt till serviser och diverse mindre ledningar, att dessa anslag ej böra beviljas såsom förslagsanslag, utan såsom

N:o 88. Budgetförslag 1915. Drätselkammarens förslag.

fasta anslag, hvilket är nödvändigt för att erhålla vederbörligt tillstånd att låta anslagen ingå i ett blifvande obligationslån.

Rörande anslaget till kablar och maskiner för mottagande af kraft från staten erinrar Drätselkammaren därom, att fråga numera är å bane att förlägga statens transformatorstation vid Kungsängen omkring 900 meter närmare staden än förut var föreslaget. I händelse af en dylik förändring torde en afsevärd besparing hvars summa Drätselkammaren dock ej kan beräkna, kunna erhållas å ifrågavarande anslag, hvarom Vatten- o. Gasverksstyrelsen framdeles torde böra lämna Stadsfullmäktige besked i och för eventuel jämkning i anslagsbeloppet.

Gatuläggningen.

Anslagen till de ej specificerade gatuarbetena äro uppförda med samma belopp som för innevarande år.

Beträffande särskilda gatuarbeten, afsedda att utföras under nästkommande år och hvilka finnas närmare specificerade i de budgetförslaget bifogade kostnadsförslagen, hemställer Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige ville för nedan omförmälda arbeten bevilja följande anslag, nämligen:

dels att upptagas till *uttaxering* i 1915 års budget:

till omläggning af *Handtverkaregatan* mellan Köpmangatan och Vasagatan	11,000: —	
„ stensättning i *Djäknegatan* af backen mot Skolgatan	750: —	
„ tuktad stensättning af en mindre del af *Smedjegatan* ...	1,300: —	13,050: —
dels ock att utgå af lånemedel:		
„ ordnande och stensättning af *Malmabergsgatan* mellan Pilgatan och Tegnérgatan	39,500: —	
„ stensättning m. m. af *Södra Esplanaden* mellan Hamngatan och Kopparbergsvägen	45,700: —	85,200: —
	Kronor	98,250: —

Angbåtstrafiken till Hästholmarna.

Driftkostnaderna för den nya motorbåt, till inköp hvaraf Stadsfullmäktige den 24 September och den 29 Oktober innevarande år anslagit tillhopa 11,000 kronor, hafva af Drätselkammaren beräknats till 1,500 kronor. Det beräknade trafiköfverskottet 2,000 kronor har enligt Stadsfullmäktiges ofvanberörda beslut upptagits såsom amortering å anslagen för motorbåtens anskaffande.

Hamnen.

Emot Hamnstyrelsens förslag till stat för stadens hamn har Drätselkammaren intet att erinra.

Gatubelysningen.

Enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens statförslag utgör årskostnaden för den nuvarande gatubelysningen 28,700 kronor för gasbelysningen och 2,715 kronor för den elektriska belysningen eller tillhopa 31.415 kronor, hvaraf på hamnen kommer ett belopp af 1,300 kronor, hvadan alltså för staden återstå 30,115 kronor.

Ifråga om ökad gatubelysning har Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagit uppsättande af 10 st. nya gaslyktor enligt vid styrelsens statförslag fogad förteckning. Drätselkammaren tillstyrker detta förslag med undantag för lyktorna i Västgötegatan och Floragatan, alltså ett afdrag af två lyktor. I deras ställe föreslår Drätselkammaren uppsättande af en gaslykta i Västmannagatan, där vägen till och förbi Bellevue viker af, samt en gaslykta i Katrinelundsvägen mellan tomterna N:ris 11 och 12, hvarom en särskild, af Vatten- och Gasverksstyrelsen förordad framställning till Drätselkammaren inkommit. För de sålunda af Drätselkammaren föreslagna 10 nya gaslyktorna är anläggningskostnaden upptagen till 1,250 kronor och belysningskostnaden beräknad till 740 kronor.

Vidare får Drätselkammaren på grund af särskilda af Vatten- och Gasverksstyrelsen tillstyrkta ansökningar föreslå, att staden öfvertager kostnaden för den elektriska

belysningen å Akademivreten, beräknad till 200 kronor, dels att staden låter anordna och bekosta elektrisk belysning i Bergslagsvägen mellan Korsängsgatan och Loviseberg med 3 lampor, hvarför kräfves en anläggningskostnad af 525 kronor och en årlig belysningskostnad af 240 kronor, dels ock att staden låter uppsätta en elektrisk lampa å vägen öfver den s. k. Käringbrinken ungefär midt emellan Köpingsvägen och Västra förstadens område, med en anläggningskostnad af 50 kronor och en belysningskostnad af likaledes 50 kronor. Ofvanberörda belopp äro beräknade i Drätselkammarens budgetförslag. *N:o 88. Budgetförslag 1915. Drätselkammarens förslag.*

Sedan Folkskolestyrelsen numera i sitt statsförslag beräknat kostnad för gaturenhållning vid skolans fastigheter, har Drätselkammaren kunnat nedsätta sitt anslag för gaturenhållning med motsvarande belopp eller 725 kronor. Gaturenhållning.

I fattigvårdsstyrelsens statsförslag förekommer en ny utgiftspost: andra sjukvårdskostnader såsom afgift till vanföreanstalter m. m. 2,000 kronor, hvarom dock ingen förklaring lämnats i Fattigvårdsstyrelsens skrifvelse. Då Drätselkammaren emellertid inhämtat, att de utgifter, som ifrågavarande anslag afser att täcka, icke äro nya, utan förut blivit bestridda af anslaget till hospitalkostnader, har Drätselkammaren intet att erinra emot det nya anslaget. Fattigvården.

Hvad angår de af Fattigvårdsstyrelsen föreslagna höjningarne i arvodena till styrelsens sekreterare och kamrerare, anser sig Drätselkammaren nödsakad, hufvudsakligen på de skäl, som ofvan anförts beträffande förslaget om löneförhöjning åt brottmålsrådmannen, afstyrka bifall till ifrågavarande förslag.

I öfriga delar har Drätselkammaren ej något att erinra emot Fattigvårdsstyrelsens statförslag, utom det att Drätselkammaren till detsamma vill göra ett tillägg. I följd af den mycket starka torkan under innevarande års sommar och höst hafva betydliga sättningar och sprickor uppstått i sjukhusbyggnaden vid fattiggården. Då det är nödvändigt att råda bot för dessa bristfälligheter, har Drätselkammaren för ändamålet under fattigvårdens stat tillagt ett belopp af förslagsvis 2,500 kronor.

Enligt inhämtad upplysning erfordras för kyrkliga ändamål enligt kyrkostämmans beslut en uttaxering af 46,591 kronor 98 öre. Kyrkliga ändamål.

Från styrelsen för länets arbetsförmedling har inkommit en skrifvelse, däri styrelsen, med öfverlämnande af förslag till inkomst- och utgiftsstat för anstalten år 1915 anhåller, att Stadsfullmäktige måtte äfven för nämnda år till anstalten anvisa ett anslag å 2,000 kronor. Drätselkammaren tillstyrker berörda anhållan. Arbetsförmedlingen.

Tillika har styrelsen öfverlämnat afskrift af revisionsberättelse rörande anstaltens verksamhet under år 1913; och torde i anledning däraf Stadsfullmäktige fatta beslut ifråga om ansvarsfrihet för styrelsens förvaltning under revisionsåret.

Från Västerås sjukkassors fortsättningskassa, en omorganisation af Västerås sjukkassors Centralförsamlings fortsättningsförening, har till Drätselkammaren inkommit med framställning om bidrag af staden för år 1915, och får Drätselkammaren tillstyrka, att Stadsfullmäktige bevilja sådant bidrag under samma villkor, som af Stadsfullmäktige bestämdes den 23 December 1909, då kommunalt bidrag till ofvannämnda förening första gången beslutades. Beloppet har Drätselkammaren beräknat till förslagsvis 2,700 kronor eller 100 kronor mer än motsvarande anslag för innevarande år. Västerås sjukkassors fortsättningskassa.

Till barnhemmet Sparfboet torde Stadsfullmäktige lämna samma anslag som för innevarande år, 300 kronor, hvarom ansökan till Drätselkammaren inkommit. "Sparfboet".

Fosterbarnsnämndens anslag är upptaget med samma belopp som för innevarande år i öfverensstämmelse med nämndens förslag. Fosterbarnsnämnden.

Den 24 sistlidne September hafva Stadsfullmäktige till Drätselkammaren för utlåtande remitterat två särskilda af Läroverksadjunkten B. Fjellman och Apotekaren O. Oest gemensamt hos Stadsfullmäktige väckta motioner, den ena om beviljande af ett anslag å 2,500 kronor för år 1915 till Västerås Arbetsstuga och den andra om Arbetsstugan m. m.

Budgetförslag 1915. Drätselkammarens förslag.

beviljande af en årlig pension å 400 kronor från och med år 1915 åt arbetsstugans med innevarande års utgång afgående föreståndarinna Fröken Sofi Österberg. Drätselkammaren har i sak intet att erinra emot dessa förslag. Men ifråga om formen för pensionens utgående anser Drätselkammaren lämpligt, att, enär fröken Österberg icke varit anställd i stadens tjänst, pensionen, liksom hittills hennes lön, utgår af anslaget till arbetsstugan. Med anledning häraf föreslår Drätselkammaren, att arbetsstugan för år 1915 beviljas ett anslag å 2,900 kronor, däraf 400 kronor skola utgå till pension åt fröken Sofi Österberg för nämnda år.

Stadsfullmäktige hafva vidare den 29 nästlidne Oktober till Drätselkammaren remitterat framställningar om anslag för år 1915 till Västerås barnkrubba, 1,000 kr., och till Västerås barnhem, 500 kronor, hvarjämte till Drätselkammaren inkommit en framställning från Västerås natthärbergesförening om anslag för år 1915 å 300 kronor. Drätselkammaren tillstyrker bifall jämväl till dessa framställningar. Till gäldande af ofvanberörda anslag till arbetsstugan, barnkrubban, barnhemmet och natthärberget sammanlagdt 4,700 kronor torde anvisas 3,300 kronor såsom för innevarande år af Sundinska fondens för välgörande och allmännyttiga ändamål öfverskottsmedel och återstoden 1,400 kronor uttaxeras.

Allmänna pensioneringen.

Pensionsnämnden har inkommit med förslag till utgiftsstat för år 1915, slutande å ett belopp af 1,200 kronor, hvilket förslag af Drätselkammaren tillstyrkes. Beloppet har af Drätselkammaren upptagits till fullo, då det öfverskott, som kan beräknas uppstå å innevarande års anslag lämpligen bör ingå bland behållningarne i stadens bokslut för år 1914.

Enligt 14 § af lagen om allmän pensionsförsäkring skall kommunen inbetala de pensionsafgifter å tre kronor, som af de afgiftspliktiga ej erläggas. Drätselkammaren har beräknat beloppet af sådana af de afgiftspliktiga inom kommunen ej erlagda afgifter till 10,000 kronor, hvilket belopp i utgiftsförslaget uppförts.

Vidare skall enligt 10 § af samma lag kommunen med $^1/_8$ bidraga till de pensionstillägg och understöd, som beviljas inom kommunen mantalsskrifna personer. Detta belopp, som afser sådana pensionstillägg och understöd, hvilka utgå under innevarande år, har beräknats till 1,500 kronor.

Stallet.

I anslagen för stadens stall förekommer endast en höjning med 100 kronor i anslaget till utfodring, beroende på ökade foderpris.

Diverse behof.

Den 30 April innevarande år anvisade Stadsfullmäktige ett anslag å 500 kronor af årets förslagsanslag för beredande af dagtraktamentsersättning åt de af Stadsfullmäktige valda ledamöterna i stadens taxeringsnämnder med 4 kronor till en hvar ledamot för hvarje sammanträdesdag. Då liknande traktamentsersättning torde böra utgå äfven för år 1915, har Drätselkammaren för ändamålet i utgiftsförslaget insatt ett belopp af förslagsvis 500 kronor.

Den 27 Februari 1913 fattade Stadsfullmäktige beslut om utsträckning af brandordningens tillämpningsområde till de flesta bebyggda områdena utom stadsplanen. Härjämte och i ändamål att erhålla förenklingar i brandordningens bestämmelser om brandsyn beslöto Stadsfullmäktige samtidigt anhålla hos Magistraten, att Magistraten måtte i samråd med Brandstyrelsen uppgöra och till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till förändringar i brandordningen i berörda hänseende samt i öfriga delar, där förändringar i följd af den utsträckta tillämpningen kunde påkallas. Något dylikt förslag har emellertid ännu ej afhörts, utan har i stället brandsynen äfven i år verkställts på det föräldrade sättet med två stora brandsynenämnder i stället för förut en — detta i följd af den ökade omfattning af arbetet med brandsynen —, hvilket föranledt att kostnaderna för brandsynen, hvilka i årets stat beräknats till 500 kronor, uppgått till något öfver 1,000 kronor. Under antagande, att under år 1915 de af-

N:o 88. Budgetförslag 1915. Drätselkammarens förslag.

sedda förenklingarne i brandsyneinstitutionen komma att genomföras, har Drätselkammaren emellertid upptagit kostnaderna för brandsyn med oförändradt belopp, 500 kr.

Boktryckaren Fredrik Andersson har äfven i år inkommit med ansökan om bidrag af stadens medel för utgifvande nästkommande år af en adresskalender för Västerås. Framställningen afser ett belopp af 500 kronor. Drätselkammaren anser sig emellertid ej kunna tillstyrka högre anslag för ändamålet, än som beviljades för innevarande år, eller 250 kronor, hvilket belopp i utgiftsförslaget uppförts, och föreslår Drätselkammaren, att anslaget beviljas under samma villkor, som Stadsfullmäktige bestämde den 25 September 1913, eller att Andersson skall kostnadsfritt till stadens myndigheter och verk öfverlämna 25 exemplar af kalendern för år 1915.

Det i innevarande års stat upptagna anslaget å 2,500 kronor för utgifvande af stadens kommunala historia, har äfven i år användts på samma sätt som under år 1913 eller till aflöning af vikarie åt ordinarie stadsombudsmannen i fråga om större delen af hans göromål, för att bereda honom tid och tillfälle att ägna sig åt det särskilda uppdraget att författa den kommunala historien. Då arbetet å ombudsmannaexpeditionen med stadens snabba tillväxt alltjämt ökar, har det icke varit möjligt för den ordinarie ombudsmannen att ägna så mycken tid åt ifrågavarande författarskap, som tilläfventyrs kunde anses önskvärdt, då det gifvetvis måste i första hand tillses, att de ordinarie göromålen blifva behörigen skötta. Enligt hvad ombudsmannen meddelat, har hans arbete fortskridit till något öfver midten på 1880-talet. Då Drätselkammaren anser, att arbetet med den kommunala historien bör fortsättas och då, äfven oafsedt detta arbete, göromålen å ombudsmannaexpeditionen synas hafva stegrats så, att det icke är möjligt för en person att ensam nöjaktigt sköta detsamma, har Drätselkammaren äfven i det nu föreliggande budgetförslaget upptagit anslag för nu ifrågavarande ändamål. Hvad anslagets storlek beträffar, får Drätselkammaren meddela, att Drätselkammaren i början af innevarande år fann sig föranlåten att höja vikariens arvode, som förut utgått med 200 kronor i månaden till 250 kronor. På grund af besparingar å anslaget från 1913 torde 1914 års anslag å 2,500 kronor i alla fall blifva tillräckligt. Med bibehållande af ett arvodesbelopp af 250 kronor i månaden erfordras ett anslag för nästkommande år å 3,000 kronor, hvilket belopp också i budgetförslaget upptagits.

Beträffande två af Stadsfullmäktige beviljade anslag, som vid utförandet af därmed afsedda anläggningar visat sig otillräckliga, anser Drätselkammaren, att de belopp, hvarmed anslagen öfverskridits, böra kunna fyllas af uttaxeringen i 1915 års stat. De anslag, som här afses, äro dels anslaget å 25,000 kronor af den 29 Augusti 1913 till uppförande af en körbro öfver Svartån vid Biskopsgatan, hvilket öfverskridits med 1,257 kronor 61 öre, och dels anslaget af den 18 December 1912 å 2,000 kronor för anordnande af en ångbåtsbrygga vid Östra holmen, hvilket arbete dragit en kostnad, som med 1,608 kronor 40 öre öfverstiger det sålunda lämnade anslaget.

I och med inköpet af egendomen Malma hafva varit förenade åtskilliga kostnader såsom för undersökning af grusförekomsterna å egendomen och andra utredningsarbeten, lagfartskostnader m. m. Summan af dessa kostnader 2,626 kronor 59 öre har Drätselkammaren upptagit som en särskild anslagspost i utgiftsförslaget.

Den 28 Mars 1912 beslöto Stadsfullmäktige att för en summa af 7,000 kronor, tillösa sig Västerås varmbadhusaktiebolags badhus med inventarier, hvilken lösesumma skulle för det dåvarande utgå af tillgängliga medel. Drätselkammaren har förskotterat beloppet och hemställer nu, att det måtte ersättas af uttaxerade medel i 1915 års stat.

Jämlikt Stadsfullmäktiges särskilda beslut den 28 Maj, den 27 Augusti och den 29 Oktober innevarande år hafva i budgetförslaget uppförts anslag till gäldande af aktieteckning i Västerås Teateraktiebolag med $^1/_5$ af 26,000 kronor eller 5,200 kronor,

N:o 88.
Budgetförslag 1915.
Drätselkammarens förslag.

till anskaffande och uppsättning af gatuskyltar, 1,200 kronor, samt till anläggande af en mindre slip, 1,500 kronor.

Förslagsanlsaget.

Såsom i början af detta betänkande är omnämndt, har ett ovanligt stort förslagsanslag kunnat beräknas för nästkommande år. Beloppet är i förslaget upptaget med 54,552 kronor 32 öre. Drätselkammaren anser dock, att detta anslag icke bör i afsevärdare grad disponeras för andra ändamål än som särskildt betingas af i anledning af krisen inträffade förhållanden.

Inkomsterna.

Behållning.

Drätselkammarens afslutade räkenskaper för år 1913 utvisa en behållning af 80,702 kronor 25 öre. Sedan därifrån afräknats den behållning från år 1912 eller 35,976 kronor 10 öre som disponerats i 1914 års budget, återstår för 1915 års budget en disponibel behållning från sist afslutade räkenskaper å 44,726 kronor 15 öre.

Uttaxeringen.

Drätselkammaren föreslår, att för reglering af nästkommande års utgifts- och inkomststat Stadsfullmäktige måtte besluta en uttaxering af 6,75 % å det under innevarande år till utgörande af bevillning enligt pröfningsnämndens beslut upptaxerade inkomstbeloppet i staden 12,980,440 kronor med 876,179 kronor 70 öre.

Aktier.

Drätselkammaren har ansett sig liksom föregående år kunna beräkna en utdelning af 5 % å stadens aktier i Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg.

Poliskåren.

På framställning af Drätselkammaren har Spritbolaget beslutat för nästkommande år höja sitt bidrag till aflöningen åt tillsyningsmannen för rusdryckshandteringen från 500 till 1.200 kronor, hvilket sistnämnda belopp blifvit i inkomststaten uppfört.

Brandväsendet

Brandstyrelsen har i sitt förslag bland inkomsterna upptagit försäljningssumman för 2 hästar med 1.200 kronor. Hästarnas försäljning föranledes af anskaffandet af den beslutade brandautomobilen. Emellertid beräknades redan i innevarande års inkomststat, vid hvars uppgörande ansågs, att brandautomobilen skulle insättas under år 1914, ett belopp af 1,400 kronor för försäljning af de två hästarne. Då Drätselkammaren anser, att det ej är lämpligt att i inkomsterna för två år upptaga samma inkomst, som ju i verkligheten endast uppkommer en gång, och då inkomsten mycket väl kan beräknas äfven i bokslutet för år 1914, ehuru den då ännu ej influtit, och balanseras öfver till 1915 års räkenskap, har Drätselkammaren i nu föreliggande inkomstförslsg ej beräknat någon inkomst för försäljning af de två hästarne.

Hästholmarne.

Drätselkammaren har förut utarrenderat betet åt Östra holmen under sommaren mot en arrendeafgift af 100 kronor. Sedan holmen numera antagit karaktären af en friluftspark, har Drätselkammaren ansett det mindre lämpligt att vidare upplåta holmen till betesplats för kreatur, hvarför ofvanberörda förut beräknade inkomst ej är upptagen i det nu föreliggande förslaget.

Skogarne.

Enligt den af Kungl. Domänstyrelsen fastställda planen för afverkningen å stadens skog kan för nästkommande år icke beräknas högre inkomst af försäljning af skogsprodukter än 700 kronor mot beräknade 1,600 kronor i innevarande års stat.

Gårds- och tomtfastigheter.

Skillnaden mellan utgifterna för och inkomsterna af stadens gårds- och tomtfastigheter var i innevarande års budget beräknad till 22,525 kronor. Motsvarande behållning enligt det nu föreliggande förslaget är 27,911 kronor.

Jordar och andra fastigheter.

Genom uthyrning af en del nya magasins- och upplagsplatser, framförallt å hamnplanen, hafva inkomsterna under titeln jordar och andra fastigheter kunnat beräknas till något mer än 5,000 kronor högre belopp än enligt staten för innevarande år.

Nordanby och Malma.

Nya stater under hufvudtiteln Fastigheter äro de för Nordanby och Malma gårdar.

Renhållningsverket.

Äfven inkomsterna af stadens renhållningsverk hafva kunnat upptagas till något förhöjda belopp.

I Vatten- och Gasverksstyrelsens inkomstberäkningar har Drätselkammaren icke att föreslå andra ändringar, än att till inkomsterna för gas- och elektricitetsverken tilläggas de ökningar, som blifva en följd af Drätselkammarens förslag angående ökad gatubelysning med 740 kronor för gasverket och 490 kronor för elektricitetsverket.

N:o 88 Budgetförslag 1915. Drätselkammarens förslag.

Inkomsterna af ångbåtstrafiken till Hästholmarna är beräknad till 7,000 kronor mot 5,500 kronor i 1914 års budget.

Ångbåtstrafiken till Hästholmarna.

Enligt nu gällande lag har staden såsom ersättning för de till statsverket indragna brännvinsmedlen att år 1915 lyfta ett belopp af 89,208 kronor. Stadens inkomster af brännvinsmedel voro i innevarande års stat beräknade till 134,800 kronor.

Brännvinsmedel.

Under titeln diverse inkomster är i det föreliggande inkomstförslaget tillagd en ny post diverse öfriga inkomster, 500 kronor, hvarunder beräknats sådana smärre inkomster, såsom för försäljning af stadgar m. m., som icke kunna hänföras till någon annan särskild inkomsttitel.

Diverse inkomster.

Västerås den 23 November 1914.

Pa Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Under åberopande af 60 § Kungl. Förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 får Magistraten härhos öfverlämna bilagda af Drätselkammaren efter Magistratens anhållan upprättade förslag till utgifts- och inkomststat för staden för år 1915 med därtill hörande bilagor samt Drätselkammarens till Stadsfullmäktige ställda skrifvelse i ämnet.

Som af handlingarne framgår, har Drätselkammaren i vissa delar afvikit från Magistratens i skrifvelse till Drätselkammaren den 30 sistlidne oktober omförmälta framställningar, hvilka Magistraten härmed under åberopande af de skäl, Magistraten härför anfört, underställa Stadsfullmäktiges pröfning och afgörande.

Magistraten erkänner det berättigade uti Drätselkammarens resonemang därom, att under nuvarande förhållanden synnerlig sparsamhet med stadens medel bör iakttagas och att därför icke annat än i trängande fall nya tjänstebefattningar böra inrättas och synnerligt vägande skäl böra förebringas för att löneförhöjningar skola beviljas.

Därest det af Magistraten begärda anslaget för höjande af brottmålsrådmannens grundlön från 2,500 kronor till 3,000 kronor kunde anses såsom ett nytt äskande för året, skulle Magistraten därför icke under nuvarande förhållanden gjort framställning i berörda syfte.

Magistraten erinrar dock, att redan före bestämmandet af nuvarande grundlönen för brottmålsrådmannen Magistraten på, enligt Magistratens åsikt, synnerligt vägande skäl hemställt, att samma grundlön måtte höjas till 3,000 kronor, hvilket yrkande vid behandlingen af innevarande års stat af Magistraten vidhållits och nu ytterligare förnyas.

Sedan nuvarande lönestat för Magistraten och Rådstufvu-Rätten bestämdes, har erfarenheten visat, att den ökning af göromål, som till följd af stadens ökande i folkmängd och utsträckning för ledamöterna i Magistraten och Rådstufvu-Rätten uppkommit i främsta hand drabbat brottmålsrådmannen, utan att dock dennes sportelinkomster vuxit, hvaraf åter öfriga ledamöter i Rådstufvu-Rätten haft förmån.

N:o 88.
Budgetförslag 1915. Magistratens förslag.

Då en ökad utgift af 500 kronor i stadens allmänna budget, som med samma uttaxering för år 1915 som innevarande år lämnar ett öfverskott till förslagsanslag för oförutsedda utgifter af ej mindre än 56,000 kronor, måste anses synnerligt litet betunga stadens utgifter, men vara af synnerligt stor betydelse för den enskilde tjänstemannens ekonomiska förhållande, helst som genom bifall till Magistratens förslag skulle hos denne tjänsteman borttagas den helt naturliga känslan att gent emot öfriga kamrater vara missgynnad i löneafseende, får Magistraten på det bevekligaste anhålla om bifall till Magistratens förslag att grundlönen för brottmålsrådmannen höjes från 2,500 till 3.000 kronor.

I anledning af hvad Drätselkammaren anfört f afseende å stadsvaktmästaretjänsten får Magistraten härmed lämna den upplysning, att till stadsvaktmästare efter aflidne stadsvaktmästaren Clefberg utsetts hälsoolisen Berglund. hvilken på grund af föregående tjänstgöring är berättigad till två ålderstillägg.

I afseende å Drätselkammarens hemställan att anslag ej vidare måtte upptagas till Magistratens ämbets- och tjänstemäns reservfond erinrar Magistraten, hurusom enligt hvad handlingarne angående antagande af innevarande års utgiftsstat gifva vid handen, tvekan kan vara rådande om hvad i Kungl. Brefven den 11 november 5850 och den 27 februari 1868 i samband med fastställande af lönestater för Magistraten och Rådstufvu.Rätten innehölle angående afsättande af ett årligt belopp af 360 kronor till en reservfond för pensionering af Magistratens ämbets- och tjänstemän samt deras änkor och barn blifvit genom Kungl. Brefvet den 18 juli 1912 upphäft, helst någon reglering af pensioner genom sistnämnda nådiga bref ej ägt rum.

Vid sådant förhållande och då gifvetvis det för staden samt dess Magistrat skulle vara till gagn att den nuvarande så kallade reservfonden ökas oeh detta kan ske med så ringa tillskott af staden som 360 kronor, hemställer Magistraten, under åberopande af hvad Magistraten i sin skrifvelse till Stadsfullmäktige den 1 december 1913 anfört, att detta anslag fortfarande bibehålles.

Därest Stadsfullmäktige, som Magistraten vill hoppas, bifaller Magistratens förslag om förhöjning af brottmålsrådmannens grundlön från 2,500 kronor till 3,000 kronor, har Drätselkammarens hufvudskäl för afstyrkande af bifall till af Fattigvårdsstyrelsen väckt förslag om höjningar af arvoden till Fattigvårdsstyrelsens sekreterare och kamrerare ju förfallit.

Då Fattigvårdsstyrelsens förslag är föranledt af ökade göromål för dessa tjänstemän, torde väl i hvilket fall som helst skäl förefinnas för bifall till Fattigvårdsstyrelsens yrkande i berörda afseende.

I likhet med Drätselkammaren anser Magistraten att det skulle vara fördelaktigt om brandsynerna kunde ske för mindre kostnad än desamma utgjort innevarande år. Då emellertid i brandsyneförrättningarne böra deltaga yrkeskunniga män och deras biträde icke lär kunna erhållas utan dagsersättning i likhet med deras vanliga daglön, torde, huru brandsynerna än ordnas, utgifterna för arvode till dessa yrkesmän icke kunna nedbringas och med mindre antal syneförrättare äfventyras ju att brandsyneförrättningarne komma att draga än flera dagar än för närvarande äger rum.

Magistraten, som gärna vill tillmötesgå önskemålet därom att, Magistraten i samråd med Brandstyrelsen inkommer med förslag till förändringar i brandordningen i berörda afseende, hyser dock tvifvel om att, därest brandsyneförrättningarne skola äga tillräcklig effektivitet, kostnaderna därför kunna nedbringas.

Västerås rådhus den 27 november 1914.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

REGISTER

öfver

FÖRSLAG

till utgifts- och inkomststat för år 1914.

Sid.

Afkortningar ... 329
Aktier ... 348
Brandväsendet, utgifter ... 335
" inkomster ... 348
„ styrelsens förslag ... 361
Brännvinsmedel ... 354
Diverse behof ... 343
Diverse inkomster ... 354
Drätselkammarens betänkande ... 429
Fattigvården, utgifter ... 342
„ styrelsens förslag ... 418
Folkskoleväsendet, utgifter ... 340
» inkomster ... 353
„ styrelsens förslag ... 378
Förslagsanslaget ... 378
Gatubelysning. utgifter ... 341
„ bilagor ... 397
Gatuläggningen, utgifter ... 341
„ bilagor ... 413
Gaturenhållning ... 342
Gårds- och tomtfastigheter, utgifter ... 337
„ inkomster ... 349
„ bilaga ... 367
Hamnen, utgifter ... 341
„ inkomster ... 354
„ styrelsens förslag ... 414
Hälso- och sjukvård, utgifter ... 339
„ inkomster ... 352
„ nämndens förslag ... 371
Hästholmarne, utgifter ... 336
„ inkomster ... 348
Jordar och andra fastigheter. utgifter ... 337
„ inkomster ... 349
Kalbadhus, utgifter ... 339
„ inkomster ... 353

Sid.

Klapphus, utgifter ... 339
Kyrkliga ändamål, utgifter ... 342
Lån, utgifter ... 229
„ inkomster ... 345
Magistraten, utgifter ... 331
„ betänkanden med bilagor ... 356 och 441
Malma gård, utgifter ... 339
„ inkomster ... 352
„ bilagor ... 369
Nordanby gård, utgifter ... 338
„ inkomster ... 352
„ bilagor ... 368
Paviljongen i stadsparken, utgifter ... 337
„ inkomster ... 349
Parker och planteringar, utgifter ... 336
„ bilagor ... 365
Pensioner, allmänna ... 335
„ folkskolans ... 383
„ vatten-, gas- och elektr. verkens ... 401, 403 o. 404
Poliskåren, utgifter ... 332
„ inkomster ... 348
„ bilagor ... 361
Renhållningsverk, utgifter ... 339
„ inkomster ... 353
„ bilagor ... 376
Rådhuset, utgifter ... 336
Sammandrag, ... 355
Skogarna, utgifter ... 336
„ inkomster ... 348
Sociala ändamål, utgifter ... 342
„ bilagor ... 422
Stadsfullmäktige och Drätselkammaren, utgifter ... 334
Stadshotellet, utgifter ... 336
„ inkomster ... 349
Stallet, utgifter ... 343
Sundinska huset, utgifter ... 337
„ inkomster ... 349
Tullhuset, utgifter ... 337
„ inkomster ... 349
Undervisningsändamål, utgifter ... 340
Uttaxeringen, ... 347
Varmbadhus, utgifter ... 339
„ inkomster ... 353
„ styrelsens förslag ... 375
Vatten-, gas- och elektricitetsverken, utgifter ... 341
„ inkomster ... 353
„ styrelsens förslag ... 397
Vägunderhåll, utgifter ... 341
Ångbåtstrafiken till Hästholmarne, utgifter ... 341
„ inkomster ... 353

VÄSTERÅS, A. F. BERGHS BOKTRYCKERI, 1914.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1914 Den 17 December XXII

N:o 89.

Naturskyddskommitténs skrifvelse ang. naturskyddande af vissa områden m. m. i västra delen af staden.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Västerås stads västra utmark med sitt jämförelsevis obetydliga ytinnehåll erbjuder för naturvännen ätskilligt af intresse. Dominerande äro höjderna Pistolvreten, Ragvalds backe, Käringberget och det inom stadens planlagda område belägna Mariaberget. Hela området såväl de nämnda höjderna som mellanliggande slättmark och dälder var förr öfversållad med flyttblock till en del af vädiga dimensioner. Den högre ursprungliga vegetationen består dels af albestånden vid stöstranden, dels ock af fristående tallar med utbredd, sammantryckt kronform, hvilka sistnämnda i allmänhet, tillfölje kampen mot västanvinden vuxit i sned riktning, En stor del af dessa träd torde med all säkerhet i ett par sekler, trotsande många vidrigheter, hafva prydt denna i öfrigt rätt karga natur med sin ständiga grönska.

I senare tid hafva genom planteringar tillkommit, delvis täta och högresta bestånd af diverse trädslag till största delen af björk- och lärkträd.

Hvarje vän af svensk kultur måste ovilkorligen med glädje hälsa hvarje sträfvan att bibehålla de gamla minnena: berghällarna, flyttblocken och de vackra åldriga tallarna. Det är vår plikt att åt eftervärlden bevara något af de kvarvarande resterna af en uråldrig natur, hur obetydliga de än må te sig vid en jämförelse med hvad som varit. Kommitterade anse, att de nämnda fyra höjderna böra undantagas från bebyggande och så vidt möjligt är bibehållas i sitt naturliga skick.

Pistolvreten,

belägen midt uti ett område, hvilket af allt att döma inom närmaste framtid blir i sin helhet bebygdt, bör således bibehållas som naturpark. Med bibehållande af de ursprungliga formationerna, de få kvarvarande flyttblocken och de ståtliga tallarna erbjuder denna plats i närvarande stund, och om det bevaras, för lång framtid naturvännen stora skönhetsvärden. En omreglering af den af Byggnadschefen Smitt uppgjorda planen öfver området torde ej möta svårigheter. Det torde t. o. m. i trafikhänseende vara en fördel att den genom området löpande hufvudvägen förflyttas längre österut. Den prickade linien å bifogade kartblad utvisar i öfrigt det område kommitterade tänkt sig som öppen plats.

Gästgifvareängen.

Med hänsyn till hela västra utmarkens sunda belägenhet och synnerliga lämplighet som bostadsplatser ha kommitterade ej velat föreslå förminskning af det för bebyggande afsedda området i större utsträckning än beträffande de förut nämnda bergshöjderna. Af samma anledning tänka kommitterade icke heller påyrka skydd för trä-

N:o 89 ang. naturskyddande af vissa områden i Västra delen af staden.

den inom byggnadsområdet. Dock vilja kommitterade hemställa, att två karaktäristiska tallar och en gran i Gästgifvareängen måtte naturskyddas. Granen, som är af särskildt vacker typ och kraftig växt, har dessutom så gynnsam plats, att den bör blifva ett verkligt jätteträd.

Vid områdets gräns mot Mälaren är enligt förslag till stadsplan för västra områdena en gata framdragen i själfva strandlinien. Genom gatans förflyttning endast 20 meter, åt norr möjliggöres, att därvarande vackra albestånd bevaras åt framtiden. Icke enbart den omständigheten, att dess skönhetsvärde ökas i den mån närliggande områden bebyggas, motiverar en sådan åtgärd. Gästgifvareängens långgrunda strand med sitt cirka 100 meter breda vassbälte är den sista återstoden af Västerås stads långgrunda albevuxna stränder mot Mälaren. Platsen är dessutom, trots lifligt tjufskytte, en kär tillflyktsort för änder, och har stora förutsättningar som skyddsområde för fåglar, hvarför allt fågellif där borde fridlysas.

Ragvaldsbacke.

Denna dominerande höjd med den storslagna utsikten öfver Mälaren och slättbygden västerut är en af vår stads allra vackraste utsiktspunkter, Det är ej heller många år, sedan den låg i sitt naturliga skick med massor af flyttblock och rullsten vittnande om hur hela västra området fordom sett ut. Dess värre har Västerås stad själf under senaste tid förödt denna plats. Endast en bråkdel af verklig natur finnes kvar. Vegetationen har naturligtvis lidit af den myckna stensprängningen och åtskilliga tallar ha tagit obotlig skada.

Kommitterade hoppas lifligt, att det som i närvarande stund finnes kvar dock måtte bevaras åt framtiden och platsen undantagas från bebyggande.

Den djupa afschaktningen å norra delen, som en längre tid pågått, bör nu afslutas och marken där bringas, så vidt möjligt är, i öfverensstämmelse med omgifvande terräng.

Gränserna för det område kommitterade tänkt sig som öppen plats sammanfalla med nivåkurvorna 21 och 22 i öster och väster samt 18 i söder eller i enlighet med den å bilagda karta utprickade linien,

Käringberget

bör äfven, som förut framhållits, bibehållas som öppen plats änskönt byggnadstomter blifvit försålda på dess högsta krön, ett misstag som väl i framtiden måste rättas. Äfven här vilja kommitterade på det lifligaste framhålla vikten af att naturen, åtminstone ej onödigtvis förhärjas. Ur denna synpunkt är den väg, som å stadsplanen uppdragits i rak riktning från Gustafsgatans mynning uppåt berget, synnerligen olycklig. Genom denna väganläggning skulle nämligen där befintliga vackra bergpartier förstöras. Detta berg, nu bortskymdt af allt för täta och omotiverade trädplanteringar, bildar i sitt nuvarande skick och efter förståndig gallring af träden en den allra vackraste fond i gatans västra ändpunkt.

En betydligt bekvämare väg kan med lätthet anläggas invid detta bergs norra sida, hvilken tillika skulle blifva en välkommen kälkbacke för traktens barn.

En del af området i norr, begränsadt af Västmannagatan och Stora gatan, anse kommitterade kunna anvisas för bebyggande med mindre bostadshus i ungefärligen den utsträckning en uppdragen linie å bifogade karta utvisar.

Mariaberget.

Med undantag af de för mindre bostadshus afsedda byggnadskvarteren utmed angränsande gator anse kommitterade nuvarande öppna område böra bibehållas och

sålunda icke bebyggas. Mariaberget är den enda fribelägna utsiktsplatsen inom stadens planlagda område och bör som sådan bevaras.

N:o 89 ang. naturskyddande af vissa områden i Västra delen af staden.

Oafsedt detta kan väl knappast mer än en mening råda därom, att berget i och för sig är af den beskaffenhet, att det i sitt naturliga skick är en verklig klenod för vårt samhälle. Kommitterade vilja därför på det lifligaste framhålla, att, därest några åtgärder komma att vidtagas för bergets ordnande som öppen plats detta måtte ske på så sätt, att bergpartierna hvarken rubbas eller genom planteringar döljas. Den naturliga vegetationen bör i så fall upphjälpas med låga växtpartier i fördjupningarna mellan och omkring berghällarna. En sådan anordning möjliggör ock platsens förskönande utan att därmed den vackra och vidsträckta utsikten äfventyras.

Bergets förskönande genom planteringar är dock af så ömtålig art att detta bör ske först efter utlyst pristäflan angående lämpligaste sättet härför.

Till sist vilja kommitterade erinra om, att en nödvändig förutsättning för den säregna tallvegetationens skyddande å de till öppna platser föreslagna områdena är att tallarna allt fortfarande som hittills få stå fritt utan intrång af andra träd. Yngre generationer af hvad slag de vara må få ej tillåtas uppväxa och beskugga deras kronor.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställa kommitterade att Herrar Stadsfullmäktige måtte besluta:

att den del af Pistolvreten som å bifogade karta angifves måtte undantagas från bebyggande och allt framgent vara öppen plats,

att stadsplanen för detta område omregleras på så sätt, att det sålunda bildade parkområdet utgör ett sammanhängande helt,

att stensprängning eller bortförande af sten, grus o. d. ej vidare får förekomma,

att beträffande Gästgifvareängen den gata, som å stadsplanen blifvit förlagd i själfva strandlinien, förflyttas 20 meter åt norr,

att albeståndet, som nu bekläder stranden mot Mälaren i söder samt i öster vid villan Alviken jämte angränsande vassbälte, må bilda öppen plats och för framtiden hibehållas i sitt naturliga skick, samt

att Stadsfullmäktige måtta begära fridlysning såsom för naturminnesmärken af de två tallar och den gran inom detta område, som finnas utmärkta å bilagda karta,

att Ragvaldsbacke med den ungefärliga begränsning bilagda karta angifver må undantagas från bebyggande och så vidt möjligt bibehållas i sitt naturliga skick,

att stensprängning och bortförande af sten, grus eller dylikt ej vidare får förekomma, dock med det undantag att därstädes nu befintlig sprängd sten bortforslas samt

att en genom jordschaktning uppkommen urgräfning vid områdets norra ända så fort ske kan afjämnas på ett naturligt och med omgifvande terräng öfverensstämmande sätt,

N:o 89 ang. naturskyddande af vissa områden af Västra delen af staden.

att Käringberget med undantag af dess nordligaste del må bilda öppen plats samt

att den å stadsplanen från Gustafsgatan inåt berget framdragna vägen må gifvas ett så mycket nordligare läge att därvarande bergparti kan bibehållas i i sitt naturliga skick,

att de delar af Mariaberget, hvilka f. n. äro fria, med undantag af de smärre byggnadskvarteren utmed angränsande gator, må undantagas som öppen plats samt

att därest beslut framdelas komma att fattas om bergets förskönande genom planteringar det måtte ske i öfverensstämmelse med härofvan gjorda uttalanden.

Västerås den 24 Oktober 1914.

På Naturskyddskommitténs vägnar:

Frans Johansson.

Ragnar Tenow.

N:o 90.

Magistratens resolution med öfverlämnande af Kungl brefvet af 19 Augusti 1914 ang. medgifvande för staden att afhända sig vissa donationsjordområden.

RESOLUTION.

Öfverlämnas till Stadsfullmäktige med tillkännagifvande att Konungens Befallningshafvande förordnat häradshöfdingen Carl Nordenström i Västerås att med Drätselkammaren deltaga i förvaltningen af ifrågavarande fond.

Västerås den 4 december 1914.

På Magistratens vägnar:

J. W. Ödman.

Helge Cronholm.

Afskrift.

GUSTAF etc. Vår ynnest etc.

Stadsfullmäktige i Västerås hafva vid särskilda sammanträden beslutat *dels* den 29 augusti 1912 att till byggnadsföreningen Haga utan personlig ansvarighet för en

köpesumma af 3,000 kronor försälja viss areal af stadens s. k. Östra utmark, *dels* den 26 september 1912 att till ägaren af lägenheten Bernsborg, f. d. förste provinsialläkaren E. Björkman af den staden tillhöriga s. k. Borgmästarevreten öfverlåta ett område af 310 kvadratmeter, mot det att Björkman till staden afstode 96 kvadratmeter af nämnda lägenhet och ersatte staden arealskillnaden, 214 kvadratmeter, med 2 kronor 50 öre för kvadratmeter, *dels* den 28 november 1912 att till föreningen Folkets hus och park i Västerås utan personlig ansvarighet öfverlåta ett område om 900 kvadratmeter af stadens intill den föreningen tillhöriga s. k. Folkets park gränsande, öster därom belägna mark i utbyte mot ett utmed Stockholmsvägen beläget område af berörda park af 450 kvadratmeters ytinnehåll, *dels ock* den 18 december 1912 att försälja eller eljest mot vederlag afhända sig mark inom Borgmästarevreten.

N:o 90. *ang medgifvande för staden att afhända sig vissa donationsjordområden.*

Uti en till Oss ställd, af Eder med underdånig skrifvelse den 9 september 1913, jämte magistratens i Västerås underdåniga uttrande, öfverlämnad skrift har stadens drätselkammare, jämlikt af stadsfullmäktige lämnadt uppdrag, i underdånighet anhållit om nådigt förklarande, att den omständigheten, att stadens ofvan omförmälda, i gällande stadsplan ej intagna markområden hade egenskapen af donationsjord, icke måtte utgöra hinder för staden att, på sätt stadsfullmäktige därom beslutat, försälja eller utbyta desamma. I samma skrifvelse har drätselkammaren tillika meddelat, att arealen af den mark, som vore afsedd att försäljas till byggnadsföreningen Haga, vid verkställd uppmätning befunnits utgöra 16,383 kvadratmeter, att förslag till regleringsplan för berörda mark blifvit uppgjordt, samt att det område, staden ämnade öfverlåta till föreningen Folkets hus och park, utgjorde en del af Östra utmarken.

Till följd af särskilda nådiga remisser hafva underdåniga utlåtanden afgifvits den 7 oktober 1913 af vårt och Rikets kammarkollegium samt den 10 januari 1914 af justitiekanslern.

Då Vi nu i nåder låtit detta ärende Oss föredragas, hafva Vi funnit godt förklara hinder från Vår och kronans sida icke möta, att stadsfullmäktiges ofvannämnda, vid sammanträden den 29 augusti, den 26 september och den 28 november 1912 fattade beslut må gå i verkställighet, beslutet om försäljning till byggnadsföreningen Haga af angifna område å Östra utmarken dock allenast under förutsättning, att däraf till gatumark afsedd jord för sådant ändamål utan ersättning af byggnadsföreningen afstås till staden, hvaremot Vi ej funnit skäl att till ansökningen i öfrigt i ärendets nu befintliga skick lämna bifall.

Därjämte hafva vi funnit godt föreskrifva, att den jord, som genom byte sålunda tillfaller staden, skall ikläda sig donationsjords natur, samt att beträffande förvaltningen och användningen af de genom afhändande af ifrågavarande områden inflytande medel följande villkor och bestämmelser skola gälla, nämligen:

Af nämnda medel bildas en fond, som ej får till kapitalet minskas, utan skall årligen ökas på så sätt, att en tiondel af den årliga räntan lägges till kapitalet såsom motsvarande en tänkt värdestegring af den försålda marken. De återstående nio tiondelarna användas för stadens gemensamma behof.

Fonden skall redovisas i obligationer, som utfärdats eller garanterats af staten, eller i allmän hypoteksbanks obligationer eller i fordringsbevis, utfärdade af riksbanken eller af annan bank, hvars reglemente blifvit af Oss fastställdt, eller i skuldförbindelser, för hvilka staden äger säkerhet genom inteckning i fast egendom inom hälften af senast fastställda taxeringsvärdet.

Fonden skall förvaltas af stadens drätselkammare samt en af Eder utsedd person.

Hvilket Eder till kännedom och efterrättelse i hvad på Eder beror, samt för vederbörandes förständigande härigenom i nåder meddelas. I ärendet ingifna kartor

N:o 90. ang. medgifvande för staden att afhända sig vissa donationsjordområden

öfverlämnas härjämte för att vederbörande tillhandahållas. Stockholms slott den 19 augusti 1914.

GUSTAF.

Oscar von Sydow.

Rätt afskrifvet, betygas. Västerås slott i landskansliet den 3 december 1914.

Ex officio:

Herman Uddén.

N:o 91.

Drätselkammarens skrifvelse ang. öfverbyggande af bäcken vid Pilgatan samt ordnande af Lillåns utlopp.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Frågan om ordnande af Pilgatan har sedan lång tid tillbaka ofta varit föremål för öfverläggningar inom Drätselkammaren. I samband härmed har förslag framställts därom, att dels för undvikande af rådande olägenheter och dels för att vidga den i förhållande till den starka trafiken allt för smala gatan eller vägen öfverbygga den utmed vägens södra sida från öfvergången af Svenska Metallverkens järnvägsspår till kreatursstallarna å marknadsplatsen löpande bäcken, hvilken medför afloppsorenlighet från en del byggnadsområden utom stadsplanen.

Vid de flesta af Drätselkammarens sammanträden under senare delen af året har Drätselkammaren jämväl behandlat frågan om igångsättande af sådana arbeten för stadens räkning, som kunna bidraga till att minska den arbetslöshet, hvaraf äfven vårt samhälle under nu varande tidsförhållanden hotas och som numera redan kan anses hafva i någon mån inträdt. Drätselkammaren har då gifvetvis riktat sin uppmärksamhet hufvudsakligen på sådana arbeten, som på samma gång de tjäna ändamålet att skaffa arbete åt arbetslösa, kunna anses vara behöfliga och nyttiga för staden. Drätselkammaren har bland sådana arbeten ansett det ofvan omförmälda att öfverbygga bäcken utmed Pilgatan vara ett, som i främsta rummet torde komma i åtanke. Arbetet skulle enligt verkställd utredning utföras på det sätt, att på en rustbädd i bäckens botten utfördes stenmurar å bäckens ömse sidor, på hvilka sedan öfver bäcken slogs ett betonhvalf. Enligt ett till Drätselkammaren inkommet anbud skulle arbetet, om det utfördes på entreprenad draga en kostnad af 10,000 kronor, oberäknadt en del virke och annan material, som staden skulle hålla och som ansetts betinga en kostnad af 4,000 à 5,000 kronor.

Därest emellertid ifrågavarande arbete skall igångsättas såsom nödhjälpsarbete, är det icke lämpligt att detsamma utlämnas på entreprenad, utan bör arbetet utföras genom staden själf, så att staden är i tillfälle att dit hänvisa arbetslösa personer.

Ett annat arbete, stående i sammanhang med och liknande det ofvan omförmälda är ordnande af Lillåns utlopp. Den ofvannämnda bäcken, som vid kreatursstallarne

N:o 91 ang. öfverbyggande af bäcken vid Pilgatan samt ordnande af Lillåns utlopp.

viker af från Pilgatan söderut och genomlöper marknadsplatsen, faller nämligen ut i Lillån strax ofvanom järnvägsspårens öfvergång öfver densamma. Genom den orenlighet, som bäcken sålunda tillför Lillån, utgör det så godt som stillastående vattnet i ån en sannskyldig pesthärd och något måste göras för att råda bot mot detta missförhållande. Ofvanom järnvägsöfvergången har för detta ändamål under innevarande år vidtagits den åtgärden, att åns sidor försetts med stenmurar. Detta arbete bör enligt Drätselkammarens förmenande äfven fortsättas nedanför järnvägsbron. Liknande arbete bör så småningom utföras äfven i bäckens sträckning mellan Pilgatan och Lillån för att sedermera kompletteras genom bäckens och åns öfverhvälfning.

Med hänsyn till Mälarens för närvarande osedvanligt låga vattenstånd är det särskildt lämpligt att nu påbörja arbetet med ordnandet af Lillåns utlopp. Drätselkammaren har tänkt sig, att detta arbete för närvarande kunde inskränka sig till läggande af rustbädd i åns botten och uppläggande af ett skift stenmur å ömse sidor. Därigenom skulle de värsta olägenheterna undanrödjas; och kan arbetet framdeles äfven vid normalt vattenstånd vid lämplig tidpunkt fullföljas. För det arbete, som nu ifrågasättes, skulle ett anslag af förslagsvis 10,000 kronor vara erforderligt.

Det sammanlagda kostnadsbeloppet för de båda här föreslagna arbetena, 25,000 kronor, torde lämpligen böra fördelas att gäldas genom uttaxering och genom lån på det sätt att anslaget till öfverbyggande af bäcken vid Pilgatan lämnas af lånemedel och anslaget till ordnande af Lillåns mynning af uttaxerade medel.

På grund af det anförda får Drätselkammaren hemställa, att Stadfullmäktige måtte besluta.

dels att af lånemedel bevilja ett anslag å 15,000 kronor i och för öfverbyggande af den utmed Pilgatans södra sida mellan Svenska Metallverkens järnvägsspår och kreatursstallarna å marknadsplatsen löpande bäcken,

dels ock att af uttaxerade medel i 1915 års stat anslå förslagsvis 10,000 kronor för påbörjande af arbete med ordnande af Lillån nedom järnvägsöfvergången med läggande af rustbädd och ett skift stenmur å ömse sidor af ån.

Västerås den 3 December 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 92.

Drätselkammarens skrifvelse ang. meddelande af tillstånd till anläggande af en privat vattenledning till byggnadsområdet Hemdal.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

En från Lägenhetsägaren G. E. Berglind till Drätselkammaren inkommen ansökan om tillstånd att på egen bekostnad framdraga vattenledning från stadens ledning i när-

N:o 92 ang. tillstånd till anläggande af en privat vattenledning till byggnadsområdet Hemdal.

heten af byggnadsområdet Hemdal till Berglinds tomter inom samma område får Drätselkammaren härmed jämte Vatten- och Gasverksstyrelsens yttrande öfver ansökningen till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlämna.

Under meddelande att Berglind m. fl. personer tillika till Drätselkammaren inlämnat ansökan om erhållande af elektrisk belysning såväl till bostäderna som yttre belysning, den senare på stadens bekostnad, men att Drätselkammaren i anledning af Vatten- och Gasverksstyrelsens yttrande däröfver i sammanhang med det ofvan omförmälda yttrandet ej funnit skäl att på grund af denna sistberörda ansökan göra någon framställning hos Stadsfullmäktige, får Drätselkammaren i fråga om Berglinds ansökan om anläggande af en privat vattenledning till sina ifrågavarande tomter anföra följande

De tomter, hvarom här är fråga, äro enligt af Drätselkammaren inhämtad upplysning tomterna N:ris 115, 123, 124, 125 och 126 inom byggnadsområdet Hemdal.

Vatten- och Gasverksstyrelsen har, på sätt af dessa yttrande framgår, förklarat sig anse, att ansökningen borde kunna i så måtto bifallas, att sökanden medgåfves rätt att, intill dess allmänna ledningar utsträcktes, använda sig af en vattenkastare, som genom en mindre ledning, å hvilken vattenmätare anbragtes, sattes i förbindelse med stadens ledning.

Drätselkammaren har likväl ansett sig kunna föreslå, att staden under vissa villkor bör kunna fullständigt bifalla sökandens framställning. Det synes nämligen från stadens sida sedt ej vara synnerligen stor skillnad på ett medgifvande att draga en privat vattenledning till en för de fem tomterna gemensam vattenkastare och att låta den privata ledningen införas i bostadshusen till tomterna, om staden uppställer som villkor, att medgifvandet skall gälla endast tillsvidare och att fastighetsägarne, då staden låter anordna allmänna ledningar, vid äfventyr att eljes få sina privata ledningar afkopplade, ingå i dessa ledningar och bidraga till deras anläggande enligt af Stadsfullmäktige fastställda grunder. Sökanden är också, enligt hvad hans här bilagda skrifvelse till Vatten- och Gasverksstyrelsen gifver vid handen, beredd på och villig att underkasta sig dylika villkor.

Den enda omständigheten, som skulle utgöra hinder för ett bifall till ansökningen är bestämmelsen i § 3 afdelning B af reglementet för vatten- och afloppsledningss- samt gas- och elektricitetsverken i Västerås, där det stadgas, att gårdsledning ej må tillåtas endast för vattentägt, därest ej Vatten- och Gasverksstyrelsen efter hälsovårdsnämndens hörande finner skäligt för visst särskildt fall sådant medgifva samt att dylikt medgifvande likväl ej må göras i andra fall än då ändamålsenligt underjordiskt aflopp från fastigheten redan finnes. Denna bestämmelse har sökanden också beaktat, samt hos Hälsovårdsnämnden anhållit om Nämndens yttrande öfver sin ansökning, och framgår af bilagda utdrag af Hälsovårdsnämndens i ärendet förda protokoll, att Nämnden förklarat sig icke hafva någon erinran emot ett bifall till ansökningen att gälla tillsvidare. Enligt hvad sökanden uppgifvit, är underjordiskt aflopp från tomterna anordnadt till ett afloppsdike, som genomlöper stadens i närheten liggande skogsmark. I hvad mån dessa afloppsförhållanden äro tillfredställande, är Drätselkammaren ej i tillfälle att bedöma, men torde Stadsfullmäktige härutinnan kunna lita till Hälsovårdsnämndens omdöme. Hälsovårdsnämnden har ju betonat, att tillståndet bör gälla endast tillsvidare och det står ju i Hälsovårdsnämndens makt att, om och när så pröfvas nödigt, förbjuda spillvattens utsläppande i diket. För öfrigt har Drätselkammaren svårt att föreställa sig, att olägenheterna af afoppen, sådana de nu äro ordnade, skulle blifva större efter införandet af vattenledning, då större utspädning af afloppsorenligheten äger rum, än för närvarande, då denna utspädning är ytterst ringa.

På grund af det anförda får Drätselkammaren sålunda hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta,

att meddela ägaren af tomterna N:ris 115, 123, 124, 125 och 126 inom byggnadsområdet Hemdal G. E Berglind tillstånd att på egen bekostnad framdraga vat-

N:o 92
ang. tillstånd till anläggande af en privat vattenledning till byggnadsområdet Hemdal.

tenledning från stadens ledning i närheten af området till ifrågavarande tomter och tillsvidare och mot erläggande af reglementerade afgifter genom sin enskilda vattenledning erhålla vatten från stadens vattenledningsverk, under villkor att Berglind eller blifvande ägare af fastigheterna, då staden låter anordna allmänna ledningar för vatten och aflopp till ifrågavarande område, är skyldig att verkställa anslutning för fastigheterna till dessa ledningar och bidraga till deras anläggande enligt af Stadsfullmäktige fastställda grunder, vid äfventyr att den enskilda vattenledningen eljest afkopplas från förbindelse med stadens ledningar.

Emot Drätselkammarens beslut i ärendet hafva Herrar Sundström och Jonsson reserverat sig under yrkande, att Drätselkammaren måtte i enlighet med Vatten- och Gasverksstyrelsens tillstyrkan föreslå Stadsfullmäktige att lämna sökanden tillstånd att till stadens ledningar mot skyldighet att erlägga stadgad vattenafgift tillkoppla en enskild vattenledning för en för sökandens tomter gemensam vattenkastare, hvilket tillstånd skulle gälla intill dess allmänna ledningar blefve till byggnasdområdet framdragna. Byggnadschefen Smitt har till Drättselkammarens protokoll låtit anteckna, att han hyste samma mening som reservanterna

Västerås den 3 December 1914

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Vid sammanträde den 27 nästlidne oktober öfverlämnade Drätselkammaren till Vatten- och Gasverksstyrelsen för yttrande tvenne från G. E. Berglind ingifna framställningar om tillstånds erhållande att från stadens ledning få dels på egen bekostnad framdraga tillfällig vattenledning till byggnadsområdet Hemdal, dels för egen del och dels som ombud för byggnadsområdena Solhem, Freja och Hemdal få elektriska ledningar utsträckta inom dessa områden mot erläggandet af en afgift af 50 kronor per tomt i stället för af styrelsen fordrade 65 kronor, dels ock erhålla fri gatubelysning inom nämnda områden.

Rörande Berglinds framställning om framdragande af en tillfällig vattenledning till Hemdal vill styrelsen erinra om Stadsfullmäktiges beslut den 31 oktober 1907, att privata ledningar ej få anläggas. Sökanden har hos styrelsen gjort framställning om utsträckning af de allmänna ledningarna, men ansåg sig styrelsen på grund af ringa anslutning och de höga anläggningskostnaderna icke böra göra någon framställning till Stadsfullmäktige om utsträckning af de allmänna ledningarna till området ifråga.

Fastigheten n:r 136, som är belägen i omedelbar närhet af befintlig vattenledning, har på Hälsovårdsnämndens framställning erhållit tillfällig vattenservis, enär vattnet i fastighetens brunn visat sig hälsovådligt.

Emellertid anser styrelsen, att framställningen i så måtto kan beviljas, att sökanden medgifves rätt att, intill dess allmänna ledningarna utsträckas, använda sig af en

N:o 92 ang. tillstånd till anläggande af en privat vattenledning till byggnadsområdet Hemdal.

vattenkastare, som genom en mindre ledning, å hvilken vattenmätare anbragtes, sattes i förbindelse med stadens ledning.

Rörande sökandens framställning om utsträckning af elektriska ledningarna mot en afgift af 50 kronor per tomt får styrelsen meddela, att $^2/_3$ af anläggningskostnaden motsvarar 65 kronor per tomt, och vill styrelsen för sin del vidhålla detta pris.

För gatubelysning erfordras 12 stycken 100-ljuslampor, hvaraf 2 st. i vägen förbi Folkets park, 9 st. i vägen till Malmaberg och 1 st. inom området Hemdal, belöpande sig årliga driftkostnaden för dessa på 600 kronor och anläggningskostnaden på 750 kronor. Då andra områden, som äro tätare bebyggda än de här ifrågavarande, ännu ej åtnjuta fri gatubelysning, anser sig styrelsen icke kunna förorda bifall till framställningen i hvad den rör fri gatubelysning.

Västerås den 19 november 1914.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Martin Jonsson.

Gerh. Gustafson.

Utdrag af protokoll, hållet vid Hälsovårdsnämndens i Västerås sammanträde den 20 augusti 1914.

§ 124.

Jämlikt bestämmelserna uti § 3 uti gällande reglemente för vatten- och afloppsledningsverken m. m. härstädes hade gårdsägaren G. E. Berglind uti skrifvelse den 18 innevarande augusti anhållit om Hälsovårdsnämndens yttrande öfver en af honom hos Vatten- och Gasverksstyrelsen ingifven ansökan om tillstånd att från stadens vattenledningsnät utan samband med afloppsledning få framdraga ett vattenledningsrör till sökandens tomter inom byggnadsområdet Hemdal å Västerås stads östra område.

Sedan till protokollet antecknats, att stadens ledningar inom en nära framtid komma att utdragas till berörda byggnadsområde samt att ansökningen endast afsåge ett provisoriskt anordnande, beslöt Hälsovårdsnämnden genom utdrag af protokollet meddela Vatten- och Gasverksstyrelsen att Nämnden för sin del icke hade någon erinran att göra emot att sökanden tillsvidare meddelades det begärda tillståndet ägande Vatten- och Gasverksstyrelsen i öfrigt fastställa de närmare villkoren härför.

Som ofvan

In fidem:

Ragnar Tenow.

Afskrift.

Till Västerås Vatten- och Gasverksstyrelse.

Undertecknad anhåller härmed vördsamt om tillstånd att få på egen bekostnad anlägga enbart vattenledning från stadens ledningsnät till mina inom byggnadsområdet Hemdal belägna fastigheter.

Västerås den 5 september 1914.

G. E. Berglind.

Samt förbinder jag mig att bidraga till de allmänna ledningar, då dessa skola framdragas enligt då blifvande bestämmelser.

Som ofvan.

G. E. Berglind.

Rätt afskrifvet betyga:

John Johnsson. *Greta Tersmeden.*

N:o 92 ang. tillstånd till anläggande af en privat vattenledning till byggnadsområdet Hemdal.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknad anhåller härmed vördsamt om tillstånd att på egen bekostnad få draga enbart en tillfällig vattenledning från stadens ledning vid byggnadsområdet Hemdal befintliga ledning till mina inom samma byggnadsområde befintliga fastigheter.

Som jag förut sökt hos Vatten- och Gasverksstyrelsen, men blef nekad, så anhåller jag att Drätselkammaren bifaller min begäran. Kan inte detta låta sig göras anhåller jag att Drätselkammaren går i författning om att den till fastigheten n:o 136, inom samma område befintliga vattenledning också afstänges, för är det så att den ene får ha en tillfällig ledning tills det kan bli ordnadt med de allmänna ledningarna, så bör väl äfven den andra inom samma byggnadsområde ha samma rättigheter.

Stenvreten, Västerås den 13 oktober 1914.

G. E. Berglind.

Analysbevis N:r 799 & 800.

Å kemiska stationen i Västerås hafva på anmodan af Herr G. E. Berglind, Västerås, undersökts prof af Vatten, inlämnade den 14. 9. & 5. 11. 1914. Båda profven voro grumliga, det senare starkt grumligt;

och hafva samma prof befunnits innehålla på en liter:

	$^{14}/_{9}$	$^{5}/_{11}$
Fasta ämnen (torkade 125°)	0,3240 gr;	0,4900 gr;
Organiska ämnen (glödgningsförlust)	0,0080 »	0,0200 »
Eldfasta » (salter)	0,3160 »	0,4700 »
I saltsyra olösligt (kiselsyra m m.)	0,0168 »	0,0176 »
Järnoxid	0,0032 »	0,0040 »
Kalk	0,0080 »	stark reaktion
Klor	Reaktion	d:o 0,0637 gr;
Amoniak	»	«
Syreförbrukning på 100 liter	0,296 gr;	0,60 gr;

Vattnet har undergått en märkbar försämring och bör i sitt nuvarande skick anses för att icke säga odugligt till driksvatten och öfrig hushållsförbrukning.

Västerås den 23 November 1914.

J. O. Bergstrand.

Karl Hägwall.

N:o 93.

Drätselkammarens skrifvelse ang. markbyte m. m. för tomt- och gatureglerings vid lägenheten Granelund.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed öfverlämna en skriftlig framställning från Trädgårdsmästaren J. E. Sandell rörande vissa regleringar för gator och tomter inom och invid lägenheten Granelund samt, då framställningen afser regleringar, som jämväl äro till fördel för staden och det föreslagna markpriset synes Drätselkammaren skäligt, hemställa, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att i öfverenstämmelse med Sandells framställning å stadens vägnar med denne träffa uppgörelse.

Västerås den 3 December 1914

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknad, ägare af lägenheten Granelund å Västerås stads västra område får härmed i och för reglering af gator och tomter inom och vid lägenheten i enlighet med en af t. f. Stadsingeniören John Eriksson i Oktober 1914 upprättad karta vördsamt hemställa, att staden med mig ingår öfverenskommelse af följande innehåll:

Undertecknad öfverlåter till staden af lägenheten Granelund efter ett pris af en krona 50 öre pr kvm. ett område om 288 kvm. afsedt att ingå i en 10 meter bred gata öster om lägenheten.

Staden öfverlåter till undertecknad af sin västra utmark dels 106 kvm att läggas till tomten N:o 1 och dels 16 kvm att läggas till tomten N:o 2 eller tillhopa 122 kvm likaledes efter ett pris af en krona 50 öre pr kvm.

Undertecknad ersätter staden värdet af gatumarken framför tomten N:o 1 i ofvan nämnda gata till halfva gatans bredd, beräknadt till cirka 230 kvm likaledes efter en krona 50 öre pr kvm.

Undertecknad öfverlåter till staden utan ersättning den genom lägenheten upptagna å kartan utmärkta 3 meter breda väg mellan tomterna N:ris 3 och 4 å ena sidan och N:ris 2 och 5 å den andra.

Västerås den 13 November 1914.

J. E. Sandell

N:o 94.

Drätselkammarens samt Vatten- och Gasverksstyrelsens yttranden öfver förslag ang. utlämnande af elektrisk ström till Jakobsberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 30 April innevarande år remitterade Stadsfullmäktige till yttrande af Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren en från Byggnadsföreningen Jakobsberg till Stadsfullmäktige inkommen, såsom motion af järnsvarfvaren C. Bäckman upptagen framställning om erhållande af elektrisk ström från stadens elektricitetsverk till byggnadsområdet Jakobsberg i S:t Ilians socken.

Sedan Vatten- och Gasverksstyrelsen nu till Drätselkammaren öfverlämnat sitt i ärendet agifna utlåtande, får Drätselkammaren med återställande af framställningen och under åberopande af hvad Vatten- och Gasverksstyrelsen anfört, hvaraf framgår, att ett bifall till ifrågavarande framställning skulle åtminstone för närvarande medföra ekonomisk förlust för staden, hemställa,

att motionen icke måtte till någon Stadsfullmäktige vidare åtgärd föranleda.

Västerås den 3 December 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med anledning af Stadsfullmäktiges remiss angående Byggnadsföreningens Jakobsberg till Stadsfullmäktige ingifna och af Herr Bäckman såsom egen motion upptagna framställning om erhållande af elektrisk ström från stadens verk till byggnadsområdet Jakobsberg får styrelsen meddela, att ifrågavarande område ej kan förses med elektrisk ström med mindre än att ny matarkabel anlägges mellan elektricitetsverket och elektriska matarpunkten i hörnet af Kristina- och Floragatorna, belöpande sig vid nuvarande kopparpris anläggningskostnaden för denna kabel, som, för att i minsta möjliga mån skada iordningställda gator, bör dragas genom Nedre och Öfre Trädgårdssamt Gustafs- och Floragatorna, på cirka 27,000 kronor. Från omnämnda matarpunkt erhålla också en del afnämare inom stadens västra områden ström. För dessa afnämare fordras emellertid icke f. n. någon förstärkning af matarledningarna.

Jämlikt Stadsfullmäktiges beslut den 23 December 1909 skall i S:t Ilians kommun bosatta personer betala 5 öre högre pris per kilowattimme för elektrisk ström från stadens verk, alltså för belysningsström 41 öre kilowattimmen, och utgör f. n. antalet afnämare inom Jakobsberg 32 stycken med tillsammans cirka 325 lampor. I händelse af bifall till framställningen skulle enligt uppgift i motionen ytterligare 700 st. lampor för inner- och 25 st. 100-ljus lampor för ytterbelysningen kunna påräknas. Enligt verkställda beräkningar skulle denna anslutning tillföra verket en behållning af

N:o 94 ang. utlämnande af elektrisk ström till Jakobsberg.

cirka 1,000 kronor om året, hvilken summa enligt verkens amorteringsplan räntar och amorterar ett kapital af endast 12,500 kronor.

Västerås den 17 November 1914.

På Vatten- och Gasverkssyrelsens vägnar:

Martin Jonsson.

Gerh. Gustafson.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med hänvisning till bifogade protokollutdrag få undertecknade Byggnadsföreningen Jakobsbergs styrelse härmed hos Stadsfullmäktige i Västerås vördsamt anhålla att från staden erhålla elektrisk ström till cirka 25 st. gatulampor om 100 normalljus samt cirka 700 lampor för inomhusbelysning, de senares antal kommer ju att afsevärdt ökas allt efter som byggnadsverksamheten fortskrider. Och hemställa vi att med tillkoppling från stadens ledningsnät vid tryckpunkt n:r X vid hörnet af Västmannagatan—Kristinagatan Stadsfullmäktige må bifalla vår anhållan.

Vördsammast för Byggnadsföreningen Jakobsberg:

J. A. Löfgren. ***Johan Rydén.***
E. A. Eriksson. ***Oscar Blomkvist.***
J. Aug. Larsson.

Ofvanstående hemställan upptager jag som min motion.

Carl Bäckman.

Protokollsutdrag från Byggnadsföreningen Jakobsberg ordinarie sammanträde den 19 April 1914.

§ 6.

Vid behandling af motionen om att Byggnadsföreningen skulle hos Västerås stad göra hemställan om att från staden erhålla elektrisk ström för byggandet af ett belysningsnät till såväl enskilda som föreningens gator, beslutade mötet att öfverlämna åt styrelsen att hos Stadsfullmäktige göra hemställan härom.

Vid protokollet
Johan Rydén.
Sekreterare.

J. A. Löfgren.
Ordförande.

Rätt afskrifvit betygar
J. Aug. Larsson.

Justeringsmän
C. Axel Blomme.

N:o 95.

Drätselkammarens yttrande öfver Hamnstyrelsens framställning om anslag till fortsatt utbyggande af nya hamnen.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne November till Drätselkammaren för utlåtande remitterat af Hamnstyrelsen väckt förslag, att Stadsfullmäktige måtte bevilja ett anslag å 113,000 kronor för anläggning af cirka 180 meter kaj med träbrygga och muddring samt erforderlig spåntpålning vid kajens slut i fortsättning österut af stadens kaj å nya hamnen i öfverensstämmelse med den af Stadsfullmäktige år 1907 antagna planen för hamnens utvidgning, får Drätselkammaren i ärendet anföra följande.

Emot det af Hamnstyrelsen begärda anslagets beviljande har Drätselkammaren intet att erinra.

Däremot vill Drätselkammaren föreslå en ändring beträffande planen för arbetets utförande. Enligt den af Stadsfullmäktige år 1907 fastställda utvidgningsplanen för nya hamnen återstår å den redan påbörjade kajen vid stadens hamnmagasin att utföra dels en kajsträcka västerut, hvarom nu ej är fråga, och dels den af Hamnstyrelsen nu föreslagna kajsträckan af 180 meters längd österut, hvarigenom kajen åt detta håll skulle blifva färdig och nå den enligt planen afsedda stora hamnbassängens innersta del. Emellertid har Drätselkammaren för sin del ansett, att den så utförda hamnbassängen blir väl långsträckt och i följd däraf och på grund af sin ringa bredd svårnavigabel, och har Drätselkammaren därför velat föreslå sådan ändring i planen för den nya hamnen, att bassängen göres 80 meter kortare och att sålunda den nuvarande nya kajen fortsättes österut i samma riktning endast 100 meter, hvarpå kajen brytes vinkelrätt åt söder och där bildar den blifvande hamnbassängens inre sida. Då bassängen håller en bredd af cirka 80 meter skulle det anslag, som nu ifrågasättes, motsvara kostnaden för utförandet af dessa båda sistnämnda kajdelar jämte den spåntpålning, som erfordras, där kajarbetet slutar.

På grund häraf får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att så till vida ändra den af Stadsfullmäktige år 1907 antagna planen för hamnens utvidgning, att den nya hamnbassängens längd minskas med 80 meter i dess östliga ända,

samt att af lånemedel bevilja ett anslag å 113,000 kronor för anläggning af cirka 180 meter kaj med träbrygga och muddring, nämligen dels 100 meter i fortsättning österut af stadens nuvarande kaj å nya hamnen och dels 80 meter vinkelrätt däremot åt söder i den inre ändan af den sålunda ändrade i planen för hamnens utvidgning ingående stora hamnbassängen.

Västerås den 3 December 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 95
ang. anslag till fortsatt utbyggande af nya hamnen.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 26 Februari 1914 beslöto Stadsfullmäktige genom skrifvelse till Kungl. Maj:t tillförbinda staden att vid den tidpunkt, då Södertälje kanal ombyggts och Mälarens farleder uppränsats för ett seglationsdjup af 5,5 meter, hafva i anslutning till stadens nuvarande hamnanläggning och på stadens bekostnad anordnat med järnvägsförbindelse försedda kajer för 5,5 meter djupgående fartyg. I det förslag af Hamnstyrelsen, som låg till grund för Stadsfullmäktiges berörda beslut, (Stadsfullmäktiges handlingar 1914 N:o 6) lämnade styrelsen en utredning om det sätt, hvarpå den ifrågasatta djuphamnen för Västerås borde utföras, samt framhöll, att, under förutsättning att statsmakterna fattade sina beslut om Södertelje kanals ombyggnad och uppränsning af Mälarens farleder i öfverensstämmelse med Kungl. Vattenfallsstyrelsens förslag, den nya djuphamnen borde vara färdig under år 1919. Enligt Hamnstyrelsens i berörda förslag uttalade mening borde djuphamnen byggas såsom en fortsättning västerut af den nuvarande nya hamnkajen till den s. k. Kaninholmen, hvarifrån och till Pråmåns östra kaj skulle anläggas en kajsträcka för 4,5 meters vattendjup för att därmed ersätta de kajer i den nuvarande bassängen öster om Pråmån, hvilka genom anläggningen komme att gå förlorade.

Emellertid kommer under tiden för utförandet af ofvanberörda nyanläggning en minskning i hamnkajer att uppstå, så vida icke i förväg åtgärder vidtagas för utförande af nya kajer. Med tanke härpå och särskildt med hänsyn till den arbetsbrist, som mycket väl kan tänkas komma att uppstå under nu instundande vinter, samt då hamnarbeten äfven eljest lämpligen böra utföras under vintern, har Hamnstyrelsen velat framställa förslag om fortsatt utförande österut af den nya hamnkajen i öfverensstämmelse med den plan, som af Stadsfullmäktige antogs under år 1907. Enligt nämnda plan skall ifrågavarande kaj fortsätta i rak linie ytterligart omkring 180 meter österut fram emot Lilläns mynning. Kostnaden för detta arbete, inberäknadt kajbyggnad, träbrygga och muddring samt en spåntpålning för instängande af mudderfyllningen, torde, med beräkning af 600 kronor pr. löpmeter kaj samt 5,000 kronor särskildt för spåntpålningen, kunna uppskattas till 113,000 kronor eller, om arbetet inskränkes till en kajsträcka af 100 meter, 65,000 kronor.

Arbetet är, såsom torde framgå af ofvanstående utredning, från hamnens synpunkt ej brådskande och kan helt visst anstå ännu ett eller annat år. Men på grund af dess lämplighet som vinterarbete och med tanke på en eventuelt inträdande arbetsbrist torde knappast något lämpligare arbete kunna föreslås. Under vanliga förhållanden torde icke hela arbetet, motsvarande 180 meter kaj, lämpligen böra utföras under ett år, men i händelse af stor arbetsbrist kan dock hela arbetet utföras under nämnda tid för att bereda arbete åt en så mycket större arbetsstyrka.

Då Hamnstyrelsen nu framlägger sitt förslag till Stadsfullmäktiges pröfning, vill styrelsen göra detta under det förbehåll, att arbetet igångsättes redan under innevarande vinter endast i händelse af en inträdande arbetsbrist samt att arbetet gifves den omfattning, som af en sådan arbetsbrist betingas.

På grund af det anförda får Hamnstyrelsen sålunda föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att bevilja ett anslag å 113,000 kronor för anläggning af cirka 180 meter kaj med träbrygga och muddring samt erforderlig spåntpålning vid kajens slut i fortsättning österut af stadens kaj å nya hamnen

N:o 95 ang. anslag till fortsatt utbyggande af nya hamnen.

i öfverensstämmelse med den af Stadsfullmäktige år 1907 antagna planen för hamnens utvidgning.

Västerås den 18 November 1914.

På Hamnstyrelsens vägnar:

Gust. Anderson.

Theofil Öberg.

P. M.

hörande till kajbyggnad vid "Nya hamnen" i Västerås.

Enligt vid föregående kajbyggnad vunnen erfarenhet bör kajen byggas såsom af pålbockar stödd spånt förankrad 30 meter inåt land. Afståndet emellan pålarne tages i kajens längdriktning 1,25 m. Förankringarna utföras af dubbla 45 m/m tjocka rundjärnsstag, som fästas dels i kajen och dels i dubbla rader pålbockar förankrade med hjälp af en grusbank. Samtliga pålar tagas af 18—20 m:s längd, med undantag för de pålar, som bära dragstagen; dessa behöfva ej tagas längre än 10—12 m. Afståndet emellan förankringarna tages 3,75 m.

Kostnadsberäkning: I föregående skrifvelse rörande stadens åtagande att bygga kaj för fartyg af 5,5 meters djupgående har kostnaden för en kaj med 4,5 meters vattendjup uppgifvits till c:a 600 kronor pr. l. m. Kostnaden bör fördelas sålunda:

För 100 meter kaj.

Pålning	13,000: —
Spånt	8,400: —
Bjälkvirke, brodäck, reglar	6,000: —
Förankringsstag (med bultar etc.)	6,000: —
Schaktningsarbeten	900: —
Bultar och smide	2,000: —
Grusbank för förankringarne	3,000: —
Muddring	10,500: —
Afgrusning af hamnplanen	5,000: —
	54,800: —
Diverse oförutsedda kostnader	5,200: —
Summa kronor	60,000: —

D. v. s. pr. meter kaj 600 kronor.

Västerås den 23 November 1914.

Gösta Smitt.

N:o 96.

Spritbolagets meddelande ang införande af kontrollsystem vid utminutering af spirituosa.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med anledning af Stadsfullmäktiges till styrelsen för Västerås Spritbolag öfverlämnade protokollsutdrag rörande framställning om införande af kontrollföreskrifter vid utlämnande af brännvin få vi härmed äran meddela, att bolaget den 3 sistl. November i enlighet med styrelsens förslag beslutat, att vid utminuteringen skola från och med den 2 Januari 1915 eller så snart därefter ske kan bilagda ordningsbestämmelser tillämpas.

Västerås den 7 December 1914.

Västerås Spritbolag.
Axel Sundström.

Ordningsföreskrifter för utminutering af spirituosa.

1:o) Egentligt brännvin och annan spirituosa, som i afseende å alkoholhalten är starkare eller i styrka jämförlig med egentligt brännvin, försäljes endast till den, som efter därom gjord ansökan af Spritbolagets styrelse erhållit tillståndsbevis, «kort«, att hos bolaget inköpa sådan spirituosa och för hvilken detta tillstånd fortfarande är gällande.

2:o) Till person med dylikt tillstånd utlämnas under loppet af en vecka endast en liter sådan spirituosa, som i 1:o) afses, dock att till person, som intager den ställning som medborgare och besitter sådana personliga egenskaper, att han icke kan förutsättas missbruka spritdrycker, må på en gång utlämnas större myckenhet spirituosa.

3:o) Innehafvare af tillståndsbevis, som ej är förverkadt, äger att i undantagsfall inköpa brännvin äfven hos andra spritbolag inom länet än det bolag, som lämnat tillståndet.

4:o) Sker inköp genom ombud, skall ombudet förete, utom tillståndsbeviset, köparens skriftliga rekvisition med angifvande af tillståndsbevisets nummer. Sådant ombud bör vara fyllda 18 år.

5:o) Medgifvande att göra inköp må ej lämnas i följande fall:

a) Om sökanden ej lämnar de uppgifter, som af bolagsstyrelsen kunna påfordras.

b) Om sökanden är vanedrinkare eller vårdats för alkoholsjukdom.

c) Om sökanden under senast förflutna tidrymd af ett år varit straffad för fylleriförseelse, lösdrifveri, misshandel under rusets inflytande eller är i skuld för under denna tid åtnjutet understöd från fattigvården för sig, sin familj eller annan, för hvilken försörjningsplikt honom åligger.

d) Om sökanden är känd för våldsamt uppträdande i hemmet till följd af bruket af rusdrycker, eller om från sökanden nära stående personer, eller från myndighet begäran framställts, att sökanden på grund af befaradt rusdrycksmissbruk ej må erhålla sådan rätt och styrelsen efter undersökning finner en sådan begäran skälig, samt

e) Om sökanden icke under näst föregående kalenderår fyllt 20 år. *N:o 96 ang. införande af kontrollsystem vid utminutering af spirituosa.*

6:o) För person, som erhållit tillstånd, indrages detsamma, därest någon af bestämmelserna i 5:o) befinnes vara på honom tillämpliga.

7:o) Person, som erhållit rätt att hos bolaget inköpa spirituosa och till annan person öfverlåter bevis härom, eller genom begagnande af annan persons bevis själf söker skaffa sig spirituosa, mister för ett år sådan rättighet.

8:o) Bolagets styrelse tillser, att dessa bestämmelser noga efterlefvas, och att noggrann förteckning föres dels öfver de personer, som anmält sig vilja hos bolaget inköpa spirituosa och dels öfver dem, som vägrats tillstånd eller fråntagits sådant, i senare fallet med angifvande af tid och orsak till detta förhållande.

N:o 97.

Beredningsutskottets betänkande öfver 1915 års budgetförslag.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Beredningsutskottet, som jämlikt den af Stadsfullmäktige antagna arbetsordningen granskat det uppgjorda förslaget till utgifts- och inkomststat för Västerås stad år 1915, får med anledning däraf afgifva följande utlåtande.

Utgifterna.

Magistratens framställning om förhöjning af brottmålsrådmannens grundlön med 500 kronor finner sig Beredningsutskottet, utan att underkänna de skäl, som af Magistraten anförts, icke för närvarande kunna tillstyrka, då de grunder, som af Drätselkammaren anförts för afslag, synas utskottet afgörande. Brottmålsrådmannen.

Beträffande förslaget om anslag till bostadstelefon åt exekutionsbetjänterna, hvilket nu af Drätselkammaren tillstyrkts, hyser Beredningsutskottet, då inga nya skäl för bifall till framställningen i år anförts och då anslagets behöflighet för staden icke synes utskottet ådagalagd, fortfarande samma uppfattning som förlidet år och får på den grund afstyrka anslagets upptagande i den föreliggande utgiftsstaten. Exekutionsbetjänterna.

Med åberopande af hvad Beredningsutskottet vid beredning af innevarande års stat anfört angående afsättning till Magistratens ämbets- och tjänstemäns reservfond får Beredningsutskottet i olikhet med Drätselkammaren jämväl i år föreslå, att för år 1915 i utgiftsstaten uppföres ett belopp för detta ändamål å 360 kronor. Pensioner.

Till Drätselkammarens tilläggsförslag i fråga om Brandverkets utgiftsstat får Beredningsutskottet tillstyrka bifall. Brandväsendet.

Vidkommande frågan, huruvida anslag till vård och skötsel af planteringarna vid folkskolehusen skall lämnas Folkskolestyrelsen eller Trädplanteringssällskapet, anser utskottet, att Stadsfullmäktige, äfven om en något ökad kostnad däraf skulle blifva följden, icke böra motsätta sig Folkskolestyrelsens önskan att själf omhänderhafva ifrågavarande angelägenhet; och tillstyrker utskottet därför Folkskolestyrelsens förslag. Parker och planteringar.

N:o 97. *Budgetsförslag 1915. Beredningsutskottets betänkande.*

I sammanhang härmed vill Beredningsutskottet fästa Stadsfullmäktiges uppmärksamhet däråt, att den vackra grässlätten på Djäkneberget och de omkring densamma planterade löfträden äro utsatta för skadegörelse genom de fotbollslekar, som af ungdomen där bedrifvas, och får utskottet med anledning häraf hemställa, att Stadsfullmäktige ville låta verkställa en utredning rörande tillgodoseende af behofvet af lämpliga lekplatser för ungdomen i olika delar af staden.

Folkskolan.

Hvad beträffar beräkningen och upptagandet i staten af en del betjänte vid folkskolan tillkommande löneförmåner delar Beredningsutskottet Drätselkammarens uppfattning och tillstyrker dess ändringsförslag.

Rörande anslagen till vård och skötsel af planteringarne vid folkskolehusen hänvisar Beredningsutskottet till hvad utskottet härofvan yttrat och föreslagit i fråga om parker och planteringar.

I fråga om anslag till fri läkarevård åt en del af folkskolans betjänte tillstyrker Beredningsutskottet Drätselkammarens förslag.

Anslag för diverse undervisningsändamål.

Stadens bidrag till lärarinnornas vid flickläroverket ålderstillägg och pensionering utöfver efterskänkt ränta har af Drätselkammaren liksom förra året beräknats till förslagsvis 700 kronor. Emellertid har det för utskottet upplysts, att efter uppgörande af Drätselkammarens budgetförslag rekvisition å innevarande års kontanta bidrag till Drätselkammaren inkommit samt att enligt denna rekvisition detta bidrag för år 1914 skall utgå med 1,244 kronor 25 öre. Då det af Drätselkammaren beräknade beloppet för år 1915 sålunda synes alltför lågt, föreslår Beredningsutskottet, att detsamma höjes med 500 kronor till 1,200 kronor.

Vatten-, Gas- och elektricitetsverken.

Beträffande frågan om anslag till nyanläggningar och nyanskaffningar för vatten-, gas- och elektricitetsverken samt afloppsledningarne tillstyrker Beredningsutskottet hvad Drätselkammaren föreslagit.

Gatuläggningen.

I fråga om gatuläggningen hemställer Beredningsutskottet om bifall till Drätselkammarens förslag i alla delar utan hvad beträffar Södra Esplanaden. Utskottet inser väl, att den del af gatan, som afses i Drätselkammarens förslag, eller sträckningen mellan Hamngatan och Kopparbergsvägen, är väl i behof af stensättning, men då samma gatas sträckning mellan Kopparbergsvägen och Kungsängsgatan befinner sig i vida sämre skick och trafiken här, där gatan är bebyggd, är minst lika stark som i den västligare delen af gatan samt då det torde vara för mycket att på en gång ordna hela gatan, har utskottet ansett sig böra föreslå, att i stället för den af Drätselkammaren förordade sträckningen Södra Esplanaden mellan Kopparbergsvägen och Kungsängsgatan stensättes och i öfrigt ordnas enligt Drätselkammarens förslag. Hvad kostnaderna angår har Beredningsutskottet, då längden af de båda sträckningarne är i det allra närmaste densamma, men i den östligare sträckningen ej behöfver ifrågakomma bredare körbana på något ställe än 7 meter, med ledning af Drätselkammarens kostnadsförslag beräknat, att ett anslag af 43,000 kronor skulle vara erforderligt. Beredningsutskottet föreslår alltså, att Stadsfullmäktige, med afslag å Drätselkammarens framställning om anslag till stensättning m. m. af Södra Esplanaden mellan Hamngatan och Kopparbergsvägen, ville af lånemedel anslå 43,000 kronor för stensättning och ordnande af Södra Esplanadens norra del mellan Kopparbergsvägen och Kungsängsgatan.

Rörande anslaget till Malmabergsgatans ordnande har Herr Uggla förklarat sig anse, att någon stensättning af gator utom stadsplanen icke borde ske på stadens bekostnad.

Gatubelysningen.

Vidkommande anslag till gatubelysningen tillstyrker Beredningsutskottes till alla de-

N:o 97. Budgetförslag 1915. Beredningsutskottets betänkande.

lar Drätselkammarens förslag med den förtydligande anmärkningen, att den af de två af Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagna nya gaslyktorna i Floragatan, som undantagits i Drätselkammarens förslag, enligt hvad för utskottet upplysts, är en gaslykta mellan Stora gatan och Västra Bergsgatan och att sålunda en lykta i Floragatan mellan Gustafsgatan och Svantegatan af Drätselkammaren tillstyrkts.

Fattigvården.

Beredningsutskottet anser sig i likhet med Drätselkammaren och på af Drätselkammaren anförda skäl ej för närvarande kunna tillstyrka den af Fattigvårdsstyrelsen begärda höjningen i arvodena till styrelsens sekreterare och kamrerare.

Till det af Drätselkammaren föreslagna tilläggsanslaget i fattigvårdens stat för reparation af sjukhuset förordar Beredningsutskottet bifall.

Kyrkliga ändamål.

Det har kommit till Beredningsutskottets kännedom, att den summa, som i budgetförslaget upptagits till kyrkliga ändamål 46,591 kronor 98 öre utgör hela den af kyrkostämman beslutade uttaxeringen således äfven för S:t Ilians socken, och att denna summa af misstag för Drätselkammaren uppgifvits utgöra uttaxeringen för Västerås stad.

Enligt uppgift, som nu lämnats Beredningsutskottet, utgör uttaxeringen för S:t Ilians socken 737 kronor 15 öre och för Västerås stad 45,854 kronor 83 öre, hvilken sistnämnda summa sålunda bör ingå i budgeten i stället för det af Drätselkammaren upptagna beloppet.

Arbetsstugan m. m.

Drätselkammaren har icke ansett sig kunna tillstyrka den genom motion af Herrar Fjellman och Oest föreslagna pensionen till arbetsstugans afgående föreståndarinna Fröken Sofi Österberg i den form, som motionärerna föreslagit. Beredningsutskottet kan härutinnan ej dela Drätselkammarens uppfattning. Då arbetsstugan grundats genom anslag ur den under Stadsfullmäktiges förvaltning stående och uteslutande till stadens bästa donerade Sundinska fonden för välgörande och allmännyttiga ändamål samt arbetsstugans verksamhet allt hittills uppehållits af anslagna medel till en början uteslutande ur denna fond, men under de senare åren äfven af stadens egna tillgångar samt då härtill kommer, att arbetsstugan har till uppgift att bereda undervisning i praktiskt arbete för folkskolans barn och sålunda nära berör folkskoleundervisningen, ser Beredningsutskottet intet hinder för, att Stadsfullmäktige nu bevilja Fröken Österberg pension under hennes återstående lifstid. I sak är visserligen ej någon skillnad mellan Drätselkammarens förslag och motionärernas, då det synes oantagligt, att Stadsfullmäktige framdeles skulle indraga det understöd, hvartill de en gång lämnat anslag, men för pensionstagaren själf medför det tvifvelsutan en betydligt större känsla af trygghet att veta, att pensionen är en gång för alla beslutad. Hufvudsakligen på detta skäl vill Beredningsutskottet tillstyrka motionen äfven i afseende å formen och sålunda föreslå, att Stadsfullmäktige ville bevilja arbetsstugans afgående föreståndarinna Fröken Sofi Österberg en årlig pension af stadens medel å 400 kronor att utgå från början af år 1915 och under hennes återstående lifstid. Vinner detta förslag Stadsfullmäktiges bifall torde Drätselkammarens budgetförslag böra ändras så, att Fröken Sofi Österbergs pension uppföres under titeln pensioner, att anslaget till arbetsstugan bestämmes till 2,500 kronor i stället för af Drätselkammaren föreslagna 2,900 kronor samt att af det sammanlagda beloppet af anslagen till arbetsstugan, barnkrubban, barnhemmet och natthärberget, 4,300 kronor — mot 4,700 kronor enligt Drätselkammarens förslag — 3,300 kronor beviljas af Sundinska donationsfondens för välgörande och allmännyttiga ändamål öfverskottsmedel och återstoden 1,000 kronor — 1,400 kronor enligt Drätselkammarens förslag — uttaxeras.

Herr Uggla har härutinnan så till vida varit af afvikande mening, att han, då Fröken Sofi Österberg ej varit anställd i stadens tjänst, velat föreslå Stadsfullmäktige att bevilja Fröken Österberg ett årligt understöd — ej pension — i enlighet med hvad Beredningsutskottet i öfrigt föreslagit.

Idrottsplatsen och skridskobanan.

I innevarande års stat finnas under hufvudtiteln Sociala ändamål upptagna två anslag, nämligen dels till underhåll af idrottsplatsen å Herrgärdet 500 kronor och dels till

N:o 97. Budgetsförslag 1915. Beredningsutskottets betänkande.

Västerås Skridskoklubb 400 kronor, hvilka anslag emellertid ej återfinnas i Drätselkammarens nu föreliggande statsförslag, af den anledning, enligt hvad Beredningsutskottet försport, att några framställningar om dessa anslags beviljande icke i år, såsom förut plägat vara fallet, inkommit. Nu har emellertid Stadsfullmäktiges Idrottsplatskommitté i skrifvelse till Beredningsutskottet, som här bifogas, anhållit, att samma anslag måtte jämväl upptagas i 1915 års utgiftsstat med samma belopp som för år 1914. Beredningsutskottet tillstyrker berörda framställning, beträffande anslaget till skridskoklubben med förbehåll, att anslaget förbindes med samma villkor, som gällt för tidigare beviljade anslag till klubben.

Inkomsterna.

Uttaxeringen. Till Drätselkammarens förslag om en uttaxering af 6,75 % å det till bevillning upptaxerade inkomstbeloppet (motsvarande 6 kronor 75 öre pr bevillningskrona) får Beredningsutskottet förorda bifall.

Brandverket. Beträffande inkomsterna af brandväsendet får Beredningsutskottet tillstyrka bifall till Drätselkammarens förslag.

Vatten-, Gas- och elektricitetsverken. De ändringar i Vatten- och Gasverksstyrelsens inkomstberäkningar för gas- och elektricitetsverken, som af Drätselkammaren föreslagits såsom följd af förslaget rörande ökad gatubelysning, finner Beredningsutskottet riktiga.

Förslagsanslaget. De ändringar i budgetförslaget, som Stadsfullmäktige i anledning af Beredningsutskottets förslag eller eljes kunna komma att besluta, torde regleras genom motsvarande förändringar i förslagsanslagets belopp.

I alla de delar af det föreliggande budgetförslaget, om hvilka Beredningsutskottet här ofvan icke särskildt utlåtit sig, tillstyrker utskottet antagande af de af Drätselkammaren framställda eller tillstyrkta förslagen.

Västerås den 5 December 1914.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktiges Beredningsutskott.

Då det kommit till kommitterades kännedom att i stadens budgetförslag Drätselkammaren uteslutit anslagen till underhåll af idrottsplatsen och skridskobanan på grund af att ingen framställning gjorts om sagda anslags bibehållande, få kommitterade härmed anhålla, att Beredningsutskottet måtte för sagda ändamål i staten upptaga de anslag, som föregående år af Stadsfullmäktige beviljats.

Västerås den 5 December 1914.

Å Idrottsplatskommitterades vägnar:

J. Edström.

Ragnar Tenow.

N:o 98
ang. kontrollområde för spritbotaget.

N:o 98.

Beredningsutskottets utlåtande öfver motion ang. införande af kontrollområde för spritbolaget.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 26 nästlidne november till Beredningsutskottet för utlåtande remitterat en af redaktören Anders Pers jämte ett flertal öfriga stadsfullmäktige väckt motion med förslag, att Stadsfullmäktige måtte ingå till Kungl. Maj:t med underdånig ansökan om, att Västerås stad samt en efter närmare undersökning lämplig befunnen rayon af landsbygden i länet måtte anses såsom Västerås spritbolags kontrollområde.

Med anledning häraf får Beredningsutskottet, som hyser den uppfattningen, att de af spritbolaget beslutade kontrollföreskrifterna för utlämnande af spirituosa, hvilka skola träda i tillämpning från 1915 års början, för att åstadkomma önskvärd och effektiv kontroll böra kompletteras med förordnande om s. k. kontrollområde samt att beredningen af denna fråga lämpligen bör öfverlämnas åt en särskild kommitté, som, på sätt inom Stadsfullmäktige uttalats, torde träda i underhandling med representanter för länets öfriga städer, härmed föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta.

att i anledning af den af Herr Pers m. fl. stadsfullmäktigeledamöter i ärendet väckta motionen tillsätta en kommitté med uppdrag att efter verkställd utredning och eventuellt underhandling och i samråd med representanter för länets öfriga städer till Stadsfullmäktige inkomma med yttrande och förslag rörande underdånig framställning till Kungl. Maj:t om kontrollområde för Västerås spritbolag, samt

att nämnda kommitté skall bestå af sju ledamöter.

Till ledamöter i kommittén hemställer Beredningsutskottet att Stadsfullmäktige måtte utse:

Redaktören Anders Pers,
Bankdirektören A. Sundström,
Majoren Friherre L. A. Nauckoff,
Fabrikören A. Danielsson,
Muraren G. Dahlfors,
Handelsföreståndaren J. A. Zander och
Fabrikören Johan Svensson.

Västerås den 4 december 1914.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

N:o 98 ang. kontrollområde för spritbolaget.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid Stadsfullmäktiges sista sammanträde beslöto Stadsfullmäktige enhälligt en framställning till spritbolaget i staden att vidtaga personlig kontroll vid försäljningen af brännvin och andra likställda drycker. I den motion, som föranledde det sålunda fattade beslutet, var äfven framställning gjord därom, att Stadsfullmäktige skulle uttala önskvärdheten af kontrollområdes anordnande. Denna del af förslaget hade ej upptagits af beredningsutskottet och omnämndes ej heller vid behandlingen i Stadsfullmäktige, då beredningsutskottets förslag sannolikt var det enda, hvarom enighet kunde uppnås.

Emellertid är det uppenbart, att en anordning med kontrollområden är en synnerligen viktig komplettering af de personliga restriktionerna. Erfarenheten har lärt, att rekvisitioner af spritdrycker ifrån andra håll i hög grad medverka till att den personliga kontrollen blir illusorisk. Den lag, hvarpå kontrollområdes anordning kan stödjas, har som bekant tillkommit för att göra kontrollen effektiv, hvarföre det måste anses synnerligen påkalladt att tillgodogöra sig de möjligheter den erbjuder härutinnan. Af angränsande städer har Sala stadsfullmäktige gått i författning om, att få kontrollområde sig tilldelat och Uppsala har beträdt samma väg.

Då det sannolikt skall visa sig lämpligt och önskvärdt att äfven landsbygden blir inordnad under kontrollen, så torde staden böra lämna sin medverkan härtill. De två nämnda städerna ha utgått härifrån. En del förhandlingar torde blifva nödvändiga för att få dessa områden lämpligt afrundade och måhända äfven en samverkan ordnad mellan de olika spritbolagen inom länet. Den tidsutdräkt, som detta kan föranleda gör, att saken bör tagas upp så tidigt som möjligt för att lagens bestämmelser må komma till gagn för såväl staden som den kringliggande landsbygden utan att behöfva låta vänta på sig allt för länge.

På grund af hvad som sålunda anförts, föreslås

att Stadsfullmäktige måtte ingå till Kungl. Maj:t med underdånig ansökan om, att Västerås stad samt en efter närmare undersökning lämplig befunnen rayon af landsbygden i länet må anses såsom Västerås spritbolags kontrollområde.

Västerås den 25 november 1914.

And. Pers	*E. Edv. Karlsson*	*Nina Andersson*
C. F. Huggare	*Gust. Dahlfors*	*Carl Wennberg*
E. Andersson	*Carl Bäckman*	*A. F. Lindh*
Anton Åberg	*Frans Johansson*	*J. A. Zander*
A. Hedberg	*Aug. Lindström*	*Georg Jansson*
J. V. Råberg	*Arvid Jonsson*	*A. Danielsson*

N:r 99.

Beredningsutskottets skrifvelse ang. komplettering af arbetslöshets- och nödhjälpskommittén.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne november med anledning af en framställning från stadens arbetslöshets- och nödhjälpskommitté utsett härvarande arbets-

förmedlingsanstalts föreståndare J. P. Malmberg att vara ledamot af kommittén och beslutat, att ytterligare två af arbetsförmedlingsanstaltens styrelses här i staden boende ledamöter skulle af Stadsfullmäktige väljas som ledamöter i kommittén, samt uppdragit åt Beredningsutskottet att afgifva förslag å de personer, som sålunda skulle utväljas, får Beredningsutskottet härmed föreslå, att Stadsfullmäktige ville som ledamöter i Västerås stads arbetslöshets- och nödhjälpskommitté ytterligare utse häradshöfdingen Claës Uggla och Maskinisten C. F. Huggare, hvilka båda tillhöra Arbetsförmedlingsanstaltens styrelse.

N:o 99 ang. komplettering af arbetslöshets- och nödhjälpskommittén.

Västerås den 4 december 1914.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Västerås stads arbetslöshets- och nödhjälpskommitté får härmed påkalla Stadsfullmäktiges uppmärksamhet för en angelägenhet, som berör komplettering af kommittén.

I de kommunala hjälpkommittéernas uppdrag ingår bland annat att organisera arbetsförmedling å resp. orter. Det bör därför vara vederbörande kommitté angeläget att tillgodogöra sig de insikter beträffande arbetsförmedling och därmed sammanhängande frågor, som styrelsen för redan organiserad arbetsförmedling samt vid densamma anställda tjänstemän hunnit förvärfva, hvilket lämpligen bör ske på det sätt, som förordats i de af statens arbetslöshetskommission i samråd med Kungl. Socialstyrelsen utarbetade anvisningar för kommunala hjälpkommittéer eller, att sådan styrelse eller del däraf tjänstgör eller ingår såsom utskott i ortens hjälpkommitté med uppdrag att ombesörja den vederbörande kommité åliggande arbetsförmedlingsverksamhet.

I enlighet härmed anser kommittén, att af styrelsen och tjänstemännen för länets arbetsförmedling några ledamöter, högst tre, böra inväljas i kommittén, därvid endast böra ifrågakomma de, som äro bosatta i staden, däribland föreståndaren bör anses såsom självskrifven.

Den komplettering, som sålunda kommittén nu begär, afser endast en gren af kommitténs verksamhet, och då öfrig verksamhet möjligen af förhållandena måste utökas kanhända i afsevärd grad, hvilket emellertid nu ej kan förutses, är det möjligt, att kommittén framdeles behöfver ytterligare kompletteras. Kommittén inskränker sig därför till att för närvarande föreslå,

> att Stadsfullmäktige förutom härvarande arbetsförmedlings föreståndare J. P. Malmberg måtte utse ytterligare två eller högst tre af i staden boende ledamöter i styrelsen för berörda arbetsförmedling att vara ledamöter i kommittén.

Västerås den 22 november 1914.

På Västerås stads arbetslöshets- och nödhjälpskommittés vägnar:

Axel Sundström.

Ragnar Tenow.

N:o 100,

Drätselkammarens utlåtande ang. nybyggnader vid epidemisjukhuset och uppsägning af kontrakt med landstinget om emottagande af sjuka från landsbygden å sjukhuset

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med skrifvelse af den 7 November 1912 öfverlämnade Hälsovårdsnämnden härstädes till Stadsfullmäktige ett på en omfattande utredning fotadt förslag till utvidgning af Västerås stads epidemisjukhus genom uppförande å epidemisjukhusets tomt af dels en ny sjukhuspaviljong, dels ock ett läkare- och betjäningshus för en beräknad kostnad för den förra af 76,500 kronor och det senare af 33,000 kronor, allt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af stadsarkitekten Erik Hahr utarbetade skissritningar, beträffande paviljongen märkta med beteckningen Alt. III c.

Detta förslag blef af Stadsfullmäktige den 5 December 1912 remitteradt för utlåtande till Drätselkammaren, hvarjämte Hälsovårdsnämnden med förklaring, att nuvarande tvättinrättningen vid sjukhuset vore omodern och efter tillbyggnaden blefve otillräcklig samt att utrymmen samtidigt borde beredas för vagn- och likbod sedermera hos Drätselkammaren anhållit, att Drätselkammaren ville till komplettering af utvidgningsförslaget efter utredning hos Stadsfullmäktige begära anslag till omändring af tvättinrättningen samt inredande af vagn- och likbod.

Efter granskning af Hälsovårdsnämndens förslag och pröfning af de öfriga frågor, som sammanhänga med den ifrågasatta utvidgningen får Drätselkammaren härmed öfverlämna ärendet till Stadsfullmäktiges afgörande, och därvid för sin del anföra följande.

De skäl, som tala för en utvidgning, finnas utförligt omnämnda i Hälsovårdsnämndens bilagda såväl förberörda skrifvelse som senare särskilda skrifvelser den 10 April 1913 och den 18 sistlidne November jämte denna bifogad tablå, utvisande antalet sjuka under innevarande år, i hvilka skrifvelser Hälsovårdsnämnden inför trycket af de rådande förhållandena påyrkat ärendets skyndsamma behandling och afgörande af Stadsfullmäktige.

Det är äfven med hänsyn till nödvändigheten af en snar lösning af frågan, som Drätselkammaren ser sig nödsakad i hufvudsak förorda Hälsovårdsnämndens förslag, äfven om Drätselkammaren ur vissa synpunkter finner detsamma icke vara fullt tillfredsställande.

Man kan icke bortse från den omständigheten, att olägenheter äro förenade med förläggningen af ett sjukhus för smittosamma sjuka inom tätt bebyggda områden af ett samhälle, hvilka olägenheter sammanhänga med svårigheterna att för angifna fall effektivt isolera de sjuka från yttervärlden. Gifvetvis innebär ett isoleradt läge för sådan vårdanstalt största garantien för, att sjukdomen icke skall sprida sig vidare, och det bör förty vara ett samhälle angeläget att anlägga sina vårdanstalter för sådana sjukdomar till en lätt tillgänglig, hälst obebyggd utkant af sitt område.

Därest Västerås stad utvecklas i samma hastiga tempo, som skett under senare år, blir ett epidemisjukhus å den nuvarande tomten rätt snart beläget inom stadens centralare och mera bebyggda delar, hvilket ur berörd synpunkt därför icke är så lyckligt.

N:o 100.

ang. nybyggnader vid epidemisjukhuset och uppsägning af kontrakt med landstinget.

Det är emellertid att förmoda, att allt efter det fortgående bebyggandet af de närmast sjukhuset belägna områdena, tillbörligt beaktas nödvändigheten af en strängare isolering af sjuka och öfrig personal, hvarigenom ofvan anförda olägenhet torde kunna inskränkas, liksom ock detta kommer att ske genom den betryggande decinficering af personalen själf och dess tillhörigheter, som möjliggöres genom den föreslagna utvidgningen.

En annan byggnadsfråga, som väntar på sin lösning och inom Drätselkammaren behandlats i sammanhang med och fördröjt nu förevarande, har varit frågan om nybyggnad för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan. Det har nämligen ifrågasatts lämpligheten och fördelen för staden ur ekonomisk synpunkt att lösa dessa båda frågor i ett sammanhang på så sätt, att nuvarande epidemisjukhuset till- och ombygges enligt af Arkitekten Hahr utarbetade förslag för att sedan användas såsom lokaler för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan, hvilket förslags realiserande förutsätter uppförande af ett nytt epidemisjukhus å annan lämplig plats.

En utredning härom har Drätselkammaren emellertid funnit medföra en sådan tidsutdrägt, att stadens hälsovård under för utredningen erforderlig tid på grund af lokalernas nuvarande otillräcklighet skulle löpa fara att helt äfventyras, och då ett tillfredsställande provisorium icke synes Drätselkammaren kunna anordnas, blir det en tvingande nödvändighet att åtskilja dessa båda byggnadsfrågor, och att med bibehållande af nuvarande platsen för epidemisjukhuset utvidga detsamma på i hufvudsak föreslaget sätt.

Förslaget upptager dels uppförande af en ny sjukhus-paviljong i två våningar utan att inreda vindsvåningen, som ifrågasatts till sköterskerum, dels ock uppförande af ett särskildt hus, innehållande å nedra botten rum för läkarepersonalen, badafdelning för öfrig personal samt bostadslägenheter för portvakt och gårdsdräng samt i öfre våningen sköterskerum.

För att emellertid kunna möta de öfverraskningar, mera utbredda epidemier genom oberäknelig ökning af patientantalet kunna medföra, anser Drätselkammaren den ändring i förslaget påkallad, att sjukhuspaviljongen utföres med högre takresning än enligt Hälsovårdsnämndens förslag. Merkostnaden härför är obetyglig och uppväges mer än väl genom fördelen af, att härigenom en sjukhusafdelning lätt och utan stor kostnad framdeles vid behof kan inredas å vinden.

Som ofvan nämnts upptager Hälsovårdsnämndens ursprungliga förslag icke kostnaden för modernisering och utökning af nuvarande tvättinrättningen, hvarjämte detsamma i så måtto är ytterligare ofullständigt, att däri icke förebrakts utredning om de mera speciella anordningar, framförallt anläggande af värmeledning, som böra komma till utförande i samband med byggnadernas uppförande.

Enligt af byggnadschefen uppgjord och här bilagd kostnadsberäkning skulle totalkostnaden för utvidgningen enligt Drätselkammarens förslag, däri jämväl beräknats omändring af äldre tvättstugan motsvarande det behof, som betingas af det högre patientantalet eller 100 patienter, samt tillbyggnad till densamma inrymmande vagn- och likbod äfvensom anläggande af tvänne moderna decinfektionsugnar, belöpa sig i rundt tal till 150,000 kronor.

Under hänvisning till Hälsovårdsnämndens utredning i frågan samt till ofvanstående får Drätselkammaren med öfverlämnande dels af byggnadschefens kostnadsberäkning för samtliga arbetens utförande samt stadsarkitekten Erik Hahrs förslaget afseende skissritningar därför hemställa,

att Stadsfullmäktige ville för uppförande dels af en ny sjukhuspaviljong, dels ock nybyggnad för läkarepersonal och betjäning å epidemisjukhusets tomt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Hälsovårdsnämndens förslag, beträffande sjukhuspaviljongen kalladt Alt III c.,

N:o 100
ang. nybyggnader vid epidemisjukhuset och uppsägning af kontrakt med landstinget.

dock med den ändring i detta, att sjukhuspaviljongen uppföres med högre takresning, möjliggörande inredandet på vinden af en sjukafdelning, samt till värmeledningsanordningar i de nya byggnaderna, omändring af tvättinrättningen, inredande af vagn- och likbod äfvensom öfriga i byggnadschefens kostnadsberäkning upptagna arbeten och anordningar anvisa ett belopp af 150,000 kronor att utgå af lånemedel.

Emot förestående beslut har reservation inom Drätselkammaren anmälts af Ingeniören Gustaf Andersson.

Vid behandlingen af nybyggnadsfrågan vid stadens epidemisjukhus har inom Drätselkammaren uppmärksamheten blifvit fäst på det för staden ofördelaktiga aftal, som med länets landsting träffats rörande vård å stadens epidemisjukhus af visst antal sjuka från landsbygden.

Man kan icke undgå att finna, att stadens kostnader för dessa sjukas vård icke stå i rimlig proportion till de afgifter, landstinget för vården erlägger till staden.

Enligt gällande kontrakt af den 1 Januari 1901 med därtill gjordt tillägg af den 7 Juni 1913 har staden åtagit sig bereda plats å sjukhuset för intill högst 30 sjuka från från landet med skyldighet för staden att anskaffa och underhålla epidemisjukhus med all tillhörande inredning och att bekosta alla löner för såväl läkare som tjänstepersonal och mot en ersättning utgående efter följande grunder. Landstinget erlägger till staden dels en fast årlig afgift å 2,775 kronor, dels ock dagkostnaden på visst sätt uträknad för hvarje sjuk med ett extra tillägg till denna af 75 öre för hvarje patient öfver det i ursprungliga kontraktet bestämda antalet af 15 patienter.

Att dessa till staden inflytande afgifter icke till närmelsevis motsvara stadens utgifter för läkarelöner — epidemisjukhusläkaren åtnjuter enbart för vård af landsbygdens sjuka ett extra lönetillägg å 1,000 kronor — för löner åt öfrig tjänstepersonal vid sjukhuset för amortering och underhåll af byggnader och inredning, äfven om dessa kostnader fördelas proportionsvis på stad och land efter antalet sjuka från resp,, är uppenbart och framträder detta missförhållande ännu skarpare vid tanken på förestående stora utgift för staden i och för den nu ifrågasatta utvidgningen, hvilken delvis föranledts på grund af stadens bundenhet åf ofvanberörda öfverenskommelse.

Det nu gällande kontraktet bör därför enligt Drätselkammarens förmenande icke förlängas efter den 1 Januari 1921, vid hvilken tidpunkt detsamma utlöper, därom landstinget i god tid bör underrättas. En uppsägning bör emellertid icke förutsätta ovillighet från stadens sida, att därefter såsom hittills upplåta sjukhuset för landsbygdens behof, därest en för staden förmånligare öfverenskommelse härom med landstinget kan komma till stånd.

Drätselkammaren får därför under hänvisning till det anförda hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte besluta meddela landstinget, att staden icke efter den 1 Januari 1921 ämnar förlänga det nu gällande kontraktet med landstinget angående vård å stadens epidemisjukhus af sjuka från landsbygden.

Västerås den 3 December 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

P. M. Beträffande nybyggnad vid Epidemisjukhuset i Västerås.

N:o 100 ang. nybyggnader vid epidemisjukhuset och uppsägning af kontrakt med landstinget.

1.	Friskpaviljong.	Byggnadskostnad	30,600: —
		Värmeledning (O. Nilsson)	2,400: —
		Varmvattenledning (Sthm)	1,635: —
		Summa	34,635: —
2.	Annex innehållande observationsafdelning m. m.		
		Byggnadskostnad	72,100: —
		Förhöjd takresning	3,500: —
		Värmeledning (Sthm L)	6,000: —
		Gas-, vatten- och aflopp 8,000 däraf för extra anordning c:a	3,000: —
		Varmvattenledning (gas)	5,000: —
		Vattenklosetter 13 st. à 200	2,600: —
		Oinredd källare under en del af byggnaden	2,000: —
		Förbränningsugn för halm	2,500: —
		Summa	96,700: —
3.	Tillbyggnad af äldre tvättstugan för inrymmande af vagnbod och likbod		3,500: —
4.	Inredning af tvättstugan.		
		Tvättmaskineriet (J. A. John)	885: —
		Montering	215: —
		Torkanordningen	500: —
		Diverse reparationer i byggnaden	900: —
		Summa	2,500: —
5.	Anordnande af 2:ne större desinfektionspannor, förslagsvis		6,000: —

Erforderligt anslag:

	34,635: —
	96,700: —
	3,500: —
	2,500: —
	6,000: —
	143,335: —
Arkitektsarvoden m. m.	6,665: —
Summa	150,000: —

Västerås den 9 februari 1914.

Gösta Smitt.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Enär det under senare åren visat sig, att det utrymme, som för närvarande finnes å stadens epidemisjukhus, är i hög grad otillräckligt för det med stadens hastiga folktillökning jämsides växande antalet epidemiskt sjuka och då vidare en tillräcklig observationsafdelning samt nödiga bostadsrum för personalen saknas, har Hälsovårdsnämnden funnit sig föranlåten att hos Stadsfullmäktige framlägga ett förslag till nybyggnader vid sjukhuset.

Bristen på en tillräcklig observationsafdelning har visat sig synnerligen kännbar och vanligen finnes ingen annan utväg än att inlägga de för observation insända sjuka å någon sjukafdelning. Hvilken risk detta kan innebära, torde lätt inses. Det kan t. ex. därvid inträffa, att ett barn, som inlagts på difteriafdelningen, efter en eller två dagar visar sig hafva skarlakansfeber, eller också tvätom. Bristen på observationsrum gör också, att oupphörligt

N:o 100 *ang. nybyggnader vid epidemisjukhuset och uppsägning af kontrakt med landstinget.*

misstänkta epidemifall inom staden måste vårdas i hemmen en eller flera dagar, tills sjukdomens art blir klar, och detta naturligtvisicke utan risk för omgifningen.

På senaste åren har sjukhuset måst emottaga ännu en epidemisk sjukdom, den s. k. barnförlamningen, hvarigenom utrymmet ännu mera inkräktats, och då det torde vara troligt, att denna sjukdom i ytterligare en lång följd af år kommer att behålla sin epidemiska karaktär, så måste ytterligare en sjukafdelning beredas. — Hälsovårdsnämnden har hittills måst och nödgas tillsvidare hålla den s. k. Kyrksalen vid Kopparbergsvägen som reservlokal för detta ändamål.

Hvad beträffar bostäder för personalen, så finnes redan nu hvarken för köksbiträdet eller sjukhusdrängen något rum, utan måste dessa hyra bostad ute i staden. — Vaktmästaren är inhyst i ett litet rum i källarvåningen af den senast byggda paviljongen, hvilket rum ursprungligen afsetts till matsal för personalen.

För biträdena å respektive sjukafdelnlngar finnas inga rum utan måste dessa förvara sina tillhörigheter å vinden eller i de små köken å afdelningarne och sängplatser beredes dem i någon sjuksal eller vid full beläggning där i dagrummen. — På difteriafdelningen har det ena af de två smårummen, som äro afsedda för extrarumspatienter, måst upptagas till sköterskerum, under det att det andra är apteradt för strypsjuke-patienter.

Då det öfverallt annorstädes och äfven här i staden visat sig ganska svårt att på epidemisjukhusen erhålla lämpligt kvalificerad och skolad sköterskepersonal, på grund af det isolerade lif, hvartill dessa sköterskor äro hänvisade, så har det blifvit en nödvändighet att på annat sätt än hittills sörja för deras trefnad. Litet hvarstädes inom landet har man därför börjat uppföra särskilda bostadsbyggnader, där sköterskor och biträden kunna erhålla särskilda rum dels att förvara sina kläder och tillhörigheter uti utan att behöfva få dem inpyrda med smittoämnen, dels att där kunna erhålla en stunds hvila, när de ej äro upptagna af sin tjänstgöring inom afdelningarne, och dels slutligen för att därstädes kunna mottaga något besök af fränder eller bekanta utan risk för den besökande, något som naturligtvis ej nu kan ske, om sköterskerummet är beläget midt inuti en sjukafdelning.

Vidare behöfves ökadt utrymme för läkaren nämligen ett mindre väntrum och laboratorium.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 4 november 1909 anmälde Hälsovårdsnämnden redan bebofvet af nya lokaler vid epidemisjukhuset, närmare angifvet genom en vid Hälsovårdsnämndens skrifvelse bifogad utredning af dåvarande 1:ste stadsläkaren K. G. Tingvall. På grund af Hälsovårdsnämndens berörda skrifvelse, som återfinnes å sid. 229 och följande i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för år 1909, och däri gjorda framställning beviljade Stadsfullmäktige den 25 november 1909 ett förslagsanslag å 500 kronor för att bereda Nämnden tillfälle att anskaffa byggnadsskisser och kostnadsförslag samt i öfrigt vidtaga de åtgärder, som erfordrades för att kunna inkomma till Stadsfullmäktige med fullständigt förslag till en ny paviljong vid epidemisjukhuset.

Sedan förevarande fråga beredts af en inom Hälsovårdsoämnden tillsatt särskild kommitté får Hälsovårdsnämnden nu, med öfverlämnande af kommitterades utlåtande jämte af Arkitekten E. Hahr utgjorda byggnadsskisser äfvensom af stadens byggnadschef verkställda kostnadsberäkningar hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte besluta anslå dels 76,500 kronor till en ny sjukhuspaviljong och dels 33,000 kronor till ett läkare- och betjäningshus vid härvarande epidemisjukhus att utföras i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af Arkitekten Erik Hahr utförda skisser, beträffande sjukhuspaviljongen märkta Alt. III c.

Västerås den 7 november 1912.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

N:o 100

ang. nybyggnader vid epidemisjukhuset och uppsägning af kontrakt med landstinget.

Undertecknade, af Hälsovårdsnämnden tillsatta kommitterade, få härmed framlägga följande förslag och skisser till nybyggnad vi epidemisjukhuset härstädes:

Kommitterade framlägga till Nämndens beprövande 3:ne alternativa förslag till en ny sjukhuspaviljong.

Alternativen 1 och 2 äro ritade med tanke på husets placering ungefär vid midten af tomtens östra långsida, där nuvarande tvättstugubyggnaden är belägen, för att ernå ett symmetriskt läge af sjukhusbyggnaderna inom tomten.

Tvättstugubyggnaden måste härigenom rifvas och tvättinrättningen förläggas i källarvåningen.

Enär alt 1, som enligt af stadens byggnadschef gjorda beräkningar skulle komma att draga en kostnad af omkring 145,000 kr., ansågs för dyrt, uppgjordes ett nytt förslag med samma placering men med åtskilliga inskränkningar i utrymme (alt. 2) slutande på en summa af 95,000 kr.

För att emellertid undvika raserandet af tvättstugubyggnaden, som mycket väl med någon förändring i sin inredning kan för framtiden uppfylla sjukhusets behof af tvättinrättning ha kommitterade tänkt sig paviljongens förläggande längre mot norr, i nordöstra delen af tomten. Den härstädes belägna likboden, äfvensom vedskjulet med vagnslidret måste här vid rifvas, men tillräckligt utrymme och ersättning för dessa kan beredas i källarvåningen i nya paviljongen. — I enlighet härmed är alternativ 3 uppgjordt, hvilket enligt bifogade uppgift från byggnadschefen drager en kostnad af 85,000 kr. med delvis inredning af vindsvåningen till sköterskerum Men då emellertid dessa rum i alla fall bli otillräckliga anse kommitterade lämpligast att ej alls inreda eller uppföra en dylik vindsafdelning, hvarigenom kostnaderna för alt. 3 kunna nedbringas till en summa af 78,500 kr.

I denna byggnad erhålles å öfre botten en sjukafdelning med 14 sängplatser å nedre, en observationsafdelning på 7 rum, jämte i båda våningarne nödiga utrymmen för sköterskor, badrum etc. — I källarvåningen inrymmes dels 2:ne s. k. familjerum med tillhörande badrum etc., dels pann- och kolrum, dels vedbod, vagnsbod och likbod.

För kommitterade synes alt. 3 uppfördt i 2 våningar ofvan källarvåningen såväl beträffande utrymme som kostnad vara lämpligt för sjukhusets behof.

För personalen å sjukhuset föreslå kommitterade att ett särskildt hus uppföres å tomtens sydvästra hörn enligt bifogade ritning för en kostnad af 33,000 kr. I denna byggnad skulle inrymmas bostad för portvakt och gårdsdräng, rum för läkaren, badafdelning för personalen i bottenvåningen, och i öfre våningen 7 sköterskerum.

Då tvättinrättningen vid sjukhuset redan nu visar sig otillräcklig och otidsenlig få kommitterade föreslå att i sammanhang med nybyggnaden (enl. alt 3) det nuvarande tvätthuset inredes på lämpligt sätt och förses med anordningar för maskintvätt.

Till slut få kommitterade påpeka behofvet af en ny sjukafdelning och framför allt en observationsafdelning under senare åren visat sig synnerligen trängande.

Västerås den 18 oktober 1912.

Ernst Björkman. ***Pher Andréhn.*** ***Carl Thunström.***

Utdrag af protokoll, hållet vid Hälsovårdsnämndens i Västerås sammanträde den 18 Januari 1913

§ 17.

Beslöt hälsovårdsnämnden hos Drätselkammaren anhålla, att kammaren ville i sammanhang med utredningen af den till Drätselkammaren remitterade frågan om nybyggnader vid härvarande epidemisjukhus i samråd med förste stadsläkaren verkställa utredning och hos Stadsfullmäktige framställa förslag rörande erforderliga omändringar i tvättinrättningen vid sjukhuset.

Som ovan
In fidem:

Theofil Öberg.

N:o 100
ang. nybyggnader vid epidemisjukhuset och uppsägning af kontrakt med landstinget.

Till Västerås stads Drätselkammare.

Sedan Hälsovårdsnämnden under nästlidet år hos Stadsfullmäktige anhållit om anslag till utvidgande af stadens epidemisjukhus, i enlighet med af Hälsovårdsnämnden förordadt förslag, samt ärendet af Stadsfullmäktige remitterats till Drätselkammaren för yttrande, så, och då såvidt bekant ännu intet af Drätselkammaren i ärendet åtgjorts, får Hälsovårdsnämnden härmed andraga.

De senaste åren ha visat, huru otillräckligt rustad i lokalitetshänseende Västerås stad för närvarande är att möta svårare epidemier, och huru nödvändigt det är, att ändring i sådant afseende snarast vidtages. Under den difteriepidemi, som innevarande år hemsökt staden, visade det sig synnerligen svårt att anskaffa nödigt utrymme för de smittades omhändertagande, och bortsedt härifrån komma de provisoriska sjukvårdsanstalterna alltid att medföra olägenheter såväl i sanitärt som ekonomiskt afseende.

På grund häraf och med framhållande af den långa tid, ärendet hos Drätselkammaren bidat behandling, hemställer Hälsovårdsnämnden, det Drätselkammaren omedelbart måtte upptaga frågan angående epidemisjukhusets utvidgande till behandling och afgörande inom kammaren.

Västerås den 10 april 1913.

På Hälsovådsnämndens vägnar:

Carl Thunström.

Thorsten Nilsson.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Hälsovårdsnämnden får härmed till Stadsfullmäktige öfverlämna inneliggande skrifvelse från Förste stadsläkaren samt beträffande det däri uttalade önskemålet, hvilket Hälsovårdsnämnden gör till sitt, anföra följande.

Redan sedan lång tid tillbaka har behofvet af ett utvidgadt epidemisjukhus gjort sig starkt gällande, och detta icke allenast under de tider, svårartade epidemier uppträdt i staden. Äfven om sjukhusets konstanta patientantal, som under senare åren stadigt ökats, först under senaste tiden öfverstigit det antal, för hvilket sjukhuset varit afsedt, oafsedt huruvida porportionen emellan sjuka från landsbyggden och från staden varit i öfverensstämmelse med den med landstinget träffade öfverenskommelsen — så hafva sjukhusets utrymmen ändock varit för knappa — särskildt har bristen på observationsafdelning och särskild afdelning för nervfeber varit starkt kännbar.

I öfrigt innebär nuvarande rumsanordning ingen betryggande garanti för smittans spridande från den ena afdelningen till den andra, hvarjämte stora olägenheter självfallet äro förenade med det förhållandet, att under svårare epidemier andra tillfälliga lokaler för vård af sjuka måste anvisas.

I sin skrifvelse till Stadsfullmäktige den 27 November 1912 med förslag till utvidgning af sjukhuset har Hälsovårdsnämnden kraftigt betonat förutom ofvan anförda olägenheter jämväl andra, som äro förorsakade af lokalernas otillräcklighet, hvilka olägenheter naturligen i ännu högre grad stegrats genom det ökade patientantalet. Sålunda har nämnden bland annat framhållit, att en del af personalen måst anskaffa bostadsrum ute i staden, samt att biträdena å de olika sjukhusafdelningarna, i saknad af särskilda rum, måste förvara sina tillhörigheter i skrubbar å vinden samt beredas sängplatser i sjuksalar och dagligrum, hvilket allt i sin tur förorsakar vantrefnad genom den isolering för personalen, som häraf föranledes. Personalen har sålunda på grund af det trånga utrymmet saknat den bekvämlighet, som den med skäl kan göra anspråk på vid sitt betungande arbete

Hälsovårdsnämnden vill därjämte erinra därom, att Nämnden i skrifvelse af så tidigt datum som den 4 November 1909 påkallat Stadsfullmäktiges uppmärksamhet för nödvändigheten af en utvidgning af epidemisjukhuset, hvarjämte Nämnden, efter sedan det af Nämn-

N:o 100 ang. nybyggnader vid epidemisjukhuset och uppsägning af kontrakt med landstinget.

den öfverlämnade förslaget härtill den 28 November 1912 blifvit remitterat till Drätselkammaren, i särskild skrifvelse till Drätselkammaren den 10 April 1913 anhållit, att Drätselkammaren ville upptaga den för samhället betydelsefulla frågan till behandling och snabbt afgörande.

Under hänvisning till Förste stadsläkarens bilagda skrifvelse samt det ofvan anförda får Hälsovårdsnämnden därför hemställa,

att Stadsfullmäktige ville anmoda Drätselkammaren att skyndsamt inkomma med utlåtande i ärendet hälst så, att detsamma kan underställas Stadsfullmäktiges afgörande före innevarande års utgång.

Västerås den 18 November 1914.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Ragnar Tenow.

Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

Såsom bifogade tablå öfver antalet patienter per dag å Epidemisjukhuset under detta år utvisar, har sjukhuset så när som på ett par månaders tid varit nästan fullt eller öfverbelagdt (Sjukhuset är beräknadt för 65 sängar). De sista dagarne, då patientantalet öfverstigit 100-talet, har reservavdelningen å Kopparbergsvägen 16 måst tillgripas. Det visar sig således tydligt, att sjukhuset med dess nuvarande utrymme är otillräckligt, och de närmaste föregående årens patientantal utvisa också en jämt fortgående stegring af medeltalssiffrorna.

På min företrädares och mina egna framställningar om nödvändigheten af utvidgning har Hälsovårdsnämnden förra året till Stadsfullmäktige inlämnat ritningar och förslag till nybyggnad. Efter remiss till Drätselkammaren för vidare utredning och yttrande synes ärendet, oaktadt Hälsovårdsnämndens upprepade påstötningar löpa fara att komma i dess gömmor till en obestämd framtid, antagligen emedan Drätselkammaren synes tro, att utvidgningen ej alls brådskar.

För att påpeka motsatsen har jag upprättat medföljande tablå och vill här ånyo framhålla, att det är med betydliga och oupphörligt framträdande svårigheter jag såsom sjukhusets läkare kan nöjaktigt sjukvården anordna och allt öfrigt därmed i sammanhang stående.

Det är alldeles tydligt och klart för hvem som hälst, som vill sätta sig in i Epidemisjukhusets angelägenheter och behof, att något bör göras för att afhjälpa missförhållandena och att det bör beslutas snart och ej förskjutas till framtiden. Innan en nybyggnad blir färdig att tagas i anspråk dröjer det i alla fall ett par år för uppförandet, hvartill man ju äfven måste taga hänsyn.

Det kunde ju synas, som om den närvarande kristiden skulle vara ett tillräckligt skäl att uppskjuta nybyggnadsfrågan, men när det är absolut nödvändigt att få ökadt utrymme och ändrade rumsanordningar för att kunna omlägga epidemisjukvården på ett helt annat sätt än nu, så tvingar nödvändigheten ändock att frågan blir löst med det allra snaraste.

Jag vågar därför föreslå Hälsovårdsnämnden att ingå till Stadsfullmäktige med begäran om nybyggnadsfrågans vid Epidemisjukhuset afgörande före detta års slut.

Västerås den 27 Oktober 1914.

Carl Thunström.

N:o 100 *ang. nybyggnaden vid epidemisjukhuset och uppsägning af kontrakt med landstinget.*

Antalet å epidemisjukhuset vårdade patienter pr dag under 1914 intill d. 26 okt.

Dag	Januari			Februari			Mars			April			Maj			Juni			Juli			Augusti			Sept.			Oktober		
	Staden	Landet	S:a	Staden	Landet	S:a	Staden	Landet	S:a	Staden	Landet	S:a	Staden	Landet	S:a	Staden	Landet	S:a	Staden	Landet	S:a	Staden	Landet	S:a	Staden	Landet	S:a	Staden	Landet	S:a
1	38	14	52	50	22	72	26	18	44	15	22	37	13	34	47	33	22	55	48	42	90	32	27	59	33	28	61	61	26	87
2	35	15	50	52	21	73	25	21	46	15	21	36	12	34	46	33	20	53	48	42	90	31	26	57	33	26	59	60	28	88
3	35	21	56	51	22	73	25	20	45	14	22	36	11	33	44	33	22	55	47	42	89	31	27	58	33	26	59	57	27	84
4	34	20	54	51	23	74	25	20	45	15	23	38	11	33	44	33	24	57	47	38	85	30	28	58	33	24	57	58	30	88
5	32	18	50	50	24	74	24	20	44	15	25	40	11	32	43	32	25	57	46	36	82	25	29	54	35	24	59	60	31	91
6	34	19	53	52	25	77	24	17	41	14	25	39	11	35	46	26	26	52	46	35	81	25	30	55	34	23	57	60	31	91
7	34	19	53	48	23	71	25	15	40	14	25	39	12	35	47	26	28	54	47	34	81	25	32	57	34	23	57	63	31	94
8	35	19	54	48	24	72	27	15	42	14	27	41	14	37	51	26	28	54	46	35	81	24	33	57	33	25	58	59	24	83
9	35	19	54	48	24	72	26	17	43	14	26	40	17	35	52	26	31	57	43	28	71	24	33	57	34	25	59	58	23	81
10	42	17	59	44	26	70	24	17	41	14	26	40	19	33	52	23	28	51	41	27	68	25	35	60	35	25	60	61	24	85
11	44	15	59	43	27	70	24	17	41	10	25	35	20	33	53	24	30	54	40	21	61	24	39	63	39	25	64	62	25	87
12	45	17	62	43	29	72	27	17	44	10	27	37	21	33	54	27	31	58	39	22	61	23	38	61	40	24	64	61	24	85
13	46	17	63	45	29	74	27	17	44	12	29	41	23	33	56	28	31	59	39	22	61	23	41	64	40	25	65	62	24	86
14	46	16	62	39	23	62	26	15	41	14	31	45	24	33	57	33	31	64	40	25	65	24	43	67	43	25	68	67	24	91
15	49	15	64	39	24	63	24	15	39	12	32	44	26	33	59	36	33	69	40	26	66	24	39	63	41	25	66	68	29	97
16	50	15	65	39	23	62	24	17	41	12	33	45	27	31	58	39	35	74	39	28	67	24	39	63	41	26	67	67	32	99
17	48	14	62	37	22	59	25	18	43	12	33	45	27	32	59	39	36	75	37	28	65	26	40	66	42	26	68	66	32	98
18	51	14	65	34	21	55	25	18	43	13	34	47	29	31	60	41	37	78	38	26	64	27	39	66	40	27	67	66	33	99
19	53	14	67	33	21	54	23	17	40	13	35	48	30	32	62	39	37	76	39	26	65	27	39	66	43	31	74	66	36	102
20	53	14	67	33	19	52	23	18	41	15	36	51	30	24	54	38	32	70	37	30	67	29	39	66	45	31	76	70	36	106
21	53	12	65	28	18	46	21	18	39	16	36	52	30	26	56	41	34	75	36	29	65	30	38	68	43	32	75	71	36	107
22	53	14	67	29	18	47	21	18	39	14	35	49	31	28	59	43	34	77	36	27	63	26	37	63	46	32	78	70	36	106
23	53	13	66	26	16	42	20	20	40	14	35	49	31	28	59	42	36	78	35	29	64	26	36	62	51	32	83	71	35	106
24	54	14	68	28	17	45	20	21	41	14	35	49	31	27	58	44	36	80	35	28	63	29	37	66	52	31	83	76	35	111
25	57	18	75	24	15	39	21	20	41	14	35	49	32	27	59	45	38	83	32	29	61	28	39	67	52	23	75	78	34	112
26	57	16	73	25	16	41	20	20	40	14	35	49	35	30	65	46	38	84	33	28	61	30	35	65	52	23	75	82	32	114
27	59	17	76	26	17	43	13	20	33	14	36	50	35	31	66	46	41	87	33	28	61	33	31	64	53	23	76	—	—	—
28	59	19	78	23	17	40	14	20	34	14	36	50	37	31	68	47	41	88	34	28	62	33	30	63	53	25	78	—	—	—
29	56	19	75	—	—	—	14	24	38	12	36	48	38	30	68	49	43	93	35	29	64	31	29	60	57	26	83	—	—	—
30	53	19	72	—	—	—	14	23	37	13	36	49	34	22	56	48	42	90	34	30	64	31	28	59	59	26	85	—	—	—
31	49	19	68	—	—	—	14	20	34	—	—	—	34	22	56	—	—	—	32	30	62	32	30	62	—	—	—	—	—	—

Afskrift.

Kontrakt.

N:o 100 ang. nybyggnader vid epidemisjukhuset och uppsägning af kontrakt med landstinget.

Västerås stad upplåter åt Västmanlands läns Landsting för en tid af 20 år från och med den 1 Januari 1901 på stadens epidemisjukhus 15 platser för vård af sjuka från landsbygden på följande villkor:

Västerås stad förbinder sig att anskaffa och underhålla epidemisjukhus med tillhörande tomt och byggnader jämte tidsenlig utredning och att bekosta lön och ifrågakommande vikariats- och semesterarvoden åt läkare och nödig sjukvårdspersonal samt vaktmästare och räkenskapsförare.

Under tiden till dess tillbyggnaden vid stadens epidemisjukhus blifvit färdig må de platser för vård af sjuka från landsbygden, som staden förbinder sig upplåta, kunna inrymmas äfven i för tillfället apterade lokaler.

Landstinget erlägger härför dels en fast årlig afgift af 2,775 kronor, dels dagkostnaden för de sjuka från landsbygden, som vårdas å sjukhuset.

Till grund för beräkning af dagkostnaden lägges medelkostnaden under året för sjuk per dag, uträknad af den för samtliga på sjukhuset vårdade patienter under året uppkomna kostnaden för kosthåll; häri jämväl inbegripet aflöning åt kökspersonal medicin, förbandsmedel, extra sjuksköterskor, lyse, bränsle, tvätt, skurning och dylikt, som kan till dagkostnader hänföras.

För att kontrollera denna dagkostnad och vinna likformighet i debiteringen äger Landstingets nämnd att taga del af sjukhusets räkenskaper och bör vid dessa till bevis, att de sjuka verkligen tillhöra landsbygden såsom verifikation biläggas attest från vederbörande Pastorsämbete eller kommunal nämnd.

Afgifterna erläggas af Landstinget i Juli månad hvarje år, dels den fasta afgiften för det löpande året dels äfven den genom beräkning fastställda kostnaden för de sjukas underhåll under det närmast föregående året.

Af detta kontrakt äro två likalydande exemplar upprättade, af hvilka kontrahenterna hafva tagit hvar sitt.

Västerås den 1 Januari 1901.

Adolf Eriksson. ***Ernst Björkman,*** ***Oscar Larsson.***

För Västerås stad:

John Karlsson.
Ordförande i Hälsovårdsnämnden.

Claes Uggla.
Ordförande i Drätselkammaren.

Tillägg.

Från och med år 1912 medgifver Västerås stad, att antalet patienter från länets landsbygd höjes till högst 30, mot det att utöfver de i förestående kontrakt stadgade villkor af landstinget erlägges en extra dagafgift af 75 öre för hvarje patient från landsbygden öfver det i kontraktet bestämda högsta antalet af 15 patienter.

Västerås den 7 Juni 1913.

För Västerås stads Hälsovårdsnämnd

Carl Thunström,
v. ordförande.

Theofil Öberg.

Godkännes:

För Landstingets Epideminämnd:

Pehr Andréhn. ***Ernst Björkman.*** ***Viktor Larsson.*** ***Otto Oest.***

N:o 101 ang. tillsättande af lifsmedelskommission och inköp af brödsäd.

N:o 101.

Drätselkammarens utlåtande ang. tillsättande af en lifsmedelskommission och inköp af brödsäd.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 26 nästlidne November till Drätselkammaren för utlåtande remitterat en af Magistraten till Stadsfullmäktige gjord framställning därom, att Stadsfullmäktige måtte taga under öfvervägande frågan, huruvida icke af stadens medel borde inköpas och inom staden uppläggas tillräckligt myckenhet brödsäd för tryggande af behofvet däraf för stadens innevånare intill dess ny skörd komme i marknaden, eller lugnare politiska förhållanden utomlands blefve rådande, samt i sammanhang därmed två särskilda motioner dels af Redaktören Anders Pers och dels af Riksdagsmannen Viktor Larsson m. fl. om tillsättande af en lifsmedelskommission.

Med anledning häraf får Drätselkammaren, som på de af motionärerna anförda skälen anser lämpligt, att en lifsmedelskommission tillsättes och att denna kommission bör vara bäst skickad att verkställa utredning i det i Magistratens framställning omförmälda ärendet, föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att tillsätta en lifsmedelskommission för staden,

att bestämma antalet ledamöter i kommissonen till fem med två suppleanter,

samt att för utredning och eventuelt förslag till sagda kommission öfverlämna Magistratens framställning rörande inköp af brödsäd.

Till ledamöter i kommissionen föreslår Drätselkammaren:

Bankdirektören A. Sundström, f. Lokomotivföraren C. R. Vennberg, Grosshandlaren E. Andersson, Grosshandlaren A. Nissen och Assistenten K. Hägvall med Filialföreståndaren C. J. Svensson och Matvaruhandlaren J. G. Forslund till suppleanter.

Västerås den 3 December 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige.

I ett flertal af rikets stadskommuner hafva vederbörande, för mötande af de svårigheter, som till följd af nuvarande krigstillstånd inom och utom Europa efter några månader kunna väntas, för uppköp inom landet af erforderlig myckenhet brödsäd, be-

slutat att genom upplag af sådan brödsäd trygga sig för de olägenheter, som brist därpå för en kommun medför. **N:o 101** *ang. tillsättande af lifsmedelskommission och inköp af brödsäd.*

I anledning häraf och då för närvarande hinder icke torde förefinnas att från utlandet erhålla tillräcklig myckenhet brödsäd, får Magistraten härmed hemställa:

att Stadsfullmäktige ville taga frågan under öfvervägande, huruvida icke af stadens medel bör inköpas och inom staden uppläggas tillräcklig myckenhet brödsäd för tryggande af behofvet däraf för stadens invånare, intill dess ny skörd kommer i marknaden, eller lugnare politiska förhållanden utomlands bliva rådande.

Magistraten hemställer att för närmare utredning af frågan densamma måtte remitteras till Drätselkammaren.

Västerås Rådhus den 24 november 1914.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid krigsutbrottet skedde, som bekant, en rusning från allmänhetens sida till salubodarna för lifsmedel. Rusningen gaf snart med sig och normala förhållanden inträdde så till vida, att tillgång på lifsmedel fanns i allmänna handeln, ehuru priset på vissa af dem stigit osedvanligt i höjden. Importen har kunnat försiggå något så när obehindradt under de månader kriget pågått. Om detta skall bli förhållandet till krigets slut är däremot osäkert. Hvad som händt vår trävaruexport utgör intet lugnande moment. Skulle importen förhindras, kommer landet i ett svårt läge, då våra egna brödsädesförråd ej förslå att föda landet till nästa skörd kan beräknas vara inbärgad.

Med anledning af detta sakernas läge har k. maj:t tillsatt en Statens lifsmedelskommission, hvarjämte lokala lifsmedelskommissioner anordnats i så godt som alla rikets städer samt i ett hundratal landskommuner. Genom denna anordning har landet fått en speciell organisation för denna fråga med såväl ett centralt som periferiska organ. Härigenom kan en fullständig öfversikt erhållas af lifsmedelsfrågan i hela landet och verkligt effektiva åtgärder planeras för tryggande af landets behof af brödsäd. Kommissionen har redan utvecklat en mycket omfattande verksamhet i denna riktning och har därvid haft en väsentlig nytta af de lokala kommissionerna, utan hvilkas förmedling kommissionen knappast kunnat utföra sin maktpåliggande uppgift. Spannmål och foderämnen har redan inköpts i stora poster från utlandet och förmedling af lifsmedel har äfven skett inom landet.

Det förefaller som om Västerås samhälle ej borde undandraga sin medverkan till den landsgagneliga uppgift, som här är ifråga. Och våra lokala förhållanden torde ej häller vara sådana, att de motivera förhoppningen om, att vi mera än andra få hänge oss åt bekymmerslöshet. En kommission som den ifrågasatta får som sin särskilda uppgift att följa med lifsmedelsfrågan inom kommunen och gifva statens lifsmedelskommission de upplysningar och det bistånd, som kan påräknas, hvarjämte den

N:o 101 ang. tillsättande af lifsmedelskommission och inköp af brödsäd.

naturligtvis genom statskommissionens förmedling kan tillföra kommunen den hjälp som den kan erbjuda.

På grund af hvad som sålunda anförts får jag hemställa att stadsfullmäktige ville tillsätta en lifsmedelskommission för Västerås stad.

Västerås den 26 november 1914.

And. Pers.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I ett flertal af landets län och städer har sedan det europeiska krigets början tillsatts s. k. lifsmedelskommissioner. Dessa ha till hufvudsaklig uppgift att för respektive orter, med hjälp af statens lifsmedelskommission, söka förekomma och undanrödja eventuell brist på lifsmedel. Ingen vet nu, huru länge kriget kommer att pågå och hvilka verkningar detsamma kommer att medföra i fråga om lifsmedelsförhållandena i länet och Västerås stad.

Då ingen åtgärd härutinnan vidtagits från k. bfhdes sida, synes det mig önskvärdt, att åtminstone Västerås stad bör tillsätta en lifsmedelskommission, med uppdrag att ha sin uppmärksamhet riktad på stadens lifsmedelsförhållanden, så att densamma vid behof utan tidsutdräkt må kunna vidtaga erforderliga åtgärder i fråga om tillförseln af lifsmedel och reglering af priserna å desamma.

På grund häraf hemställes vördsamt, att stadsfullmäktige måtte tillsätta en lifsmedelskommission bestådene af fem ledamöter med ofvan angifna uppdrag.

Västerås den 20 nov. 1914.

Viktor Larsson.

I motionen instämma:

K. Kättström.	***Georg Jansson.***	***Carl Vennberg.***
A. V. Hedberg.	***Aug. Lindström.***	***Arvid Jonsson.***
	J. V. Råberg.	

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1914.

N:o 102.

Drätselkammarens utlåtande ang. framställning till Kungl. Maj:t rörande ombyggnad af Södertälje kanal m. m.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne November till Drätselkammaren för utlåtande remitterat en af Redaktören Anders Pers väckt motion, att Stadsfullmäktige måtte ingå till Kungl. Maj:t med underdånig anhållan, att Kungl. Maj:t ville till instundande riksdag aflåta proposition om Södertälje kanals fullständiga ombyggnad för djupgående fartyg och i sammanhang därmed farledernas upprensning i Mälaren, får Drätselkammaren, som anser en sådan framställning lämplig, härmed föreslå, att stadsfullmäktige måtte besluta ingå till Kungl. Maj:t med skrifvelse i ärendet af följande lydelse:

"Till Konungen.

Frågan om Södertälje kanals ombyggnad och den i nära samband därmed stående frågan om Mälarefarledernas uppränsning har af stadsfullmäktige i Västerås följts med det allra lifligaste intresse.

Då stadsfullmäktige nu tillåta sig i underdånighet erinra om berörda fråga, sker det icke allenast för sin stads egen räkning, utan anse sig stadsfullmäktige med hänsyn till de initiativ, som på frågans förberedande stadium härifrån utgått i ändamål att föra den stora frågan framåt, härvid äfven kunna representera den befolkning, den handel och de betydande näringar, som hafva sin hemort vid Mälaren och inom dess stora uppland.

Västerås stad ser i den förevarande frågans lösning ett synnerligen viktigt led i sin utveckling, och staden har baserat en del af sina planer för framtiden på denna fråga. Stadsfullmäktige vilja härutinnan erinra om den koncessionsansökning å en ny järnväg från Västerås genom Svartådalen och till Krylbo, som på initiativ af stadsfullmäktige blifvit till Eders Kungl. Maj:t ingifven, samt om de planer för utvidgning af Västerås stads hamn, som blifvit uppgjorda just med hänsyn till en blifvande djup fartygsled genom Mälaren. Så hafva stadsfullmäktige i underdånig skrifvelse den 26 Februari 1914 tillförbundit staden att vid den tidpunkt – enligt Kungl. Vattenfallsstyrelsens utredning beräknad till slutet af år 1919 — då Södertälje kanal ombyggts och Mälarens farleder upprensats, hafva i anslutning till stadens nuvarande hamnanläggning och på stadens bekostnad anordnat med järnvägsförbindelse försedda kajer för djupgående fartyg.

När 1913 års riksdag fattade beslut om påbörjande af arbetet med Södertälje kanals upptagande till större djup, hälsades detta beslut här med liflig tillfredsställelse, och de för frågan intresserade ansågo det så godt som klart, att frågan vid 1914 års riksdag skulle vinna sin slutliga lösning. Kända förhållanden gjorde emellertid, att denna förhoppning ej kunde gå i uppfyllelse.

N:o 102
ang. ombyggnad af Södertälje kanal m. m.

Stadsfullmäktige tvifla visserligen icke på, att Eders Kungl. Maj:t under vanliga förhållanden skulle genom proposition till den snart sammanträdande riksdagen fullfölja saken, men då med hänsyn till den rådande utrikespolitiska situationen det måhända ej säkert kan påräknas, att Eders Kungl. Maj:t utan vidare anser sig böra ägna förevarande fråga den uppmärksamhet, hvaraf den i öfrigt är förtjänt, hafva stadsfullmäktige tilltrott sig härigenom fästa Eders Kungl. Maj:ts särskilda uppmärksamhet på denna fråga, under förhoppning att densamma, oafsedt de många andra och viktigare frågor, som nu äro föremål för Eders Kungl. Maj:ts pröfning, icke ännu en gång må varda undanskjuten.

Med anledning häraf få stadsfullmäktige i underdånighet hemställa,

att Eders Kungl. Maj:t ville till 1915 års riksdag aflåta proposition om anslag till Södertälje kanals fullständiga ombyggnad för djupgående fartyg och i sammanhang därmed uppränsning af Mälarens farleder."

Västerås den 10 December 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

När 1913 års riksdag beslöt upptagande af en del af Södertälje kanal för djupgående fartyg, kunde det antagas vara så godt som gifvet, att Kungl. Maj:t skulle inkomma till påföljande riksdag med förslag om fortsättningen af detta företag, d. v. s. fullbordande af sjöfartsleden genom Södertälje och upprensningen af Mälarlederna. Kända förhållanden gjorde emellertid, att detta förslag uteblef. Saken har emellertid under året fullföljts därmed, att Kungl. Maj:t ställt ett belopp af 15,000 kronor till vattenfallsstyrelsens förfogande för att närmare undersöka storleken och beskaffenheten af de arbeten, som äro behöfliga för segelledernas upptagande till behöfligt djup uti Mälaren.

Under normala förhållanden torde intet tvifvel behöft råda därom, att Kungl. Maj:t skulle inkomma med förslag om denna kanalfrågas definitiva afgörande till instundande riksdag. Med nu inträdda utrikespolitiska situation kan det måhända ej säkert påräknas, att Kungl. Maj:t skall ägna denna fråga den uppmärksamhet, hvaraf den, ur synpunkten af de orters intressen, den skulle gagna, måste anses vara förtjänt. Då Västerås stad torde böra betraktas såsom representativ för detta intresse, så föreställer jag mig att staden borde ingå till Kungl. Maj:t med en framställning om angelägenheten af, att kanalens och farledens upptagande blir beslutad af statsmakterna och att arbetet härför sättes i gång så snart som möjligt.

För Västerås stad är det mycket som hänger på, att detta företag kommer ur projektets stadium till ett fast beslut, och att det snarast skrides till dess utförande. Vår hamns utveckling, våra järnvägsförbindelsers planläggande, vår industris tillförsel af råvaror och i allmänhet förbättrade och förbilligade kommunikationsmedel, allt hvilar på om och när staden kan påräkna att i sin hamn mottaga djupgående fartyg.

För angränsande orter vid Mälaren och för en del af bergslagen, som kan räkna på Mälaren som närmaste hamn och denna del är högst betydande — gäller samma förhållande. Vi stå måhända inför en tid af arbetsbrist och stagnation. Ett definitivt beslut af statsmakterna i denna viktiga fråga skulle emellertid både direkt och kanske än mera indirekt stimulera företagsamheten och höja tillförsikten hos näringslifvets målsmän i dessa orter. *N:o 102 ang. ombyggnad af Södertälje kanal m. m.*

Jag tillåter mig därföre föreslå

att stadsfullmäktige måtte ingå till Kungl. Maj:t med underdånig anhållan, att Kungl. Maj:t ville till instundande riksdag inkomma med proposition om Södertälje kanals fullständiga ombyggnad för djupgående fartyg och i sammanhang därmed farledernas uppräsning i Mälaren.

Västerås den 25 november 1914.

And. Pers.

N:o 103.

Drätselkammarens utlåtande ang. anslag till understöd åt arbetslösa.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 26 nästlidne November till Drätselkammaren för utlåtande remitterat arbetslöshets- och nödhjälpskommitténs framställning, att Stadsfullmäktige ville till lindrande af den arbetslöshet, som redan uppkommit eller vore att förvänta i staden, till kommitténs forfogande ställa ett förslagsanslag af 5,000 kronor att upptagas i nästkommande års stat men disponeras i mån af behof redan under innevarande år samt användas i form af understöd åt medellösa arbetslösa inom Västerås stad och utgå efter i hufvudsak de grunder, som angåfves dels i Kungl. Kungörelsen angående understöd åt medellösa arbetslösa samt bidrag af statsmedel därtill den 28 September 1914, dels ock i de anvisningar för kommunala hjälpkommittéer m. fl., som funnes fogade vid kommitténs framställning.

Drätselkammaren har vid ärendets behandling funnit sig böra tillstyrka anslagets beviljande.

Beträffande frågan, af hvilka medel det bör utgå, föreslår Drätselkammaren, att, då anslaget är ett förslagsanslag, hvars ungefärliga belopp till och med torde vara svårt att beräkna, samt då anslaget knappast i någon nämnvärd grad kan komma att tagas i anspråk under innevarande år, anslaget anvisas att utgå ur det anslag för diverse oförutsedda behof, som torde blifva i 1915 års budget afsatt.

Västerås den 10 December 1914.

På Drätselnämndens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 103
ang. anslag till understöd åt arbetslösa.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Det pågående världskriget och dess sannolika långvarighet har redan förorsakat och kan väntas förorsaka allvarliga rubbningar å arbetsmarknaden inom vårt land, hvilkas menliga verkningar det är såväl den enskildes som kommunens plikt att genom lämpliga och ändamålsenliga åtgärder afvärja och lindra.

Med beaktande häraf har riksdagen som bekant redan innevarande år anslagit ett belopp å 5,000,000 kronor till lindrande af verkningarna af under tiden 1 Oktober 1914—31 Mars 1915 rådande arbetslöshet, ur hvilket anslag kommun, som af egna medel tilldelat enskild arbetslös person understöd, sedermera kan erhålla bidrag efter i Kungl. Kungörelsen angående understöd åt medellösa arbetslösa den 28 sistlidne September närmare angifna grunder.

Häribland förtjänar påpekas, att understöd af statsmedel utgår för en hvar person med enahanda belopp, till hvilket understöd tilldelas honom utaf de af kommunen för ändamålet anvisade medel, dock högst med:

60 öre pr dag för man och hustru tillhopa,
40 öre pr dag för ensam person, som fyllt 18 år,
25 öre pr dag för ensam person, som fyllt 15 år men ej 18 år,
12½ öre pr dag för hvarje inom eller utom äktenskapet födt barn.
(Se § 9 i Kungl. Kungörelsen.)

Enligt från härvarande arbetsförmedling inhämtade upplysningar rörande å orten rådande arbetslöshet hafva arbetssökande personer till ett antal af omkring 100 hittills under innevarande månad anmält sig å arbetsförmedlingen, utan att arbete kunnat beredas dem. Denna siffra har emellertid af kommittén med hänsyn till det förhållandet, att den arbetssökande allmänheten icke i den utsträckning, som varit önskligt, anlitat eller kan antagas komma att anlita arbetsförmedlingen, icke lagts till grund vid beräkningen af storleken å nedan begärda anslag, utan har kommittén utgått från den förutsättningen, att arbetslöshet kommer att föreligga i vida större utsträckning. Enligt uppgifter, som förmedlats genom härvarande fackföreningsorganisationer, skulle för närvarande inom staden omkring 300 personer snarare öfver än under i olika yrken gå arbetslösa. Med en beräkningsgrund af 400 arbetslösa personer i genomsnitt pr dag, däraf 100 kunna antagas uppfylla de i kungörelsen för understöds erhållande angifna villkoren, hvilka villkors uppfyllande som regel bör förutsättas jämväl för erhållande af kommunalt understöd samt ett beräknadt dagligt understöd af i medeltal 1 krona pr person under en tidrymd af 3 månader från den tid, understöden börja utdelas, erfordras ett anslag af 9,000 kronor, af hvilket belopp hälften bestrides af statsmedel.

I fråga om den här ofvan gjorda beräkningen vill kommittén emellertid erinra, att densamma, såsom afseende förhållanden, hvilka äro underkastade stora förändringar, icke kan anses för fullt tillförlitlig, samt sålunda ytterligare anslag för ändamålet framdeles behöfva anvisas.

I fråga om de kommunala understödens storlek samt sättet för deras utdelande och organiserandet af understödsverksamheten i öfrigt vill kommittén meddela, att, enligt kommitténs åsikt, stor handlingsfrihet beträffande bestämmanderätt härutinnan bör tillerkännas kommittén. Emellertid torde det vara lämpligt, hvad angår storleken af understöden, att Stadsfullmäktige vid anslagets beviljande för så att säga de normala fallen fastställa ett visst understödsbelopp för olika kategorier af understödstagare, hvilka kategorier lämpligen borde bestämmas på sätt skett i ofvanberörda Kungl. Kungörelse, med rätt för kommittén, att, när särskilda skäl till afvikelse i de speciella fallen föreligga, öfver- eller underskrida detta normalbelopp. Såsom normalbelopp tillåter sig kommittén föreslå de i samma kungörelse under § 9 omnämnda maximibeloppen.

ett belopp av högst

Hvad kommitténs blifvande verksamhet i öfrigt angår, kommer kommittén att följa af stadens arbetslöshetskommission i samråd med Kungl. Socialstyrelsen utarbetade anvisningar för kommunala hjälpkommittéer med de förändringar i de häri förordade åtgärder, som betingas af de lokala förhållandena. *N:o 103 ang. anslag till understöd åt arbetslösa.*

Såsom ofvan nämnts, skulle det belopp, Stadsfullmäktige enligt den gjorda beräkningen hade att anvisa, uppgå till 4,500 kronor, men har kommittén ansett sig böra afrunda denna summa till 5,000 kronor.

Kommittén får därför med bifogande af lifsmedelskommissionens anvisningar för de kommunala hjälpkommittéerna hemställa,

att Stadsfullmäktige till lindrande af den arbetslöshet, som redan uppkommit eller är att förvänta i staden, måtte till kommitténs förfogande ställa ett förslagsanslag å 5,000 kronor att upptagas i nästkommande års stat men disponeras i mån af behof redan under innevarande år samt användas i form af understöd åt medellösa arbetslösa inom Västerås stad och utgå efter i hufvudsak de grunder, som angifvits dels i Kungl. Kungörelsen angående understöd åt medellösa arbetslösa samt bidrag af statsmedel därtill den 28 September 1914, dels ock i ofvanberörda anvisningar.

Västerås den 22 November 1914.

På Västerås stads arbetslöshets- och nödhjälpskommittés vägnar:

C. A. Lewenhaupt.

Ragnar Tenow.

N:o 104.

Drätselkammarens utlåtande ang. anslag till fyllande af brist i fattigvårdens stat.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne November till Drätselkammaren för utlåtande remitterat Fattigvårdsstyrelsens anhållan, att Stadsfullmäktige ville till täckande af under innevarande år uppkommande brist i Fattigvårdsstyrelsens stat, beräknad till 10,000 kronor, utanordna härför erforderliga medel, får Drätselkammaren härmed föreslå, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att af tillgängliga medel tillhandahålla Fattigvårdsstyrelsen, hvad som för fattigvårdens behof erfordras under innevarande år utöfver till styrelsen i årets budget beviljade anslag för att sedermera er-

N:o 104 ang. brist i fattigvårdens stat.

sättas af det anslag för diverse oförutsedda behof, som torde blifva i 1915 års budget afsatt.

Västerås den 10 December 1914.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Det i Fattigvårdsstyrelsens stat för detta år upptagna, för styrelsens behof uttaxerade beloppet 115,644 kronor 45 öre är redan för de olika ändamålen förbrukadt, hvarför innevarande år en brist i Fattigvårdsstyrelsens stat uppkommer, som styrelsen beräknar till omkring 10,000 kronor.

Orsaken till detta öfverskridande af Fattigvårdsstyrelsens anslag är att söka uti det förhållandet, att den pågående krisen föranledt höjning i priset för olika lifsförnödenheter samt en afsevärd ökning af antalet nödställda, hvilket ej kunnat af styrelsen förutses.

Med förklaring, att den i Fattigvårdsstyrelsens statförslag för år 1913 beräknade bristen icke är medräknad i ofvanberörda belopp, får därför Fattigvårdsstyrelsen hemställa,

att Stadsfullmäktige till täckande af under detta år uppkommande brist i Fattigvårdsstyrelsens stat måtte utanordna härför erforderliga medel, af Fattigvårdsstyrelsen beräknade till 10,000 kronor.

Västerås den 24 November 1914.

På Fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. Johansson.

Ragnar Tenow.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1914.

N:o 105.

Utgifts- och inkomststat för Västerås stad år 1915.

UTGIFTER.

A. Finanser.

1. Lån.

a) Kapitalafbetalningar.

1. *Obligationslån.*

1892 års 4 % lån å 400,000 kr. hvaraf återstår 255,000 kr	10,000: —		
1896 års 3,6 % lån å 1,000,000 kr. hvaraf återstår 529,000 kr.	30,000: —		
1902 års 4 % lån å 2,000,000 kr. hvaraf återstår 1,684,000 kr.	34,000: —		
1907 års 4½ % lån å 2,000,000 kr. hvaraf återstår 1,850,000 kr.	26,000: —		
1910 års 4½ % lån å 3,000,000 kr. hvaraf återstår 2,884,000 kr.	33,000: —	133,000: —	

2. *Andra lån och förskott.*

5:te årets amortering å förskotterade medel 17,500 kr. för reparation af domprosthuset	3,545: 60		
2:dra årets dito för komministergårdens reparation kr. 13,700	2,691: —		
2:dra årets dito för uppförande af kyrkogårdsmur 32,000 kr.	5,600: —	11,836: 60	144,836: 60
		Transport	144,836: 60

N:o 105.
Budget för 1915.
Utgifter.

		Transport	144,836: 60

b) Räntor.

1. *Obligationslån.*

1892 års lån	10,000: —		
1896 „ „	18,504: —		
1902 „ „	67,360: —		
1907 „ „	83,250: —		
1910 „ „	129,037: 50	308,151: 50	

2. *Tillfälliga lån:*

å upplånta medel från fonder tillhopa 261,650 kr. (dep.-ränta)	13,000: —		
å upplånta medel från Sundinska fonden för pauvres honteux och Sundinska beklädnadsfonden 50,000 à 5 % . .	2,500: —		
å medel som i öfrigt behöfva upplånas	5,000: —	20,500: —	

3. *Andra lån och förskott:*

Ränteskillnad för i 1896 års obl.-lån ingående fonder 115,000 kr.	900: —		
Vallöfska donationen, 20,000 kr. à 5 1/2 %	1,100: —		
Ränta å beräknad behållning i hamnkassan	250: —	2,250: —	330,901: 50
c) *Provision å annuiteten för obl.-lånen*		570: —	476,308: 10

2. Skatter och liknande afgifter.

a) *Afkortningar:*

För debiterade men ej influtna utskylder		35,000: —	

b) *Afgifter för presterskapets aflöning:*

Personella afgifter	1,625: —		
Krono- och tertialtionde	2,900: —	4,525: —	39,525: —
		Summa Kronor	515,833: 10

B. Administration.

1. Magistraten och Rådstufvurätten.

a) *Löner och arvoden:*

Borgmästaren, lön	5,000: —		
Två ålderstillägg	1,000: —	6,000: —	
Civilrådmannen, lön	3,000: —		
Två ålderstillägg	1,000: —	4,000: —	
Brottmålsrådmannen, lön	2,500: —		
Ett ålderstillägg	500: —	3,000: —	
Stadsnotarien, lön		2,500: —	
Anslag för beredande af semester åt borgmästaren, rådmännen och stadsnotarien		700: —	
Reservationsanslag för tillfälliga biträden för 1915		200: —	
Stadsfogden, lön	2,500: —		
Två ålderstillägg	1,000: —		
Ersättning för tjänstelokal	300: —		
Arvode åt vikarie under semester	150: —	3,950: —	
Kronouppbördskassören, lön	2,000: —		
Två ålderstillägg	600: —		
För extra skrifbiträden för 1915	1,000: —		
Arvode åt vikarie under semester	150: —	3,750: —	
Skrifbiträde å kronouppbördskontoret för år 1915		1,200: —	
D:o vid mantalsskrifningen för år 1915		1,000: —	
Stadsfiskalen, lön		3,000: —	
Stadsvaktmästaren, lön	1,200: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,650: —	
En exekutionsbetjänt (Pettersson), lön	1,300: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,750: —	
En exekutionsbetjänt (Richtnér), lön	1,300: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,750: —	
En exekutionsbetjänt (Sten), lön	1,300: —		
Ett ålderstillägg	150: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,600: —	
En extra exekutionsbetjänt		600: —	36,650: —

b) *Öfriga utgifter:*

Trycknings- och annonskostnader, skrifmateriel och bokbinderiarbeten		2,500: —	
Anslag till exekutionsbetjänterna för hållande af velocipeder		75: —	
	Transport	2,575: —	36,650: —

N:o 105.
Budget för 1915. Utgifter.

	Transport	2,575: —	36,650: —	
Olycksfallsförsäkring för stadsvaktmästaren och exekutionsbetjänterna		60: —		
Läkarearvode för d:o 4 personer à 4 kr.		16: —		
Telefonafgifter för ledningar till: Borgmästarens ämbetsrum och bostad	100: —			
Civilrådmannen	50: —			
Brottmålsrådmannen	50: —			
Stadsfogden	50: —			
Kronouppbördskassören	50: —			
Rådhusets tambur	50: —	350: —		
Andel i kostnad för uppvärmning i rådhuset	700: —			
Andel i kostnad för belysning	400: —			
„ „ „ rengöring m. m.	250: —	1,350: —	4,351: —	41,001: —

2. Poliskåren.

a) *Löner och arvoden:*

Poliskommissarien, lön	2,400: —		
Beklädnadsersättning	200: —	2,600: —	
Dessutom fri bostad utan värme och belysning till beräknadt värde af 600 kr.			
En öfverkonstapel, lön	1,800: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Beklädnadsersättning	150: —		
Dyrtidstllägg för år 1915	150: —	2,400: —	
En öfverkonstapel, lön	1,800: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Beklädnadsersättning	150: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	2,400: —	
1:ste detektivkonstapeln, lön	1,600: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Beklädnadsersättning	150: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	2,200: —	
2:dre detektivkonstapeln, lön	1,500: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Beklädnadsersättning	150: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	2,100: —	
Tre inspektionskonstaplar.			
Lön för hvar och en 1,500: —			
Två ålderstillägg 300: —			
Beklädnad in natura 120: —			
Dyrtidstillägg för år 1915 150: —	2,070: —	6,210: —	
	Transport	17,910: —	41,001: —

		Transport 17,910: —		41,001: —
Sex ord. konstaplar.				
Lön för hvar och en . .	1,300: —			
Två ålderstillägg . . .	300: —			
Beklädnad in natura . .	120: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,870: —	11,220: —	
Nio ord. konstaplar.				
Lön för hvar och en . .	1,300: —			
Ett ålderstillägg . . .	150: —			
Beklädnad in natura . .	120: —			
Dyrtidstillägg för 1915 .	150: —	1,720: —	15,480: —	
Tio ord. konstaplar.				
Lön för hvar och en . .	1,300: —			
Beklädnad in natura . .	120: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,570: —	15,700: —	
Tre extra konstaplar med bostad i logementen.				
Lön för hvar och en . .	1,000: —			
Beklädnad i natura . . .	120: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,270: —	3,810: —	
En tillsyningsman för handeln med bränvin m. m., lön		1,800: —		
Två ålderstillägg		300: —		
Beklädnadsersättning		150: —		
Dyrtidstillägg för år 1915 . . .		150: —	2,400: —	66,520: —
b) *Öfriga utgifter:*				
Olycksfallsförsäkring åt polismännen			600: —	
Läkararvode och medicin åt poliskårens medlemmar.			282: —	
Telegram, telefonafgifter och telefonsamtal . . .			450: —	
Trycksaker och skrifmateriel samt bokbinderiarbeten			600: —	
Underhåll och anskaffning af vapenpersedlar och inventarier m. m.			1,500: —	
Bränsle och lyse			1,400: —	
Ersättning åt Brandkåren				
för eldning af ugnarne		50: —		
för snökörning från gården . .		50: —	100: —	
Skurning och städning			400: —	
Renhållning af gator och klosetter			70: —	
Brandstodsafgift			50: —	
Vattenafgift			55: —	
Krono- och kommunalutskylder			70: —	
Underhåll af fastigheten			300: —	
Oförutsedda utgifter			800: —	
		Transport 6,677: —	66,520: —	41,001: —

N:o 105.
Budget för 1915. Utgifter.

Transport	6,677: —	66,520: —	41,001: —
Extra polisbevakning vid särskilda tillfällen och då en del af polispersonalen är enligt kontrakt beordrad att tjänstgöra å annan ort, beräknas till samma belopp, som ersättningen från statsverket för sådan tjänstgöring eller . . .	3,150: —		
Anslag till ridande polis	1,000: —	10,827: —	77,347: —

3. Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner.

a) *Löner och arvoden:*

Byggnadschefen, lön	8,000: —	
Ett ålderstillägg	500: —	8,500: —
Stadens ombudsman, lön	4,500: —	
Ett ålderstitlägg	500: —	
Personligt lönetillägg	1,000: —	
Arvode åt vikarie under semester . .	200: —	6,200: —
Stadskamreraren, lön	3,500: —	
Två ålderstillägg	1,000: —	4,500: —
Räkenskapsföraren och kontrollanten, lön	1,800: —	
Två ålderstillägg	600: —	2,400: —
Skrifbiträde å ombudsmannaexpeditionen	1,200: —	
Ett ålderstillägg	150: —	1,350: —
Skrifbiträden å drätselkammarekontoret		1,800: —
Stadsinspektoren, lön	2,500: —	
Två ålderstillägg	1,000: —	3,500: —
Arbetsförmannen, lön	1,300: —	
Två ålderstillägg	300: —	
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,750: —
Rådhusvaktmästaren, lön	1,200: —	
Ett ålderstillägg	150: —	
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	
Arvode för hållande af biträde vid städning	300: —	1,800: —
Arvode för sifferrevision af stadens räkenskaper (utom Vatten- och Gasverkets samt fattigvårdens)		700: —
Läkararvode för Rådhusvaktmästaren		4: — 32,504: —

b) *Öfriga utgifter:*

Olycksfallsförsäkring åt rådhusvaktmästaren . . .	15: —
Skrifmateriel och bokbinderiarbeten	1,200: —
Tryck- och annonskostnader	5,000: —
Inventarier å byggnadschefskontoret	200: —
Transport	6,415: — 32,504: — 118,348: —

N:o 105.
Budget för 1915.
Utgifter.

	Transport	6,415: —	32,504: —	118,348: —
Telefonafgifter för ledningar till:				
Stadsfullmäktiges ordförande	50: —			
Drätselkammarens „	50: —			
„ kontor	50: —			
Ombudsmannens exp. och bostad	100: —			
Byggnadschefens d:o	100: —			
Stadsinspektorens d:o	106: —			
Arbetsförmannens bostad	50: —	506: —		
Andel i kostnaden för				
uppvärmning i rådhuset	700: —			
belysning i d:o	400: —			
rengöring m. m. d:o	250: —	1,350: —		
Oförutsedda utgifter		300: —	8,571: —	41,075: —

4. Pensioner.

Förre stadsingeniören Fr. Gewalt		3,000: —	
„ stadsfiskalen Aug. Vesterling		1,500: —	
„ poliskonstapel J. F. Asplund		600: —	
„ „ E. F. Kindblom		500: —	
„ tornväktare C. E. Eriksson		75: —	
„ barnmorskan Lina Närström		400: —	
„ patrullkarlen P. E. Löfblad		100: —	
„ sysslomän J. E. Pettersson		800: —	
„ städerskan å Rådhuset Lovisa Almström,			
pension	300: —		
hyresersättning	150: —	450: —	
„ sjuksköterska Karolina Tunell		500: —	
„ föreståndarinnan för Arbetsstugan Sofi Österberg		400: —	8,325: —

5. Brandväsendet.

Aflöningar och beklädnad:

Brandchefen: lön	2,000: —		
Två ålderstillägg à 300: —	600: —		
Personligt lönetillägg	300: —		
Beklädnad	200: —	3,100: —	
(Bostad i brandstation utan värme och belysning 600: —)			
Vice brandchefen: lön		500: —	
Brandmästaren: lön	1,400: —		
Två ålderstillägg à 150: —	300: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —		
Beklädnad	120: —	1,970: —	
(Bostad i brandstation utan värme och belysning 150: —)			
Brandkorpralen: lön	1,100: —		
Två ålderstillägg à 100: —	200: —		
Transport	1,300: —	5,570: —	167,748: —

N:o 105.
Budget för 1915.
Utgifter.

Transport	1,300: —	5,570: —		167,748: —
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —			
Beklädnad in natura . . .	120: —	1,570: —		
(Bostad i brandstation utan värme och belysning 150: —)				
Två vice brandkorpraler: lön à 1,000: —	2,000: —			
Två ålderstillägg à 100: —	200: —			
Dyrtidstillägg för år 1915 à 150: —	300: —			
Beklädnad à 120: — in natura	240: —	2,940: —		
(Bostad utan värme och belysning à 150: —)				
Maskinist: lön	1,000: —			
Två ålderstillägg à 100: —	200: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —			
Beklädnad in natura . . .	120: —	1,470: —		
(Bostad utan värme och belysning 150: —)				
Verkstadsförman: lön	1,000: —			
Ett ålderstillägg	100: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —			
Beklädnad in natura . . .	120: —	1,370: —		
(Bostad utan värme och belysning 150: —)				
Elfva brandsoldater: lön à 900: —		9,900: —		
Två ålderstillägg à 100: — till 6 st.		1,200: —		
1 „ „ „ „ 1 „		100: —		
Dyrtidstillägg för år 1915 à 150: — . . . . . „ 11 „		1,650: —		
Beklädnad in natura à 120: — „ 11 „		6,320: —		
(hvaraf de gifta fri bostad utan värme och belysning à 150: — per man och de ogifta fri bostad i brandstationens logement).				
Reservanslag för sjukdomsfall		200: —		
Skorstensfejaren: lön		25: —	27,315: —	
Kol, ved och lyse:			1,000 —	
Stallet:				
Utfodring och skoning af 3 hästar à 600: —		1,800: —		
hvilket belopp reduceras med anledning af 2 hästars försäljning under året		1,200: —		
Utfodring af 2 hästar halfva året 1914		500: —	1,700: —	
Diverse utgifter:				
Olycksfallförsäkring för brandchefen och vice brandchefen à 25: —		50: —		
Kollektiv olycksfallförsäkring för brandmästaren och 16 man jämte 50 man tillhörande brandkårens reserv		340: —		
Trycksaker och skrifmaterialier		300: —		
Tvätt, skurning och städning		250: —		
Transport		940: —	30,015: —	167,748: —

Transport	940: —	30,015: —	167,748: —
Underhåll af brandtelegrafen och ringledningar till reservkåren	300: —		
Underhåll af brandredskapen	500: —		
Underhåll af inventarier i brandstation och verkstäderna	400: —		
Telefonafgifter och samtal	170: —		
Brandstodsafgifter för inventarier och fastigheten	100: —		
Läkarearvode och medicin	150: —		
Krono- o. kommunalutskylder, vattenafgifter m. m.	200: —		
Hyresersättning för 7 st. gifta brandsoldater à 200:—	1,400: —		
Underhåll af brandstationens byggnader	300: —		
Oförutsedda utgifter	500: —	4,960: —	
Brandkårens reserv:			
Ångsprutan: 1:ste sprutchefen (vice brandchefen).			
2:dre ångsprutchefen: lön	20: —		
1:ste maskinisten, tillika extra brandsoldat: lön	120: —		
2:dre maskinisten: lön	50: —		
30 man à 10: —	300: —		
Kol, tomthyra m. m.	150: —		
2:ne slangkärror: 2:ne förmän à 20: —	40: —		
20 man à 10: —	200: —		
Öfningar med manskapet	350: —	1,230: —	
Allmänna brandstyrkan:			
Hyra för spruthus	200: —		
Gratifikationer vid eldsvådor och sprutmönstringar	250: —		
Diverse utgifter vid eldsvådor	300: —	750: —	
2:dra årets amortering å brandautomobilen och mek. stegen		4,000: —	
Nyanskaffning:			
Två nya brandskåp med ledning af isolerad Hackethaltråd		500: —	41,455: —
6. Byggnadsnämnden:			
a) *Löner och arvoden:*			
För uppehåll af stadsarkitektsgöromålen	2,000: —		
Ingeniörsbiträde å byggnadskontoret	3,000: —		
D:o för stadsplanekommitténs arbeten	3,000: —	8,000: —	
b) *Öfriga utgifter:*			
För anskaffande och underhåll af materiel, skjutsar m. m.	1,000: —		
Handtlangningskostnader	1,000: —		
Telefonafgift	50: —	2,050: —	10,050: —
		Summa kronor	219,253: —

N:o 105.
Budget för 1915.
Utgifter.

C. Fastigheter.

1. Parker och planteringar:

Aflöningar:

C. A. Forsberg	1,800: —		
Två ålderstillägg	600: —		
Personligt lönetillägg	400: —	2,800: —	
Ett biträde		1,200: —	
Telefonafgift		53: —	
Brandstodsafgift		57: —	4,090: —

För skötsel och underhåll:

Vasaparken och parken emellan Kopparbergsvägen och Karserngatan samt trädplanteringar utom stadens tullar	2,500: —	
Stadsparkens vård och underhåll	1,100: —	
Planteringar utmed Hamngatan	800: —	
Planteringar vid Esplanader och öfriga gator samt vid Högre Allm. Läroverket	1,500: —	
Planteringar framför Stadshotellet och parken vid Komministergården	700: —	
Djäknebergets vård och underhåll samt reparation af tempel, flaggstänger och flaggor	1,500: —	
Stallhagen, Mariaberget och s. k. Käringberget	500: —	
För vård af den naturliga parken Elba	200: —	
330 hektoliter koks till Växthuset	450: —	
För skötsel och vård af Västerås h. allm. lärov. botaniska trädgård	400: —	
Reparation af redskap	300: —	
Grus till alla planteringar	1,000: —	
Oförutsedda utgifter	500: —	11,450: —

Tillfälliga utgifter:

För gallring och trädplantering på Elba	500: —	
För omcementering af södra dammen på Djäkneberget	600: —	
Inköp af två st. svenska flaggor	120: —	
Inköp af en dragkärra	100: —	
D:o af en sopkärra	50: —	
D:o af trehundra meter vattenslang	300: —	
För ordnande af stranden vid Svartån mellan Biskops- och Skarpskyttebroarne enligt Stadsfullmäktiges beslut den $^{27}/_{8}$ 1914	3,000: —	
För tillsyn af svanorna och änderna i svartån	350: —	5,020: — 20,560: —

2. Hästholmarne.

Utskylder och reparationer å Elba	600: —
Transport	21,160: —

N:o 105.
Budget för 1915.
Utgifter.

			Transport	21,160: —
	3. Skogarne.			
a)	*Löner och arvoden:*			
	Skogvaktaren, lön	1,000: —		
	Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,150: —	
	(Bostad och vedbrand in natura, beräkn. till 200 kr.)			
	Arvode till jägmästare för tillsyn af stadens skogar		200: —	1,350: —
b)	*Öfriga utgifter:*			
	Telefonafgift		80: —	
	Skogsarbeten		1,070: —	1,150: — 2,500: —
	4. Rådhuset.			
	Brandstodsafgifter			131: —
	Anskaffning, underhåll och vård af inventarier			300: —
	Underhåll af fastigheten m. m.			200: —
	Afgift för 3 st. vattenklosetter à 15 kr.			45: — 676: —
	5. Stadshotellet.			
	Andelar i obligationslån			
	ett års ränta	26,064: 15		
	ett års amortering	12,788: —	38,852: 15	
	Kostnad för uppvärmning och varmvatten			7,600: —
	Häri ingår: aflöning till eldaren 960: —			
	„ bostad till „ 250: —			
	Hyra för spritbolagets lokal i gården N:o 21 Norra kvarteret			200: —
	Kostnad för elektrisk belysning i fästvåningen, trapporna och yttre belysning			1,200: —
	Krono- och kommunalutskylder			3,000: —
	Brandstodsafgifter för fastighet och lösegendom			500: —
	Renhållning af gårdar och gator			200: —
	Underhåll af fastigheten			1,000: —
	Diverse reparationer å hus och möbler			2,500: —
	Afgift för 15 st. vattenklosetter à 15 kr.			225: — 16,425: —
	6. Sundinska huset.			
	Afgift till Sundinska fonden för fastighetens öfvertagande af staden			5,000: —
	Utskylder			500: —
	Brandstodsafgift			130: —
	Vattenafgift			70: —
			Transport	5,700: — 40,761: —

N:o 105.
Budget för 1915. Utgifter.

Transport	5,700: —		40,761: —
Sotning, renhållning m. m.	200: —		
Reparationer och underhåll	300: —		6,200: —

7. Tullhuset.

Telefonafgift	50: —	
Vattenafgift	14: —	
Brandstodsafgift	20: —	
Sotning	6: —	
Underhållskortnader	100: —	190: —

8. Paviljongen i Stadsparken.

Brandstodsafgift, utskylder och underhåll	450: —

9 Gårds- och Tomtfastigheter.

Kostnad för reparationer samt andra utgifter för gårdar och tomter inom stadsplanen	16,000: —

10. Jordar och andra fastigheter.

Utskylder och brandstodsafgifter för:			
Exproprierade delar af Kungsängen	200: —		
Östra utmarken	320: —		
Viksängs villaområde	50: —		
Diverse jordägor	570: —		
Hamnmagasinen	1,017: —		
Materialbodarne vid hamnen	34: —	2,191: —	
Arrenden och afgälder för			
gästgifvarevreten i gamla och nya stohagsjorden, efter medelmarkegångspris	12: —		
s. k. Falkenbergska tomten vid kvarntullen	200: —		
updlåten mark till staden af lasarettets område, efter medelmarkegångspris	21: —		
d:o af straffängelsets område efter medelmarkegångspris	11: —		
afsöndrad mark från straffängelsets område, enligt Kungl. brefvet den $^{2}/_{11}$ 1873	100: —		
Vasaparken, utgörande lösen för 53,4 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris	465: —		
Transport	809: —	2,191: —	63,601: —

Transport		809: —	2,191: —	63,601: —
upplåtande till staden enligt Kungl. brefvet den $^{21}/_{9}$ 1900 af				
1:o) stadskomministern förut anslagna lönejordar i Kopparbergsvreten, Ängsgärdet och Herrgärdet, utgörande lösen för 20,91 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegång	182: —			
2:o) domkyrkosysslomannen förut anslagen lönejord å Trådarön, utgörande lösen för 97,2 liter spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegång	8:.50	190: 50		
två fattigvården förut tillhöriga planteringsland mark i Lustigkulls- och Skenvretarne (koloni-trädgårdarne)		50: —		
12:te årets afgäld till Badelunda kommun för Hästholmarnas öfverflyttande till staden .		165: —		
9:de årets afgäld till S:t Ilians kommun för Klockartorps och Talltorps öfverflyttande till staden		124: —		
hyra för Sundénska gården .	800: —	160: 48		
afgår det i skolornas stat upptagna beloppet . . .	500: —	300: —		
ersättning till arrendatorn af Kristiansborg för afstående af arrendemark m. m. . .		355: 35		
omkostnader för stallar och bindplatser å kreaturstorget		500: —	2,654: 33	4,845: 33

11. Nordanby egendom.

Arrenden.

För del af Kungsängen, ...	200; —		
« stadens utjordar vid Nordanby . .	800: —		
« Nordanby gård	1,500: —	2,500: —	
Aflöning till arbetare	5,· 00: —		
Utsäde af egen skörd	2,080: —	7,080: —	9,580: —

Stallet.

Diverse jordbruksprodukter	4,400: —

Diverse utgifter:

Stallströ, sopor och pudrett från renhållningsverket	1,000: —		
Hästskoning	250: —		
Underhåll af fordon	200: —		
Transport	1,450: —	13,980: —	68,446: 33

N:o 105.
Budget för 1915. Utgifter.

Transport	1,450: —	13,980: —	68,446: 33
Underhåll af hus	500: —		
Krono- och kommunalutskylder	450: —		
Täckdikningar och kalkning	2,000: —		
Anslag för reparation af inventarier vid Nordanby 10,000: — att uttaxeras på 5 år 1911—1915, 5:te årets uttaxering	2,000: —		
Oförutsedda utgifter	200: —	6,600: —	20,580: —

12. Malma egendom.

Arrende 3,000: — pr år 9 1/2 mån.		2,375: —	
Aflöning till arbetare (fr. 1/3)		7,000: —	
Utsäde		4,000: —	
Utfodring i stallet		5,200: —	
Komposter och pudrett		1,500: —	
Skatter	550: —		
Brandförsäkring 100: —, hästförsäkring 180: —	280: —	830: —	
Underhåll af hus, särskildt af torp		500: —	
Oförutsedda utgifter		1,000: —	
Jordförbättringar 1915:			
Dikning 600: —, stensprängning 200: —	800: —		
Kalkning	400: —	1,200: —	
Afträde till arrendatorn		2,000: —	
Skogsindelning vid Malma		300: —	
Uppsättning af inventarier 25,000: — till fördelning på 5 år, 1:sta året		5,000: —	30,905: —
		Summa Kronor	119,931: 33

D. Hälso- och sjukvård.

1. Allmäna hälsovården.

Aflöningar.

1:ste stadsläkaren: aflöning	3,000: —		
Arvode åt vikarie under semester	250: —	3,250: —	
2:dre stadsläkaren: aflöning	2,000: —		
Ett ålderstillägg	500: —		
Arvode åt vikarie under semester	250: —	2,750: —	
1:sta stadsbarnmorskan: lön	600: —		
Personligt lönetillägg	100: —	700: —	
t. f. 2:dra stadsbarnmorskan: lön		500: —	
En stadssjuksköterska (Anna Ekström) lön		700: —	
En „ (Maria Hellström) lön		700: —	
En hälsopolis (Berglund) lön	1,500: —		
Två ålderstillägg à 150: —	300: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,950: —	
Transport		10,550: —	

Transport	10,550: —		
Anslag till en hälsopolis för hållande af velociped	25: —		
Arvode för kommunalt tillsyningsorgan enl. lagen om arbetareskydd	150: —	10,725: —	
Öfriga utgifter.			
Animalvaccin för skyddskoppympning	50: —		
Bidrag till stadsbarnmorskornas pension	30: —		
Telefonafgifter	400: —		
Desinfektionskostnader	400: —		
Tryck- och annonskostnader	200: —		
Diverse	200: —		
Anslag för vård af medellösa lungsjuka	3,000: —		
Anslag till Västerås stads förening mot tuberkulos för upprätthållande af föreningens dispensärverksamhet	2,000: —	6,280: —	17,005: —

2. Epidemisjukvården:

Aflöningar.			
Stadsläkaren för landsbygdens sjuka	1.000: —		
Tre ordinarie sjuksköterskor à 500: —	1,500: —		
Personligt lönetillägg till Emma Eriksson	100: —		
Personligt lönetillägg till Jenny Jädergren	100: —		
Tre sjuksköterskebiträden à 300: —	900: —		
Extra sjuksköterskehjälp, förslagsvis	1,000: —		
En vaktmästare	500: —		
En gårdsdräng utan kost och bostad	960: —		
En köksföreståndarinna	350: —		
Till biträde i köket	350: —	6,760: —	
Mathållning.			
Fri kost för 3 sjuksköterskor, 3 sjuksköterskebiträden, 1 vaktmästare, 1 köksföreståndarinna och 1 bibiträde i köket: 9 personer à 350: —	3,150: —		
Utspisning för patienterna, förslagsvis	10,000: —	13,150: —	
Öfriga utgifter.			
Medicin, förslagsvis	2,000: —		
Ved, kol och lyse	4,500: —		
Brandstods-, vatten- och telefonafgifter	400: —		
Anskaffning och underhåll af sjukhuskläder till patienterna	700: —		
Anskaffning och påläggning af korkmattor i fyra mindre rum och ett kök i gamla paviljongen	400: —		
Tvätt och rengöring	800: —		
Diverse utgifter	1,000: —	9,800: —	
Ny värmeledning m. m. i paviljongen vid Knutsgatan enl. Stfm:s beslut $^{16}/_{6}$ 1914		12,000: —	41,710: —
		Transport	58,715: —

N:o 105.
Budget för 1915.
Utgifter.

Transport 58,715: —

3. Köttbesiktningsbyrån.

Aflöningar:

Föreståndaren: lön	2,500: —		
Personligt lönetillägg	500: —	3,000: —	
En hälsopolis (Holtz) aflöning	1,500: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Dyrtidstillägg för 1915	150: —	1,950: —	
Bokförare och kassör		900: —	
Vaktmästare, lön	900: —		
Dyrtidstillägg för 1915	150: —	1,050: —	
Biträden vid trikinundersöknlngen		1,020: —	
Extra biträde, förslagsvis		600: —	8,520: —

Öfriga utgifter:

Värme, belysning och vatten		550: —	
Telefonafgift		80: —	
Tvätt		150: —	
Beräknad hyra		3,000: —	
Underhåll af byggnader		200: —	
Diverse oförutsedda utgifter		550: —	4,530: — 13,050: —
			Summa Kronor 71,765: —

E. Andra hygieniska inrättningar.

1. Kallbadhus.

Aflöningar och reparationer m. m. 700: —

2. Varmbadhus.

Andel å obligationslån			
Ränta	10,852: 38		
Amortering	2,766: —	13,618: 38	
2:dra året, kostnaden för inledning af åvatten i badhuset enl. Stadsfullmäktiges beslut den 29/5 1913			500: —
Aflöningar: Föreståndaren, utom bostad, två rum och kök, jämte värme			1,200: —
Maskinisten, utom bostad, ett rum o. kök, jämte värme			1,200: —
Eldaren			1,080. —
Biljettförsäljerskan			720: —
Badaren			900: —
4 Baderskor á 30 kr. i månaden			1,440: —
2 Vakter i Folkbad och Simhall			1,200: —
2 Tvätterskor			1,440: —
Provision			3,000: —
		Transport	12,680: — 700: —

N:o 105.
Budget för 1915.
Utgifter.

	Transport	12,680: —	700: —
Skrif- och trycksaker		300: —	
Badingredienser		400: —	
Förbrukningsartiklar		1,000: —	
Kol		9,600: —	
Elektrisk belysning		1,100: —	
Ved		100: —	
Telefon		75: —	
Afgift för 10 st. vattenklosetter		150: —	
Kronoutskylder		100: —	
Kommunalutskylder		845: —	
Läkarearvode		52: —	
Olycksfallspremier		103: 50	
Brandförsäkring		138: 50	
Underhåll af pannor		400: —	
„ „ inventarier och hus		300: —	
Oförutsedda utgifter		806: —	
Upptagande af en brunn enl. Stadsfullmäktiges beslut $^{30}/_{4}$ 1914		5,150: —	33,300: —

3. Klapphus.

Arvode för tillsyn däraf	125: —	
Reparationer och underhåll	100: —	225: —

4. Renhållningsverk.

Löner och arvoden m. m.

Förvaltaren	4,000: —	
Kontorsbiträde	1,200: —	
Hyra för kontorslokalen	300: —	

Förman och fodermarsken.

Lön för hvardera	1,100: —		
Två ålderstillägg	200: —		
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	2,900: —	
Bostad in natura 150 kr.			

G. Malmén, G. Karlsson, Arvid Andersson och K. Sunesson.

Lön för hvar och en	900: —			
Två ålderstillägg	200: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,250: —	5,000: —	
Bostad in natura 150 kr.				
		Transport	13,400: —	34,225: —

N:o 105
Budget för 1915.
Utgifter.

		Transport	13,400: —	34,225: —
E. Andersson, S. Lundin, O. Eriksson, K. Forslund.				
Lön för hvar och en	900: —			
Två ålderstillägg	200: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —			
Hyresersättning	225: —		1,475: —	
G. Vestlin.				
Lön	900: —			
Ett ålderstillägg	100: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —			
Hyresersättning	225: —		1,375: —	
K. Kilgren.				
Lön	900: —			
Ett ålderstillägg	100: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150: —		1,150: —	
Bostad in natura 150 kr.				
En sopare.				
Lön	900: —			
Dyrtidstillägg för år 1915	150:			
Hyresbidrag	150: —		1,200: —	23,025: —
Extra arbetare				2,100: —
„ körslor				100: —
Inköp af torfmull				6,300: —
Stallet.				
Från jordbruket				
Diverse jordbruksprodukter			6,140: —	
Hästskoning			300: —	
Underhåll af seldon, filtar och täcken m. m.			400: —	
Försäkring och brandpremier			180: —	7,020: —
Diverse utgifter.				
Olycksfallsförsäkring			78: —	
Trycksaker och räkenskapsböcker			80: —	
Vattenafgift			50: —	
Sotning			30: —	
Upphämtning af sopor			325: —	
Brandstodsafgifter			105: —	
Komplettering och underhåll af kärl			250: —	
Reparation och underhåll af fordon			700: —	
Diverse reparationer i fabriken			300: —	
Belysning i stall och kontor, städning och värme i kontoret			200: —	
Beklädnadspersedlar			500: —	
		Transport	2,618: —	38,545: — 34,225: —

Transport	2,618: —	38,545: —	34,225: —
Telefonafgifter	330: —		
Läkarearvode	50: —		
Medicin	200: —		
Drifkraft för blandningsmaskin	800:		
Oförutsedda utgifter	500: —	4,498: —	
Enligt Stadsfullmäktiges beslut den $^{30}/_{4}$ och den $^{29}/_{10}$ 1914 till ombyggnad af stallet m. m.		5,979: 31	49,022: 31
	Summa Kronor		83,247: 31

F. Undervisningsväsende.

1. Folkskoleväsendet.

Bil. litt. A.	269,915: 10

2. Anslag för diverse undervisningsändamål.

För undervisning i tekniska skolan		3,500:	
För arbetareinstitutets föreläsningsverksamhet		1,600:	
För „ bibliotek		1,500:	
För skötsel och vård af sockenbiblioteket		75:	
Utgifter för högre allm. läroverket:			
Hyresbidrag till rektor	1,200: —		
Underhållskostnader för annexet	250: —	1,450: —	
Bidrag till lärarinnornas vid flicklläroverket ålderstillägg och pensionering utöfver den enligt stadsfullmäktiges beslut den 26 september 1912 efterskänkta räntan å läroverkets lån från stadskassan $5^{1}/_{2}$ % å 30,000 kr. eller 1,650 kr., förslagsvis		1,200: —	9,325: —
		Summa kronor	279,240: 10

G. Affärsverk.

Bil. litt. B.

Vattenverket	77,200: —	
Gasverket	174,000: —	
Elektricitetsverket	156,900: —	
Afloppsledningarne	27,500: —	435,600: —
	Summa kronor	435,600: —

N:o 105.
Budget för 1915.
Utgifter.

H. Kommunikationsverk.

1. Gatuläggningen.

Kostnader för mindre gatuarbeten	6,000: —		
Afgäld för nubbstensbrott	150: —		
„ för grustag å holmen Flaten	200: —		
Kostnader för makadaslagning	4,000: —	10,350: —	
Särskilda mindre gatuarbeten:			
Hantverkaregat. mellan Köpmangatan och Vasagatan	11,000: —		
Djäknegatan, södra delen	750: —		
Smedjegatan invid tomten N:o 63 i södra kvarteret	1,300: —	13,050: —	23,400: —

2. Vägunderhåll.

För grusning och makadamisering af vägar samt erforderliga vägförbättringar närmast tullarne	8,000: —

3. Ångbåtstrafiken till Hästholmarne.

Driftkostnader för ångslupen Märta	3,200: —		
„ för motorbåten	1,500: —		
Underhållskostnader för båtarne	300: —	5,000: —	
Till amortering å inköpssumman för motorbåten, kr. 11,000: —, enl. Stadsfullm:s beslut d. $^{24}/_{9}$ och $^{29}/_{10}$ 1914 . . .		2,000: —	7,000: —

4. Hamnen.

Bil. litt. C.

Hamnbyggnaden	33,037: 50		
Svängkran N:o 1	2,645: —		
Malmlossningsanordning N:o 2	6,175: —		
Svängkran N:o 3	1,275: —	43,132: 50	
Beräknad behållning till år 1916		212: 50	43,345: —
		Summa kronor	81,745: —

F. Belysning och renhållning.

1. Gatubelysning.

Gasbelysning	29,440: —		
Elektr. belysning	3,205: —	32,645: —	
Afgår för belysning å hamnen		1,300: —	31,345: —
		Transport	31,345: —

	Transport	31,345: —	
Anskaffning af:			
10 st. gaslyktor à 125	1,250: —		
4 ,, elektr. lampor	575: —	1,825: —	33,170: —

2. Gaturenhållning.

Bortrensning af ogräs och renhållning (vinterunderhåll och vattning) å gator och allmänna platser		3,275: —	
S. k. Kapitelhjonen för sopning å allmänna platser			
13 kvinnor à 140 kr.	1,820: —		
för sopning å söndagarna under Maj—September mån. 24 dagar à 7: —	168: —	1,988: —	
En sopare för sommaren, 150 dagar à 3: 25		487: 50	5,750: 50
		Summa Kronor	38,920: 50

K. Fattigvård.

Enligt bilaga litt. D.	125,100: 20
Summa Kronor	125,100: 20

M. Kyrkliga ändamål.

Enligt kyrkostämmans beslut den 30 oktober 1914 bilaga litt. E	45,854: 83
Summa Kronor	45,854: 83

N. Sociala ändamål.

Fosterbarnsnämnden:			
Annonsering, tryck och blanketter		100: —	
Skjutsar vid besiktningar och öfriga diverse utgifter		50: —	150: —
Pensionsnämnden:			
Dagtraktamente för nämndens vice ordförande och ledamöter, 4 kronor för dag, förslagsvis		350: —	
Arvode åt ordföranden	200: —		
Bidrag åt ordföranden för skrifhjälp	400: —	600: —	
Annonser och kungörelser, förslagsvis		150: —	
Papper och diverse omkostnader, förslagsvis		100: —	1,200: —
Debiterade men ej influtna pensionsafgifter		10,000: —	
Bidrag till pensionstillägg och understöd		1,500: —	11,500: —
		Transport	12,850: —

N:o 105.
Budget för 1915. Utgifter.

		Transport	12,850: —
Anslag till vissa filantropiska ändamål:			
Arbetsstugan	2,500: —		
Barnkrubban	1,000: —		
Barnhemmet	500: —		
Nattherberget	300: —	4,300: —	
med afdrag af det belopp, som för dessa ändamål skall utgå af Sundinska fondens öfverskottsmedel		3,300: —	1,000: —
Anslag till:			
Västmanlands läns arbetsförmedlingsanstalt		2,000: —	
Västerås sjukkassors fortsättningskassa, förslagsvis		2,700: —	
Barnhemmet »Sparfboet»		300: —	
Underhåll af idrottsplatsen å Herrgärdet		500: —	
Västerås skridskoklubb		400: —	5,900: —
		Summa Kronor	19,750: —

O. Diverse särskilda ändamål.

1. Stallet.

a) *Löner och arvoden:*

Två körkarlar à 1,000 kr.	2,000: —		
Dyrtidstillägg till d:o à 150 kr.	300: —	2,300: —	

b) *Öfriga utgifter:*

Utfodring af två hästar	1,300: —		
Div. utgifter såsom skoning, försäkring af hästarne m. m.	200: —	1,500: —	3,800: —

2. Diverse behof.

Fångars vård och förplägning å straffängelset	300: —	
Bradstodsafgifter för materiell och inventarier	100: —	
Stadens andel i lön till skarprättaren $^{12}/_{32}$ af 200 kr.	75: —	
Premier för olycksfallsförsäkring af stadens arbetare	600: —	
Läkare och sjukvård åt samma arbetare	400: —	
Arvode åt mantalsskrifningsombud	500: —	
Kostnader för brandsyner	500: —	
Årsafgift till Sv. Stadsförbundet à 2 kr. för hvarje 100-tal invånare.	440: —	
Prenumerationsafgift för Sv. Stadsförbundets tidskrift, 61 ex.	190: —	
Representationsanslag	1,000: —	
Anslag till adresskalender för Västerås stad	250: —	
„ för utgifvande af stadens kommunala historia	3,000: —	
Del af köpeskillingen för hus å lägenheten Andersborg	800: —	
Transport	8,155: —	3,800: —

N:o 105. *Budget för 1915. Utgifter.*

	Transport	8,155: —	3,800: —
För teckning af aktier i Västerås Teateraktiebolag 26,000 kr. att uttaxeras åren 1915—1919 med $^1/_5$ del årligen enl. Stadsfullm:s beslut d. $^{28}/_5$ 1914		5,200: —	
Traktamentsersättning åt taxeringsnämndens ledamöter . . .		500: —	
Anslag för komplettering och uppsättning af gatuskyltar enl. Stadsfullm:s beslut den $^{27}/_8$ 1914		1,200: —	
„ för byggande af en mindre slip enl. Stadsfullmäktiges beslut d. $^{29}/_{10}$ 1914		1,500: —	
„ till en del omkostnader vid inköp af egendomen Malma		2,626: 59	
„ till gäldande af köpesumman för gamla varmbadhuset		7,000: —	
Till gäldande af öfverskridna anslag för ångbåtsbryggan vid Östra holmen . .	1,608: 40		
för bron i Biskopsgatan	1,257: 61	2,866: 01	
„ ordnande af Lillåns utlopp, förslagsvis		10,000: —	39,047: 60
		Summa Kronor	42,847: 60

P. Diverse utgifter.

Förslagsanslag för diverse oförutsedda utgifter		43,939: 47
	Summa Kronor	43,939: 47

Af detta förslagsanslag skall enl. Stfm:s beslut den $^{17}/_{12}$ 1914 gäldas samma dag af Stfm beviljade anslag:

till täckande af brist i fattigvårdens stat för 1914 beräknad till	10,000: —
till understöd åt arbetslösa, förslagsvis . .	5,000: —
	15,000: —

N:o 105. Budget för 1915. Inkomster.

INKOMSTER.

Behållning från år 1913			44,726: 15

A. Finanser.

1. Lån.

a) *Kapitalafbetalningar:*

Obligationslån:

Af Vatten- och gasverksstyrelsen.

1892 års lån, hvaraf återstår 34,591: 14 kr.	1,356: 52	
1896 års lån, hvaraf återstår 112,309: 90 kr.	6,369: 18	
1902 års lån, hvaraf återstår 68,130: 64 kr.	1,375: 56	
1907 års lån, hvaraf återstår 638,397: 95 kr.	8,972: 08	
1910 års lån, hvaraf återstår 1,066,786: 39 kr.	12,206: 64	30,279: 98

Af Folkskolestyrelsen:

1892 års lån, hvaraf återstår 63,750 kr.	2,500: —	
1902 års lån, hvaraf återstår 181,030 kr.	3,655: —	
1907 års lån, hvaraf återstår 40,900 kr.	800: —	
1910 års lån, hvaraf återstår 383,860 kr.	4,611: —	11,566: —

Af Fattigvårdsstyrelsen:

1892 års lån, hvaraf återstår 12,750 kr.	500: —	
1902 års lån, hvaraf återstår 21,302: 60	430: 10	930: 10

Af Kyrkorådet:

1896 års lån, hvaraf återstår 12,700 kr.		600: —

Af hamnens medel:

För äldre hamnbyggnaden	3,000: —	
„ senaste hamnbyggnad	5,725: —	
„ svängkran N:o 1	275: —	
„ malmlossningsanordning N:o 2	625: —	9,625: —
		53,001: 08

Andra lån och förskott:

Af kyrkorådet:

5:te årets amortering å af Drätselkammaren förskotterade medel för reparation af domprosthuset	3,545: 60	
Transport	3,545: 60	53,001: 08

Transport	3,545: 60	53,001: 08	
2:dra årets amortering för reparation af komministergården kr. 13,700: —	2,691: —		
2:dra årets amortering för uppförande af kyrkogårdsmur, kr. 32,000: —	5,600: —	11,836: 60	64,847: 68

b) *Räntor.*

Obligationslån:

Af Vatten- och Gasverksstyrelsen:

1892 års lån å kr. 34,591: 14 à 4 %	1,383: 65		
1896 års lån å kr. 112,309: 90 à 3,6 %	4,043: 16		
1902 års lån å kr. 68,140: 64 à 4 %	2,725: 23		
1907 års lån å kr. 638,397: 95 à 4 ½ %	28,727: 90		
1910 års lån å kr. 1,066,786: 39 à 4 ½ %	48,005: 39	84,885: 33	

Af Folkskolestyrelsen:

1892 års lån å kr. 63,750: — à 4 %	2,500: —		
1902 års lån å kr. 181,030: — à 4 %	7,241: 20		
1907 års lån å kr 40,900: — à 4 ½ %	1,840: 50		
1910 års lån å kr. 383,860: — à 4 ½ %	17,169: 95	28,751: 65	

Af Fattigvårdsstyrelsen:

1892 års lån å kr. 12,750: — à 4 %	500: —		
1902 års lån å kr. 21,302: 60 à 4 %	852: 10	1,352: 10	

Af kyrkorådet:

1896 års lån å kr. 12,700 à 3,6 %		446: 40	

Af hamnens medel:

För äldre hamnbyggnaden å ingående balansen den 1/1 1915 kr. 46,905: — à 5 %	2,345: 25		
För senaste hamnbyggnad å kr. 194,650: — à 4 ½ %	8,759: 25		
Transport	11,104: 50	115,435: 48	64,847: 68

N:o 105.
Budget för 1915. Inkomster.

Transport	11,104: 50	115,435: 48		64,847: 68
För svängkran N:o 1 å kr. 10,725: — à 5 % - -	536: 25			
För malmlossningsanordning N:o 2 å kr. 24,375: — à 5 % - - - - - -	1,218: 75	12,859: 50	128,294: 98	
Andra lån och förskott:				
Ränta af elementarläroverket för flickor å 5,750 kr., lån från stadskassan à 4 ½ % - - - - - - - - - -		230: —		
Ränta å Vatten och Gasverksstyrelsens rörelsekapital, förslagsvis 114,196: 28 kr. à 4 ½ % - - -		5,158: 84		
Depositionsräntor, upp- och afskrifn. räntor - - - - - - - - - -		4,000: —		
Ränta å förskotterade medel för reparation af komministergården kr. 11,009: — à 5 % - - - - - -		550: 45		
Ränta å dito för uppförande af kyrkogårdsmur 26,400 kr. à 5 % - -		1,320: —	11,239: 29	139,534: 27	204,371: 95
Enligt särskild amorteringsplan för Vatten- gas- och elektricitetsverken samt afloppsledningarna skall till Drätselkammaren inlevereras för att tillgodoföras verkens amorteringsfond - - - - - - - -		160,045: 92		
Från denna fond skall enligt ofvan utbetalas amortering - - - -	30,279: 98			
ränta - - - - - -	84,885: 33	115,165: 31		
återstår till afsättning - - - -		44,880: 61		
Enligt särskild amorteringsplan för hamnens maskinerier skall till stadskassan af hamnens medel inlevereras - - - - - - - - - -		6,045: —		
hvaraf skall enligt ofvan utbetalas amortering - - -	900: —			
ränta - - - - -	1,755: —	2,655: —		
återstår till afsättning kr - -		3,390: —		

2. Skatter och liknande utgifter.

a) *Utskylder och i samband därmed debiterade afgifter:*

1. Utskylder à 6: 75 % å upptaxerade inkomstbeloppet kr. 12,980,440: — - - - - -		876,179: 70	
Transport		876,179: 70	204,371: 95

Transport	876,179: 70		204,371: 95
2. Afgifter för presterskapets aflöning:			
Personella afgifter - - - - -	1,625: —		
Krono- och tertialtionde - - -	2,900: —	4,525: —	880,704: 70
b) *Tomtören* för åtskilliga tomter å stadens grund och för delar af Humlegården, som upplåtits till N:ris 113, 114 och 115 i Södra kvart.		122: 32	
för magasinsplatser å hamnområdet - - - - -		360: 32	482: 64
c) Afgäld för upplåtande af mark till tomten N:o 4 södra kvarteret - - - - - -		10: —	
„ „ 104 „ „ - - - - - - -		4: —	
„ „ 133 västra „ - - - - - - -		10: —	
„ „ 113 & 114 västra kvarteret - - -		10: —	34: — 881,221: 34

3. Aktier.

Utdelning å aktier i Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg kr. 1,074,700: — à 5 % -	53,735: —
Summa kronor	1,139,328: 29

B. Administration.

2. Poliskåren.

Spritbolagets bidrag till tillsyningsmannens för rusdrycks-handteringen aflöning - - - - - - - - - - - - -	1,200: —	
För extra polisbevakning å landsbygden till samma belopp som beräknas därför i utgifterna - - - - - - - - -	3,150: —	4,350: —

5. Brandväsendet.

Diverse inkomster från verkstäderna m. m. - - - - - - - - - - - -	3,500: —

6. Byggnadsnämnden.

Afgifter för af byggnadschefen och stadsarkitekten åt enskilda utförda förrättningar -	4,000: —
Summa kronor	11,850: —

C. Fastigheter.

2. Hästholmarne.

Hyra för restaurations- och andra byggnader å Elba - - - - - - - -	850: —

3. Skogarne.

Försäljning af div. skogsprodukter - - - - - - - - - - - - - - - -	700: —
Transport	1,550: —

N:o 105.
Budget för 1915.
Inkomster.

		Transport	1,550: —
5. Stadshotellet.			
Hyror:			
Källmästare Hentzell	15,000: —		
Västerås spritbolag	14,000: —		
Sällskapet	2,000: —		
Upplands Ensk. Bank	2,800: —		
A.-B. Nya Banken	837: 50		
Källarmästaren O. P. Andersson	200: —		
Barberare Carl Johansson	600: —	35,437: 50	
Afgifter för fästvåningens användande		1,000: —	
Hyresgästers andelar i kostnaden för uppvärmning		6,000: —	42,437: 50
6. Sundinska huset.			
Hyresinkomster			6,525: —
7. Tullhuset.			
Hyra för ett rum (hamnkontoret)			500: —
8. Paviljongen i Stadsparken.			
Hyresinkomst			800: —
8. Gårds- och tomtfastigheter.			
Hyror och arrenden för de i och för stadsplanens genomförande inköpta gårdar och tomter			43,911: —
10. Jordar och andra fastigheter.			
a) *Östra utmarken.*			
Arrende för:			
Lägenheten Lilla Stenby (C A Johansson)	360: —		
„ Gustafsslätt (F. T. Larsson)	281: —		
„ Andersbo samt del af gården Utmarken (Gust Andersson)	800: —		
Del af gården Utmarken (E Nyberg)	192: —		
D:o (Kristina Pettersson)	40: —		
D:o (G Vallberg)	224: —		
D:o (Nordanby gård)	300: —		
Lägenheten Enbacken (E Nyberg)	160: —		
„ Grönbo (Myggbo sågbolag)	75: —		
„ Sundinska utmarken (C. Johansson)	200: —		
Egendomen Nordanby (Nordanby gård)	1,500: —		
Utmarksjord vid d:o „	500: —		
„ vid Malmaberg	25: —		
Jakträtten å utmarken (J V. Ödman och C. Sundin)	30: —		
Egendomen Kristiansborg	2,900: —		
„ Hofdesta	1,100: —		
„ Malma för 9 1/2 månader	2,375: —	11,062: —	
	Transport	11,062: —	95,723: 50

	Transport	11,062: —	95,723: 50

b) *Västra utmarken.*

Arrende för:

Byggnadsplatser å s k. Käringberget:			
Erik Andersson	35: —		
Doktor Holm	50: —		
Gust Laurell	100: —		
Ingeniör Schultz	50: —		
Åhfeldts sterbhus	25: —		
Rich. Blohm	30: —		
Jenny Lindhagen	25: —	315:	
Ett område intill Carlsfrid (C J Carlsson)		3: —	
Byggnadsplatser å s k. Ragvaldsbacke:			
J. A Thelin	10: —		
Er. Eriksson	5: —		
Hj. Örtengren	15: —		
S. G. Hedin	10: —		
S. P. Nilsson	5: —	45: —	
Ett till Hyttan på 50 år för rätt till framdragande af järnvägsspår upplåtet område, 16 d:e året		25: —	
Ett område intill Ljungstorp (C. A. Törnblom)		3: —	
Ett område af s. k. Pistolvreten (J. A. Jansson)		20: —	
Af s k. Gästgifvarevreten i gamla stohagsjorden:			
ägofig 544 del af 545 (Frans Johansson)	40: —		
„ 546 (Handl. Belinki)	30: —		
„ 512 (G. A. Andersson)	60: —		
i nya stohagsjorden:			
ägofig 570—573 (C. A. Törnblom)	15: —	145: —	
Ett område intill Valhalla (Sundemans sterbh)		10: —	
Ett område vid lägenheten Solbacken (Ing. Berling)		10: —	576: —

c) *Viksäng.*

Arrende för nio villatomter, utarrenderade till och med 1944	360: —		
Arrende för ett till skogsvårdsstyrelsen förut upplåtet område	150: —		510: —

d) *Diverse arrenden.*

f. d. Stadskassörsjorden i Iggebygärdet (Kristiansborgs gård)	35: —		
D:o i Rigärdet (Sv. Metallverken)	18: —		
D:o å Trådarön (J. A. Hellman)	30: —		
Mark af Gideonsberg och Emaus (Svenska Metallverken)	150: —		
Transport	233: —	12,148: —	95,723: 50

N:o 105.
Budget för 1915.
Inkomster.

Transport			12,148: —	95,723: 50
Mark för järnvägsspår till Skultuna och Tillberga (Allm. Sv. Elektr. A.-B.)	75: —			
Jord i Kopparbergsvreten mellan Kyrkogården och Östermalm (Fredr:a Andersson)	148: 90			
Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord å Trådarön (C. J. Fält)	5: —			
Div. mindre områden utom Gåsmyretullen	60: —			
En backe intill ån utom Kvarntullen	5: —			
Koloniträdgårdarne	300: —			
Mark af Kungsängen (Renhålln.-verket)	200: —			
„ upplåten till Sv. Metallverken för kraftledning till Skultuna	78: 13			
„ af Katrinelundsområdet: Verkm. Strandin 25: — J. V. Eriksson 10: —	35: —			
„ af Siggesborg för Skultunajärnvägen (Klas Vestman)	50: —			
Grässlog å div. ställen	200: —		1,390: 03	
e) *Arrende för fiskvatten.*				
I västra Västeråsfjärden från Johannisberg till Gustafsvik samt vid Kattskär och Amundgrund	50: —			
I d:o från och med Gustafsvik till Stallhagen	25: —			
I d:o från Stallhagen till Lillån	25: —			
I d:o från Lillån till Viksäng	45: —			
I d:o vid Viksäng	15: —			
I d:o vid Hästholmarne jämte fiskarstugan med jord å Elba	150: —		310: —	
f) *Hyresmedel.*				
Platshyra för:				
Pumphus å Kungsängen (Sv. Metallverken)		50: —		
Två magasinsplatser å södra Skallberget		20: —		
En paviljong å kreaturstorget		25: —		
Slaktarvagnar å tomten N:o 6 Norra kvart.		25: —		
Upplag m. m. å Kungs- och Munkängen		305: —		
Virkesupplag å d:o		550: —		
Vattenkiosken i Vasaparken		10: —		
„ å hamnområdet		10: —		
Fotografiatelier å Viksäng		25: —		
„ å Kungsängen		25: —		
Hyra för:				
Stallar och bindplatser å kreaturstorget		900: —		
Lägenheten Rosenberg		100: —		
Transport		2,045: —	13,848: 03	95,723: 50

Transport		2,045: —	13,848: 03	95,723: 50
Köttbesiktningsbyrån		3,000: —		
Karuseller, skjutbanor m. m.		3,000: —		
Vattenkraften i Svartån		3,000: —		
Upplagsplatser å hamnområdet:				
Axel Hygrell & C:o	1,087: 50			
Tegel- och Murbruksakt.-bol.	1,515: —			
A.-B. Manne Tössbergs Eftr.	650: —			
Järnhandl. Axel Sundström	812: 50			
Ingeniör Gustaf Andersson	183: 75			
Grosshandl. Gust. Laurell	1,930: —			
Vatten- och Gasverksstyrelsen	1,050: —			
Axel Johansson	300: —			
Speditionsfirman Barkman & C:o	30: —	7,558: 75		
Tomtplats för cisternstation å Kungsängen		150: —		
Hamnmagasinen:				
A.-B. Mårten Perssons valskvarn	375: —			
A.-B. Manne Tössbergs Eftr.	1,700: —			
Firman Axel Ericsson & C:o	5,000: —			
A.-B. J. Aug. Jönsson & C:o	1,500: —			
Öfriga utrymmen	1,425: —	10,000: —	28,753: 75	42,601: 78

11. Nordanby egendom.

Inkomster af diverse jordbruksprodukter				16,300: —

12. Malma egendom.

Inkomster af skörden 1915			21,000: —	
Tillträdesfoder af arrendatorn			1,050: —	
Arrende för trädgården			400: —	22,450: —
			Summa kronor	177,075: 28

D. Hälso- och sjukvård.

2. Epidemisjukvården.

a) *Beräknade inkomster från landstinget.*

Fast årsafgift		2,775: —		
Underhållskostnader		11,000: —		
Extra afgift enligt af 1912 års landsting beslutadt tillägg i kontraktet, förslagsvis		2,300: —	16,075: —	
b) *Afgifter af betalande patienter*			225: —	16,300: —

3. Köttbesiktningsbyrån.

Besiktnings- och vågafgifter m. m.				13,050: —
			Summa kronor	29,350: —

N:o 105.
Budget för 1915.
Inkomster.

E. Andra hygieniska inrättningar.

1. Kallbadhus.

Badafgifter	500: —

2. Varmbadhus.

Afgifter för beräknade bad:

Karbad	8,000	kr. 8,000	
1 kl. Badstu	6,000	„ 5,500	
Simhall med värmestuga (sommar)	4,000	„ 1,000	
Simhall med värmestuga (vinter)	5,000	„ 2,000	
Medicinska bad	3,000	„ 4,500	
Folkbad	30,000	„ 6,000	
Skolbad	7,000	„ 1,000	28,000: —

4. Renhållningsverket.

Försäljning af stallströ och sopor	2,000: —	
„ „ torfmullspudrett	10,000: —	
„ „ torfmull	1,300: —	
Å auktion försåld slog	450: —	
Hämtning af latrinkärl och sopor	2,000: —	
„ „ „ från regementet	500: —	
Krossning af hafre	100: —	16,350: —
	Summa kronor	44,850: —

F. Undervisningsväsende.

1. Folkskoleväsendet.

Enligt bilaga litt. A.	77,990: 67
Summa kronor	77,990: 67

G. Affärsverk.

Bil. litt B.

Vattenverket	77,200: —	
Gasverket	187,440: —	
Elektricitetsverket	186,205: —	450,845: —
	Summa kronor	450,845: —

H. Kommunikationsverk.

3. Ångbåtstrafiken till Hästholmarne.

Passagerareafgifter m. m. för ångsl. Märta	5,500: —	
„ för motorbåten	1,500: —	7,000: —
	Transport	7,000: —

	Transport	7,000: —
4. Hamnen.		
Bil. litt. C.		
Hamnbyggnaden	33,250: —	
Svängkran N:o 1	2,645: —	
Malmlossningsanordning N:o 2	6,175: —	
Svängkran N:o 3	1,275: —	43,345: —
	Summa kronor	50,345: —

P. Diverse inkomster.

Brännvinsmedel	89,208: —	
Källarfrihetsmedel	349: 05	
Bötesmedel	700: —	
Hundskattemedel à 15 kr. pr hund	2,800: —	
Auktionsprovision	100: —	
Behållning af influtna registreringsafgifter af handelsfirmor	10: —	
Stadens andel $^{6}/_{10}$ delar af influtna bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	1,500: —	
Hamnens andel i stadens allmänna kostnader för byggnadschef, polis, bokföring m. m.	1,500: —	
Diverse inkomster såsom hyra för maskiner, försäljning af stadgar rörande Västerås stad m. m.	500: —	96,667: 05
	Summa kronor	96,667: 05

Sammandrag

af utgifts- och inkomststaten.

N:o 105.
Budget för 1915.
Sammandrag

		Utgifter		Inkomster		Öfverskott		Brist	
	Behållning från sist afslutade räkenskapsår			44,726	15	44,726	15		
A.	Finanser	515,833	10	1,139,328	29	623,495	19		
B.	Administration	219,253	—	11,850	—			207,403	—
C.	Fastigheter	119,931	33	177,075	28	57,143	95		
D.	Hälso- och sjukvård	71,765	—	29,350	—			42,415	—
E.	Andra hygieniska inrättningar	83,247	31	44,850	—			38,397	31
F.	Undervisningsväsende	279,240	10	77,990	67			201,249	43
G.	Affärsverk	435,600	—	450,845	—	15,245	—		
H.	Kommunikationsverk	81,745	—	50,345	—			31,400	—
I.	Belysning och renhållning	38,920	50					38,920	50
K.	Fattigvård	125,100	20					125,100	20
M.	Kyrkliga ändamål	45,854	83					45,854	83
N.	Sociala ändamål	19,750						19,750	—
O.	Diverse särskilda ändamål	42,847	60					42,847	60
P.	Diverse utgifter och inkomster	43,939	47	96,667	05	52,727	58		
	Summa kr.	2,123,027	44	2,123,027	44	793,337	87	793,337	87

Bil. litt. A.

N:o 105.
Budget för 1915.
Folkskolan.

Utgifts- och inkomststat för Västerås folkskolor år 1915.

Utgifter:

Aflöning till:				
1 folkskoleinspektör (ej tillsatt)			4,500: —	
Aflöning till folkskollärare:				
1 ord. lärare (Valter)	lön	1,700: —		
	Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —	
1 „ „ (Alm)	lön	1,700: —		
	Däraf bostad in natura 300			
	Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —	
1 „ „ (Bohlin)	lön	1,700: —		
	Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —	
1 „ „ (Fröier)	lön	1,700: —		
	Däraf bostad in natura 300			
	Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —	
1 „ „ (Dahlberg)	lön	1,700: —		
	Två ålderstillägg	600: —	2,300: —	
1 „ „ (Næslund)	lön	1,700: —		
	Två ålderstillägg	600: —	2,300: —	
1 „ „ (Andrén)	lön	1,700: —		
	Ett o. ett halft ålderstillägg	450: —	2,150: —	
1 „ „ (Rudkvist)	lön	1,700: —		
	Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —	
1 „ „ (Krantz)	lön	1,700: —		
	Däraf bostad in natura 300			
	Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —	
1 „ „ (Granér)	lön	1.700: —		
	Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —	
1 „ „ (Leontein)	lön	1,700: —		
1 „ „ (Lindberg)	lön	1,700: —		
1 „ „ (Norman)	lön	1,700: —		
1 „ „ (Olsson)	lön	1,700: —		
1 „ „ (Sjöholm)	lön	1,700: —		
1 „ „ (Pettersson)	lön	1,700: —		
1 „ „ (Johansson)	lön	1,700: —		
1 „ „ (Vikberg)	lön	1,700: —		
1 „ „ (ej tillsatt)	lön pr $^1/_2$ år	850: —		
1 e. o. „ (Karlfors)	lön	1,400: —		
1 „ „ „ (Vallström)	lön	1,400: —		
1 „ „ „ (Sigroth)	lön	1,400: —	18,650: —	46,300: —
Aflöning till folkskollärarinnor:				
1 ord. lärarinna (Stenström)	lön	1,500: —		
	Däraf bostad in natura 200			
	Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —	
		Transport	2,100: —	46,300: —

N:o 105.
Budget för 1915. Folkskolan.

		Transport		2,100: —	46,300: —
1 ord. lärarinna	(Svanholm) lön	1,500: —			
	Tre ålderstillägg	600: —		2,100: —	
1 „ „	(Hammarskiöld) lön	1,500: —			
	Tre ålderstillägg	600: —		2,100: —	
1 „ „	(Fröman) lön	1,500: —			
	Däraf bostad in natura 200				
	Tre ålderstillägg	600: —		2,100: —	
1 „ „	(Bohman) lön	1,500: —			
	Däraf bostad in natura 200				
	Tre ålderstillägg	600: —		2,100: —	
1 „ „	(Fernqvist) lön	1,500: —			
	Två ålderstillägg	400: —		1,900: —	
1 „ „	(Svanbom) lön	1,500: —			
	Två ålderstillägg	400: —		1,900: —	
1 „ „	(Holmer) lön	1,500: —			
	Två ålderstillägg	400: —		1,900: —	
1 „ „	(Kolmodin) lön	1,500: —			
	Två ålderstillägg	400: —		1,900: —	
1 „ „	(Köhlberg) lön	1,500: —			
	Två ålderstillägg	400: —		1,900: —	
1 „ „	(Månsson) lön	1,500: —			
	Ett ålderstillägg	200: —		1,700: —	
1 „ „	(Hellman) lön	1,500: —			
	Ett ålderstillägg	200: —		1,700: —	
1 „ „	(Maunsback) lön	1,500: —			
	Ett ålderstillägg	200: —		1,700: —	
1 „ „	(Häggroth-Pihl) lön	1,500: —			
1 „ „	(Bostrand) lön	1,500: —			
1 „ „	(Svensson) lön	1,500: —			
1 „ „	(Arvedsson) lön	1,500: —			
1 „ „	(Norelius) lön	1,500: —			
1 „ „	(ej tillsatt) lön pr ½ år	750: —			
1 e. o. „	(Pettersson) lön	1,300: —			
1 „ „ „	(Bolin) lön	1,300: —			
1 „ „ „	(Karlsson) lön	1,300: —			
1 „ „ „	(Ahlstedt) lön	1,300: —		13,450: —	38,550: —

Aflöning till småskolelärarinnor:

7 lärarinnor (H. Törngren, O. Bergh, A. Lennmalm, E. Eriksson, J. Johansson, O. Norling, och M. Ahlström) lön 900: — Däraf för O. Bergh bostad in natura 200: — Tre ålderstillägg 300: —	1,200: —	8,400: —		
	Transport		8,400: —	84,850: —

	Transport	8,400: —	84,850: —	
5 lärarinnor (A. S. Eriksson, E. Karlsson. A. Pettersson, T. Österberg och E. Svensson) lön . . . . . 900: —				
Två ålderstillägg . . . . . 200: —	1,100: —	5,500: —		
1 lärarinna (M. Sjöholm) lön . . . 900: —				
Ett och ett halft ålderstillägg . 150: —		1,050: —		
8 lärarinnor (G. Vahlberg, E. Fogelberg, K. Isacsson, S. Söderholm, T. Söderholm, S. Boije, G. Almberg och M. Lagrelius) lön . . . . . 900: —				
Ett ålderstillägg . . . . . 100: —	1,000: —	8,000: —		
6 lärarinnor (A. E. Pettersson, Sara Eriksson, G. Ringdahl, A. Jansson, M. Lundgren och L. Hultkrantz lön . . . . . 900: —		5,400: —		
1 lärarinna (ej tillsatt) lön . . . . 900: —		900: —	29,250: —	
Aflöning till lärare i slöjd och huslig ekonomi:				
1 lärare i slöjd (Brandt) lön	1,700: —			
Däraf bostad in natura 200: —				
Tre ålderstillägg . .	900: —	2,600: —		
1 lärare i slöjd (F. Ljung) lön		1,800: —		
1 lärare i skomakerislöjd (Hammarsten) lön		1,500: —		
1 lärarinna i slöjd (Emma Vahlbäck) lön . . .	1,000: —			
Tre åldertillägg . . .	300: —	1,300: —		
1 lärarinna i slöjd (Molander) lön	1,000: —			
Två ålderstillägg . . .	200: —	1,200: —		
2 lärarinnor i slöjd (Lindqvist och Vahlström) lön	1,000: —			
Ett ålderstillägg . . .	100: —	2,200: —		
3 lärarinnor i slöjd (Hahr, Schenström och Vimnell) lön.	1,000: —	3,000: —		
1 bitr. lärarinna i slöjd för h. t. 1915 (ej tillsatt) lön för 264 timmar		214: —		
1 lärarinna i huslig ekonomi (Thunell) lön . .	1,200: —			
Två ålderstillägg . . .	200: —	1,400: —		
1 lärarinna i huslig ekonomi (Granér) lön . . .	1,200: —			
Ett ålderstillägg . . .	100: —	1,300: —		
1 lärarinna i huslig ekonomi (af Billberg) lön .		1,200: —		
Diverse folkskollärare samt slöjdlärare Ljung för öfvertidsundervisning		2,516: —		
Till slöjdlärarinnor för öfvertidsundervisning		525: —	20,755: —	
Dyrtidstillägg för år 1915:				
Till 21 folkskollärare à kr. 150 och en à kr. 75		3,225: —		
„ 22 folkskollärarinnor à kr. 100 och en à kr. 50 . . .		2,250: —		
	Transport	5,475: —	134,855: —	

N:o 105.
Budget för 1915. Folkskolan.

	Transport	5,475: —	134,855: —
„ 28 småskolelärarinnor à kr. 150		4,200: —	
„ 3 slöjdlärare à kr. 150		450: —	
„ 7 slöjdlärarinnor à kr. 150		1,050: —	
„ 3 skolkökslärarinnor à kr. 100		300: —	11,475: —

Vikariehjälp:

För sjuka lärare och lärarinnor . . . . . 4,000: —

Fortsättningsskolan:

Arvode till lärare och lärarinnor . . . . . 3,135: —

Privatläsning:

Förslagsanslag . . . . . 500: —

Aflöning till vaktmästare, eldare och städerskor:

Vaktmästaren vid Herrgärdsskolan (Ekman) lön	950: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Tilläggsarvode	75: —	1,325: —	
Bostad, ved och lyse in natura 250 kr.			
Eldaren m. m. vid Herrg. skolan (Sahlkvist) lön	800: —		
Två ålderstillägg	200: —	1,000: —	
Bostad, ved och lyse in natura 250 kr.			
Vaktmäst. vid Djäknebergsskolan (Andersson) lön	950: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,250: —	
Bostad, ved och lyse in natura 250 kr.			
Städerskan i Herrg. skolan (Maria Johansson) lön		450: —	
Bostad, ved och lyse in natura 75 kr.			
Städerskan i Herrg. skolan (Hulda Ekman) lön		325: —	
„ i „ „ (Anna Salkvist) lön		325: —	
„ i Norra slöjdskolan (Lovisa Andersson) lön . .		125: —	
Bostad, ved och lyse in natura 75 kr.			
Städerskan i Djäknebergsskolan (Märta Andersson) lön . .		400: —	
„ i slöjdskolan för flickslöjd i Skepparbacksskolan (Augusta Sundell) lön		120: —	
„ i Skepparbacksskolan (Vilhelmina Torell) lön .		500: —	
„ i Mariabergsskolan (Anna Eriksson) lön . . .		300: —	
Läkararvode åt vaktmästarne Ekman och Andersson, eldaren Sahlkvist samt städerskorna Maria Johansson, Lovisa Andersson, Vilhelmina Thorell och Anna Eriksson		28: —	6,148: —
Städning af särskilt förhyrda lokaler under 38 veckor (l. 8 mån. 18 dagar):			
Vid Bryggerigatan (12 kr. pr mån.)		105: 20	
„ Lektorsgården (10 kr. pr mån.)		86: —	
„ f. d. Sundinska huset (15 kr. pr mån.)		129: —	320: 20
		Transport	160,433: 20

			Transport	160,433: 20
Dyrtidstillägg för år 1915:				
Till 2 vaktmästare och en eldare, 3 personer à 150 kronor				450: —
Pensionsafgifter:				
Till folkskollärarnes pensionsinrättning			3,420: —	
„ „ änke- och pupillkassa			891: 25	
„ småskollärarnes m. fl. ålderd. understödsanst.			630: —	4,941: 25
Pensioner:				
Till f. folkskolläraren	C. L. Lindqvist		800: —	
„ „ „	P. V. Verkelin		800: —	
„ „ „	J. P. Malmberg		800: —	
„ „ småskolelärarinnan	L. Melin		500: —	
„ „ „	M. Holm		500: —	
„ „ „	E. Hallin		390: —	
„ „ „	J. Kjellin		600: —	
„ „ slöjdlärarinnan	E. Hellström		910: —	
„ „ vaktmästaren	K. G. Lönnborgs änka		200: —	
„ „ städerskan	änkan Lovisa Pettersson		200: —	
„ „ „	Charlotta Svedin		300: —	
„ „ „	Edla Froberg		300: —	5,900: —
Skolträdgårdarna:				
Trädgården vid Västgötegatan; omkostnader		200: —		
arvode till I. Fröier		250: —	450: —	
Anslag till vård af planteringar och gårdar vid Djäknebergs-, Skepparbacks- och Mariabergsskolorna (incl. arvode till vårdaren, herr Fröier 50: —)			400: —	
Herrgärdsskolan		500: —		
arvode till H. Dahlberg (Bostad)		300: —	800: —	
Anslag till vård af planteringar och gårdar vid Herrgärdsskolan och Norra slöjdskolan (incl. arvode till vårdaren, hr Dahlberg 50: —)			300: —	1,950: —
Skolköket (driftkostnad)				2,250: —
Inventarier				10,250: —
Skolmateriel				2,000: —
Slöjdmateriel				2,800: —
Anslag till undervisning i instrumentalmusik				300: —
Tandklinik (lokalhyra)			500: —	
Tandläkare lön 2,000 kr. och kvinnligt bitr. 400 kr.			2,400: —	
Förbrukningsartiklar (förslagsvis)			100: —	
Ljus och bränsle			150: —	
Städning och skurning (12 kr. mån. i 10 mån.)			120: —	3,270: —
			Transport	194,544: 45

N:o 105. *Budget för 1915. Folkskolan.*

		Transport	194,544: 45
Arvoden:			
Arvode till skolläkaren		800: —	
„ „ simläraren (10 mån. à 100 kr.)		1,000: —	
„ „ simlärarinnan (10 mån à 75 kr.)		750: —	
„ för hämtning af skolbarn		200: —	2,750: —
Tryckнings- och Annonskostnader			1,000: —
Lärare- och lärjungebiblioteken:			
Lärarepersonalens bibliotek		300: —	
Lärjungebiblioteket		200: —	500: —
Stipendier:			
Bidrag till studieresor för lärarepersonalen		500: —	
„ „ skolresor för lärjungarna		350: —	850: —
Skomakerislöjd och skolkängor: omkostnader			700: —
Vatten, värme och belysning:			
Vattenafgifter		300: —	
Koks, förslagsvis		4,000: —	
Ved, „		2,000: —	
Vedhuggning		300: —	
Kol och antracit till ångpannor och kaminer		2,000: —	
Diverse utgifter för uppvärmningen		300: —	
Belysning, elektrisk och gas		2,000: —	10,900: —
Skolbad:			
Aflöning till baderskor		500: —	
Handdukstvätt och tvål		300: —	800: —
Reparationer:			
Årskostnader, förslagsvis			3,200 —
Renhållning:			
Skurning och rengörning samt tvätt		2,800: —	
Renhållning af gårdar		155: —	
Renhållning m. m. af gatorna utanför Skepparbacks-, Mariebergs- och Djäknebergsskolorna samt lärarebostäderna		725: —	
Sotning		100: —	3,780: —
Diverse utgifter:			
Hyra för slöjdlokal i f. d. Sundinska huset	300: —		
„ „ skolkökslokal „ „	300: —		
„ „ skollokal vid Sturegatan	715: —		
„ „ „ vid Bryggerigatan	300: —		
„ „ „ i Lektorsgården	500: —	2,115: —	
	Transport	2,115: —	219,024: 45

	Transport	2,115: —	219,024: 45
Brandstodsafgifter		400: —	
Telefonafgifter		270: —	
Skötsel af ur		33: —	
Smärre reparationer å materiel och inventarier m. m.		1,200: —	
Årsafgift till sjuk- och begrafningskassa för en lärarinna (H. Törngren)		8: —	
Böcker till fattiga skolbarn		600: —	
Barnbespisning, förslagsanslag		2,000: —	
Oförutsedda utgifter		700: —	7,323: —
Barnavårdsnämnden:			
För 7 barn vid Hall		1,050: —	
För utackordering i enskilda hem		1,700: —	
Diverse oförutsedda utgifter		500: —	3,250: —
Ränta och amortering å obligationslån:			
a) För andel i 1892 års obligationslån, kr. 100,000 hvaraf återstår den 1/1 1915 kr. 63,750: —.			
Ett års ränta	2,500: —		
Ett års amotering	2,500: —	5,000: —	
b) För andel i 1902 års obligationslån, kr. 215,000 hvaraf återstår den 1/1 1915 kr. 181,030: —.			
Ett års ränta	7,241: 20		
Ett års amortering	3,655: —	10,896: 20	
c) För andel i 1907 års obligationslån, kr. 44,500, hvaraf återstår den 1/1 1915 kr. 40,900: —.			
Ett års ränta	1,840: 50		
Ett års amotering	800: —	2,640: 50	
d) För andel i 1910 års obligationslån, kr 384,880 hvaraf återstår den 1/1 1915 kr. 383,860: —.			
Ett års amortering	4,611: —		
Ett års ränta	17,169: 95	21,780: 95	40,317: 65
		Summa kronor	269,915: 10

Inkomster:

Behållning från år 1913		8,768: 87
Statsbidrag:		
Till Folkskolan:		
För 4 lärare à kr. 1,260	5,040: —	
„ 5 lärarinnor à „ 1,110	5,550: —	
„ 2 lärare à „ 1,110	2,220: —	
„ 5 lärarinnor à „ 1,010	5,050: —	
Transport	17,860: —	8,768: 87

N:o 105.
Budget för 1915. Folkskolan.

	Transport	17,860: —		8,768: 87
För 4 lärare à „ 960		3,840: —		
„ 3 lärarinnor á „ 910		2,730: —		
„ 11 lärare à „ 810		8,910: —		
„ 9 lärarinnor à „ 810		7,290: —		
„ 1 lärare och 1 lärarinna à kr 405		810: —	41,440: —	
Till Småskolan:				
För 7 lärarinnor à kr. 630		4,410: —		
„ 5 „ à „ 570		2,850: —		
„ 9 „ á „ 510		4,590: —		
„ 7 „ à „ 450		3,150: —	15,000: —	
Till Fortsättningsskolan			450: —	
Till Slöjdskolan:				
För gossar 34 grupper à kr. 81: —		2,754: —		
„ flickor 54 „ à „ 40: 50		2,187: —		
„ „ 4 „ à „ 19: 20		76: 80	5,017: 80	
Till undervisning i huslig ekonomi:				
18 kurser á kr. 100			1,800: —	
Till lärjungebiblioteket			150: —	63,857: 80
Arrendemedel:				
För jord i Iggebygärdet och äng å Trådarön (Staubska fonden)			37: —	
Hyresmedel:				
För lärarebostäder			2,250: —	
Skolköket:				
Beräknade afgifter			1,000: -	
Barnavårdsnämnden:				
Af fattigvårdsstyrelsen för 7 barn vid Hall		700: —		
„ „ „ 12 utackorderade barn		1,200: —		
Statsbidrag för 9 barn		177: —	2,077: —	5,364: —
Att genom uttaxering fyllas:				
För folk- och småskolor			150,433: 78	
„ barnavårdsnämnden			1,173: —	
„ ränta och amortering			40,317: 65	191,924: 43
			Summa kronor	269,915: 10

Bil. litt. B, *N:o 105.* *Budget för 1915. Vatten- och Gasverksstyrelsen.*

Utgifts- och inkomststat

för Vatten-, Gas- och Elektricitetsverken samt afloppsledningarna år 1915.

Utgifter för verkens gemensamma förvaltning:

Löner:

Föreståndaren	5,000: —	
ett ålderstillägg	500: —	
personligt lönetillägg	1,000: —	6,500: —
Assistenten		3,000: —
Kamreraren	2,400: —	
ett ålderstillägg	300: —	
personligt lönetillägg	1,000: —	3,700: —
Kassörskan	1,500: —	
två ålderstillägg à 150: —	300: —	1,800: —
Kontorsbiträdet	1,200: —	
tva ålderstillägg à 150: —	300: —	1,500: —
Tekniskt biträde		1,800: —
Förrådsförmannen	1,800: —	
ett ålderstillägg	300: —	2,100: —
Mätareafläsare och inkasserare		4,500: —
Siffergranskaren		500: —
Springbiträden		550: —
	Kronor	27,450 —

Hvaraf påföres	Vattenverket	5,600: —	
	Gasverket	8,400: —	
	Elektricitetsverket	8,400: —	
	Afloppsledningarna	2,500: —	
	Installationsarbetens konto	2,550: —	27,450: —

Diverse utgifter:

Läkarearvode, sjukhjälp, medicin och olycksfallsförsäkring	1,200: —
Räkenskapsböcker, skrif- och ritmaterial, postporto, annonser m. m.	3,000 —
Telefonafgifter	1,100: —
Renhållning, eldning, städning och belysning	2,500: —
Brandstodsafgifter för samt underhåll af förvaltnings- och förrådsbyggnader, inventarier och div. verktyg	2,200: —
Diverse, såsom resor, föreningsafgifter m. m.	500: —
Kronor	10,500: —

N:o 105. *Budget för 1915. Vatten och Gasverks-styrelsen.*

hvaraf påföres	Vattenverket	2,500: —	
	Gasverket	3,100: —	
	Elektricitetsverket	3,100: —	
	Afloppsledningarna	1,300: —	
	Installationsarbetens konto	500: —	10,500: —

Vattenverket.

Inkomster:

Afgifter för vatten samt hyror för mätare		76,700: —
Hyra för lägenheter vid gamla vattenverket		500: —
	S:ma Inkomster	77,200: —

Utgifter:

Driftkostnader		13,500: —
Underhållskostnader		5,800: —

Aflöningar och pensioner:

Förvaltningen enligt ofvan		5,600: —	
Maskinmästaren	1,400: —		
två ålderstillägg	600: —		
dyrtidstillägg för 1915	150: —	2,150: —	
(Bostad med vedbrand in natura 300: —)			
En maskinist	1,000: —		
två ålderstillägg	300: —		
dyrtidstillägg för år 1915	150: —	1,450: —	
(Bostad med vedbrand in natura 300: —)			
En extra maskinist sommartid, då nattdrift erfordras		700: —	
(Bostad med vedbrand in natura 275: —)			
Rörnätsförman		1,800: —	
Vårdaren af vattenborgen	1,000: —		
två ålderstillägg	300: —		
dyrtidstillägg för 1915	150: —	1,450: —	
Pension till förre assistenten F. G. Lönqvist		2,500: —	15,650: —

Diverse utgifter:

Förvaltningen enligt ofvan		2,500: —	
Brandstodsafgifter och utskylder		650: —	
Afgift till staten för vattenverket i Hesslö	500: —		
Afgift till arrendatorn af Hesslö egendom	500: —		
Arrende för mark till C. Arv. Andersson i Hamre	150: —		
Arrende för mark till C. Pettersson i Vallby	25: —	1,175: —	
	Transport	4,325: —	34,950: —

N:o 105.
Budget för 1915. Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Transport	4,325: —	34,950: —
Bränsle till maskinisterna vid Hesslöverket	325: —	
Analyser, skjutsar m. m.	100: —	
Afskrifning af diverse fordringar	100: —	
Diverse, utjämning	168: 47	5,018: 47
Räntor och amortering:		
Enligt särskild plan.		
Räntor	21,748: 25	
Amortering	17,183: 28	38,931: 53
	S:ma Kr.	78,900: —
som minskas med afloppsledningarnas och gasverkets andel i aflöning till förmän: Afloppsledningarna 1,000: — och gasverket 700: — kr.		1,700: —
	Summa Kronor	77,200: —

Afloppsledningarna.

Utgifter:

Driftkostnader:		
Förvaltningen enligt ofvan	2,500: —	
Andel i aflöning till förmän vid vattenverket	1,000: —	
Spolning af ledningar samt rensning af brunnar	3,000: —	6,500: —
Underhållskostnader:		
Underhåll af ledningsnätet med tillhörande brunnar		2,861: 26
Diverse utgifter:		
Förvaltningen enligt ofvan		1,300: —
Räntor och amortering:		
Enligt planen för obligationslånen,		
Räntor	14,403: 27	
Amortering	5,535: 47	19,938: 74
	Kronor	30,600: —
hvarifrån afgå följande inkomster:		
afgift för 200 st. vattenklosetter à kr. 15: —	3,000: —	
„ „ en afloppsbrunn vid egendomen N:o 63 Jakobsberg, S:t Ilians socken	100: —	3,100: —
	S:ma Utgifter Kr.	27,500: —

Gasverket.

Inkomster:

Allmänna belysningen	29,440: —	
Enskild gasförbrukning samt hyror för mätare	109,000: —	
Stenkolstjära och koks	48,000: —	
Installationsarbeten	1,000: —	187,440: —
	S:ma Inkomster Kronor	187,440: —

N:o 105.
Budget för 1915.
Vatten- och Gasverks-styrelsen.

Utgifter:

Driftkostnader:

Gaskol	85,000: —	
Öfriga kostnader	10,600: —	95,600: —

Underhållskostnader:

Af fastigheter, ugnar, ledningar, gaslyktor och gasmätare	11,500: —	
4:de årets amortering af 1912 års reparation af gasverket	2,900: —	14,400: —

Aflöningar och pensioner:

Förvaltningen enligt ofvan	8,400: —	
Gasmästaren 1,500: —		
två ålderstillägg 600: —		
dyrtidstillägg för 1915 150: —	2,250: —	
(Bostad med vedbrand och belysn. in natura 400: —)		
Eldare	10,000: —	
Andel i aflöning till rörnätsförmannen vid vattenverket	700: —	
Andel i pension till fröken Anna Gedda	500: —	21,850: —

Diverse utgifter:

Förvaltningen enligt ofvan	3,100: —	
Brandstodsafgifter och utskylder	2,500: —	
Bränsle och lyse till gasmästaren	180: —	
1/8 af anskaffningskostnaderna för fjärrtändare	1,855: —	
1/2 af kostnaderna för iordningställande af gasverkets förråd vid hamnen	1,500: —	
Afskrifning af div. fordringar	350: —	
Diverse, utjämning	217: 17	9,702: 17

Räntor och amortering:

Enligt särskild plan.

Räntor	14,891: 18	
Amortering	17,556: 65	32,447: 83
	Kronor	174,000: —
Inkomster utöfver utgifter		13,440: —
	S:a Kronor	187,440: —

Elektricitetsverket.

Inkomster:

Allmänna belysningen	3,205: —	
Elektr. belysnings- och kraftström samt hyror för mätare	182,000: —	
Installationsarbeten	1,000: —	186,205: —
	Summa Inkomster Kr.	186,205: —

N:o 105.
Budget för 1915. Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Utgifter:

Driftkostnader:

Elektr. ström och brännolja		30,000: —	
Öfriga kostnader		5,000: —	35,000: —

Underhållskostnader:

af fastigheter, maskiner, batteri, ledningsnät och mätare		12,500: —

Aflöningar:

Förvaltningen enligt ofvan		8,400: —	
Maskinmästaren	1,600: —		
två ålderstillägg	600: —		
dyrtidstillägg för 1915	150: —	2,350: —	
(Bostad med värme och belysn. in natura 400: —)			
En maskinist	1,200: —		
två ålderstillägg	300: —		
dyrtidstillägg för 1915	150: —	1,650: —	
En maskinist	1,350: —		
ålderstillägg	150: —		
dyrtidstillägg för 1915	150: —	1,650: —	
Extra maskinhjälp vintertid		1,000: —	
Förste montören	1,500: —		
två ålderstillägg	600: —		
dyrtidstillägg för 1915	150: —	2,250: —	
Mätarejusteraren	1,500: —		
två ålderstillägg	300: —	1,800: —	
Extra montör		1,200: —	
Pension till Fröken Anna Gedda		500: —	20,800: —

Turbinhusdriften:

Arrende för vattenfallet i Svartån		3,000: —	
Aflöning för tillsyn af maskiner och reglering af luckor	2,700: —		
dyrtidstillägg år 1915 för två man à 150: — kronor	300: —	3,000: —	
Öfriga kostnader för drift och underhåll		600: —	6,600: —

Diverse utgifter:

Förvaltningen enligt ofvan	3,100: —	
Brandstodsafgifter och utskylder	3,500: —	
Bränsle och lyse åt maskinmästaren	180: —	
1/2 af kostnaden för iordningställande af förrådet vid hamnen	750: —	
Afskrifning af diverse fordringar	350: —	
Diverse, utjämning	253: 34	8,133: 34
Transport		83,033: 34

N:o 105.
Budget för 1915.
Vatten- och Gasverks-styrelsen. Hamnen.

		Transport	83,033: 34
Räntor och amortering:			
Enligt särskild plan.			
Räntor Elektr.-verket	33,143: 40		
„ Turbinhuset	2,490: 07	35,633: 47	
Amortering Elektr.-verket	36,469: 29		
„ Turbinhuset	1,763: 90	38,233: 19	73,866: 66
		Kronor	156,900: —
	Inkomster utöfver utgifter	„	29,305: —
		Summa Kronor	186,205: —

Bil. Litt. C.

Utgifts- och inkomststat för Västerås hamn år 1915.

A. Den egentliga hamnen.

Utgifter:

Ränta och amortering å kostnaden för hamnbyggnader till stadskassan:			
Enligt af Stadsfullmäktige den $^{21}/_{11}$ 1900 godkänd plan:			
Ett års ränta å ingående balans den 1 Januari 1915: kr. 46,905: — à 5 %	2,345: 25		
Amortering för året	3,000: —	5,345: 25	
För senaste hamnbyggnad, hvartill anslagits 229,000 kronor, utgör ingående balansen den 1 Januari 1915 kronor 194,650: —.			
Ett års ränta å kronor 194,650: — à $4^1/_2$ %	8,759: 25		
7:de årets amortering	5,725: —	14,484: 25	19,829: 50
Hamnens andel i stadens allmänna omkostnader (Byggnadschef, polis, bokföring m. m.)	1,500: —		
Hamnuppbördsmannen:			
lön	1,200: —		
två ålderstillägg á 300: —	600: —		
arvode: 4 % af beräknad inkomst för varor med fartyg i regelbunden trafik	400: —		
6 % af beräknad inkomst af öfrig trafik	1,080: —	3,280: —	
	Transport	3,280: —	19,829: 50

N:o 105.
Budget för 1915. Hamnen.

	Transport	3,280: —	19,829: 50
Hamnordningsmannen:			
lön		150: —	
Ersättning till befäl å fartyg i regelbunden trafik för af dem förrättad uppbörd och redovisning af broafgift för varor: 5 % af uppbörden	500: —		
Skrifmaterial för hamnkontoret	50: —		
Telefonafgifter	85: —	635: —	
Diverse årskostnader:			
Hyra för hamnkontoret	500: —		
Årsafgift till Sv. Hamnförbundet enl. Stadsfullmäktiges beslut den $^{19}/_{12}$ 1912	50: —		
Underhåll af kajer och dukdalber, renhållning och grusning af hamn, skötsel af fyrarna, städning af hamnkontoret m. m.	2,500: —		
Belysning å hamnen	1,300: —		
Olycksfallsersättning för F. Svanström	48: —	4,398: —	
Fyllnad för täckande af brist i staterna för hamnmaskinerierna N:ris 1 och 2		3,245: —	13,208: —
			33,037: 50
Beräknad behållning till år 1916			212: 50
		Summa Kronor	33,250: —

Inkomster:

Beräknad behållning från år 1914		5,000: —
Ett års ränta å förestående behållning		250: —
Hamn- och broafgifter, förslagsvis:		
För varor med fartyg i regelbunden trafik	10,000: —	
För öfrig trafik	18,000: —	28,000: —
	Summa Kronor	33,250: —

B. Hamnmaskinerier.

1) *Svängkran N:o 1.*

Anläggningskostnad	11,000: —	
med afdrag af 1:sta årets amortering	1,100: —	
återstående kostnad	9,900: —	

Utgifter:

Ett års ränta å kr. 9,900: — à 5 %	495: —	
2:dra årets amortering	1,100: —	1,595: —
Maskinist, förslagsvis	800: —	
Strömförbrukning	200: —	
Diverse materiel	50: —	1,050: —
	Summa Kronor	2,645: —

N:o 105.
Budget för 1915.
Hamnen.

Inkomster:

Hyror, förslagsvis	1,900: —
Fyllnad af hamnmedel	745: —
Summa Kronor	2,645: —

2) *Malmlossningsanordning N:o 2.*

anläggningskostnad	25,000: —
med afdrag af 1:sta årets amortering	2,500: —
återstående kostnad	22,500: —

Utgifter:

Ett års ränta å kr. 22,500: — à 5 %	1,125: —	
2:dra årets amortering	2,500: —	3,625: —
Maskinist, förslagsvis	800: —	
Handtlangning	1,200: —	
Strömförbrukning	400: —	
Diverse material	150: —	2,550: —
Summa Kronor		6,175: —

Inkomster:

Hyror, förslagsvis	3,675: —
Fyllnad af hamnmedel	2,500: —
Summa Kronor	6,175: —

3) *Svängkran n:o 3.*

Anläggningskostnad	5,500: —

Utgifter:

Ett års ränta å kr. 5,500: — à 5 %	275: —	
1:sta årets amortering	550: —	825: —
Maskinist, förslagsvis	300: —	
Strömförbrukning	100: —	
Diverse materiel	50: —	450: —
Summa kronor		1,275: —

Inkomster:

Hyror, förslagsvis	1,275: —
Summa Kronor	1,275: —

Bil. litt. D.

Utgifts- och inkomststat för fattigvården år 1915.

N:o 105.
Budget för 1915.
Fattigvården.

Inkomster:

För allmänna fattigvården:

Afgäld för två planteringsland	50: —		
Tillfälliga inkomster och återbetalningar	500: —		
Andelar i böter	50: —	600: —	
För fattiggården Carlslund:			
för verkställda arbeten	700: —		
för tillfälliga inkomster	1,500: —	2,200: —	2,800: —
att genom uttaxering fyllas			125,100: 20
		S:ma Kronor	127,900: 20

Utgifter:

för allmänna fattigvården:

Brist år 1913 kr. 7,000: — däraf utaxerade år 1913 kr. 4,000: — återstå		3,000: —	
Ränta och amortering å 1892 års lån, ränta 500: — amortering 500: —		1,000: —	
Ränta och amortering å 1902 års lån, ränta 852: 10, amortering 430: 10		1,282: 20	
Ordinarie understöd med penningar		36,000: —	
Ordinarie understöd in natura:			
Hvetemjöl	1,000: —		
230 famnar ved à 16: —	3,680: —	4,680: —	
Tillfälliga understöd med pennningar		17,000: —	
Underhåll och tillsyn af utpensionerade barn		14,400: —	
Diakonissan, årsanslag		1,000: —	
Hospitalskostnader		4,500: —	
Lasarettskostnader		1,500: —	
Andra sjukvårdskostnader såsom afgift till vanföreanstalter m m.		2,000: —	
Återbetalning till främmande kommuner		4,000: —	
Medikamenter		600: —	
Bidrag till kostnaden för af barnavårdsnämnden utackorderade barn		1,900: —	
Barnasylen		2,000: —	
Diverse utgifter		1,000: —	
Arvoden: Kamreraren	1,000: —		
„ Sekreteraren	500: —		
„ Vaktmästaren	100: —	1,600: —	97,462: 20
		Transport	97,462: 20

N:o 105.
Budget för 1915. Fattigvården.

				Transport	97,462: 20
För fattiggården Carlslund:					
Rågmjöl	7,000	kg. à	0: 24	1,680: —	
Hvetemjöl	1,800	„ „	0: 30	540: —	
Korngryn	1,000	„ „	0; 30	300: —	
Hafregryn (press.)	1,200	„ „	0: 46	552: —	
„ (kross)	400	„ „	0: 40	160: —	
Manna- eller risgryn	100	„ „	0: 50	50: —	
Ärter	900	„ „	0: 35	315: —	
Potatis	5,000	„ „	0: 07	350: —	
Kött, oxbringa	1,200	„ „	0: 80	960: —	
„ gödkalfstek	350	„ „	1: 12	392: —	
„ köttfärs	200	„ „	1: —	200: —	
Korf	450	„ „	0: 40	180: —	
Skummad mjölk	34,000	liter „	0: 06	2,040: —	
Oskummad mjölk	12,000	„ „	0: 14	1,680: —	
Svagdricka (t. soppor)	1,800	„ „	0: 05	90: —	
Grädde	270	„ „	0: 70	189: —	
Smör	150	kg „	2: 20	330: —	
Margarin	650	„ „	1: 30	845: —	
Ägg	50	tjog „	1: 50	75: —	
Sill	15	tr „	23: 50	352: 50	
Kabiljo	500	kg. „	0: 50	250: —	
Salt (groft)	8	hl „	3: 25	26: —	
„ (fint)	3	säck „	5: 00	15: —	
Sirup	270	kg „	0: 35	94: 50	
Kaffe	300	„ „	1: 50	450: —	
Intubikaffe	300	pak. „	0: 20	60: —	
Bitsocker	720	kg. „	0: 60	432: —	
Strösocker	100	„ „	0: 60	60: —	
Limpor	10,000	st „	0: 10	1,000: —	
Snus	14	fj „	26: 50	371: —	
Såpa	1,000	kg. „	0: 40	400: —	
Fotogén	300	liter „	0: 20	60: —	
Elektrisk belysning				500: —	
Barrved	180	f. à	16: —	2,880: —	
Koks (krossad)	150	hl. „	1: 50	225: —	
Grisar	12	st „	20: —	240: —	
Torfmull	30	bal. „	1: 80	54: —	
Beklädnadskostnader				1,000: —	
Sjukvårdsartiklar och medicin				400: —	
Begrafningskostnader				350: —	
Diverse utgifter såsom underhåll af sängkläder, linne och materialier				1,800: —	
Extra mat till tjänstepersonalen				600: —	
Extra hjälp vid tvätt och skurning				300: —	
Aflöningar: Sysslomannen			1,500: —		
2 ålderstillägg			300: —		
dyrtidstillägg			150: —	1,950: —	
			Transport	24,798: —	97,462: 20

	Transport	24,798: —	97,462: 20
Portvakten	900: —		
2 ålderstillägg	200: —		
dyrtidstillägg	150: —	1,250: —	
Föreståndarinnan		450: —	
Kokerskan		360: —	
Sjuksköterskan		450: —	
2 pigor à 240: —		480: —	
Predikanten		150: —	
Reparation af sjukhuset		2,500: —	30,438: —
		S:a Kronor	127,900: 20

Bil. litt. E.

Inkomst- och utgiftsstat för kyrkan och kyrkliga ändamål i Västerås stad för år 1915.

(Godkänd å kyrkostämma den 30 Oktober 1914).

Utgifter:

Enl. Kungl. brefvet den $^{21}/_{10}$ 1896.

Pastor: lön			425: —
Komminister: lön	700: —		
Ränteersättning från Drottn. Kristinas fond	125: —		
Lönetillägg enl. kyrkostämmobeslut den $^{29}/_{10}$ 1909 cirka	1,000: —		1,825: —
Domkyrkosysslomannen: lön	500: —		
Hyresmedel	277: 50		777: 50
Pastorsadjunkt: lön	3,000: —		
Hyresersättning	500: —	3,500: —	
Domkyrkoorganist: lön	2,000: —		
Lönetillägg	500: —	2,500: —	
Domkyrkoklockaren: lön		1,100: —	
Kyrkovaktaren: lön i ett för allt äfven likvagnens skötsel inbegripen		1,500: —	
Extra kyrkovaktare: lön		150: —	
Ringare:			
Åldermannen: lön	38: —		
12 man à 100 kr.	1,200: —		
Kostnadsfri begrafningsringning åt obemedlade	100: —		
Olycksfallsförsäkring för 12 man	46: 98	1,384: 98	
	Transport	10,134: 98	3,027: 50

N:o 105.
Budget för 1915. Kyrkan.

		Transport	10,134: 98	3,027: 50
Dödgräfvaren: lön			250: —	
Änkefru Maria Bolander: pension			300: —	
Änkan Lovisa Pettersson: d:o			200: —	
Prästgårdsbyggnadsmedel:				
För oförutsedda behof		700: —		
Brandstodsafgifter, cirka		100: —		
Sista årets amortering å domprosthusets rep.		3,545: 60		
2:dra d:o å komministergårdens rep.	3,150: —			
Ett års ränta å 12,600: — à 5 %	630: —	3,780: —		8,125: 60
Pastorsexpedition:				
Hyra till staden		600: —		
Bränsle och lyse		400: —		
Städning, eldning och skurning m. m.		300: —		
Blanketter m. m.		350: —	1,650: —	
Kyrkoskrifvaren: lön				2,400: —
Kyrkans behof:				
Elektr. belysning samt kraft till orgelmotorn		600: —		
Underhåll af ledningar, lampor m. m.		100: —		
Stearinljusbelysning		30: —		
För reparation och tillsyn af orgeln		200: —		
För tillsyn af den elektriska motorn		150: —		
Bänkhyresersättning		1,600: —		
Klockor		400: —		
Tornurets skötsel		75: —		
Skurning i kyrkan		100: —		
Konsistoriecirkulär och prästänkemedel		2: 50		
Biblar m. m. till nattvardsbarnen		200: —		
Trycknings- och annonskostnader		250: —		
Arvode för kyrkans räkenskaper		250: —		
För utdebitering af prästerskapets löner				250: —
Kyrkokören		500: —		
Kyrkosalen				1,600: —
För tvätt och oblater		75: —		
Nya bänkar eller stolar		400: —		
Diverse utgifter		300: —	5,232: 50	
Kyrkans och sakristians uppvärmning:				
Koks, förslagsvis		2,000: —		
Sotning af värmeapparaten och skorsten		40: —		
Ved med sågning och späntning		30: —		
Arvode till eldaren		480: —		
Diverse utgifter		100: —	2,650: —	
		Transport	20,417: 48	15,403: 10

N:o 105. *Budget för 1915. Kyrkan.*

	Transport	20,417: 48	15,403: 10
Kyrkogårdarne:			
Anslag till trädplanteringssällskapet	1,000: —		
Diverse såsom snöskottning, sprängning m. m.	200: —		
Sand	300: —		
Andra behof	100: —		
2:dra årets ränta och amortering å kyrkogårdsmuren:			
1 års ränta å 26,400: — kr. à 5 % 1,320: —			
Årets amortering 6,600: —	7,920: —		
Tilläggsanslag för kyrkogårdsmuren	2,675: —	12,195: —	
För diakonissorna:			
Afgift till diakonissanstalten	700: —		
Kostpenningar	720: —		
Till biträde vid matlagning	180: —		
Hyresmedel	500: —		
För lyse, bränsle och tvätt	300: —		
Bidrag till hyra för lokaler vid Eriksholm och Aroslund	600: —		
Diverse utgifter	230: —		3,230: —
Arrende:			
Årsafgäld för östra kyrkogården utom kvarntullen; efter medelmarkegångspris cirka			100: —
Ränta och amortering å obligationslån:			
Andel i 1896 års obligationslån 20,000: — kr.			
Kapitalskuld den 1/1 1915 12,700: — „			
Ränta för året	446: 40		
Amortering för året	600: —	1,046: 40	
		33,658: 88	
Däraf stadens andel enl. Kungl. förordningen den 31/5 1901			32,817: 22
		Kronor	51,550: 32

Inkomster:

Försäljning af grafplatser, förslagsvis	500: —		
Afgifter för likvagnens begagnande d:o	100: —		
d:o „ klockor	500: —	1,100: —	
Däraf stadens andel enl. Kungl. förordningen den 31/5 1901			995: 49
Af kassabehållningen till 1914			3,075: —
Personella afgifter à 1 kr. pr man och 50 öre pr kvinna för prästerskapets aflöning			1,625: —
Att genom uttaxering fyllas			45,854: 83
		Kronor	51,550: 32

Anm. De utgifter, för hvilka anvisats medel af kassabehållningen till 1914, äro

a) tilläggsanslag för kyrkogårdsmuren		2,675: —
b) stolar eller bänkar för domkyrkan		400: —
	Kr.	3,075: —

REGISTER

öfver

utgifts- och inkomststaten för år 1915.

Sid.

Afkortningar ... 492
Aktier ... 517
Brandväsendet, utgifter ... 497
„ inkomster ... 517
Brännvinsmedel ... 523
Diverse behof ... 512
Diverse inkomster ... 523
Fattigvården ... 541
Folkskoleväsendet ... 525
Förslagsanslaget ... 513
Gatubelysning ... 510
Gatuläggningen ... 510
Gaturenhållning ... 511
Gårds- och tomtfastigheter, utgifter ... 502
„ inkomster ... 518
Hamnen ... 538
Hälso- och sjukvård, utgifter ... 504
„ inkomster ... 521
Hästholmarne, utgifter ... 500
„ inkomster ... 517
Jordar och andra fastigheter. utgifter ... 502
„ inkomster ... 518
Kalbadhus, utgifter ... 506
„ inkomster ... 522
Klapphus ... 507
Kyrkliga ändamål ... 543
Lån, utgifter ... 491
„ inkomster ... 514
Magistraten ... 493
Malma gård, utgifter ... 504
„ inkomster ... 521
Nordanby gård, utgifter ... 503
„ inkomster ... 521
Paviljongen i stadsparken, utgifter ... 502
„ inkomster ... 518
Parker och planteringar ... 500

Sid.

Pensioner, allmänna ... 497
„ folkskolans ... 529
„ vatten-, gas- och elektr. verkens ... 534, 536, 537
Poliskåren, utgifter ... 494
„ inkomster ... 517
Renhållningsverk, utgifter ... 507
„ inkomster ... 522
Rådhuset ... 501
Sammandrag ... 524
Skogarna, utgifter ... 501
„ inkomster ... 517
Sociala ändamål ... 511
Stadsfullmäktige och Drätselkammaren ... 496
Stadshotellet, utgifter ... 501
„ inkomster ... 518
Stallet ... 512
Sundinska huset, utgifter ... 501
„ inkomster ... 518
Tullhuset, utgifter ... 502
„ inkomster ... 518
Undervisningsändamål, utgifter ... 509
„ inkomster ... 522
Uttaxeringen ... 516
Varmbadhus, utgifter ... 506
„ inkomster ... 522
Vatten-, gas- och elektricitetsverken ... 533
Vägunderhåll ... 510
Ångbåtstrafiken till Hästholmarne, utgifter ... 510
„ inkomster ... 522

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1915.